

MACIEJ AUGUSTYN

USTRZYKI DOLNE

DZIEJE SPOŁECZNO GOSPODARCZE

TOM 1

LATA 1502-1881

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

ISBN 978-83-941127-9-0

Egzemplarz bezpłatny

BIBLIOTEKA POWIATU BIESZCZADZKIEGO
Z ALBUMU NASZEJ PRZESZŁOŚCI

MACIEJ AUGUSTYN

USTRZYKI DOLNE

DZIEJE SPOŁECZNO GOSPODARCZE

TOM 1

LATA 1502-1881

USTRZYKI DOLNE 2021

Publikacja wydana w ramach projektu
„Otwieramy wrota Karpat. Dziedzictwo kulturowe łuku karpackiego w nowej odsłonie”.

Publikacja współfinansowana ze środków Powiatu Bieszczadzkiego.

Wyłącznie odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

Mapy: Maciej Augustyn

Korekta: Tadeusz Szewczyk

Zdjęcie na okładce: Karol Blaim

Tłumaczenia: Angelika Jarosz
Biuro Tłumaczeń 123 Sp. z o.o.

Wydawnictwo
Andrzej Szczerbicki
Bieszczadzka Agencja Reklamowo-Wydawnicza BARWA

ISBN 978-83-941127-9-0

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

WSTĘP

Opracowanie o Ustrzykach Dolnych jest próbą odtworzenia dziejów rodzinnej miejscowości autora. Wydawnictwo to zaplanowane było jeszcze w latach 80. XX w., jednak trudności związane z realizacją tego zamierzenia spowodowały wielokrotne przesuwanie prac w czasie. Podstawowym problemem okazał się brak materiałów źródłowych.

Trudna historia regionu spowodowała zniszczenie praktycznie wszystkich archiwaliów, jakie wytwarzały miejscowe instytucje, jak samorząd, dominium, parafie, sądy, urzędy podatkowe, przedsiębiorstwa, a także archiwa rodzinne. Bez wątpienia poważną przeszkodą były skutki niemal całkowitej wymiany populacji, jaka tu nastąpiła w latach 1939–1951. Brak ludności autochtonicznej spowodował, że nawet pozyskanie podstawowych informacji było i jest nadal bardzo trudne.

W trakcie prac wstępnych okazało się również, że do dokładnego opracowania dziejów stosunkowo niewielkiej społeczności niezbędne było wypracowanie metody, pozwalającej łączyć informacje z różnych przedziałów czasowych z konkretnymi miejscami, obiektami i rodzinami.

Kluczem do wyjściowych ustaleń okazały się materiały związane z katastrzem gruntowym, zawierające podstawowe dane o każdym budynku i parceli gruntowej i – co najważniejsze – ściśle powiązane z precyzyjnymi mapami, pozwalającymi na dokładną lokalizację poszczególnych obiektów w terenie. Wprowadzenie mapy katastralnej do systemu GIS umożliwiło porównywanie kartograficznych materiałów historycznych ze współczesnymi mapami topograficznymi, lidarowymi czy też zdjęciami lotniczymi lub satelitarnymi.

Stworzona w trakcie prac baza danych obejmuje wszystkie parcele budowlane i gruntowe, jakie zostały wydzielone w czasie zakładania katastru gruntowego w 1852 r. z takimi informacjami, jak powierzchnia, kategoria użytkowania gruntu, numer domu właściciela oraz jego nazwisko i imię. Do każdego takiego rekordu przypisane są współrzędne geograficzne.

Wspomniany materiał pozwolił na dopasowywanie do warstwy z 1852 r. danych z wcześniejszych materiałów źródłowych, jak Metryka Franciszkańska z 1820 r., fasje podatkowe z lat 1773–1820, a nawet lustracje dóbr z połowy XVIII w.¹

Przeprowadzone na tym etapie prace umożliwiły przejście do dalszych kwerend oraz opracowywania poszczególnych zagadnień metodami „klasycznymi”. Tu należy rozdzielić poszczególne okresy w historii regionu na kilka części. Pierwszy etap dziejów Ustrzyk jest bez wątpienia najlepiej opracowany w literaturze naukowej. Zawdzięczamy to pracom wybitnego historyka dziewiętnastowiecznego Aleksandra hr. Stadnickiego, który wydał dwa dzieła z pełnymi tekstami przywilejów dla wsi z krainy strwiążskiej starostwa przemyskiego². Jego ustalenia uzupełnili inni badacze, jak M. Hruszewski³, B. Barwiński⁴ i A. Fastnacht⁵ oraz G. Jawor⁶. Z kolei udostępnienie w internecie wielu podstawowych źródeł historycznych z tego okresu, w tym Metryki Koronnej, umożliwiło uzupełnienie ustaleń wspomnianych badaczy danymi z dokumentów dotychczas nie uwzględnianych przez historyków.

¹ Metoda została wypracowana w trakcie prac na dziejami miejscowości Jaćmierz, Wołosate, Ustrzyki Górne, Cisowiec, Końskie, Kielczawa i Rakowa. Pełne dane bibliograficzne dla tych prac znajdują się w rozdziale „Źródła i literatura”.

² A. hr. Stadnicki, *O wsiach tzw. wołoskich na północnym stoku Karpat*, Lwów 1848; Tenże, *O kniaźtwach we wsiach wołoskich z poglądem na wójtostwa we wsiach na magdeburskim prawie osadzonych*, Lwów 1853.

³ М. Грушевський, *Описи королівщин в руських землях*, [w:] *Жерела до історії України-Руси*, У Львові 1897, т. II.

⁴ Б. Барвінський, *Конашевичі в Перемиській землі в XV і XVI ст.*, „Записки Наукового товариства імені Шевченка”, Львів 1930, т. 50, ч. II.

⁵ A. Fastnacht, *Słownik historyczno-geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu*, Kraków 2002, cz. III.

⁶ G. Jawor, *Osadnictwo historyczne (od XIV do początków XVII w.)*, [w:] *Bojkowszczyzna Zachodnia – wczoraj, dziś i jutro*, Warszawa 2016, t. 1, s. 375–408.

Znacznie trudniejsze okazało się odtwarzanie dziejów Ustrzyk Dolnych w XVII i XVIII w.. Tu oprócz wydawnictw źródłowych pomocne okazały się prace A. Gliwy⁷ i J. Motylewicza⁸.

Większość ustaleń pochodzi jednak ze źródeł nie publikowanych, głównie z Metryki Koronnej i Akt Grodzkich i Ziemskich. Nie ma w zasadzie wątpliwości, że w tym przypadku nie udało się dotrzeć do wszystkich dokumentów, szczególnie uwaga ta dotyczy niepublikowanej części AGZ. Pozostaje mieć nadzieję, że zbiory te w przyszłości zostaną zdigitalizowane i udostępnione online, co umożliwi dokładną kwerendę i poszerzy zakres wiedzy o historii regionalnej.

Znacznie bogatsze są materiały źródłowe z pierwszej fazy rządów austriackich na obszarze, jaki przypadł Habsburgom w wyniku rozbiorów i nazwany został Galicją. Zaborcza administracja starała się zgromadzić wszelkie dane o mieszkańcach zagarniętych ziem, szczególnie związane ze sprawami podatkowymi, ale też demograficznymi. Tu problemem nie jest brak źródeł, lecz dotarcie do nich pośród olbrzymiej masy dokumentów, jakie wytwarzała rozbudowana machina biurokratyczna.

Kwerenda w archiwach lwowskich i we wrocławskim Ossolineum przyniosła bogaty zbiór informacji, choć i tutaj nie ma wątpliwości, że nie udało się dotrzeć do wielu kolekcji dokumentów. Część archiwaliów galicyjskich zebrana jest w fondach złożonych ze zbioru teczek dla poszczególnych miejscowości⁹, jednak większość to dokumentacja poszczególnych działów administracji. Tak więc odrębnie zebrane są np. dane zarządu dróg, leśnictwa, przemysłu, rolnictwa czy spraw wojskowych. Przejrzenie choć małej części tych zbiorów jest niesłychanie czasochłonne, a efekt kwerend często okazuje się znikomy.

Nieco inne trudności pojawiają się przy zbieraniu dokumentacji związanej z katastrzem gruntowym. Te materiały do 1939 r. pozostawały w sądach i urzędach katastralnych, a w następnym okresie w wyniku działań wojennych, zmian granic i przesiedleń ludności uległy rozproszeniu lub zniszczeniu.

Dla Ustrzyk Dolnych brak jest – z wyjątkiem map – jakichkolwiek dokumentów katastralnych wytworzonych po 1852 r. Niestety, nie zachowały się (lub nie są dostępne) księgi wieczyste dla miasta i okolicznych wsi. Uniemożliwia to precyzyjne ustalenia w wielu kwestiach dla drugiej połowy XIX w.

Sytuacja ta spowodowała, że konieczna była decyzja rozdzielenia opracowania na kilka części (tomów). Za datę zamykającą tom pierwszy przyjęty został rok 1881. Wynika to z faktu, że rok później, tj. w 1882 r., zaczęła w Ustrzykach pracować rafineria ropy naftowej. W wyniku tego rozpoczęła się nowa epoka w dziejach miastach, które z lokalnego ośrodka handlowego zaczęło się przekształcać w miejscowość przemysłową. Zagadnienie to zostanie omówione w kolejnych tomach poświęconych historii Ustrzyk.

Opracowanie prezentowane na dalszych stronach powstało dzięki życzliwej pomocy wielu osób. W pierwszej kolejności chciałbym wymienić tych, którzy odeszli: śp. Marię Dziurzyńską i Rozalię Wojtasik, Antoniego Futryka, Danutę Kurgan, Lesława Magrysiewicza, Antoniego Mączkę, Eugeniusza Wanika i Franciszka Zygmunta.

Dużej pomocy w poszukiwaniach źródeł i w pokonywaniu różnych barier związanych z ich analizą udzielili mi: Anna Babel de Fronsberg, Beata Dziduszko, Justyna Krzywacka, Elżbieta Pohorska-Kleja, Elżbieta Szewczyk, Inez Walachowska, Barbara Wójcik oraz Łukasz Bajda, Tomasz Hołyński, Maciej Januszczak, Piotr Klaja, Wojciech Krukar, Witold Mołodyński, Damian Nowak, Wacław Szczepański i Antoni Szewczyk. Wszystkim im chciałbym w tym miejscu złożyć podziękowania.

***

Ustrzyki Dolne położone są na pograniczu pasma Bieszczadów Zachodnich i Pogórza Przemyskiego w źródłiskowej części zlewni rzeki Strwiąż, będącej lewym dopływem Dniestru. Ukształtowanie doliny, w której powstała omawiana miejscowość, jest dość specyficzne. Otaczają ją cztery grzbiety górskie: od północy Laworta (Wielki Król) z najwyższym szczytem 768,3 m n.p.m., od zachodu Mały Król (Korolik) ze szczytem 669,3 m n.p.m., od południa Gromadzin (654,7 m n.p.m.), zaś od wschodu Orlik (Jalowy) ze szczytem 618,1 m n.p.m. Osią doliny jest rzeka Strwiąż, do której na obszarze Ustrzyk wpadają dwa większe dopływy – Równia i Jasienka – oraz gęsta sieć małych potoków. Stoki gór są w większości

⁷ A. Gliwa, *Kraina upartych niepogód*, Przemyśl 2013.

⁸ J. Motylewicz, *Miasta ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII w.*, Przemyśl–Rzeszów 1983, s. 25.

⁹ Tak np. ułożone są fasze podatkowe z lat 1773–1820 w Centralnym Państwowym Archiwum Ukrainy we Lwowie.

łagodne. Za najdogodniejszy do życia dawni mieszkańcy uznali południowy skłon Laworty, gdzie powstał najwcześniejszy obszar zabudowany (współczesna ul. Nadgórna).

Najstarsza warstwa nazewnictwa daje wskazówki co do pierwotnego krajobrazu doliny. Dolną część stoków Laworty porastała dąbrowa (Dęby), której mały fragment zachował się wokół dawnego dworu. Nazwę Koło Dęba spotykamy też na stokach Gromadzina. Przy granicy ze Strwiążkiem odnotowano toponim Bukowe. Z kolei pierwotna nazwa pasma Orlik to Jałowy od pierwotnego drzewostanu jodłowego. Podobnie nazwa rzeczki Jasieńka (od ukr. jasiń – jesion) informuje, jaki las porastał teren najmniej położony. Zaznaczyć trzeba, że lasy wokół Ustrzyk Dolnych dość szybko i gruntownie zostały wykarczowane, poza najwyższym położonym stoki Laworty. Śladem po tym procesie jest toponim Sucha Hora, odnotowany na mapie F. von Miega, odnoszący się do grzbietu współcześnie zwanego Orlikiem.

Granice historyczne Ustrzyk Dolnych ukształtowały się w wyniku skomplikowanego procesu i w przeważającej części nie miały charakteru naturalnego. Jedynie na grzbiecie Gromadzin dział wodny był jednocześnie rubieżą oddzielającą Ustrzyki Dolne od Równi. Pozostałe odcinki granicy z Ustjanową, Strwiążkiem, Łodyną, Berehami Dolnymi i Jasieniem biegły stokami gór i jeszcze na początku XIX w. sądy rozstrzygały sprawy dotyczące ich przebiegu i kwestie sporne.

Wyraźnie trzeba zaznaczyć, że poniższe opracowanie odnosi się do dziejów Ustrzyk Dolnych w granicach historycznych z XIX w. Przyczyną tego jest fakt, że wszelkie dane źródłowe podane są dla miejscowości zamkniętej na takim właśnie obszarze.

ROZDZIAŁ I

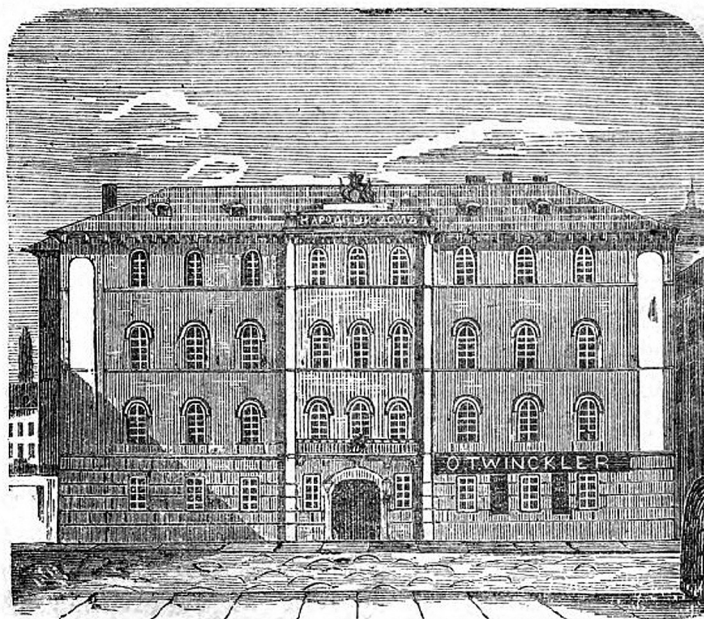
ZARYS DZIEJÓW USTRZYK DOLNYCH DO 1720 ROKU

W opracowaniu na temat dziejów Ustrzyk Dolnych nie był przewidziany rozdział poświęcony czasom przedhistorycznym, czyli okresowi, dla którego nie ma źródeł pisanych. Przyczyna tego była dość prozaiczna: brak z terenu miasta w jego historycznych granicach znanych źródeł archeologicznych.

Z tego powodu wielką sensacją okazał się zapis, że powstające w „Narodnym Domu” we Lwowie muzeum otrzymało 43 *starożytne greckie i rzymskie monety, będące darem proboszcza z Ustrzyk Juliana Alexiewicza*. Tę informację podał w swym artykule wybitny numizmatyk prof. Roman Szust, powołując się na lwowską gazetę „Słowo” z 30 lipca 1866 r. Kolekcja archeologiczna „Narodnego Domu” pozostawała pod opieką ks. Antona Pietruszewicza i była jednym najcenniejszych zbiorów dawnego Lwowa. Niestety, w czasie walk polsko-ukraińskich 28 listopada 1919 r. nieznani złoczyńcy rozbili metalowy sejf w muzeum i ukradli najbardziej wartościowe eksponaty z kolekcji numizmatycznej¹. Tak więc niemożliwe jest dziś dotarcie do bardziej szczegółowej informacji o tym cennym darze.

Otwarta pozostaje natomiast sprawa powstania zbioru ks. Juliana Alexiewicza. Czytając materiały o powstaniu muzeum „Narodnego Domu”, dowiadujemy się, że zdecydowana większość cennych eksponatów pochodziła od greckokatolickiego duchowieństwa. Złośliwi twierdzili nawet, że wpływ na taką wielką ofiarność miał fakt, że ks. kanonik Pietruszewicz z racji swej funkcji w kurii *rozdawał parafie*. Takie domniemanie nie może jednak dotyczyć ustrzyckiego proboszcza, albowiem podlegał on organizacyjnie pod diecezję przemyską. Jego decyzja o przekazaniu cennego zbioru nie miała więc żadnego podtekstu. Udało mi się dotrzeć do potomków ks. J. Alexiewicza, którzy o darze dla „Narodnego Domu” nie wiedzieli, ale potwierdzili, że następne pokolenie Alexiewiczów również posiadało jakieś cenne monety².

Spróbujmy zastanowić się, skąd w rękach ustrzyckiego proboszcza znalazła się tak pokaźna ilość rzadkich numizmatów. Duchowny ten nie należał do ludzi bardzo zamożnych. Ustrzycka parafia była stosunkowo dobrze uposażona, dochody z niej wystarczały na utrzymanie księdza i jego rodziny na przyzwoitym poziomie. Jednak gromadzenie środków finansowych, pozwalających na kosztowne hobby, było raczej wykluczone. Ks. Julian miał liczne potomstwo, któremu zapewnił wykształcenie uniwersyteckie, co w tamtej epoce było przedsięwzięciem wymagającym sporych nakładów finansowych i to przez wiele lat³.

Ryc. nr 1. „Narodny Dom” we Lwowie – instytucja, do której przekazano monety z Ustrzyk Dolnych

¹ Р. Шуст, *Львів нумізматичний: історичні нариси [продовження]*, „Львівські нумізматичні записки”, Львів 2005, № 2, с. 30–39.

² Informacja od p. Zbigniewa Alexiewicza – prawnuka ks. Juliana.

³ Postać ks. Juliana Alexiewicza omówiona zostanie w następnych rozdziałach opracowania.

Bardzo wątpliwe zatem jest, że jego kolekcja unikatowych monet powstała drogą zakupu czy też dziedziczenia. Nasuwa się więc przypuszczenie, że zbiór ks. J. Alexiewicza pochodził z jakiegoś przypadkowo odkrytego skarbu, w którym znajdowało się kilkadziesiąt, a może więcej monet z czasów antycznych, przypuszczalnie z terenu Ustrzyk.

Dla udokumentowania tej tezy przeprowadziłem kwerendę i konsultacje ze specjalistami⁴. Jednak nie przyniosły one pozytywnego rezultatu. Toteż sprawa pozostaje otwarta dla następnych pokoleń badaczy.

* * *

Udokumentowane w źródłach pisanych dzieje wsi nad górnym Strwiążem rozpocząć można od roku 1374, kiedy książę opolski i ruski Władysław nadał braciom Herbordowi i Fryduszowi 9 wsi w dolinie Strwiąża i Wiaru, a pośród nich były Starzawa i Smolnica⁵. Miejscowości te mają więc bardzo starą metrykę i nie można wykluczyć ich istnienia w czasach staroruskich. Kolejną wsią, jaka powstała prawdopodobnie już XIV w., było Terło. Przywilej dla duchownego Michała z tej miejscowości wydał król Władysław Jagiełło w 1415 r., ale było to usankcjonowanie stanu posiadania protoplasty rodu Terleckich, czyli również i w tym przypadku osada funkcjonowała znacznie wcześniej⁶. W wieku XV istniało też Krościenko (Crossno, Korosno), wymienione jako osada zasiedziała w 1464 r.⁷

Taki stan zasiedlenia doliny górnego Strwiąża potwierdza lustracja starostwa przemyskiego z roku 1497, w której odnotowano wspomniane wcześniej Starzawę, Smolnicę i Korosno⁸.

Z zachowanej dokumentacji wynika, że wyżej położone osady powstały na początku wieku XVI. Nasuwają się tu jednak pewne wątpliwości. Otóż we wszystkich przywilejach lokacyjnych dla wsi powyżej Krościenka pojawia się nazwa grzbietu górskiego Gromadzin jednoznacznie wskazująca, że pierwotnie był to obszar użytkowany wspólnie przez lokalną społeczność⁹. Wynika z tego, że doliny te były już w jakimś stopniu zasiedlone, zaś żyjąca tam wspólnota była zorganizowana i posiadała własność gromadzką. Sprawę komplikuje jeszcze fakt, że toponim ten w najstarszych zapisach ma polską wersję językową, na terenie, gdzie uznaje się, że praktycznie nie istniało osadnictwo inne niż rusko-wołoskie. Wskazuje to, że w tej najstarszej, przedlokacyjnej warstwie osadniczej miał również swój udział element polski. Potwierdza to zresztą toponim Lachowa Polana, odnotowany w 1541 r.¹⁰ Nie można wykluczyć, że ten załazek wsi został zniszczony podczas najazdu turecko-tatarskiego w 1498 r.¹¹

Formalna lokacja kolejnej osady nad górnym Strwiążem nastąpiła 4 lipca 1502 r. Dokument wystawił wojewoda bełski i starosta przemyski Stanisław Kmita. Na jego mocy kniaźstwo we wsi, zwanej Berehy lub Brzegi, sprzedane zostało Zankowi – kniaziowi ze Starzawy¹². Pełny tekst tego przywileju znany jest z jego konfirmacji w 1509 r., kiedy to król Zygmunt I zatwierdził nadanie starosty.

Przywilej można uznać za typowy dla wsi zakładanej na prawie wołoskim. Osadźca otrzymał dwa łany ziemi i dodatkowe grunty, zwane obszarami. Uzyskał prawo do posiadania młyna, folusza oraz karczmy. Kmieciom przysługiwał 24-letni okres wolnizny, po której upływie świadczyć mieli na rzecz Korony daniny w postaci pięciu żywych jagniąt, wieprza, dwóch serów wołoskich i dwóch popręgów. Trzecia część tych danin i innych opłat przysługiwała kniaziowi.

⁴ Wiele cennych informacji o kierunku poszukiwań udzielił mi pracownik Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego dr Jarosław Bodzek.

⁵ Zbiór Dokumentów Małopolskich, wyd. S. Kuraś, Wrocław 1969, cz. IV, s. 173–175.

⁶ *Matricularum Regni Poloniae Summaria*, Varsaviae MCMXV, pars. IV, vol. III, suppl. Nr 511 (dalej: MRPS).

⁷ Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacji śp. Alexandra hr. Stadnickiego, Lwów 1868, t. I, nr XXII (dalej: AGZ).

⁸ М. Грушевський, *Описи Перемишльського староства 1494–7 р.*, „Записки Наукового Товариства імені Шевченка”, у Львові 1897, т. XIX, s. 17–22.

⁹ A. hr. Stadnicki, *O wsiach tzw. wołoskich na północnym stoku Karpat*, Lwów 1848, s. 64, 65.

¹⁰ Lachowa Polana znajdowała się na grzbiecie Wielkiego Króla (Laworty). – A. Fastnacht, *Słownik historyczno-geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu*, Kraków 2002, cz. III, s. 222, 223.

¹¹ Skutki ekonomiczne tego najazdu były katastrofalne. Potwierdzają to liczne zwolnienia podatkowe, jakich udzielał monarcha. Przykładowo jeszcze w 1502 r. otrzymały je Niżankowice i Nowe Miasto. – MRPS III nr 206, 215.

¹² MRPS IV, Supplementum nr 1255.

W dokumencie bardzo ogólnie opisane zostały wschodnie granice wsi, które biegły grzbietem Brunsy, a następnie wschodnim działem potoku Stebnik. Od strony dóbr hoszowskich rubież wsi miała przebiegać od ujścia potokiem Smorszna aż do mostu. Bez wątplenia pisarz nie zrozumiał intencji informatora i chodziło o dział wodny tej rzeczki od strony północnej. Granica zachodnia opisana jest bardzo enigmatycznie i zawiera tylko jedną konkretną informację, że do nowej wsi należeć będzie grzbiet, zwany tu Hromadzinem.

Wynika z tego, że Brzegi wg przywileju z 1502 r. obejmowały całą dolinę górnego Strwiąża, a więc późniejsze wsie Berehy, Ustrzyki, Jasień, Równię, Strwiążek oraz wschodnią część Ustjanowej¹³. Warto zwrócić uwagę na wzmiankowany w dokumencie most na granicy nowej wsi od strony Hoszowa, a więc na rzece Jasieńce. Można zadać sobie pytanie, kto i w jakim celu budowałby taki obiekt, gdyby dolina była zupełnie niezamieszkała.

Dokument ten nie był uwzględniany w dotychczasowych ustaleniach historycznych. Z tej przyczyny tekst łaciński i polskie tłumaczenie zamieszczamy na końcu rozdziału I jako załącznik nr 1.

Tak więc w omawianej dolinie powstawać zaczęła oficjalnie nowa osada, zaś procesem osadniczym kierował Zanko ze Starzawy. Sytuacja ta zmieniła się już w 1509 r., kiedy wydany został nowy przywilej królewski na lokację kolejnej wsi, również nazwanej Brzegi, wraz z nadaniem kniaźstwa Iwonowi Janczowiczowi z Siedmiogrodu za zasługi wojenne jego własne i brata Teodoryka, poległego na wojnie z Mołdawią¹⁴. Stan rzeczy uległ więc komplikacji i stąd być może zabiegi, podjęte w tym samym roku przez Zanka ze Starzawy, o konfirmację jego praw przez monarchę¹⁵.

Sytuację wyjaśnia częściowo treść dokumentu, w której dość precyzyjnie określono granice nadania dla Iwonii Janczowicza. Biegła ona od źródeł Strwiąża grzbietem Małego Króla, dalej przez Przysłup, czyli dział wodny na obszarze współczesnej Ustjanowej, do szczytu Żuków. Tam granica skręcała na południowy wschód i biegła grzbietem Żukowa aż do rubieży z dobrami rodziny Hoszowskich, czyli działem wodnym pomiędzy potokami Pastewnik i Równia. Granica przecinała grzbiet Gromadzina, następnie biegła działem Jałowy (dziś Orlik), zaś po przejściu Strwiąża ostatni odcinek prowadził działem wodnym na Wielkim Królu (dziś zwanym Lawortą). Dokument wymienia na obszarze tejże wsi pola Rowień i Jasień oraz miejsce, gdzie łączą się potoki Strwiąż i Hoszówka (dziś Jasieńka), zwane „Na Ustszek”.

Widzimy więc, że pierwotne wielkie Brzegi podzielono na dwie części: wschodnią, która pozostała w rękach Zanka ze Starzawy, i zachodnią, należącą do Iwonii Janczowicza. Z czasem zachodnią osadę zaczęto nazywać Wysznie Brzegi lub Berehy, ale też Strwiążek, a nawet Jasień. Ostatecznie przyjęła się nazwa Ustrzyki (Ustryki, Ustriky).

Przywilej lokacyjny w oryginale wydany został przez Aleksandra hr. Stadnickiego, zaś jego polskie tłumaczenie dołączone jest do rozdziału I jako załącznik nr 2. Z jego treści wynika, że kancelaria królewska, sporządzająca dokument, miała dość dobrego informatora, znającego w miarę dobrze lokalne uwarunkowania. Książ otrzymał 4 łany pola (miary wołoskiej) i obszary, jeden łan na przepędzanie stada, prawo do posiadania młyna i folusza oraz dwóch karczm wolnych od opłat. Przysługiwał mu trzeci denar od każdego czynszu, trzeci denar od każdej sprawy sądowej oraz zwyczajowe daniny od kmieci: dwa koguty i dwa sery wołoskie na święta Bożego Narodzenia oraz chleb lub placki jako dodatek noworoczny, zaś na Wielkanoc dwa sery lub chleby i 30 jaj. Książ miał też prawo do zakładania barci i do polowania w lasach starostwa. Mógł także osadzić na swych gruntach dowolną ilość zagrodników.

W kwestii kmieci zapisano, że do omawianego kniaźstwa przypisanych miało być ich 6, osadzeni mieli być na $\frac{3}{4}$ łanu i przysługiwało im 20 lat wolnizny. Nad tymi informacjami warto się zastanowić. Zwyczajowy okres wolnizny wynosił 24 lata, a więc jej skrócenie wskazuje, że była tu ludność przynajmniej od 4 lat osiadła. W znanych autorowi przywilejach lokacyjnych praktycznie nigdy nie występuje ograniczenie liczby kmieci. Samo ich limitowanie w nowo osadzanej, bardzo dużej obszarowo miejscowości wydaje się nielogiczne. Wydaje się, że odnotowano tu liczbę istniejących już w dolinie gospodarstw. Potwierdza to inny zapis, to jest określenie wielkości gospodarstw na $\frac{3}{4}$ łanu. W całkowicie pustej dolinie takie ograniczanie powierzchni również byłoby nielogiczne. Niestety, więcej informacji gospodarczych z tej fazy osadnictwa nie mamy.

¹³ Metryka Koronna, Archiwum Głównie Akt Dawnych, księga 23, k. 681–682 (dalej: MK); MRPS IV, nr 716.

¹⁴ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 63–64.

¹⁵ MRPS IV, nr 716.

Podobnie zresztą brak jest wzmianek o bezpośrednim zarządzaniu otrzymanymi dobrami przez Iwonę Janczowiczą Unichowskiego. Jego osoba jest jednak bardzo ważna dla dziejów omawianej miejscowości, albowiem jego sukcesorzy sprawowali tu bezpośrednie rządy aż po połowy XVIII w. Z tego powodu konieczne jest podanie podstawowych faktów z dziedziny genealogii.

Protoplastą rodu, z którego Iwonia się wywodził, był Siedmiogrodzianin Stefan Jancz z Wajnagu (*Stephano Jancho de Wainach*). Siedzibą rodziny była miejscowość Wanag (węg. Vainág), zwana również Unichów (obecnie Vonyhovo) we współczesnym rejonie Tiacziw na Zakarpaciu. Wieś położona jest nad rzeką Tereblą, ok. 10 km powyżej ujścia tej rzeki do Cisy.

Stefan Jancz pochodził z rodu wołoskich kniaziów i służył w armii króla Węgier Macieja Korwina. W służbie tej odznaczył się na tyle, że otrzymał 6 czerwca 1482 r. w Budzie nobilitację i nadany mu został herb, w późniejszym czasie nazywany „Przestrzał” lub czasami „Unichów”¹⁶. Z daty przywileju domyślać się możemy, że Stefan odznaczył się w walkach z Austriakami, jakie w latach 80. XV w. toczył wojowniczy węgierski monarcha¹⁷.

Po latach spędzonych w armii Stefan Jancz powrócił do rodzinnego gniazda Unichowa, gdzie zmarł. Pozostawił po sobie trzech synów: Iwonę, Teodoryka i Emeryka. Na ojcowiznie pozostał ten ostatni i od niego wywodzi się węgierska linia tego rodu. Wiadomo, że Emeryk miał syna Jana i wnuka Stefana, zaliczanych do szlachty komitatu marmaroskiego¹⁸.

Dwaj pozostali synowie Jancza z Wajnagu – Iwonia i Teodoryk – opuścili Węgry i jako żołnierze zaciężni służyli w armii polskiej. Był to czas bardzo trudny, albowiem po klęsce bukowińskiej system obronny Polski na południowo-wschodnim pograniczu uległ załamaniu. Nieliczne wojska zmagaly się z Mołdawianami, Turkami i Tatarami. Zagony tatarskie i tureckie docierały daleko na zachód. Ponadto państwo przeżywało kryzys finansowy, co odbijało się na stanie armii. Służba wojskowa była więc trudna, a żołnierze przez całe lata nie otrzymywali żołdu. Poszukiwania w źródłach informacji o braciach Unichowskich w polskiej armii nie przyniosły wyraźnego śladu ich działalności. Pośród dowódców odnotowano jednego o imieniu Iwonia z przydomkiem Wołoch (Iwonia Walacho). W 1503 r. dowodził on oddziałem 50 husarzy¹⁹, zaś w roku 1505 podlegało pod niego 60 jeźdźców²⁰. Brak jednak jednoznacznego dowodu, że Iwonia Walach jest tożsamy z Iwonią Unichowskim, choć prawdopodobieństwo jest dość duże.

Teodoryk w trakcie kampanii wojennej poległ, zaś Iwonia – jak wspomniano wyżej – za zasługi swoje i brata otrzymał kniaźstwo w Ustrzykach. Można domniemywać, że po nadaniu pozostał jeszcze jakiś czas w służbie wojskowej, a potem osiadł w swoich dobrach na stałe. Czy tak rzeczywiście było, nie wiemy. Przypuszczalnie zmarł ok. 1530 r.

Po jego śmierci pojawił się problem dziedzictwa kniaźstwa. Przywilej z 1509 r. wyraźnie zaznacza, że nadane zostało ono za zasługi zarówno Iwonii, jak i jego poległemu bratu Teodorykowi. Prawo do dziedzictwa mieli zatem potomkowie obydwu braci.

Kwestię tę uregulował przywilej króla Zygmunta I z 1532 r., który zezwolił synowi Teodoryka Kunaszowi na przejęcie kniaźstwa ustrzyckiego. Operacja ta odbyła się za aprobatą starosty przemyskiego Piotra Kmity, który bezwzględnie wykorzystał sytuację. Cena, jaką Kunasz zapłacił za utrzymanie dziedzictwa po ojcu i stryju, była bardzo wysoka. Kmita zadbał, aby wytyczone zostały nowe granice wsi Kunasza, nazwanej w dokumencie Strwiążek alias Ustrzyki. Granica ta biegła od kamienia granicznego dóbr Sobień na górze *Wełyki Król* (Laworta)²¹, następnie działem wodnym na tej górze do rzeki Strwiąż, grzbietem działu *Jałowy* (Orlik) do mostu na rzece Hoszówka (Jasieńka). Na kolejnym odcinku granica królewskiej i dóbr rodowych Kmity biegła szczytem Gromadzina do rzeki Strwiąż. Poza dobrami Kunasza pozostał cały stok góry *Mały Krolik* (Mały Król).

¹⁶ Б. Барвінський, *Конашевичі в Перемиській землі в XV і XVI ст.*, „Записки Наукового товариства імені Шевченка”, Львів 1930, т. 50, ч. II, s. 147.

¹⁷ W. Felczak, *Historia Węgier*, Wrocław 1983, s. 99.

¹⁸ Б. Барвінський, dz. cyt., s. 147.

¹⁹ MRPS, pars III, nr 816.

²⁰ MRPS, pars III, nr 2871.

²¹ Można domyślać się, że ten kamień graniczny został ulokowany na szczycie Laworty o wysokości 768,3 m n.p.m., gdzie stykają się granice Strwiążka, Ustrzyk Dolnych, Łodyni i Dzwiniacza Dolnego.

Tak więc Kmita okroił dobra królewskie, których jako starosta zobowiązany był strzec, o teren późniejszych wsi Równia, Strwiążek i część współczesnej Ustjanowej, leżącą w zlewni Strwiąża. Kunaszowi pozostały pod zarządem same Ustrzyki i nowo lokowana wieś Jasień.

Nowemu kniaziowi nadano trzy łany z obszarami, $\frac{1}{4}$ łanu na wygon, $\frac{1}{4}$ łanu pod karcznię i tyle samo gruntu pod młyn z zezwoleniem na ich zbudowanie. Przysługiwała mu $\frac{1}{3}$ ze wszystkich dochodów, jakie otrzymywał monarcha, oprócz tego zwyczajowe daniny, wymienione w przywileju pierwotnym. Poddani z Ustrzyk zobowiązani byli do przepracowania 5 dni w roku na rzecz kniazia, mieli dwa dni żąć, dwa dni kosić i jeden dzień orać. Prócz tego kniaz miał prawo osadzić na swych gruntach 5 lub 6 zagrodników.

W kwestii poddanych zapisano, że wolnizna dawno im upłynęła i potwierdzono wielkość ich gospodarstw na $\frac{3}{4}$ łanu. Dokument zawiera też informację o duchownym i cerkwi²².

Kunasz był pierwszym z rodu, który używał nazwiska Ustrzycki. O jego działalności niewiele możemy powiedzieć z braku źródeł. Pojawia się on jako świadek w kilku dokumentach związanych z działalnością lokacyjną Piotra Kmity, co wskazuje, że pozostawał w kręgu klientów tego potężnego magnata²³. W 1538 r. odnotowany został jako świadek w przywileju nadającym prawa miejskie dla Chyrowa²⁴, co świadczy, że jego pozycja w lokalnej społeczności była już istotna. Był człowiekiem zaradnym i umocnił kondycję majątkową rodziny, zapewniając za życia starszym synom stabilną pozycję społeczną. Najstarszy Jacko (Terlecki) został duchownym w Terle, drugi z kolei Iwan (Bereżański) objął kniaźstwo w Berehach Dolnych, trzeci Demian (Stebnicki) osiadł na kniaźstwie w Stebniku.

Ustrzyki pozostały w rękach Kunasza i jego żony Anastazji (Nastki). Kunasz, będąc już w podeszłym wieku, przekazał dziedzictwo najmłodszym synom Pawłowi i Prokopowi (zwanemu Lipką) z zachowaniem dożywocia dla siebie i żony, które było zabezpieczone na dochodach z młyna i czynszów. Zmarł zapewne w 1551 r., zaś wdowa po nim Nastka złożyła oświadczenie, że mąż jej dobra swe ruchome starszym synom rozdał, zaś pozostałe zapisał najmłodszym Prokopowi i Pawłowi Lipce²⁵. Tak więc ustrzyckie kniaźstwo zgodnie z wolą ojca znalazło się w rękach dwóch najmłodszych synów.

Niestety, współwłasność często bywa przyczyną sporów nawet w najbliższej rodzinie i tak też stało się w tym wypadku. W latach 1552–1553 bracia popadli w konflikt. Ostatecznie Paweł odstąpił swoją część Prokopowi. Jednak sytuacja uległa komplikacji, albowiem Prokop wkrótce po tym zmarł, pozostawiając nieletniego syna Ilię, który po ojcu nazywany był również Lipką²⁶.

Paweł wykorzystał sytuację i wystarał się już w 1553 r. o przywilej królewski na dożywotnie posiadanie kniaźstwa w Ustrzykach²⁷. Oczywiście spowodowało to dalsze spory i sprawa oparła się ponownie o kancelarię królewską, czego śladem jest wpis w Metryce Koronnej o konsensusie, zawartym pomiędzy Pawłem i opiekunami Ilii Lipki²⁸.

W 1557 r. zawarty został układ pomiędzy synami Kunasza Jaczkim, Iwanem, Demianem i Pawłem. Na jego mocy Paweł Kunaszowicz pozostał w posiadaniu kniaźstwa i przejął opiekę nad małoletnim bratankiem Ilią²⁹.

Już rok później umowa ta została zmodyfikowana i ustalono, że kniaźstwo ustrzyckie obejmą wspólnie bracia Paweł Ustrzycki i Demian Stebnicki. Był to początek zabiegów tego ostatniego o powrót na ojcowiznę. Pośród synów Kunasza on bez wątpienia był postacią najwybitniejszą. Przed 1561 r. został krajnikiem strwiąskim³⁰. W tym samym roku jego syn Iwan wykupił za 300 złp od swego kuzyna Eliasza Lipki prawa do połowy kniaźstwa w Ustrzykach. Do wymienionej sumy Eliaszowi dodano konia wartości 10 złp i cztery kłacze. Otwartą pozostawiono kwestię praw Eliasza do drugiej połowy

²² K. Niesiecki, *Herbarz polski*, Lipsk 1842, t. IX, s. 204; A. hr. Stadnicki, *O wsiach...*, s. 64–66.

²³ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 30, 35, 37.

²⁴ Andrzej Tarło chorąży lwowski *powinności przywileje miasta Chyrów*, „Dodatek Tygodniowy” do „Gazety Lwowskiej”, Lwów 1858, s. 166, 170, 174, 178.

²⁵ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 66.

²⁶ Tamże, s. 66.

²⁷ Tamże, s. 68.

²⁸ MRPS, pars V, vol. 2, nr 6998; MK 85 k. 340.

²⁹ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 68, 69.

³⁰ Tamże, s. 69, 70.

kniaźstwa. W tej sprawie Eliasza miał na najbliższym sejmie poprosić o wyrok króla. Trzy lata później – w 1564 r. – Demian Stebnicki wykupił część wójtostwa od brata Pawła. W ten to sposób Ustrzyki i Stebnik znalazły się w rękach gałęzi rodziny wywodzącej się od Demiana.

Elias Ustrzycki, zwany Lipką, w 1568 r. został kniaziem w Biliczu w starostwie samborskim³¹. W latach następnych zgłaszał pretensje do kniaźstwa w Ustrzykach Dolnych. Spór przybierał bardzo ostry charakter³², lecz zabiegi Eliasza okazały się jednak bezskuteczne.

Zaznaczyć trzeba wyraźnie, że wszystkie podawane informacje o Ustrzykach w rzeczywistości dotyczą dwóch miejscowości – samych Ustrzyk i sąsiedniego Jasienia (o lokacji tej ostatniej wsi jednoznacznie wspomina przywilej z 1532 r.). Obie miejscowości pozostawały w zarządzie kolejnych przedstawicieli rodu Ustrzyckich i w obu istniała jednakowa infrastruktura, tj. folwarki wójtowskie z młynami i karczmami oraz popostwa. Realnie istniały więc dwie odrębne miejscowości, jednak dla administracji, zarówno starościńskiej, jak i centralnej były one jednością. Z tej przyczyny w oficjalnych dokumentach używano sformułowania Ustrzyki alias Jasień. Cel takiego zagmatwania stanu rzeczy był oczywisty: zmniejszenie wymiaru danin i podatków, a także uniknięcie kosztownych podwójnych procedur biurokratycznych, w królewskich bowiem każdy podmiot funkcjonował na podstawie odrębnego przywileju, formalnie sygnowanego przez monarchę. Taki stan rzeczy nie był przypadkiem odosobnionym, identycznie funkcjonowały np. Michniowiec i Bystre w ekonomii samborskiej.

W latach 1564–65 przeprowadzona została przez komisarzy królewskich lustracja omawianej miejscowości. Dokonały jej dwie niezależne komisje. Sporządziły one dwa dość precyzyjne opisy wsi, które wzajemnie się uzupełniają. Oba dokumenty zostały opublikowane. Podano w nich, że wieś jest w posiadaniu krajnika Demiana, który w tym czasie używał nazwiska Stebnicki. Łanów osiadłych zapisano (w Ustrzykach z Jasieniem) 22 i ćwierć. Gospodarowało na nich 29 kmieci, mających po 3/4 łanu, oraz jeden Paszko Jasieński na połowie łanu. Lustratorzy zapisali *imiona kmieci*, które podajemy tak jak w oryginale. Byli to: *Wasilowi synowie, Hricz Ioskowicz, Hricz Andreiowicz, Dmitr Bob, Stecz, Iaczk Horislowski, Senko Huszak, Hricz Hricziło, Chwedko Halkowicz, Andrei Chwedorczonecz, Wasko Tymkowicz, Syenko z Machniem, Misko, Chwedko Kowalowicz, Iwan Steczow, Syenko Kiszczel, Wasko Zydek, Demko, Lazur Puha, Makar Halkowicz, Masko, Borisz Piotrowicz, Daniło Daskowicz, Iwan Daskowicz, Iaczk Daskowicz, Symko Daniłowicz, Lukacz Stankowicz, Iwan Homylka, Procz Kakanczonecz, Pasko Jasienski*. W dokumencie podano, że pop jasiński Iwan objął bez przywileju *łanu kmiecego półczwarta*. Natomiast *Pop stari vstricki* miał z dawnego nadania 3/4 roli, objął do tego kmiecej roli pół łanu bez przywileju³³.

Jest to najstarszy znany spis mieszkańców Ustrzyk i Jasienia. Odnotowano w nim trzecie pokolenie, żyjące tu od czasów lokacji. Widoczne jest, że niezależnie od pochodzenia pierwszych osadników nastąpiła ich całkowita asymilacja przez ruską większość.

Obie doliny były już zasiedlone i przy ekstensywnej gospodarce zaczął się objawiać deficyt gruntów rolnych. W obu dokumentach podano powinności kmieci i dochody, jakie uzyskiwała od nich administracja królewska. Pełna treść opisu dołączona jest do tekstu jako załącznik nr 3. do rozdziału I.

Na podstawie drugiej, bardziej klarownej w treści lustracji podjęta została próba zsumowania obciążeń pojedynczego gospodarstwa, które składało się z dość licznych danin, czynszów i opłat wraz z udziałem w daninach zbiorowych (płaconych przez gromadę). Te ostatnie wyliczone zostały poprzez podział sumy na 30, bo taka była łączna liczba gospodarstw w Ustrzykach i Jasieniu. Wyliczenie to obrazuje tabela nr 1.

Areał takiego gospodarstwa o powierzchni 3/4 łanu szacować można w przedziale od 15 do 20 hektarów. Ponieważ w lustracji podane są przeliczniki ówczesnej wartości zwierząt hodowlanych, obciążenia roczne szacować można na równowartość 7 wieprzy lub 12 baranów, ewentualnie 84 gęsi lub 168 kogutów. Zaznaczyć trzeba, że w gospodarstwie mieszkała zwykle wielka dwupokoleniowa rodzina, np. ojciec z dorosłymi synami, czyli ciężar tych danin rozkładał się na kilka osób dorosłych, zdolnych do pracy.

³¹ MRPS, pars. V, vol. 1, nr 3695.

³² A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 74.

³³ М. Грушевський, *Описи королівщин в руських землях*, [w:] *Жерела до історії України-Руси*, У Львові 1897, т. II, s. 133–136.

Tabela nr 1³⁴. Obciążenia gospodarstwa kmiecego o powierzchni 3/4 łanu w Ustrzykach w 1565 r.

Daniny i czynsze	Grosze	Denary*
Czynsz na św. Marcina	19	9
Czynsz na św. Piotra	26	6
Podymne	2	
Na św. Michała za 1½ wieprza	18	
Na św. Marcina za 1½ barana	10	9
Za gęś na zbór	1	
Za kura na zbór		9
Udział w opłatach zbiorowych		
Kuchenne na św. Marcina	1	
Zborowe na św. Marcina	1	6,3
Kuchenne na św. Jana Chrzciciela		9,3
Konne na św. Jana Chrzciciela		13,5
Zborowe na św. Jana Chrzciciela		12
Stacja na św. Jana Chrzciciela		0,5
Razem	82	2,6

* Na 1 grosz w ówczesnym systemie monetarnym składało się 18 denarów.

W tekście wspomnianej wyżej lustracji odnotowano skargę na Piotra Kmitę o zagarnięcie ziem u źródeł Strwiąża. Bez wątpienia stało się to z inicjatywy Demiana Stebnickiego³⁵, który postawił sobie za cel odzyskanie utraconych terenów, na których powstały Równia, Strwiążek i część Ustjanowej (grunty położone w zlewni Strwiąża). Demian już w 1565 r. postarał się o nowy przywilej królewski, w którym jego synowie otrzymali kniaźstwa we wsiach Ustrzyki, Jasień, Rowień, Korolik, Strwiążek i Smorszna³⁶. Mimo że w tym wypadku działał w interesie królestwa i monarchy, był to akt wielkiej odwagi, ale i przejaw nieroztropności. Wprawdzie Piotr Kmita, który zagarnął znaczny obszar starostwa przemyskiego, już nie żył, lecz jego spadkobiercy to przedstawiciele potężnych rodów magnackich, którzy byli zainteresowani tym, by scheda pozostała nieuszczerplona. W imieniu wdowy po Piotrze Kmicie Barbary rozległymi dobrami zarządzał jej brat Mikołaj Herburt. Zarzucił on Demianowi Stebnickiemu fałszywą przynależność do stanu szlacheckiego. W tamtej epoce procedura ta, zwana naganą szlachectwa, w przypadku powodzenia eliminowała oskarżonego z życia społecznego.

Demian Stebnicki jeszcze w 1565 r. udał się na Węgry do komitatu marmaroskiego, gdzie z pomocą kuzyna Stefana uzyskał odpis dokumentu nadania szlachectwa z 1482 r., atestację szlachectwa nadzupana komitatu Maramoresz, potwierdzoną przez czterech sędziów, a także taki sam dokument od szlachty tegoż komitatu. Operacja ta zajęła mu całą zimę z przełomu 1565/1566. Z dokumentami wrócił do Polski i złożył je w kancelarii królewskiej, w wyniku czego 15 lutego 1569 r. on i jego potomkowie uzyskali od króla Zygmunta Augusta indygenat³⁷. Dokumentacja tej sprawy jest jednym z nielicznych w pełni udokumentowanych przykładów migracji rodzin szlacheckich w Karpatach.

Kniaź z Ustrzyk uratował swą rodzinę od utraty szlachectwa i – co za tym idzie – swoje prawa do wójtostw w Ustrzykach, Jasieniu i Stebniku, lecz nie udało mu się odzyskać wsi zagarniętych przez Piotra Kmitę.

Demian Stebnicki był jednak człowiekiem bardzo operatywnym i równolegle do opisanych przedsięwzięć prowadził inne. Jednym z nich była próba osadzenia wsi Smorszna nad górnym biegiem potoku

³⁴ K. Chłapowski, H. Żytkowicz, *Lustracje województw ruskiego, podolskiego i bełskiego. 1564–1565*, Warszawa 2001, cz. II, s. 54, 55.

³⁵ Demian, syn Kunasza, w młodości uzyskał kniaźstwo w Stebniku i z tej przyczyny przybrał nazwisko Stebnicki. Po objęciu Ustrzyk zamiennie używał nazwisk Stebnicki i Ustrzycki. W niniejszym opracowaniu dla uniknięcia chaosu przypisuje mu się wyłącznie nazwisko Stebnicki.

³⁶ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 70.

³⁷ Б. Барвінський, dz. cyt., s. 146–175.

o tej samej nazwie. W efekcie tej operacji lasy i polany tam położone przyłączono do Stebnika i Jasienia (kosztem interesów kuzynów Demiana – rodziny Bereżańskich)³⁸.

Ryc. nr 2. Piotr Kmita

Dla dziejów Ustrzyk większe znaczenie ma próba stworzenia osady o nazwie Korolik. Informacja o takiej wsi pojawia się we wspomnianym przywileju z 1565 r.³⁹ Łączyć ją bez wątpienia trzeba z grzbietem o tej samej nazwie, zwanym współcześnie Małym Królem. Z kolei przywilej z 1568 r. dla synów krajnika Demiana mówi o pewnych jego przedsięwzięciach osadniczych, jakie prowadził nad potokiem Hłubokim przy granicach sobieńskich, tj. wsi Strwiążek, należącej do spadkobierców Kmitów. Dokument stwierdza wyraźnie, że są to zagrodnicy osiedleni bez wiedzy królewskiej. Taki zapis sugeruje, że nie chodziło o wieś, a o poszerzenie posiadłości kniazia. Jednak wydaje się, że cel Demiana był inny, chciał on stworzyć pomiędzy Strwiążkiem a Ustrzykami odrębną osadę z odrębnym kniaźstwem. Nie było to przedsięwzięcie odosobnione, w taki sposób powstała wieś Wolica, którą sztucznie wykrojono z Krościenka.

Zabudowania tej nowej osady miały się znajdować nad potokiem Hłubokim. Wszystko wskazuje na to, że chodzi tu o ciek spływający obok współczesnego kościoła pw. św. Józefa Robotnika i mający ujście w miejscu, gdzie łączą się dziś ul. Rzeczna i ul. Nadgórna.

Analiza układu własności gruntów świadczy, że istniejące tam gospodarstwa wyróżniały się tym, że nie miały gruntów na stokach Gromadzina, jak wszystkie inne w Ustrzykach, czyli Korolik położony był na obu brzegach rzeczki Strwiążek. Nie można wykluczyć, że część tych gruntów odłączono od posiadłości Kmitów. Brak jest jednak na to jednoznacznych dowodów⁴⁰. Ostatecznie odrębność Korolika całkowicie zanikła i osada stała się częścią Ustrzyk.

W 1568 r. uregulowana została sprawa ustrzyckiego popostwa. Uzyskał je Daniel, syn poprzedniego tutejszego duchownego Iwana. Co ciekawe, w treści przywileju brak informacji o wielkości uposażenia. Przypuszczalnie pominięto tę kwestię celowo z powodu kontrowersji, wykazanej w czasie lustracji⁴¹.

Demian Stebnicki zmarł w 1569 r. Do końca swoich dni pozostawał bardzo aktywny i wszelkie sprawy rodzinne i majątkowe doprowadził do stanu umożliwiającego następnym pokoleniom utrzymanie wysokiej pozycji w ówczesnym warunkach. Po ojcu najstarszy syn Iwan objął wójtostwo w Ustrzykach, Paweł w Stebniku, natomiast Mikołaj w Krościenku.

W 1569 r. komisarze królewscy dokonali taksacji, tj. oszacowania kniaźstwa ustrzyckiego. Dokument ten daje pogląd na dochody, jak i zasobność rodu. Wielkość gruntów kniaźstwa wynosiła trzy łany i dwa obszary, które komisarze po objeździe oszacowali na dwa łany. Wartość ich oceniono na 200 grzywien. Dochody z młyna i folusza oszacowano na 40 grzywien rocznie, zaś czynsz z karczmy wynosił 15 grzywien.

Trzydziestu kmieci w Ustrzykach i Jasieniu płaciło 37 grzywien i 4 grosze czynszu, z czego trzecia część należała się kniaziowi. Dodatkowo dochodziły zwyczajowe daniny na Boże Narodzenie i Wielkanoc, których wartość wyceniono na 6 grzywien i 12 groszy.

Wartość kniaźstwa oszacowano na 926 grzywien i 26 groszy, stosując przelicznik 48 groszy polskich na grzywnę. Zaznaczono wyraźnie, że taksacja ta pominęła wartość budynków i dworu, która była wysoka. Dokument ten sporządzono w celu uporządkowania spraw majątkowych pomiędzy synami Demiana⁴².

³⁸ Przywilej na osadzenie tejże wsi z 1565 r. – MK 95, s. 220.

³⁹ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 70.

⁴⁰ Tamże, s. 70, 71.

⁴¹ MRPS, pars. V, vol. 1, nr 3698, s. 211; MK 101, s. 341.

⁴² A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 71, 72. Pełny tekst taksacji znajduje się w Metryce Koronnej. – MK 115, s. 214–228.

Nowy książę Iwan Ustrzycki był – podobnie jak ojciec – dobrym gospodarzem i administratorem. Zadał o odnowienie przywilejów na posiadane wójtostwo w 1572 r. przez Zygmunta Augusta i rok później przez Stefana Batorego. W latach 1577–78 toczył spory z kuzynem Eliaszem Ustrzyckim, który raz jeszcze wystąpił z pretensjami o współwłasność wójtostwa. Ostatecznie kuzynowie pogodzili się w 1580 r. i Eliaś zrzekł się wszelkich pretensji do Ustrzyk.

W 1578 r. Iwan Ustrzycki z korzyścią rozstrzygnął spór graniczny z krewniakami Myśkiem i Dmytrem Bereżańskimi, kniaziami z Berehów. Sprawa dotyczyła lasów i polan w górnym biegu potoku Smorz, które częściowo zostały zagospodarowane jeszcze za życia Demiana. Starosta przemyski Jan Herburt uznał fakty dokonane i grunty te pozostały w granicach Jasienia i Stebnika, choć nie ma wątpliwości, iż stało się to kosztem kniaziów Bereżańskich.

Król Stefan Batory w 1581 r. wydał przywilej, utrzymujący w posiadaniu wójtostwa ustrzyckiego Jędrzeja, syna Iwana Ustrzyckiego. Zagwarantowało to Ustrzyckim prawo do dziedzictwa rodowego gniazda⁴³.

Dysponujemy dość precyzyjnym rejestrem poborowym z 1589 r., w którym po raz pierwszy rozdzielone są dane dla Ustrzyk i Jasienia, co pozwala odrębnie ocenić potencjał obu wsi. W Ustrzykach osiadłych było 7½ łanów kmiecych, co oznacza, że istniało wówczas 10 gospodarstw o powierzchni ¾ łanu (nie można jednak wykluczyć, że już wówczas nastąpiły pierwsze podziały gospodarstw macierzystych). W przypadku popostwa wykazano powierzchnię 1½ łanu. Wójtostwo zajmowało 3¾ łanu i 3 obszary oraz wygon wielkości 1¼ dworzyszczu. Oprócz tego książę posiadał młyn jednokołowy, karczmę i browar. Na gruntach wójtowskich w Ustrzykach osadzonych było 10 zagrodników i 4 komorników⁴⁴.

W 1593 r. Ustrzyccy wykonali kolejny krok ku utrwaleniu swego stanu posiadania. Oto bowiem król Zygmunt III zatwierdził dożywocie Jana i jego żony Katarzyny na dzierżawie, kniaźstwach i popostwach w Ustrzykach D. i Jasieniu⁴⁵. W takiej sytuacji obie wsie wypadały spod bezpośredniego zarządu starostwa przemyskiego. Ustrzyccy stali się posesorami i zobowiązani byli jedynie do zapłaty tzw. kwarty na rzecz skarbu państwa. Tego typu nadania królewsczyzn monarchowie czynili zazwyczaj w uznaniu jakichś zasług, głównie wojskowych. Niestety, dokument nie wyjaśnia tej kwestii.

Wiadomości z następnych lat o omawianej miejscowości łączą się z różnymi problemami Ustrzyckich, związanymi z zarządem podległymi im wsiami. W 1595 r. podpalone zostały zabudowania dworskie. O inspirację zamachu Iwan Ustrzycki posądział miejscowego popa Sidora Hussakowicza, którego wygnał i skonfiskował mu majątek, zmuszając do ucieczki na Węgry. Z kolei w 1601 r. poddany imieniem Demian napadł na dwór, ukradł konie i również uciekł na Węgry. W 1602 r. po śmierci popa Sidora Hussakowicza jego synowie procesowali się z Ustrzyckim o prawo powrotu na popostwo. Na polecenie króla i starosty 15 kwietnia 1605 r. zawarta została ugoda między Ustrzyckim a popem Jackiem Żydzikiem. Półtora roku później Żydzik oskarżył Ustrzyckiego o uwięzienie w zamku rybotyckim aż do wymuszenia pokwitowania na 70 złp⁴⁶.

Z pozoru cały ten konflikt ukazuje rodzinę miejscowych duchownych jako ofiary zaborczości Ustrzyckich. Powyższe fakty nabierają jednak zupełnie innego wymiaru w zestawieniu z innym materiałem źródłowym. Z rejestru złoczyńców grodu sanockiego dowiadujemy się, że pop jasiński Jurko w 1607 r. był organizatorem słynnego napadu na dwór Rosińskich w Teleśnicy. Do wykonania tego zamierzenia sprowadził beskidników z Zakarpacia⁴⁷. Widać więc, że oskarżenia Ustrzyckich wobec tej rodziny nie były bezpodstawne, zaś niektórym ówczesnym duchownym daleko było do ideału bogobojnego sługi bożego.

Iwan z żoną Katarzyną z Miszczowskich po raz ostatni w dokumentach pojawia się 24 stycznia 1606 r.⁴⁸. Dotychczasowy stan wiedzy wskazywał, że niedługo po tej dacie zmarł. W Metryce Koronnej

⁴³ A. hr. Stadnicki, dz. cyt., s. 74, 76.

⁴⁴ A. Jabłonowski, *Źródła dziejowe*, Warszawa 1902, t. XVIII, cz. I, s. 2.

⁴⁵ A. Stadnicki, dz. cyt., s. 76.

⁴⁶ M. Horn, *Walka chłopów czerwonoruskich z wyzyskiem feudalnym w latach 1600–1648. Chłopi dóbr koronnych w walce przeciw zwiększaniu robocizn i danin (supliki i zaburzenia wiejskie)*, „Zeszyty Naukowe WSP w Opolu”, Opole 1976, s. 32.

⁴⁷ O. Balcer, *Rejestr złoczyńców grodu sanockiego 1554 – 1638*, Lwów 1891, nr 113.

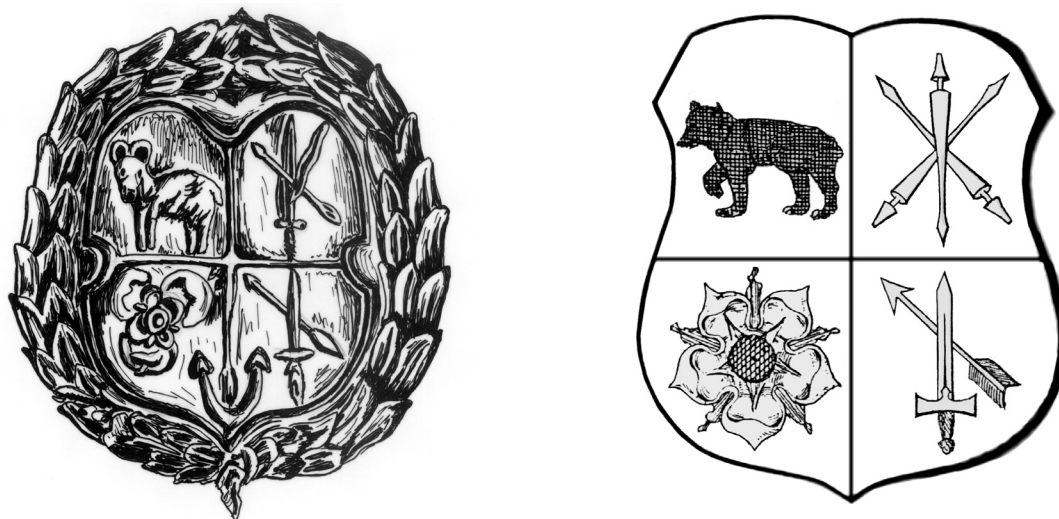
⁴⁸ J. hr. Drohojowski, *Kronika Drohojowskich*, Kraków 1904, nr 519.

udało się jednak natrafić na dokument z 1612 r., w którym monarcha zatwierdził cesję praw do wsi Ustrzyki i Stebnik przez Iwana Ustrzyckiego i Katarzyny z Miskowa na rzecz syna Andrzeja Ustrzyckiego i jego żony Anastazji Wysoczańskiej⁴⁹. Nie można jednak wykluczyć, że potwierdzenie to uzyskano już po śmierci Iwana.

W materiałach, związanych z dziejami rodu Dwernickich, odnotowano, że Katarzyna Miszczowska była żoną Hrehorego Dwernickiego herbu Sas⁵⁰. Zbieżność imienia i nazwiska nie jest zapewne przypadkowa i wszystko wskazuje na to, że Katarzyna była dwukrotnie zamężna i z obu związków miała potomstwo. Wyjaśnia to bliskie pokrewieństwo Ustrzyckich z Dwernickimi, a także pewne wspólne przedsięwzięcia ekonomiczne. Nie miało to jednak bezpośredniego wpływu na dzieje Ustrzyk Dolnych, albowiem prawa do nich tutejsi posesorowie odziedziczyli po przodkach w linii męskiej.

Z roku 1612 zachowały się dwa inne dokumenty, wpisane do Metryki Koronnej. W pierwszym z nich Andrzej Ustrzycki przekazał swoje prawa do wsi Ustrzyki Górne na Jana i Jacentego Dwernickich, synów Hrehora⁵¹, zaś w drugim prawa do Krywki – na Stefana Dwernickiego⁵². Informacja ta jest istotna dla dziejów rodu, albowiem okazuje się, że Ustrzyccy znacznie wcześniej weszli w posiadanie dóbr dziedzicznych niż wskazywały dotychczasowe ustalenia. Oznacza to, że stopień ich zamożności był już na tyle duży, iż byli w stanie wykupić kilka wsi od magnackiej rodziny Stadnickich, przez co weszli do warstwy posesjonatów.

O zmianie pozycji rodu świadczy inny fakt: 7 sierpnia 1618 r. w Sanoku szlachta zebrana zbrojnie wybrała Andrzeja Ustrzyckiego posłem do króla z prośbą o opatrzenie zamku sanockiego⁵³. Przyjęty został przez monarchę 28 sierpnia 1618 r. w Warszawie i na jego ręce złożono odpowiedź⁵⁴.

Ryc. nr 3 i 4. Rekonstrukcja odmiany herbu rodziny Ustrzyckich z XVII w. na podstawie dekoracji dzwonu „Św. Mikołaj” z 1618 r. w Jasieniu: z lewej – wizerunek herbu na dzwonie, z prawej – odtworzona tarcza herbowa z elementami herbów Rawa, Jelita, Poraj i Przestrzał

W 1620 r. Andrzej Ustrzycki scedował swe prawa do wsi Stebnik na rzecz swojego kuzyna Jana Pawłowicza Ustrzyckiego⁵⁵. Pozostaje to w pewnej sprzeczności z innym dokumentem, w którym prawa Andrzeja Ustrzyckiego i jego żony Anny Kowieskiej do Ustrzyk i Stebnika potwierdzone zostały w kolejnym przywileju królewskim, wydanym we Lwowie 23 października 1621 r.⁵⁶ Sytuacja rodziny posesorów i ich poddanych, żyjących w opisywanej dolinie od czterech pokoleń, wydawała się więc stabilna.

⁴⁹ MK 154, k. 399–401.

⁵⁰ A. Boniecki, *Herbarz polski*, Warszawa 1902, cz. I, t. V, s. 118.

⁵¹ MK 164, k. 558, 560.

⁵² MK 163, k. 560–562.

⁵³ AGZ XX, nr 118.

⁵⁴ AGZ XX, nr 119.

⁵⁵ MK 166, k. 595–596.

⁵⁶ MK Lustracje, dz. XVIII, 73, k. 388

Warto w tym miejscu wprowadzić refleksję ogólną. Opisywany powyżej proces dziejowy nie zawiera w historii wsi nad Strwiążem przez prawie 130 lat żadnego elementu destrukcyjnego, inaczej mówiąc, nie dotarł do tego peryferyjnie położonego obszaru Rzeczypospolitej żaden obcy najazd niosący zniszczenia. To pozwala docenić, czym było państwo z epoki dwóch ostatnich Jagiellonów i Stefana Batorego. Dawało swoim mieszkańcom bezpieczeństwo, magnatom i szlachcie dobrobyt, poddanym, usytuowanym na niższych szczeblach społecznej drabiny, względnie stabilną egzystencję. Niestety, każdy system społeczny prędzej czy później ulega degeneracji, paraliżowany przez biurokrację i egoizm warstw uprzywilejowanych. Takim procesom zaczęła też ulegać na początku XVII w. Rzeczpospolita, czego objawem była słabość wobec mocarstw ościennych i konflikty wewnętrzne o charakterze religijnym, narodowościowym i społecznym.

Mieszkańcy omawianego terenu doświadczyli tego w sposób bardzo dotkliwy i bolesny. W czerwcu 1622 r. dotarł tu zagon ordy budziackiej, spowodowane przezeń zniszczenia były bardzo poważne. W sierpniu tegoż roku mieszkańcy Ustrzyk pod przysięgą stwierdzili, że w roku *obecnym* Tatarzy zdevastowali w Ustrzykach gospodarstwa 10 zagrodników, 1 rzemieślnika, 6 komorników, spalili cerkiew, browar i 6 kotłów gorzałczanych⁵⁷.

Z opisu zniszczeń wynika, że atak ordyńców skierowany był głównie na folwark dworski. Potwierdza to adnotacja w lustracji z 1628 r., w której zapisano, że oryginalne przywileje Ustrzyckich uległy częściowemu zniszczeniu podczas najazdu tak, że nie nadawały się odczytania⁵⁸.

Dwa lata później w czerwcu 1624 r. dotarł tu kolejny najazd ordy budziackiej, podczas którego Ustrzyki i okoliczne wsie zostały ponownie spustoszone. Znacząca ta problematyka Andrzej Gliwa dokonał oceny zniszczeń w wyniku obu napadów, które przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 2. Zniszczenia na obszarze Ustrzyk Dolnych i Jasienia w 1624 r.⁵⁹

	Łany zniszczone	Gospodarstwa	Obiekty
Ustrzyki wieś (z Jasieniem)	22 ½ 3 łany po najeździe włączono do folwarku dworskiego	10 zagrodników 4 komorników gorzelnik	młyn karczma folusz
Ustrzyki wójtostwo	7 ¼ z tego 1 ½ do popostwa	6 komorników piwowar gorzelnik	cerkiew popostwo

Nie był to jednak koniec najazdów na wsie nad Strwiążem. W lutym 1626 r. Tatarzy zniszczyli Smolnicę, Wolicę i Liskowate⁶⁰. Zaś trzy lata później – w roku 1629 – dotarli do Stebnika⁶¹. Ostatnie dwa zapisy dotyczą przypadków udokumentowanych źródłowo, nie można jednak wykluczyć, że ordyńcy dotarli dalej na zachód.

Niezależnie od ilości najazdów w samych Ustrzykach zagrożenie tą straszliwą klęską przez całą dekadę było realne i dlatego najprawdopodobniej właśnie w latach 20. XVII w. zapadła decyzja o solidnym ufortyfikowaniu dworu i położonych w jego sąsiedztwie zabudowań. Brak jednak dla tych działań jakiegokolwiek materiału źródłowego, z tego powodu opierać się trzeba wyłącznie na dość nikłych śladach w terenie.

Nie ma wątpliwości, że wybór miejsca na siedzibę kniaziów w czasie lokowania wsi był świadomy. Wykorzystano tu naturalne walory obronne stoku góry Wielki Król (obecna Laworta). Od południa utrudnia doń dostęp stroma skarpa nad Strwiążem, zaś od wschodu i zachodu stok na tym odcinku przecięty jest głębokimi wąwozami, których pokonanie jest dość trudne nawet przy sprzyjających wa-

⁵⁷ M. Horn, *Skutki ekonomiczne najazdów tatarskich z lat 1605–1633 na Ruś Czerwoną*, Wrocław 1964, s. 36; A. Gliwa, dz. cyt., s. 129.

⁵⁸ *Lustracja ziemi lwowskiej 1570 r.*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, фонд 5 (Rękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich), sygn. 2409. k. 354.

⁵⁹ A. Gliwa, dz. cyt., s. 137, 302, 721.

⁶⁰ Tamże, s. 142.

⁶¹ Tamże, s. 148.

runkach pogodowych. Otwarty dostęp do dworu i folwarku był możliwy jedynie od strony północnej i to na stosunkowo krótkim odcinku ok. 100 m. Można się domyślać, że właśnie tamtędy wtargnęli Tatarzy w czasie pierwszego najazdu w 1622 r., co zresztą świadczy o tym, że mieli dobre rozeznanie w terenie. Z tej przyczyny Andrzej Ustrzycki⁶² zdecydował się na budowę solidnych umocnień obronnych właśnie w tej części swojej posiadłości. Niestety, jedyny ślad po tych działaniach to zachowany niewielki fragment wału ziemnego. Położony jest on 100 m na północ od współczesnego hotelu „Laworta”. Zachował się północny odcinek wału o długości 65 m i krótki, bardzo zniszczony fragment odcinka zachodniego o długości 20 m. Pozostała część umocnień została zlikwidowana jeszcze w XVIII i XIX w., zaś ocalałe fragmenty zniwelowano przy budowie dróg i parkingu. Zmieniony został też na krótkim odcinku bieg potoku zachodniego.

Fot. nr 1. Pozostałości wału ziemnego na północ od hotelu „Laworta”

Najprawdopodobniej wał powstał w wyniku wykopania dość głębokiej fosi, która miała być główną przeszkodą dla wroga przy ataku ze strony północnej. Nie można wykluczyć, że fosa była napełniana wodą. Teoretycznie taka możliwość istniała przy niewielkiej modyfikacji koryta potoku zachodniego.

Co możemy wywnioskować z tak nikłych śladów? Bez wątpienia wał był dłuższy na odcinku zachodnim i przypuszczalnie wschodnim i dochodził do miejsc, gdzie wąwozy spływających potoków stają się na tyle głębokie, że spełniały funkcję fos.

W takim układzie odcinek zachodni wału musiał mieć minimum 100 m długości, natomiast wschodni ok. 40 m. Co do dalszych fragmentów umocnień trudno snuć jakiegokolwiek przypuszczenia, brak bowiem śladów zarówno w terenie, jak i w źródłach. Pamiętać trzeba, że cała południowa część chroniona jest naturalnie, przypuszczalnie tutaj skutecznym środkiem obrony był ostrokół, problem jest tylko z ustaleniem, jaką miał długość. Najbardziej logiczne wydaje się zabezpieczenie całego fragmentu zbocza, na którym stał dwór i folwark, w takim jednak wypadku ostrokół musiałby mieć długość prawie 500 m. Możliwe, że zastosowano inne rozwiązanie i chroniono tylko centralną część zbocza.

⁶² Budowę umocnień wiąże z Andrzejem Ustrzyckim, albowiem był on posesorem Ustrzyk Dolnych w czasie największego zagrożenia tatarskiego. Nie można wykluczyć, że jakieś fortyfikacje istniały już wcześniej.

Rodzi się pytanie, jaka była możliwość wjazdu na ten obszar. Najstarszy znany materiał kartograficzny z naniesionymi drogami to mapa F. von Miega z 1782 r., pochodząca zatem z zupełnie innej epoki, kiedy w dolinie istniało już miasteczko. Z braku jakichkolwiek innych wskazówek można założyć, że wcześniej był podobny układ komunikacyjny. Droga główna, prowadząca do dworu, biegła wówczas od punktu, gdzie dziś ul. Szkolna dochodzi do Strwiąża, wchodziła na stok stromym zboczem wąwozu potoku, płynącego na wschód od cmentarza, następnie przechodziła przez dwa potoki, płynące na zachód od współczesnego hotelu „Laworta”. Druga droga wiodła do dworu od strony wsi, to jest od obecnej ul. Nadgórnej. Obie przechodziły przez potok zachodni mostkiem lub groblą, które stosunkowo łatwo było w razie potrzeby zablokować, a w ostateczności nawet zniszczyć. Dodać trzeba, że w XVIII i XIX w. istniały na potoku zachodnim stawy, jednak o ich wcześniejszym usytuowaniu w sąsiedztwie dworu brak danych.

Warto zacytować fragment dokumentu znacznie późniejszego, bo z 1772 r., w którym tak opisano wjazd do dworu: *Od Rogu wschodniego tego Budynku ciągnie się z Początku Tyn pomiędzy Słupki a daley Ostrog z płach iodłowych wokoło Podworza aż ku Browarkowi przypiera, w którym to Ostrogu, między słupami, Wrota podwoyne Zdeszczek na biegunach drewnianych, Pod Daszkiem gontowym, W Srzodku tego Podworza, które wspomniany Tyn y Ostrog okrąża znajduje się Pokoje* (pokojami nazywa autor dokumentu dwór – przyp. M. A.)⁶³.

Ostróg był starosłowińskim obiektem obronnym. Wydaje się jednak, że autor tego opisu nie do końca rozumiał pierwotne znaczenie tego słowa i nazwał tak jakiś rodzaj ogrodzenia. Możliwe jednak, że tak określano wjazd do dworu, co swoiście upamiętniało wcześniej istniejący obiekt.

Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden fakt. Pomiary wykonane w systemie GIS wykazują, że łączna długość fortyfikacji w wersji maksymalnej wynosiła 660 m, zaś powierzchnia obszaru bronionego obejmowała 24264 m². Był to więc obszar znaczny, pozwalający na ochronę nie tylko mieszkańców dworu, ale i ich poddanych. Niemal wszystkie inne znane umocnienia w okolicy były powierzchniowo wyraźnie mniejsze⁶⁴. Jedynie w przypadku Olszanicy można mówić o podobnym areale, ale ta miejscowość była siedzibą magnackiej rodziny Mniszchów o zupełnie innych możliwościach finansowych i materialnych niż Ustrzyccy.

Bez wątpienia wykonanie omówionych fortyfikacji wymagało wiele pracy i wysiłku, zaś ciężar ten spadł na mieszkańców Ustrzyk i Jasienia. Wysiłek ten jednak zabezpieczył nie tylko rodzinę Ustrzyckich, ale całą społeczność, dając możliwość schronienia w okresie zagrożenia. Wydaje się, że umocnienia spełniły swą rolę, brak bowiem informacji o zniszczeniu dworu w późniejszym okresie. Problem ten ilustruje mapa nr 1.

W 1628 r. przeprowadzono kolejną lustrację, podczas której potwierdzone zostały prawa Andrzeja i jego żony Anny Kowieskiej. Zanotowano, że posesor – podobnie jak jego przodekowie – podniósł sprawę zagrabionych przez P. Kmitę wsi. Lustratorzy oddalili skargę, zasłaniając się złym stanem dokumentów pergaminowych, zniszczonych podczas najazdu tatarskiego. Bez wątpienia przywileje były dobrze zabezpieczone, a zniszczenie było możliwe jedynie w sytuacji dewastacji samego dworu. Jest to jedyny znany dowód, potwierdzający szkody poniesione w czasie pierwszego najazdu. W lustracji zapisano też, *iz żadnego folwarku przy tych wsiach nie masz tylko woytowski według przywilejów oryginalnych poddani zarabiają, ci na czynszach siedzą*⁶⁵.

Przypuszczalnie pod koniec tegoż roku Andrzej Ustrzycki zmarł, pozostawiając wdowę Annę z gromadką nieletnich dzieci. Mimo że Anna miała zapewnione przywilejem królewskim prawo dożywocia, sytuacja ta została bezwzględnie wykorzystana przez podskarbiego wielkiego koronnego Jana Daniłowicza, który na sejmie w Krakowie 19 lutego 1633 r. uzyskał przywilej króla Władysława IV na dożywotnie nadanie dóbr Stebnik, Jasień i Ustrzyki w ziemi przemyskiej⁶⁶.

Kiedy przeglądamy księgi Metryki Koronnej z epoki Wazów, widzimy, że polityka nadań królewskich była pełna takich przypadków. Królewsczyzny rozszarpywali nienasyceń magnaci albo dworacy.

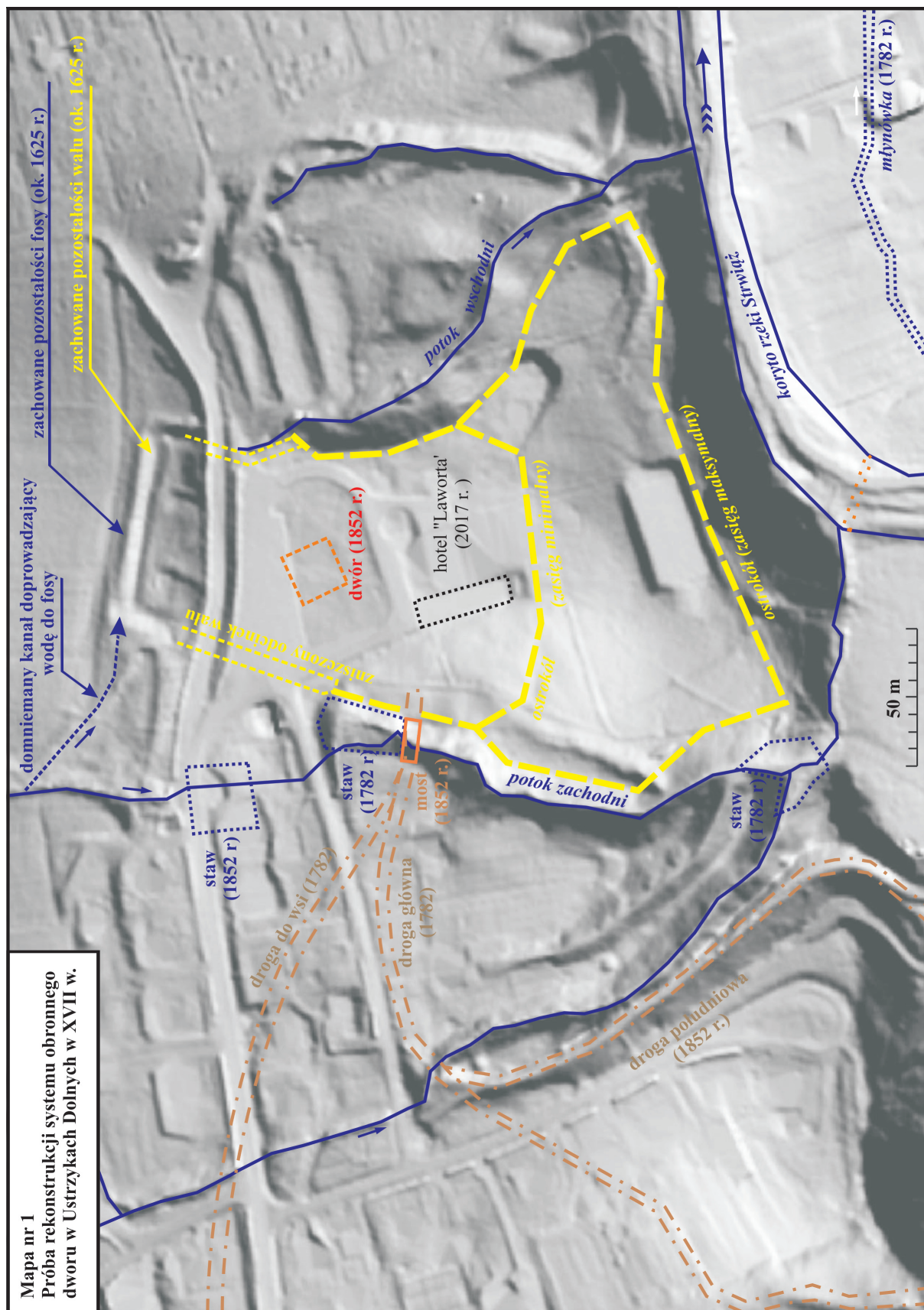
⁶³ *Inwentarze wsiów Bobrki y Zabrodzia, tudzież Ustrzyk y Jasienia przez W. Klickiego, skarbnika trockiego na groncie in anno 1772 wyprowadzone*, Rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 12724/III (dalej: Lustracja 1772).

⁶⁴ Uwaga ta odnosi się do znanych autorowi systemów umocnień z Dźwiniacza Dolnego, Wańkowej, Wojtkowej i Trójcy.

⁶⁵ MK Lustracje 1772, dz. XVIII, 73, s. 388.

⁶⁶ MK 133, k. 193–194.

Destabilizowało to sytuację w królewskich wsiach, których zarząd przejmowali ludzie przypadkowi, zainteresowani wyłącznie maksymalnymi korzyściami z tych dóbr.

Dla Ustrzyckich sytuacja taka oznaczała utratę rodowej siedziby, z którą związani byli od 6 pokoleń. Wdowa Anna Kowieska znalazła wyjście z trudnej sytuacji, wychodząc ponownie za mąż za Jana Łysakowskiego, zasłużonego weterana wojen z Moskwą. Drugi małżonek zdołał uchronić żonę i pasierbów przed usunięciem z ojcowizny. Przypuszczalnie sytuacja ta spowodowała też zmianę wyznania kolejnej generacji Ustrzyckich. Andrzej Ustrzycki był gorliwym wyznawcą prawosławia, natomiast jego synowie wychowani przez matkę i ojczyma, którzy byli katolikami, przyjęli ich obrządek.

Jan Łysakowski bezpośrednio zarządzał folwarkiem ustrzyckim, natomiast Jasień w 1635 r. wypuścił w dzierżawę komornikowi granicznemu ziemi sanockiej Stefanowi Jamińskiemu⁶⁷.

Andrzej Ustrzycki pozostawił trzech synów: Mikołaja, Aleksandra i Macieja Stanisława, którzy w miarę dorastania wprowadzani byli w zarządzanie dobrami, jak i ówczesne życie polityczne. W 1642 r. Anna Kowieska scedowała swoje prawa do Ustrzyk na rzecz synów Aleksandra i Macieja Ustrzyckich⁶⁸.

Z tego okresu mamy ślad jakichś napięć społecznych. Posesorowie Maciej i Aleksander 8 października 1642 r. wystąpili do króla Władysława IV jako skarżący przeciw chłopom z Ustrzyk D., oświadczając, że ich poddani 6 lat nie odrabiają swych powinności⁶⁹. Sytuacja taka była rzadkim przypadkiem, zazwyczaj bowiem to poddani składali skargi na posesorów. Być może te problemy sprawiły, że bracia w 1644 r. wypuścili Ustrzyki w trzyletniąarendę⁷⁰. Niestety, nie znamy nazwiska dzierżawcy, albowiem w Metryce Koronnej, gdzie odnotowano umowę, pozostawione zostało tzw. okienko.

W 1648 r. potężna jeszcze Rzeczpospolita Obojga Narodów nie potrafiła zapanować nad kozackim buntem, który pod wodzą Bohdana Chmielnickiego przerodził się w powstanie o skomplikowanym narodowym, społecznym i religijnym podłożu. Wojska kozackie, wspierane przez Tatarów, odnosiły wielkie sukcesy, a działania wojenne z dalekiego Zadnieprza przeniosły się stopniowo na teren województwa ruskiego.

Konflikt miał złożony przebieg, zaś linie podziału nie pokrywały się w pełni z różnicami narodowymi czy wyznaniowymi. Przykładowo, w okolicach pobliskiego Dobromiła w zaburzeniach przeciw szlachcie obok Rusinów udział wzięli polscy chłopci i mieszczenie⁷¹. Natomiast miejscowa drobna szlachta, najczęściej prawosławna, w zdecydowanej większości stanęła w obronie Rzeczpospolitej, co widoczne jest z długich list nazwisk na zjazdach szlachty przemyskiej 28 września 1648 r. pod Medyką⁷² czy też 4 grudnia 1648 r. w Sanoku⁷³. W zjazdach tych brał również udział posesor Maciej Ustrzycki.

Z kolei wojska kozacko-tatarskie na terenie ziemi przemyskiej i sanockiej bezwzględnie łupili miejscową ludność niezależnie od narodowości i wyznania. W październiku 1648 r. dotarli w dolinę Strwiąża, osiągając Łodynę, Hoszów, Hoszowczyk i Rabe⁷⁴.

Najazd ten zahamował proces odbudowy miejscowości nad Strwiążem. W rejestrze poborowym z 1651 r. odnotowano, że w Ustrzykach i Jasieniu osiadłe były zaledwie 4 łany kmiece, 3 wójtowskie i 1 popowski. Oprócz tego opodatkowane były karczma i młyn korecznik. Istniała też cerkiew (*sinagoga libra*). 22 $\frac{3}{4}$ łanu i wszystkie inne obiekty, wykazane we wcześniejszych rejestrach, zostały odpisane⁷⁵. Widzimy więc, że sytuacja była bardzo trudna, zaś proces odbudowy powolny.

W tym trudnym czasie posesor wsi Maciej Stanisław Ustrzycki wykazał bardzo dużą aktywność praktycznie we wszystkich dziedzinach ówczesnego życia społecznego. W latach 40. i 50. XVII w. pełnił funkcję podstarościego przemyskiego. Starostwo to należało do przynoszących najwyższe

⁶⁷ MK 180, k. 1129–1130.

⁶⁸ MK 187, k. 365–366.

⁶⁹ M. Horn, *Walka chłopów czerwonoruskich z wyzyskiem feudalnym w latach 1600–1648. Chłopi dóbr koronnych w walce przeciw zwiększaniu robocizn i danin (supliki i zaburzenia wiejskie)*, „Zeszyty Naukowe WSP w Opolu”, Opole 1976, s. 33.

⁷⁰ MK 189, k. 277–278.

⁷¹ Sąd Grodzki Przemyski, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 13, оп. 1, справа 874.

⁷² AGZ XXI, nr 26.

⁷³ AGZ XXI, nr 13.

⁷⁴ A. Gliwa, dz. cyt., s. 142, 155, 430.

⁷⁵ Budzyński, K. Przyboś, *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1651 r.*, Rzeszów 1997, t. I, cz. 2, s. 123.

dochody. Z tej to przyczyny zabiegali o nie najpotężniejsi magnaci. W latach 50. XVII w. posiadali je kolejno wojewoda ruski książę Jeremi Wiśniowiecki (do śmierci 20 sierpnia 1651 r.), Marcin Madaliński, Jerzy Sebastian Lubomirski, wojewoda krakowski książę Władysław Dominik Ostrogski-Zasławski, generał artylerii Marcin Kazimierz Kątski oraz książę Michał Karol Radziwiłł. Wszyscy oni z racji sprawowanych funkcji nie byli w stanie realnie sprawować urzędu starosty ani administrować dobrami królewskimi. Zainteresowani byli głównie dochodami ze starostwa, zaś decyzje podejmowali w sprawach najbardziej istotnych. Zarząd dobrami królewskimi cedowali na podstarościego, który w praktyce sprawował władzę wykonawczą na miejscu.

Maciej Ustrzycki udzielał się też na sejmikach: 9 września 1652 r. wybrany został do komisji do rewizji wybraniectw w ziemi przemyskiej⁷⁶, 4 sierpnia 1653 r. szlachta obrała go posłem do króla⁷⁷, 19 maja 1654 r. wybrany został posłem na sejm z ziemi przemyskiej⁷⁸, 11 lipca 1654 r. wybrano go na posła do Trybunału Radomskiego dla wyjaśnienia kwestii podatkowych⁷⁹, 21 czerwca 1658 r. został posłem na sejm walny⁸⁰, 28 lutego 1659 r. wybrano go posłem na sejm walny ziemi sanockiej⁸¹. Natomiast 23 czerwca 1659 r. odnotowany został już jako podsędek sanocki, podstarości grodzki przemyski i szafarz ziemi przemyskiej. Pełnił też funkcję marszałka sejmiku w Wiszni⁸².

Maciej Ustrzycki był też bardzo aktywny w dziedzinie, którą dziś nazwalibyśmy finansową. W aktach grodzkich przemyskich oblatowana jest cała seria skomplikowanych transakcji, głównie o charakterze kredytowym, w których wyniku oczyścił on swoje dobra z różnorodnych zobowiązań pieniężnych, a następnie zaczął skupować nowe.

Stopniowo stał się jedną z najwybitniejszych postaci swego czasu pośród szlachty ziemi przemyskiej i sanockiej. Niestety, nie przekładało się to na sytuację w jego dobrach, nie z powodu braku starań o rozwój gospodarczy, czym był zainteresowany, lecz z powodu sytuacji państwa. W latach 1655–1656 na kraj spadł kolejny najazd, nazwany później potopem szwedzkim, wrogie wojska opanowały prawie cały kraj. Z tego czasu mamy informację, że Szwedzi dotarli aż do Bandrowa i z całą pewnością była to wyprawa, mająca na celu zdobycie zaopatrzenia dla wojska, co w praktyce oznaczało złupienie całej doliny Strwiąża⁸³.

Dwa lata później – w lutym 1657 r. – w granice Rzeczypospolitej wkroczyli sojusznicy Szwedów Siedmiogrodzianie pod wodzą księcia Jerzego II Rakoczego. Doliną Strwiąża przeszła grupa wojsk dowodzona przez Ferencza Iszpana⁸⁴, co oczywiście przyniosło nowe zniszczenia. Skutki tego były katastrofalne. W rejestrze poborowym z 1668 r. wykazano w Ustrzykach i Jasieniu tylko 2 łany osiadłe⁸⁵. Nawet jeśli doszło do jakiegoś celowego zaniżenia podstawy opodatkowania, sytuacja mieszkańców wsi była bardzo trudna.

Maciej Ustrzycki wykazał się czymś, co obecnie nazwalibyśmy dużą odpornością psychiczną i nadal pozostał bardzo aktywny na ówczesnej niwie politycznej. Szlachta województwa ruskiego 24 września 1660 r. wybrała go posłem do króla, który przebywał wówczas w Samborze⁸⁶. 23 lutego 1662 r. ponownie został wybrany posłem na sejm walny z ziemi sanockiej i pełnił także funkcję marszałka sejmiku⁸⁷. Z 1662 r. mamy informację, że dobra rodowe powiększył o wieś Zwirzenie (Zwierzyń)⁸⁸.

⁷⁶ AGZ XXI, nr 59.

⁷⁷ AGZ XXI, nr 65.

⁷⁸ AGZ XXI, nr 71.

⁷⁹ AGZ XXI, nr 72.

⁸⁰ AGZ XXI, nr 144.

⁸¹ AGZ XXI, nr 151.

⁸² AGZ XXI, nr 154.

⁸³ A. Gliwa, dz. cyt., s. 168, 495.

⁸⁴ Tamże, s. 525.

⁸⁵ Budzyński, K. Przyboś, *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1658 r.*, Rzeszów 2000, t. I, cz. 3, s. 190.

⁸⁶ AGZ XXI, nr 167.

⁸⁷ AGZ XXI, nr 184.

⁸⁸ E. Trzyna, *Ziemia Sanocka i struktura jej własności feudalnej od połowy XVI do drugiej połowy XVII w.*, „Rocznik Województwa Rzeszowskiego”, Rzeszów 1978, t. IX, s. 173.

Przed 1664 rokiem Maciej Ustrzycki w rodowym gnieździe ufundował drewniany kościół rzymskokatolicki, zaś jego dalszym celem było utworzenie parafii i stworzenie dla niej odpowiednich podstaw materialnych⁸⁹. Fundacja ta była przedsięwzięciem kosztownym i wymagała dużej ofiarności kolatora. Współposesorami Ustrzyk Dolnych i Jasienia byli małżonkowie Maciej i Marcjanna Ustrzyccy oraz brat Macieja wojski sanocki Aleksander Ustrzycki⁹⁰. Ich własnością były grunty wójtostwa, składające się z dużego folwarku w Ustrzykach D. oraz dwóch mniejszych w Jasieniu. Na uposażenie kościoła Ustrzyccy przeznaczili swoje grunty i zabudowania w Jasieniu. Z tej przyczyny właśnie tam zlokalizowany został kościół. Oprócz tego na rzecz parafii przeszły zobowiązania poddańcze części kmieci z Jasienia (z daninami i pańszczyzną).

Popostwo jasięńskie zachowało swe uposażenie. Pewnej delikatności wymagała natomiast sprawa samej cerkwi i otaczającego ją cmentarza. Starym zwyczajem zlokalizowane one były w sąsiedztwie dworu, a po nadaniu go kościołowi znalazły się wewnątrz gruntów plebańskich. Fundatorzy zadbali jednak o to, aby stan ten pozostał niezmieniony i rozwiązanie takie utrzymało się do końca dziejów jasięńskiej cerkwi.

W 1666 r. Maciej Stanisław Ustrzycki wybrany został posłem na sejm walny z ziemi sanockiej. W instrukcjach dla posłów zawarto poparcie dla jego starań o zamianę dóbr dziedzicznych Ustrzyki Górne na królewską Ustrzyki Dolne. Stać się to miało w uznaniu zasług fundatora i samego faktu fundacji nowej parafii⁹¹. Ustrzycki uzyskał aprobatę sejmu i monarchy dla swych starań. Rok później – w 1667 r. – król Jan Kazimierz wyraził formalną zgodę na zamianę Ustrzyk Górnych na Ustrzyki Dolne i Jasień, które stały się własnością dziedziczną Macieja Stanisława i Marianny Ustrzyckich⁹². Nowy właściciel Ustrzyk zadbał o to, aby cała operacja odbyła się zgodnie z ówczesną procedurą prawną. Do Ustrzyk zjechała specjalna komisja, wyznaczona przez monarchę, na której czele stał kasztelan kruszwicki Konstanty Szczawiński. Sporządzono w obecności komisarzy i świadków dokument przekazania dóbr, który został zatwierdzony przez monarchę w 1667 r. Pełny, wielostronicowy tekst znajduje się w 206 tomie Metryki Koronnej⁹³.

Zgodnie z procedurą, przyjętą w tamtej epoce, treść tej dokumentacji wniesiono również do akt grodzkich przemyskich. Pośród zapisów tam zachowanych znajduje się bardzo lakoniczny inwentarz Ustrzyk i Jasienia. Jest to właściwie jednozdaniowy opis zabudowań dworskich: *Dwor na Woytostwie izb w nim trzy, sklepów dwa przy dworze, stajnia i browar, stodoły, przytym potrzebiuą poprawy*.

Nieco więcej informacji uzyskać można na temat wsi. W Ustrzykach i Jasieniu znajdowało się 48 gospodarstw, z czego aż 21 było opustoszałych. Z 14 kolejnych świadczono pańszczyzną pieszą, co oznacza, że ich gospodarze byli zubożali i nie mieli własnej siły pociągowej. Tylko 13 kmieci świadczyło pańszczyzną ciągłą. W dokumencie zaznaczono wyraźnie, że dniówka pańszczyźniana rozpoczynała się od południa, czyli praca „na pańskim” wynosiła wówczas od 6 do 8 godzin.

Sytuację w tej dziedzinie obrazuje tabela nr 3. Grunty były podzielone na role (3/4 łanu), których było 29. Jednak przypuszczalnie na początku XVII w. rozpoczął się proces rozdrabniania własności, który gwałtownie został przerwany najazdami i zniszczeniami, jakie spadły na omawiane wsie w tym stuleciu. Jak widać, proces odbudowy zniszczeń był w fazie początkowej.

Były więc w obu wsiach gospodarstwa duże, obejmujące całą rolę, średnie (pół roli) i małe (ćwierć roli). Kmiecie odrabiali 6 dni w tygodniu z roli całej, 3 dni z półroli i 2 dni z ćwierci. Przy ówczesnym stanie osiadłości gruntów dwór dysponował 48 dniówkami pańszczyzny ciągłej i 48 dniami pańszczyzny pieszej tygodniowo. Dodatkowo zapisano, że z roli trzyćwierciowej *poddany każdy daie kur czworo, kapłonów dwa, gęsi trzy, inszych powinności y podatków nie masz*⁹⁴. Cały tekst inwentarza dołączony jest do rozdziału jako załącznik nr 4.

⁸⁹ AGZ XXI, nr 208.

⁹⁰ K. Arłamowski, W. Kaput, *Lustracja Województwa Ruskiego 1661–1665*, Wrocław 1970, cz. I, s. 136.

⁹¹ AGZ XXI, nr 223–232.

⁹² Колекція документів про шляхетські маєтки на території Руського, Волинського, Подільського та інших воеводств, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 134, оп. 2, справа 836.

⁹³ МК 223, s. 623–632.

⁹⁴ Колекція документів про шляхетські маєтки..., ф. 134, оп. 2, справа 838, k. 45–46.

Tabela nr 3. Stan gospodarstw kmiecych w Ustrzykach Dolnych i Jasieniu w 1666 r.⁹⁵

Lp.	Nazwa roli	Stan gospodarstwa	Pańszczyzna	
			ciągła	piesza
1	Dawidcząt	Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
		Pół roli (pańszczyzna ciągła)	3	
2	Makarowska	Pół roli (pańszczyzna ciągła)	3	
		Pół roli puste		
3	Demieniczak	Ćwierć roli puste		
		Ćwierć roli puste		
		Ćwierć roli (pańszczyzna piesza)		2
4	Procewiat	Cała rola (pańszczyzna ciągła)	6	
5	Hałowiat	Ćwierć roli (pańszczyzna ciągła)	2	
		Ćwierć roli (pańszczyzna ciągła)	2	
		Ćwierć roli puste		
6	Żydowiąt	Cała rola (pańszczyzna piesza)		6
7	Piechowiąt	Cała rola (pańszczyzna piesza)		6
8	Babcząt	Pół roli (pańszczyzna ciągła)	3	
		Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
9	Kyczowywcząt	Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
10	Iwankowiąt	Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
		Pół roli puste		
11	Gielibcząt	Cała rola (pańszczyzna ciągła)	6	
12	Maćkowiąt	Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
		Pół roli puste		
13	Homelowska,	Cała rola (pańszczyzna piesza)		6
14	Platyniowska	Cała rola pusta		
15	Katnewiat	Cała rola (pańszczyzna ciągła)	6	
16	Tymczowiąt	Pół roli puste		
		Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
17	Hryckowiąt	Pół roli puste		
		Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
18	Danilcząt	Pół roli puste		
		Pół roli (pańszczyzna piesza)		3
19	Capowska	Cała rola pusta		
20	Halibowska	Cała rola pusta		
21	Koprowska	Pół roli puste		
		Pół roli wójta		
22	Pużakowska	Cała rola (pańszczyzna ciągła)	6	
23	Demiacząt	Cała rola (pańszczyzna ciągła)	6	
24	Krawcowa	Pół roli (pańszczyzna ciągła)	3	
25	Machowska	Cała rola pusta		
26	Paleniowska	Cała rola pusta		
27	Homina	Ćwierć pusta		
		Ćwierć pusta		
		Ćwierć roli (pańszczyzna ciągła)	2	
28	Czwanowska	Ćwierć pusta		
		Ćwierć pusta		
		Ćwierć roli (pańszczyzna piesza)		2
29	Kusinowska	Ćwierć pusta		
		Ćwierć pusta		
		Ćwierć roli (pańszczyzna piesza)		2
		Razem	48	48

⁹⁵ Колекція документів про шляхетські маєтки..., ф. 134, оп. 2, справа 838, к. 45–46.

W wyniku zasygnalizowanej wyżej zamiany dóbr 158 lat po osiedleniu się Unichowskich nad Strwiążem osiągnęli oni swój cel i utrwaliли swą pozycję na ojcowiznie. W 1667 r. Maciej Ustrzycki otrzymał urząd sędziego ziemi sanockiej, co umocniło jego rangę w lokalnej społeczności szlacheckiej⁹⁶.

W następnych latach nadal aktywnie uczestniczył w życiu publicznym. W 1669 r. posłował z ziemi sanockiej na sejm koronacyjny⁹⁷. W 1670 r. ponownie posłował z ziemi sanockiej na sejm walny⁹⁸. We wrześniu 1671 r. był marszałkiem sejmiku w Wiszni⁹⁹. Ponownie brał udział w obradach sejmiku 1672 r.¹⁰⁰

Niestety, epoka, w jakiej żył nowy właściciel Ustrzyk i Jasienie, nie była już okresem rozkwitu Rzeczypospolitej i na zrujnowany kraj spadały kolejne klęski. W 1672 r. Polska toczyła wojnę z Turcją, w której utraciła Kamieniec Podolski. Do spustoszonych już wcześniej terenów dotarł kolejny wyjątkowo wyniszczający najazd tatarski. W październiku 1672 r. oddziały ordyńców podległe Hadży Gerejowi spustoszyły teren aż po Ustrzyki¹⁰¹. Wydarzenia te były na tyle dramatyczne, że pamięć o nich przetrwała przez kilka stuleci¹⁰².

Oczywiście, najazd ten zahamował proces odbudowy zrujnowanych wcześniej nieruchomości. W spisie pogłównego z 1674 r. wykazano – oprócz rodziny właściciela i duchownego – zaledwie 6 poddanych¹⁰³.

Maciej Ustrzycki znów przystąpił do odbudowy swych posiadłości. Jednocześnie nadal pozostał bardzo aktywny w życiu publicznym. W okresie bezkrólewia 29 grudnia 1673 r. wybrano go do sądu kapturowego. Był też komisarzem ziemi sanockiej, za co otrzymał 2000 złp na kosztą związane z tą funkcją¹⁰⁴. 29 grudnia 1673 r. został wybrany posłem na sejm koronacyjny z ziemi sanockiej¹⁰⁵. Za zasługi dla województwa 15 czerwca 1674 r. otrzymał od sejmiku 1000 złp¹⁰⁶. Jako marszałek 5 sierpnia 1675 r. ponownie przewodniczył obradom sejmiku w Wiszni¹⁰⁷. W 1675 r. przewodniczył sądowi kapturowemu ziemi sanockiej. Był jednym z organizatorów obrony karpackiej granicy w okresie nasilenia się zjawiska beskidnictwa¹⁰⁸. Sejmik w Sądowej Wiszni 31 grudnia 1675 r. mianował go posłem do króla¹⁰⁹. Rok później wybrany zostaje posłem ziemi sanockiej na sejm walny¹¹⁰. 9 maja 1676 r. mianowany zostaje komisarzem ziemi sanockiej¹¹¹. Ze wszystkich odnotowanych funkcji wywiązywał się dobrze. Świadczy o tym fakt, że 1 czerwca 1677 r. za sprawowanie funkcji poselskiej sejmik przyznał mu 1500 złp¹¹².

W tym samym czasie znacznie powiększyły się dobra dziedziczne tej gałęzi rodziny. Małżonka Macieja Marianna Brzezińska była córką Wojciecha Zygmunta Brzezińskiego herbu Trąby. W 1633 r. jej ojciec nabył od Andrzeja Konstantego Ligęzy rozległe dobra pod Rzeszowem, w których skład wchodziły wsie Lutoryż, Pietraszków (Boguchwała), Staroniwa, Zarzecze i Zwięczyca. Po śmierci ojca Marianna stała się jedyną spadkobierczynią tego klucza, umacniając pozycję majątkową rodziny¹¹³. Taka sytuacja pozwoliła małżonkom ostatecznie uregulować sprawy majątkowe z braćmi Macieja – Aleksandrem i Mikołajem – i zachować w całości dobra rodowe, zarówno po Ustrzyckich, jak i Brzezińskich.

⁹⁶ MK 223, s. 675–676.

⁹⁷ AGZ XXI, nr 272.

⁹⁸ AGZ XXI, nr 275.

⁹⁹ W. Semkowicz, *Wywody szlactwa w Polsce XVI–XVII w.*, „Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie”, Lwów 1913, t. II, s. 141, 142.

¹⁰⁰ AGZ XXI, nr 296.

¹⁰¹ A. Gliwa, dz. cyt., s. 183, 577.

¹⁰² O. Kolberg, *Dzieła wszystkie*, Wrocław 1973, t. 51, s. 84–85.

¹⁰³ Budzyński, K. Przyboś, *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr pogłównego ziemi przemyskiej z 1674 r.*, Rzeszów 2000, t. I, cz. 4, s. 34–182.

¹⁰⁴ AGZ XXII, nr 6.

¹⁰⁵ AGZ XXII, nr 2.

¹⁰⁶ AGZ XXII, nr 1.

¹⁰⁷ A. Prochaska, *Samorząd województwa ruskiego w walce z opryszkami*, Kraków 1907, s. 31.

¹⁰⁸ AGZ XXII, nr 20.

¹⁰⁹ AGZ XXII, nr 1.

¹¹⁰ AGZ XXII, nr 31.

¹¹¹ AGZ XXII, nr 43.

¹¹² AGZ XXII, nr 37.

¹¹³ Z. Budzyński, K. Przyboś, *Rejestr poborowy...*, t. I, cz. 2, s. 71, 108, 133, 134.

Wieloletnia działalność publiczna Macieja Ustrzyckiego znalazła uznanie w oczach szlachty i króla, czego dowodem była nominacja z 6 lipca 1682 r. na kasztelana sanockiego. Była to bez wątpienia ważna data w dziejach rodziny, albowiem po raz pierwszy przedstawiciel rodu Unichowskich dotarł do godności senatorskiej. Sprawował ją zresztą dość krótko, bo do marca 1683 r. Nie jest do końca jasne, czy nominacja jego następcy wiąże się ze śmiercią Macieja Stanisława czy też zrezygnował z przyczyn zdrowotnych.

O ile na temat działalności Macieja Stanisława odnajdujemy w źródłach wiele informacji, najczęściej zresztą ułamkowych i rozproszonych, o tyle nie udało się natrafić na żaden zapis związany z życiem wewnętrznym Ustrzyk. Dopiero dla roku 1688 mamy adnotację, że zbudowano wówczas kolejną cerkiew, która została *wyfundowana Sumptem gromadzkim*, a więc zbudowana została staraniem parafian, a nie kolatora¹¹⁴. Wszystko wskazuje na to, że informacja ta dotyczy świątyni zlokalizowanej w miejscu, gdzie współcześnie znajduje się plac przed stacją kolejową, cerkiew ta naniesiona została na mapę F. von Miega.

Jeżeli chodzi o informacje źródłowe, to podobnie jak w przypadku kasztelana sanockiego Macieja Stanisława Ustrzyckiego wygląda sytuacja odnośnie jego syna Klemensa. Przejął on po rodzicach większość rozległych dóbr dziedzicznych w ziemi sanockiej i przemyskiej. W tym czasie rodzina miała już ważną pozycję wśród szlachty Rzeczypospolitej Obojga Narodów, o czym świadczą koligacje rodzinne. Małżonką Klemensa została Franciszka, córka Kazimierza Karola Tarnowskiego i Konstancji Teresy Firlej¹¹⁵. Odziedziczyła ona część dóbr Tarnowskich w okolicach Krosna, m.in. Bratkówkę, Wolę Bratkowską, Wojażówkę, Wojkówkę i Bonarówkę oraz Kombornię¹¹⁶, powiększając rodowe posiadłości.

Klemens – tak jak ojciec – był aktywnym uczestnikiem życia politycznego. Jako stolnik zakroczymski 5 maja 1692 r. wybrany został przez sejmik w Wiszni do sądów skarbowych¹¹⁷. W czerwcu 1695 r. w trudnej sytuacji w kraju, jaka zapanowała po śmierci Jana III Sobieskiego, Klemens Ignacy znalazł się pośród tych, którzy starali się utrzymać porządek i zapobiec wojnie domowej. 27 lipca 1696 r. wybrano go na rotmistrza ziemi przemyskiej¹¹⁸ oraz do sądów kapturowych¹¹⁹. 18 stycznia 1698 r. otrzymał nominację na podkomorzego ziemi sanockiej¹²⁰. Jego starania w czasie bezkrólewia zostały docenione i na sejmiku 1 czerwca 1699 r. za rotmistrzostwo przyznano mu 6000 złp¹²¹. W następnych latach skupił się na administracji swych dóbr. 28 marca 1707 r. powierzono mu trudną funkcję poselską od sejmiku do hetmanów, wybrany został też do sądów skarbowych z ziemi przemyskiej¹²².

Dzięki ustaleniom W. O. Pirki mamy ogólny pogląd, jak kształtowała się sytuacja wewnętrzna Ustrzyk w 1711 r., co przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4. Osiadłość gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1711 r.¹²³

Kmiecie	Zagrodnicy	Chałupnicy	Popostwo	Wójtostwo	Młyny	Domy
16	–	3	1	1	1	22

Ta skąpa ilość informacji pozwala na pewne spostrzeżenia. Otóż w latach panowania Jana III Sobieskiego nastąpiła odbudowa wsi i zagospodarowane zostały wszystkie grunty. Liczba kmieci wskazuje, że funkcjonowały wówczas gospodarstwa półłanowe. Zrekonstruowana została podstawowa infrastruktura z wyjątkiem jednej dziedziny: brak jest w wykazie karczmy i browaru. Pamiętać należy, że dane

¹¹⁴ Wizytacje dekanatu starosolskiego 1744, 1761, Zespół Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu, sygn. 53, s. 23.

¹¹⁵ http://www.familysearch.org/Eng/Search/frameset_search.asp, mikrf. AFN: B26V-1T

¹¹⁶ W. Sarna, *Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym*, Przemyśl 1898, s. 82.

¹¹⁷ AGZ XXII, nr 89.

¹¹⁸ AGZ XXII, nr 99.

¹¹⁹ AGZ XXII, nr 100, 116.

¹²⁰ K. Przyboś, *Urzednicy...*, nr 2418.

¹²¹ AGZ XXII, nr 119.

¹²² AGZ XXII, nr 158.

¹²³ В.О. Пірко, *Галицьке село наприкінці XVI-в першій половині XVIII ст. (історико-економічний нарис за матеріалами Перемишльської землі)*, Донецьк 2006, s. 140, 148.

te pochodzą z okresu tuż po zakończeniu wojny północnej, kiedy przez Rzeczpospolitą wędrowały masy obcych wojsk i kilka miejscowości w regionie zostało całkowicie lub częściowo zniszczonych. Wszystko wskazuje na to, że Ustrzyki uniknęły tego losu, być może poza dwoma wspomnianymi obiektami.

W 1712 r. Klemens Ustrzycki – podobnie jak wcześniej jego ojciec – otrzymał godność kasztelana sanockiego¹²⁴. Na sejmiku 12 września 1712 r. wybrano go do sądów fiskalnych¹²⁵. W tym czasie po swej drugiej małżonce objął dobra w Przemyskiem, m.in. Pruchnik i Przedmieście Pruchnickie¹²⁶, które sprzedał w 1715 r.¹²⁷ Z tego roku zachowała się też wzmianka o jego chorobie i o potrzebie zastąpienia go w pracach¹²⁸. Klemens Ignacy 5 marca 1720 r. z racji wieku i stanu zdrowia zrezygnował z godności kasztelana ziemi sanockiej¹²⁹. Wkrótce potem zmarł¹³⁰.

Dotychczasowe ustalenia, m.in. J. Motylewicz¹³¹ i autora, wskazywały, że z osobą Klemensa Ustrzyckiego należało łączyć nadanie Ustrzykom Dolnym praw miejskich. Udostępnienie w sieci zachowanych ksiąg Metryki Koronnej umożliwiło szczegółową kwerendę tych akt. W jej trakcie nie natrafiono na jakikolwiek ślad działań kasztelana w tej sprawie. Bez wątpienia stworzył on do tego podstawy ekonomiczne poprzez odbudowę potencjału gospodarczego swych dóbr. Samo jednak założenia miasta łączyć należy z osobą jego syna Jana, co omówione zostanie w następnym rozdziale.

¹²⁴ K. Przyboś, *Urzędnicy województwa ruskiego*, Wrocław 1987, nr 2272.

¹²⁵ AGZ XXII, nr 208.

¹²⁶ J. Półwiartek, *Materiały źródłowe do dziejów rzeszowskiego w archiwach i bibliotekach Lwowa od XIV do połowy XIX wieku*, „Prace Humanistyczne”, Rzeszów 1975, r. VII, seria I, nr 7, s. 57.

¹²⁷ K. Wolski, *Kasztelan Antoni Mokrski (1716–1776)*, „Rzeszowska Teka Konserwatorska”, Rzeszów 2000, t. II, s. 326.

¹²⁸ AGZ XXII, nr 245.

¹²⁹ K. Przyboś, *Urzędnicy ...*, nr 2272.

¹³⁰ Informacja o śmierci kasztelana pochodzi z Metryki Koronnej i zapisana została 22.06.1720 r. – MK Księgi Pieczętne, sygn. 19, k. 293.

¹³¹ J. Motylewicz, *Miasta ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII w.*, Przemyśl–Rzeszów 1983, s. 25.

**Odnowienie przywileju w sprawie sołectwa we wsi Berehy (Brzegi) z 1502 r.
przez króla Zygmunta I w 1509 r.**

Tekst oryginalny

Innovatio privilegii super advocatiam in villa Berehy alias Brzegi

In nomine Domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ne ea, quae fiunt in tempore, a memoria hominum una cum tempore labantur, convenit, ut litterarum tenoribus commende<n>tur.

Proinde nos, Sigismundus, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Russiae, Prussiae et Elbingensis Pomeraniaeque dominus et heres etc. Significamus etc., quomodo constitutus personaliter coram nobis Iwan, advocatus noster de villa Berehy alias Brzegi, ad capitaneatum Premisliensem pertinente, exhibito privilegio infra scripto, titulo et sigillo subappenso magnifici Stanislai Kmitha de Wyssnycze, palatini Russiae, protunc vero Belzensis, ad capitaneatum Premisliensem obsignato, super advocatiam eiusdem villae Berehy cavente, supplicavit illud ipsum privilegium per nos approbari, roborari et confirmari, cuius sequitur tenor:

„In nomine Domini, ad perpetuam rei memoriam. Quia gesta hominum humana consuevit ratio testimonio propterea roborare scripturae, ut huiusmodi gestorum perennis in posterum habeatur memoria fidesque eisdem plenaria adhibeatur, proinde nos, Stanislaus Kmitha de Wysnycze, palatinus Belzensis et capitaneus Premisliensis, universis quibus expedit, tam praesentibus quam futuris harum notitiam habituris tenore praesentium significamus, quomodo de scientia et voluntate speciali Regiae Maiestatis advocatiam villae capitaneatus nostri Premisliensis, videlicet Berehy, provido viro Zankoni, avvocato in Starzawa, et eius legitimis successoribus vendidimus pro quadraginta florenis pecuniae communis, quemlibet per mediam sexagenam computando, super fluvio Strviaz, quae villa Berehy nuncupatur. Cuius villae granicies incipientur ab hac parte Croscienko ad valvam alias „do wroth” vertice fluvii Strviaz cum utrisque litoribus, uno Stebnyczky, alio vero Tharnyczky et Brusum vocato, et ab Osschow ab vusczye fluvii Smorsna pariter cum eodem fluvio ad pontem et usque ad granicies bonorum nostrorum hereditariorum cum superficie Hromadzin dicto.

Quam quidem villam praefatus scultetus Zany in ius Walachicum locare debet, ratione cuius locationis praenominato sculteto eiusque legitimis successoribus duas areas et obschary damus. Item damus et admittimus eidem sculteto et eius legitimis successoribus liberum molendinum super dicto fluvio cum eiusdem molendini emolumentis stąpi, folusz et validlo una cum taberna libera et area ad eandem construere et aedificare damus. Insuper et concedimus eidem sculteto [suo tres dies annuatim laborare quicquid eis iusserit] omnibusque kmethonibus villae praedictae a data praesentium viginti quattuor annorum libertatem. Ea vero libertate exspirata omnes kmethones villae praedictae tenebuntur sculteto suo tres dies annuatim laborare, quicquid eis iusserit. Damus etiam et concedimus praefato sculteto et suis successoribus mellificia tot, quot exstruere poterit. Kmethones vero dictae villae bis in anno cum kolatka ad suum scultetum ire, semel pro festo Nativitatis Christi et semel pro festo Paschae tenebuntur. Pro poponis autem residentia unam liberam aream damus. Item de qualibet area quinque agni vivi, unus porcus, unus ***, duo casei et duae cingulae ratione datiae dabuntur nobis ac successoribus nostris, de quo advocatus tertiam partem recipit, kmethones vero eiusdem villae habebunt ius Walachicum eoque semper uti debebunt more aliarum villarum in eodem iure residentium. Advocatus vero et eius legitimi successores de omni re et causa coram nobis iustificabuntur habebitque idem advocatus omnium iudiciorum tertiam poenam de qualibet kunicza et similiter de wichodne tertiam partem recipit.

Similiter de melle, quod dabitur in eadem villa, advocatus recipiet tertiam partem, homines autem de aliis villis, si voluerint mellificia appretiare in silvis ad eandem spectantibus, id cum consensu advocati facturi erunt. Si vero advocatus aliquando filiam marito tradiderit, nihil nobis solvere tenebitur. Habebit etiam idem advocatus et eius successores in eadem villa omnes artifices, quocumque nomine vocari poterint, absque quavis nostra inhibitione. Si vero advocatus aut pop in eadem villa decesserit, nihil post eorum mortem recipere debemus. Item ad quamlibet expeditionem bellicam advocatus in equo bono valoris sex florenorum cum arcu et sagittis nobiscum transire tenebitur, excepto si dimitteremus ex quacumque causa. De omnibus autem pecuniis bellicalibus ex qualibet area integra per fertonem dandis ex eadem villa advocatus etiam recipiet tertiam partem. Damus praeterea avvocato praedicto

et suis successoribus dictam advocatiam tenendam, habendam, utifruendam, vendendam et in usus suos meliores convertendam nostro ac successorum nostrorum mediante consensu. Quae omnia et singula praemissa tenere et inviolabiliter observare promittimus successoresque nostros ad tenendum obligamus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus est appensum.

Actum et datum Premislae feria secunda post festum sanctorum Petri et Pauli apostolorum proxima, anno Domini millesimo quingentesimo secundo praesentibus nobilibus Martino Gurski vicecapitano Premisliensi, Ioanne Caschuba, Raphaele Ostrowski, Luca [ostrz] Strzezowski, aliis fide dignis testibus ad praemissa”.

Nos itaque, Sigismundus Rex, petitionibus pro parte dicti Iwan ad nos porrectis permoti, immo ad intercessionem eiusdem Stanislai Kmitha palatini, privilegium praeinsertum de certa scientia et gratia regiis nostris in omnibus eius punctis, clausulis, condicionibus et articulis confirmandum, roborandum et approbandum duximus confirmamusque, roboramus et approbamus praesentibus decernentes illud debitae ac perpetuae firmitatis robur obtinere tenore praesentium mediante. In cuius rei testimonium sigillum nostrum est praesentibus appensum.

Actum et datum Premislae feria sexta ipso die sancti Bartholomei, anno Domini 1509, regni anno tertio, praesentibus testibus, quibus proxime supra etc.

Tłumaczenie na język polski¹³²

W imię Pana, amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. Żeby te sprawy, które dzieją się wraz z upływem czasu, nie wypadły wraz z upływem czasu z ludzkiej pamięci, wydaje się korzystne, żeby powierzyć je dokumentom pisanym.

Dlatego my, Zygmunt, z Bożej łaski król Polski, Wielki Książę Litwy, a także pan i dziedziczny władca ziem krakowskiej, sandomierskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, Rusi, Prus, ziemi elbląskiej i Pomorza itd. podajemy do wiadomości itd., jak to stawiając się osobiście przed nami Iwan, nasz sołtys ze wsi Berehy, czyli inaczej Brzegi, należącej do starostwa przemyskiego, okazawszy niżej przytoczony przywilej z załączonym tytułem i pieczęcią wielmożnego pana Stanisława Kmity z Wiśnicza, wojewody ruskiego, a w tamtym czasie bełskiego, opieczętowany w starostwie przemyskim, zawierający postanowienia w sprawie sołectwa we wspomnianej wsi Berehy, zwrócił się z prośbą, żeby ten właśnie przywilej został przez nas zaaprobowany, potwierdzony i zatwierdzony. Którego to przywileju treść jest następująca:

„W imię Pana, na wieczną rzeczy pamiątkę. Jako że czyny ludzi rozum ludzki dlatego zwykł utrzymywać świadectwem pisemnym, żeby tego rodzaju czynów wieczna na przyszłość istniała pamięć i żeby można było ich zająć całkowicie zaufać, z tego względu my, Stanisław Kmita z Wiśnicza, wojewoda bełski i starosta przemyski, treścią niniejszego pisma podajemy do wiadomości wszystkim tym, których to dotyczy, tak obecnym, jak i tym, którzy zapoznają się z tą sprawą w przyszłości, jak to za szczególną wiedzę i wolą Jego Królewskiej Mości sprzedaliśmy sołectwo wsi należącej do naszego starostwa przemyskiego, mianowicie Berehy, przezornemu mężowi imieniem Zanko, sołtysowi w Starzawie, oraz jego legalnym następcom, za czterdzieści florenów w powszechnym pieniądzu, licząc każdy floren po pół kopy, nad rzeką Strwiąż, która to wieś nazywa się Berehy. Tej wsi granice zaczęły się od tej strony Krościenko, do wrot przy zakolu rzeki Strwiąż wraz z obydwoma brzegami, jednym zwanym Stebnickim, a drugim Tharnyczky albo Brusny, i od Osschowa¹³³ od ujścia rzeki Smorszna, wzdłuż tejże rzeki do mostu i aż do granic naszych dóbr dziedzicznych wraz z wzniesieniem zwanym Hromadzin.

Tę właśnie wieś wyżej wspomniany sołtys Zan powinien ulokować na prawie wołoskim. Ze względu na tę lokację wyżej wspomnianemu sołtysowi i jego legalnym następcom dajemy dwa łany i ‘obszary’. Podobnie dajemy i dozwalamy temuż sołtysowi i jego legalnym następcom wolny młyn nad wymienioną rzeką wraz z korzyściami płynącymi z tegoż młyna, ‘stąpi’, ‘folusz’ i ‘walidło’, wraz z wolną karczmą wraz z gruntem do jej wybudowania. Poza tym przyznajemy temuż sołtysowi i wszystkim kmieciom wyżej wspomnianej wsi wolność na dwadzieścia cztery lata licząc od daty niniejszego pisma. A kiedy się ten okres skończy, wszyscy kmiecie wyżej wspomnianej wsi będą zobowiązani pracować na rzecz swojego sołtysa przez trzy dni w roku, cokolwiek im zleci. Dajemy również i przyznajemy wyżej wspomnianemu sołtysowi i jego następcom tyle barci, ile będzie mógł wystawić. A kmiecie wspomnianej wsi dwa razy do roku będą zobowiązani iść do swojego sołtysa z ‘koladką’, raz na święto Narodzenia Chrystusa i raz na

¹³² Metryka Koronna, księga 23, Archiwum Główne Akt Dawnych, k. 681–682.

¹³³ Wieś Hoszów.

Wielkanoc. A na plebanię dla popa dajemy jeden wolny łan. Tak samo z każdej zagrody będzie w ramach daniny oddawane nam i naszym następcom pięć żywych jagniąt, jeden wieprz, jeden [łuka w tekście], dwa sery i dwa popręgi; z tego sołtys będzie dostawał trzecią część, a kmiecie tejże wsi będą mieli prawo wołoskie i będą zobowiązani go zawsze używać zgodnie ze zwyczajem innych wsi lokowanych na tym prawie. A sołtys i jego legalni następcy będą ze wszystkich rzeczy i spraw rozliczani wobec nas, i tenże sołtys będzie miał trzecią grzywnę od wszystkich spraw sądowych z każdej 'kunicy' i podobnie dostaje trzecią część od 'wychodnego'. Podobnie z miodu, który będzie do dyspozycji w danej wsi, sołtys dostanie trzecią część, ludzie zaś z innych wsi, jeśli będą chcieli dzierżawić barcie w lasach należących do tejże wsi, będą mogli to robić za zgodą sołtysa. A jeśli sołtys kiedykolwiek będzie oddawał córkę za mąż, nie będzie zobowiązany nam niczego płacić. Będzie też miał tenże sołtys i jego następcy w tejże wsi wszelkich rzemieślników, jakkolwiek będą się nazywać, bez żadnego sprzeciwu z naszej strony. A jeśli sołtys albo pop w tejże wsi zejdzie z tego świata, nie mamy niczego dostać po ich śmierci. Tak samo na jakąkolwiek wyprawę wojenną sołtys na dobrym koniu o wartości sześciu florenów, z łukiem i strzałami będzie zobowiązany z nami pojechać, chyba że go z tego zwolnimy z jakiegokolwiek powodu. Ze wszystkich zaś pieniędzy przeznaczonych na wojnę, które należą się po wiadrunku od każdej całej zagrody z tejże wsi, sołtys dostanie trzecią część.

Dajemy poza tym wspomnianemu sołtysowi i jego następcom wymienione sołectwo do dzierżenia, posiadania, korzystania, sprzedania i obrócenia na swoją lepszą korzyść za naszą i naszych następców każdorazową zgodą. Które to postanowienia wszystkie razem i każde z osobna obiecujemy dotrzymywać i ich przestrzegać bez ich naruszania, i zobowiązujemy naszych następców do dotrzymywania. Na której to rzeczy świadectwo do niniejszego pisma dołączono naszą pieczęć.

Przeprowadzono i nadano w Przemyślu, w najbliższy poniedziałek po święcie św. apostołów Piotra i Pawła, roku Pańskiego tysiąc pięćset drugiego, w obecności szlachetnych panów: Marcina Górskiego, wicestarosty przemyskiego, Jana Kaszuby, Rafała Ostrowskiego, Łukasza Strzeżowskiego i innych świadków godnych zaufania w powyższej sprawie”.

A zatem my, król Zygmunt, poruszeni petycjami do nas skierowanymi w sprawie wyżej wspomnianego Iwana, a co więcej, za wstawiennictwem tegoż wojewody Stanisława Kmity, wyżej zacytowany przywilej, zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i łaską królewską, we wszystkich jego punktach, klauzulach, warunkach i artykułach uznaliśmy za godny potwierdzenia, zatwierdzenia i zaaprobowania, i potwierdzamy, zatwierdzamy i aprobowujemy podejmując niniejszym decyzję, że otrzymuje on [przywilej] moc należytej i wieczystej ważności na podstawie treści niniejszego pisma. Na której to rzeczy świadectwo do niniejszego pisma dołączono naszą pieczęć.

Przeprowadzono i nadano w Przemyślu, w piątek, w sam dzień św. Bartłomieja, roku Pańskiego 1509, w trzecim roku naszego królowania, w obecności tych świadków, o których mowa tuż powyżej itd.

Załącznik nr 2

Odnowienie przywileju króla Zygmunta I na wójtostwo we wsi Brzegi (późniejsze Ustrzyki Dolne) z 1509 r. przez króla Zygmunta Augusta

Tłumaczenie na język polski¹³⁴

W imię Pańskie, amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę.

My Zygmunt August, z Bożej łaski król Polski, itd., itd., pan i dziedzic.

Oznajmiamy niniejszym dokumentem, tym wszystkim, których to dotyczy, że przedstawiono w naszej obecności, w imieniu pobożnych i szlachetnych: Jacka Terleckiego, Jana Bereżańskiego, Pawła Ustrzyckiego i Demiana Stebnickiego, braci rodzonych, synów św. pamięci szlachetnego Kunasza Jancowica Unihowskiego, dokumenty św. pamięci rodzica Naszego, nadane ich poprzednikom na karcie pergaminowej, potwierdzone pismem i zawieszeniem pieczęci, dobrze zachowane i nie uszkodzone i nie budzące żadnego podejrzenia. I poproszono nas w ich imieniu, abyśmy raczyli je uznać, potwierdzić i ratyfikować, a których treść jest następująca:

W imię Pańskie, amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. Cokolwiek powaga władców przydziela swoim wiernym (poddanym), aby było godne pamięci, w ciągu czasu mającego trwać wiecznie, zwykło się

¹³⁴ A. hr. Stadnicki, O wsiach..., Lwów 1848, s. 63–64.

to uwiecznić pismem dokumentu. Dlatego My Zygmunt, z Bożej łaski król Polski, W. Ks. Litewski oraz pan i dziedzic ziemi krakowskiej, itd., itd. oznajmiamy niniejszym dokumentem wszystkim i każdemu z osobna, którym jest korzystne, że będą posiadać znajomość niniejszego (dokumentu), że wysoko cenimy niewzruszone oddanie wierność i zasługi nieskazitelnej lojalności, którymi szlachetny mąż Iwon Janczowicz, Siedmiogrodzianin – Nasz rycerz ze św. pamięci bratem swoim Teodorykiem (który niedawno poległ walcząc dzielnie z Wołochami) – zasłużył sobie na to, aby podobać się nam i Naszemu państwu, i (którymi bardziej będzie się mógł podobać), powiększywszy w przyszłości gorliwość i wierność.

Z tych względów chcemy, aby cieszył się przywilejem Naszych łask i oczekujemy ponadto, że będzie bardziej korzystał ze swojej przezorności w stawieniu się razem z ludźmi z ziem Węgier i w uprawianiu z najwyższą biegłością pustyń Naszego Królestwa Polskiego.

Z całą pewnością pragniemy polepszyć poprzez nową lokację stan pustki przy rzece Strwiąż w powiatach przemyskich, aby tym szybciej nadmiar ludzi mógł być osadzony w tym właśnie miejscu w pobliżu wsi.

Niniejszym dokumentem dajemy rzeczonemu Iwonowi nową wieś, mającą nazywać się Brzegi, w celu lokowania i wzniesienia od nowa na strumieniach i równinie zwanych Jasień Rowień, przy połączeniu strumienia Strwiąż i Hoszówka, zwanych „na Ustszek”.

Granice zostaną wyznaczone idąc z góry, od źródeł rzeczki zwanej Strwiąż i idąc w kierunku południowym, przez górę zwaną mały Krolow albo Przysłóp, pośród źródeł rzeczki lub jej górnym biegu poprzez Dolinę, idąc w górę aż do szczytu Żuków (stanowiącej) mianowicie punkt graniczny dóbr sobieńskich, idąc następnie grzbietem tejże góry w stronę wschodnią, wzdłuż granic wsi Hoszów, poprzez górę Gromadzin, do szczytu góry Jałowy i schodząc z niej w dół, przechodząc przez rzeczkę Strwiąż, znowu przy granicach dóbr sobieńskich, przebywając przez szczyt, wcześniej wspomnianej góry, zwanej wielki Krolów, docierając ponownie do źródła tejże rzeki, czyli strumienia Strwiąż.

W celu lokowania tejże nowej wsi dajemy i ofiarujemy i na wieki dołączamy wszystkie ziemie, pola, grunta uprawne i przeznaczone do uprawy wraz ze wszystkimi górami i lasami, dąbrowami, bagnami, rzekami, strumieniami, płynącymi wodami i z czymkolwiek, co znajduje się pomiędzy wyżej opisanymi granicami.

Z racji tej lokacji i innych powinności samego Iwona i z (racji) przywiązania do niego i jego spadkobierców kniaźstwa, dla którego dajemy, ofiarujemy, przydzielamy i zapisujemy wiecznym darem i na wieki 4 wolne łany, czyli miary wołoskie, trzeci denar od każdego czynszu, trzeci denar od każdej sprawy sądowej, dwie (wolne od opłat) karczmy, stawy rybne, młyn na obu (brzegach) rzek z foluszem. (Dajemy też) im dodatkowe grunty, czyli obszary, tak jak zwykliśmy dawać innym kniaziom w ziemi ruskiej, wraz z poszczególnymi i wszystkimi użytecznościami, plonami i prawami należącymi do kniazistwa.

Postanawiamy, aby kmiecie, żyjący w tejże wsi, wypłacali i dostarczali rzeczonemu kniaziowi i jego spadkobiercom każdego roku na święto Bożego Narodzenia raz dwa koguty i dwa sery wołoskie bądź chleb lub placki jako dodatek noworoczny, a ponadto na święto Wielkanocy podobnie dwa sery lub chleby i 30 jaj, a także 6 dni pracy corocznie z każdego posiadanego łanu, po upływie 20 lat wolnizny, którą przydzielamy i niniejszym (dokumentem) szczodrobliwie udzielamy właścicielom onych łanów.

Ponadto przyznajemy 1 wolny łan dla przepędzania stada. Zezwalamy także jemu i przydzielamy do jego kniaźstwa ulokowanie 6 kmieci na $\frac{3}{4}$ łanu, a także tylu wolnych zagrodników, ile tylko będą mogli wygodnie osadzić na gruntach swego kniazistwa.

Słusznie także chcemy, aby tenże kniaź miał prawo do posiadania barci i do dowolnego i w miarę potrzeby uprawiania łowów w naszych lasach oraz do wprowadzenia i utrzymywania rzemieślników wszystkich rodzajów rzemiosła wraz ze swymi jatkami. Pozwalamy także jemu, aby w każdej wsi... [dalej oryginał zniszczony].

Załącznik nr 3

Lustracja wsi Ustrzyki przez komisarzy królewskich w 1565 r.¹³⁵

Ustrzyki wieś wałaskiem prawem osadzona

W której kmieci, na dworzyszczach albo łanach 22/3 różnie siedzących, jest 30. Od których z każdych trzech czwierci czynsz przychodzi na dwie racie: naprzód na święto ś. Marcina po gr 19 ½, zasię na święto ś. Piotra w lecie za barany po gr 26/6. Albowiem z całego łanu przychodzi baranów 5, każdy valoris gr 7 wedlle tego jako płacą in defektu agnorum podług starego zwyczaju. I podymnego także ze trzech czwierci groszy 2, których wszystkich danin i pieniędzy nihil exciando kniaź albo szoltys trzecią część bierze. Zasię ciż kmiecie z każdych trzech czwierci na trzecią ratę na święto Ś. Michała dają po półtora wieprza, albo po gr 18 podług starego zwyczaju, baranów po półtora alias za pół barana jagnię, omnia valoris ut supra, ale już kniaź nie ma nic, to wszystko uczyni fl. 59/21/81/02

Tenże kniaź względem tej trzeciej części, którą bierze z przerzeczonych danin, daje baranów 12, albo za nie podług starego zwyczaju po gr 7, to wszystko uczyni fl. 2/24/00

Gromada na dzień ś. Marcina daje ogółem kuchennego, co w ratyńskim starostwie zowią połudzie, które sprawowali urzędnikom, gdy do nich przyjeżdżali czynszu wybierać fl. 1/00/00

Taż gromada daje zborowego, który natenczas bywa fl. 1/10/00

Taż gromada na święto ś. Jana Krściciela na jarny zbór kuchennego gr 15/9, konnego gr 22/9, zborowego gr 20, stacyjej gr 15 ogółem daje, to wszystko uczyni fl. 2/13/0

Tamże na przerzeczone zbory dwa każdy kmieć przerzeczony na trzech ćwierciach siedzący powinien przynieść na pierwszy zbór po gęsim 1, na drugi po kurowi 1. O czym tak ludzie dali sprawę, że to był nieboszczyk Kmitha obrócił na pieniądze, to jest za gęś po gr 1, za kura pół grosza. Jakoż i natenczas, tak w tej, jako i w drugich niżej napisanych wsiach wałaskich płacą, uczyni fl. 1/14/9

W tej wsi i w drugich niżej napisanych wałaskich jest ten obyczaj około baranów danych, zwłaszcza iż każdy kmieć z półłanka powinien dać dwudziestego barana, chocia by też nie miał żadnego, przedsię z półłanka daje barana, które rozumieją na ś. Michał danne, jako się w górę napisało. A gdy się u którego człowieka, który owce chowa, trafi liczba większa niż dwadzieścia, od tego już biorą stragę albo jak tam zowią tryk, to jest defalcatis prius praefatis viginti agnis de reliquo dwudziestych biorą alias dwudziestego barana quoties numerumque abundabit, albo od dziesiątka jagnię, albo gdy nie masz dziesiątka po pół grosza od barana. Których to baranów licznych na rok niniejszy dostało się 3 ½, każdy valoris gr 12, to uczyni fl. 1/12/0

Tamże były barci, z których przychodziło od bartników miodu danego półmiarków 2. Ale ludzie pod przysięgą zeznali, iż tych barci nie używają, ponieważ je im odjęto ku włości lieskiej, a tak też miodu nie dają. Tamże jest łanów rolej 3 ½ nad rzczone kmieci role. Które, jako kniaź powiadał, są przyłączone popom ruskiem tamże, to jest popowi nowemu jasięńskiemu (ponieważ Ustryk z Jasieniem, drugą wsią, rozumie się być za jedną wieś) ku tej nowej cerkwi łanów 3, staremu popowi Iwanowi ku starej cerkwi półłanek dano. A wszakże na to prawa żadnego ci popi nie ukazowali, simplex eius assertio est, a z tego nic nie dają. Także kniaź, popowie obydwu, każdy z nich z osobna dają na rok poczty po gr 4, na Boże Narodzenie po zającowi 1 valoris gr 4, na Wielką Noc po jagnięciu valoris gr 6, czyni fl. 1/12/00

W tej wsi i w drugich niżej napisanych wałaskich, każdy kmieć z półłanka powinien dać kopę gontów, krokwę jedną, łat dwie i drzewo jedno na budowanie, kędy obracają, kędy potrzeba ukazuje się być potrzebne budowanie.

Summa wszystkiego uczyni fl. 71/9/17 ½

W drugiej lustracji podano, że popiołu do blechu przemyskiego po yednem półmiarku¹³⁶.

¹³⁵ K. Chłapowski, H. Żytkowicz, Lustracje województw ruskiego, podolskiego i bełskiego. 1564–1565, Warszawa 2001, cz. II, s. 54–55.

¹³⁶ М. Грушевський, Описи королівщин в руських землях, [w:] Жерела до історії України-Руси, У Львові 1897, т. II, s. 133–136.

Załącznik nr 4

Inwentarz wsi Ustrzyki Dolne i Jasień z 1666 r.¹³⁷

(fragment dokumentu z 1666 r. dotyczącego zamiany królewskiej wsi Ustrzyki Dolne i Jasień za Ustrzyki Górne)

Wieś Dolne Ustrzyki alias Jasień

W tej jest Dwór na Woytostwie izb w nim trzy, sklepów dwa przy dworze, Stajnia y browar, Stodoły, przytym potrzebią poprawy.

Rola tak idą

Rola cała Dawidcząt osiadła, na puł roli pieszo robią od południa dni trzy w tydzień, na pułroli Wołmi trzy dni od południa w tydzień

Makarowska cała na tej pułroli osiadła bydłem robią trzy dni w tydzień, a pułroli puste

Demieniczak cała rola dwie ćwierci puste a z ćwierci robią pieszo od południa

Procewiat rola cała bydłem robią dni sześć w tydzień od południa

Hałowiąt cała Rola, dwie ćwierci osiadłe, cztery dni w tydzień robią bydłem, a trzecia pusta

Żydowiąt Rola cała, piechoto robią, Sześć dni w tydzień od południa

Piechowiąt Rola cała, pieszo robią iako Żydowiąt

Babcząt Rola cała na pułroli bydłem robią trzy dni, a z puł roli trzy dni piechoto od południa

Kyczowywcząt Rola cała pieszo dni robią sześć od południa,

Iwankowiąt Rola cała połowica osiadła pieszo robią od południa a połowica pusta

Rola Gielibcząt osiadła robią z niej cały tydzień od południa bydłem

Rola Maćkowiąt cała, połowica osiadła, połowica pusta, a z połowicy robią trzy dni.

Rola Homelowska, cała pieszo robią. Z niej teraz sześć dni od południa co bydła niemasz

Rola Platyniowska pusta cała

Katniewiat Rola cała, pańska Załoga, sześć dni robią

Tymczowiąt Rola cała, połowica pusta, z połowicy pieszo robią trzy dni od południa

Hryckowiąt Rola cała, połowica pusta, z połowicy pieszo robią od południa trzy dni

Danilcząt Rola cała, połowica pusta, a z połowicy pieszo robią od południa trzy dni

Capowska Rola cała pusta

Halibowska Rola cała pusta

Koprowska Rola, połowica pustej, połowice osiadłej, na ktorej Woyt siedzi y woytuje z niej

Pużakowska Rola cała osiadła cały tydzień robią z niej bydłem

Demiacząt Rola cała cały tydzień z niej bydłem robią

Krawcowa pułroli dni trzy w tydzień bydłem

Rola Machowska pusta

Palewniowska Rola cała pusta

Homina Rola cała dwie ćwierci puste, trzecia ćwierć osiadła bydłem dwa dni robi od południa

Czwanowska Rola, dwie ćwierci puste, a ćwierć trzecia osiadła dwa dni pieszo robią

Kusinowska Rola Dwa dni z jednej ćwierci robią pieszo od południa, a dwie ćwierci puste

Z każdej roli osiadłej całej w ktorej ćwierci trzy, poddany każdy daie kur czworo, kapłonów dwa, gęsi trzy, inszych powinności y podatków nie masz. Popostwa za swoimi przywilejami siedzą żadna stąd intrata do dworu nie idzie ponieważ za osobnymi przywilejami siedzą.

¹³⁷ Колекція документів про шляхетські маєтки..., ф. 134, оп. 2, справа 838, к. 45–46.

ROZDZIAŁ II

USTRZYKI DOLNE W LATACH 1721–1772

Druga część pracy to próba odtworzenia historii powstania miasta Ustrzyki Dolne. Niestety, długoletnia kwerenda, dotycząca tego procesu, nie przyniosła oczekiwanych rezultatów. Dodatkowo można mówić nawet o splocie niekorzystnych zdarzeń, jak np. fakt, że akt lokacyjny Ustrzyk Dolnych, przechowywany w Bibliotece Jagiellońskiej, zaginął w tej szacownej instytucji¹, zaś księgi wpisów Metryki Koronnej z przywilejem wydanym przez Augusta II spłonęły w czasie II wojny światowej. Z tej przyczyny dla przedstawienia pierwszej fazy dziejów miasteczka autor zmuszony był oprzeć się źródłach znacznie późniejszych i w dodatku niekompletnych.

Ryc. nr 5. Król August II Wettin

Pewne jest, że dziedzicem Ustrzyk po kasztelanie sarnockim Klemensie Ustrzyckim został jego syn Jan. Niestety, jest to postać całkowicie tajemnicza. Wiadomo o nim zaledwie tyle, że był żonaty z Barbarą Jełowicką, dokonał zapisów pewnych sum dla klasztoru sióstr brygidek w Samborze i dla kościoła w Jasieniu². W sumie do tych faktów ogranicza się cała wiedza o nim. Jest to o tyle dziwne, że o jego dziadku i ojcu odnajdujemy w źródłach setki informacji.

Przypuszczalnie Jan Ustrzycki nie zabiegał o żadne dostojęstwa i urzędy, których uzyskanie jako synowi i wnukowi senatorów byłoby stosunkowo proste. Nie brał też udziału w ówczesnym życiu politycznym. Nigdy także nie został odnotowany w aktach sejmikowych. Wydaje się, że przyczyną tego mogła być jakaś choroba, może nawet kalectwo, brak jednak na to jakiegokolwiek dowodu. Być może z tego powodu skupił się przede wszystkim na administrowaniu dóbr. Sądząc z opisów, pochodzących ze znacznie późniejszych lustracji i inwentarzy, z tego zadania wywiązał się bardzo dobrze. Podległe mu wsie były dobrze zagospodarowane, a na folwarku w Ustrzykach znajdowało się wówczas ponad 10 budynków.

Bez wątpienia sprzyjała temu sytuacja ogólna. Na początku XVIII w. po wojnie północnej nastąpiło w regionie ożywienie gospodarcze, przejawiające się wzrostem zaludnienia wsi i powstawaniem nowych osad o charakterze miejskim. Skutkiem tego był wzrost znaczenia gospodarczego głównego szlaku komunikacyjnego, jakim była droga zwana w literaturze traktem karpackim, zaś Ustrzyki stały się ważnym punktem tranzytowym. Biorąc pod uwagę fakt, że głównym środkiem ówczesnego transportu były wozy ciągnięte przez woły lub konie, niezbędne były na całej trasie miejsca, gdzie można byłoby się zatrzymać na noc, nakarmić ludzi i zwierzęta, dokonać niezbędnych napraw.

¹ Akt lokacyjny miasta Ustrzyki przez Jana Ustrzyckiego w roku 1727 znajdował się w Bibliotece Jagiellońskiej i miał sygnaturę: BJ Przyb. 219/61. Po stwierdzeniu zaginięcia został wpisany do rejestru ubytków pod pozycją nr 19. – Informacja kierownik Oddziału Rękopisów BJ dr Lucyny Nowak.

² Wypisy z ksiąg *Tabuli Krajowej we Lwowie dotyczące różnych majątków ziemskich. Lit. U. W. 1780–1880*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, „Zbiór Aleksandra Czołowskiego, ф. 141, оп. III, о.з. 608 (dalej: *Tabula Krajowa*).

Warto by się zastanowić, czy proces tworzenia takiego ośrodka nastąpił samoczynnie, czy też został zainicjowany przez ówczesnego właściciela. Wydaje się jednak, że na to pytanie nie uzyskamy jednoznacznej odpowiedzi.

Faktem jest, że 27 kwietnia 1727 r. w Warszawie wydany został przez króla Augusta II Wettina przywilej zezwalający na lokowanie miasta Ustrzyki. Dokumenty takie wpisywano do Metryki Koronnej, a oryginał po opieczątowaniu oddawano zainteresowanym stronom. Niestety, większość ksiąg wpisów z tego czasu została zniszczona w czasie ostatniej wojny, toteż pełna treść przywileju nie jest znana. Szczęśliwie jednak prowadzono rejestr wydawanych przez kancelarię królewską i opieczątowanych dokumentów zwany sigiliata (księgi pieczętne). Tam znajdujemy bardzo lakoniczny, ale na szczęście precyzyjny wpis w języku łacińskim: *Locatio Civitatis seu Oppidi Ustrzyki in Plth. Russia in Terra uero Premisliensi siti*³.

Mamy więc jednoznaczny dowód, iż procedura założenia miasta odbyła się zgodnie z ówczesnym prawem. I na tym właściwie kończy się wiedza o początkach osady, oparta na materiałach źródłowych z tamtej epoki. Można jedynie przypuszczać, że lokacji osady miejskiej nie rozpoczęto w momencie wydania przywileju, lecz dokument sankcjonował stan rzeczy, czyli że osada o charakterze miejskim istniała przed rokiem 1727.

Nie ma natomiast wątpliwości, że z woli Jana Ustrzyckiego wydzielono obszar, na którym miało powstać miasto. Z analizy późniejszych materiałów wynika, że plac miejski wytyczono częściowo na rozległym pastwisku gminnym, ciągnącym się wzdłuż Strwiąża, oraz na skrawku przyległych doń gruntów chłopskich. Obszar ten szacować można w przybliżeniu na ok. 5 ha. W przeciwieństwie do miast zakładanych w XIV czy XV w. nie przewidziano dla mieszczan gruntów rolnych. Przy części domów wymierzono tylko stosunkowo niewielkie ogrody.

Nie wiadomo, czy było to z góry zaplanowane, ale miasteczko składało się z dwóch części: żydowskiej i chrześcijańskiej. Żydzi mieli swoje siedziby w południowej pierzei rynku. Znajdowały się tam domy wjezdne, sklepy i zakłady rzemieślnicze. Chrześcijanie natomiast mieszkali w północnej pierzei. Byli to głównie rzemieślnicy. Najczęściej spotykaną specjalnością byli stelmachowie, oprócz tego w źródłach podawani są szewcy, tkacze, kowal, garncarz i browarnik.

Zachodnia i wschodnia pierzeja miały charakter „mieszany”. Szacować można, że wydzielono 34 place przyległe do rynku i na większości z nich stosunkowo szybko powstały domy⁴. Można więc stwierdzić, że lokacja miasteczka okazała się udana i pod rządami Jana Ustrzyckiego powstała osada miejska o stabilnych podstawach egzystencji mieszkańców⁵.

Kim byli pierwsi ustrzyccy mieszczanie? W przypadku chrześcijan liczebnie dominowali szewcy i to z jednej licznej rodziny. Najczęściej przypisywano im przydomek od zawodu (Szwiec), ale z innych źródeł wiadomo, że używali również nazwiska Grodecki, co wskazuje, że mogli pochodzić z Gródka (może Jagiellońskiego). Protoplasta ich nosił imię Jacek, zaś imiona innych – Wojtko, Wawrzyniec, Kaźmirz czy Bartłomiej – typowe są dla rodzin polskich. Wzmiankowani są również Michał Francuz i Iwan Tkacz o nazwisku Bury, Danko Suhar Stelmach i Danko Kowal. Trzej ostatni wywodzili się zapewne z okolicznych rzemieślników wiejskich, którzy przenieśli się do miasteczka. Opisane jest to dokładnie w przypadku garncarza Stefana Grzybowskiego, który był chałupnikiem na usługę dworskiej, a potem uzyskał zgodę na osiedlenie się w rynku.

Trudniejsze jest oszacowanie części żydowskiej. Znajdowało się w niej co najmniej 12 domów wjezdnych, które spełniały wielorakie funkcje. Były to m.in. miejsca odpoczynku i noclegu dla ludzi i zwierząt pociągowych, jadłodajnie, ich właściciele zajmowali się też handlem. Nie ma wątpliwości, że oprócz tych domów w sąsiedztwie rynku była co najmniej jedna karczma dworska. Najtrudniejsze są ustalenia w kwestii handlu. Przy dwóch właścicielach domów i placów dodano specjalność korzennik, co jest o tyle ciekawe, że w sklepach takich zaopatrywała się bogatsza klientela. Jeżeli chodzi o rzemiosło,

³ MK Sigiliata, sygn. 20, k. 115.

⁴ Liczba ta podana została na podstawie wyliczenia z najstarszego znanego inwentarza z 1758 r. Podano w nim 8 domów katolickich, 17 żydowskich i 9 placów pustych. – *Inwentarze dóbr liskich w dzierżawę puszczonech*, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Zamku Leskiego, zespół 158, sygn. 12, k. 4–10.

⁵ Dowodem na to jest fakt, że wkrótce po lokacji pojawiły się niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne, które związane były z niejasnym statusem własności klucza ustrzyckiego. Mimo tego niedawno powstała osada miejska przetrwała.

to pośród Żydów odnotowano krawca, kuśnierza, rzeźnika i szmuklerza, wzmiankowany jest również cyrulik⁶.

W opracowaniu J. Motylewicza odnajdujemy dla Ustrzyk – bez przypisania do nacji – następujące specjalności: młynarz, olejarz, kuśnierz, szewc, płóciennik, krawiec, stolarz, kowal i złotnik⁷. Młyn ustrzycki funkcjonował na folwarku dworskim. Zapewne podobnie było z olejarnią. Oprócz tego dwór posiadał własny dość duży browar. Dodać jednak trzeba, że w rejonie rynku istniały również browary żydowskie, opisane w sposób następujący: *plac Judki Chaymowicza na Ktorem Browary y Stodoły*. Informacje te są – jak widać – nader skromne.

Natomiast dość dużo można powiedzieć o pochodzeniu pierwszej generacji tutejszych Żydów. Badania nad tą społecznością utrudnia fakt, że Izraelici nie mieli nazwisk we współczesnym rozumieniu tego pojęcia. W wieku XVIII najczęściej identyfikowano ich po imieniu ojca, np. Judka Chaimowicz, Srul Buniowicz itp. Oprócz tego nadawano im przydomki. Część z nich pochodzi od nazw miejscowości, z której do Ustrzyk przybyli. Spotykamy więc przydomki Ustriker i Jasiner⁸ (ten również w wersji Jasiński). Wszystko wskazuje na to, że były to rodziny mieszkające w Ustrzykach i Jasieniu przed powstaniem miasta. Inne przydomki, jak Stebnicki, Liskowacki, Wojtkowski, Rudawski czy Bereher i Stefkower, jednoznacznie wskazują na pochodzenie z pobliskich wsi, kolejne zaś, jak Dobromilski, Sierakowski czy Gacowski, odnoszą się do nieco odleglejszych miejscowości. O jednym z tutejszych rabinów wiadomo, że pochodził z Pragi⁹.

Istnieje też żydowska wersja początków Ustrzyk, spisana na podstawie tradycji ustnej w Izraelu. Według niej założycielem tutejszej wspólnoty chasydzkiej była rodzina o nazwisku Beer. Jej protoplastą był rabbi Zanol Bravor Ber. Pewne szczegóły wskazują jednak na to, że jest to raczej pamięć o okresie odbudowy miasta na przełomie XVIII i XIX w.¹⁰

Tak więc w latach 20. i 30. XVIII w. powstała mała, lecz zróżnicowana społeczność, składająca się z trzech narodowości i grup religijnych. Grekokatolicy mieli swoją cerkiew w Ustrzykach, rzymskokatolicy kościół w Jasieniu, w przypadku Żydów przypuszczalnie dość szybko utworzono dom modlitwy w którymś z prywatnych domów, z czasem zaś powstała synagoga i inne obiekty niezbędne do funkcjonowania tej wspólnoty: kirkut, cheder i mykwa. Z braku pewnych źródeł nie ma jednak możliwości podania ścisłych dat ich powstania.

Jest jeszcze jeden ważny fakt z okresu powstania miasta, nieudokumentowany w źródłach, lecz możliwy do zrekonstruowania na podstawie materiałów późniejszych. Chodzi o pierwotne założenie urbanistyczne. Otóż szczegółowa analiza materiałów katastralnych oraz Metryki Józefińskiej i Franciszkańskiej jednoznacznie wykazała, że rynek w Ustrzykach w połowie XVIII w. był większy niż współczesny. Podobne jak dziś położenie miały pierzeje południowa i zachodnia, natomiast pierwotna pierzeja północna przebiegała tak jak współczesna wschodnia część ul. Bełskiej. Pierzeja wschodnia była przesunięta o ok. 10 m na wschód w stosunku do stanu dzisiejszego. Powierzchnia rynku w pierwotnych granicach wynosiła 2,17 ha¹¹. Próbę rekonstrukcji tego układu przedstawia mapa nr 2.

Tak więc w latach 1727–1739 trwała faza, którą określić możemy jako rozwojową. Powstała wówczas zabudowa składająca się ok. 40 domostw, z czego aż 30% spełniało funkcję domów wjezdnych. Zastanawiające, że w tak małym miasteczku spora część mieszkańców utrzymywała się z zajęć związanych z obsługą zamożniejszych klientów. Byli to złotnik, dwóch kupców korzennych, szmuklerz, cyrulik, do tej

⁶ Dane te zostały ustalone na podstawie inwentarza z 1758 r. Autor dokumentu sporządził spis właścicieli domów na podstawie jakiegoś znacznie starszego wykazu, odnotowując tylko zaistniałe zmiany. – *Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonech*.

⁷ J. Motylewicz, *Miasta ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII wieku*, Przemysł 1993, tabela nr 28.

⁸ Wszystko wskazuje na to, że od Ustrikerów wywodzi się rodzina o nazwisku Erlich, zaś od Jasińskich – Welzmanowie. Ich potomkowie mieszkali w Ustrzykach do Zagłady.

⁹ Był nim Ezechiel Panet, rabin ustrzycki w latach 1807–1813, który później wyjechał do Siedmiogrodu.

¹⁰ Potomek rabiego Zanova Bravora Bera David Dominitz podał, że jego protoplasta zmienił nazwisko, aby uniknąć służby wojskowej. Taka sytuacja nie mogła się odnosić do czasów I Rzeczypospolitej, w której przymusowa służba wojskowa nie istniała. – *Sefer yizkor; mukdash le-yehudei ha-ayarot she-nispu ba-shoa be-shanim 1939–44*, Linsk, Istrik, Beligrod, Litovisk veha - sevivah, Tel Aviv 1965.

¹¹ Szczegółowa analiza materiałów, mająca na celu udowodnienie tej tezy, podana jest w 23 numerze rocznika „Bieszczad”. – M. Augustyn, *Pierwotny zasięg rynku w Ustrzykach Dolnych*, „Bieszczad”, Ustrzyki Dolne 2018, nr 23, s. 217–236.

grupy można zaliczyć jeszcze kuśnierza. Problem w tym, że w najbliższej okolicy niewielu było zamożnych posesjonatów. Większość przedstawicieli warstwy szlacheckiej to byli posesorzy, oficjaliści, czyli raczej ludzie na dorobku. Jest to ciekawy problem do analizy w przypadku odnalezienia jakichś nieznanych materiałów źródłowych.

Pierwszy pomyślny okres w dziejach miasteczka zakończył się dość szybko wraz ze śmiercią Jana Ustrzyckiego. Tak się złożyło, że zarówno kasztelan sanocki Jan Ustrzycki, jak i jego przyrodni brat Antoni, starosta olszański, zmarli bezpotomnie. Prawa do spadku uzyskali więc dalsi krewni, czyli potomkowie kasztelana Macieja Ustrzyckiego (dziadka Jana). Sytuację komplikował fakt, że wdowa po Janie Barbara z Jełowickich Ustrzycka miała zapisane prawo dożywocia¹².

Poważnym problemem okazało się w miarę precyzyjne ustalenie daty śmierci ostatniego z Ustrzyckich rezydującego w rodowym gnieździe. Dokumentacja spadkowa, pochodząca z lat 40. XVIII w., sugerowała, że śmierć kasztelanica nastąpiła ok. 1740 r. Sprawę rozjaśniły dokumenty z archiwum właścicieli dóbr Czudec oraz krótki zapis w herbarzu A. Bonieckiego, dotyczący starosty ciężkowickiego Jana Charczowskiego, gdzie podano, że był *żonaty z Barbarą z Jełowickich, której przyznano dożywocie na tem starostwie 1731 r.*¹³ Zapis ten potwierdziła kwerenda w Metryce Koronne, gdzie znajduje się przywilej królewski dla Jana Charczowskiego i jego żony Barbary Jełowickiej¹⁴.

Wyjaśnia to sytuację własnościową dóbr Ustrzyki. Prawdopodobnie Jan Ustrzycki zmarł w roku 1729, zaś na mocy zapisanego prawa dożywocia posiadaczką klucza, obejmującego Ustrzyki Dolne, Jasień, Strwiążek i Krywkę, stała się Barbara z Jełowickich Ustrzycka. Zamożna wdowa wkrótce po upływie żałoby poślubiła starostę ciężkowickiego Jana Charczowskiego, w którego ręku znalazł się realny zarząd dóbr ustrzyckich. Niestety, nic o tych rządach nie wiemy. Domyślać się można, że w interesie małżonków był rozwój ekonomiczny miasteczka, zatem trwała nadal faza rozwojowa, choć już bez bezpośredniego wsparcia ze strony dworu.

Sytuacja skomplikowała się w 1739 r. po śmierci Barbary z Jełowickich Charczowskiej. Małżonkowie Charczowscy nie mieli potomstwa, wskutek czego prawa spadkowe do klucza ustrzyckiego przeszły na potomków kasztelana Macieja Stanisława Ustrzyckiego (dziadka Jana). Starosta ciężkowicki J. Charczowski zdawał sobie z tego doskonale sprawę i zaraz po śmierci żony dokładnie „wyczyścił” majątek „z prowentów”, czyli – jak można się domyślać – z gotówki i cenniejszych ruchomości. Zapewne wówczas znikły z ustrzyckiego dworu bardziej wartościowe pamiątki i dokumenty po Ustrzyckich, które z czasem uległy rozproszeniu, a w końcu zaginęły.

Potencjalnych spadkobierców było kilkunastu. Jako pierwszy zareagował chorąży trembowelski Jan Dzieduszycki, który Ustrzyki zajął i przejął zarząd klucza. Co ciekawe, podobnie uczyniły siostry zakonne z Sambora, pośród których była mniszka z rodziny Ustrzyckich, która z folwarku Strwiążek *zabrała krescensyję*, czyli zbiory¹⁵.

Rozpoczęły się skomplikowane negocjacje pomiędzy spadkobiercami co do podziału schedy. W trakcie kwerendy autor przejrzał bardzo bogatą dokumentację sądową, będącą bez wątpienia ciekawym źródłem na temat mentalności i zwyczajów ówczesnej szlachty. Jednak realnie do dziejów Ustrzyk niewiele te dokumenty wnoszą. Na ich podstawie można jednoznacznie stwierdzić tylko to, że wszyscy potencjalni spadkobiercy zainteresowani byli wyłącznie maksymalnym i szybkim zyskiem z przeprowadzanych wówczas operacji. Nie było nawet prób kamuflowania zachłanności ani jakiegось symbolicznego chociaż gestu dla upamiętnienia swoich antenatów i ich rodowej siedziby.

Do dokumentacji dołączone są różnego rodzaju wyliczenia finansowe, lecz nie ma żadnej pewności o rzetelności tych obliczeń, albowiem w różnych fazach negocjacji stronom zależało na zawyżaniu albo też – przeciwnie – na zaniżeniu wartości poszczególnych części klucza oraz dochodów, jakie przynosiły.

Warto przytoczyć sumaryczne dane z 1743 r. dla poszczególnych miejscowości klucza, które przedstawia tabela nr 5.

¹² Archiwum rodzin klucza czudeckiego, Archiwum Państwowe w Rzeszowie, zespół 721, sygn. 1.

¹³ A. Boniecki, *Herbarz Polski*, t. 2, s. 344.

¹⁴ MK 258, k. 251–252.

¹⁵ Kasztelan sanocki Kazimierz Grabieński opisał to następująco: *Jan Dzieduszycki chorąży Trębowelski in anno 1739 dobra te najpierw zajął y swoją odebrał posesyję mało co zastawszy prowentow w tych dobrach, gdyż S.P. Jm Pan Charczewski morto małżonki swoje Prowenta wszystkie zabrał.* – Archiwum rodzin klucza czudeckiego, k. 39–40.

Tabela nr 5. Sumaryczne dane o wielkości dochodów z klucza ustrzyckiego (z uwzględnieniem arend browarnych) w 1743 r.¹⁶

Miejscowość	Dochody z wioski		Arenda	Łącznie	
	złote	gr	złote	złote	gr
Ustrzyki Dolne	900	15	1200	2100	15
Jasień	697	3	0	697	3
Strwiążek	134	12	150	184	12
Krywka	549	27	100	649	27

Warto zauważyć, że w spisie nie wykazano żadnych dochodów z części miejskiej Ustrzyk. Jak widać z przedstawionych danych, największy zysk w kluczu przynosiła ustrzycka arenda browarna. Dzierżawca płacił na rzecz zarządu dóbr pokaźną kwotę 1200 złp. Dla porównania mamy w dokumencie dochody z arend wiejskich w Krywce (100 złp) i Strwiążku (150 złp). Jak widać, samo istnienie miasteczka jako miejsca zbytu produkcji browaru przynosiło właścicielom poważne dochody, odpowiadające przychodom z dwóch wsi.

W trakcie skomplikowanych negocjacji doszło do skumulowania praw spadkowych w trzech grupach spadkobierców. W praktyce oznaczało to, że najbardziej operatywni sukcesorzy uzyskali od innych familiantów zrzeczenie się na swoją rzecz udziałów w schedzie.

Sukcesorzy Macieja Stanisława Ustrzyckiego 30 sierpnia 1743 r. w ustrzyckim dworze zawarli ugodę, w której podzielili schedę po jego wnuku Janie, obejmującą Krywkę, Strwiążek, Jasień oraz wieś i miasteczko Ustrzyki¹⁷.

Po dość skomplikowanych operacjach prawnych nastąpił podział dóbr. Strwiążek i Krywka przypadły spadkobiercom Heleny z Ustrzyckich Grabieńskiej, których reprezentował kasztelan sanocki Kazimierz Grabieński. Ustrzyki i Jasień przypadły natomiast potomkom siostr Klemensa – Marianny Stawskiej i Joanny Dzieduszyckiej¹⁸. Był to bardzo niekorzystny rozwój sytuacji, albowiem prawa własności zostały rozproszone, zaś potomkowie Ustrzyckich po kądzieli, nie mając szans na objęcie całości schedy, zainteresowani byli wyłącznie doraźnymi korzyściami finansowymi. Ustrzyki z Jasieniem podzielono na dwie części, obie oddawano w zarząd posesorom, dla których oczywiście najważniejsze było osiągnięcie maksymalnych zysków z dzierżawionych dóbr.

Najpoważniejszym skutkiem zarządzania w tym systemie było pogorszenie się warunków życia i pracy ludności poddanej, przed czym jedynym skutecznym sposobem obrony było zbiegostwo i szukanie lepszego życia w innych stronach. Takie zjawisko w latach 50. XVIII w. w Ustrzykach zaistniało, o czym świadczy fakt, że w 1758 r. było w miasteczku aż 9 pustych placów. W jednym przypadku mamy dość szczegółowy opis takiej sytuacji: *Dom Maiera Szkapę Znacznie był Zruynowany, iuż do Reparacyi niezgodny. Ten Dom WW Ichmc PP. Stawscy kazali rozebrać y Kazimierzowi Szewcowi in A. 1746 Domek z Niego postawić*¹⁹. Tak więc w życiu miasta o stosunkowo krótkim rodowodzie po 1739 r. nastąpił regres.

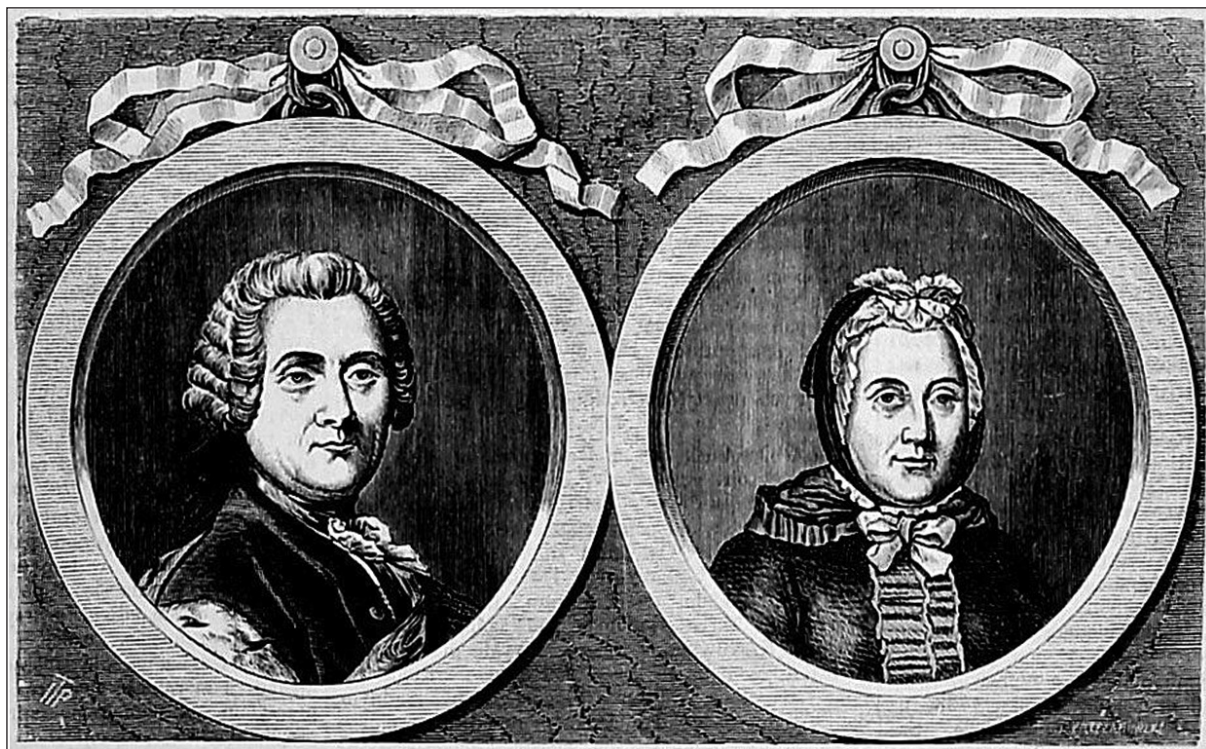
Taki stan trwał aż do 1756 r. Wtenczas nastąpiła kolejna zmiana sytuacji, albowiem zainteresowanie zakupem dóbr wykazał wojewoda wołyński Józef Ossoliński, który posiadał środki na taką transakcję oraz aparat urzędniczy zdolny ją sprawnie i szybko przeprowadzić. Sytuacja własnościowa Ustrzyk i Jasienia była wówczas bardzo zagmatwana: dobra miały kilku właścicieli, dodatkowo zawarte były kontrakty na dzierżawę dóbr, ponadto ich część, należąca do rodziny Stawskich, była zastawiona.

¹⁶ Archiwum rodzin klucza czudeckiego, k. 61–64.

¹⁷ Archiwum Ossolińskich 1772–1774. XVIII w., Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, Рękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, ф. 5, о.з. 3986/III, k. 297 (dalej: Archiwum Ossolińskich I).

¹⁸ Joanna z Ustrzyckich była żoną chorążego lwowskiego Stanisława Dzieduszyckiego, zaś Marianna z Ustrzyckich wyszła za mąż za łowczego sanockiego Macieja Stawskiego. – Archiwum Ossolińskich I, k. 115–122.

¹⁹ Inwentarze dóbr liskich w dzierżawie puszczych, k. 5.

Ryc. nr 6. Józef i Teresa Ossolińscy

Z woli wojewody zawarto całą serię umów prawnych, spłacono wszelkie zobowiązania, w wyniku czego miasto i wieś Ustrzyki oraz Jasień zyskały nowego właściciela Józefa hr. Ossolińskiego²⁰. Można się zastanawiać, co skłoniło magnata do zawarcia tej transakcji. Wydaje się, że krok po kroku dążył on konsekwentnie do stworzenia dużego i zwartego terytorialnie latyfundium na pograniczu ówczesnych ziem sanockiej i przemyskiej.

Sama dokumentacja operacji zakupu dóbr wnosi niewiele wiadomości o wewnętrznych stosunkach w opisywanej miejscowości, albowiem ani sprzedający, ani kupujący nie byli z Ustrzykami związani i interesował ich wyłącznie sprawny przebieg wynikającej z przepisów prawa procedury.

Zachowały się jednak dwa dość krótkie zapisy, zawierające interesujące dane szczegółowe. Pierwszy z nich to imienny wykaz kmieci, którym wiosną 1756 r. wydano zboże na zasiewy. W tekście tym znajduje się najstarszy znany spis gospodarzy z części wiejskiej Ustrzyk, a także ilości pobranego z dworu materiału siewnego – żyta, jęczmienia, szumiszki²¹ i owsa. Wnioskować można z tego, że sytuacja materialna tutejszych kmieci nie była najlepsza, skoro musieli korzystać z tej formy pomocy ze strony dworu. Dziwić może fakt, że nawet tutejszy młynarz, czyli przedstawiciel najzamożniejszej warstwy ludności chłopskiej, nie miał wystarczającej ilości zboża na zasiewy²². Część dokumentu, dotycząca Ustrzyk, zamieszczona jest jako załącznik nr 5a do rozdziału II.

Drugi zapis dotyczy wysiewów na folwarku dworskim. Tutaj z kolei zaszła konieczność przekazania materiału siewnego z innych dóbr Józefa Ossolińskiego, albowiem posesor podstoli owrucki Adam Sariusz Zalewski nie wydał go do obsiania pól, co pokazuje mentalność tej warstwy, dążącej do osiągnięcia zysku za wszelką cenę.

Widzimy, że pośród roślin uprawnych dominowały dwa gatunki zbóż – owies i jęczmień w kilku odmianach. Inne rośliny uprawiano w ilościach śladowych. Dziwić może zupełny brak w spisie żyta, które miało spory udział w wysiewach w gospodarstwach chłopskich. Wykaz wysiewów na folwarku dworskim zamieszczamy jako załącznik nr 5b. Natomiast udział procentowy poszczególnych gatunków i odmian przedstawia tabela nr 6.

²⁰ *Archiwum Ossolińskich 1755–1758. XVIII w.*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, Рękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, ф. 5, о.з. 3982/III (dalej: *Archiwum Ossolińskich II*).

²¹ Pradopodobnie odmiana jęczmienia.

²² *Archiwum Ossolińskich II*, k. 123

Tabela nr 6. Struktura procentowa wysiewów w należącej do Dzieduszyckich części folwarku dworskiego w Ustrzykach Dolnych w 1756 r.²³

Gatunek rośliny uprawnej	%
Pszenica ozima	0,03
Pszenica jara	0,08
Groch	0,10
Jęczmień przedni	4,40
Sumiszka jęczmienna*	44,38
Szumiszka łązowa	4,30
Owies	46,51
Siemię lniane	0,19

* Mieszanek kilku gatunków zbóż i gryki wysiewana z przeznaczeniem na paszę. Wyróżniano kilka jej odmian w zależności od składu mieszanki.

Tak więc Ustrzyki wraz z Jasieniem stały się częścią olbrzymiego latyfundium, którego właścicielem był wojewoda wołyński, chorąży nadworny koronny Józef hr. z Tęczyna Ossoliński, starosta sandomierski i chmielnicki (taka była pełna tytulatura magnata). Zgodnie z praktyką stosowaną w tych dobrach po uregulowaniu wszystkich zaszłości w 1758 r. miasteczko i obie wsie wypuszczono w trzyletnią dzierżawę chorążemu ostrzeszowskiemu²⁴ Józefowi²⁵ Deręgowskiemu. Nie jest to postać zupełnie anonimowa, albowiem uwieczniony został w literaturze pięknej przez Z. Kaczkowskiego jako przyjaciel słynnego rębajły właściciela Strwiążka Edmunda Chojnackiego. Gorzej jest z faktami, w źródłach bowiem zupełnie brak informacji o tym szlachcicu. Przypuszczalnie był typowym przedstawicielem warstwy posesorów, specjalizujących się w zarządzaniu folwarkami magnatów i bogatej szlachty.

Zgodnie z procedurą stosowaną w dobrach Ossolińskich przy przekazywaniu wsi w posesję sporządzono szczegółowy inwentarz, który jest doskonałym źródłem informacji na temat stosunków wewnętrznych w opisywanych miejscowościach. Pełną treść inwentarza, dotyczącą Ustrzyk, zamieszczamy jako załącznik nr 6 do rozdziału II. Z zawartych w tym dokumencie danych możemy wysnuć szereg konkluzji, odnoszących się do ówczesnej ustrzyckiej rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

Ustrzyki w połowie XVIII w. składały się z trzech sektorów: wioski zamieszkałej przez rolników, miasteczka, czyli rynku z przyległą do niego zabudową, oraz folwarku dworskiego.

Zabudowa wsi ciągnęła się wzdłuż obecnej ul. Nadgórnej. Każde gospodarstwo miało pas gruntu, przecinający poprzecznie całą dolinę Strwiąża od potoku Granicznego do grzbietu Gromadzin. Z inwentarza wynika, że w części wiejskiej znajdowało się 16 gospodarstw kmiecych o wielkości ½ ćwierci i 5 o powierzchni ¼ ćwierci. Większość kmieci mających większe gospodarstwa świadczyła na rzecz dworu 3 dni w tygodniu pańszczyzny ciąglej, a oprócz tego płaciła czynsz w wysokości 4 złp i 15 gr oraz składała daniny w naturze w postaci 1½ gęsi, 1 kapłona, 2 kur, 1 kury spaśnej i 30 jaj. Interesujące są ówczesne relacje cenowe. Otóż dzieńka pańszczyźniana ciąga (czyli rolnik pracujący z dwoma wołami) oszacowana była na 8 gr, natomiast kura kosztowała 6 gr, kapłon 8 gr, zaś gęś 12 gr. Mniejsze gospodarstwa miały proporcjonalnie niższe obciążenia i daniny.

Do obciążeń gospodarstwa należał też obowiązek uprzedzenia dwóch sztuk przędzy z materiału dworskiego i dodatkowe roboty pańszczyźniane zwane zaorki, oborki, zażen, obżen, zakos, obkos, zawiązki, obwiązki, zagrabki, ograbki, zawłoczek, obwłoczek, a także stróża nocna i dzienna. W latyfundiach Ossolińskich i Mniszchów istniała możliwość wykupu pańszczyzny i danin i przejścia na czynsz. Jednak w Ustrzykach przypadku takiego nie spotykamy.

²³ Archiwum Ossolińskich II, k. 124.

²⁴ Urząd chorążego ostrzeszowskiego przypisał sobie Deręgowski prawdopodobnie bezprawnie, brak bowiem potwierdzenia tego faktu w innych źródłach

²⁵ W dokumentach brak imienia Deręgowskiego, imię Józef pojawia się wyłącznie w literaturze pięknej. – Z. Kaczkowski, *Dzieła wszystkie Zygmunta Kaczkowskiego*, Warszawa 1874, t. 3, s. 37. W opracowaniu poświęconym Stanisławowi Piłatowi wzmiankowany jest jako świadek na chrzcie w Krasnymstawie w 1802 r. chorąży ostrzeszowski Alojzy Deręgowski. – A. Borzęcki, *Stanisław Piłat (1802–1866) – człowiek pióra, wychowawcze młodzieży*, „Nestor”, Krasnystaw 2016, nr 37, s. 3.

Od tego rozbudowanego systemu eksploatacji poddanych istniały pewne zwolnienia w zależności od sytuacji losowych lub pełnienia funkcji administracyjnych np. wójta lub leśnego.

Warto zauważyć, że w Ustrzykach była wówczas dość dobra sytuacja, jeśli chodzi o zwierzęta pociągowe: 6 gospodarstw posiadało konie, z czego 3 parę. Z kolei 6 innych gospodarstw miało po dwie pary wołów. Wynika z tego, że tutejsi gospodarze poradzili sobie dość dobrze w trudnym okresie po śmierci Jana Ustrzyckiego. Przypuszczalnie część z nich wykorzystała możliwość znalezienia dodatkowych zarobków w transporcie na szlaku handlowym i stąd dobra sytuacja pod względem liczby zwierząt pociągowych. We wspomnianym wyliczeniu wykazano w sumie 12 koni i 46 wołów.

Inwentarz podaje też nazwiska dwóch chałupników, których sytuacja przedstawiona została dość mętnie. Byli to członkowie rodzin gospodarzy mający własne domy. Natomiast do komorników zaliczono Senka Mielnika i Leska Kuchtę Tkacza. W ówczesnym języku słowo komornik oznaczało kogoś, kto nie miał własnego domu i zamieszkiwał u innych gospodarzy. Tu natomiast mamy do czynienia z młynarzem, płacącym dość wysoki czynsz – 120 złp, i rzemieślnikiem. Z późniejszych materiałów wiadomo, że mieli oni siedziby we wschodniej części Ustrzyk przy drodze do Berehów, zaś ich domostwa stały na gruntach wydzielonych z folwarku dworskiego.

W inwentarzu podano też pewne informacje z życia społecznego. Znamy nazwisko wcześniejszego wójta Leszka Zakałaty i nowego Michała Barana, wybranego w 1758 r. Przysiężnym w tym czasie był Iwan Gaguszka, zaś leśnym Iwan Chomiakow.

Podobne dane w inwentarzu jak dla wsi zapisane są dla miasteczka. W omawianym okresie stanowił je rynek i przyległa doń zabudowa. Jak wspomniano wcześniej, składało się ono z części chrześcijańskiej i żydowskiej.

Chrześcijańscy rzemieślnicy mieszkali w pierzei północnej. Było ich ośmiu: 3 szewców, 2 stelmachów, tkacz, garncarz i kowal. Przy tym ostatnim dopisano, że w browarku siedzi, co rozumieć należy, iż dodatkowo prowadził wyrób piwa.

W części żydowskiej znajdowało się 17 domów, z czego 10 określono jako wjezdne. Natomiast w wypadku 9 placów podano, że są opuszczone. Oznacza to, że w tej części miasta nastąpiła największa degradacja. Jeżeli chodzi o specjalności, to w żydowskim sektorze Ustrzyk w inwentarzu odnotowano cyrulika, kuśnierza, krawca i rzeźnika, a także korzennika.

Najmniej informacji znajdujemy o folwarku dworskim. Jest to o tyle dziwne, że zazwyczaj w inwentarzu sporządzano dość dokładny opis budynków dworskich i gospodarczych. Z nieznanых przyczyn w tym przypadku tego nie uczyniono. Podana jest natomiast bardzo szczegółowa informacja o materiale siewnym. W tym wypadku – podobnie jak wcześniej – musiano przy zasiewach wspomagać folwark ustrzycki z innych dóbr Ossolińskich.

Strukturę wysiewów w 1758 r. przedstawia tabela nr 7.

Pewne informacje odnaleźć możemy w tekście inwentarza przypadkowo. Podano w nim np., że *Stefan Iwanów z Michałem bratem Baranem przedtym robili do Arendy*. Oznacza to, że do 1756 r. wydzielony był z nieruchomości dworskich jakiś grunt, który dzierżawiony był wraz z karczmą i browarem. Wszystko wskazuje na to, że po 1756 r. folwarczek ten wcielono do gruntów dworskich, zaś dzierżawiono wyłącznie karczmę.

W wykazie upraw zwraca uwagę dość wysoki wskaźnik wysiewów lnu (4,97%). Jest to być może potwierdzenie funkcjonowania olejarni, wzmiankowanej przez J. Motylewicza. Z materiałów toponomastycznych wiadomo również, że w tym czasie istniała cegielnia w rejonie obecnego kościoła pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski.

Inwentarz jako dokument gospodarczy pomija obiekty o innym charakterze niż produkcyjne. Dotyczy to m.in. popostwa i cerkwi, o których wiadomo, że istniały, kaplicy dworskiej oraz obiektów związanych z kultem izraelickim jak synagoga, mykwa czy cheder. Jednak brak źródeł, aby to jednoznacznie sprecyzować.

Na podstawie danych z inwentarza dokonany został ostrożny szacunek wielkości zaludnienia ówczesnych Ustrzyk. W przypadku rodzin z podaną liczbą mieszkańców dodano nieuwzględnianą w spisie żonę gospodarza i jedną osobę ze starszej generacji. Przy braku takich danych przyjęto współczynnik 6 osób na dom mieszkalny, 8 osób na dom wjezdny. Wyliczenie to przedstawia tabela nr 8.

Tabela nr 7. Struktura procentowa wysiewów na ustrzyckim folwarku dworskim w 1758 r.²⁶

Gatunek rośliny uprawnej	%
Żyto ozime	4,97
Pszenica ozima	0,10
Pszenica jara	0,08
Jęczmień przedni	7,45
Skołozdra jęczmienna*	12,90
Sumiszka jęczmienna	12,92
Skołozdra łazowa	17,16
Owies	42,92
Bób	0,70
Groch	0,67
Siemię lniane	4,97
Siemię konopne	0,10

* Odmiana jęczmienia

Tabela nr 8. Szacunkowa liczba mieszkańców Ustrzyk Dolnych w 1758 r.²⁷

Sektor	Liczba mieszkańców
Część wiejska	192
Dwór i folwark	30
Karczma	10
Popostwo*	18
Miasto – chrześcijanie	44
Miasto – Żydzi	150
Rabin i szkolnik	12
razem	456

* Przyjęto, że na popostwie mieszkali rodziny duchownego, diaka i gospodarza, zajmujące się gruntami plebańskimi.

Powyższe ustalenia różnią się dość poważnie od danych, jakie podał J. Motylewicz, który odnotował, że ok. 1750 r. Ustrzyki zamieszkiwało 30 rzymskokatolików, 123 grekokatolików i 751 Żydów, co łącznie daje 904 osoby²⁸. Wątpliwości budzi liczba Żydów, przypuszczalnie zawyżona²⁹. Z dotychczasowych ustaleń wynika, że przed regresem, czyli ok. 1740 r., mogło w Ustrzykach być ok. 30 domów żydowskich. Stosując nawet wysoki przelicznik 10 osób na domostwo, uzyskujemy ok. 300 dusz. Nie da się jednak tych rozbieżności wyjaśnić bez wiarygodnych materiałów źródłowych.

Potencjał gospodarczy konkretnej miejscowości ocenić można na podstawie materiałów podatkowych. Problem w tym, że w XVIII w. dokumentacja, jaką wytwarzał aparat fiskalny Rzeczypospolitej, nie jest do końca wiarygodna i wszelkie dane z tej dziedziny traktować trzeba bardzo ostrożnie.

Pierwsza informacja o Ustrzykach jako mieście pojawia się w źródłach podatkowych w 1740 r.³⁰. Podstawowym podatkiem, jaki płaciły miasta w tym czasie, było czopowe, które było odpowiednikiem współczesnej akcyzy od napojów alkoholowych. W tabeli nr 9 przedstawione są dane o wysokości

²⁶ *Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonej*, k. 5–10.²⁷ Tamże.²⁸ J. Motylewicz, *Miasta ziemi przemyskiej...*, s. 249.²⁹ Możliwe, że w dokumentacji do liczby Żydów ustrzyckich dodano ich współwyznawców z okolicznych wsi. W tamtejszym czasie w każdej miejscowości mieszkali po 2 lub 3 rodziny izraelskie.³⁰ AGZ XXIII, nr 73.

tego podatku z 9 pobliskich miast i miasteczek, co w pewnym stopniu obrazuje potencjał gospodarczy Ustrzyk w porównaniu do innych miejscowości. Warto zwrócić uwagę na ogólną tendencję spadkową wielkości tego podatku, co widać szczególnie w przypadku Birczy i Rybotycz, a także największego w tym czasie miasta w tym regionie, jakim był Dobromil. Wskazuje to na pogarszającą się koniunkturę gospodarczą.

Tabela nr 9. Wysokość podatku czopowego w złp w miastach południowo-zachodniej części ziemi przemyskiej w latach 1746–1772³¹

	1746	1752	1753	1756	1758	1761	1762	1764	1766	1772
Bircza	120	100	–108	–100	–100	–100	–100	20	20	20
Chyrów	120	100	78	60	60	60	60	60	60	60
Dobromil	1100	700	880	400	400	300	–300	400	350	400
Krasieczyn	40	–20	–20	20	–20	–	–20	20	20	20
Rybotycze	200	220	220	200	200	120	100	100	100	40
Stara Sól	500	318	318	340	340	318	318	318	318	318
Stary Sambor	250	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Turka	52	40	–36	–30	30	36	36	36	36	36
Ustrzyki	50	30	30	30	–30	–36	–63	36	36	36

Znak minus przed liczbą oznacza podatek zaległy.

Jak widać z powyższych liczb, po przejściu Ustrzyk na własność J. Ossolińskiego nie pojawił się żaden czynnik rozwojowy i w miasteczku panowała stagnacja.

Nie wiemy, na ile na tę sytuację wpłynął całkowicie zapomniany epizod z 1764 r., kiedy to po sejmie konwokacyjnym doszło do walk przeciwników elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego ze wspierającymi go Rosjanami. W maju 1764 r. wojska koronne, wierne hetmanowi wielkiemu koronnemu Janowi Klemensowi Branickiemu, wycofywały się w kierunku Węgier, ścigane przez wojska rosyjskie, wspierające S. A. Poniatowskiego i stronnictwo Czartoryskich. Jak podaje G. Szyborski, miało wówczas dojść do walk w Wańkowej, Olszanicy i Ustrzykach³².

Ścisłejsze informacje o tych zdarzeniach znajdujemy w opracowaniu Ludwika Nabelaka, który w formie dziennika tak opisał zaszłe tu wypadki po wyjściu wojsk koronnych z Sambora:

Dnia 7 czerwca. Hetman wielki koronny udaje się ku Tyczynowi przez Chyrów z pułkiem dragonów gwardyi i całą piechotą; Mokronowski z resztą wojska idzie ku Nowemu Miastu dla zakrycia prawego skrzydła hetmańskiego.

Dnia 8 czerwca. Hetman w. k. w Ustrzykach. Moskale pod dowództwem Xawerego Branickiego, starosty halickiego, o pół mili od Przemyśla.

Dnia 9 czerwca. Moskale w Chyrowie, co rodzi postrach w obozie hetmańskim w Ustrzykach. Mokronowski otrzymuje rozkaz, aby siedł przez Dobromil i Jurkowice [Jureczkową] ku Liskowi [Lesku], gdzie hetman stanął w polu.

Dnia 10 czerwca. Lisko było wówczas własnością wojewody wołyńskiego Ossolińskiego, który znajdował się tam osobiście z zięciem swoim Potockim, starostą leżajskim. Mokronowski przybył w parę godzin. Oddziały wojska tak zostały rozłożone: Ustrzyki zajęło wojsko starosty leżajskiego, pod dowództwem pułkownika Ponińskiego; Wańkową powierzono kapitanowi Buczackiemu z pułku koronnego z 150 ludźmi; Olszanicę zajęli huzary Potockiego starosty błońskiego, do których przyłączono 100 pocztowych; Sanok nareszcie został osadzony przez pułk królowej, pod rozkazami pułkownika Wielowiejskiego.

Dnia 11 czerwca. Starosta Branicki z 800 Moskalami w Dobromilu. W Lisku postanawiają radę, aby na 25 t. m. zawiązać koniecznie konfederację.

Dnia 12 czerwca. Patrole moskiewskie podchodzą do Wańkowy i do Ustrzyk.

Dnia 13 czerwca. Starosta halicki atakuje o świcie Buczackiego, który cofać się musi do wsi, a ztamtąd

³¹ AGZ XXIII, nr 105, 128, 141, 143, 158, 172, 179, 207, 259.

³² G. Szyborski, *Wykorzystanie i kontrola wojska jako przedmiot gry politycznej i obrad sejmu konwokacyjnego w dobie bezkrólewia 1764 roku*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica”, Łódź 2017, nr 98, s. 60.

do dworu otoczonego tylko płotem, za którym każe zpieszyć pocztowych. Branicki napada nań ze wszech stron w 500 ludzi, posławszy ku Olszanicy 200 jazdy, aby wstrzymali pomoc mogący mu przybyć z tamtej strony i z Liska, a razem dla odcięcia mu odwrotu. Buczacki broni się przez dwie godziny. Potocki starosta błoński spieszy mu w pomoc; 200 kozaków zastępują mu drogę; Potocki bije ich, a dawszy czas Buczackiemu do połączenia się z nim, pędzą obaj Moskalów przez dwie urwiste góry aż pod las. Mokronowski będący od Liska o półtorej mili, dowiedział się o ataku o 4 zrana, ruszył natychmiast w pomoc Buczackiemu, ale przybył na miejsce potyczki, kiedy nieprzyjaciel został już odparty. Pułkownik Poniński był także równocześnie zaatakowany, a zmuszony bronić Ustrzyk, nie mógł Moskalom odciąć odwrotu, jak było umówiono. Ze strony nieprzyjacielskiej legło do 70 ludzi, z naszej było 10 zabitych lub rannych.

Dnia 15 czerwca. Hetman w. kor. przechodzi przez San z gwardią dragonów i z piechotą, udając się na noc do Sanoka, reszta wojska pozostaje w Lisku³³.

Niestety, ten dość precyzyjny opis działań wojskowych ani też żadne inne znane źródła nie podają skutków tych wydarzeń dla miejscowej ludności.

Z tego samego czasu pochodzi informacja o sytuacji tutejszej parafii unickiej. W wizytacji z 1765 r. zapisano, że jej proboszczem był wówczas ks. Jan Pużakowski, który przejął popostwo po swym ojcu Teodorze. Duchowny ów w aktach grodzkich sanockich odnalazł dokument, że tutejsza cerkiew uposażana była pierwotnie 1 łanem pola. Połowa tego obszaru miała zostać włączona do folwarku dworskiego. Ks. Pużakowski zwrócił się w tej sprawie do ówczesnego kolatora wojewody wołyńskiego Józefa hr. Ossolińskiego. Ten obiecał rozstrząsać to osobiście, jednak zwlekał z decyzją.

Prawdopodobnie z tego powodu ówczesny dzierżawca Ustrzyk J. Deręgowski zaczął stosować różne szykany wobec księdza, blokując dojazd do pól czy przepęd bydła na pastwiska. W dokumencie podano, że w Ustrzykach było 32 parafian, tj. gospodarzy, od których duchowny otrzymywał 20 półmiarek owsa, 64 chleby i czynsz wielkanocny w łącznej kwocie 6 zł 12 gr. Opis kończy zdanie: *Kapłan W. Jan Pużakowski ma się mizernie*³⁴. I tu nasuwają się pewne wątpliwości, albowiem Pużakowscy znakomicie dawali sobie radę na niwie finansowej, o czym świadczy fakt, że syn ks. Jana ks. Bazyli Pużakowski został właścicielem dóbr Ustjanowa.

Za zasługę wojewody Józefa hr. Ossolińskiego z tego okresu uznać należy uzyskanie przywileju królewskiego na cztery jarmarki i targi tygodniowe. Dokument ten został wydany przez króla Stanisława Augusta 11 sierpnia 1766 r.

Jarmarki wyznaczone zostały na następujące dni: św. Makarego w styczniu, św. Izydora w kwietniu, św. Elżbiety w czerwcu i św. Franciszka w październiku. W grodzie przemyskim przywilej oblatował Andrzej Popiel, być może pełniący jakąś funkcję w zarządzie tutejszych dóbr³⁵. Kopię dokumentu z pieczęcią królewską zamieszczamy jako ilustrację do tekstu.

Niestety, nie jesteśmy w stanie zbadać, czy akt ten przyniósł jakieś realne korzyści, albowiem dwa lata później zakończył się krótki okres pokoju wewnętrznego w Rzeczypospolitej i wybuchło powstanie szlacheckie, funkcjonujące w polskiej tradycji pod nazwą konfederacji barskiej. Ten zryw epigonów złotej wolności najczęściej postrzega się w kategoriach politycznych. Niewiele jest natomiast prób oceny jego ekonomicznych skutków. W trakcie kwerendy udało się natrafić na kilka dokumentów, pozwalających na pewne spostrzeżenia w tej kwestii. Konfederaci byli nieodrodnymi synami swej epoki i klasy społecznej, wojnę prowadzili więc w sposób „tradycyjny”, to jest przerzucali cały jej ciężar na niższe warstwy społeczne.

W aktach rodziny Ossolińskich zachował się dokument zawierający wykaz prowiantów, jakie dostarczyć miała ziemia sanocka z rozliczeniem na dym (tu rozumiany jako klucz dóbr): owsa korcy 200, żyta korcy 30, siana wozów 40, kaszy korcy 8, gorzałki garnców 30, chleba bochenków 200, słoniny połci 4, masła fasek 2, sera fasek 2, bydła sztuk 3, mąki pszennej korcy 4, kur sztuk 40, gęsi sztuk 4 i piwa beczek 4. Pod dokumentem podpisali się marszałkowie konfederacji województwa łomżyńskiego i bełskiego³⁶.

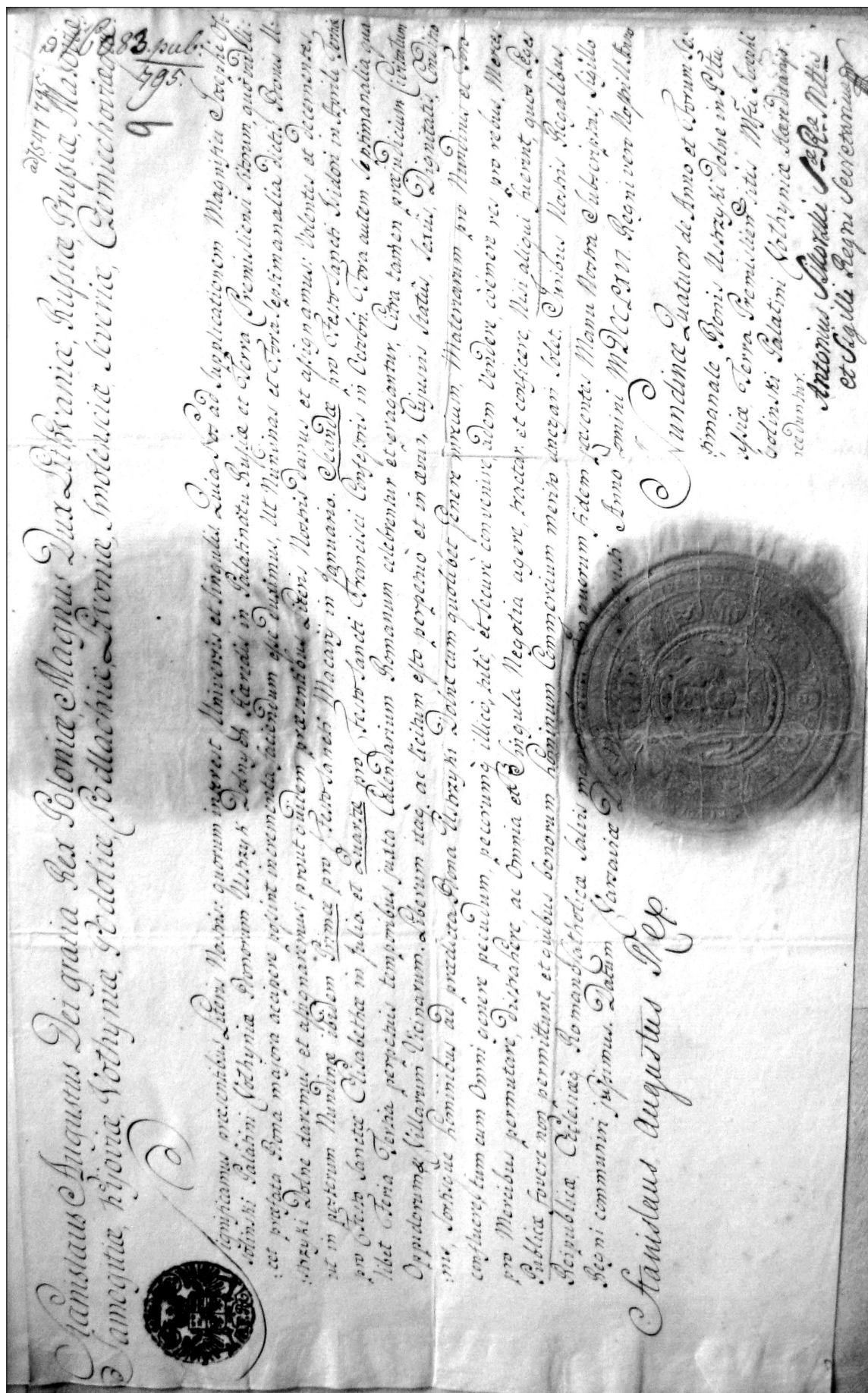
³³ L. Nabelak, *Jan Klemens Branicki: ustęp z dziejów Polski XVIII wieku*, Lwów 1866, s. 92–94.

³⁴ *Wizytacje dekanatu starsolskiego 1744, 1761*, Zespół Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu, sygn. 53, s. 23.

³⁵ C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 88, справа 30, о.з. 518.

³⁶ *Archiwum Ossolińskich. Papiery różne. XVIII w.*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, Рękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, ф. 5, о.з. 3989/III, k. 459.

Ryc. nr 7. Fotokopia przywileju króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na jarmarki i targi tygodniowe dla miasta Ustrzyki Dolne z 1766 r.

Wojewoda J. Ossoliński uzyskał od marszałka ziemi sanockiej Ignacego Jakuba Korwin-Bronickiego dokument uwalniający jego dobra od postojów wojsk konfederackich³⁷. Wątpliwe jednak, czy przemieszczające się traktem karpackim różne oddziały do tych ustaleń się stosowały.

W tym samym czasie spadły na ludność również koszty utrzymania walczących z konfederatami wojsk rosyjskich. Już w 1768 r. narzucono kontrybucję na dym w wysokości 80 korcy żyta i 170 korcy owsa³⁸. Są to przykłady danin jednorazowych, a walki i kontrybucje trwały długie cztery lata. Dla miejscowości leżących na głównym szlaku handlowym bardzo uciążliwe były częste postoje wojsk, a także przetrzymywanie na miejscową ludność transportu zaopatrzenia na duże odległości. Do tego dochodziły powszechne w czasach wojny rabunki.

W inwentarzu Ustrzyk, spisany w 1772 r., odnajdujemy informację o bitwie Rosjan z konfederatami, jaka rozegrała się na terenie folwarku dworskiego w bezpośrednim sąsiedztwie dworu. Lustrator dość dokładnie opisał zniszczenia.

W czasie walk spłonęły:

- budynek mieszkalny nazwany „Gorka” (przybudówka do dworu),
- karmnik na wieprze, czyli chlew,
- budynek nazwany „Kuchnia”, przybudowany od wschodu do dworu,
- budynek mieszkalny administratora dóbr nazwany „Folwark”,
- obora, składająca się z 3 szop i 6 stajni,
- gumno, złożone z 3 stodoł, 4 rogów, 2 sásieków, 2 bojowisk i 13 brogów,
- spichlerz, składający się z 2 komór, w których znajdowały się 33 przegrody na zboże³⁹.

Jak widać, zniszczenia były duże. Oprócz tego w większym lub mniejszym stopniu uszkodzone zostały również te budynki, które ocalały. Wnioskować można zatem, że stoczona tutaj bitwa miała zacięty charakter.

Fot. nr 2. Miejsce bitwy konfederatów z Rosjanami na współczesnej fotografii

³⁷ *Archiwum Ossolińskich. 1767–1771. XVIII w.*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, Рękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, ф. 5, о.з. 3985, к. 459 (dalej: *Archiwum Ossolińskich III*).

³⁸ *Archiwum Ossolińskich III*, k. 137–139.

³⁹ *Inwentarze wsiow Bobrki y Zabrodzia, tudzież Ustrzyk y Jasienia przez w. Klickiego, skarbnika trockiego na groncie in anno 1772 wyprowadzone*, rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 2797/II (dalej: *Inwentarz 1772*).

W literaturze poświęconej konfederacji barskiej odnajdujemy informację, że do potyczki w Ustrzykach Dolnych doszło 8 i 9 maja 1771 r. Warto zwrócić uwagę, że zniszczenia, jakie wyżej wymieniono, dotyczą północnej i środkowej części folwarku oraz bezpośredniego sąsiedztwa dworu. Domniemywać można, że we dworze z 8 na 9 maja nocowała jakaś grupa konfederatów, która została zaskoczona przez Rosjan i po dość zaciętym oporze wycofała się w kierunku południowym przez Czarną i Michniowiec do Chaszczowa. Tam doszło do ponownego starcia. Rosyjski historyk wojskowości A. Pietrow podaje, że straty strony polskiej wynosiły 6 zabitych i 14 wziętych do niewoli⁴⁰.

Epizod ten został prawie całkowicie zapomniany i tylko zapis w lustracji pozwala na pewne wnioski w kwestii zaciętości stoczonych tu walk. W spisany w 1773 r. addytamencie do lustracji pewna adnotacja dotycząca posesora zwraca szczególną uwagę. Mieszkańcy Ustrzyk przedstawili to tak: *Największa tylko Pretensya Ta. Ze stante Woyny y Przechodow roznego Woyska Gromady ochronić i zastąpić niechciał, Owszem uchylał się, nawet y Pieniędzy wrzecie ciężkim pożyczyc zawsze niechciał*.

Drugie stwierdzenie dotyczy sytuacji ekonomicznej: *Za Sp. W^o Sędziego Sandomierskiego wzięła Gromada Ustrzycka Zakłady z Wojutycz, które dotąd Skarb nieodebrał z racyi że na Trakcie wielkim Ustrzyki będące Wiele Też Gromady ucierpiały od Moskalow, Konfederatow y Austryakow, Przez co mocno zubożała*⁴¹.

Tak więc ostatnie lata przynależności do Rzeczypospolitej były dla ustrzyckich mieszkańców bardzo trudne. Ówczesny stan miasteczka i wsi Ustrzyki dość szczegółowo ukazuje inwentarz sporządzony w 1772 r.

Wieś Ustrzyki liczyła wtenczas 31 gospodarstw, czyli o 10 więcej niż w 1758 r. Nastąpiło znaczne rozwarstwienie, jeżeli chodzi o stan posiadania tutejszych gospodarzy. W grupie największych posiadaczy pozostało 7 kmieci, mających 3 pręty gruntu i świadczących pańszczyznę ciąglą 3 dni w tygodniu. Istniały 4 gospodarstwa dwuprętowe. Największą grupę stanowiły gazdostwa mające wielkość 1½ pręta, których było 18. Oprócz tego odnotowano jeszcze jedno gospodarstwo o powierzchni 1 pręta.

Trzeba jednak zaznaczyć, że nie była to terytorialnie ta sama wieś, co w 1758 r. Kilka gospodarstw przeszło bowiem w ręce mieszczan. Półtoraprętowe grunty objęli Janko Kowal, Lesio Stelmach i Michał Korzeniowski. Z tego tytułu płacili na rzecz dworu czynsz w wysokości 17 złp. Proces przechodzenia gruntów z rąk kmieci w posiadanie mieszczan miał charakter spontaniczny. W jednym przypadku znane są okoliczności takiej zmiany. Stelmach Michał Korzeniowski zawarł związek małżeński z córką kmiecia Andrzeja Chopty Pazią, wskutek czego z czasem gospodarstwo teścia przeszło w jego ręce. Oprócz tego w 1772 r. dwie pustki, które dzierżawione były od dworu przez innych rzemieślników. Jedną z nich Szewcy z *Miasta Arędują i Płacą*, a drugą *Tkacz z Miasta Trzyma*⁴². Tak więc w krajobrazie wsi obok pól chłopskich pojawiły się pasy gruntów mieszczańskich, co zresztą w owym czasie nie było zjawiskiem wyjątkowym i można je było także zaobserwować w innych miasteczkach.

Obszar gruntów kmiecych uległ z kolei powiększeniu we wschodnim rejonie Ustrzyk. Tam z folwarku dworskiego wydzielono użytki rolne o powierzchni 3 prętów dla Senka Mielnika, pozostającego na czynszu w wysokości 120 złp, oraz dla Stefana Tkacza o powierzchni 1½ pręta. Ten z kolei świadczył pańszczyznę.

Z danych z 1772 r. wyraźnie widać pogorszenie się zamożności gospodarzy, jeżeli chodzi o zwierzęta pociągowe. We wsi doliczono się 52 wołów, ale tylko gospodarstwo Iwana Hentosza miało dwie pary tych zwierząt. Znikły zupełnie z gospodarstw chłopskich konie, albo na skutek rekwizycji, albo kmiecie sami się ich pozbywali, aby uniknąć utraty mienia.

Z informacji o charakterze społecznym dowiadujemy się, że funkcję wójta pełnił w 1772 r. Iwan Pac-ko, przysiężnym był Michał Hentysz, zaś leśnym Michał Chomiakow.

W części chrześcijańskiej miasteczka z pozoru zmiany w stosunku do 1758 r. były minimalne. Nadal zamieszkiwało ten sektor 8 rzemieślników: kowal, tkacz, 3 stelmachów i 3 szewców. Burmistrzem był Bartłomiej Grodecki. W rzeczywistości nastąpiło tu poważne przekształcenie natury gospodarczej, albowiem – jak wspomniano – większość mieszczan weszła w posiadanie gruntów rolnych. Stali się zatem

⁴⁰ А. Петров, *Война Россіи съ Турціей и польскими конфеджратами съ 1769–1774 годъ*, Санктпетербургъ 1874, s. 219.

⁴¹ *Lustracja dóbr w dzierżawach będących czyli addytament do inwentarzow W^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych*, Rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 12724/III.

⁴² W dłuższym przedziale czasowym te dwa przypadki okazały się stanem przejściowym i później powstały tam ponownie gospodarstwa kmieci.

dwuzawodowcami – rzemieślnikami i rolnikami jednocześnie. W efekcie północna część rynku zaczęła w coraz mniejszym stopniu różnić się od wsi, co przyspieszały małżeństwa z córkami kmieci. Miało to konsekwencje w okresie późniejszym, co omówione zostanie w rozdziale IV.

Bardziej skomplikowana była sytuacja, jeśli chodzi o żydowską część miasteczka. Tutaj widoczny jest wyraźny regres. Zamieszkałych było zaledwie 12 domów, z czego tylko 2 zaliczono do kategorii wjezdnych, a 4 domy były opuszczone. Oprócz tego odnotowano 7 placów pustych.

Sytuacji takiej trudno się dziwić. Cztery lata zamętu spowodowały, że upadł handel, a istniejące domy wjezdne były dobrym miejscem do kwaterunku przechodzących oddziałów wojskowych. Część Żydów schroniła się w bezpieczniejszych, położonych na uboczu miejscowościach, inni polikwidowali zajazdy i próbowali przeczekać trudny czas. W wykazie mieszkańców widzimy pośród mieszczan cyrulika, kuśnierza, krawca oraz browarnika. Przypuszczalnie w tym czasie nie było w miasteczku rabina.

Na podstawie inwentarza z 1772 r. dokonana została – podobnie jak dla roku 1758 – próba oszacowania wielkości zaludnienia miasteczka i wsi Ustrzyki. Wynik tych obliczeń przedstawia tabela nr 10.

Tabela nr 10. Szacunkowa liczba mieszkańców Ustrzyk Dolnych w 1772 r.⁴³

Sektor	Liczba mieszkańców
Część wiejska	226
Dwór i folwark	30
Karczma	10
Popostwo*	18
Miasto – chrześcijanie	49
Miasto – Żydzi	80
Szkolnik**	6
Razem	419

* Przyjęto, że na popostwie mieszkaly rodziny duchownego, diaka i gospodarza, zajmujące się gruntami plebańskimi.

** Z dość mglistych informacji ze źródeł żydowskich wynika, że tutejsza izraelicka wspólnota religijna odrodziła się po 1772 r., co wskazuje na to, że w 1772 r. w Ustrzykach nie było rabina.

W stosunku do 1758 r. nastąpił spadek zaludnienia o 37 osób. Stało się to na skutek ubytku ludności żydowskiej, który miał charakter przejściowy.

Bardzo cenną część inwentarza stanowi opis zabudowań dworskich i folwarcznych. Oryginalny zapis dołączony jest do tego rozdziału jako załącznik nr 7. Niestety, nie jest on zbyt klarowny. Z tej przyczyny poniżej zamieszczamy spis obiektów dworskich z próbą ich lokalizacji.

Uliczka od miasteczka do gumna idąca

Nieistniejąca obecnie droga, przebiegająca poprzecznie przez współczesne osiedle „Pod Dębami”.

Wrota wjazdowe podwójne (1)

Zlokalizowane na drodze do dworu przed mostkiem nad potokiem dworskim zachodnim. Wykonane z tarcic, z poręczą, stare, roztrzęsione, pokryte starym dachem gontowym.

Wozownia i stajnie (2)

Zlokalizowane ok. 40 m na wschód od mostku. Był to budynek stary, w *węgły i słupy z drzewa iodłowego budowany*, przykryty w 1765 r. nowym dachem gontowym. Składał się z następujących segmentów:

- Wozownia, do której wjeżdżało się przez wrota pojedyncze ze starych desek heblowanych, pomiędzy słupami nowymi. Niedawno odremontowana. W 1772 r. trzymano w niej bydło, dla którego przy wschodniej i zachodniej ścianie zamontowano drabiny i żłoby, znajdował się tam również pomost.
- Stajnia pierwsza była przybudowana od wschodu do wozowni. Wiodły do niej drzwi z tarcic jodłowych. Wewnątrz znajdowały się dwie drabiny i dwa żłoby, pomost z dylów w dobrym stanie, powała z cienkich jedliczek.
- Sieczkarnia, do której prowadziły stare drzwi z tarcic. W środku stara, powyłamywana podłoga z dylów, powała z drzewa łupanego, ułożona na dwóch belkach.

⁴³ Inwentarz 1772.

- Stajnia druga, do której wiodły stare drzwi z tarcic, a od strony południowej były w niej drugie drzwi z tarcic jodłowych, zabite. W stajni znajdowały się dwie drabiny, dwa żłoby i nadgniły pomost z dylów jodłowych, powała z cienkich jedliczek.

- Stajenka, do której prowadziły stare drzwi z tarcic, na biegunie. Wewnątrz były żłób i drabina, pomost z dylów i powała z cienkich jedliczek.

Przed wozownią znajdował się stary, nadgniły pomost, od którego w kierunku drogi przebiegającej środkiem przez podwórze prowadziły mostki.

Pokoje⁴⁴, czyli dwór (3)

Cały budynek przykryty starym i nadgniłym dachem gontowym, z wyjątkiem części od wschodu i nad kaplicą, która w 1766 r. została pobita dobrym gontem. Ściany wypróchniały w ziemię weszły i zachodziła konieczność ich wymiany. Pomieszczenia z drewna jodłowego w *węgły budowane*, kilkomastemplami podparte, pod którymi dookoła wygniłe tramy. Przy oknach trzy okiennice zasuwane i osiem zamykanych.

Wnętrze dworu:

- Ganek przybudowany przed wejściem do dworu, zbudowany na sześciu słupach, obudowany deskami o długości 1½ łokcia (0,89 m). Podłoga w ganku wykonana z tarcic, popaczona. W północnym rogu ganku znajdowały się schody na piętro do kaplicy.

- Kaplica (4) zlokalizowana na piętrze nad gankiem. Drzwi do niej wykonane z tarcic, malowane. Wokoło były pomalowane na czerwono balasy, które miejscami już powypadały. Wewnątrz ściany i powała malowane w różne floresy, cztery okna, w których szyby zostały powybijane podczas potyczki konfederackiej z Moskalami. Podłoga z tarcic, taka sama jak powała w ganku. Ściany w węgiel krótki budowane, szalrem nabijane, tynkowane i wapnem pobielone.

- Sień, do której prowadziły drzwi z tarcic. Znajdowały się w niej *groby po obydwu stronach do pieców z kominami nad dach wywiedzionymi*, które od spodu były znacznie porysowane, wymagające remontu. Podłoga w sieni z tarcic, miejscami powygniwana, powała z tarcic nadrujnowana. W kącie wschodnim były schody drewniane, nad którymi znajdowało się wejście na strych. W sieni były drzwi do pokoi.

- Pokój pierwszy (na prawo od wejścia), w którym po lewej stronie od drzwi znajdował się komin kapiasty, nad którym był wierzch garncarski, farfurowy⁴⁵, na niebiesko we floresy malowany, piec z kafli białych na niebiesko malowanych, *we trzy skrzynie z koronką z wierzchu*, postawiony na fundamencie murowanym, stary, wymagający remontu. W pokoju były dwa okna podczas potyczki postrzelane, teraz naprawiane, otwierające się na wpół. Ściany i powała malowane. Podłoga ułożona z tarcic. Lustrator wymienił również stół jodłowy na podnóżu w krzyż robionym, z farbą poobcieraną.

- Pokój drugi, do którego prowadziły wmontowane w ścianie wschodniej podwójne drzwi z tarcic, stolarskiej roboty, fasowane. Znajdowały się w nim dwa okna, w których szyby oprawione były w jednym w ołów, a w drugim w drewno. Podłoga z tarcic. Tak jak w pierwszym pokoju powała i ściany malowane.

- Spiżarka, do której prowadziły, znajdujące się w północnej ścianie sieni, drzwi z tarcic, stolarskiej roboty, fasowane. W środku jedno okno. W kącie szafa z kratą drewnianą. Ściany w tym pomieszczeniu zgniłe, podłoga także zgniła i zepsuta, powała jak w pokojach malowana, a na ścianach namalowane różne osoby w tureckich, niemieckich i innych strojach. W pomieszczeniu były trzy półki z grubych tarcic, wprawione w słupki w ziemię wkopane.

- Poboczny pokój, w którym znajdował się piec z różnych kafli z „Gorki”⁴⁶ przeniesionych, *we trzy skrzynie z koronką* postawiony na fundamencie murowanym. W pomieszczeniu były dwa okna. W kącie północnym stała stara malowana szafa z czterema półkami i otwierającymi się na pół drzwiami w kratkę. Przy szafie znajdowały się proste drzwi z tarcic, prowadzące do sieni. Z tego pokoju przez drugie drzwi w południowej ścianie było przejście do pierwszego pokoju.

⁴⁴ Dla omawianego okresu brak jest jakichkolwiek map, pozwalających dokładnie lokalizować ówczesny dwór. Z treści mapy F. von Miega z 1782 r. wynika, że budynek dworu znajdował się na obszarze współczesnego parkingu przy hotelu „Laworta”. Taką lokalizację przyjęto przy próbie usytuowania tego obiektu w terenie.

⁴⁵ Ternin ten oznaczał porcelanę lub fajans.

⁴⁶ „Gorką” nazywano przybudówkę spaloną w 1771 r. Przeniesienie pieca do dworu jednoznacznie wskazuje, że zapadła decyzja, aby „Gorki” nie odbudowywać.

- Izba stołowa, do której prowadziły drzwi z tarcic. Po prawej stronie od wejścia znajdował się komin kapiasty, przy którym stał stary piec z kafli różnych *we trzy skrzynie na fundamencie murowanym stawiony*, z boku północnego w rogu rozwalony, dwoma stemplami drewnianymi podparty. W izbie znajdowały się trzy okna, podłoga i powała z tarcic, jeszcze w dobrym stanie. Był tu stół lipowy na pół składany na blaszkach z podnóżem wiązany.

- Piekarnia z dwoma oknami (trzecie okno było zabite deskami). Wchodziło się do niej przez drzwi stolarskiej roboty z tarcic, malowane. W pomieszczeniu, przerobionym z pokoju, zamontowano piec piekarniany postawiony z prostych kafli i oblepiony gliną.

- Strych, na którym pod dachem znajdowały się przegrody z tarcic do przechowywania zboża.

- Locus secreti (sanitariat) zlokalizowany za węglem północnym, zamykany drzwiami z tarcic.

Lamus (5)

Położony był na zachód od dworu w miejscu, gdzie dziś droga z osiedla „Pod Dębami” dochodzi do parkingu. Budynek zbudowany był z kamieni, przykryty starym, przegniłym dachem gontowym, mury z wierzchu pod płatwiami porozwalane, wymagające remontu. Obiekt składał się dwóch kondygnacji:

- Sklep⁴⁷ wierzchni, do którego wchodziło się od wschodu przez drzwi z tarcic do niewielkiej sieni. W oknie znajdowała się żelazna krata o jedenastu prętach. Z tego pomieszczenia przez umieszczone w zachodniej ścianie malowane drzwi stolarskiej roboty przechodziło się do murowanego pomieszczenia, w którym było okno bez szyb z kratą o ośmiu żelaznych prętach.

- Piwnica, do której od strony południowej wiodła *szyja*⁴⁸ znacznie nadrujnowana. W piwnicy dwoje drzwi – pierwsze z *szyi*, a drugie *we środku*. Od strony północnej znajdowało się jedno okno z czterema prętami żelaznymi.

Browarek dworski (6)

Położony na północ od lamusa. Dach w połowie za czasów wcześniejszych posesorów pokryty został dranicami, zaś drugą połowę za posesorstwa Dobraczyńskiego pokryty dobrym gontem. Budynek z drzewa jodłowego w węgły budowany miał wejście od południa. W pierwszym pomieszczeniu były dwa okna.

- Gorzelnia, gdzie znajdował się *Pieć na Kotłów Gorzałczanych Dwa*, a przy nich duże *Koryto runne*, do którego woda rynną wpływała i *trąbą wspaniałą dochodziła*⁴⁹. Naprzeciw drzwi stał mniejszy piec na kociołek piwny. Po środku browarku ściany były wyrżnięte, zachowano tylko podwalinę i płyty *zostawione dla mocy*.

- Sądziek stary z desek do zsypywania zboża lub innych rzeczy.

- Miejsce do stawiania *kadek z robotą*, czyli część pomieszczenia, gdzie zachodziła fermentacja. Było ono położone we wschodniej stronie budynku.

- Słodownia izba, w której zboże zalewano na słody. Znajdowało się tam duże koryto do zalewu i miejsce do zraszania. W końcu wschodnim usytuowany był piec do suszenia słodów. W tym pomieszczeniu były dwa okna w ścianach południowej i wschodniej.

Sadzawka (7)

W lustracji zapisano, że była *Piękna z której woda przez Mnich w Grobelce będący odchodzi*. Powierzchnię minimalną powstałej poprzez spiętrzenie zachodniego potoku dworskiego sadzawki można szacować na ok. 350 m². Grobla znajdowała się powyżej mostku.

Koryta (8)

Znajdujące się obok browarku koryta służyły do pojenia bydła folwarcznego. Ustawione były na ziemi, zaś od nich woda spływała na południe pod ławki (mostki), przez które dochodzono do obory. Ten opis wskazuje, że w korytach następował stały przepływ wody.

Ogród warzywny (9)

W sąsiedztwie stawu znajdował się ogród warzywny, który miał odrębne ogrodzenie.

⁴⁷ Sklepem w XVIII w. nazywano piwnicę, czasami skarbiec.

⁴⁸ Tu termin *szyja* rozumieć należy jako długie wąskie wejście.

⁴⁹ Ten fragment opisu wskazuje, że w browarku i gorzelnii był stały przepływ wody, czyli jakiś rodzaj wodociągu. Technicznie wykonanie takiego urządzenia nie stanowiło problemu, albowiem w bezpośrednim sąsiedztwie budynku przepływał potok o dość znacznym spadzie.

Sernik (10)

Usytuowany w ogrodzeniu ogrodu, na czterech słupach *jak Brożek mały stawiony*. Klatka wykonana była z lasek z drzwiczkami przykrytych daszkiem gontowym, w dobrym stanie.

Obora (11)

Pod tym terminem autor lustracji rozumiał zespół budynków gospodarczych zbudowanych na rzucie kwadratu. Starsza obora została całkowicie zniszczona w czasie potyczki w 1771 r. Opis w lustracji dotyczy nowego obiektu, będącego w 1772 r. w trakcie budowy z *kupnych materiałów* i z rozebranej starej karczmy w Hoszowie. Budynki te były pokryte nowym dachem słomianym, od spodu obitym dranicami. Daszek nad wrotami pobity był gontami.

- Izba folwarczna znajdowała się we wschodniej części kwadratu obornego i była przeznaczona dla podstarościgo; *w węgły budowana*, pod nowym dachem gontowym, z oknami łatami zabitymi. W tej izbie były nowe drzwi z tarcic. Przejściowo w tym pomieszczeniu trzymano bydło, dla którego zamontowano dwa żłoby i dwie drabiny. Powął wykonana była z desek ułożonych na belkach.

- Dwie duże stajnie, zbudowane z drzewa, również stały we wschodniej części kwadratu obornego. W środku miały obszerny wjazd do obory, do której od wschodu prowadziły odrębne nowe wrota z tarcic. Przy wjeździe znajdowały się pomosty. W obu stajniach wstawiono po dwie drabiny i dwa żłoby.

- Szopa mieściła się w północnej części kwadratu obornego. Jej ściany zewnętrzne wykonane były z dylów. Od wewnątrz znajdowały się tylko trzy słupy. Od strony wschodniej brakowało poszycia części dachu.

- Dwie stajnie stały w zachodniej części kwadratu obornego. Ściana *w węgiel budowana*, z drzwiami z tarcic na biegunach drewnianych. W północnym rogu były dwie drabiny i dwa żłoby oraz pomost.

- Szopa znajdowała się również w zachodniej części kwadratu obornego pomiędzy stajniami. Od zewnątrz zabudowana była dylami, od wewnątrz stanowiła kwadrat pod płatwiami.

- Południowa część kwadratu obornego w 1772 r. była jeszcze niezabudowana. Z mapy F. von Miega wynika, że brak ten w późniejszych latach uzupełniono.

Gumno (12)

Tym terminem autor inwentarza określał zespół budynków gospodarczych zbudowanych w kształcie litery C. Gumno usytuowane było na zachód od obór.

- Dwie stodoły na składanie zboża pod nowym pokryciem słomianym. Zbudowane były na słupach bez ścian, tylko chrustem oplecione. Od strony zachodniej znajdowały się duże podwójne wrota z tarcic. W kątach były trzy boiska do młócenia zboża.

- Stodoła z młocarnią – osobny budynek konstrukcji słupowej, umiejscowiony pomiędzy opisanymi powyżej stodołami. Od wschodu i zachodu znajdowały się w nim wejścia *lasami zastawiane*. W dolnej części z obu stron były cztery okna. Stodoła była opleciona chrustem i zadaszona nowym poszyciem słomianym.

Brogi

Zlokalizowane na zamkniętym obszarze folwarku. W 1772 r. było trzynaście brogów.

Gorka (13)

Dom mieszkalny zbudowany z drzewa, zlokalizowany przed południowym rogiem dworu. Składał się z trzech sionek, dwóch pokoików i alkierza, w dolnej części znajdował się spichlerzyk. Całkowicie zniszczony w 1771 r. Nie został odbudowany.

Chlew (14)

Budynek drewniany, określony w inwentarzu jako *Karmnik na Wieprze*, był zlokalizowany obok „Gorki”. Zniszczony w 1771 r. Nie został odbudowany.

Kuchnia (15)

Budynek drewniany, zlokalizowany na wschód od dworu, mieścił piekarnię i komorę. Całkowicie zniszczony w 1771 r. Nie został odbudowany. Na kuchnię adaptowano jeden z pokoi w dworze.

Folwark (16)

Budynek drewniany dla administratora, zlokalizowany w południowej części kwadratu obornego. Składał się z izby, alkierza, piekarni i komory. Całkowicie zniszczony w 1771 r. W 1772 r. został odbudowany, lecz przejściowo trzymano w nim bydło.

Spichlerz (17)

Budynek złożony z dwóch komór, w których znajdowały się 33 przegrody. Wykonany był z drewna, *w węgiel budowany*. Znajdował się w południowej części gumna. Całkowicie zniszczony w 1771 r. Wszystko wskazuje na to, że nie został odbudowany.

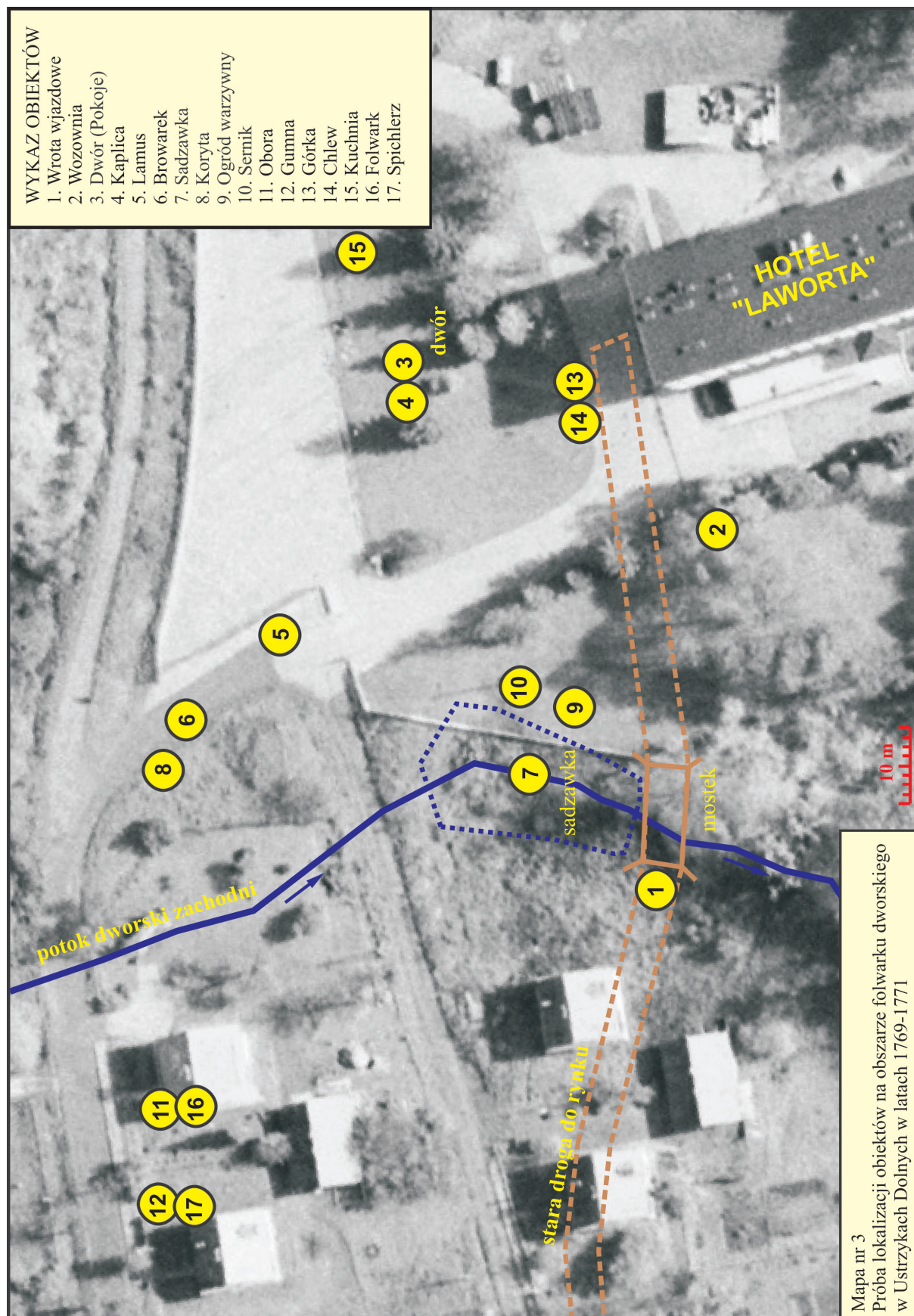
Do 1729 r. dwór tutejszy był siedzibą Ustrzyckich, którzy uważali go za swe rodowe gniazdo i byli z nim emocjonalnie związani, o czym świadczą wielopokoleniowe zabiegi o objęcie Ustrzyk we własność dziedziczną.

Niestety, poza szczątkową informacją o obronnym charakterze kompleksu dworskiego w XVII w. innych wiadomości o tych obiektach nie mamy. Bez wątpienia z czasów Ustrzyckich pochodziły budynki dworskie nazwane *Pokoje*, *Gorka* i *Kuchnia*. Ciekawa jest informacja o usytuowanej na piętrze nad gankiem kaplicy, co było rozwiązaniem rzadko w dworach spotykanym.

Od śmierci Jana Ustrzyckiego w tutejszej rezydencji nie zamieszkiwał już właściciel, tylko przejściowo przebywali w niej posesorzy. Wpłynęło to oczywiście na stan obiektu, który w latach 70. XVIII w. był bardzo zły. Zniszczenia, dokonane w 1771 r., sytuację tę tylko pogorszyły. Ówczesny posesor Dobraczyński stanął w 1772 r. przed trudnym zadaniem odbudowy kompleksu. Rozpoczął prace od rekonstrukcji zabudowań gospodarczych – gumna i obory. Była to decyzja bez wątpienia słuszną, lecz jej wdrożenie odbyło się kosztem stanu dworu, w którym część pomieszczeń mieszkalnych adaptowano na spiżarnię i kuchnię. Sam budynek wymagał gruntownego remontu, o czym jednoznacznie wspomina lustracja. Przypuszczalnie w następnych trudnych latach nie było na to środków ani też woli właścicieli i posesorów, toteż dawna siedziba Ustrzyckich została rozebrana.

Warto zwrócić uwagę na bardzo rozbudowaną infrastrukturę gospodarczą, składającą się z kilkunastu obiektów, co jednoznacznie potwierdza, że Ustrzyccy byli dobrymi administratorami i znakomicie prowadzili gospodarstwo dworskie. Mimo nie najlepszego zarządzania w latach następnych, stan folwarku do 1771 r. był dobry.

Do powyższego spisu na podkładzie zdjęcia satelitarnego wykonana została mapa nr 3 z próbą lokalizacji opisanych obiektów. Numery przy obiektach w spisie odpowiadają numerom na mapie.

Załącznik nr 5 a

Regestr Zboża na Zakłady alias Zasiewy Wiośniane a 1756 Gromadzie Miasteczka Ustrzyk Cum Altinentus do W.Ich.Mc. PP. Dzieduszyckich należący rozdanygo
Spisany 14 Apr. A 1756 w Ustrzykach⁵⁰

Gromada wsi Ustrzyk	Żyto		Jęczmień		Sumiszka		Owies	
	mace	faski	mace	faski	mace	faski	mace	faski
Iwan Łuniow	-	-	-	3	-	3	-	3
Lesko Zięć Łuniow	-	-	-	3	-	3	-	3
Hryno Michayłow	-	-	-	3	-	3	-	3
Macko Hrynkow	-	-	-	3	-	3	-	3
Andrzej Petrymow	-	-	-	3	-	3	-	3
Wasko Petrymow	-	-	-	2	-	-	-	3
Hryc Feykow	-	-	-	2	-	3	-	3
Iwan Gabet	-	-	-	2	1	-	1	2
Dmitro Gabet	1	-	-	-	-	3	-	3
Iwan Chomiakow	-	-	-	3	-	3	-	3
Michał Chomiakow	-	-	-	3	-	3	-	3
Michał Matczyszyn	-	-	-	-	1	2	-	-
Iwan Woźny	1	-	-	3	1	-	1	2
Hryc Łuniow	-	-	-	3	1	-	-	-
Senko Mielnik do Wdowy przystały	-	-	-	-	1	2	-	3
	2		1	1	5	31	3	5

Załącznik nr 5 b

Zboża które W. Imc Pan Zalewski Stolnik Owrucki admentem Inwentarza nie oddał na Zasiew:
Które z Folwarkow Dobr Pogorskich Liskich wydane są miarą Dworską;

	Zboża					Pieniądze	
	mace	faski	miarki	farnce	kwarty	złote	grosz
<u>1mo</u> Przenicy Ozimey przedniej Miarę Jedną			1			}4	20
<u>2do</u> Przenicy Jarej przedniej Miarek Dwie Garniec Jeden			2	1			
<u>3tio</u> Grochu Faskę Jedną y Miarę jedną		1	1			3	10
<u>4to</u> Jęczmienia przedniego Mac dwie Fasek trzy	2	3				24	22
<u>5tio</u> Sumiszki Jęczmienney Mac Dwadzieścia Jedna Fasek Trzy y Miarę Jedne	21	3	1			104	21
<u>6to</u> Szumiszki Łazowej Mac Dwie Faskę Jedne y Miarę Jedne	2	1	1			11	6
<u>7mo</u> Owsa mac Dwadzieścia Dwie Fasek dwie	22	3	2			109	
<u>8vo</u> Siemienia Lnianego Fasek Dwie Miarę Jedną Garniec Jeden Kwart dwie		2	1	1	2	6	7
Za zboża wyżej wyrażone Pieniądzy summa						264	5
Transferus za Zboża na poddanych wydane						386	22
Summa Summarium Złp sześćset pięćdziesiąt Groszy Dwadzieścia siedem						650	27

Datt^e w Lisku 20 Xbris 1756
 Łukasz Kist

⁵⁰ Archiwum Ossolińskich 1755–1758, Львівська національна наукова бібліотека України імені В.Стефаника НАН України, Відділ рукописів, ф. 5, оп. I, о.з. 3982/III, к. 123.

W „Inwentarzu...” podano wielkość wysiewów w macach, faskach, miarkach i garncach. W większości opracowań przyjmuje się, że faska, miara i miarka to różne nazwy tej samej miary objętości ciał sypkich równe 4 garncom. Ponieważ jednak „Inwentarz...” uznaje faskę i miarkę za jednostki odmienne, można domniemywać, że w tym przypadku pod określeniem miarka należy rozumieć stosowaną w tym rejonie miarkę młyńską – jednostkę równą ½ faski lub 2 garncom.

Do przeliczenia na litry zastosowano następujące przeliczniki: 1 maca = 482,4 l, 1 faska = 15,07 l, 1 miarka młyńska = 7,85 l, 1 garniec = 3,7689 l.

Załącznik nr 6

Inwentarz miasta i wsi Ustrzyki z 1758 r.⁵¹

I.M.J.

Inwentarz Miasteczka Ustrzyk cum Attimentys do Trzechletniej Tenuty od Srodpościa Anni 1758vi Do Srodpościa Anni 1761mi W^u Imci Panu Deręgowskiemu Chorążemu Ostrzeszowskiemu służący, Wyprowadzony y Spisany in Fundo Diebus Martij Anno Horce Prazenti 1758vo.

Gospodarze	Osiedłość Katholików y Żydów Na części WW Ichm Panów Stawskich Mieszczanie Katholiccy	Dzieci	
		syny	córki
1	Danko Kowal w Browarku Siedzi Wasko Lat 18 Dzieci { Michał Lat 2 Maryanna Lat 5	2	1
2	Na Mieyscu Jacka Szewca Zmarłego Wawrzyniec Szwiec Syn tegoż z Matką Wawrzyniec Lat 20 Dzieci { Bartłomiej Lat 12 Michał Lat 6 Zofia lat 8	3	1
3	Woytko Szwiec ma Domek na teyże Pierzaj Dziecię Katarzyna Lat 10		1
4	Michała Francuza wedle tego Domek, w Którym teraz mieszka Lesko Stelmach Dziecię Jan Lat 2	1	
5	Iwan Bury Tkacz wedle Tychże Domow ma Domek Andrzej Lat 20 Dzieci { Michayło 2 Katarzyna Lat 7 Maryanna Lat 5	2	2
6	Danko Suhar Stelmach Ma Domek Swoy Fedio Lat 9 Dzieci { Wasyl 2	2	
7	Kazimierz Szwiec Ma Domek Swoy Antoni Lat 4 Dzieci { Michał Lat 2	2	
8	Accepit to Stefan Grzybowski Garncarz przedtym we wsi Ustrzykach między Chałupnikami będący Katarzyna Lat 9 Dzieci { Józef Lat 6 Apollonia Lat 2	1	2
	Efficit Mieszczanow y Dzieci Dico	13	7

Dico Mieszczanow Katholików Osm, Synow Trzynaście, Corek Siedm

⁵¹ Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonech, k. 4–10.

Gospodarze	Continuator. Osiedłość Miasteczka Ustrzyk	
	z Części WW Ichmc Panow Stawskich Żydzi	
1	Dom Wieszny Leyby Sierakowskiego Zreparowany in parte przez Josyka Dawidowicza	Nº 1
2	Dom Wieszny Herszka Jarzmanowskiego Funditus Zruynowany gdzie Cyrylik mieszka	Nº 1
3	Dom Maiera Szkapy Znacznie był Zruynowany, iuż do Reparacyi niezgodny. Ten Dom WW Ichmc PP. Stawscy kazali rozebrać y Kazimierzowi Szewcowi in A. 1746 Domek z Niego postawić	Nº 1
4	Dom Wieszny Dodia Stebnickiego	Nº 1
5	Dom Wieszny Chayma Jasińskiego	Nº 1
6	Domek mały Dawida Gacowskiego	Nº 1
7	Domek Herszka Izraelowicza	Nº 1
	z Części WW Ichmc Panow Dzieduszyckich	
8	Dom Wieszny na Rogu Mędla Woytkowskiego	Nº 1
9	Dom Wieszny Josia Judkowicza	Nº 1
10	Dom Wieszny Dawida Boruchowicza	Nº 1
	Wedle tego Plac Jozefa Izraelowicza	Nº 1
	Item Plac Hyrow	Nº 1
	Item Plac Michała Sierakowskiego	Nº 1
	Item Plac Judki Chaymowicza na Którym Browary y Stodoły	Nº 1
	Item Plac Leyby Liskowackiego	Nº 1
	Item Plac Moszka Korzennika z Dobromila	Nº 1
	Item Plac Sruła Buniowego	Nº 1
	Item Plac Chayma Szmuklerza z Dobromila	Nº 1
11	Dom Marka Kuśnierza	Nº 1
12	Domek Haskla Krawca	Nº 1
13	Dom Szulima Jakubowicza Rzeźnika	Nº 1
14	Dom Herszka Januszowicza	Nº 1
15	Dom Wieszny Abrama Herszkowicza	Nº 1
16	Dom Wieszny Leybusia Berkowicza	Nº 1
17	Dom Wieszny Chayma Szandrowicza	Nº 1
18	Dom Wieszny Moszka Jakubowicza Korzennika	Nº 1

Dico Per Expressum Żydow Obywatelow Ustrzyckich Osmnaście Domow Osmnaście, Placow pustych osm.

Gospodarze	Cwerci	Sprzężay		Osiadłość Poddaństwa we wsi Ustrzykach		Dzieci		Robią w tygodni		Czynsz		Drob Czynszowy			Kury spaśne	Jaja		Przędza
		konie	woly			syny	córki	bydlem	pieszo	złote	grosze	gęsi	kapłony	kury		kopy	sztuki	
1	½	2	4	Andrus Woytow z Bratem Michałem Michayło Lat 20 Misko Lat 16 Dzieci {Iwan Lat 13 Maryska Lat 8 Hanka Lat 6 Kaska Lat 3 Syn Michała Andrzeja Lat 22		3	3	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
2	½	1	2			1		3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
3	½	2	2	Stefan Iwanów z Michałem bratem Baranem przedtym robili do Arendy Dni 3 teraz zaś podług wyrażenia w Suplemencie Ostatnim A. 1758 Michał Baran Wojtem obrany y Liber od 2 dni Panszczyzny, a Stefan Iwanów robi y płaci Stefan Caret Prole Iwan Lat 7 Dzieci {Mychayło Lat 4 Michała Fedio Rok 1				1	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
4	½	2	2	Danko Chepta z Jurkiem Bratem Danko Caret Prole Dzieci {Andrzej Lat 6 Jurka Wasio Lat 2		2		3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2

Gospodarze	Ćwierci	Sprzężay		Osiadłość Poddaniństwa we wsi Ustrzykach z Części WW Ichm Panów Stawskich	Dzieci		Robią w tydzień		Czynsz		Drob Czynszowy			Kury spaśne	Jaja		Przędza
		konie	woły		syny	córki	bydłem	pięszoz	złote	grosze	gęsi	kapłony	kury		kopy	sztuki	
5	¼	-	2	Hryniowa Humerycowa przediem Wdowa , teraz za Iwanem Packiem Iwan Lat 20 Fedio Lat 17 Dzieci {Michayło Lat 12 Hryc Lat 8 Andrzej Lat 4 Nastka Lat 11	5	1	1½	-	2	7¾	¾	½	1	½	-	15	1
6	¼	-	-	Na teyże Roli Jacko Humelicz Tymko Lat 17 Iwan Lat 15 Dzieci {Senko Lat 8 Fedio Lat 3 Jewka Lat 11 Maryska Lat 9	4	2	1½	-	2	7½	¾	½	1	½	-	15	1
7	½	-	2	Iwan Chlista z Leskiem Swiderskim po Zbiegłym Michale Chomiaku na też Rolę nastatym Dico Michayło Lat 16 Iwan Lat 12 Dzieci {Paweł Lat 8 Iwana Hanka Lat 6 Kaska Lat 3 Dzieci po Michayło Lat 6 zbiegłym {Iwan Lat 4 Michale	3	2	1½	1½	4	15	1½	1	2	-	30	2	

Gospodarze	Ćwierci	Sprzężay		Osiadłość Poddąństwa we wsi Ustrzykach	Dzieci		Robią w tydzień		Czynsz		Drob Czynszowy			Kury spásne		Jaja		Przędza
		konie	koty		syny	córki	bydłem	pieszo	złote	grosze	gęsi	kapłony	kury			kopy	sztuki	
8	½	-	2	Iwan Swiderczysyn z Jurkiem Bratem Przy nich Lesko Brat Żonaty Jewka Lat 12	1	3	-	4	15	1½	1	2	2	1	-	30	2	sztuki
9	½	-	2	Lesko Zakalata przedtym był Woytem y Liber od wszystkiego, teraz na tym Mieyscu Michał Baran podług wyrążenia w Ostatnim Suplemencie Ai 1758vi Woytuie a Lesko Zakalata robi y płaci Maryska Lat 12 Dzieci {Wasko Lat 8 Iwan Rok 1	2	1	2	-	3	-	1	1	2		-	20	2	
10	¼	-	-	Stefan Tkacz Jędrzey Lat 13 Dzieci {Wasio Lat 5 Jewka Lat 5	2	1	-	1½	1	15	¾	½	1		-	10	1	
11	½	-	2	Iwan Prokopiszyn z Zięciem Hrycem Luncem Wasko Lat 20 Dzieci {Ilko Lat 10 Maryska Lat 12 Syn Hrycia Fedio Roku pół	2	1	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2	
				Continuatur taż Wies Ustrzyki z Części z WW: Ichmc Panów Dzieduszyckich	1													
12	½	-	2	Iwan Luniow z Lesciem Zięciem Dzieci Iwana y po Michale Luniu Jewka Lat 4 Dzieci {Iwan Lat 11 Jewka Lat 9	1	2	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2	

Gospodarze	Cwerci	Sprzężay		Osiadłość Poddaństwa we wsi Ustrzykach	Dzieci		Robią w tygodni		Czynsz		Drob Czynszowy			Kury spaśne	Jaja		Przędza
		konie	wóły		syny	córki	bydłem	pieszo	złote	grosze	gęsi	kapłony	kury		kopy	szutki	
13	½	-	4	Iwan Gaguszka Dico Michayło żonaty Dzieci {Iwan Lat 15 Maryska Lat 12	2	1	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2 sztuki
14	½	1	4	Michaylko Hrynkow z Mackiem Zięciem przedtym robili do Arendy Dni 3, teraz do Dworu robią Michayła dziecię Maryska Rok 1			3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
15	½	-	4	Na Mieyscu Petrunia Zmarłego Hryc i Wasko Synowie			3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
16	½	-	4	Wasko Petruniow z Bratem Fedykiem Dmitro Lat 18 Dzieci {Iwan Lat 7 Waska Hanka Lat 9	2	1	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
17	½	1	4	Dmitro Giebet Dico Maryska Lat 10 Wasko Lat 8 Dzieci {Iwancio Lat 6 Hanka Lat 3 Pazia Lat 2 Przy nim Iwan Brat Żonaty, Ten naznaczony do Usług Pańskich a Żona iego z Dmitrem Bratem na Roli Zostaie	2	3	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
18	¼	-	-	Michayło Chomiakow Dico Jewka Lat 12 Dzieci {Nastunia Lat 9 Maryska Lat 3	-	3	-	1½	2	7½	¾	½	1	½	-	15	1

Gospodarze	Cwerci	Sprzężay		Osiadłość Poddaństwa we wsi Ustrzykach	Dzieci		Robią w tydzień		Czynsz		Drob Czynszowy			Kury spaśne	Jaja		Przędza
		konie	wóły		syny	córki	bydłem	pieszo	złote	grosze	gęsi	kapłony	kury		kopy	sztuki	
19	¼	-	-	Iwan Chomiakow obrany Leśnym y Liber od wszystkiego Michał Lat 9 Dzieci {Maryska Lat 2	1	1											
20	½	2	2	Michayło Mackow z Zięciem Hnatem Dzieci {Hanuska Lat 8 Michała Maryska Lat 5	-	2	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
21	½	1	2	Iwan Wozny Dico Wasko Lat 20 Stefan Lat 9 Dzieci {Iwancio Lat 3 Jewka Lat 6 Pazia Rok 1	3	2	3	-	4	15	1½	1	2	1	-	30	2
				<u>Chalupnicy</u> Michajło Chomiakow Zięć, Ten wyżej przy Iwanie Chliście w Części WW Ichm Panów Stawskich Jurko Woznego Syn Similiter w Części WW Ichm Panów Stawskich na Łuczkowym zmarłym Stefan Grzybowski Gancarz na usłudze Dworskiey <u>Komornicy</u> Lesko Kuchta Tkacz Senko Mielnik Dico	44	28	47½	5½	120	22½	25½	17	34	16½	8	25	36
21	9¼	12	48	Summa Officit													

Dico per Expressum. Gospodarzow Dwadzieścia ieden; Cwieri Dziewięć y czwarta część, Koni Dwanaście, Wołow Czerdziesięć Osm, Synow czterdzieści Cztery, Corek Dwadzieścia Osm, Dni Bydłem Czerdziesięć Siedm, Pieszo pięć i pół, Gęsi Dwadzieścia pięć y puł, Kaplonów Siedmnaście, Kur czynszowych trzydzieści cztery, Kur Spasnych Szesnaście y puł, Jaj Kop Osm, Sztuk Dwadzieścia pięć, Sztuk przedzenia Trzydzieści Cztery.

Powinności Poddanych: Poddani iak Ciągłi tak y Piesim do Zadnych innych pociągani bydz nie mają danim tylko tak, iak w Leniach są Specyfikowani, iednakże powinni odbywać Zaorki, Oborki, Zazen, Obzn, Zakos, Obkos, Zawiązki, Obwiązki, Zagrabki, Ograbki, Zawłoczek, Obwłoczek, Strożą nocną y Dzienną w Koley Odbywać powinni, Lny i Konopie według dawnych zwyczajow uchodzić mają. Na Pańszczyznę zaś według dawnych Zwyczajow wychodzą. Mieszczanie Katoliccy, Tudzież Żydzi obywatela Miasteczka trzycz Zadnych Danin ani Powinności nieodbywają as Prasens, Co Tutay propter memoriam adnotatum.

Item. Taż Gromada daie Skopszczynę do Cerkwi, według dawnego Zwyczaju. Dziesięcina Zaś do Kościoła Jasińskiego ze Dworu należy, Co się Także dla pamięci Notuie.

Notatum. Obszary Dworskie, Tudzież Łąki, Lasy, Wyderkafy

Ze w Dawniejszych Inwentarzach/ Ex Ratione Papierow ad Possesionem Hareditarium ad Presens Bonorum Ustrzyki cum Attimess u WW. OO. Reformatorow Konwentu Przemyskiego protunc Reponowanych y na ten czas ieszcze przy odbieraniu Dobr powyższych in Archivo nie ma. Indukowane nie były, Więc te ad montem Inwentarza Ai 1756ti y Dyspozycyi de his dostatecznie wyrazoney za Lustrowaniem Papierow do Tychze Dobr należących w których rzecz Kozdziutenka Clandestine et Sufficientissime Opisana bydz ma. Tutay teraz Causa Informatiennis adnotant.

Na tym się Tutay ten cały Inwentarz konczy Zupełnie, a Cokolwiek w Nimże defficiet, w Inwentarzach Lub Supplementach in Archivo Bonorum Fundo będących, dostateczna Informacja. Prout Superius Notum Edocebit, y do teyże się omni ut patebit Causa referowat trzeba.

A^o 1758vo Spisanego

Wysiewy tak Ozime, iako i iare in Fundo Zostawione <u>Miara Ustrzycką Dworską Wierzchowatą</u> Wysiano w Części WW Icmościow Panow Stawskich Jako to?	Mac	Faski	Miarki	Garny
Żyta Ozimego pod Zimę wysianego Dico N ^o .	4	2	-	-
Pszenicy wysianey pod Zimę ozimey Dico N ^o .	-	2	1	-
Odmierzono w Szpiklerzu tąż Miara				
Jęczmienia Przedniego Dico N ^o .	6	2	-	-
Skołozdry Jęczmienney Dico N ^o .	21	2	1	1½
Owsa Dico N ^o .	35	2	1	-
Skołozdry Łazowey Dico N ^o .	15	1	1	-
Bobu Dico N ^o .	-	2	-	-
Grochu Dico N ^o .	1	1	-	-
Pszenicy Jarey Dico N ^o .	-	1	-	-
Len Dico N ^o .	-	2	-	-
Siemienia Konopnego Dico N ^o .	-	1	-	-
Item w Części WW Icmościow Panow Dzieduszyckich Wysiano przez W. Imci Pana Zalewskiego Tudzież w Spichlerzu Zostawiono <u>Miara Wierzchowatą tąż Ustrzycką Dworską. Jako Sequitur.</u>				
Żyta Ozimego pod Zimę wysianego Dico N ^o .	4	2	-	-
Pszenicy wysianey pod Zimę ozimey Dico N ^o .	-	2	-	-
w Szpiklerzu odmierzono				
Pszenicy Jarey Dico N ^o .	-	2	-	-
Jęczmienia Dico N ^o .	4	-	-	-
Owsa Dico N ^o .	13	-	-	-
Skołozdry Łazowey Dico N ^o .	13	-	-	-
Bobu Dico N ^o .	1	-	-	-
Grochu Dico N ^o .	-	2	-	-
Siemienia Konopnego Dico N ^o .	-	1	1	-
Item Sequitur Zboże na Zasiewy wydane z Folwarków Dóbr Podgórskich Liskich, Którego Wimc Pan Zalewski in Fundo nie Zostawił, a to Miara Dworską Liską w Strych				
Pszenicy Ozimey Dico N ^o .	-	-	1	-
Pszenicy Jarey Dico N ^o .	-	-	2	1½
Jęczmienia Dico N ^o .	2	3	-	-
Owsa Dico N ^o .	22	2	-	-
Sumieszki Jęczmienney Dico N ^o .	21	3	1	-
Grochu Należało Fasek Trzy, Miarek Dwie, Dano Bobu za Groch Fasek Dwie, Miarek Dwie, Dodał Grochu Dico N ^o .	-	1	1	
Lnu Należało Fasek dwie, Miarek Dwie, Na to dał Siemienia konopnego Półmiarki, Dodał Lnu Dico N ^o .	-	2	1	1½
Summa Summarum Zboz Ozimych y Jarych na Krescensyą Anni 1858vi Mac czyli Półmiarkowe Sto siemdziesią Cztery, Fasek trzy, Miarka iedna, Garniec ieden i puł. Dico N ^o .	174	3	1	1½

Onera Fundi

Placi Gromada Ustrzycka na Regiment Pieszy Buławy Koronney l. 23, gr 12 y Pieniązkow 12. Co iuz uspokoili po Rathę Marcową Anni 1858vim z których kwit Znayduie się u Iwana Gaguszki Przysiężnego.

Opisanie Budynków Dworu Ustrzyckiego

Wieżdżając do Dworu Ustrzyckiego od Miasteczka! przy **Uliczce** do Gumna idącej, Wrota Podwoyne z Tarcic Stare, na biegunie drewnianym z Poręczą, pod daszkiem gontowym starym roztrzęsione, od których bliżej ku Dworowi po pod Sadzawkę, przeszedłszy kroków kilkadziesiąt, po prawej ręce! **Budynek** stary w Węgły i w Słupy z drzewa iodłowego budowany, pod dachem niedawnym gontowymi in Anno 1765 pobitym. W Tym budynku z przychodu nayprzod zawiera się?

Wozownia do ktorey wrota poiedyncze z deszczek heblowanych starych między słupami nowemi, teraz niedawno zreparowana, w wozowni teraz Bydło stawiają, dla którego przy wschodniej y zachodniej scianach Drabiny y Złoby dane, Tudzież Pomost znayduią się. O! Scianę tej wozowni **Staynia** Pierwsza do Ktorey drzwi z Tarcic iodłowe na biegunie z wrzecądzem we dwa ogniwa y Skoblami dwoma żelaznemi, W niej Drabin Dwie y Złobow dwa, Pomost zdylow ieszcze niezły, Powala z iedliczek ciękich ułożona, O! Scianę Tej Pierwszey Stayni **Sieczkarnia** do niej drzwi z Tarcic stare na biegunie drewnianym z wrzecądzem y dwoma Skoblami żelaznemi, w niej Podłoga zdylow stara powyłamywana, Powala z drzewa łupanego na dwóch belkach ułożona, O! Scianę znowu Tey Sieczkarni **Staynia** Druga do Ktorey drzwi z Tarcic stare na biegunie drewnianym z wrzecądzem we dwa Ogniwa y Skoblami dwoma żelaznemi, z Tey Stayni na tył ku południowi drzwi drugie z Tarcic iodłowych zabite, Drabiny Dwie Złobow Dwa y Pomost zdylow iodłowych nadgniły: znaydui się, Powala zas z iedliczek ciękich ułożona, O! Scianę zaś Tey Stayni **Stayenka** pomniejsza do ktorey drzwi z Tarcic stare na biegunie, z Skoblem iednym żelaznym, Pomost zdylow, Powala z iedliczek ciękich ułożona, Złob y Drabina iedna, Przed Wozownią powyższą y Stayniami wciąż Pomost znayduie się, stary nadgniły, od którego Mostki ku drodze szrodkiem Podworza idącej podawane.

Od Rogu wschodniego tego Budynku ciągnie się z Początku Tyn pomiędzy Słupki a daley Ostrog z płach iodłowych wokoło Podworza aż ku Browarkowi przypiera, w którym to Ostrogu, między słupami, Wrota podwoyne Zdeszczek na biegunach drewnianych, Pod Daszkiem gontowym, W Szrodku tego Podworza, które wspomniany Tyn y Ostrog okrąża znaydui się!

Pokoie Przed niemi Ganek na słupach Sześciu deszczkami od spodu: w zwyż półtora łokciowymi obstawiony. Podłoga w tym Ganku z tarcic iuż popaczona, z kąd w północnym koncie wschody na górę, gdzie **Kapliczka** w około ktorey Ganek, wkoło balasy czerwono malowane, miejscami iuż powypadały, y nie znaydui się, Sciany w węgiel krotkii budowane, Szalrem nabijane, trynkowane y wapnem pobielone, które trynkowane są y pobielane w rogach czyli węglach poopadały, Wchodząc do Kapliczki Drzwi z tarcic malowane, na zawiasach y hakach z Wrzeciądzem zamkiem bez Klucza haczykiem z czterema Skoblami żelaznymi, we wnętrz ściany i powala malowane w różne floresy, Okien cztery w których szyby podczas potyczki Konfederackiey z moskalami powytlukane, tylko się całych /:w ołów i drewno oprawnych:/ dwadzieścia trzy znayduie. Podłoga też samo co Powala w Ganku będąca z Tarcic ułożona. Ze szedłszy na dol zpod Ganku od południa Sień między Pokojami do ktorej Drzwi z Tarcic dobre na Zawiasach y hakach dwóch, z Antabką y Zakrętką żelaznemi. Po prawej ręce do Pokoju pierwszego, Drzwi na Zawiasach y hakach dwóch, z Antabami dwiema, Klamką slisakiem, z Wrzecądzem, haczykiem, y skoblami czterema żelaznymi, Wszedłszy do Pokoju po lewey ręce! Komin kapiasty nad którym wierzch Gancarzki Farfurowy niebiesko w floresy malowany, Piec z kafli białych niebiesko malowanych, we trzy skrzynie z koronką z wierzchu, na Fundamencie murowanym stawiony, stary reparaacyi potrzebny, Okien dwie, podczas potyczki rozstrzelanych, teraz przez Im Pana Dobraczyńskiego reparaowanych, na poł się otwierających, w których szyb w ołów /:w iednej połowie:/, Dwadzieścia, w drewno oprawnych /:w drugich połowach:/ całych sześćdziesiąt ośm w kwadrat różnie obrzynanych, a reszta nadpadane y powytlukane znaydui się, Sciany y Powala malowane, Podłoga z tarcic ułożona. Stoł iodłowy, na podnożu w krzyż robionym, z którego Farba po obcierana. Z Tego Pokoju Pokoi drugi do którego w ścianie wschodniej drzwi podwoyne z Tarcic stolarskiej roboty fassowane, na zawiasach essistych y hakach czterech, z haczykami dwoma, z wrzecądzem iednym, y skoblami sześcią, żelaznymi, Okien dwie, w których szyby! W iednym w ołów, w drugim w drewno oprawne, w tym co w ołów oprawnem szyb cwiartkowych trzydzieści z kwaterą otwie-

⁵² Inwentarze wsiow Bobrki y Zabrodzia, tudzież Ustrzyk y Jasienia przez w. Klickiego, skarbnika trockiego na groncie in anno 1772 wyprowadzone, Rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 2797/II.

raną, gdzie szyb jeszcze w drewno oprawnych osmnaście w tym co w drewno oprawne Tafelek cwiartkowych całych trzydzieści, y z kwaterą od połowy poprzek do góry odsuwająca się, Podłoga z Tarcic, Powąła y ściany iako w pierwszym Pokoju malowane. Z tego pokoju Spiżarka do ktorej w Południowej ścianie, drzwi z Tarcic Stolarskiej roboty fasowane, z wrzecządem, haczykiem, antabą, na Zawiasach y hakach ze Skoblami czterema żelaznemi, Okno iedno w którym szyb wołow oprawnych: oprócz kawałków całych Dwadzieścia, nadpadanych trzy, w drewno oprawnych: oprócz kawałków całych Dwadzieścia Trzy, wytłuczona iedna z kratą Drucianą: Szafa w koncie z kratą drewnianą, Od Spodu zreparowaną na zawiasach nitowanych, z wrzecządem y skoblami dwoma żelaznemi otwierającą się, Sciany około zgniłe, Podłoga podobnie zgniła wypsuta, Powąła iako w pierwszych Pokoich malowana, a Sciany w różne osoby w Tureckich, Niemieckich i innych stroiach będące. Połek z Tarcic Grobych trzy, w Słupki w Ziemię wkopanych wprawione. Z tej Spiżarki do Pobocznego Pokoju drzwi na Zawiasach essistych y hakach dwóch stolarskiej roboty fasowane z Wrzecądzami dwoma, Antabą, Klamerką od Klamki z czterema skoblami żelaznemi. W tym Pokoju Piec z Kafli roznych, z gorki przeniesionych, we trzy Skrzynie z Koronką, na Wierzchu na fundamencie murowanym stawiony, Okien Dwie, w którym szyb różnych y większych y mniejszych okrągłych i w kwadrat obrzynanych z kawałkami maleńkimi Sto czternaście, Podłoga zgniła, Powąła z Tarcic bez malowania iako y ściany, w koncie połnocnym Szafa malowana stara, Drzwi w Kratkę na pół otwierające się, na zawiasach ryglowych, o Połkach czterech z wrzecządem y skoblami dwoma żelaznymi, tudzież zakrętką, drewnianą. Przy Tej Szafie Drzwi do Sieni wielkiej z Tarcic proste na zawiasach i hakach, Antabami dwiema z wrzecądzem iednym, haczykiem do zaszczipiania y skoblami czterema żelaznemi. Z Tego Pokoju w Południowej Ścianie do Pierwszego Pokoju, Drzwi Stolarskiej roboty fasowane, na Zawiasach essistych y hakach, Antabą iedną, Slisakiem, haczykami dwoma, y skoblami czterema żelaznemi; z Pokoju pierwszego przeszedłszy przez Sien **Izba Stołowa**, do ktorej drzwi z Tarcic, na Zawiasach, hakach z antabami dwiema, klamką, slisakiem, haczykiem y skoblami czterema żelaznemi. Po prawej ręce Komin kapiasty, przy którym Piec z kafli roznych, we trzy Skrzynie na fundamencie murowanym stawiony, stary z iednego boku połnocnego w rogu rozwalony, dwoma stęplami drewnianymi podparty, Okien Trzy, wktorych podczas Potyczki Konfederatów z Żołnierzami Rosyjskimi Ramy połamane, Szyby powytłukane, iednak ieszcze całych szybek y Tafelek małych znajduie się pięćdziesiąt cztery. Skoblili tylko niektóre znajdui się. Podłoga i Powąła z tarcic ieszcze niezła. Stoł lipowy na pół składany, na blaszkach z Ponóżem wiązany, robotą fasowaną Stolarską, z Tej Izby Pokoy teraz na Piekarnię obrócony, do którego Drzwi z Tarcic Stolarskiej roboty malowane, na Zawiasach essistych y hakach, z Wilczkiem, klamką wrzecądzem i y dwoma skoblami żelaznemi. Okien dwie w których Szyb w drewno oprawnych roznych całych Sześćdziesiąt y dziewięć, a reszta ponadpadane i kawałki. Trzecie zaś Okno deszczkami zabite. Piec Piekarniany z kachli prostych stawiony, gliną oblepiony ad instar pieca zrobiony, z którego to Pokoju na Piekarnię obroconego do Sieni wielkiej Drzwi z tarcic na zawiasach y hakach, z Antabą Wrzecądzem y Skoblami dwoma żelaznemi: do ktorej wyszedłszy: Groby po obydwu Stronach do Piecow z kominami, nad dach wywiedzionymi, które od spodu znacznie porysowane, reparacyi nieodwłocznej potrzebuie, w ktorej to Sieni Podłoga z Tarcic miejscami powygniwna, Powąła z Tarcic nad ruynowana, nad którą dach w koncie wschodowym wschody drewniane, nad ktoremi drzwi, z Wrzecądzem y dwoma Skoblami żelaznemi, Pod Dachem na Strychu Przegrody z Tarcic na Konserwacyą Zboża, Zkąt zszedłszy z Sieni na Tył drzwi z Tarcic, na zawiasach y hakach, z Antabą żelazną y zakrętką drewnianą. Przy tych Pokoich u Okien znajdui się Okiennic zasuwanych Trzy, zamykanych ośm, Przy Których Zawias Żelaznych jedenaście, Halwu Trzynastie, Przechodników alias Zworników Dwa, areszta na Werykach otwierających się; Idąc kładkami po pod wystawę za Węglem połnocnym! **Locus Secreti** do którego drzwi z Tarcic na zawiasach y hakach, z Wrzecądzem y Skoblem iednym żelaznym; Te Pokoje z drzewa iodłowego w węgły budowane, Stęplami kilko podparte, pod ktoremi Tramy wokoło wygniłe, ściany nad niemi wyprochniałe w Ziemię wlażyły, Inne Tramy dawać potrzeba, Pod dachem gontowym dawnym, przez większą połowę starym nadgniłym: Oprócz od wschodu słońca na roznile⁵³ y nad Kaplicą, in a° 1766 pobitym dobrym znajdui się. Za Temi Pokoiami na Zachod Słońca **Lamus** z kamieni murowany pod dachem gontowym starym przegniłym, ze wszystkim rujnujący się, mury z wierzchu pod Płatwiami porozwalane, reparacyi konieczney y w oknach potrzebuie, do którego od wschodu słońca Drzwi z tarcic na zawiasach pół sztabowych y hakach, z Wrzecądzem we dwa Ogniwa, antabą y Skoblami dwoma żelaznymi, w oknie krata żelazna o prętach jedenastu, z Tego Pierwszego miejsca w zachodniej ścianie Drzwi do Sklepu Wierchniego murowanego Stolarskiej Roboty malowane, na zawiasach y hakach dwóch, z Wrzecądzem

⁵³ Tak w oryginale.

y skoblami dwoma, Tudzież Antabką żelaznymi, w którym okno bez szyb o prętach żelaznych osmiu. Pod tym Lamusem wciąż Piwnica, do której drzwi od Południa Szyja znacznie nad ruynowaną w której Piwnicy pierwsze z Szyi, Drugie we Szrodku Drzwi iedne Dębowe na zawiasach u hakach drugie na biegunie drewnianum, przy obu zas wrzecądze dwa y skoblow cztery zelaznych, ku Połnocy Okno iedno o Prętach żelanych czterech. Wyszedłwszy z Piwnicy, y udawszy się po przy lamusie na północ powyżey Scieżki y Ławek na Ziemi leżących, ktoremi ku Oborze chodzą.

Browarek Dworski przez połowę za dawniejszych Posesorów pod dachem z Dranic, a przez połowę za terazniejszey Possesyi Im Pana Dobraczyńskiego pod dachem gontowym dobrym będącą postawiony, z drzewa iodłowego w węgły budowany, do którego od południa drzwi z deszczek na biegunie drewnianym, z wrzecądzem y dwoma skoblami żelaznemi do zamykania na kłódkę, W nim Polewey ręce okienek dwie w których szybek okrągłych małych całych tylko Dwadzieścia Jedna a reszta powytlukane. Przed nimi Piecek na Kotłów Gorzałczanych Dwa, przy nich Koryto runne duże, do którego woda Rynną wpływa y trąbą wspaniałą dochodzi. Naprzeciw drzwi Piecek mniejszy na kociołek Piwny, Polewey ręce Drzwi Sądziek stary z Deszczek z wiekim do zsypywania Zboża, lub innych rzeczy, na Szrodku tego Browarku Sciany Wyrżnięte, tylko Podwalina y płyty zostawione dla mocy, które to Sciane wyrżniętą przeszedłwszy ku Wschodowi w Budynku miejsce dostawiania kadek z robotą z którego miejsca Drzwi do Izby, gdzie Zboża zalewią y zraszają na Słody, Gdzie Koryto duże do Zalewu y miejsce do zraszania. Tudzież wkoniec wchodowym Piec Piekarniany do Palenia pod Suszeniem Słodow, okienek na Południowy y wschodowy Scianach dwie, w których Szybek Okrągłych małych całych w drewno oprawnych Dwadzieścia Dziewięć. Wyszedłwszy z Tego Browarku y kilka kroków minowszy węgiel zachodni Koryta na ziemi ustawione do poienia bydła folwarcznego, od tego Koryta odchodzi woda nadół ku południowi popod Ławki przez które do obory chodzą, poniżej których to Ławek **Szadzawka** Piękna z której woda przez Mnich w Grobelce będący odchodzi. W około Tey Szadzawki Grządki do Siania Jarzyny znajdują się ogrodzone, w którym ogrodzeniu w koncie wschodowym **Sernik** na czterech słupach jak Brożek mały stawiony, klatka z lasek stawianych z drzewiczkami pod daszkiem gontowym ieszcze niezłym. To wszystko mijając a ku północy postępując! **Obora** nowa po spaleniu podczas Potyczki Konfederatów z Moskalami: przez ImPana Dobraczyńskiego z kupnych materiałów, y z karczmy starey w Hoszowie rozebranej postawiona, ale ieszcze nie zupełnie dokonczona, której to Obory znajdują się wschodnia, Połnocna y Zachodnia części kwadratu z Początku części wschodniej od południa **Izba Folwarczna** dla Podstarościęgo bydź mająca w węgły budowana, pod Dachem gontowym nowym dobrym z oknami Łatami zabitemi, do której drzwi nowe z Tarcic na zawiasach y hakach, z Wrzecądzem y Dwoma Skoblami żelaznemi, w Tey Izbie teraz Bydło stawiają w której Złobów dwa, z Drabinami znajdują się. Powąta na belkach zdrzewa ułożona, Daley Ta część wschodnia kwadratu obornego cała zawiera w sobie **Staien** dwie dużych z drzewa budowanych, w szrodku z miejscem obszernym do wiazdu y wyiazdu do obory, do którego od wschodu słońca wrota z Tarcic nowe dobre, na biegunach drewnianych, z miejsca wjazdowego Staien po tej y owej stronie Drzwi ieszcze nie masz, w obu stajniach Drabin po dwie, y Złobow wzdłuż po Dwa. Pomosty y w miejscu wiazdowym znajdują się, Na Połnocney części kwadratu tylko Szopa, od Pola sciana z dyl, a z szrodka obory tylko na trzech słupach ieszcze niedoszyta w koncie wschodowym. Na zachodniej części kwadratu po koncach Staien dwie z drzewa w węgiel budowanych, z drzwiami z Tarcic na biegunach drewnianych, których w północnym rogu będącey, drabin dwie y Złobow dwa, tudzież Pomost znajduje się. W Szrodku zas tych Staien, alias między niemi Szopa od Gumna Dylami zabudowana a z obory pod Płatwiami na dwóch Słupach stojąca. Na Południowej zaś części kwadratu żadnych ieszcze budynków nie masz. Te za tym Budynki oborne pod pokryciem słomianym nowym dobrym od spodu ze Szrodka obory Dranicami obitym, Tudzież nad wrotami wjezdnyimi gontami. Minowszy część kwadratu Obornego zachodnią y kilka tylko Kroków postąpiwszy zaraz!

Gumno Trzy części także wschodową, Połnocną, y Zachodnią w sobie zawierające, Stodołami czyli Sądziekami na składanie Zboża, wsobie po Koncach w rogach czterma, a w kontach Bojowiskami trzema, na słupach bez scian tylko chrustem popodgrodzonymi zabudowane, ze wnątrz do Bojowisk bez wrot y wszelkiego zaparcia, z Bojowiskami zas w części Zachodniej w koncie będącego. Wrota do Pola podwojne z Tarcic nowe duże dobre dla wjazdu znajdują się. Na biegunach drewnianych, które u gury kliny żelazne utrzymują, z Zasuwą drewnianą, Te Stodoły y Bojowiska, Pod pokryciem słomianym nowym dobrym. Między temi Stodołami na szrodku sama w sobie osobno Stodoła z Młocarnią do której od wschodu y zachodu wchody Dwa Lasami zastawiane, w dolney połowie okien z tej y Owej strony cztery. Ta także stodoła na słupach

stawiona, y chrustem iako drugie pogrodzona, Pod Poszyciem słomianym nowym dobrym; Od koncow kwadratem idącym Stodoł, zaczyna się Ostrog z płat y drew stawiony, płotem po między płachty spodem po podgrodzony, który to Ostro wschodniej y zachodniej części kwadratu po kawałku tylko, a południową całą część zaciąga, w którym z Gumna ku wschodowi Wrota mniejsze, a ku południowi większe napoł otwierające znayduią, Od których to wrot na dół uliczka ku drodze do Dworu po pod Sadzawką idącey pomiędzy płoty Droga znayduje się. W Gumnie znayduie się ieszcze na składanie zboża Brogów Trzynaście; Na tym opisanie Budynków Dworskich w Ustrzykach zupełnie zakończyło.

Notatum! Jakowe Budynki Dworskie w Ustrzykach w przeszłym Inwentarzu 1769: opisane pod czas Potyczki Konfederatow z Żołnierzami z Wojska Rosyjskiego Spalone Są, Te się dla Pamięci i Informacyi potrzebnych kiedykolwiek przypaść mogących. Tak krotko wyrażaią, to iest!

1mo, Gorka która stała przed Pokojami na Foncie Rogu Południowego, O! Sionkach 3 Pokoikach 2. Alkierz 1. y na Spodzie Spichlerzyku 1 z drzewa budowana.

2°, Przy niey Karmnik na Wieprze zdrzewa budowany.

3° Kuchnia przeciw Sciany wschodniej Pokoiow stoiąca! Z Piekarniczką y komorą będąca, z Drzewa.

4°. Folwark, O! Izbie z Alkierzem dla Administratora, Sieni, Piekarni y Komorze będącey, na miejscu gdzie teraz nowy postawiony stoiący, z Drzewa budowany.

5°. Obora, O!, Szopach 3. Staienkach 6 etc: etc: na miejscu gdzie teraz nowa stoiąca z Drzewa.

6°. Gumno O! Stodołach 3 w nich na składanie Zboża Rogach 4. Sąsiekach 2. Bojowiskach 2. y Brogach 13 na miejscu gdzie teraz nowe stoiącym z Drzewa w Węgiel Stodoły budowane.

7°. Spichlerz O! Komorach dwoch, a w nich Przegrodach 33 w Gumnie stoiący, z drzewa w węgiel budowany.

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiadłość wsi Ustrzyk		Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Panskie		Czynsze			Przędza
	osiadłe	puste				syny	córki		wolów	koní	ciągłe	piesze	złote	grosze	szelągi	
																szutki
1½			1			1										1
1½		1	2			2 ⁵⁴	1	1	2		1½		4	12	1½	1
							1									
1½		1	3				4				1½		4	12	1½	1
								1								
1½		1	4			1	2		2		1½		4	12	1½	1
								1								
2		1	5			1			4		2		5	26	2	1½
2		1	6			5			2		2		5	26	2	1½

⁵⁴ Tak w oryginale, w rzeczywistości Jacko Humelicz miał jednego syna nieletniego.

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiadłość wsi Ustrzyk	Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Panskie		Czynsze			Przędza		
	osiadłe	puste			syny	córki		wolów	koni	ciągłe	piesze	złote	grosze	szelągł			
2		1	7		Iwan Jurków Iwan Syn lat 8 Wasko 6 Dmitr 4	3			2		2		5	26	2	1½	sztuki
3		1	8		Iwan Humelicz Sienko ze podleyszą ma Cwierc Robi tylko dni Dwa Wasko Zakalata bezdzietny przy nim Iwan brat Waska	3		1 1	2		2		8	25		2	
3		1	9	Michailo Baron Michaylo Syn lat 18 Fedio 15 Stefan 8 Jewka Corka 11 Iwan brat niedawno żonaty przy nim	3	1		2		2		8	25	2	2		
1½		1	10	Tymko Humelicz Iwan Syn lat 1	1			2		1½		4	12	1½	1		
				Dziesiątek Drugi Jurka Choptaia													
1½		1	11	Ilko Prokopisz Marianna Corka lat 1		1		2		1½		4	12	1½	1		
2		1	12	Michał Hryńkow Stefan Syn lat 9	1			2		2		5	26	2	1½		
1		1	13	Macko Hryńkow Andrzej Syn lat 6 Nastunia Corka 4 Tacia 1	1	2					1	2	28	1	¾		

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiedłość wsi Ustrzyk				Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Panskie		Czynsze			Przędza
	posiadłe	puste						syny	córki		wołów	koni	ciągłe	piesze	złote	grosze	szelągi	
3		1	14	Michailo Woznego Iwan Syn lat 9 Hryc 4 Senko 1 Misko Mielnikow żonaty przy nim 6 Tacia Corka lat 4 Maryanna 4 Iwan brat niedawno żonaty przy nim			3	2	1	2			3		8	25		2
1½		1	15	Iwan Petraniow Steryliks							2		1½		4	12	1½	1
1½		1	16	Iwan Fedyk Fedio Syn lat 8 Iwan 4 Danko 2			3				2		1½		4	12	1½	1
3		1	17	Jurko Choptay Andrzej Syn lat 18 Hryc 10 Iwan 6 Anna Corka lat 15 Maryanna 5 Lesio Choptay brat żonaty przy nim			3	2	1	2			3		8	25		2
1½		1	18	Michailo Kohut Wasko Syn lat 6 Andrzej 4 Maryanna 10 Jewka Corka 9 Fenna 1			2	3						1½	4	12	1½	1

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiadłość wsi Ustrzyk	Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Panskie		Czynsze			Przędza	
	osiadłe	puste			syny	córki		wołów	koni	ciągłe	pięsze	złote	grosze	szelągi		
1½		1	19	Wasko Dmitro Jewka Corka lat 10 Tacia 1		2		2		1½		4	12	1½	1	sztuki
1½		1	20	Andrzej Woytow Stefan Syn lat 6 Nastunia Corka 5 Jewka 2 Hryc Siostrzeniec 12	1	3 ⁵⁵		2		1½		4	12	1½	1	
				Dziesiątek Trzeci Jurka Szwidzkiego												
1½		1	21	Wasko Gebet Stefan Syn lat 2 Michayło Brat lat 10 Kazia Siostra ½	2	1		2		1½		4	12	1½	1	
	1			Szewcy z Miasta Arędujq i Placq								25	6	1½	1	
1½		1	22	Michayło Żołobecki Michayło Syn lat 24 Andrey Syn 22 Fedio 19 Stefan 15 Maryanna Corka 9 Jewka 6 Tacia 1½	4	3		2		1½		4	12	1½	1	
1½		1	23	Michał Chomiaków lesny liber od Wszystkiego Paweł Zięć przy nim												

⁵⁵ Tak w oryginale, w rzeczywistości Andrzej Wojtow miał 2 córki.

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiedłość wsi Ustrzyk	Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Panskie		Czynsze			Przędza
	osiadłe	puste			osiadłe	puste		osiadłe	puste	ciągłe	piesze	złote	grosze	szelągł	
1½		1	24	Michayło Chlista Wanio Syn lat 2 Kaska Corka 6 Hryc Brat 12 Tacia 1½	2 2	1		2		1½		4	12	1½	1
	1½			Tkacz z Miasta Trzyma								25	6	1½	1
1½		1	25	Iwan Szwidorski Steryliks							1½	4	12	1½	1
1½		1	26	Jurko Szwidorski Dziesiętnik Fedunia Corka Lat 12 Jewka 3 Nastunia bliźnieta 1 Maryanna 1	4			2		1½		4	12	1½	1
3		1	27	Lesio Podolak ex quo ze owdował opuszcza mu się Dzień Pańskiego na Rok Jeden Iwan Syn lat 6 Andrey 3	2			2		2		8	25		2
3		1	28	Wasko Woznego Iwan Syn lat 7 Michailo 4 Maryanna Corka ¼ Stefan brat lat 22 Maryanna Siostra 15 Pazia 10	3 3	3	1	2		3		8	25		2
3		1	29	Misko Andruszkow Kaska Corka lat 2 Anna Corka ¾ Andrzej Szwagier przy nim Steriliks Do Cerkwi Należąca	2 2		1	2		3		8	25		2
6															

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiadłość wsi Ustrzyk	Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Panskie		Czynsze			Przędza
	osiadłe	puste			osiadłe	puste		złote	grosze	szelągi	sztuki				
3	3	1	30	Senko Mielnik z Młyna Trzech Prentow Do Niego Należących Pazia Corka lat 1½ Iwan Brat lat 18 Jewka Siosta 15 Senko Ojczym przy nim Hryc Syn lat 6 Iwan 5	syny	2	1	wołów	2		ciągłe	120	pięsze		2
					córki	2		koni							
1½		1	31	Stefan Tkacz Michayło Syn lat 18 Wasiko 15 Dmitro 12 Andrzej 6 Ilko 4 Maryanna Corka ½	5	1		2		1½	4	12	1½	1	
56	1½	31	31	Summa	52	37	12	52		46½	5½	329	13		36¾

Powinności Gromady Ustrzyckiej

Każdy Poddany w Ustrzykach Trzy Pręty Pola Trzymający Robić w tydzień Jeden Panszczyzny Dni Trzy. Czynszu Roczniego zapłacić złote Polsk. Cztery gr. Pietnaście, Dac z Drobiu Poltorey Gęsi lub za iedną Groszy Dwa dziesięcia, Kapłona iednego, albo za niego gr dwanaście, kur Dwie, albo za iedną gr. Dwanaście, jaj Trzydziesięci Albo za iedno Szeląg ieden. Prząść Szuk Dwie, albo za iedną Po złotemu. Dni Zahalnych na Rok odbywaią dwanaście Jako to zaor, door, zazen, dozen, zakos, dokos, zawiąz, zagrab, dograb, zawłok, dowłok, Strożą Nocna u Dzienną, W kolej odbywaią, konopie, lny Według Dawnego Zwyczaju Moczą y Uchadzaia. Mieszczanie katolicy y Żydzi, obywatele Miasteczka Ustrzyk zadnych Danin a Powinności Nieodbyswaią Do Dalszey Dyspozycyi Panskiej.

Pręty	Budynki		Gospodarze	Osiedłość Miasteczka Ustrzyk	Dzieci		Ludzie dosiadli	Sprzężay		Czynsze			Przędza
	osiadłe	puste			syny	córki		wołów	koni	złote	grosze	szelągi	
1½	1		1	Janko Kowal Michał Syn lat 16 Wasko Syn żonaty przy nim Dmitr Syn Waska lat 10 Maryama 2	1 1	1	1			17			
1½	1		2	Lesio Stelmach Anna Corka lat 12 Maryanna 8 Fedunia 2 Michailo Zięć przy nim		3				17			
1½	1		3	Michał Korzeniowski Stelmach Iwan Syn Dziecię ½	1		1			17			
	1		4	Wawrzeniec Szewc Petro Syn lat 8 Antoni 2 Kaśka Corka 4	2	1							
	1		5	Bartłomiej Szewc Burmistrz Jacek Syn lat 2 Michał Brat 12	2								
	1		6	Kazmierz Szewc Antoni Syn lat 19 Marcin 5 Jadwiga Corka 12	2	1							
	1		7	Michał Tkacz Iwan Syn lat 4 Anna Dziecię male ¼	1	1							
	1		8	Fedio Suhar Stelmach Maryama Corka lat 2 Anna ½ Michayło Brat 18 Wasko Brat 16	1	1							
				Razem		2				51			

Budynki Panskie	puste	Budynki Żydowskie		Place Puste	Gospodarze	Osiadłość Miasteczka Ustrzyk Mieszczan Żydów	Gospodarze		
		osiadłe	puste				złote	grusze	szeląg
		1			1	Josia Dawidowicza, Wiedzny			
				1		Po Herszku Jasmanekim			
		1			2	Maier: Syn Stebnickiego Arędarza dom Wiedzny			
		1			3	Icka Chaimowicza			
		1			4	Josia Dawidowicza			
				1		Po Wdowie Abramkowej			
			1			Po Josiu Manusiewicz			
		1				Po Marku Josefowicz			
					1	Po Icku Bedenie Krawcu			
					1	Po Jozefie Izraelowicz			
					1	Po Herszku			
					1	Po Michale Sierakowskim			
					1	Na którym Browar Josia Manusiewicz			
		1			5	Zelik Jakubowicz			
		1			6	Jakob Cyrulik			
		1			7	Marko Kuśnierz			
		1			8	Sienrow			
		1			9	Morko Krawiec			
		1			10	Dawid Herszkowicz			
		1			11	Berko komornie W Tym Domu Herszka Abramowicza			
				1		Po Leybie Herszkowicz y to obalony			
				1		Po Faybusiu Sendrowicz			
		1				Kielman Josefowicz y Wolf Leybowicz			

<i>Summariusz Roczney Intraty z Miasteczka Tuidzież I ze Wsi od Poddanych y z Drugiey Wsi Jasienia</i>	<i>Pieniądze</i>	
	<i>Złote</i>	<i>Grosze</i>
<i>Czynszu Roczney od Poddanych Jasienia z Przyłączeniem do Niego na Pieniądze Drobiu, Jay y za nie Przedzenie Sztuk</i>	360	29
<i>Z Ustrzyk</i>		
<i>Czynszu Roczney Przyłączeniem Drobiu, y za Nieprzedzenie Sztuk 329. 13</i>	380	13
<i>Od Mieszczan Katolików 51</i>		
<i>Z Ustrzyk y Jasienia</i>	1600	
<i>Arędy Karczenney bywało Dawney 2000 złp a ostatnim Inwentarzem Puszczona za</i>		
<i>Za Krescensyyq Y Siano ktorey bywa Corocznie Kop ad Minimum 1300 y Siana Brogow Pięć Ryczałtem rachuię się</i>	1472	
<i>Suma Roczney Intraty z Ustrzyk y Jasienia</i>	3613	12

ROZDZIAŁ III

DZIEJE USTRZYK W ŚWIELE METRYKI JÓZEFIŃSKIEJ, LUSTRACJI I FASJI PODATKOWYCH Z KOŃCA XVIII WIEKU

Pierwszy rozbiór Polski, dokonany przez trzy wrogie mocarstwa w 1772 r., był bez wątpienia wydarzeniem przełomowym nie tylko w dziejach państwa, ale także w skali lokalnej w przypadku każdej mniejszej lub większej miejscowości dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Jej południowe ziemie znalazły się pod panowaniem Habsburgów.

Przejście to nie miało wyłącznie charakteru politycznego, to jest wymiany aparatu administracyjnego. W obu państwach całkowicie odmienne były systemy zarządzania krajem. W Polsce przedrozbiorowej państwo było zdecentralizowane, natomiast monarchia austriacka starała się kontrolować każdą dziedziną życia swoich poddanych.

Początki rządów Habsburgów dla ludności były bardzo ciężkie, głównie wskutek kontrybucji i konieczności utrzymania zaborczych wojsk. Koszty te spadły na kraj wyniszczony i zrujnowany w latach walk Rosjan z konfederatami barskimi, czego wynikiem było powszechne zubożenie. Jaskrawym objawem tego kryzysu były liczne opuszczone domostwa.

Położenie Ustrzyk na głównym szlaku komunikacyjnym spowodowało, że wszystkie negatywne skutki przemian politycznych i gospodarczych tutaj się skumulowały. W mniejszym stopniu odczuła je część wiejska, w większym miasteczko, a szczególnie jego sektor żydowski.

Tak się szczęśliwie złożyło dla możliwości głębszego poznania tego wycinka dziejów Ustrzyk, że z 1773 r. zachowały się dwa dość szczegółowe dokumenty, odnoszące się do lokalnych spraw ekonomicznych i społecznych.

Pierwszym z nich jest addytament do inwentarza dóbr spisane w 1772 r. W latyfundium Ossolińskich funkcjonował rozbudowany system kontroli stanu posiadania i co roku starano się aktualizować wiedzę o zmianach, jakie zachodziły wewnątrz dóbr. Tak więc addytament był czymś w rodzaju corocznej inwentaryzacji i aktualizacji danych równocześnie.

Z dokumentu tego dowiadujemy się, jak wyglądały postępy w odbudowie dworu i folwarku. Dobra były nadal w dzierżawie Dobraczyńskiego, który sprawnie przeprowadzał odbudowę infrastruktury, ale wyłącznie jej części gospodarczej. W budynku wozowni zlikwidowano prowizoryczną stajnię, wymieniono część ogrodzenia na nowe, w browarku postawiono nową większą suszarnię i komórkę oraz budynek nazwany karmniczką (zapewne chlew), w oborze skończono budowę szopy, zaś izba folwarczna była na ukończeniu.

Znacznie gorzej przedstawiała się sytuacja we dworze: w ganku brakowało desek w podłodze, w każdym pokoju odnotowano mniejsze lub większe braki. Posesor nie był zainteresowany restauracją dworu i z tego powodu los budynku był przesądzony.

Na obszarze wsi i w chrześcijańskiej części miasteczka zmiany były bardzo niewielkie. Urodziło się kilkoro dzieci. Kilka osób przeprowadziło się do innych domów.

Bardziej skomplikowana była sytuacja w części żydowskiej miasta. Lustrator podaje, że wszystkich *Gospodarzów*, czyli właścicieli posesji było 12, tak jak rok wcześniej. Liczba domów wjezdnych wzrosła z 2 do 6. Oznacza to, że po ustabilizowaniu się sytuacji i minimalnym wzroście poziomu bezpieczeństwa czterech Izraelitów zdecydowało się ponownie otworzyć zajazdy. Jeden dom wjezdny nadal pozostawał pusty, zaś kolejny w połowie rozebrano. Z zapisu wynika, że dwóch właścicieli zajazdów miało także domy typowo mieszkalne. Niejasna jest natomiast informacja o 8 małych domach „niewjezdnych”¹.

¹ *Lustracja dóbr w dzierżawach będących czyli addytament do inwentarzów W^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych*, Rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 12724/III.

Z tego dokumentu dowiadujemy się również o konflikcie granicznym z właścicielem dóbr Strwiążek cześnikiem lwowskim Edmundem Chojnackim, który zagarnął pewne grunty rolne. Postawił też na spornym obszarze młyn wodny. Ów obiekt znajdował się na terenie, gdzie w XX w. było kąpielisko miejskie².

W lustracji podana jest też informacja, że obowiązkiem posesorów było wypalanie jednego pieca wapna, czego nie robiono w latach zamętu, lecz w 1773 r. ten obowiązek przywrócono. Oznacza to, że na obszarze Ustrzyk istniał wapiennik, o czym nie wspominają żadne inne źródła³. Całość lustracji z 1773 r. zamieszczona została jako załącznik nr 8 do rozdziału III.

Po objęciu we władanie południowych ziem Rzeczypospolitej, nazwanych wówczas Galicją i Lodomerią, administracja austriacka chciała uzyskać jak najbardziej szczegółowe informacje o sytuacji gospodarczej w każdej miejscowości. Do wszystkich zarządów dóbr trafił standardowy druk, do którego należało wprowadzić dokładne dane dotyczące poszczególnych gospodarstw. Dokument ów, w oryginale będący olbrzymim formularzem, dla przejrzystości podzielony został na tabele i w całości dołączony do tego rozdziału jako załącznik nr 9.

Dowiadujemy się z niego, że dobra Ustrzyki należały do hrabiego Ossolińskiego, a w 1773 r. posesorem był Dobraczyński⁴.

W części wiejskiej Ustrzyk wymieniono 36 posiadaczy gruntów i domów. Struktura tej społeczności była dość skomplikowana. Istniały jeszcze 4 duże gospodarstwa obejmujące 1/2 roli, 7 o powierzchni 1/3 roli, 20 o powierzchni 1/4 roli i 3 karłowate o powierzchni 1/6 roli. Zaznaczyć trzeba, że do tych gospodarzy zaliczono młynarza Senka Mielnika i Stefana Tkacza (Machniewicza) – rzemieślników mających grunty rolne. W spisie znalazł się również kucharz dworski Sebastian (protoplasta rodziny Sawińskich), w tym czasie mający wyłącznie dom na pograniczu wsi i folwarku.

W części wiejskiej było 31 budynków mieszkalnych. W dwóch przypadkach dwaj spokrewnieni gospodarze mieli wspólne domostwo, natomiast na gruncie Dmitra Waškowa nie było domu. Wyraźnie widać, że część wiejska weszła w fazę rozdrabniania się własności.

W fasji podane są dość szczegółowo powinności poddanych, które prezentujemy w tabeli nr 11. Do obciążeń wykazanych poniżej dochodziły daniny w naturze, ponieważ jednak w dokumencie nie wszystkie rubryki zostały wypełnione, pomijamy je w wykazie.

Tabela nr 11. Powinności kmieci w Ustrzykach Dolnych w 1773 r.

Wielkość gruntu	Pańszczyzna	Daremszczyzna	Czynsz z roli		Od bydła	Przędza
	dni rocznie	dni rocznie	złp	gr	gr	sztuki
1/2 roli	156	10	6	15	6	2
1/3 roli	104	7	4	16 2/3	3	1 1/3
1/4 roli	78	5	3	3 1/2	3	1
1/6 roli	52	3	2	7	3	1

Fasja zawiera szczegółowe dane, jeżeli chodzi o ilość zwierząt hodowlanych. W spisie wykazano jako własność kmieci 8 koni, 48 wołów, 65 krów, 37 jałówek, 27 wieprzów, w żadnym gospodarstwie nie było natomiast owiec. Zastanawiający jest dość duży jak na tak krótki przedział czasowy spadek liczby wołów – z 52 wykazanych w 1772 r. do 48 w 1773 r. Jeszcze bardziej dziwi pojawianie się w gospodarstwach aż 8 koni, których rok wcześniej nie wykazano wcale. Nie można wykluczyć, że podczas trwającego kilka lat zagrożenia konfiskatą tych zwierząt przez przechodzące wojska, konie ukryto w wioskach położonych na uboczu. Kiedy sytuacja się ustabilizowała, powróciły one do właścicieli.

² Młyn ten istniał jeszcze w 1782 r. i został naniesiony na mapę F. von Miega. Pamięć o nim przetrwała do XX w. wśród dawnych mieszkańców Strwiążka. – Informacja śp. Jana Basaraba.

³ *Lustracja dóbr w dzierżawach będących...*, sygn. 12724/III.

⁴ *Fasja z 1773*, C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 16, справа 1394.

Uboższa jest informacja, jeśli chodzi o miasto. W części chrześcijańskiej wykazano 7 domów, co jest o tyle dziwne, że brak wśród nich domu rodziny najzamożniejszych mieszczan Kowalów, którzy pojawiają się zresztą w źródłach późniejszych. Być może z jakichś przyczyn opuścili oni czasowo Ustrzyki.

Bardzo istotna jest informacja, że w 1773 r. wszyscy mieszczanie mieli grunty rolne dzierżawione od dworu, oznacza to, że proces przemiany rzemieślników w dwuzawodowców dobiegał końca. Co ciekawe, specjalnością rolniczą mieszczan stała się hodowla świń. Fasja wykazuje w miasteczku 3 konie, 6 wołów, 13 krów, 1 jałówkę i 28 świń. Jeden z tutejszych szewców Wawrzyniec Grodzicki hodował aż 11 wieprzy. Można się zastanowić, jakie były tego przyczyny. Po pierwsze, w miasteczku dominowali szewcy, a więc istniało zapotrzebowanie na skórę jako surowiec do produkcji i naprawy butów. Po drugie, w Ustrzykach działało pomimo głębokiej recesji 6 domów wjezdnych i karczma, w których było stale zapotrzebowanie na mięso. Mimo że ich właściciele byli Żydami, większość klientów stanowili goje. W efekcie hodowla świń była stabilniejszym źródłem dochodów niż wyrób butów czy inne rzemiosło. W takiej sytuacji musiał też w miasteczku pojawić się rzeźnik chrześcijanin, ale brak o nim wzmianki w źródłach, czyli musiał się tym parzyć któryś z rzemieślników.

Dość skromne są w fasji wiadomości o żydowskiej części miasteczka. Dokument potwierdza, że w Ustrzykach było 13 zamieszkałych domów izraelickich oraz 3 opuszczone. Oprócz tego odnotowano karczmę dworską, prowadzoną przez Moszka Herszkowicza, co jest o tyle istotne, że w innych materiałach podatkowych jest ona pomijana. Wszystko wskazuje na to, że karczma ta stała na północ od współczesnej ul. 1 Maja na wysokości zabudowań straży pożarnej. Drugi wzmiankowany w spisie obiekt, którego istnienia wcześniej jednoznacznie w źródłach nie potwierdzono, to synagoga. Nie ma raczej wątpliwości, że nie wybudowano jej w okresie regresu, lecz musiała stanąć w fazie rozwojowej miasteczka, tj. przed rokiem 1739. Niestety, brak danych o lokalizacji tego budynku.

W dokumencie podano też ilość zwierząt hodowlanych w części żydowskiej, co jest bardzo rzadką informacją. Doliczono się tu 6 koni, 8 krów i 4 jałówek.

Najbardziej ogólnikowe są informacje dotyczące folwarku dworskiego. Podano jedynie wielkość wysiewów i ilość pozyskiwanego siana. Oprócz tego odnotowano zapisy na hipotecę dóbr na klasztor Brygidek w Samborze 210 złp, na prebendę w Jasieniu 40 złp i na szpital przy kościele w Jasieniu 28 złp. Dominium płaciło też dziesięcinę na rzecz parafii rzymskokatolickiej.

Dość ważna jest adnotacja, że na naprawę zniszczeń po walkach konfederatów barskich z Rosjanami przeznaczono – zarówno na obszarze folwarku, jak i miasta – 2000 złp. Oznaczało to, że walki w 1771 r. toczyły się również poza sąsiedztwem dworu. Niestety, nie podano na ten temat bliższych szczegółów.

Dla mieszkańców ważny był też fakt, że jeszcze za czasów Ustrzyckich nadany im został przywilej na wolny wrąg w lasach starostwa przemyskiego. W miejscowości, gdzie już w XVIII w. był bardzo niski stopień lesistości, była to praktycznie jedyna możliwość pozyskiwania drewna na opał, na potrzeby gospodarstwa i na budowę domów. Z innych źródeł wiadomo, że administracja austriacka dość szybko ten przywilej skasowała.

W dotychczasowych rozważaniach wszelkie ustalenia opierały się wyłącznie na dokumentach pisanych. Wynika to z faktu, iż dla najstarszego okresu w dziejach Ustrzyk nie ma jakichkolwiek znanych materiałów kartograficznych lub ikonograficznych. Konsekwencją tego są wątpliwości dotyczące lokalizacji poszczególnych obiektów, przebiegu dróg itp. Najstarszym znanym materiałem kartograficznym dla Ustrzyk Dolnych jest wojskowa mapa Galicji, funkcjonująca w polskiej historiografii jako mapa F. von Miega. Dla omawianego obszaru wykonana ona została ok. 1783 r.⁵

Korzystając z niej, najpierw należy chyba przeanalizować układ komunikacyjny, który był podstawowym czynnikiem w kształtowaniu się miasta. Przebieg dróg na wspomnianej mapie przedstawiony został w sposób dość precyzyjny, co pozwala na w miarę dokładne osadzenie ciągów komunikacyjnych w terenie. Tak jak i dziś najważniejszym szlakiem komunikacyjnym, przebiegającym przez miasto, był trakt karpacki, wiodący od Sanoka przez Lesko na wschód w kierunku Starego i Nowego Sambora.

Droga ta od granicy z Ustjanową prowadziła lewym brzegiem rzeczki Równi, dalej – wydaje się – biegła skrajem zbocza Małego Króla i przechodziła przez Strwiążek w rejonie współczesnego mostu. Na mapie F. von Miega brak w tym punkcie oznaczenia mostu, czyli najprawdopodobniej rzeczkę po-

⁵ Originalaufnahmskarte von Galizien und Lodomerien 1779–1783, Maßstab 1:28800, Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Sygn. BIXa 390, Sektion 137.

konywano brodem. We wcześniejszym okresie most w tym miejscu istniał, co zachowało się w lokalnej tradycji uwiecznionej w poemacie Wincentego Pola:

*Ale wiedział i Sędzia, że Biskup chce zgody,
I że blisko Strwiążyka pojedzie do Liska;
A że droga z Chyrowa wiedzie na Strwiążyska,
Most ostatni zdjąć kazał, gdy przybrały wody*⁶.

Na tym odcinku istniała też droga alternatywna wzdłuż koryta rzeki. Używano jej przy niskich stanach wód. Od brodu na Strwiążku droga ta biegła w kierunku wschodnim wzdłuż rzeki i zataczając lekki łuk, dochodziła do południowo-zachodniego rogu rynku. Zaznaczyć trzeba, że przy tej drodze od granicy z Ustjanową do rynku nie było w XVIII w. żadnej zabudowy. Wojskowi kartografowie austriaccy opisali ją tak: *Przechodząca tędy droga krajowa tam, gdzie przechodzi doliną pod górą Korolik* [w oryginale Karoly Berg], *jest nieco uciążliwa także przy suchej pogodzie, przy długotrwałych deszczach natomiast bezdenne błoto*⁷.

Z rynku droga główna na wschód wychodziła z północno-wschodniego rogu (na początkowym odcinku pokrywała się ze współczesną ul. Szkolną). Dalej szlak wiódł wzdłuż Strwiąża, pięciokrotnie przekraczając rzekę. Tutaj również istniała droga alternatywna, biegnąca skarpą nad lewym brzegiem Strwiąża.

Warto zauważyć, że w 1783 r. na całym odcinku szlaku karpackiego w Ustrzykach nie było mostów, co zapewne było konsekwencją trudnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców, spowodowanej wydarzeniami w latach 70. XVIII w., a także brakiem zainteresowania posesorów inwestycjami nieprzynoszącymi szybkiego zysku.

Drugim co do ważności szlakiem była droga w kierunku Czarnej i Lutowisk, która w XVIII w. miała zupełnie inny przebieg niż współcześnie. Na mapie F. von Miega odwzorowano ją niezbyt dokładnie. Na szczęście w połowie XIX w. funkcjonowała ona jeszcze jako ścieżka i naniesiona została na mapę katastralną. Od drogi głównej odchodziła ona w tym miejscu, gdzie dziś do Strwiąża dochodzi ul. Szkolna, dalej biegła w kierunku południowo-wschodnim do miejsca, gdzie obecnie znajduje się stacja kolejowa. Na następnym odcinku wchodziła na terenie współczesnego „Pamoplastu” na stok Gromadzina i wiodła do miejsca, gdzie do niedawna znajdowały się zbiorniki na ropę naftową, dochodząc do drogi granicznej (obecnie ul. Naftowej) powyżej obecnej pralni. Co ciekawe, na tym odcinku pobudowano nad spływającymi z Gromadzina potokami mostki. Już na terenie dolnego Jasienia od tego szlaku odchodziła droga w kierunku Berehów, która w przybliżeniu pokrywała się ze współczesną ul. Fabryczną.

Pewną rolę w komunikacji odgrywała też droga w kierunku Strwiążka, biegnąca wzdłuż potoku o tej samej nazwie. Na mapie F. von Miega odnajdujemy jej przedłużenie w kierunku Dźwiniacza i dalej Serednicy, lecz uwzględniając istniejące tam warunki terenowe, uznać trzeba, że była to raczej ścieżka i szlak przepędu bydła.

Najważniejszym ciągiem komunikacyjnym o znaczeniu wewnętrznym była droga przez rolniczą część Ustrzyk, pokrywająca się w znacznym stopniu z obecną ul. Nadgórnią. Wzdłuż niej od ujścia potoku Hłubokiego aż do gruntów parafialnych (na wysokości współczesnego cmentarza) ciągnęły się zabudowania ustrzyckich gospodarzy. Droga ta kończyła się przy zabudowaniach dworskich.

Na mapie F. von Miega nie zaznaczono tras łącznikowych pomiędzy drogą wiejską a rynkiem, co sprawia wrażenie, że obie części Ustrzyk były od siebie izolowane. W rzeczywistości połączenia między miasteczkiem i wsią istniały.

Istniała również droga od rynku do dworu. Miała ona dość interesującą trasę, której przebieg można zrekonstruować, szczęśliwie bowiem przetrwała do połowy XIX w. i naniesiono ją na mapę katastralną. Zaczynała się w miejscu, gdzie dziś do Strwiąża uchodzi potok, płynący na wschód od cmentarza. Dla umożliwienia wjazdu na strome zbocze, wykonany był pomost o długości 50 m. Potem droga dochodziła do głębokiego wąwozu na zachód od dworu. Na tym odcinku musiał znajdować się mostek lub też przejazd odbywał się groblą.

⁶ *Poezyje Wincentego Pola*, Wiedeń 1857, t. I, s. 80.

⁷ W. Bukowski, B. Dybaś, Z. Noga, *Galicja na józefińskiej mapie topograficznej 1779–1783*, Kraków 2014, t. 5, s. 194.

Mapa F. von Miega zawiera dość istotne i czasami zaskakujące dane o obiektach mieszkalnych i gospodarczych miasteczka i wsi. Naniesiono na nią zarys zabudowy rynku w miarę dokładny, albowiem liczba domów odpowiada informacji z analizowanych wcześniej inwentarzy. Na mapie wyraźnie widać, że ciąg domów chrześcijańskich rzemieślników stanowił północną pierzeję rynku, który w tamtym czasie był – jak już wcześniej wspomniano – nieco większy od współczesnego.

Zastanawiające są obiekty na zachód od rynku, o których w żadnych źródłach nie było mowy. Jeden z nich to przypuszczalnie karczma dworska, zaś o pozostałych wiadomo tylko tyle, że istniały.

Na południe od rynku nie było zabudowy, z czego wynika, że synagoga tam zlokalizowana powstała później (na początku XIX w.). Z fasji z 1773 r. wiemy natomiast, że w owym czasie w Ustrzykach synagoga jednak była. Rodzi się pytanie, gdzie ta najstarsza świątynia izraelska była usytuowana. Być może był nią budynek położony na południe od Strwiąża na wysokości południowo-zachodniego rogu rynku, przypuszczalnie na skraju kirkutu. Dzięki uprzejmości p. Marceliny Tomzy udało się przeprowadzić w tej sprawie konsultację ze specjalistami z Izraela, zajmującymi się historią żydowskich wspólnot religijnych. Dość jednoznacznie stwierdzili oni, że żydowskie prawo religijne zakazuje stawiania synagog na cmentarzach, więc zdecydowanie unikano takich lokalizacji, nawet nie tworzone ich w sąsiedztwie nekropolii. Jednak w wyjątkowych wypadkach czyniono odstępstwa od tej zasady, czego przykładem jest synagoga Ramah w Krakowie. Tak więc sprawa ta pozostaje nadal otwarta, a wyjaśnić ją może jakiś nieznany dziś materiał źródłowy⁸.

Kolejnym sektorem Ustrzyk, dla którego mapa przynosi istotne informacje, jest folwark dworski. Dzięki szczegółowemu inwentarzowi znamy przybliżone położenie wszystkich budynków. Część z nich odpowiada położeniu opisanemu w 1772 r. Widzimy więc położone na wschód od mostku wozownię, dwór, lamus, browarek i oborę, postawioną na rzucie kwadratu. Brak natomiast gumna, czyli zespołu stodoł i szop na zboże, zbudowanych na zachód od obory na rzucie litery C. Były to budynki nowe, postawione w latach 1772–1773, zatem wykluczyć trzeba celową rozbiórkę z powodu złego stanu technicznego. W zasadzie jedyną przyczyną ich zniknięcia mógł być pożar, który całkowicie strawił wypełnione słomą budowle i których w tym miejscu nie odbudowano. Na mapie widać dwa nowe budynki poniżej wozowni. Przypuszczalnie były to nowe stodoły, niezbędne w tak dużym gospodarstwie folwarczym.

Mapa potwierdziła lokalizację stawu powyżej przejazdu nad zachodnim potokiem dworskim, który był opisany w 1772 r. Rozważyć w tym wypadku trzeba, czy przejazd przez ten potok odbywał się groblą, gdyż na mapie nie ma zaznaczonego mostku. Obecnie trudno to jednoznacznie rozstrzygnąć.

Poniżej folwarku na tym samym potoku w miejscu, gdzie zbiegają się dwa wąwozy, naniesiono na mapie drugi staw, wcześniej niewzmiankowany w żadnych materiałach. Lokalizacja tego zbiornika w tym miejscu wydaje się dość dziwna, choć wykonanie spiętrzenia w tym punkcie jest możliwe.

Na wysokości dworu znajdowały się na Strwiążu tama i staw młyński, które na mapie uwzględnione nie zostały, chociaż musiały istnieć, bez nich bowiem nie byłoby przepływu wody w długiej młynówce, która miała początek w rejonie ujścia potoczku dworskiego, natomiast uchodziła do Jasieńki. Sam młyn zlokalizowany był w pobliżu południowej części współczesnego bloku wielorodzinnego przy ul. 29 Listopada.

Drugi młyn odnajdujemy na zachodnim krańcu Ustrzyk, poniżej ujścia potoku Granicznego. Obiekt ten na spornym terenie zbudował właściciel Strwiążka Edmund Chojnacki.

Zabudowa wiejska Ustrzyk ciągnęła się – jak już wcześniej napomknęto – wzdłuż drogi, będącej w przybliżeniu odpowiednikiem dzisiejszej ul. Nadgórnej. Budynki nie były jednak zlokalizowane w sposób uporządkowany, lecz były to raczej grupy domów. Wydaje się, że to ślad po pierwotnym układzie własności. Kiedy przez wieki dzielono pierwotne duże gospodarstwa, synowie czy wnukowie budowali domostwa w sąsiedztwie zagrody ojca lub dziadka, czyli spokrewnione rodziny gospodarowały odrębnie, ale mieszkaly obok siebie.

Najbardziej zaskakujące treści odnajdujemy jednak na mapie środkowej części Ustrzyk w rejonie współczesnej stacji kolejowej i kościoła pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski. Pierwszą z nich jest dość duży zbiornik wodny na wschód od tego kościoła. Być może wiązać go trzeba z toponimem Cegielnia, jaki odnotowano w tym rejonie Ustrzyk. Najprawdopodobniej ów staw powstał w miejscu, gdzie wcześniej wybierano glinę do produkcji cegły.

⁸ List od p. Marceliny Tomzy z 9.08.2017 r.

Znacznie bardziej interesująca jest lokalizacja cerkwi pod koniec XVIII w. Była ona umiejscowiona przy drodze prowadzącej do Jasienia na współczesnym placu przed stacją kolejową. Rodzi się pytanie, dlaczego świątynię zbudowano właśnie tutaj, w oddaleniu od domostw. Wydaje się, że stało się to wtedy, kiedy miasteczko prężnie się rozwijało i w związku z tym przewidywano, iż w niedługim czasie także i tu powstanie zabudowa⁹. Obok cerkwi znajdowały się dwa budynki. Jeden to była zapewne diakówka, wzmiankowana w późniejszych dokumentach. Wątpliwości natomiast są co do funkcji drugiego. Możliwe, że była to plebania, lecz brak na to jednoznacznych dowodów (mapa nr 4).

Przy cerkwi znajdował się cmentarz chrześcijański. Jednak już rok później wydzielono nowe miejsce na pochówki. Sprawę opisuje dokument z 1784 r., którego treść prezentujemy poniżej w całości¹⁰.

Opisanie miejsca obranego na cmentarz: Za miastem

Pro 20 July 1784

Podług naywyższego Roskazu

Monarchicznego niżej na podpisie wyrażeni obraliśmy y wyznaczili Plac nowy na cmentarz przy dawnym Cmentarzu za miastem na sążni dwieście piętnaście odległym przy Cerkwi Parochialnej Ustrzyckiej Ktorem to plac nowoobраний na Cmentarz zawiera w sobie wzdłuż sążni dwadzieścia wszcz zaruwno dwadzieścia na gruncie Poświętym Plebanalnym do Wielebnego Ks. Jana Pużakowskiego należącym w obecności Parocha, dworu, Miasta, y Cały gromady Ustrzyckiej nato dla wiary i waloru z wyrażeniem osób swoich podpisujemy się

Dan Dnia 19 Julij Roku 1784 w Ustrzykach

Basilus Kruczkiewicz Dekanus Ustrzycki

Jan Pużakowski Paroch Ustrzycki

Iwan Hentosz wójt prawny

Seńko Humelicz przysiężny

Michał Kurzeniowski

Bartłomiej Grodecki

Lokalizacja i dokładne granice ówczesnego cmentarza przycerkiewnego są znane, istniał on bowiem jeszcze w XIX w. i naniesiony został na mapę katastralną. Cmentarz ten miał powierzchnię 20 arów, zatem jak na tamte czasy był dość duży. Jednoznacznie też można stwierdzić, że wydzielony został z gruntów dworskich.

Władze austriackie ze względów sanitarnych wprowadziły rygorystyczne przepisy, nakazujące tworzenie cmentarzy w oddaleniu od zabudowy oraz zaprzestanie pochówków w sąsiedztwie kościołów i cerkwi.

Samorząd i proboszcz ks. Jan Pużakowski to polecenie władz wykonali i wydzielono z gruntu plebańskiego nowy cmentarz o powierzchni 14,39 ara. Położony był niedaleko od współczesnej Szkoły Podstawowej nr 1, a dokładnie w tym miejscu, gdzie teren szkolny sąsiaduje ze stacją transformatorową.

Warto zauważyć, że było to działanie wyłącznie dla zadowolenia władz cyrkularnych, starszy cmentarz był bowiem oddalony od zabudowy o taką samą odległość jak nowy, a jakiegokolwiek jego negatywne oddziaływanie ze względu na izolowane wówczas położenie było zerowe.

Z 1785 r. dysponujemy statystykami ludności, opracowanymi przez Z. Budzińskiego¹¹. Według tego badacza zaludnienie Ustrzyk przedstawiało się wówczas następująco:

katolicy obrządku łacińskiego – 35 (7,3%);

katolicy obrządku greckiego – 268 (53,2%);

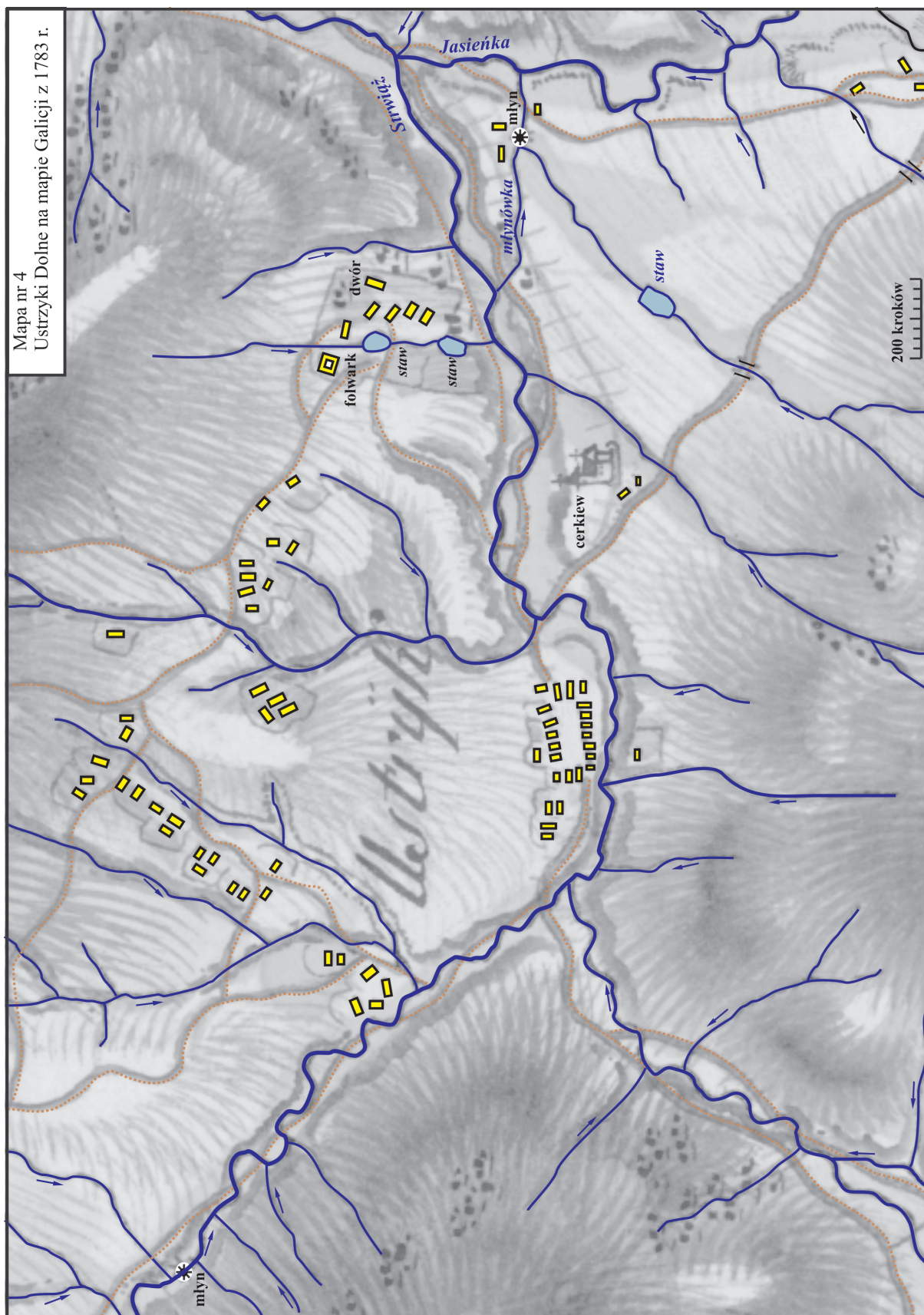
Izraelici – 190 (39,5%);

łącznie – 481 osób.

⁹ Originalaufnahmskarte von Galizien und Lodomerien 1779–1783, Maßstab 1:28800, Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Sygn. BIXa 390, Sektion 137.

¹⁰ *Zbiór materiałów dotyczących heraldyki i sfragistyki miast galicyjskich.*, Lit. T-U, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, ф. 144, оп. VI, о.з. 18.

¹¹ Z. Budziński, *Ludność pogranicza polsko-ruskiego w drugiej połowie XVIII wieku*, Przemyśl–Rzeszów 1993, t. II, s. 375.

Pewne wątpliwości budzi liczebność Żydów. W tym czasie liczba domów żydowskich nie przekraczała 15, a więc w każdym z nich musiałyby mieszkać średnio prawie 13 osób, co wydaje się mało prawdopodobne. Chyba zatem do miejscowych Żydów w spisach doliczano również współwyznawców z okolicy, co zresztą powtarza się i w innych statystykach. Powyższe wątpliwości wyjaśniają dane ze spisu liczby Żydów w miastach Galicji z 1774 r., gdzie podano, że w Ustrzykach mieszkało ich 99¹².

W latach 80. XVIII w. przeprowadzono w całej Galicji kolejną olbrzymią operację biurokratyczną, która miała na celu ewidencję wszystkich gruntów użytecznych, tj. ustalenie ich powierzchni, kategorii użytkowania, wielkości zbiorów oraz właścicieli. Dane te miały stanowić podstawę do wymiaru podatków.

Ciężar związanych z tym pomiarów spadł na dominia i samorządy, których zadaniem było zaprowadzenie ksiąg z wyżej wymienionymi danymi. Zadaniem administracji była weryfikacja wykonanych w dominiach prac obliczeniowych. Teoretycznie w całej operacji brali również udział mieszkańcy miasteczek i wsi, uwzględniając jednak niemal powszechny analfabetyzm, byli oni w tych poczynaniach wyłącznie figurantami.

W efekcie tych prac powstała dla każdej miejscowości olbrzymia dokumentacja z informacjami praktycznie o każdej dziedzinie życia, nazywana obecnie Metryką Józefińską. Niestety, dla wielu miejscowości nie zachował się komplet tych dokumentów. Tak stało się w przypadku Ustrzyk Dolnych, dla których przetrwało tylko kilka sumariuszy. Jeden z nich, będący zbiorczą informacją o strukturze upraw, zamieszczamy na końcu rozdziału jako załącznik nr 10.

Z zachowanych szczątków ustrzyckich akt poznajemy przedstawicieli ówczesnego samorządu. Wójtem w 1786 r. był Jan Antosz (Hentosz), natomiast wieś reprezentowali Iwan Fedyk, Michajło Baran, Wasko Gebet, Senko Humelicz i Hryc Woytow. Zarządcą dóbr z ramienia hrabiów Ossolińskich był wtedy Stanisław Kocharński.

Na podstawie danych zawartych w sumariuszach udało się odtworzyć strukturę użytkowania gruntów w poszczególnych sektorach, którą prezentuje tabela nr 12.

Tabela nr 12. Struktura użytkowania gruntów opodatkowanych w Ustrzykach Dolnych w 1786 r.¹³

	Pola orne	Ogrody	Łąki	Pastwiska	Las	Łącznie
	Powierzchnia w m ²					
Dominium	1414793,2	5 8553,5	148401,4	226448,8	61 7983,9	246 6180,8
%	57,37	2,37	6,02	9,18	25,06	
Popostwo	15 7770,7	1222,9	1 9465,1	3 4556,0	0,00	21 3014,7
%	74,07	0,57	9,14	16,22	0,00	
Gromada	202 7579,9	19 0453,5	5 0076,2	35 1961,1	0,00	262 0070,7
%	77,39	7,27	1,91	13,43	0,00	
Łącznie	360 0143,8	25 0229,9	2 17942,7	612 965,9	61 7983,9	529 9266,2
%	67,94	4,72	4,11	11,57	11,66	

Z powyższej statystyki widać, że Ustrzyki miały w 1786 r. charakter rolniczy. Prawie 68% gruntów wykorzystywanych było jako pola orne, zaś dalsze 4,72% jako ogrody. W przypadku sektora rustykalnego, czyli użytków chłopskich, współczynnik ten wynosił aż 77,39% dla ról ornych i 7,27% dla ogrodów. Wydaje się, że już wówczas wykorzystywano prawie wszystkie nadające się do uprawy kawałki ziemi. Pastwiska usytuowane były w większości na zboczach o dużym nachyleniu i w wąwozach, którymi spływały potoki. Z kolei łąki położone były na terenach podmokłych. W dokumencie wykazano zaledwie 61,79 ha lasu (11,66% powierzchni ogólnej).

¹² *Materiały dotyczące zabytków archeologicznych w Galicji. Lit. D-G*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Teki A. Schneidera, ф. 144, cz. V, sygn. 6.

¹³ *Metryka Józefińska*, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 19, оп. XV, од. зб. nr 96 (dalej: MJ Ustrzyki Dolne).

Na podstawie danych w sumariuszach wyliczyć można też procentowy udział poszczególnych gatunków zbóż w trzyletnim przedziale czasowym. Wyniki tych wyliczeń przedstawia tabela nr 13. Widzimy, że dominującym gatunkiem był – jak wszędzie w górach – owies (76,57%). Brak też istotnych różnic pomiędzy poszczególnymi sektorami wsi. Oznacza to, że struktura ta była optymalna dla warunków klimatycznych i glebowych, jakie tutaj panowały.

Tabela nr 13. Struktura procentowa zbiorów zbóż w latach 1784–1786¹⁴

Sektor gruntów	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
	%			
Dominium	2,60	9,16	12,31	75,93
Popostwo	2,36	9,69	11,70	77,25
Gromada	2,42	8,87	11,75	76,96
Cała gmina	2,49	8,98	11,97	76,57

W zasadzie to są jedyne dane, jakie dla Ustrzyk pozyskać można bezpośrednio w oparciu o zachowane dokumenty z Metryki Józefińskiej.

Na podstawie danych szczegółowych z księgi pomiarów sporządzony został w 1820 r. kolejny zbiór dokumentów, zwany Metryką Franciszkańską. W praktyce ten wytwór austriackiej maszyny biurokratycznej jest uaktualnieniem dokumentacji z 1786 r. Oznacza to, że w przypadku każdej działki na podstawie stanu z 1820 r. można ustalić, jaką miała powierzchnię i kategorię użytkowania w roku 1786. Problemem jest tylko stan własności, tu jednak posilkować można się informacjami z fasji z 1789 r., w której właściciele nieruchomości są podani. Operacja taka została przez autora wykonana, zaś uzyskane dane zostały wprowadzone do wyliczeń w rozdziale VII, który jest poświęcony dziejom poszczególnych gospodarstw.

W ostatniej dekadzie XVIII w. zaszły poważne zmiany, jeżeli chodzi o stan własnościowy nie tylko Ustrzyk Dolnych, ale prawie połowy wsi w Bieszczadach. Był to skutek rozpadu olbrzymiego latyfundium rodzin Ossolińskich i Mniszchów. Wynikał on z zaszłej w tej rodzinie zmiany pokoleniowej. W Rymanowie 6 maja 1776 r. zmarła Teresa ze Stadnickich Ossolińska, która była dziedziczką olbrzymich dóbr po Kmitach i Stadnickich¹⁵. Również w Rymanowie zmarł 18 września 1780 r. wojewoda wołyński Józef Ossoliński¹⁶. Po ich śmierci rozpoczął się skomplikowany proces podziału dóbr, prawa do schedy mieli bowiem przedstawiciele wielu magnackich rodzin.

Z zapisów w Tabuli Krajowej wynika, że spadkobiercy Teresy i Józefa Ossolińskich dwoma aktami prawnymi z 23 lutego 1790 r. scedowali prawo własności miasta i wsi Ustrzyki Dolne oraz Jasienia (z wolnym wrębem w lasach hoszowskich) na wdowę po kasztelanie wiślickim Rochu Michale Jabłonowskim Katarzynę z Ossolińskich hrabinę Jabłonowską¹⁷. Zaznaczyć trzeba, że nowa właścicielka Ustrzyk nie pochodziła z linii, wywodzącej się od Teresy i Józefa Ossolińskich, lecz była córką starosty nurskiego Tomasza Ossolińskiego. Dobra ustrzyckie przypadły jej w wyniku skomplikowanych rozliczeń pomiędzy przedstawicielami różnych gałęzi tego magnackiego rodu.

Tak więc Ustrzyki trafiły w ręce osoby z regionem nie związanej, ale mającej dość trzeźwe spojrzenie na sprawy ekonomiczne, o czym świadczy fakt, że dopilnowała przy sporządzaniu dokumentów sprawy dostępu do lasów hoszowskich, gdzie uzyskała prawo wolnego wrębu, co dla gospodarstwa dworskiego, jak i dla mieszkańców miało kluczowe znaczenie¹⁸.

W okresie zmian stanu własności Ustrzyk w 1789 r. przeprowadzona została kolejna biurokratyczna operacja, której efektem było sporządzenie kolejnego zbioru dokumentów (formalnie zeznania podatkowego), zwanego fasją. W przypadku Ustrzyk, dla których nie zachowały się podstawowe dane

¹⁴ MJ Ustrzyki Dolne.

¹⁵ *Polski Słownik Biograficzny*, Wrocław 1979, t. 24, s. 388 (dalej: PSB).

¹⁶ PSB, t. 24, s. 412.

¹⁷ *Wypisy z ksiąg Tabuli Krajowej we Lwowie dotyczące różnych majątków ziemskich. Lit. U-W. 1780–1880*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 141, Zbiór Aleksandra Czołowskiego, op. III, o.3. 608 (dalej: Tabula Krajowa).

¹⁸ PSB, t. 10, s. 254.

z Metryki Józefińskiej, informacje zawarte w fasji mają znaczenie podstawowe. W tym dokumencie do danych o podatnikach przypisane zostały numery ich domów wg numeracji z 1784 r. Oznacza to, że można na tej podstawie w miarę dokładnie lokalizować siedziby i użytki rolne ich właścicieli. W fasji tej nie są jednak wzmiankowani ci mieszkańcy, którzy mieli wyłącznie domy. W części wiejskiej byli to chałupnicy, których było niewielu. Natomiast w miasteczku posiadaczy domów (bez ogrodów) było kilku, a może nawet kilkunastu i o nich nie ma wiadomości. Druga grupa, pominięta w wykazie, to dzierżawcy gruntów i obiektów dworskich. Dotyczy do głównie mieszczan chrześcijan, którzy praktycznie wszyscy dysponowali jakimiś gruntami, ale również żydowskich arendarzy należących do dominium karczm, czyli najzamożniejszych mieszkańców miasteczka. Tabele z fasji z powinnościami mieszkańców Ustrzyk dołączone są do rozdziału jako załącznik nr 11¹⁹.

W wyniku dopasowania danych z fasji z 1789 r. i z Metryki Franciszkańskiej udało się zrekonstruować w miarę dokładną strukturę przestrzenną własności w Ustrzykach w 1786 r. Przedstawia ją mapa nr 5 zamieszczona ze względu na wielkość na płycie CD, dołączonej do opracowania. Udało się również na podstawie tych samych materiałów opracować dane dotyczące własności w 1786 r. na obszarze miasta i wsi Ustrzyki. Są one przedstawione w tabelach nr 14 a i 14 b.

Oczywiście największym posiadaczem użytków rolnych i leśnych było dominium. W tym czasie w formalnym zarządzie Maksymiliana hr. Ossolińskiego było 246,61 ha ról i lasów. Grunty folwarku dworskiego miały zwartą strukturę przestrzenną, zajmując wschodnią i północną część Ustrzyk. Wyjątkami były niewielka enklawa przy granicy z Ustjanową, należąca formalnie do dworu niezabudowana część rynku oraz karczma na zachód od rynku (nr domu 1). Trzeba zauważyć, że na skutek doraźnych decyzji posesorów i dzierżawców pewne mniejsze lub większe części folwarku oddawano w czasowe użytkowanie rolnikom, co czasem przeradzało się w ich własność dziedziczną. W 1786 r. widzimy tak już udokumentowane dwa gospodarstwa, należące do młynarza Leszka Sztynia (nr stary 56) i do tkacza Stefana Machnowa (nr stary 57). Z późniejszych źródeł wiadomo, że takich dzierżaw było dużo więcej. Z punktu widzenia zarządu folwarku było to zjawisko w dłuższym przedziale czasowym niekorzystne. Chłopi i mieszczanie znajdowali swoje sposoby, aby zwiększać swój stan posiadania kosztem dworu.

Drugim pod względem wielkości posiadaczem gruntów była parafia greckokatolicka, która posiadała 22,60 ha gruntów, rozdzielających pola dominium od chłopskich.

W przypadku miasta widzimy, że proces przejmowania gruntów chłopskich przez mieszczan trwał nadal. Grunty Michała Kowala i Iwana Daszkiewicza stały się ich własnością dziedziczną. Trzeci z mieszczan stelmach Michał Korzeniowski osiągnął ten cel kilka lat później, przejmując w posiadanie grunt teściów. Pozostali mieszkańcy północnej pierzei dzierżawili pola od dworu, ale nie jest to dobrze udokumentowane.

W części żydowskiej właściciele ośmiu posesji mieli ogrody. Należy podkreślić, że były to rodziny mieszkające w Ustrzykach od początku istnienia miasta. Formalnie własnością miasta było pastwisko o powierzchni 5,61 ha, ciągnące się wzdłuż Strwiąża i zwane Ryń.

W sektorze wiejskim widoczne są początki rozdrabniania się własności chłopskiej. Proces podziału gospodarstw przebiegał dość szybko. W 1784 r., kiedy wprowadzono urzędowy system numeracji, w części wiejskiej Ustrzyk było 29 posiadaczy domów i gospodarstw rolnych, w 1789 r. wykazano ich już o 9 więcej.

Wydaje się, że w tak krótkim czasie przyrost ten nie był tylko skutkiem zwiększenia się liczby rodzin, ale wynikał też z jakiegoś czynnika natury biurokratycznej, który z perspektywy czasu trudno jednak wskazać.

W 1786 r. istniało 8 dużych gospodarstw, do których należało od 9 do 11 ha gruntów. Ich posiadaczy uznać można za najzamożniejszych kmieci. Druga grupa, która liczyła 16 gospodarzy, to posiadacze od 5 do 7 ha gruntów. Wydaje się, że powierzchnia użytków powyżej 5 ha gwarantowała w ówczesnych warunkach w miarę bezpieczną egzystencję. Kolejnych 14 gospodarzy miało użytki o powierzchni od 3 do 5 ha. Jeden z mieszkańców miał 2,96 ha, ale był to tkacz Stefan Machnow (Machniewicz), dla którego rolnictwo nie było jedynym źródłem utrzymania. W części wiejskiej mieszkał też chałupnik Jakub Siwiński, który miał wyłącznie ogród. Była to jednak rodzina, mająca zatrudnienie we dworze, która z czasem zaczęła dzierżawić grunty rolne.

¹⁹ *Fasja z 1789 r.*, C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 18, справа 3441 (dalej: *Fasja Ustrzyk D. z 1789*).

Przedstawione powyżej dane jednoznacznie wskazują, że w pierwszej fazie rządów austriackich, tj. w latach 1772–1790 nie pojawił się żaden czynnik prorozwojowy. Miejskowa społeczność trwała na poziomie ekonomicznym takim, jaki osiągnęła w ostatnich latach istnienia Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Tabela 14 a. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r. (część miejska)²⁰

Nr domu stary	Właściciel gruntów	Powierzchnia w m ²
Część chrześcijańska		
23	Kowal Michał	6 0298,66
26	Daszkiewicz Iwan	5 0381,32
22	Futryk Michał	2883,33
19	Korzeniowski Michał**	1391,90
17	Grodecki Wawrzyniec	1366,73
25	Grodecki Bartłomiej	1079,00
18	Grodecki Kazimierz	1068,21
24	Stelmach Wasko	901,54
20	Grodecki Michał	775,08
Część żydowska		
8	Jonas Abraham	1672,09
9	Jasiner Moszko	1426,07
14	Ustriker Zelik	1156,32
12	Dobromiler Marko	1156,32
13	Ustriker Zelik	748,10
11	Beri Moszko	615,03
10	Beri Manzel	906,36
7	Wolf Josef	217,60
	Gmina Ustrzyki Dolne	5 6107,76

* Ogród Michała Futryka nie został formalnie wykazany w Metryce Józefińskiej, wzmiankowany jest jednak w fasji z 1789 r. Powierzchnia wyliczona została na podstawie danych z 1820 r.

** W następnych latach Michał Korzeniowski przejął po teściach grunt o pow. 6 0019,88 m².

²⁰ MJ Ustrzyki D. i Fasja Ustrzyk Dolnych z 1789.

Tabela nr 14 b. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r. (część wiejska)²¹

Nr domu stary	Właściciel gruntów	Powierzchnia w m ²
55	Dominium – Maxymilian hr. Ossoliński	246 6180,83
58	Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne	22 5959,63
52	Sawczak Jędrzej	11 2664,90
51	Woźny Stefan	10 4390,70
53	Wojtów Miśko	10 5601,92
40	Fedio Iwan (przejściowo miał dwa gospodarstwa)	6 9914,88 3 4144,25
32	Zakałata Iwan	9 5706,94
45	Gebet Michał	9 3871,42
49	Świdorski Dmitro	9 3315,69
50	Podolak Leszko	9 0102,10
56	Sztyń Leszko	8 9561,99
29	Hentosz Iwan	7 1458,84
31	Jurko Iwan	7 0932,86
30	Hentosz Leszko	6 7180,69
47	Chomiak Michał	6 2145,31
67	Chopta Adnryj	6 0019,88
42	Kogut Iwan	5 9328,13
44	Wojtow Jędrzej	5 7894,12
27	Humen Senko	5 6753,42
43	Wasko Dmitro	5 5535,94
38	Woźny Michał	5 4297,43
28	Łunio Iwan	5 2354,86
35	Wasko Iwan	5 2238,30
35	Prokopy Ilko	5 1509,74
37	Sztyń Misko	5 1299,90
68	Hentosz Leszko	5 1124,60
45	Gebet Wasko	5 0820,86
66	Łuniów Leszko	5 0637,73
48	Chłysta Michał	4 8657,40
63	Humelicz iwan	4 7759,16
2	Paczko Iwan	4 7675,58
65	Załuba Michał	4 7599,30
59	Hentosz Iwan	4 7082,22
34	Humelicz Tymko	4 5477,45
62	Baran Iwan	4 4805,33
36	Zubel Michał	4 4484,58
33	Baran Michajło	4 3547,15
64	Chłysta Paweł	3 8755,05
48 & 64	Chłysta Michał i Paweł wspólnie	3 8276,74
46	Załobak Jędrzej	3 5928,15
57	Machnow Stefan	2 9693,96
54	Siwiński Jakub	4452,65

²¹ MJ Ustrzyki D. i Fasja Ustrzyk Dolnych z 1789.

Załącznik nr 8

Lustracja dóbr w dzierżawach będących czyli addytament do inwentarzów W^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych²².

Addytament do Inwentarza Ustrzyckiego

Die 21 January 1773 Lustrując Dobra Ustrzyckie co przybyło lub ubyło tak we dworze Jako y na Gromadzie po Inwentarzu przez W^o Klickiego Spisanym tak się wyraża.

Co do Budynków Dworskich

W Wozowni, Gdzie przedtym Bydło stało Drabiny y Złobów w Niey nie masz

Ostrog z Płach Jodłowych częścią nowy, częścią dawny od Staienki Rogu aż ku Browarkowi Ciągający się, w Którym Ostrogu Wrota Podwoyne z Deszczek stare zle.

W Ganku; Ex Opposito Drzwi Siennych, Deszczek od spodu bydź mających niemaż.

Przy Drzwiach Stołowej Izby Skobla iednego niemaż.

Przy Okienicach do Okien Pokojowych bydź mających, Zawiasy, Swornika y Haczyka niedostaje.

W Tych Pokoiach znayduie się Szadzak per modum Praski, Drzwiczkami Podwoynemi na Zawiaskach, u iednych całych, a u drugich złych, z Wierzchem Okrągłym Lipowym, na kształt Stolika, znayduie się

Item, Stolik Dębowy na Nogach Toczonych takichże z Poszawki bydź mający

W Browarku: Susznia z mniejszej większą, de novo postawiona -

Przytymże Komorka z Drzewa Jodłowego za Possesyi JP^a Dobraczyńskiego nowo postawiona, do Ktorey Drzwiczki na Biegunie z Wrzeczędzem y Skoblami dwoma Żelaznemi, Podłoga y Powala z Tarcic pod Dachem Gontowym nowym,

O Scianę tej karmniczek, do którego Drzwi z Deszczek na Biegunie, w Nim koryto Zwodem, Nad którym Przyczulek Słomą posyty.

W Oborze Szopa skonczone.

Przy izbie Folwarczney Dawniey Opisaney Zręb z Drzewa Jodłowego w Węgiel y Komorką nowopostawioną, lecz ieszcze nieskonczony.

Co do Poddania w Ustrzykach

Sub N° 7. U Iwana Jurkowego iest Iwan Świdzki Teraz Jego ..... w Paszowie.

// // 8. u Waśki Zakałaty Accessit Corka Maryanna. Rok 1.

// // 8. u Iwana Humelicza znayduie się Szwagier Michayło Lat 14.

// // 15. Przy Iwanie Peruniowym iest iego Brat Iwan 5.

Co do Poddania w Mieście

// // 4. u Wawrzeńca Szewca Accessit Syn Łukasz ¼ Roku.

Co do Żydów w Ustrzykach Adnotatur.

Iż Gospodarzow iest wszystkich N° 12. Domow Wiedznych N° 6. Dom Wiedzny pusty N° 1.

Dom Wiedzny pusty Polowę na Wieś rozebrany N° 1/ Domow małych Niewiedznych N° 8.

Placow Pustych N° 8.

Co do Pretensyi Gromady

Te iako mniej konsyderacji potrzebne, tak się ułatwiały; Największa tylko Pretensya Ta.

Ze stante Woyny y Przechodow roznego Woyska Gromady ochronić i zastąpić niechciał, Owszem uchylał się, nawet y Pieniędzy wrazie ciężkim pożyczyć zawsze niechciał.

Co do Granic

Lubo Wdzieranie się W^o Choynackiego. Czesnika Lwowskiego w Granicę Ustrzyk dobrze wiadome Skarbowi, Jednakowoż to się wyraża, in A^o 1771 Zboże na Grontach Chłopskich pokosić kazał. Potem in A^o 1772 na Tychże samych Grontach Chłopskich wszelkie Zboże będące pokosić, Bydłem nagnawszy wypaść i wytrataować kazał.

Pola tego jak ludzie miarkuią, które sobie przywłaszcza na korcy circiter N° 50 Korcy wyniesie. Item Młyn iuż na tymże gruncie postawić kazał, ktorey iuż miele. Przezco Ludzie krzywdę ponoszą. Videatur Hoc Loco. Kopia Listu JP^a Kopczyńskiego Ekonomu Liskiego do Jm^o P^a Zaleskiego między Papierami po Sp. W^o Sędzia Sandomierski sub N° 13. Titulo Papiery z Dobr od JP^a Romainvillla przysłane. Względem tego tedy wdzierać ma się W^o Cześnika iest uformowany, iest przy innych podobnych Okolicznościach z innych Dobr pochodzących Promemoria ImP^a Zaleskiemu Plenipotentowi Panskiemu Generalnemu.

²² Lustracja dóbr w dzierżawach będących czyli addytament do inwentarzów W^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych, Rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 12724/III.

Co do Zakładów

Za Sp. W^o Sędziego Sandomierskiego wzięła Gromada Ustrzycka Zakłady z Wojutycz, które dotąd Skarb nieodebrał z racyi że na Trakcie wielkim Ustrzyki będące Wiele Też Gromady ucierpiały od Moskalow, Konfederatow y Austryakow, Przez co mocno zubożała, Zwłaszcza gdy Espens na... ..

Co do Intraty

<i>Przez W^o Klickiego wyprowadzony</i>	<i>f. 3613 gr 12</i>
<i>Za Pole Gacowe, to jest: Prentow które teraz na</i>	
<i>Dwor sieią Żyd zapłacił przedtym</i>	<i>f. 15</i>
<i>Aukcji na Arędzie która przedtym chodziła</i>	
<i>f. 2000 adminimum speratur</i>	<i>f. 371 gr 18</i>
<i>N^o Ta teraz tylko chodzi f. 7400</i>	
<i>Summa Effici f. 4000</i>	

Notatum Lubo in A^o 1769 wyprowadzono Intraty na Zł^{tych} 4182 gr 17, Tera pod czas Rewolucyi Arendzie Defalkowano f 600

A Kontraktem anni 1769 naznaczona ta Possesya f 3582 fr. 17

Z Obligacją Piec Wapna wypalić. Teraz Wapno przez

Lat 3 do Srodpościa anno 1772 Skarb z racyi czasow

Ciężkich ustąpił Komptacyq. Za Rok zaś do Srodpościa

Na A^o 1772 oddawać będzie powinien JP. Possessor To iesel Piec ieden

Załącznik nr 9

Fasja miasteczka i wsi Ustrzyki Dolne z 1773 r.²³

Miasto Ustrzyki	Chłupy	Role	Role uprawne			Ogrody uprawne	Łąki z których siana	Pańsz- czyzna rocznie		Bydła się znajduje						Czynsze z Roli
			Wysiew Oзимiny	Wysiew Jarzyny	Ugory			Parę	Pieszę	Konie	Woły	Krowy	Jatownik	Owce	Wieprze	
	liczba		korce			staje		dni		sztuki						zł
Świątynia r.g. Ks. Joan Pużakowski	1	$\frac{1}{2}$	1	8		$\frac{2}{4}$	9			2	4	4	2	2	3	
Wawrzyniec Szewcow	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	2	2	$\frac{1}{4}$	1		3		2	1	1		11	12
Kazimierz Grodecki*	1	$\frac{1}{4}$		3	2	$\frac{1}{8}$	1	2	4	1	2	2			3	25
Michał Korzeniowski	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	2	1	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{2}$		2			2			1	15
Theodor Suhar	1		$\frac{1}{4}$	2	1	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{2}$		2			2				
Bartłomiej Grodecki	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	3	$\frac{1}{8}$	1	2	4	1	2	3			4	17
Aleksander Stelmach	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	2	3	$\frac{1}{8}$	1		6			1			4	17
Michał Futryk	1	$\frac{1}{4}$		3	3	$\frac{1}{8}$			6	1		2			5	25
Razem	7	1½	1¼	17	15	1	5	4	27	3	6	13	1		28	111

* Dopisane szewc.

Miasto Ustrzyki - mieszkańcy wyznania mojżeszowego*	Domy	Konie	Woły	Krowy	Jatownik	Owce	Wieprze
Budynek dominium (karczma) Moszko Herszkowicz	1	1		3	4		
Wulf Aronowicz	1						
Icko Chaimowicz	1	1		1			
Majer Ickowicz	1	1		1			
Kielman Josefowicz	1	1		1			
Faybuś Sandowicz dom opuszczony	1						
Laybuś Berkowicz dom opuszczony	1						
Synagoga**	1						
Abraham Herszkowicz	1						
Ankiel Herzkowicz	1	1		1			
Szulim Kopowicz	1						
Szmuyło Herszkowicz	1			1			
Mordko Szmuyłowicz	1						
Jakob Helowicz	1	1					
Zeylik Jakobowicz	1						
Moszko Jozefowicz dom opuszczony	1						
Layka Josiowa wdowa	1						
Josio Dawidowicz	1						
Razem	18	6		8	1		

* W oryginale Infideles Hebrai.

** W oryginale Synagoga Judaorum.

²³ C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 16, справа 1394.

Wieża Ustrzyki	Chłupy		Role	Wysiew Oziminy		Wysiew Jazyny	Ugory	Ogrody uprawne	Łąki z których siano	dni rocznie				sztuki						Czynsz z Roli		Czynsz od Bydła	Przędza
	liczba					korce		staje	wozy	Paniszczyna Parą	Paniszczyna Pieszą	Daremszczyna Parą	Daremszczyna Pieszą	Konie	Woły	Krowy	Jalownik	Owe	Wieprze	zł	gr		
Seiko Humelicz	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	4	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1	1		78	2	3		2	2			2	3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Iwan Packo wójt liber	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	4	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1	1						2	4	4		1				
Iwan Łuniów	1	$\frac{1}{4}$		4	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1	1		78		5							3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Lesio Łuniów	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	4	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	1	1	78			3		2	3	1		1	3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Iwan Hyntosz	1	$\frac{1}{3}$	1	5	1		$\frac{2}{4}$	2	2	104		3	4	1	2	4	3		3	4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Michał Hyntosz	1	$\frac{1}{3}$	1	5	1		$\frac{2}{4}$	1	1	104		3	4	1	2	4	3		2	4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Iwan Jurków	1	$\frac{1}{3}$	1	5	1		$\frac{2}{4}$	1	1	104		3	4		2	2	2		1	4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Iwan Jacków	} 1	$\frac{1}{6}$	$\frac{2}{4}$	2			$\frac{1}{8}$	1	1	52		1	2		2	2				2	7	3	1
Wąsko Zakalata		$\frac{1}{6}$	$\frac{2}{4}$	2			$\frac{1}{8}$	1	1		52		3			2	2			2	7	3	1
Michał Baran	1	$\frac{1}{2}$	$\frac{2}{4}$	6	3		$\frac{2}{4}$	1	1		156	4	6		2	2	1			6	15	6	2
Tymko Humelicz	1	$\frac{1}{4}$		3	1		$\frac{1}{8}$	1	1		78	2	3		2	1				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Ilko Krokopiszyn	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1		78	2	3		2	2				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Michajło Hrynków	1	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{4}$	5	2		$\frac{1}{4}$	1	1	104		3	4		2	1	2			4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Macko Hrynków	1	$\frac{1}{6}$		2			$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$		52		3			1				2	7	3	1
Misko Mielników	} 1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78		2	3	1	2	1				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Michał Chomiaków		$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78		2	3	1	2	2	2			3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Iwan Peruniów	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78		2	3		2	2				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Iwan Fedyk	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78		2	3		2	1				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Jurko Chopta	} 1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1		78		5						1	6	19	6	2
Lesio Chopta		$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1		78		5			1							

Wieś Ustrzyki	Chłupy		Role	Wysiew Oziminy		Wysiew Jarzyny	Ugory	Ogrody uprawne	Łąki z których siano	dni rocznie				Konie	Woły	Krowy	Jalownik	Owce	Wieprze	Czynsz z Roli		Czynsz od Bydła	Przedza
	liczba					korce		staje	wozy	Paszczyzna Parą	Paszczyzna Pieszą	Daremszczyzna Parą	Daremszczyzna Pieszą							zl	gr	gr	szt.
Michał Kohut	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78	5					1				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Andrus Woytów	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78	2				2	1	1			3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Dmitro Waskow		$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1		78		5			1	1			3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Wasko Gebet	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1	78	2		3		2	2				3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Michał Żołobecki	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	1	1		78		5	1		2	1			3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Michał Choma leśny liber	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	3	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	1	1							1							
Michał Chłysta	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	3	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{8}$	1	1		78		5			1	2			3	$9\frac{1}{2}$	3	1
Jurko Świdzki	1	$\frac{1}{2}$	1	6	3	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	2	2		156	4	6	1	2	4	4		3	6	15	6	2
Lesio Podolak	1	$\frac{1}{2}$	1	6	3	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	2	2		156	4	6	1	2	4	2		1	6	15	6	2
Wasko Woźny	1	$\frac{1}{3}$	$\frac{3}{4}$	4	2	$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{4}$	1	1	104		3	4		2	2			2	4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Andr: Woytów	1	$\frac{1}{3}$	$\frac{3}{4}$	4	2	$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{4}$	1	1	104		3	4	1	2	1			1	4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Miszko Andruszków	1	$\frac{1}{3}$	$\frac{3}{4}$	4	2	$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{4}$	1	1	104		3	4		2	1	1		2	4	$16\frac{2}{3}$	3	$1\frac{1}{3}$
Sobest: Kucharz	1		$\frac{2}{4}$	1			2									2			1	1	12	3	
Senko Mielnik młyn	1	$\frac{1}{2}$	1	6	3	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	2	2						2	3	3		5	120			
Stefan Tkacz	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	2			$\frac{1}{8}$	1	1	78		2	3		2	2	2		1	1	21	3	1
Razem	31	9	$\frac{5}{6}$	19	$33\frac{1}{2}$	11	$\frac{3}{8}$	$37\frac{1}{2}$	2106	650	56	122	8	48	65	37			27	247	$20\frac{1}{6}$	3:15	$36\frac{1}{3}$

Załącznik nr 10

Dane zbiorcze o użytkowaniu gruntów w Ustrzykach Dolnych z 1786 r.²⁴

Summaryusz
Generalny z Pomiaru wszystkich ruchomości wynikający jako niżej

		Role				Łąki				Lasy	
		Pożytek 3 Letni				Powierzchnia w sążniach ²	Pożytek roczny			Powierzchnia w sążniach ²	Pożytek w sążniach ³
		Pszemicy	Żyta	Jęczmienia	Owsa		słodkie	kwaśne	potraw słod.		
Powierzchnia w sążniach ²		Korce									
Pola	393364	40/8	141/28	190/1	1171/54						
Ogrody						16280	91,58		22,84		
Ugorowe											
Łąki						41261	83,52	101,05	36,85		
Pastwiska						62961	15,68				
Stawy											
Lasy											
Pola	43866	4/16	14/54	20	132/1						
Ogrody						340	1,92		0,47		
Ugorowe											
Łąki						5412	10,76	14,76	4,58		
Pastwiska						9607 ^{3/6}	2,87	0,13			
Stawy											
Lasy											
Pola	563741 ^{1/6}	53/24	195/44	259/24	1698/45						
Ogrody						52953	297,85		74,48		
Ugorowe											
Łąki						13923	11,94	36,60	8,20		
Pastwiska						97858	26,49	0,30			
Stawy											
Lasy											
Summa	1000971 ^{1/6}	97/50	362/3	469/25	3007/36	300595 ^{3/6}	542,61	152,74	147,77	171822	88

Stanisław Kochański
Jan Antosz – woyt, Iwan Fedyk, Michayło Baran, Wasko Gebet, Senko Humelicz, Hrys Woytow.

²⁴ Метрика Юзефінська, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 19, оп. XV, од. зб. nr 96.

Załącznik nr 11

Fasja miasteczka i wsi Ustrzyki Dolne z 1789 r.²⁵

Konsygnacja

Owych Poddanych wraz z Przychodem z ich gruntów y Dominikalnemi Powinnościami tudzież Mieszne w Ziarnie Ktorą xiedzu Ritus Graeci dotąd oddawali.

Część dokumentacji dotycząca gruntów rolnych kmieci

Nr domu	Imiona Właścicielow	Kontrolowany jedno roczny grontowy przychod na pieniądze wyrachowany						Jedno roczna Powinność która się Zwierchności od Poddanych podług Inwentarza Starego należy										
		Z Rol ugorow y Stawow		Z Ogrodow y Łąk		Z Pastwisk y Lasow		Pieniądze za Podatek		Gęsi	Kury	Sztuki przędzy	Jaja	Mieszne Księdzu				
		R	X	R	X	R	X	R	X	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Korce				
29	Iwan Hętosz	23	28 ⁷	3	23 ⁴					4 ⁴	104	45		1	2	2	20/60	20/32
30	Leszko Hentosz	23	33 ¹	3	21					4 ⁶	104	45		1	2	2	20/60	20/32
31	Iwan Jurko	24	32 ⁷	2	13 ³					8 ³	104	45		1	2	2	20/60	20/32
32	Iwan Zakalata	33	3	3	20 ¹					8	104	45		1	2	2	20/60	20/32
49	Dmitro Swiderski	33	55	2	400 ²					12	104	45		1	2	2	20/60	20/32
50	Leszko Podolak	28	19	2	6 ¹					16	104	45		1	2	2	20/60	20/32
51	Stefan Woźny	29	39 ¹	4	55 ¹					19 ¹	104	45		1	2	2	20/60	20/32
52	Jędrzey Sawczak	33	35 ¹	3	33					33	104	45		1	2	2	20/60	20/32
53	Misko Woytow	32	56 ⁶	3	44 ¹					44 ¹	104	45		1	2	2	20/60	20/32
67	Andrey Hopta	25	40	1	43 ⁴					7 ³		45		1	2	2	20/60	20/32
2	Iwan Packo	13	17 ⁷	3	9 ⁴					2 ¹	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
27	Senko Humen	16	22 ⁶	3	45 ⁴					14 ³	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
28	Iwan Lunio	17	1 ³	2	19 ⁴					2 ⁴	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
33	Michał Baran	18	33 ¹	1	33 ⁶					7 ³	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
34	Tymko Humelicz	16	19 ³	1	43 ¹					5 ¹	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
35	Ilko Prokopy	17	58 ²	2	9 ⁴					7 ⁷	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
36	Michał Zubeł	16	21 ⁶	1	43 ³					3 ⁶	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
37	Misko Styn	18	55 ¹	2	1					1 ⁴	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32
38	Michał Woźny	18	43 ¹	2	3					2 ⁷	78		33 ³ / ₄	3 ⁴ / ₄	1 ¹ / ₂	2	15/60	16/32

²⁵ С.К. Намісництво Галицькіє, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 18, справа 3441.

Nr domu	Imiona Włascicielow	Kontrolowany jedno roczny grontowy przychod na pieniądze wyrachowany						Jedno roczna Powinność która się Zwierchności od Poddanych podług Inwentarza Starego należy									
		Z Rol ugorow y Stawow		Z Ogrodow y Łąk		Z Pastwisk y Lasow		Pańszczyzna in natura Ciągła Piesza		Pieniądze za Podatek		Gęsi	Kapłony	Kury	Sztuki przędzy	Jaja	Mieszne Księdzu
39	Iwan Wasko	18	35 ⁷	2	19 ⁷		4 ²	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
40	Iwan Fedio	17	41 ⁷	2	9 ⁶		4 ²	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
42	Jędrzey Kogut	19	18 ²	2	25 ³		8 ¹	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
43	Dmitro Wasko	20	2 ⁵	2	20 ⁵		6 ⁷	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
44	Jędrzey Woytow	22	5 ³	2	27 ²		7 ⁶	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
45	Michał Giebet	21	55	1	59 ⁵		13 ⁴	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
45	WaskoGiebet	20	28 ²	2	12 ⁴		2 ²	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
46	Jędrzey Żalobat	19	54 ³	2	15		41 ⁷	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
47	Michał Chomiak	21	59 ⁷	2	44 ²		8 ²	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
48	Michał Chlista	17	48 ⁵	1	53 ³		12 ³	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
57	Stefan Machnow	14	16	1	2 ³		-	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
62	Iwan Baran	14	48	1	28 ⁵		8 ¹	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
63	Iwan Humelicz	16	55 ⁷	1	29 ⁵		3 ²	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
64	PawełChlista	29	50 ⁴	1	19 ⁴		17 ¹	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
66	Leszko Lunio	18	3 ⁷	3	4		3	78			33 ³ / ₄	3/4	3/4	1 1/2	2	15/60	16/32
68	Leszko Hętosz	10	50 ⁵	1	1 ²		4 ¹	52			22 1/2	1/2	1/2	1	2/3	10/60	10/32
65	Michał Żaluba	17	39 ⁴	1	48 ²		4 ⁶	52			22 1/2	1/2	1/2	1	2/3	10/60	10/32
59	Iwan Hętosz	14	3 ³	3	19 ³		7 ⁷	52			22 1/2	1/2	1/2	1	2/3	10/60	10/32
	Summa	778	30	88	34 ⁶	6	7 ²	2132	936	22	7 1/2	29 1/2	29 1/2	59	70	9 ^{50/60}	19 ⁶³²

Jan Hętosz Woyt
Iwan Fedyo Przysiężny
Wasko Giebet Przysiężny

Część dokumentacji dotycząca gruntów rolnych chalupników

Nr domu	Imiona Właścicielow	Kontrolowany jedno roczny grontowy przychód na pieniądze wyrachowany						Jedno roczna Powinność która się Zwierchności od Poddanych podług Inwentarza Starego należy									
		Z Rol ugorow y Stawow		Z Ogrodowy Łąk		Z Pastwisk y Lasow		Pańszczyzna in natura Ciągła Piesza		Pieniądze za Podatek		Gęsi	Kapłony	Kury	Sztuki przedzy	Jaja	Meszne Księdzu
		R	X	R	X	R	X		Dni	Dni	R	X	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Korce
34	Jakob Siwiński			2	13 ²				-	-	2	30	-	-	-	-	-

Część dokumentacji dotycząca mieszkań chrześcijan posiadających grunty rolne

Nr domu	Imiona Właścicielow	Kontrolowany jedno roczny grontowy przychod na pieniądzu wyrachowany						Jedno roczna Powinność która się Zwierchności od Poddanych podług Inwentarza Starego należy									
		Z Rol ugorow y Stawow		Z Ogrodow y Łąk		Z Pastwisk y Lasow		Pańszczyzna in natura Ciągła Piesza		Pieniądze za Podatek		Gęsi	Kapłony	Kury	Sztuki przędzy	Jaja	Meszne Księdzu
		R	X	R	X	R	X	Dni	Dni	R	X	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Korce
19	Michał Korzeniowski	19	49 ^l	1	56 ^l		8 ^o	-	-	4	15	-	-	-	-	-	16/32
26	Iwan Daszkiewicz	18	27 ^o	3	3 ⁴		6 ^o	-	-	4	15	-	-	-	-	-	16/32
56	Leszko Słyn	26	26 ²	9	10 ⁴		-	-	-	12	29	-	-	-	-	-	1
D	Michał Kowal	19	55 ^l	1	4 ^l		9	-	-	4	15	-	-	-	-	-	16/32
	Summa	84	38 ²	15	15		24 ^l	-	-	25	14	-	-	-	-	-	21 ^{16/32}

8.7.1789 Kochanski

Jan Hętosz Woyt
Iwan Fedyo Przysiężny
Wasiko Giebet Przysiężny

Część dokumentacji dotycząca mieszkań chrześcijan posiadających ogrody

Nr domu	Imiona Właścicielow	Kontrolowany jedno roczny grontowy przychod na pieniądzu wyrachowany						Jedno roczna Powinność która się Zwierchności od Poddanych podług Inwentarza Starego należy									
		Z Rol ugorow y Stawow		Z Ogrodow y Łąk		Z Pastwisk y Lasow		Pańszczyzna in natura Ciągła Piesza		Pieniądze za Podatek		Gęsi	Kapłony	Kury	Sztuki przędzy	Jaja	Meszne Księdzu
		R	X	R	X	R	X	Dni	Dni	R	X	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Sztuki	Korce
17	Wawrzeniec Grudecki	-	-		40 ^l	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Antoni Grudecki	-	-		31 ^l	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Michał Grudecki	-	-		41 ⁴	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Michał Futryk	-	-	2	23 ³	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Wasko Stelmach	-	-		13 ^l	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Bartko Grudecki	-	-		32 ^l	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
	Summa			5	3 ⁷				60								

Część dokumentacji dotycząca gruntów rolnych parafii greckokatolickiej, mieszczan wyznania mojżeszowego oraz gruntów dworskich i gminnych

Nr domu	Imiona Właścicieli	Z Rolników i Stawów			Z Ogrodów i Łąk			Z Pastwisk i Lasów		
		Morgi	R	X	Morgi	R	X	Morgi	R	X
58.	Grunt parafii gr.-kat.	27/1066	67	6 ³	3/1372	6	17	7/1187		49 ²
	Grunt rodzin żydowskich									
7.	Josef Wolf				0/61,5		6 ⁴			
8.	Abraam Jonas				0/465		49 ³			
9.	Moszek Jasiner				0/396,5		42 ⁴			
10.	Mancel Beri				0/252		27 ¹			
11.	Moszek Beri				0/171		19			
12.	Marko Dobromiler				0/321,5		34 ⁴			
13.04. 2020	Zelik Usriker				0/225		24 ⁴			
14	Zelik Usriker				0/208		22 ³			
	Grunt Gminy Żydowskiej	0/163		38 ³						
	Pastwisko Gminne							9/1200	1	23 ⁸
55	Grunt Dworskie	246/164	611	52 ³	49/1541	68	40 ⁴	25/621	18	46 ⁶
	Summa	274/93	679	37³	25/621	78	43²	40/1408	20	59²

ROZDZIAŁ IV

DZIEJE USTRZYK W ŚWIETLE METRYKI FRANCISZKAŃSKIEJ I FASJI PODATKOWYCH Z POCZĄTKU XIX WIEKU

Jak już zasygnalizowane zostało w rozdziale poprzednim, Ustrzyki z Jasieniem stały się własnością Katarzyny z Ossolińskich hr. Jabłonowskiej. W jej imieniu dobrami kierował Martyn Witoszyński. Według materiałów barona Antona Baldacciego hrabina zarządzała majątkiem osobiście, mieszkała częściowo na miejscu, częściowo zaś w Lubieniu w cyrkule samborskim¹.

Niestety, niewiele więcej wiadomo o jej działalności. Za jej rządów uporządkowano kilka zaszłości, z których najważniejszą była sprawa jarmarków. W praktyce ich utrzymanie oznaczało zachowanie przez Ustrzyki statusu miasta, co wobec ogólnego regresu ekonomicznego było zagrożone.

Ustrzyki miały prawa do odbywania jarmarków i targów tygodniowych na mocy przywileju nadanego przez króla Stanisława Augusta. Administracja austriacka w latach 80. XVIII w. dokonała weryfikacji tych praw i większości miast i miasteczek ponownie zostały one nadane już przez cesarza Franciszka II.

Według zachowanych akt zarząd dóbr ustrzyckich o takie potwierdzenie wystąpił w 1786 r. Działo się to jednak w czasie, kiedy nastąpiła zmiana stanu własności Ustrzyk i sprawa nie została wtenczas należycie dopilnowana. W efekcie miasto takowego przywileju nie otrzymało. W imieniu hrabiny Jabłonowskiej jej plenipotent Martyn Witoszyński rozpoczął zabiegi o zmianę tego stanu rzeczy. Poniżej prezentujemy jego pismo w tej sprawie, które najlepiej oddaje istotę problemu.

Prześwietny Ces. Kr. Cyrkularny Sanocki Urzędzie

Wiadomo Przes. Urzędowi Cyrkularnemu, że według Kursorii dd 2. Febr. 1786 Roku № 932 do Wszystkich miast y Miasteczek nadesłany, na fundamencie Dekretu Gubernialnego pod dniem 19^{tym} Stycznia tegoż Samego roku № 1043 wypadłego Aby się podawali w Którym Dniu y Miesiącu swoje dawne uprzywilejowane Targi i jarmarki otrzymać żądaliby. Miasteczko Ustrzyki swoje dawne następujące jarmarki iak nayspokorniey do Utwierdzenia podało.

To iest Pierwszy. W Poniedziałek po Kwietney Niedzieli

Drugi 24ta Junij na S: Jan Krzcziciel

Trzeci 1ta Septembra na S. Idzi

Czwarty 27 X^{bra} na S: Jan Ewangelista

Gdy wtym czasie Dominium Ustrzyckie wiadomość doszła, że inne Miasta y Miasteczka od Nayjaśniejszego Monarchy Franciszka Drugiego utwierdzone otrzymali. Jedynie Miasteczko Ustrzyki utwierdzenia Jarmarkow nieodebrało. Więc przychodzi zanieść od terażniejszej Nowej Dziedziczki JW. Katarzyny Hrabiny z Ossolińskich Jabłonowskiej najpokorniejszą prośbę do Prześ: Urzędu Cyrkularnego, ażeby wtey mierze dla rownego potwierdzenia Przywilejow na wyżej wyrażone Jarmarki do Naywyższych Rządow łaskawie przychylić się raczył.

Znana jest Przes. Urzędowi Cyrkularnemu Pozycja piękna tego Miasteczka y wszelka potrzeba mienia Jarmarków dla dobrej sposobności y następująca Szkoda dla Dominium, y Poddanych, swoich widzących się bydz w upadku, rownie krzywda dla Okolic, gdyż w Bliskości nie ma Miasteczka, Dobromil y Lisko odległe o kilka mil zostaią. Przeto w potrzebie nabycia pieniędzy dla opłacenia się Podatku Monarchicznego niełatwość mieliby y dla swoich Potrzeb trudność y szkodę ponosić musieliby.

O Które to utwierdzenie Jarmarkow dominium Ustrzyki iak nayspokorniey Protekcji Przes: Cyrkułu doprasza się w Ustrzykach 22 Julij 794ta Roku

Martyn Witoszyński

Plenipotent mp

¹ T. Hołyński, *Właściciele i dzierżawcy dóbr ziemskich w cyrkule sanockim w 1804 r. Wyjątek z topograficzno-statystycznych materiałów Antona Baldacciego w Wiedniu*, „Res Historica”, nr 37, Lublin 2014, s. 194.

Sprawa jednak – podobnie jak wcześniej – utknęła w urzędzie, więc rok później do starostwa zwróciła się sama hrabina Jabłonowska, do podania dołączając (po raz kolejny) przywilej króla Stanisława Augusta².

Starania te ostatecznie zakończyły się powodzeniem i cesarski przywilej na jarmarki został wydany, choć nie ma go w aktach sprawy. Ze znacznie późniejszych źródeł wiadomo, że taki dokument znajdował się w tutejszym dominium, bo jeszcze na początku XX w. zastępował... wybitą szybę w oknie³.

Z dokumentów z Tabuli Krajowej dowiadujemy się, że hrabina procesowała się o prawo wolnego wrębu w lasach hoszowskich z Karolem hr. Tomatisem, co zostało uwieńczone sukcesem. Służebność ta wpisana została do ksiąg wieczystych w 1798 r.⁴

Najbardziej kluczową kwestią dla przyszłości miasta była komunikacja z sąsiednimi miejscowościami, a precyzyjniej ujmując stan drogi karpackiej. Administracja austriacka doskonale zdawała sobie sprawę ze znaczenia gospodarczego i militarnego tego szlaku. Formalnie trakt miał rangę drugiej pod względem ważności drogi w Galicji, co jednak nie przekładało się na nakłady na inwestycje, szczególnie w dziedzinie budowy mostów. Sytuacja ta zmieniała się, lecz bardzo powoli. Niestety, badanie tego problemu jest trudne, albowiem materiał źródłowy jest bardzo rozproszony i niekompletny.

Pierwsza informacja o zmianie sytuacji w omawianej dziedzinie to wzmianka z 1794 r. o nadzorcy odcinka drogi w Ustrzykach Franciszku Mołodyńskim⁵. Oznacza to, że kilka lat wcześniej drogę przejęto w zarząd państwa i stopniowo tworzone zarówno infrastrukturę techniczną, jak i administracyjną tego szlaku.

Nie oznaczało to jednakże żadnych działań radykalnych. Ruch odbywał się tak, jak za czasów Rzeczypospolitej, czyli – jak to zostało opisane w rozdziale poprzednim – od zachodu do rynku wjeżdżało się w południowej części pierzei zachodniej, zaś od wschodu w północnej części wschodniej pierzei. W tym przypadku mamy dość lakoniczną informację, że dom, który stał na parceli 24, został *rozebrany dla drogi*⁶.

Wydaje się, że na pierwszym etapie zmian zmodernizowano wjazd do Ustrzyk od strony zachodniej. Stało się to prawdopodobnie jeszcze w latach 80. XVIII w., lecz w dokumentacji własnościowej brak informacji o wywłaszczeniach gruntów, jakie w związku z tym musiały być dokonane. Wówczas to ten odcinek szlaku karpackiego uzyskał taki przebieg, jaki ma do dzisiaj. Znacznie bardziej skomplikowana okazała się sprawa odcinka drogi na wschód od rynku. Tutaj zdecydowano się na radykalne rozwiązanie, to jest wytyczenie zupełnie nowego pasa drogowego od rynku do granicy z Berehami. Nową drogę wyznaczono dokładnie tak, jak biegnie ona obecnie. W związku z tym wywłaszczano grunty z 7 gospodarstw chłopskich, popostwa i folwarku dworskiego, co odnotowano w Metryce Franciszkańskiej, jednak bez podania daty. Prawdopodobnie stało się to już w latach 90. XVIII w. Nie oznacza to, że automatycznie powstał taki szlak komunikacyjny, jak współcześnie. Problem stanowił bowiem most na Strwiążu, którego budowa byłaby kosztowna i sprawiałaby trudności techniczne. Przez kilkanaście lat funkcjonowało zatem rozwiązanie pośrednie. Droga nadal wychodziła z rynku tak jak dziś ul. Szkolna, dochodziła do Strwiąża w rejonie dzisiejszego Zespołu Szkół Licealnych, tu znajdował się bród, którym pokonywano rzekę, dalej droga przecinała ukośnie Ryń i dochodziła do szlaku głównego w rejonie obecnej hali sportowej.

Trudno jednak pozyskać na temat przebiegu tego szlaku bardziej szczegółowe dane. W opisie dróg Galicji z 1817 r. autorstwa Xawiera Christianiego odnajdujemy tylko ogólną adnotację o miejscowo-

² C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 146, оп. 88, спр. 30, о.з. 518.

³ W kronice szkolnej z okresu międzywojennego znajduje się na ten temat zapis następujący: *W roku 1915 był w sprawie urzędowej u miejscowego właściciela Ustrzyk p. Nanowskiego, sekretarz gminy p. Wiktor Głuszkiewicz i zobaczył w miejscu brakującej szyby w oknie dyplom cesarski z roku ok. 1790, mocą którego ustanowione zostały targi w Ustrzykach. Pan Wiktor Głuszkiewicz wyprosił sobie ten dyplom i oddał go gminie, gdzie się na przechowaniu znajduje.* – *Kronika szkolna z lat 1915–1939*, [w:] *Księga pamiątkowa Liceum Ogólnokształcącego w Ustrzykach Dolnych*, Ustrzyki Dolne 2011, s. 15.

⁴ *Tabula Krajowa*, k. 259.

⁵ *Kopie ksiąg metrykalnych parafii Ustrzyki Dolne z filiami Jasień, Strwiążyk*, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 142, sygn. 7930, k. 29 (dalej: KM r.g. Ustrzyki Dolne).

⁶ Przypuszczalnie chodzi o budynek, który stał w miejscu, gdzie współcześnie do rynku dochodzi ul. Szkolna. – *Metryka Franciszkańska*, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 20, оп. XV, од. зб. nr 67, k. 3 (dalej: MF Ustrzyki D.).

ściach, przez które przebiegał ów trakt, z dość lakoniczną uwagą: *Ponieważ Strwiąż koło Ustrzyk powoduje kosztowną konserwację dróg i mostów, dlatego w tej okolicy konieczne będzie przekierowanie drogi w kierunku Chyrowa*⁷.

Na podstawie tego zapisu niewiele można wywnioskować. W zasadzie wydaje się pewne, że most na Strwiążu powstał przed rokiem 1820⁸. Od tego czasu główny szlak przebiegał przez miasto tak jak współcześnie, jedynym wyjątkiem jest miejsce, w którym droga przekraczała Jasieńkę, gdzie most znajdował się 120 metrów powyżej współczesnego.

Tak więc na terenie Ustrzyk powstały od strony zachodniej dwa mosty na rzeczkach Równia i Strwiążek, zaś na wschód od rynku dość duży most na wysokości współczesnego liceum, a mniejsze na wysokości ul. Dworcowej i przedszkola nr 2, dalej zaś był duży most na Jasieńce i przepust w rejonie współczesnego wjazdu do szpitala.

W wyniku tych zmian całkowicie straciła na znaczeniu dawna droga wyjazdowa z rynku, pokrywająca się ze współczesną ul. Szkolną. Przy skrzyżowaniu z drogą wiodącą w kierunku do Jasienia i dalej do Lutowisk powstał punkt poboru opłat, przez ludność zwany *szlabantem*⁹. Nowy przebieg drogi głównej spowodował, że transport w kierunku Czarnej i Lutowisk odbywać się zaczął współczesną ul. Fabryczną, zaś droga wiodąca obok dawnej cerkwi zaczęła stopniowo zanikać. Dla porządku dodać trzeba, że główny szlak komunikacyjny przebiegający przez miasto miał oficjalną niemiecką nazwę „II Hautp Comertial Post Karpathen Strassen”¹⁰, której oczywiście nikt w życiu codziennym nie używał, nazywano ją zwyczajnie „drogą cesarską”.

Ten proces zmian przebiegu drogi głównej miał wpływ na kształt zabudowy miasteczka. Wraz z poprawą stanu szlaku powoli następowały też zmiany koniunktury gospodarczej, czego efektem był wzrost liczby domów. Stopniowo wypełniły się luki w poszczególnych pierzejach rynku i zaczęto z zabudową wychodzić na jego zaplecze. Nowe domy powstawały początkowo przy drodze wylotowej na wschód, ale ponieważ zmieniał się jej przebieg, starano się ich lokalizację do tego dostosowywać. Wynik tych poczynań sprawia wrażenie dość chaotycznego skupiska budynków na obszarze, gdzie dziś znajduje się Urząd Miejski i plac zabaw.

Z omawianego okresu zachowały się najstarsze precyzyjne statystyki, pozwalające ocenić, jak opisane powyżej zjawiska wpływały na ustrzycką demografię. Niestety, austriackie formularze spisowe nie rozróżniały części miejskiej i wiejskiej w miejscowościach takich jak Ustrzyki, ale brały pod uwagę wyłącznie podział wyznaniowy. W przedstawionej poniżej tabeli nr 15 z danymi z 1790 r. mamy w wierszu odnoszącym się do chrześcijan łączne dane dla kmieci z części wiejskiej, mieszczan chrześcijan oraz mieszkańców folwarku dworskiego, zaś w wierszu odnoszącym się do Żydów zarówno mieszczan, jak i np. arendarzy czy faktorów mieszkających w zabudowaniach dworskich.

Tabela nr 15. Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1790 r.¹¹

	Domy	Rodziny	Mężczyźni żonaci	Kawalerowie i wdowcy	Kobiety	Populacja łącznie
Chrześcijanie		55	63	99	156	318
Żydzi		32	30	38	60	128
Razem	70	87	93	137	216	446

⁷ Zapis w języku niemieckim ma następującą treść: *Da der Strwiaz bei Ustrzyki eine kostspielige Strassen- und Brücken-konservation verursacht, so wird in der dortigen Gegend mit der Strasse gegen Chyrow ausgelenket werden müssen.* – *Mapy i opisy dróg w Galicji. 1807–1827*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, ф. 144, Teki A. Schneidera, cz. VI. Materiały do statystyki Galicji, o.z. 18, k. 77.

⁸ M. Tobiasz, *Jak budowano trakt podkarpacki w 1818–1823 r.*, „Wierchy” 1961, r. 30, s. 191.

⁹ Nazwa *Na szlabancie* dla domów w rejonie obecnego skrzyżowania ul. 29 Listopada z ul. Fabryczną była powszechnie używana do 1951 r. – Informacja przedwojennych mieszkańców Ustrzyk Dolnych Franciszka Zygmunt i Antoniego Futryka.

¹⁰ *Grundriss-Skitze sämtlicher Staats-Strassen in Galizien und der Bukowina*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 5, оп. I, o.z. 4602/II, k. 20.

¹¹ *Sanok cyrkuł. Wykazy ludności i bydła z lat 1777–1824 oraz liwerunku z 1809*, Archiwum Państwowe w Krakowie, zespół Teki A. Schneidera, sygn. 1839 (dalej: Cyrkuł Sanok spisy).

Powyższe liczby jednoznacznie wskazują, że do 1790 r., czyli do czasu, kiedy rządy przejęła K. hr. Jabłonowska, panował regres, co wynikało z sytuacji ogólnej w Galicji, jak i ze skomplikowanych zaszłości w dobrach Ossolińskich, które to dobra w tym czasie uległy rozpadowi.

Zastanawiające są dane dotyczące zwierząt pociągowych, w 1790 r. wykazano, bowiem w Ustrzykach tylko 9 koni i 48 wołów, czyli mniej niż w trudnych latach 70. XVIII w. Wydaje się, że dominium w tym przypadku podało wyłącznie zwierzęta będące w posiadaniu rolników.

Kolejne dane, do jakich udało się dotrzeć, pochodzą z 1799 r. Prezentuje je tabela nr 16. Widoczny jest wzrost we wszystkich kategoriach spisowych, co oznacza, że pojawiła się bardzo powolna faza rozwojowa, z czego wnioskować można, że rządy ówczesnej dziedziczki miały dla wsi i miasteczka pozytywny wpływ.

Tabela nr 16. Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1799 r.¹²

	Domy	Rodziny	Mężczyźni żonaci	Kawalerowie i wdowcy	Kobiety	Populacja łącznie
Chrześcijanie		64	71	109	172	352
Żydzi		38	35	41	77	153
Razem	73	102	106	150	249	505

Przyrost nastąpił również, jeżeli chodzi o zwierzęta pociągowe, wykazano bowiem 14 koni, 58 wołów pociągowych oraz 4 opasowe.

Tak się złożyło, że zachowały się również dane spisowe z roku 1800 (tabela nr 17), które w zasadzie można by pominąć w rozważaniach, gdyby nie dość gwałtowne zmiany w różnych dziedzinach życia. Z jednej strony nastąpił wzrost liczby domów (przybyło 5) oraz ogólny, choć minimalny wzrost liczby mieszkańców. W części chrześcijańskiej nastąpił wprawdzie spadek o 4 osoby, lecz w żydowskiej przyrost o 9 osób.

Poważniejsze zmiany widoczne są w hodowli, gdzie wykazano 8 koni (spadek o 6 szt.) i 44 woły pociągowe (spadek o 12 szt.). Niestety, niełatwo te zmiany wyjaśnić. Nasuwa się przypuszczenie, że być może doszło do epidemii chorób zakaźnych zarówno ludzi, jak i zwierząt hodowlanych, która wystąpiła w okresie sprzyjającej koniunkturze gospodarczej.

Tabela nr 17. Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1800 r.¹³

	Domy	Rodziny	Mężczyźni żonaci	Kawalerowie i wdowcy	Kobiety	Populacja łącznie
Chrześcijanie		64	72	102	174	348
Żydzi		41	37	42	83	162
Razem	78	105	109	144	257	510

Kolejna zmiana w dziejach omawianej miejscowości nastąpiła na początku XIX w. Katarzyna Jabłonowska, będąc w w. podeszłym, stopniowo wyprzedawała swoje posiadłości. 8 sierpnia 1804 r. sprzedała dobra Wojutycze, Nadyby, Lutowiska, Kowenice oraz Ustrzyki wraz z Jasieniem, które przeszły na rzecz Stanisława hr. Wodzickiego¹⁴. Tutaj zaznaczyć trzeba, że nowy właściciel był zięciem sprzedającej (był żonaty z jej córką Anną), co sprawia wrażenie, że transakcja nie miała charakteru komercyjnego. Jednak w swych pamiętnikach hrabia Stanisław Wodzicki wyraźnie zaznacza, że wspomniany klucz dóbr kupił od teściowej, płacąc 840 000 „bankocetłami”. Podaje też, że Katarzyna hr. Jabłonowska zmarła w 1807 r. we Lwowie.

¹² Cyrkuł Sanok spisy.

¹³ Cyrkuł Sanok spisy.

¹⁴ *Tabula Krajowa*, k. 259–260.

Ryc. nr 8. Portret Stanisława hrabiego Wodzickiego – właściciela Ustrzyk Dolnych w latach 1804–1808.

Józefa Kalinowskiego Justyną. Owocem tegoż związku była córka Marianna. Justyna Piasecka zmarła w 1809 r., a więc w rok po zakupie Ustrzyk¹⁷. W wydawnictwie „Poczet Szlachty Galicyjskiej” podano, że Tomasz Piasecki *Przyjęty został do grona Stanów w 1817 r.*¹⁸

Z braku innych informacji warto przeanalizować dane statystyczne z pierwszego okresu jego rządów. Zachowane dane ze spisów ludności przedstawia tabela nr 18.

Tabela nr 18. Podstawowe dane demograficzne dla Ustrzyk Dolnych z lat 1807–1820¹⁹

	Domy	Rodziny	Mężczyźni żonaci	Kawalerowie i wdowcy	Kobiety	Populacja łącznie
1807	93	157	135	161	299	595
1815	102	156	124	204	336	664
1816	102	156	127	203	353	683
1818	102	159	128	207	327	662
1820	102	157	131	210	340	681

¹⁵ S. hr. Wodzicki, *Wspomnienia z przeszłości : od roku 1768 do roku 1840*, Kraków 1873, s. 433, 434.

¹⁶ *Tabula Krajowa*, s. 260

¹⁷ B. H. Łuszczyński, *Silva Heraldica, rodowody i inny materiał do rodopistwa z akt grodzkich i ziemskich b. województwa krakowskiego i innych archiwów akt dawnej Rzeczypospolitej Polskiej*, Biblioteka Narodowa, rkps. IV 6583 [lit.P], k. 270.

¹⁸ *Poczet szlachty galicyjskiej i bukowinińskiej*, Lwów 1857, s. 191.

¹⁹ Cyrkuł Sanok spisy.

Nowy właściciel był bez wątpienia jedną z najwybitniejszych postaci spośród przedstawicieli ówczesnej arystokracji polskiej. Sprawował wiele urzędów, lecz najbardziej znany jest z pełnienia funkcji prezesa Senatu Rządzącego Rzeczypospolitej Krakowskiej. Z zamiłowania był botanikiem. Pozostawił olbrzymią spuściznę piśmienniczą poświęconą głównie roślinności ogrodów i parków dworskich.

Jednak już cztery lata po zakupie hrabia sprzedał swe dobra we wschodniej części Galicji. W pamiętniku skwitował to krótkim zapisem: *W r. 1808 na kontraktach majowych we Lwowie, na które zwykle zjazdy obywatelskie były liczne i świetnie, sprzedałem Piaseckiemu Ustrzyki za 300 000 papierami austriackimi*¹⁵.

Transakcja zawarta została 27 czerwca 1808 r., zaś już 3 lipca 1808 r. wpisana została do ksiąg wieczystych. Od tego dnia nowym właścicielem dominium Ustrzyki stał się Tomasz Piasecki¹⁶.

Niestety, mimo dość intensywnych poszukiwań, udało się o nim znaleźć niewiele informacji. Wiadomo, że był synem Jana, ożenił się w 1802 r. z córką

Z zaprezentowanych danych, wynika, że od 1816 r. w Ustrzykach zaistniał cykl rozwojowy. Wzrosła liczba domów do 102 i mieszkańców do 683. W 1817 r. nastąpiło załamanie tego trendu i to dość drastyczne, bo w 1818 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się do 662 osób, lecz w następnych latach mieszkańców ponownie zaczęło przybywać.

Bardziej dynamicznie kształtowała się sytuacja w dziedzinie hodowli, co ilustruje tabela nr 19.

Tabela 19. Hodowla w Ustrzykach Dolnych w latach 1807–1820²⁰

	Konie	Woły	Krowy	Owce
1807	14	58	98	0
1815	16	80	130	8
1816	21	83	145	10
1818	9	89	84	3
1820	7	148	71	5

Również w tym wypadku widać wyraźnie, że do 1816 r. rosła zamożność mieszkańców, czego najlepiej dowodzi przyrost liczby koni i krów. W 1817 r. nastąpiło jakieś załamanie gospodarcze, które trwało do 1820 r. Nie dotyczyło to jedynie wołów, których liczba cały czas rosła, przy czym w ostatniej fazie wręcz skokowo – z 89 szt. w 1818 r. do 148 szt. 1820 r. Wyjaśnienie takich skomplikowanych zmian z perspektywy czasu nie jest proste. Wydaje się, że przez cały ten okres trwała dobra koniunktura w transporcie i w związku z tym rosło zapotrzebowanie na woły. Lata 1818–1820 to okres intensywnych prac przy budowie drogi cesarskiej w rejonie Ustrzyk, co tłumaczy przyrost liczby wołów aż o ponad 66% w ciągu zaledwie dwóch lat.

W 1820 r. administracja austriacka przeprowadziła dwie potężne operacje biurokratyczne, mające na celu uaktualnienie danych o dochodach mieszkańców każdej miejscowości w Galicji. Zebrane dane dają obraz, jak kształtowała się wówczas sytuacja w dziedzinie własności gruntów i budynków.

W pierwszej kolejności należy omówić dokument zwany fasją, czyli deklaracją podatkową, formalnie datowaną na 1820 r., jednak w rzeczywistości wprowadzono do niej dane nieco starsze, może nawet z 1818 r. Wyraźnie też jest widoczne, że wykazy powstały na podstawie starszych danych, które nawet po sporządzeniu dokumentu były aktualizowane. Niestety, nie wszystkie te dopiski są zrozumiałe. Tabele z wykazami powinności mieszkańców poszczególnych sektorów Ustrzyk dołączone są jako załącznik nr 12 do rozdziału IV.

Dokument zaczyna się od części żydowskiej miasteczka, która nie była wówczas zwartą całością. Całkowicie izraelicka w 1820 r. była pierzeja południowa, w zachodniej domostwa były przemieszane, zaś we wschodniej pomiędzy żydowskimi domami ok. 1805 r. zbudowano dużą karczmę dworską.

W fasji odnotowano 35 domów i placów żydowskich, nie wszystkie jednak były domami mieszkalnymi. Dom nr 1 (karczma), dzierżawiony przez Dawida Laupa, stanowił własność dworską. W dwóch przypadkach posesje określono jako pustki, które zresztą dość szybko zostały zabudowane. W budynku nr 18 (południowo-zachodni róg rynku) znajdował się cheder (Moyses Schole). Niestety, spis podaje tylko nazwiska i imiona właścicieli bez podania zawodu czy specjalności handlowej. Tylko w przypadku domu nr 2 znajduje się dopisek Bäcker, z czego można się domyślać, że była tam piekarnia.

Żyjąca w 1820 r. w Galicji społeczność żydowska była pierwszą generacją, której przypisane zostały urzędowe nazwiska. Część tych nazwisk pochodziła od wykonywanych przez ich nosicieli zawodów. Najbardziej interesujące w przypadku Ustrzyk jest nazwisko właściciela domu nr 6 Drücker, wskazujące, że w jego domu mogła się znajdować drukarnia.

W części chrześcijańskiej miasteczka, która obejmowała głównie pierzeję północną, odnotowanych zostało 14 posesji, w tym jeden plac pusty (Iwana Futryka – nr d. 35). Oprócz tego znajdowała się tutaj posesja nr 37, którą dwór odkupił od dwóch mieszczan z przeznaczeniem na sąd. Kolejne dwa domy chrześcijańskie stały w pierzei zachodniej. Ich właścicielami byli Danko Kogut i Andrej Chlista; nieste-

²⁰ Cyrkuł Sanok spisy.

ty, brak danych, jakim rzemiosłem się zajmowali. Następne dwa domy powstały na zapleczu wschodniej pierzei. W jednym z nich mieszkał policjant Sebastian Niemrec.

Czterech mieszczan (Michał Korzeniowski, Iwan Stelmachow, Andrzej Hentosz i Stefan Daszkiewicz) miało dziedziczne gospodarstwa rolne, pozostali dzierżawili grunty od dworu. Dwuzawodowość chrześcijańskich mieszczan utrwaliła się w kolejnym pokoleniu

Znacznie bardziej skomplikowana była sytuacja w części wiejskiej, gdzie odnotowano aż 51 domostw. Jednak nie wszyscy ich właściciele byli rolnikami. Dwa grunty, należące do parafii i diaka, wolne były od wszelkich świadczeń, zaś trzy domy stanowiły własność chałupników, których błędnie w dokumencie nazwano komornikami. Kolejne dwa domostwa (nr 51 Taci Machniewicz i 53 Kazimierza Siwińskiego) stały na gruncie dworskim. Pozostałe 44 były własnością rolników. Ta grupa była już w tym okresie bardzo zróżnicowana, fasja jednak nie zawiera szczegółowych informacji o wielkości poszczególnych gospodarstw. Podaje jednak dokładne dane o świadczeniach na rzecz dworu i plebanii. Dane zbiorcze dotyczące tej kwestii zamieszczamy w tabeli nr 20.

Tabela nr 20. Obciążenia gospodarstw rolnych w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.²¹

Ilość gospodarstw	Świadczenia na rzecz dominium									Świadczenia na rzecz parafii				
	Pańszczyzna ciągła rocznie	Pańszczyzna piesza rocznie	Czynsz		Kapłonów	Gęsi	Kur	Jaj	Przędza	Owies	Siemię	Chleby owsiane	Chleby żytni	Jaj
			R	X	sztuki	łokci	korcy	kwarty	bochenki	sztuki				
1	166	4	1	8	1	1½	3	30	24	116/32	2	2	2	9
6	111	3		45	¾	1	2	20	16	1	2	1	1	6
26	83	2		34	½	¾	1½	15	12	24/32	2	1	1	6
7	55½	1½		23	1/3	½	1	10	8	16/32	2	1	1	3
2	28½	–		12	1/3	½	1	10	8	8/32	1	1	1	2
1	28	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

W Ustrzykach w tym czasie istniało jedno duże gospodarstwo obciążone pańszczyzną w wysokości 166 dni rocznie. Jednak trzeba zaznaczyć, że jego właściciel Andrzej Szytyń był jednocześnie młynarzem, który z nieznanых powodów wolał świadczyć robocizną niż płacić wysoki czynsz z tytułu dzierżawy młyna. Z praktyki odnotowanej w innych miejscowościach wiadomo, że młynarze, którzy byli jednocześnie doskonałymi cieślami, część robocizny świadczyli w postaci prac ciesielskich i stolarskich w budynkach dworskich. W 1820 r. istniało jeszcze 6 innych dużych gospodarstw, świadczących pańszczyznę w wymiarze 111 dni rocznie. Większość rolników to byli średniozamożni kmiecie, obciążeni 83 dniami pańszczyzny rocznie (czyli 1½ dniówki tygodniowo). Do tego dochodziły 2 dni rocznie robót dodatkowych, czynsz w wysokości 34 kr. oraz danina w naturze – ½ kapłona, ¾ gęsi, 1½ kury, 15 jaj – i obowiązek uprzedzenia 12 łokci przędzy. Grunt takiego kmiecia obciążony był także daninami na rzecz cerkwi: 0,66 korca owsa, 2 kwarty siemienia lnianego, 1 chleb owsiany i 1 żytni oraz 6 jaj.

Oprócz tego istniało 7 gospodarstw małych (z pańszczyzną 55½ dnia rocznie) oraz 3 karłowate (28½ dnia pańszczyzny rocznie). Pełen wykaz świadczeń od każdego gospodarstwa znajduje się w załączniku nr 11.

Z tego samego r. co opisana powyżej fasja pochodzi inny zbiór dokumentów związany z systemem podatkowym, nazywany w pierwszej połowie XIX w. Metryką Przychodu Gruntowego lub księgą po-

²¹ *Fasja podatkowa z 1820 r.*, C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 18, спр. 3126, 3127

miarów, zaś później Metryką Franciszkańską. Z założenia ten zbiór danych z opisami gruntów miał być uaktualnieniem sporządzonej jeszcze w XVIII stuleciu Metryki Józefińskiej. Jednak w przypadku Ustrzyk, dla których starsza księga pomiarów się nie zachowała, dokumentacja z 1820 r. ma charakter wyjątkowy, umożliwia bowiem rekonstrukcję układu przestrzennego zabudowy i użytków rolnych w dość długim przedziale czasowym, tj. w latach 1786–1850.

Niestety, jak wszystkie materiały związane z systemem podatkowym nie jest to źródło w pełni wiarygodne, nigdy bowiem nie wiadomo do końca, czy dane dla konkretnej parceli pochodzą z dokładnych obmiarów, czy też są zawyżone lub też zaniżone.

Wydaje się, że autor dokumentacji dla Ustrzyk Piotr Rawicz Jarocki starał się weryfikację przeprowadzić starannie, ale swoją pracę traktował jako operację biurokratyczną, to znaczy sprawdzał dokładnie dane z 1786 r. i w przypadku zauważenia pomyłki wprowadzał odpowiednią adnotację do dokumentu. Takich poprawek jest dość dużo, pojawia się więc pytanie, czy były to pomyłki celowe, czy też wynikały z niedbalstwa autora materiału z XVIII w. Druga grupa uwag przy poszczególnych parcelach dotyczy zachodzących zmian i zawiera całą serię informacji bardzo istotnych dla dziejów Ustrzyk, szczególnie ich części miejskiej.

Najważniejszą bez wątpienia wiadomością, wynikającą z analizy danych, jest ustalenie, że do roku 1820 nastąpiło prawie całkowite wypełnienie zabudowy w obrębie rynku, w którym istniało wówczas 38 domów. Jedyną luką widoczną jest w północno-wschodnim rogu. Były tam dwie parcele o wspólnym numerze 37, które dwór wykupił z przeznaczeniem dla sędziego. W tej fazie dziejów miasta zaczęły też powstawać domostwa na zapleczu rynku. Największe ich skupisko składało się z pięciu domów, pobudowanych na wschód od współczesnego hotelu „Strwiąż”.

Kilka domów zbudowano na zapleczu pierzei południowej i zachodniej. Jeden dom powstał także na południe od Strwiąża. Mimo że w dokumencie brak o tym wzmianki, przypuszczalnie istniała już wtedy synagoga o lokalizacji znanej z czasów późniejszych, tj. w miejscu obecnej biblioteki miejskiej. Społeczność żydowska miała wówczas także cheder, który znajdował się na zachód od synagogi w domu nr 18 Elii Dursta. Oprócz tego była też mykwa, której – podobnie jak chederu – formalnie w spisie domów nie wymieniono²². W spisie parcel pod nr 410 znajduje się adnotacja *Okopisko Żydowskie stare*, zaś przy parceli nr 411 o powierzchni 1666,44 m² – *Okopisko Żydowskie nowe* z dodatkowym objaśnieniem *Z pola niegdyś ornego za Okopisko Żydowskie obrocone*. Oznacza to, że kirkut ustrzycki powstawał etapami. Najstarsza południowa część powstała jeszcze w XVIII w., a przed 1820 rokiem cmentarz został powiększony. W Księdze Pamięci, wydanej w Izraelu, podana jest następująca informacja: *Na cmentarzu w Ustrzykach był budynek, nazywany „Ohel”. Pod jego dachem były trzy groby: Rabbiego Zanzvora Bravora, który zmienił swoje imię na Ber, jego syna Rabbiego Berisza oraz jego wnuka Rabbiego Mosze Abba. Tych trzech było Admorim (mówcami) i wielkimi rabinami Ustrzyk*²³. Niestety, o tym obiekcie brak jakiegokolwiek innej informacji.

Z analizy treści Metryki Franciszkańskiej wynika, że w części miejskiej Ustrzyk w latach 1786–1820 zbudowano 26 nowych domów: 20 żydowskich, 5 chrześcijańskich i dworską karczmę (dzierzawioną przez Żydów).

Warto zwrócić uwagę na fakt, że w dokumencie tym uchwycono początkową fazę wychodzenia zabudowy miejskiej na grunty wiejskie. Dotychczas miasteczko znajdowało się na stosunkowo małym obszarze, wydzielonym jeszcze za czasów Jana Ustrzyckiego. Regres, jaki zapanował na przełomie XVIII i XIX stulecia, spowodował, że pozyskiwanie nowych parcel pod budowę nie było potrzebne. Jako pierwszy wyłomu dokonał stelmach Michał Korzeniowski, który poprzez małżeństwo objął grunt po teściach. Swoją parcelę w rynku sprzedał dominium, a nowy dom zbudował na gruncie wiejskim, lecz w bezpośrednim sąsiedztwie północno-zachodniego rogu rynku. Dzięki takiej lokalizacji mógł prowadzić zarówno warsztat rzemieślniczy, jak i gospodarstwo po teściach. Drugim „pionierem” takiego osadnictwa był Iwan Hopta, który na gruncie gospodarstwa nr 76 na południe od Strwiąża zbudował przed 1820 r. domostwo nr 96. W następnych latach powstał tam niewielki przysiółek.

²² W dokumencie nie wymieniono wprawdzie wspomnianych budynków, ale zapisano *Droga do szkoły i łaźni*, co jednoznacznie potwierdza ich istnienie. – MF Ustrzyki Dolne.

²³ *Sefer yizkor; mukdash le-yehudei ha-ayarat she-nispu ba-shoa be-shanim 1939-44, Linsk, Istrik, Beligrod, Litovisk veha-sevivah*, Tel Aviv 1965.

Znacznie mniejsze były w tym samym czasie zmiany w zabudowie części wiejskiej, gdzie wykazano 5 nowych domów chłopskich i diakówkę, która przez krótki okres pełniła też rolę szkoły parafialnej. Była ona zlokalizowana przy wylocie współczesnej drogi do stacji kolejowej.

Metryka zawiera bardzo ogólne dane na temat zabudowy większej własności. W dokumencie wzmiankowany jest tylko dwór. Z późniejszych źródeł wiadomo, że właśnie w tym czasie zlikwidowana została praktycznie cała starsza zabudowa folwarczna, powstała zaś nowa, zupełnie inaczej zlokalizowana niż wcześniejsza. Niestety, brak źródeł nie pozwala na jakiegokolwiek wnioski, co do przyczyny tych zmian, jak i dokładnego ich datowania.

Analogicznie wygląda sytuacja w przypadku zabudowań plebańskich. Grunt parafialny, zwany postwem, przecinał poprzecznie środkową część doliny i jego granice są dokładnie znane. Brak jednak danych o usytuowaniu plebanii w różnych okresach. Nie ma w zasadzie wątpliwości, że pierwotnie siedziba duchownego znajdowała się w części wiejskiej, czyli przy obecnej ul. Nadgórnej. Kiedy w XVIII w. zbudowano cerkiew w rejonie obecnej stacji kolejowej, prawdopodobnie tam zbudowano również plebanię. Brak jednak na to jednoznacznych dowodów. Sporządzona na początku XVIII w. dokumentacja dla parafii jest tak bardzo lakoniczna, że trudno na jej podstawie o jakiegokolwiek wnioski.

Czyli wiemy, że plebania była i kto był proboszczem, ale aż do 1852 r. nie wiadomo, gdzie była umiejscowiona.

Nieco bardziej klarowna jest sytuacja, jeżeli chodzi o cerkiew i cmentarze. Wiadomo, że pod koniec XVIII w. cerkiew zlokalizowana była na północ od obecnej stacji kolejowej, zaś przy niej znajdował się duży cmentarz. Z przyczyn sanitarnych wydzielono jeszcze jeden cmentarz w miejscu, gdzie dziś znajduje się stacja transformatorowa w rejonie Szkoły Podstawowej nr 1. Pośród dawnych mieszkańców Ustrzyk zachowała się pamięć o świątyni, która na tym cmentarzu się znajdowała²⁴. W trakcie kwerendy udało się natrafić tylko na jeden materiał potwierdzający tę lokalizację. Tym źródłem jest mapa drogowa z 1828 r.²⁵. Na tym specyficznym odwzorowaniu kartograficznym na wschód od rynku naniesiony jest duży obiekt sakralny. W rachubę wchodzi tu jedynie cerkiew, która służyła tutejszym grekokatolikom do 1847 r. (mapa nr 6).

Z tych skąpych danych wynika, że cerkiew o lokalizacji znanej z mapy F. von Miega (czyli koło stacji kolejowej), zlikwidowano pod koniec XVIII w. Kolejna świątynia powstała koło obecnej Szkoły Podstawowej nr 1. Następnie pobudowano przy obecnej ul. Szkolnej, gdzie przetrwała do dzisiaj. Niestety, przyczyny tych zmian lokalizacji cerkwi są nieznane, zatem temat ten pozostaje otwarty dla następnych pokoleń badaczy.

Część Metryki Franciszkańskiej dotycząca gruntów rolnych przynosi podstawowe dane o użytkach rolnych i ich właścicielach. Tu informacje są jasne i w miarę precyzyjne. Na ich podstawie widać, że na przestrzeni kilkudziesięciu lat gospodarstwa w zdecydowanej większości przypadków zmieniały właścicieli drogą dziedziczenia, choć niekiedy proces ten komplikowały podwójne lub nawet potrójne małżeństwa. Dokładną identyfikację właścicieli utrudnia powtarzalność nazwisk i imion, a także istnienie przydomków rodzin i zagród, które postronni traktowali jak nazwiska. Ten problem zostanie objaśniony w odrębnym podrozdziale.

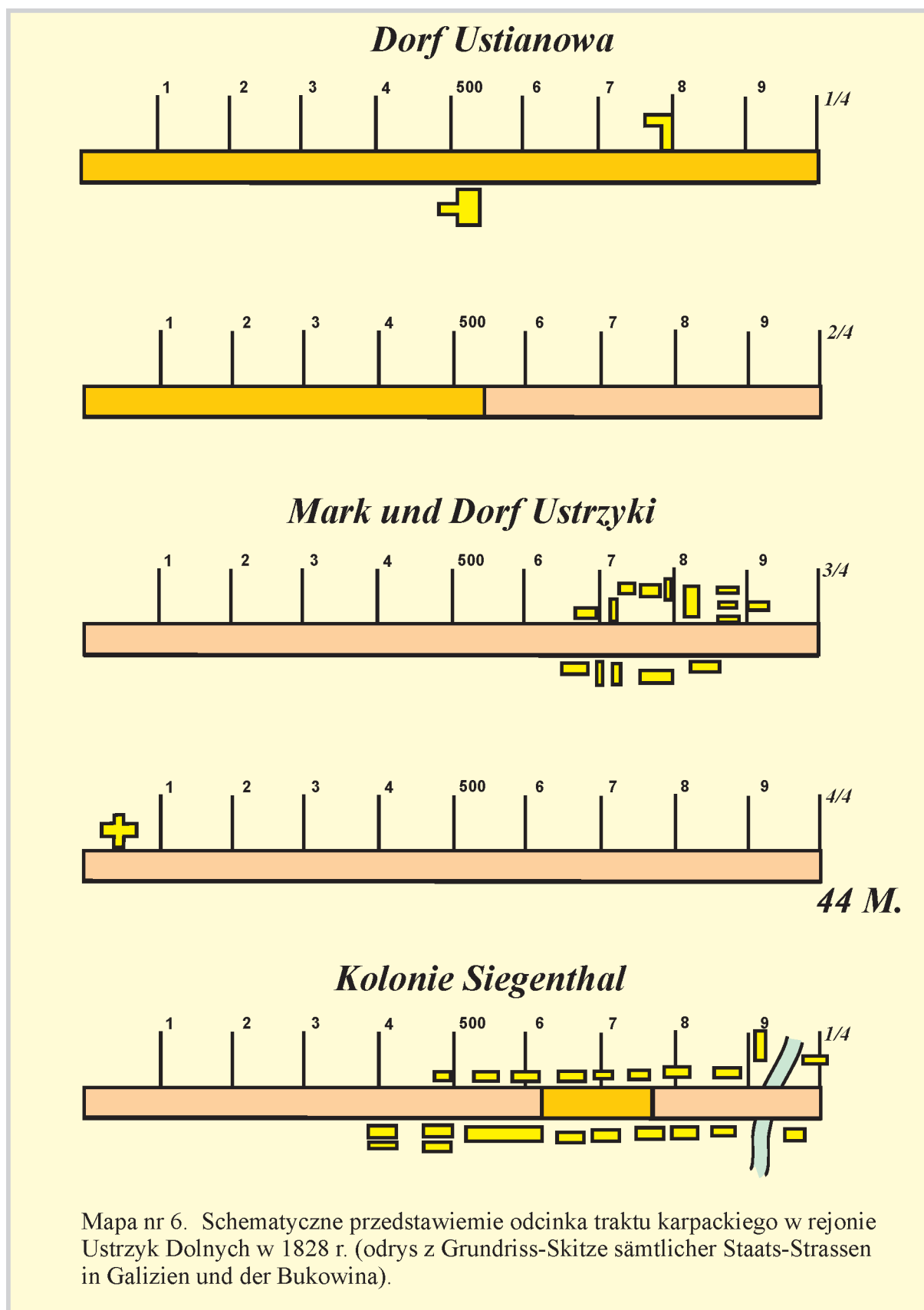
Specyfiką Ustrzyk jest istnienie różnego typu współwłasności gruntów. Z zapisów wynika, że podział pierwotnych dużych gospodarstw przebiegał stopniowo i rozciągał się czasem na kilka pokoleń. Spokrewnieni gospodarze, np. bracia czy kuzyni, posiadali oddzielne domy, ogrody i część ról, zaś resztę gruntów użytkowali wspólnie. W wielu przypadkach działły były nierówne i czasami trudno rozeznaczyć, jaka była przyczyna takiej sytuacji.

Pośród zmian, jakie zaszły przed rokiem 1820, najbardziej istotna jest informacja o wywłaszczeniach gruntów pod drogę cesarską, które dotyczyły gospodarstw, mających użytki na wschód od mostu na Strwiążu. Dzięki temu wiemy, że ten odcinek traktu karpackiego powstał najpóźniej, czego przyczyną były trudności przy budowie mostu.

Istotnym zjawiskiem, jakie zaszło na obszarze dworskim, było wydzierżawianie gruntów dworskich.

²⁴ Informację o lokalizacji cerkwi w sąsiedztwie obecnej SP nr 1 podali Antoni Futryk i Franciszek Zygmunt, którzy mieszkali w Ustrzykach przed 1939 r.

²⁵ Grundriss-Skitze sämtlicher Staats-Strassen in Galizien und der Bukowina, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 5, оп. I, о.з. 4602/II, к. 20.

Autor metryki podaje przyczynę tej sytuacji: *Gronta w Dworskim Łanie faworami possesorow lub ekonomow nadane, Dominium odebrać deklaruje ile Podatki Monarchiczne za użytkujących płaci*. Oznacza to, że w poprzednich dziesięcioleciach, kiedy dobra Ustrzyki były w rękach magnackich rodzin, a władzę realną sprawowali różnej kategorii zarządcy, bardziej obrotni mieszkańcy potrafili uzyskać od nich w czasowe użytkowanie mniejsze lub większe kawałki gruntów. Jednak w miarę upływu lat użytki te przechodziły na następne pokolenia dzierżawców i właściciel wsi obawiał się, że staną się ich własnością dziedziczną.

Warto zwrócić uwagę na położenie tych dzierżaw. Znajdowały się one w różnych sektorach folwarku dworskiego, wskutek czego procederu folwark z czasem przestał być zwartą całością. Dwie takie enklawy istniały przy dzisiejszej ul. Fabrycznej w rejonie dawnego młyna (obecnie Muzeum Młynarstwa i Wsi). Ich dzierżawcami byli Tacia Machniewiczowa (nr domu 50) – 5128,83 m² – i Stefan Fedak (nr domu 98) – 36743,39 m².

Drugi duży sektor dzierżawionych gruntów znajdował się na południe od współczesnej stacji kolejowej. Użytkowali go mieszczenie płacący czynsz: Antoni Grodecki (nr domu 30) – 17940,10 m², Jan Grodecki (nr domu 33) – 17242,72 m², Antoni Packań (nr domu 39) – 24615,48 m², Waśko Tarczanin (nr domu 38) i Iwan Futryk (nr domu 35) – wspólnie 39678,26 m².

Wzdłuż zachodniej granicy gruntów dworskich od Strwiąża aż po las na Laworcie (zwanej wówczas Horochowem) rozciągał się trzeci sektor dzierżaw. Użytkownikami tych pól i łąk byli: diak Iwan Zieniewicz (nr domu 51) – 47252,81 m², Iwan Hentosz (nr domu 57) – 9772,10 m², Petro Bury (nr domu 70) – 13714,03 m², Kazimierz Sawiński (nr domu 53) – 26435,39 m² i siedmiu poddanych *za odebraną przez Strwiążyk Górę Mały Krolik* – 39179,51 m². Ta ostatnia część informacji jest niezwykle interesująca. Wynika z niej, że ustrzyckie dominium pozostawało w sporze z właścicielami Strwiążka. Proces został przez nie przegrany, wskutek czego tutejsi rolnicy utracili pola na Koroliku, co dwór im zrekompensował wydzielając pas ról pod lasem²⁶. Z tekstu rekapitulacji zamieszczonej na końcu metryki wynika, że w stosunku do 1786 r. ubyło 17009¼ sążnia kwadr. (61177,82 m²). Przypuszczalnie jest to wielkość zbliżona do utraconych użytków rolnych.

W dokumencie znaleźć można pewne informacje o ekstremalnych zjawiskach klimatycznych. Przy opisie gruntów Mikołaja Sztynia (nr domu 92) dwukrotnie odnotowano całkowite zniszczenie przez wodę dwóch ról: jedna o powierzchni 383½ sążni kwadr., druga o powierzchni 220 sążni kwadr. Gospodarz ten miał swoje użytki nad Strwiążkiem. Co ciekawe, podobne zapisy odnoszą się także do gruntów wyżej położonych. W przypadku takiej roli, należącej do popostwa, stwierdzono, że *Przez spadek Wody z góry wysokiey na nieużytek obrócono Morgow 2 Sążni 163* oraz drugie pole o powierzchni 1 morga i 929 sążni kwadr. Zniszczenia dotyczyły też 5 morgów i 188 sążni kwadr. gruntów dworskich. Nawet jeśli to był wybieg w celu obniżenia opodatkowania, musiał mieć jakieś rzeczywiste podstawy. W oparciu o te stwierdzenia wnioskować można, że katastrofalne powodzie na tym obszarze są zjawiskiem cyklicznym.

Sumaryczne dane o użytkowaniu gruntów zawarte są w tabeli nr 21. Wskazują one jednoznacznie, że intensywność wykorzystania użytków rolnych była wysoka, gdyż ogrody, role orne i łąki stanowiły 65,61% całego areалу. Dość wysoki wskaźnik udziału pastwisk, wynoszący 20,53%, był efektem ukształtowania terenu. Stoki otaczających Ustrzyki gór poprzecinane są licznymi potokami, spływającymi wawozami, których strome zbocza nadawały się tylko do wypasu. Jedynie na gruntach dworskich i plebańskim istniały użytki wykorzystywane ekstensywnie, lecz ich areal był niewielki i kurczył się w miarę wzrostu liczby mieszkańców.

²⁶ W tekście Metryki Franciszkańskiej znajdujemy następującą uwagę dotyczącą tego sporu granicznego: *W tym mieyscu adnotuje się, iż poł Gory Korolik mały w Ograniczenio przy Operatach Josefinski, iest w Kontrowersyi przez Dominium Strwiążyk zaiętą, zostaię przy Strwiążyku, Który Kontrowers in ... zostaiący, osobno był ograniczony i Kopcami oznaczony, Ilość Morgow tegoż Kontrowersji wiadoma nieiest bo parifferyia cała podług ograniczenia 4 kopcami oznaczona Sążni 528 wynosi w obwodzie, nie mierząc kwadratu.* – MF Ustrzyki Dolne. Zapis ten nie pozwala na precyzyjne wyznaczenie obszaru spornego.

Tabela 21. Struktura użytkowania gruntów opodatkowanych w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.²⁷

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
Ogrody	25 8501,25	4,90
Role	29 72090,1	56,32
Łąki	23 1903,14	4,39
Pastwiska	108 3415,64	20,53
Pastwiska zakrzaczone	3 3698,84	0,64
Krzaki	8 0020,67	1,52
Las	61 7983,87	11,71
Razem	527 7613,51	

Dzięki danym z metryki odtworzyć można też strukturę własności gruntów w Ustrzykach zarówno w 1820 r. (tabele nr 22 a i 22 b), jak też odtworzyć takie same dane dla Metryki Józefińskiej z 1786 r., co zostało zaprezentowane w rozdziale III.

W części miejskiej utrwalił się proces „agraryzacji” części chrześcijańskiej. Czterech mieszczan miało już własne gospodarstwa, w tym dwa duże (ponad 5 ha). Czterech kolejnych dzierżawiło użytki rolne od dworu. W księgach metrykalnych istniał obowiązek wpisywania statusu społecznego przy osobach w nich wzmiankowanych i już w tym czasie duchowni mieli problem z określeniem, kim byli przedstawiciele tej grupy lokalnej społeczności. Wynikało to z faktu, że dla części mieszczan rzemiosło przestało być podstawowym źródłem utrzymania, ale nie byli też kmieciami odrabiającymi pańszczyznę.

Żydzi w 1820 r. posiadali wyłącznie ogrody, z których największy o powierzchni 16,72 a należał do Abrahama Jonasa. Ogrody pozostałych były znacznie mniejsze.

W części wiejskiej największym posiadaczem gruntów było dominium, które stanowiło własność Tomasza Piaseckiego. Drugie pod względem areалу gospodarstwo było uposażeniem parafii greckokatolickiej. Gospodarstw dużych o powierzchni powyżej 8 ha było w 1820 r. dziewięć, ale cztery z nich znajdowały się w fazie podziału. Nadal przeważały gazdostwa średnie (od 5 do 8 ha), których było 16. Mniejszych podmiotów było 11. Do tego dochodziła jeszcze grupa dzierżawców, których status w tamtym czasie był jeszcze niepewny. Jak widać, społeczność części wiejskiej Ustrzyk powoli ulegała procesowi narastającego rozwarstwienia.

Wydaje się, że właściciele dominiów w dobrze pojętym interesie własnym, ale i poddanych skutecznie blokowali możliwość zadłużania gospodarstw chłopskich.

Pełny tekst Metryki Franciszkańskiej dołączony jest do rozdziału IV jako załącznik nr 12. Przestrzenne odwzorowanie całego układu własności na obszarze Ustrzyk przedstawia mapa nr 7, zaś relacje własnościowe w obrębie rynku mapa nr 8. Ze względu na wielkość zamieszczone są one na płycie CD dołączonej do opracowania.

²⁷ MF Ustrzyki Dolne.

Tabela 22 a. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1820 r. (część miejska)²⁸

Nr domu	Właściciele gruntów	Powierzchnia w m ²
Część chrześcijańska		
29	Korzeniowski Jan i Michał	5 8827,98
36	Daszkiewicz Iwan	5 0381,32
32	Hentosz Andrzej	2 6875,98
31	Stelmach Jan	2 3547,84
31 & 32	Hentosz Andrzej i Stelmach Jan	1 0774,38
34	Futryk Stefan	1922,41
35	Futryk Iwan	1568,14
38.	Tarczanin Wasko	1068,21 + dzierżawa 3 9679,45
39	Packań Antoni	1366,73 + dzierżawa 2 4615,48
30	Grodecki Antoni	1079,00 + dzierżawa 1 7940,10
33	Gródecki Jan	960,92 + dzierżawa 1 7332,11
22	Kohut Danko	311,72
23	Baran Michał	251,77
42	Niemiec Sebastian	107,90
44	Hopta Dmytro	107,90
Część żydowska		
17	Jonas Abram	1672,09
16	Welzman Salomon	1426,07
13	Beer Josel	1156,32
12	Reszpoler Feige	1156,32
11	Erlich Leib	748,10
14	Bereher Szymon	615,03
15	Rudawski Herszko	906,36
8	Beer Eisyk	592,26
9	Kryp Josel	501,12
99	Trechter Leisor	431,60
20	Roth Sosel	405,23
26	Malz Josel	345,28
27	Rösler Kiwa	285,93
40	Preszel Mayer	263,74
101	Staar Herszko	250,58
24	Haspel Simon	233,78
19	Wenig Szmurl	215,80
7	Wolf Josef	217,60
25	Daniel Jankiel	215,80
45	Taller Majer	179,83
28	Żupnik Jankiel	97,11
Gmina Ustrzyki Dolne		5 6107,76

²⁸ MF Ustrzyki Dolne.

Tabela nr 22 b. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1820 r. (część wiejska)²⁹

Nr domu	Właściciel gruntów	Powierzchnia w m ²
52	Dominium – Piasecki Tomasz	250 7259,17
58 51	Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne + dzierżawa z gruntu dworskiego dla diaka	22 4716,35 4 7252,81
61 62 61 & 62	Chłysta Andrzej i Waśko Chłysta Iwan Chłysta Andrzej, Waśko i Iwan wspólnie	4 8657,40 3 8755,05 3 8276,74
55 94 55 & 94	Sawczak Iwan Sawczak Fedio Sawczak Iwan i Fedio wspólnie	1 2372,23 3449,19 9 5483,98
56	Woźny Michał	10 3936,62
54	Baran Michał	10 5148,74
85 102 85&102	Korzeniowski Iwan Zakałata Iwan Korzeniowski Iwan i Zakałata Iwan wspólnie	9371,69 14055,72 72279,53
65	Hopta Michał	9 3871,42
60 97 60 & 97	Tkaczow Iwan Świderski Danko Tkaczow Iwan i Świderski Danko wspólnie	3 4664,49 3 7363,20 2 7572,53
58	Podolak Iwan	9 0102,10
48	Sztyń Leszko	8 3001,7
89	Hentosz Iwan	7 1458,84
86 87 86 & 87	Jurków Iwan (indywidualnie miał tylko dom) Jurków Waśko Jurków Iwan i Wasko wspólnie	0,00 5576,57 65256,29
74	Podolak Waśko	6 9914,88
88	Hentosz Iwan Lesiow	6 7180,69
63	Woźny Andrzej	6 2145,31
70 71 70 & 71	Bury Petro + grunt dzierżawiony od dworu Kogut Antoni Bury Petro i Kogut Antoni wspólnie	2424,76 1 3714,03 8821,4 48081,97
69	Wojtow Stefan	5 7894,12
92	Sztyn Mikołaj	55374,10
67	Liszega Iwan	5 5535,94
77	Futryk Wasko	5 4297,43
78	Hopta Wasko	5 2238,30
81	Fedak Iwan	5 1509,74
76	Sztyń Iwan	5 1299,90
57	Hentosz Iwan	5 0908,80
66	Gebet Stefan	5 0820,86

²⁹ MF Ustrzyki Dolne.

Rozdział IV

Nr domu	Właściciel gruntów	Powierzchnia w m ²
91	Baran Leszko	5 0637,73
90	Łunio Wasko	4 8158,04
79	Humelicz Andrzej	4 7759,16
93	Gebet Pawło	4 6884,32
59	Żołobecki Michał	4 7599,30
75	Chlista Mikołaj	4 7082,22
82	Humelicz Iwan	4 5477,45
83	Kohut Mikołaj	4 4805,33
80	Machniewicz Ilko	4 4484,58
84	Baran Iwan	4 3547,15
64	Janków Fedio	3 5928,15
72	Fedyk Iwan	3 4144,25
49	Machniewicz Waśko	2 9693,96
54	Siwiński Jakub	4452,65 dzierżawa 2 6435,39
98	Fedak Stefan	dzierżawa 2 5234,11
51	Machniewicz Tacia	dzierżawa 5 128,83

Załącznik nr 12

Fasja miasta i wsi Ustrzyki Dolne z 1820 r.³⁰

Wykaz Główny wszystkich pożytków urbaryalnych, i onychże wartości w pieniądzech, stosownie do Okolnika z dnia 6^{go} Maja do nałożenia podatku przez powyższe Państwo Fassyionowanych.

Ustrzyki dólne Gmina Żydowska

Numer domu	Imiona posiadacza	Czynsz z domow czyli placowe	
		fl.	kr.
1	Dawid Laup*	–	–
2	Szmul Feller	–	45
3	Dawid Haber	–	45
4	Juda Beer	–	45
5	Szmul Kreisler	–	45
6	Moyses Drücker	–	45
7	Issac Raisz	–	45
8	Issak Beer	1	–
9	Jozyf Kryp	1	–
10	Icyk Fiszler	–	45
11	Leib Erlich	2	–
12	Sender Blasbath (dopisane Icyk Synger)	1	–
13	Jozyf Beer	2	–
14	Moysze Feller (dopisane Szymon Jude Beer)	2	–
15	Kielman Merkec (dopisane Hersko Rudawski)	2	–
16	Szulim Berberet (dopisane Salomon Welzman)	2	–
17	Abraham Herbet (dopisane Johannes)	3	–
18	Moyses Schole	–	45
19	Samuel Lunge (dopisane Langeszmerl Venik)	2	–
20	Isaac Roth	2	–
21	Sender Singer (dopisane fl i po Icyk Sanen)		45
24	Samson Haspel (dopisane 45 Szerneka Maier)	2	–
25	Jankiel Daniel	1	15
26	Josel Malz	1	15
27	Kiwa Rössler	1	–
28	Jakób Salt (dopisane Jankiel Zupnik)	3	45
40	Moyses Preszel	2	–
41	Boruch Feller (dopisane Szmul)	1	–
43	Pustka (dopisane Ryfka Laizer)	1	–
45	Majer Feller (dopisane Smulnicki)	1	–
46	Abraham Feller	1	15
95	Tobiasz Szahter (dopisane Abram Haber, Pustka)	–	–
99	Pustka Smolnik (dopisane Benem Feller)	2	–
100	Abraham Kebet	–	45
101	Hersz Stefkawer (Aron Star)	1	–
	I^{sz}a Summa od Żydow	47	15

* Nima placu ani domu w Austeryi mieszka (zapewne dzierżawca karczny dworskiej).

³⁰ С.К. Намістництво Галицьє, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 18, спр. 3126, 3127.

Uwagi

a) ponieważ prócz Czynszu lilato Pławne, nic więcej Gromada Żydowska Dworowi nieplaci, ani daie, przeto do Fascyi h.g.l. nie wpisywane.

b) Czynsz z Browarow lilato Kotłowe bywał wprawdzie do zapłacenia posiadającym browarki proponowanym – y Dworowi z mocy Komplementacy z Żydami, prawnie należący; – też ten dla Ubustwa posiadaczow y uciskających tychże podatkowo celem Zapomogi onych właściciel Ustrzyk niepobierał, y tę sobie należność Żydom darował, zostawiając sobie iednak prawo iednak pobierania od kotła ZR: 10 Każdego Roku, Kiedy się podobać będzie uczynionego Żydom Beneficium odwołanie uczynić

*Ustrzyki dólne Gmina Katolicka w Miasteczku
Czynsze, powinności i daniny*

<i>Numer domu</i>	<i>Imiona posiadacza</i>	<i>Na rzecz dworu</i>			<i>Na rzecz plebana</i>				
		<i>czynsz z gruntu</i>		<i>pańszczyzna</i>	<i>owsa</i>	<i>siemienia</i>	<i>chleby</i>		<i>jaj</i>
							<i>owsiany</i>	<i>żytni</i>	
		<i>fl.</i>	<i>kr.</i>		<i>korcy</i>	<i>kwarty</i>	<i>sztuki</i>		
22	<i>Danko Kogut*</i>	–	–	5					
23	<i>Andrey Chlista**</i>	–	–	5					
29	<i>Michał Korzeniowski</i>	8		5	24/32	2	1	1	6
30	<i>Antoni Grodecki</i>	2	30	5					
31	<i>Iwan Stelmachow</i>	4		5	12/32	2	1	1	3
32	<i>Andrzej Hentosz</i>	4		5	12/32	2	1	1	3
33	<i>Jan Grodecki</i>	5		5					
34	<i>Stefan Futryk</i>	–		5					
35	<i>Iwan Futryk (Pustka)</i>	5		5					
36	<i>Stefan Daszkiewicz</i>	8		5	24/32	2	1	1	6
37	<i>Pusty Plac*** (dopisano Dworski)</i>	–		5					
38	<i>Wasko Tarczanin</i>	5		5					
39	<i>Antoni Packań</i>	5		5					
42	<i>Baranowa wdowa****</i>	–		–					
44	<i>Pazia Hańczarowa*****</i>	–		5					
	<i>II^{ga} Summa Katolicy</i>	46	30	70	2 12/32	6	4	4	18

* Tylko Chałupke ma.

** Tylko Chałupke ma.

*** Plac Dworski.

**** Policyan mieszka.

***** Tylko Chałupke ma.

Dopisano na marginesie:

Katolicy z miasteczka równie żadnych danin w naturze nie daią.

W Miasteczku mała powinność robocizny z tey przyczyny, iż często wydarza się kwaterunek woyska, oraz wysyłanie z Kolej Paletów za forsSPANAMI.

Wieś Ustrzyki dolne

Numer domu	Posiadacz gruntu	Świadczenia na rzecz dominium										Świadczenia na rzecz parafii					
		Czynsz		Panczyzna ciągła rocznie	Panczyzna piesza rocznie ³¹	Panczyzna piesza rocznie	Kapłony	Gęsi	Kur	Jaja	Przędzy	Owsa	Siemienia	Clebow owsianych	Chlebow żytnich	Jaja	
		R	X	dni								łokci	korcy	kwart	bochenków	sztuk	
47	Dwór																
48	Andrzej Sztyń	1	8	166	3	1	1	1½	3	30	24	1,5	2	2	2	9	
49	Wasko Machniewicz	—	34	83	2	1	½	¾	1½	15	12	24/32	2	1	1	6	
50	Machniewiczowa ³²	—	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
51	Iwan Ziekiewicz (Diak)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
52	Plebani R. Greci	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
53	Kazio Siwiński ³³	—	23		55½	½	1/3	½	1	10	8	—	—	—	—	—	
54	Michał Baran	—	45	111	2	1	¾	1	2	20	16	1	2	1	1	6	
55	Iwan Sawczak	—	45	83	2	1	¾	1	2	20	16	24/32	2	1	1	6	
56	Michał Wozny	—	45	111	2	1	¾	1	2	20	16	1	2	1	1	6	
57	Iwan Hentosz	—	34	93	2	1	½	¾	1½	15	12	24/32	2	1	1	6	
58	Iwan Podolak	—	45	111	2	1	¾	1	2	20	16	1	2	1	1	6	
59	Michał Żołobacki	—	23	55½	1	½	1/3	½	1	10	8	16/32	2	1	1	3	
60	Iwan Tkaczow	—	23	— ³⁴			1/3	½	1	10	8	16/32	2	1	1	3	
61	Waszko Chlista	—	34	— ³⁵			½	¾	1½	15	12	24/32	2	1	1	6	
62	Iwan Chlista	—	34	83	2	1	½	¾	1½	15	12	24/32	2	1	1	6	
63	Andrzej Woźny	—	34	83	2	1	½	¾	1½	15	12	24/32	2	1	1	6	

³¹ Niestety dokument nie wyjaśnia precyzyjnie rozbitcia pańszczyzny pieszej na dwie rubryki. Pierwsza dotyczy przypuszczalnie tzw. daremszczyzny, druga zaś obowiązku obronienia przez poddanych dworskiego lnu i konopi.

³² W Gruncie Dworskim.

³³ W Gruncie Dworskim siedzi.

³⁴ Z pewnością jak numer wyżej jest Wójcikiem.

³⁵ Z pewnością jak nr domu 57 jest Wójcikiem.

Numer domu	Posiadacz gruntu	Świadczenia na rzecz dominium										Świadczenia na rzecz parafii				
		Czynsz		dni				sztuki				Owsa	Stemienia	Clebów owsianych	Chlebów żytnich	sztuk
		R	X	Panieczna ciągła rocznie	Panieczna rocznie	Panieczna rocznie	Kapłony	Gęsi	Kur	Jaja	tokci	korcy	kwart	bochenków		
64	Fedio Jankow	–	34	83	2	1	1/2	3/4	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
65	Michał Hopta	–	34	83	2	1	1/2	3/4	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
66	Siefań Gebet	–	34	83	2	1	1/2	3/4	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
67	Iwan Liszega ³⁶	–	34	83	2	1	1/2	3/4	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
68	Michał Gebet ³⁶	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
69	Siefań Woytow	–	24	83	2	1	1/2	3/4	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
70	Petro Bury	–	24	55 1/2	1	1/2	1/3	1/2	1	10	8	16/32	2	1	1	3
71	Anton i Kohut	–	34	55 1/2	1	1/2	1/3	2	1	10	8	16/32	2	1	1	3
72	Iwan Fedyk	–	–	83	2	1	1/2	1	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
73	Antoni Stelmach ³⁷	–	34	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
74	Wasko Podolak	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
75	Mikolaj Chlista	–	34	83	2	1	1/2	–	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
76	Iwan Sztyn	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
77	Wasko Futryk	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
78	Wasko Hopta	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
79	Andei Homelnicz	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
80	Ilko Machniewicz	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
81	Iwan Fedak	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
82	Iwan Homelnicz	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
83	Mikolaj Kohut	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
84	Iwan Baran	–	34	83	2	1	1/2	2	1 1/2	15	12	24/32	2	1	1	6
85	Iwan Korzenioski	–	45	111	2	1	3/4	2	2	20	16	24/32	2	1	1	6

³⁶ Komornik.

³⁷ Komornik (na arkuszu danin jako właścicielka wykazana Stelmachowa).

Numer domu	Posiadacz gruntu	Świadczenia na rzecz dominium												Świadczenia na rzecz parafii					
		Czynsz		Pańszczyzna ciągła rocznie	Pańszczyzna piesza rocznie	Pańszczyzna piesza rocznie	Kaplony	Gęsi	Kur	Jaja	Przędzy	Owsa	Stemienia	Clebów owsianych	Chlebów żytnich	Jaja			
		R	X	dni				szutki			łokci	korcy	kwart	bochenków	sztuk				
86	Iwan Jurków	–	12	28½		1/3	2	2	1	10	8	24/32	2	1	6				
87	Wasko Jurków	–	34	83	2	1	2	2	1½	15	12	8/32	1	1	6				
88	Iwan Hentosz	–	45	111	2	1	2	2	1	10	8	1	2	1	6				
89	Iwan Hentosz	–	45	111	2	1	2	2	2	20	16	1	2	1	6				
90	Wasko Lunio	–	34	83	2	1	2	2	1½	15	12	24/32	2	1	3				
91	Lesio Baran	–	34	– ³⁸		½	2	2	1½	15	12	24/32	2	1	6				
92	Mikolay Szytń	–	34	83	2	1	2	2	1½	15	12	24/32	2	1	6				
93	PawełGebet	–	34	83	2	1	1	1	1½	15	12	24/32	2	1	6				
94	Fedio Sawczak	–	12	28½		1/3	2	2	1	10	8	8/32	1	1	2				
96	Iwan Hopta ³⁹	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–				
97	Danko Swiderski	–	23	55½	1	½	28½	1	1	10	8	16/32	1	1	3				
98	Stefan Fedak ⁴⁰	–	23	55½	1	½	–	–	1	10	8	–	–	–	–				
102	Stefan Zakalata	–	34	55½	1	½	1	1	1	10	8	16/32	1	1	3				
III ^a Summa w Wsi Ustrzyki		25	9	3223	240½	36½	20 2/3	33¼	66½	665	532	33 ^{24/32}	90	48	253				

³⁸ Powinność jak numer powyżej, z której jest Leśny.

³⁹ Komornik.

⁴⁰ Dzierżawca gruntu dworskiego.

Objaśnienia dotyczące pańszczyzny

Obrobienie konopi lub Lnu, które nie każdego roku to rodzi się, y w niewielkiej ilości z gruntu mieć można, uskutecznia Gromada. Co Każden w porównaniu roboty na jeden dzień pańszczyzny uznać można.

..... paro – wolami robotę nie wszyscy takowy zaprząg maią lecz przeciez każdy, który mieć może, ten i robić Dworowi zobowiązany. Że zaś dla szczupłości gruntu nie wszystka pańszczyzna ciąga jest używana, owszem zaledwie w połowie większej pielec czyli ręczną robotę, y to całkowicie przy Gruncie obrabiają.

Nadto – Do zaprzęgów wszelkich poiedynczo używani, do zwożenia tylko zboża i Siana drugiego dodają pomocnika, co na każdego zaledwie dwa razy w Roku wydarza się ile Grunta bliskości zostaje.

Dnia 1 lub ½ dla tej tylko przyczyny jest zapisana, że powinność obrobienia przędziwa przez Gromady utrzymywana bezsprzecznie, mogłaby powiększyć dochody Dworu. Lecz żadnego prawie roku tyle konopi się nie urodzi, aby położona Summa dni do obrobienia tychże wypotrzebowana była, a za tym z tej rubryki do Fascyi dochod nie kładzie się.

Dokumenty sygnowali:

Tomasz Piasecki dziedzic

Bazyli Pożakowski proboszcz

Samuel Bednarski

Załącznik nr 13

Metryka Franciszkańska z 1820 r. dla miasta i wsi Ustrzyki Dolne

Na stronie tytułowej znajduje się napis następującej treści:

Gmina Ustrzyki dólne

Cyrkuł Sanocki

Obwód podatkowy Hoszów

Respective: Ustrzyki dolne

*Metryka
Przychodu Gruntowego
Gminy podatkującej Ustrzyki dólne
Ktora składa się z mieysc następujących:*

*z Miasteczka Ustrzyki
y wsi Ustrzyki⁴¹*

---

⁴¹ *Metryka Franciszkańska*, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 20, оп. XV, од. зб. nr 67.

Nr ⁴²	Nr ⁴³	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
		Miasteczko Ustrzyki Właściciel W^{ny} Piasecki Tomasz I Niwa Place Mieyscowe i Ogrody							
	1 2	Żupnik Jankiel Dom Ogródek z placu mieyskiego ⁴⁴	28	6	4 ^{3/6}	27	97,11	0,15	0,04
	3 4	Rösler Kiwa Dom Ogród tegoż ⁴⁵	27	9 ^{1/6}	8 ^{1/6}	79 ^{5/6}	287,12	0,45	0,11
	5 6	Malz Josel Dom Ogród tegoż ⁴⁶	26	10 ^{4/6}	9	96	345,28	0,54	0,14
1	7 8	Daniel Jankel Dom Ogród tegoż ⁴⁷	25	12	5	60	215,80	0,34	0,14
2	9 10	Haszpel Szlama Dom Ogród tegoż ⁴⁸	24	9	7	65	233,78	0,36	0,09
	11 12	Kogut Danko Chałupa Ogród tegoż ⁴⁹	22	10	8 ^{4/6}	86 ^{4/6}	311,72	0,49	0,12
	13 14	Baran Michał Chałupa Ogród tegoż ⁵⁰	23	10	7	70	251,77	0,39	0,10
	15 16	Roth Icko Dom Ogród tegoż ⁵¹	20	13	8 ^{4/6}	112 ^{4/6}	405,23	0,64	0,16
3 4	17 18	Singer Sender Dom Plac pusty tegoż ⁵²	21						
	19 20	Wenig Szmurł Dom Ogród tegoż ⁵³	19	12	5	60	215,80	0,34	0,08
5 6	21 22	Durst Elia Dom Droga do szkoły i łaźni ⁵⁴	18	11	5 ^{3/6}		217,60		
7 8	22 23	Jones Abram Dom Ogród tegoż	17	13 8 13 ^{2/6} 16 18 10	7 ^{4/6} 10 ^{4/6} 6 ^{4/6} 2 ^{5/6} 6 ^{4/6} 2 ^{3/6}	99 ^{4/6} 85 ^{2/6} 89 ^{4/6} 45 ^{2/6} 120 25	358,48 306,90 322,15 163,04 431,60 89,92	2,61	0,665
9 10	24 25	Welzman Salomon Dom Ogród tegoż	16	61	6 ^{3/6}	396 ^{3/6}	1426,07	2,23	0,55
11 12	26 27	Rudawski Herszko Dom Ogród tegoż	15	42	6	252	906,36	1,42	0,35
13 14	28 29	Bereher Szymon Dom Ogród tegoż	14	38	4 ^{3/6}	171	615,03	0,96	0,24

⁴² Dawny numer topograficznego porządku nadany w 1789 r.

⁴³ Nowy numer topograficznego porządku nadany w 1820 r.

⁴⁴ Paryfikowany z nr top. 8/23.

⁴⁵ Z placu Mieyskiego niemierzanego paryfikowany ut supra.

⁴⁶ Dotto.

⁴⁷ Dotto.

⁴⁸ Dotto.

⁴⁹ Ogród z pastwiska miejskiego paryf: N 8/23.

⁵⁰ Dotto.

⁵¹ Dotto.

⁵² Dom rozebrany.

⁵³ Ogródek z pastwiska miejskiego paryf: N 8/23.

⁵⁴ Ogródek niegdys Jozefa Wolf na Drogę do Szkoły i Łaźni zaięty wynosił sążni 61 ½.

Nr	Nr	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
15	30	Beer Josel	13	49 ^{3/6}	6 ^{3/6}	321 ^{3/6}	1156,32	1,80	0,45
16	31	Ogrod tegoż							
17	32	Reszpoler Feige Dom	12	45	5	225	809,25	1,27	0,32
18	33	Ogrod tegoż							
19	34	Erlich Leib Dom	11	39	5 ^{2/6}	208	748,10	1,17	0,29
20	35	Ogrod tegoż							
	36	Trechter Leisor Dom	99	30	4	120	431,60	0,68	0,17
	37	Ogrod tegoż ⁵⁵							
	38	Sztar Herszko Dom	101	19	3 ^{4/6}	69 ^{4/6}	250,58	0,39	0,10
	39	Ogrod tegoż ⁵⁶							
	40	Kryp Josel	9	19	7 ^{2/6}	139 ^{2/6}	501,12	0,78	0,19
	41	Ogrod tegoż ⁵⁷							
	42	Beer Eisyk	8	19	8 ^{4/6}	164 ^{4/6}	592,26	0,92	0,23
	43	Ogrod tegoż ⁵⁸							
	44	Reisz Hersch ⁵⁹	7						
	45	Haber Abraham Dom ⁶⁰	100						
	46	Drücker Majer Dom ⁶¹	6						
	47	Fischler Icyk Dom ⁶²	10						
	48	Kreisler Szmul Dom ⁶³	5						
21	49	Beer Juda Dom ⁶⁴	4						
22		Domy pobudowane ⁶⁵		28	16				
	50	Feller Szmul Dom	2						
	51	Haber Dawid Dom ⁶⁶	3						
	52	Dworska Austerya ⁶⁷	1						
23	53	Feller Szmul Dom	41						
24		Droga Cesarska ⁶⁸							
25	54	Preszel Majer Dom	40	20	3 ^{4/6}	73 ^{4/6}	264,97	0,41	0,10
	55	Ogrod z Pastwiska ⁶⁹							
	56	Niemiec Sebestyan Chałupa	42	10	3 ^{4/6}	36 ^{4/6}	131,89	0,21	0,05
	57	Ogrod tegoż ⁷⁰							
	58	Chopta Dmytro Chałupa	44	10	3	30	107,90	0,17	0,04
	59	Ogrod tegoż ⁷¹							
	60	Taller Abraham Dom ⁷²	46						
	61	Taller Majer Dom	45	10	5	50	179,83	0,20	0,07
	62	Ogródek Tegoż ⁷³							
	63	Taller Bemon ⁷⁴	43						

⁵⁵ Ogródek z pastwiska paryfikowano ad N°. 8/23.

⁵⁶ Dotto.

⁵⁷ Dotto.

⁵⁸ Dotto.

⁵⁹ Na placu pustym zbudował się.

⁶⁰ Dotto.

⁶¹ Dotto.

⁶² Dotto.

⁶³ Dotto.

⁶⁴ Dotto.

⁶⁵ Ogród wynosił sążni 448, na tym domy zostały pobudowane.

⁶⁶ Na ogrodzie tym domy zbudowane.

⁶⁷ Na ogrodzie na N° 21 postawiona.

⁶⁸ Dom rozebrany dla Drogi.

⁶⁹ Ogródek z pastwiska paryf. N°. 8/23.

⁷⁰ Dotto.

⁷¹ Dotto.

⁷² Na Pastwisku zbudowany.

⁷³ Dotto.

⁷⁴ Dotto.

Nr	Nr	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
26	64	Packań Antoni	39	16	7 ^{3/6}	120	431,60	}	2,14
27	65	Ogród tegoż		26	10	260	935,13		0,52
28	66	Tarczanin Wasko	38						
29	67	Ogród tegoż		33	9	297	1068,21	1,67	0,42
30	68	Dworski Plac	37						
31	69	Ogród Dworski		33 ^{1/6}	6 ^{3/6}	215 ^{3/6}	775,08	1,20	0,30
32	70	Dworski Plac ⁷⁵	37						
33	71	Ogród Dworski		43	9	387	1391,90	2,17	0,54
34	72	Daszkiewicz Stefan	36						
35	73	Ogród tegoż		48	5 ^{1/6}	248	891,97	1,4	0,34
36	74	Futryk Iwan Chałupa	35						
37	75	Ogród tegoż		48	7	336	1208,47	}	3,00
				50	20	1000	3596,65		0,52
38	76	Futryk Stefan Chałupa	34			534 ^{3/6}	1922,41	3,01	0,76
	77	Ogród tegoż							
	78	Gródecki Jan Chałupa	33						
	79	Ogród tegoż ⁷⁶				267 ^{1/6}	960,92	1,51	0,37
39	80	Hentosz Andrzy Chałupa	32						
40	81	Ogród Tegoż		25	6 ^{3/6}	158 ^{2/6}	570,68	0,59	0,22
	82	Dotto Ogród ⁷⁷		22	6	132	474,76	0,74	0,28
41	83	Stelmach Jan Chałupa	31						
42	84	Ogród Tegoż		25	5 ^{2/6}	133 ^{2/6}	479,54	0,74	0,18
	85	Dotto Ogród ⁷⁸		22	5 ^{2/6}	117 ^{2/6}	422,00	0,66	0,16
43	86	Grodecki Antoni Chałupa	30						
44	87	Ogród tegoż		25	12	300	1079,00	1,60	0,43
	88	Korzeniowski Jan ⁷⁹	29						
		Wieś Ustrzyki							
45	89	Gebet Pawło Chałupa	93						
46	90	Ogród tegoż		10	13 ^{2/6}	133 ^{2/6}	479,54		
				13 ^{2/6}	6 ^{3/6}	87 ^{3/6}	314,71		
				24 ^{4/6}	13 ^{5/6}	340 ^{4/6}	1225,27	}	4,48
				8 ^{3/6}	4 ^{2/6}	36 ^{4/6}	131,89		1,10
				24	8 ^{1/6}	196	704,94		
47	91	Sztyn Mikołaj Chałupa	92						
48	92	Ogród tegoż		22	10 ^{1/6}	223 ^{4/6}	804,46		
				13	9 ^{2/6}	121 ^{2/6}	436,38		
				22	7	154	553,88	}	5,95
				20	12 ^{5/6}	254 ^{4/6}	915,96		1,50
				7 ^{5/6}	11 ^{2/6}	88 ^{3/6}	318,30		
49	93	Łąka		24	9	216	776,88		
50	94	Łunio Waśko Chałupa	90						
51	95	Ogród tegoż		12 ^{1/6}	12 ^{1/6}	148	532,30	}	5,53
52	96	dotto		53	8	124	445,98		1,08
				25 ^{4/6}	16	410 ^{4/6}	1477,04		

⁷⁵ Po Michale Korzeniowskim i Michale Grodzickim place te i Ogrody Dwór nabył dla Sędziego.

⁷⁶ Po Michale Futryku Ogród na 3^{ch} sukcesorów podzielony, chałupę na placu mieyskim.

⁷⁷ Przy urbarium opuszczony paryfikowany z N° 46/81.

⁷⁸ Opuszczony przy Józefińskim urbarium.

⁷⁹ Wspólnie z Michałem Bratem mieszkają.

Nr	Nr	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
53	97	Baran Lesko Chałupa	91						
54	98	Ogrod tegoż		41	12 ^{3/6}	512 ^{5/6}	1844,47	} 8,37	} 2,10
55	99	dotto		53 ^{1/6}	8 ^{4/6}	460 ^{4/6}	1656,87		
				29	17 ^{5/6}	517 ^{1/6}	1860,08		
56	100	Hentosz Iwan Chałupa	89						
57	101	Ogrod tegoż		13	10 ^{5/6}	142 ^{3/6}	512,52	} 9,50	} 2,37
				19	16	304	1093,38		
				30	12 ^{5/6}	385	1384,71		
58	102	Ogrod tegoż		25	20 ^{5/6}	250 ^{5/6}	902,15		
				15 ^{4/6}	15 ^{1/6}	337 ^{3/6}	1213,87		
59	103	Hentosz Iwan Lesiow Chał.	88						
60	104	Ogrod tegoż		18	13 ^{3/6}	243	873,99	} 8,35	} 2,09
61	105	dotto		27	9	243	873,99		
62	106	dotto		23	6 ^{1/6}	141 ^{5/6}	510,11		
				15 ^{2/6}	15	230	827,23		
63	107	dotto		21	15 ^{5/6}	332 ^{3/6}	1195,89		
				20	14 ^{5/6}	296 ^{4/6}	1067,02		
64	108	tegoż Łąka		8	12	96	345,28		
65	109	tegoż Łąka		10	9	90	323,70		
66	110	Jurków Waśko Chałupa	87						
67	111	Ogrod tegoż		47 ^{4/6}	16 ^{2/6}	778 ^{2/6}	2799,38	} 5,23	} 1,31
68	112	dotto		27 ^{4/6}	14 ^{4/6}	405 ^{2/6}	1457,83		
		dotto		12	4 ^{4/6}	56	201,41		
	113	Jurków Iwan Chałupa	86						
	114	Ogrod tegoż ⁸⁰	87			310 ^{5/6}	1117,95	1,74	0,44
69	115	Zakałata Iwan Chałupa	102						
70	116	Ogrod tegoż		31	24	744	2675,91	} 3,13	} 0,18
				20	24	480	1726,39		
				15	16 ^{3/6}	247 ^{3/6}	890,17		
71	117	Dotto		9 ^{3/6}	8 ^{4/6}	82	294,93		
72	118	Pastwisko		7	5 ^{3/6}	38 ^{3/6}	138,47		
73	119	Ogród		9	9	81	291,33		
	120	Korzeniowski Iwan	85						
	121	Tegoż 2/3 Części Ogroda				1115 ^{4/6}	4012,68	6,27	1,57
74	122	Iwan Chlista	84						
75	123	tegoż Ogrod		45	15 ^{5/6}	680 ^{5/6}	2448,71	} 4,60	} 1,16
76	124	dotto		15	9 ^{2/6}	143	514,32		
77	125	Kohut Mikołaj Chałupa	83						
78	126	Ogrod tegoż		48	12 ^{4/6}	608	2186,76	} 4,91	} 1,23
				6	6	36	129,48		
79	127	dotto		18	12 ^{4/6}	228	820,04		
80	128	Humelicz Iwan Chałupa	82						
81	129	Łąka Tegoż		22 ^{1/6}	12	266	956,71	} 4,74	} 1,20
82	130	Ogrod dotto		19 ^{3/6}	11 ^{3/6}	224	805,65		
83	131	dotto		31 ^{3/6}	11 ^{3/6}	362	1301,99		
84	132	Fedak Iwan Chałupa	81						
85	133	Ogrod tegoż		22 ^{3/6}	12 ^{1/6}	273 ^{4/6}	984,30	} 6,11	} 1,50
86	134	dotto		30	12 ^{5/6}	385	1384,71		
				30	11 ^{5/6}	355	1276,81		
87	135	dotto		11 ^{3/6}	6 ^{1/6}	70 ^{5/6}	254,75		

⁸⁰ Ci obydwu Gront trzymają wspólnie ieden 3/4 drugi 1/4 Część.

Nr	Nr	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
88	136	Machniewicz Ilko Chałupa	80						
89	137	Ogrod tegoż		43	11 ^{4/6}	501 ^{4/6}	1804,33	} 4,88	} 1,22
				10	9 ^{3/6}	95	341,68		
90	138	Ogrod dotto		24	11 ^{3/6}	272	978,29		
91	139	Humelicz Andrzy Chałupa	79						
92	140	Ogrod tegoż		11 ^{3/6}	16 ^{4/6}	188 ^{4/6}	678,58	} 4,27	} 1,07
93	141	Ogrod dotto		14	11 ^{2/6}	258 ^{4/6}	930,35		
				26	12	312	1122,16		
94	142	Hopta Waško Chałupa	78						
95	143	Ogrod tegoż		39	11 ^{4/6}	455	1636,48	} 5,57	} 1,41
96	144	dotto		47 ^{2/6}	11 ^{2/6}	536 ^{3/6}	1929,60		
97	145	Futryk Wasko Chałupa	77						
98	146	Ogrod tegoż		38 ^{3/6}	11 ^{2/6}	436 ^{1/6}	1568,75	} 6,01	} 1,51
99	147	dotto		52 ^{3/6}	12 ^{1/6}	630	2265,89		
100	148	Sztyn Iwan Chałupa	76						
101	149	Ogrod tegoż		24 ^{3/6}	10 ^{4/6}	261	938,73	} 4,79	} 1,20
102	150	dotto		55 ^{3/6}	10 ^{4/6}	591 ^{4/6}	2128,03		
103	151	Chlista Mikołay Chałupa	75						
104	152	Ogrod tegoż		21	11 ^{3/6}	241 ^{3/6}	868,59	} 4,58	} 1,14
105	153	dotto		48 ^{3/6}	11 ^{5/6}	573 ^{4/6}	2063,29		
106	154	Podolak Wasko ⁸¹ Chałupa	74						
107	155	Ogrod tegoż		25	15 ^{2/6}	383 ^{2/6}	1378,70	} 3,35	} 0,84
				17	12 ^{3/6}	212 ^{3/6}	764,29		
108	156	Fedyk Iwan Chałupa ⁸²	72						
109	157	Ogrod tegoż		46	9	414	1489,01	} 2,30	} 0,58
110	158	Bury Michał Chałupa	73						
111	159	Korzeniowski Jan z Michałem Chałupa ⁸³	29						
112	160	Ogrod tegoż		11 ^{3/6}	13	149 ^{3/6}	537,70	} 3,73	} 0,94
113	161	dotto		18 ^{3/6}	11	203 ^{3/6}	731,92		
		dotto		26 ^{5/6}	11 ^{4/6}	312 ^{3/6}	1123,95		
114	162	Kohut Antoni ⁸⁴ Chałupa	71						
115	163	Ogrod tegoż		14	14	196	704,94	} 4,15	} 1,04
116	164	dotto		18 ^{3/6}	14	259	931,53		
				14	22 ^{4/6}	317 ^{3/6}	1141,94		
				26 ^{5/6}	12 ^{3/6}	335	1204,88		
	165	Bury Petro Chałupa	70						
	166	Tegoż trzecia część ogrodu ⁸⁵				369 ^{1/6}	1327,78	} 2,08	} 0,52
117	167	Liszega Iwan Chałupa	67						
118	168	Ogrod tegoż		11 ^{4/6}	24	280	1007,06	} 3,75	} 0,49
119	169	dotto		20	12	240	863,20		
120	170	Łąka		15	12	186	668,98		
121	171	Ogrod		29	10 ^{2/6}	299 ^{4/6}	1077,81		
				8 ^{3/6}	10 ^{1/6}	86 ^{2/6}	310,50		

⁸¹ Wspólnie z N^{em} 72 Grontow używa.

⁸² Dotto z N^{em} 74 podzielony. Komornik w Chałupie bez Grontow.

⁸³ Korzeniowski Jan i Michał bracia w równych częściach posiadają.

⁸⁴ Ten 2/3 Części Grontu posiada a 1/3 165/166 posiada Petro Bury.

⁸⁵ W Groncie dworskim ma pod Horochowcem.

Nr	Nr	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
122	172	Wojtow Stefan Chałupa	69						
123	173	Ogrod tegoż		29	13 ^{1/6}	381 ^{5/6}	1373,31		
				11	24	264	949,52	} 3,63	} 0,21
124	174	Łąka tegoż		15	12	180	647,40	1,02	0,25
125	175	Ogrod dotto		17	12	204	733,72	1,15	0,29
126	176	Łąka		3	12	36	129,48		
				6	13	78	280,54	0,64	0,16
127	177	Gebet Stefan ⁸⁶ Chałupa	66				3457,7		
128	178	Ogrod tegoż		65	14 ^{4/6}	964 ^{1/6}	8	5,47	1,35
129	179	Hopta Michał ⁸⁷ Chałupa	65				3165,0		
130	180	Ogrod tegoż		80	11	880	5	4,95	1,28
131	181	Jankow Fedio Chałupa	64						
132	182	Ogrod tegoż		13	12	156	561,08		
133	183	dotto		30	14 ^{4/6}	440	1582,53	} 3,50	} 0,87
				4	6	26	93,51		
134	184	Wozny Andrzy Chałupa	63						
135	185	Ogrod tegoż		54	10 ^{4/6}	576	2071,67		
136	186	dotto		13	10	130	467,56	} 5,31	} 1,32
				17 ^{4/6}	13 ^{3/6}	238 ^{1/6}	856,61		
137	187	Chlista Iwan ⁸⁸ Chałupa	62						
138	188	Ogrod tegoż		73	12 ^{2/6}	900 ^{2/6}	3238,17	5,05	1,26
139	189	Chlista Andrzej ⁸⁹ Chałupa	61						
140	190	Ogrod tegoż		58	9 ^{3/6}	551	1981,76	} 3,63	} 0,96
				13	10	130	467,56		
141	191	Swiderski Danko Chałupa	97						
142	192	Ogrod tegoż		72	14 ^{4/6}	1056	3798,06		
143	193	Dotto		6	6 ^{3/6}	39	140,27		
144	194	Potok nieużyty						} 4,23	} 1,05
145	195	Ogrod tegoż		28	8 ^{3/6}	238	856,00		
146	196	Dotto		24	8	168	604,24		
	197	Tkaczow Iwan Chałupa	60						
	198	Tegoż polowa ogroda				750 ^{3/6}	2699,29	4,23	1,05
147	199	Żołobecki Michał Chałupa	59						
148	200	Ogrod tegoż		83	8	664	2388,18		
149	201	dotto		23	7	161	579,06	} 5,70	} 1,42
150	202	dotto		24	8	192	690,56		
151	203	Podolak Iwan Chałupa	58						
152	204	Ogrod tegoż		68	14 ^{2/6}	974 ^{4/6}	3505,55		
				10	8	80	287,73		
153	205	dotto		8	4 ^{3/6}	36	129,48	} 6,58	} 1,61
				10	8	80	287,73		
154	206	Hentosz Iwan Chałupa	57						
155	207	Ogrod tegoż		98	7 ^{3/6}	735	2643,54		
				24	9	216	776,88		
156	208	dotto		15 ^{4/6}	7 ^{5/6}	122 ^{1/6}	439,40	} 6,03	} 1,50
159	209	dotto Ogrod		20	8	160	575,46		

⁸⁶ Ten Gront w rownych Częściach trzyma z następującymi.

⁸⁷ Ten w rownych Częściach trzyma iako i powyższy Stefan Gebet.

⁸⁸ Ten używa wspólnie swego Gronta iako i następnego pod N^{em} 140/192.

⁸⁹ Ci obadwa z poniższym Gronta wspólnie używają w rownych Częściach przeto podatkiem są podzieleni a N^{em} 141/193 do N^{em} 146/200.

Nr	Nr	Właściciel w 1820 r.	Nr domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia		Siano	Potraw
				w sążniach		sążnie ²	metry ²	w cetnarach austr.	
157	210	Wozny Michał Chałupa	56						
158	211	Ogrod tegoż		18	16 ^{3/6}	297	1068,21	} 4,82	} 1,30
				25	16	400	1438,66		
				13	11 ^{3/6}	149 ^{3/6}	537,70		
160	212	dotto Ogrod		60	15 ^{4/6}	940	3380,85	} 10,82	} 2,60
				36 ^{4/6}	15 ^{1/6}	556	1999,74		
161	213	dotto		33	10 ^{4/6}	352	1266,02		
162	214	Sawczak Iwan Chałupa	55						
163	215	Ogrod tegoż		86	9 ^{2/6}	802 ^{4/6}	2886,92	} 8,16	} 2,04
164	216	Łąka		86	2 ^{3/6}	215	773,28		
				25	6	150	539,50		
165	217	Ogrod		34 ⁹⁰	6 ^{3/6}	215 ^{2/6}	774,22		
				57	6 ^{1/6}	351 ^{3/6}	1264,22		
166	218	Ogrod		20	10	200	719,33		
	219	Sawczak Fedio Chałupa	94						
	220	Tegoż Ogrodu 1/4				483 ^{3/6}	1738,98	2,70	0,66
167	221	Baran Michał Chałupa	54						
168	222	Ogrod tegoż		86	15 ^{1/6}	1304 ^{2/6}	4691,23	} 8,12	} 2,03
169	223	Dotto Ogrod		14 ^{2/6}	8 ^{4/6}	124	445,98		
170	224	Siwiński Kazio	53						
171	225	Ogrod tegoż		30	7 ^{4/6}	230	827,23	} 6,56	} 1,74
				42	24	1008	3625,42		
172	226	Dwór	47						
173	227	Ogrod				3620	13019,88	20,36	5,09
174	228	dotto				12660	45533,61	71,22	17,81
175	229	Plebania r.g	52						
176	230	Ogrod		17	20	320	1150,93	1,92	0,47
177	231	Cerkiew							
178	232	Cmentarz przy Cerkwi							
	233	Mieszkanie dla Diaka ⁹¹							
179	234	Sztyń Andrzy Chałupa	48						
180	235	Ogrod tegoż		60	34	2040	7337,17	} 25,91	} 6,48
				40	27 ^{3/6}	1100	3956,32		
				75	19 ^{3/6}	1462 ^{3/6}	5260,10		
181	236	Machniewicz Waśko Chał.	49						
182	237	Tegoż Ogrod		40	14 ^{3/6}	580	2086,06	3,26	0,83
		Summa Ogrodow				70 696^{3/6}	254271,86	397,67	99,42

⁹⁰ Pomyłka oficjalisty wykonującego dokument. Iloczyn 34 x 6,5 wynosi 221.

⁹¹ Pole ma w Dworskim Groncie.

Nr ⁹²	Nr ⁹³	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
		II Niwa <i>W dawnym Operacie Jalowa zwana. Ta się zwać powinna Horby. Poczyna się od Rzeki ciągnie się mając po lewej ręce Miasteczko, po prawej Wieś Ustrzyki do Granicy Strwiążyckiej y Ustyanowskiej.</i>					
183	238	Plebania r:g: Pole	52	40 69	11 ^{1/6} 12	446 ^{4/6} 828	1606,52 2978,03
184	239	Potok Pastwisko	52	60	7	420	1510,59
185	240	Pole	52	30 25	17 16 ^{2/6}	510 408 ^{2/6}	1834,29 1468,62
186	241	Łąka	52	70	35 ^{1/6}	2461 ^{4/6}	8853,77
187	242	Baran Michał Pole	54	40 24	21 ^{5/6} 26 ^{3/6}	873 ^{2/6} 636	3141,07 2287,47
188	243	Potok Pastwisko	54	44	7	308	1107,77
189	244	Sawczak Iwan Pole	55	31 ^{3/6}	25	787 ^{3/6}	2832,36
190	245	Potok Pastwisko	55	32	6	192	690,56
191	244	dotto Pole	55	4 16	3 ^{4/6} 8	14 ^{3/6} 130 ^{4/6}	52,15 469,97
	247	Sawczak Fedio ⁹⁴	94			233 ^{1/6}	838,63
	248	dotto Pastwisko	94			48	172,64
192	249	Woźny Michał Łąka	56	5	6 ^{3/6}	32 ^{3/6}	116,89
193	250	Tegoż Pole	56	11	15 ^{3/6}	170 ^{3/6}	613,23
194	251	Sawczak Iwan Pole ⁹⁵	55	15 ^{3/6}	20 ^{4/6}	240	863,20
195	252	Tegoż Potok	55	15	3 ^{3/6}	39 ^{3/6}	142,07
	253	Sawczak Fedio Pole	94			80	287,73
	254	Tegoż Potok	94			13	46,76
196	255	Wozny Michał Pole	56	27 ^{1/6}	4 ^{1/6}	128 ^{1/6}	460,98
197	256	Tegoz Pole	56	27 ^{3/6}	21 ^{4/6}	595 ^{3/6}	2141,81
198	257	Hentosz Iwan Pole	57	35 ^{5/6}	7	250 ^{5/6}	902,15
199	258	Podolak Iwan Pole	58	26 ^{3/6}	13 ^{3/6}	357 ^{3/6}	1285,80
200	259	Hentosz Iwan Pole	57	23	9	207	744,51
201	260	Podolak Iwan Pole	58	26	15 ^{3/6}	403	1449,45
202	261	Tegoż Potok	58	25	4 ^{3/6}	112 ^{3/6}	404,62
203	262	Tegoż Pole	58	25 ^{3/6}	12 ^{3/6}	318 ^{3/6}	1145,53
204	263	Żołobecki Michał Pole	59	23	8	184	661,78
205	264	Świderski Danko Pole ⁹⁶	97	23 19	15 ^{3/6} 22	356 ^{3/6} 418 387 ^{2/6}	 1393,09
	265	Tkaczow Iwan Pole	60			387 ^{2/6}	1393,09
206	266	Żołobecki Michał Pole ⁹⁷	59	18 ^{1/6}	19 ^{1/6}	348 ^{1/6}	1252,25
207	267	Chlista Waśko Łąka	61 ⁹⁸	28	3 ^{3/6}	98	352,47
208	268	Tegoż Pole	61	28 ^{2/6} 38	7 ^{4/6} 12	217 456	780,47 1640,07
209	269	Chlista Iwan Pole	62	50	10 ^{4/6}	533 ^{2/6}	1918,20
210	270	Tegoż Łąka	62	25 ^{3/6}	10 ^{3/6}	267 ^{3/6}	962,10
211	271	Woźny Andrzy Łąka	63	30 37	13 ^{3/6} 11 ^{3/6}	405 425 ^{3/6}	1456,64 1530,38

⁹² Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

⁹³ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

⁹⁴ Gront ten po Jędrzeju Sawczaku dostał się w następstwie dwom Gospodarzom, których z tych ¾ drugi ¼ posiada.

⁹⁵ Ci z podziału iako a 189/244 ad 191/248 Częściami Grontu rozdzielone.

⁹⁶ Z Podziały Grontu w równych częściach.

⁹⁷ Ci dwa Gronta w dawnym pomierze nie rowno, a teraz rowno posiadają.

⁹⁸ W oryginale wpisano dla parceli 268 i 269 numer domu 81, przypuszczalnie omyłkowo. Prawdopodobnie chodzi tu o nr domu 61. Jednak dom nr 6a przypisany został dla Andrzeja Woźnego, zaś grunt dla Waśko Chlisty.

Nr ⁹⁹	Nr ¹⁰⁰	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
212	272	Jankow Fedio Łąka		64	67 26	11 10	737 260	2650,73 935,13
213	273	Daszkiewicz Stefan Łąka		36	74	12	912 ^{4/6}	3282,56
214	274	Tegoż Pole		36	24	11 ^{4/6}	272	978,29
215	274	Tegoż Łąka		36	24	12 ^{3/6}	300	1079,00
216	276	Tegoż Pole		36	23 ^{4/6}	12 ^{5/6}	303 ^{1/6}	1090,40
217	277	Hentosz Andrzy Łąka ¹⁰¹		32	74	11 ^{5/6}	875 ^{4/6}	3149,48
218	278	Tegoż Pole		32	29	13	377	1355,94
219	279	Tegoż Łąka		32	16	12 ^{2/6}	197 ^{2/6}	709,73
220	280	Tegoż Pole		32	27 ^{3/6}	11 ^{4/6}	320 ^{3/6}	1152,73
	281	Stelmach Jan Pole		31			348 ^{4/6}	1254,04
	282	Tegoż Łąka		31			536 ^{3/6}	1929,60
221	283	Kogut Anton Pole ¹⁰²		71	21	15 ^{1/6}	318 ^{3/6}	1145,53
222	284	dotto Pole		71	60 30	10 ^{4/6} 9 ^{1/6}	640 275	2301,86 989,08
223	285	Tegoż Łąka		71	10	10 ^{1/6}	111 ^{4/6}	401,64
	286	Bury Petro Pole		70			305	1096,98
224	287	Korzeniowski Michał z Janem Bratem ¹⁰³		29	60 30 ^{3/6}	15 ^{5/6} 12	950 366	3416,82 1316,37
225	288	Łąka		29	11	8 ^{1/6}	89 ^{5/6}	323,09
226	289	Pole		29	60 26 ^{3/6}	24 24	1440 636	5179,18 2287,47
227	290	Fedyk Iwan Pole ¹⁰⁴		72	97 8 ^{3/6}	7 28 ^{3/6}	679 216 ^{3/6}	2442,13 778,68
228	291	Podolak Wasko Pole ¹⁰⁵		74	41	26 ^{3/6}	1086 ^{3/6}	3907,76
229	292	Fedyk Iwan Pole ¹⁰⁶		72	11 33 ^{3/6}	25 6 ^{2/6}	275 212	989,08 762,49
230	293	Podolak Wasko Pole		74	97 33 ^{3/6} 19	14 ^{1/6} 17 ^{1/6} 20	1374 ^{1/6} 580 ^{3/6} 380	4942,41 2087,86 1366,73
231	294	Chlista Mikołaj Pole		75	116	12 ^{3/6}	1450	1618,49
232	295	Tegoż Łąka		75	6	12	72	258,96
233	296	dotto Pole		75	66 50	12 11 ^{1/6}	792 558 ^{2/6}	2848,55 2008,12
234	297	Sztyń Iwan Pole		76	116	11 ^{1/6}	1295 ^{2/6}	4658,85
235	298	Tegoż Łąka		76	6	11 ^{1/6}	67	240,98
236	299	dotto Pole		76	66 50	12 ^{1/6} 11 ^{3/6}	792 608 ^{2/6}	2848,55 2187,95
237	300	Futryk Wasko Pole		77	37 71	11 ^{3/6} 12	325 ^{3/6} 852	1170,71 3064,35
238	301	Tegoż Łąka		77	8	12	96	345,28
239	302	dotto Pole		77	113	11	1243	4470,64
240	303	Chopta Wasko Pole		78	24	10 ^{1/6}	244	877,58
241	304	Tegoż Łąka		78	13	10	130	467,56
242	305	Pole		78	71	11 ^{5/6}	792 ^{5/6}	2851,53
243	306	Łąka		78	8	12 ^{3/6}	98 ^{4/6}	355,46

⁹⁹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁰⁰ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁰¹ Ci po Michale Kowalu Grontem w połowie w równych częściach podzieleni zostali.

¹⁰² Ztąd należy 3^{cia} część Petrowi Buremu.

¹⁰³ Ten do 3^{ciej} części należy Gruntu a N° 221/183 ad N° 223/284 należy.

¹⁰⁴ Z Waskiem Podolakiem wspólnie w równych częściach

¹⁰⁵ Iwan Fedak należy do połowy.

¹⁰⁶ Wspólnie z Waskiem Podolakiem.

Nr ¹⁰⁷	Nr ¹⁰⁸	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
244	307	Pole		78	113	11 ^{2/6}	1280 ^{4/6}	4606,12
245	308	Humelicz Andrzy Pole		79	100	12	1200	4315,98
246	309	Machniewicz Ilko Pole		80	100	12	1200	4315,98
247	310	Humelicz Andrzy Pole		79	14 ^{1/6}	16 ^{3/6}	384	1381,11
248	311	Machniewicz Ilko Pole		80	14	27 ^{1/6}	380 ^{2/6}	1367,91
249	312	Humelicz Andrzy Pole		79	57 ^{3/6}	12 ^{3/6}	709	2550,03
250	313	Machniewicz Ilko Łąka		80	8	12 ^{3/6}	100	359,67
251	314	Tegoż Pole		80	20 ^{3/6}	12 ^{3/6}	256	920,74
252	315	Nieużyta Młaka						
253	316	Humelicz Andrzy Pole		79	8	10 ^{3/6}	84	302,12
254	317	Tegoż Pole		79	21	11 ^{4/6}	245	881,18
255	318	Fedak Iwan Pole		81	35 ^{2/6}	11 ^{3/6}	406 ^{1/6}	1460,85
256	319	Humelicz Iwan Pole		82	35 ^{2/6}	12	424	1524,98
257	320	Fedak Iwan Pole		81	35	27 ^{3/6}	687 ^{3/6}	2472,34
258	321	Humelicz Iwan Pole		82	30	28 ^{3/6}	855	3075,14
259	322	Fedak Iwan Pole		81	79	12 ^{1/6}	974 ^{2/6}	3504,33
260	323	Kohut Mikołaj Pole		83	37 ^{2/6}	11	410 ^{4/6}	1477,04
261	324	dotto Pole		83	26	11 ^{3/6}	299	1075,40
262	325	Tegoż Pastwisko		83	26	7	182	654,59
263	326	Zakałata Iwan Pole ¹⁰⁹		102	76	26 ^{3/6}	2014	7243,66
					34	6 ^{3/6}	221	794,86
	327	Korzeniowski Iwan Pole		85			1490	5359,01
		Summa Niwy II^{giey}					50690^{3/6}	182316,07
		Jałowe czyli Horby						
		III Niwa Gromadzyń W której zawierają się Nomenklatury Horb, Miarki, Pasternik, Gora Jałowe Ciągnie się od Granicy Ustyanowskiej – Równiańskię po przy Jasieniu aż do Granicy Berehowskiej.						
264	328	Hentosz Iwan Pastwisko		89	13 ^{5/6}	40	540	1942,19
265	329	Tegoż Pole		89	9	44	396	1424,27
266	230	Hentosz Lesiow Pole		88	7 ^{1/6}	55	403 ^{2/6}	1450,64
267	331	Tegoż Pastwisko		88	7 ^{2/6}	4	29 ^{2/6}	105,49
268	332	dotto Pole		88	13 ^{2/6}	16	213 ^{1/6}	766,70
269	333	Jurkow Waśko Jurków Iwan	Pole ¹¹⁰ }	87 86	13 ^{3/6}	17 ^{2/6}	236	848,81
270	334	Tychże Pastwisko		86 i 87	12 ^{4/6}	8	101 ^{2/6}	364,45
271	335	Tychże Pole		86 i 87	48 ^{3/6}	10 ^{5/6}	525	1888,24
272	336	Hentosz Lesiow Pole		88	40 39	11 ^{3/6} 8 ^{3/6}	460 331 ^{3/6}	1654,46 1192,29
273	337	Tegoż Pastwisko		88	8	6 ^{2/6}	50 ^{4/6}	182,24
274	338	dotto Pole		88	59	18 ^{3/6}	1091 ^{3/6}	3925,75
275	339	Pastwisko		88	19	24	456	1640,07
276	340	Pole		88	17	30 ^{3/6}	518 ^{3/6}	1864,86
277	341	Hentosz Iwan Pole		89	66	14 ^{1/6}	935	3362,87
278	342	Pastwisko		89	11	7	77	276,94
279	343	Pole		89	62	11 ^{2/6}	762 ^{3/6}	2742,45
280	344	Pastwisko		89	15	12	180	647,40
281	345	Pole		89	36	12 ^{5/6}	462	1661,65

¹⁰⁷ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁰⁸ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁰⁹ Jeden 1/3 a drugi 2/3 ćwierci Gruntu posiada.

¹¹⁰ Jurkow Wasko 3/4 Ćwierci a Jurkow Iwan 1/4 z tego Grontu otrzymują.

Nr ¹¹¹	Nr ¹¹²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
282	346	Jurkow Waśko Jurków Iwan	Pole ¹¹³ }	87	54	10 ^{4/6}	576	2071,67
	86							
283	348	Tychże Pastwisko		86 i 87	7	9 ^{4/6}	67 ^{4/6}	243,39
284	349	Tychże Pole		86 i 87	64	10	643 ^{2/6}	2313,83
285	350	Pastwisko		86 i 87	8	10 ^{4/6}	85 ^{2/6}	306,94
286	351	Pole		86 i 87	43	12 ^{1/6}	523 ^{2/6}	1882,24
287	352	Hentosz Lesiow Pole		88	35	10	367 ^{3/6}	1321,77
288	353	Pastwisko		88	6	11 ^{4/6}	70	251,77
289	354	Pole		88	60	10 ^{3/6}	630	2265,89
290	355	Pastwisko		88	14	9 ^{3/6}	133	478,35
291	356	Pole		88	42	12 ^{1/6}	511	1837,89
292	357	Jurkow Waśko Jurków Iwan	Pole ¹¹⁴ }	87	33	6 ^{5/6}	225 ^{3/6}	811,04
	86							
293	359	Pastwisko		86 i 87	6	7	42	151,06
294	360	Tychze Pole		86 i 87	60	9 ^{1/6}	550	1978,16
					56 ^{3/6}	17 ^{3/6}	649	2334,23
295	361	Hentosz Iwan Pole ¹¹⁵		89	11	5 ^{1/6}	56 ^{5/6}	204,40
					30	9 ^{5/6}	300	1079,00
					40	23 ^{2/6}	933 ^{3/6}	3357,47
					60	16 ^{2/6}	980	3524,72
296	362	Korzeniowski Iwan Zakałata Iwan	Pole }	85	17 ^{3/6}	26 ^{4/6}	466 ^{2/6}	1677,23
				102	100	25	2500	8991,63
					100	22 ^{1/6}	2216 ^{4/6}	7972,59
297	364	Kohut Mikołaj Pole		83	34	35 ^{5/6}	1218 ^{3/6}	4382,52
298	365	Baran Iwan Pole		84	35	25 ^{5/6}	904 ^{1/6}	3251,98
299	366	Kohut Mikołaj Pole		83	16	32 ^{4/6}	522 ^{4/6}	1879,86
300	367	Baran Iwan Pole		84	18	32 ^{1/6}	579	2082,46
301	368	Kohut Mikołaj Pole		83	23 ^{2/6}	23	536 ^{4/6}	1930,21
302	369	Baran Iwan Pole		84	17	23 ^{2/6}	396 ^{4/6}	1426,68
304	370	Kohut Mikołaj Pole		83	63 ^{4/6}	12 ^{3/6}	795 ^{3/6}	2861,14
304	371	Baran Iwan Pole		84	63 ^{4/6}	10 ^{4/6}	678 ^{4/6}	2440,94
305	372	Humelicz Iwan Pole		82	23 ^{3/6}	25 ^{4/6}	602 ^{5/6}	2167,81
306	373	Tegoż Pastwisko ¹¹⁶		82	23	4	92	330,89
307	374	Fedak Iwan Pole		81	23 ^{1/6}	25 ^{4/6}	594 ^{3/6}	2138,21
308	375	Tegoż Pastwisko		81	23 ^{3/6}	6 ^{1/6}	144 ^{5/6}	520,90
309	376	Humelicz Iwan Pole		82	24	24 ^{5/6}	596	2143,60
310	377	Fedak Iwan Pole ¹¹⁷		81	24 ^{3/6}	22 ^{1/6}	539	1938,60
311	378	Humelicz Iwan Pole		82	25	24 ^{5/6}	620 ^{5/6}	2232,91
312	379	Fedak Iwan Pole		81	25	26	650	2337,82
313	380	Humelicz Iwan Pole		82	62 ^{3/6}	12 ^{4/6}	791 ^{2/6}	2846,14
314	381	Fedak Iwan Pole ¹¹⁸		81	62 ^{3/6}	12	748	2690,30
315	382	Humelicz Andrzy Pole		79	26 ^{3/6}	24 ^{5/6}	653 ^{4/6}	2351,02
316	383	Machniewicz Ilko Pole		80	27	24 ^{5/6}	670 ^{3/6}	2411,55
317	384	Humelicz Andrzy Pole		79	24	28 ^{1/6}	684 ^{4/6}	2462,52
318	385	Machniewicz Ilko Pole		80	28	21 ^{5/6}	618	2222,73
319	386	Humelicz Andrzy Pole		79	27	26 ^{3/6}	715 ^{3/6}	2573,40

¹¹¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹¹² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹¹³ Ubyło 5 Sążnu kw. Jurkow Wasko $\frac{3}{4}$ Jurkow Iwan $\frac{1}{4}$ tego Grontu posiadają.

¹¹⁴ Ubyło 5 Sążni kwadr. Jurkow Wasko $\frac{3}{4}$ i Jurkow Iwan $\frac{1}{4}$ tego Grontu posiadają.

¹¹⁵ Przybywa przez złe wyrachowanie Sążni kwadr. 500.

¹¹⁶ Przybywa przez złe wyrachowanie sążni kwadr. 1^{5/6}.

¹¹⁷ Przez złe wyrachowanie przybywa 200 sążni kwadr.

¹¹⁸ Przez złe wyrachowanie ubyło 79^{1/6} sążni kwadr.

Nr ¹¹⁹	Nr ¹²⁰	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
320	387	Machniewicz Ilko Pole ¹²¹		80	45 ^{4/6}	11 ^{1/6}	509 ^{5/6}	1833,68
321	388	Humelicz Andrzy Pole		79	45 ^{3/6}	12	546	1963,77
322	389	Futryk Wasko Pole		77	25 ^{3/6}	24	612	2201,15
323	390	Hopta Wasko Pole		78	28	25 ^{3/6}	714	2568,01
324	391	Futryk Wasko Pole		77	25 ^{2/6}	27	684	2460,11
325	392	Hopta Wasko Pole		78	25 ^{3/6}	27	688 ^{3/6}	2476,29
326	393	Futryk Wasko Pole		77	25 ^{5/6}	25 ^{5/6}	645 ^{5/6}	2322,83
327	394	Hopta Wasko Pole		78	26 ^{1/6}	25 ^{2/6}	675 ^{5/6}	2430,73
328	395	Futryk Wasko Pole		77	26 ^{3/6}	28 ^{3/6}	755	2715,47
329	396	Hopta Wasko Pole		78	25	27 ^{3/6}	687 ^{3/6}	2472,70
330	397	Futryk Wasko Pole		77	11	27	297	1068,21
331	398	Hopta Wasko Pole		78	10	27	270	971,10
332	399	Chlista Mikołaj Pole		75	24	22 ^{3/6}	540	1942,19
333	400	Sztyn Iwan Pole		76	23 ^{1/6}	22 ^{1/6}	513 ^{3/6}	1846,88
334	401	Chlita Mikołaj v ^o		75	18 ^{1/6}	24 ^{1/6}	451	1622,09
335	402	Sztyn Iwan v ^o		76	19	26	498 ^{2/6}	1792,32
336	403	Chlita Mikołaj v ^o		75	17	25 ^{3/6}	433 ^{3/6}	1559,15
337	404	Sztyn Iwan v ^o		76	15	20	403 ^{4/6}	1450,89
338	405	Chlita Mikołaj v ^o		75	23 ^{4/6}	27	639	2298,26
339	406	Sztyn Iwan v ^o		76	22 ^{3/6}	26 ^{3/6}	596	2143,60
340	407	Chlita Mikołaj v ^o		75	23 ⁶	27 ^{2/6}	628 ^{4/6}	2261,11
341	408	Sztyn Iwan v ^o		76	26 ^{4/6}	24	640	2301,86
342	409	Chlita Mikołaj v ^o		75	16	21 ^{3/6}	344	1237,25
343	410	Okopisko Żydowskie stare		UIG				
344	411	Okopisko Żydowskie nowe ¹²²		UIG			463 ^{2/6}	1666,44
345	412	Podolak Wasko Pole		74	32	23 ^{2/6}	476 ^{4/6}	1714,42
346	413	Fedyk Iwan v ^o		72	26	23	598	2150,80
347	414	Podolak Wasko v ^o		74	20	23	460	1654,46
348	415	Fedyk Iwan v ^o		72	16 ^{2/6}	23 ^{3/6}	381	1370,32
349	416	Podolak Wasko v ^o		74	32	22 ^{3/6}	720	2589,59
350	417	Fedyk Iwan v ^o		72	15 ^{3/6}	23 ^{1/6}	366 ^{4/6}	1318,78
351	418	Podolak Wasko v ^o		74	31 ^{2/6}	24 ^{2/6}	762 ^{2/6}	2741,84
352	419	Fedyk Iwan v ^o		72	24 ^{3/6}	24 ^{3/6}	600	2157,99
353	420	Podolak Wasko v ^o		74	49	25 ^{1/6}	1233 ^{1/6}	4435,28
354	421	Kohut Anton Bury Petro	} Pole	71				
				70	41 ^{2/6}	23 ^{1/6}	957	3442,00
355	422	Tychże Pastwisko		70 i 71	41	15	615	2211,94
356	423	Korzeniowski Michał i Jan	} Pole	29				
					39	21 ^{1/6}	903 ^{3/6}	3249,57
357	424	Tychże Pastwisko		29	39	15	585	2104,04
358	425	Kohut Anton Bury Petro	} Pole	71	14	24 ^{2/6}	340 ^{4/6}	1225,27
				70	31	24 ^{2/6}	754 ^{2/6}	2713,06
					20	24 ^{3/6}	486	1747,97
359	426	Korzeniowski Michał i Jan	} Pole	29	19 ^{2/6}	24 ^{2/6}	470 ^{2/6}	1691,61
					18	24 ^{3/6}	441	1586,12
360	427	Kohut Anton Bury Petro	} Pole	71				
				70	18	24 ^{3/6}	441	1586,12
361	428	Korzeniowski Michał i Jan	} Pole	29	18 ^{3/6}	23 ^{1/6}	428 ^{3/6}	1541,17

¹¹⁹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹²⁰ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹²¹ Przybyło 1^{5/6} sążni kwadr.

¹²² Z pola niedys ornego za Okopisko Żydowskie obroczone wynosi 463^{2/6} sążni kwadr.

Nr ¹²³	Nr ¹²⁴	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia									
				sążnie			sążnie ²	metry ²								
362	429	Kohut Anton Bury Petro	} Pole	71 70	18	21	378	1359,53								
363	430	Korzeniowski Michał i Jan		29					20 ^{2/6}	23 ^{2/6}	477 ^{4/6}	1718,01				
364	431	Kohut Anton Bury Petro		71 70									22 ^{1/6}	23 ^{3/6}	520 ^{3/6}	1872,06
365	432	Hentosz Andrzy Stelmach Jan		32 31												
366	433	Daszkiewicz Stefan Pole	36	14 ^{2/6}	26	372 ^{4/6}	1340,36									
367	434	Hentosz Andrzy Stelmach Jan	} Pole	32 31	30	13 ^{3/6}	405	1456,64								
368	435	Nieużyte		31 i 32												
369	436	dotto Pole		31 i 32	25 33	6 ^{3/6} 19 ^{1/6}	162 ^{3/6} 632 ^{3/6}	584,46 2274,88								
370	437	Daszkiewicz Stefan Pole		36	34 ^{3/6}	26 ^{1/6}	903	3247,78								
371	438	Hentosz Andrzy Stelmach Jan	} Pole	32 31	17 ^{2/6}	26 ^{2/6}	719 ^{4/6}	2588,40								
372	439	Daszkiewicz Stefan Pole		36					29 ^{4/6}	29 ^{2/6}	870	3129,09				
373	440	Hentosz Andrzy Stelmach Jan	} Pole	32 31	26 ^{2/6}	24 ^{3/6}	645	2319,84								
374	441	Daszkiewicz Stefan Pole		36					29 ^{1/6}	23 ^{3/6}	685 ^{2/6}	2464,89				
375	442	Liszega Iwan Łąka		67	30	11 ^{5/6}	355	1276,81								
376	443	Tegoż Pole		67	13	14	182	654,59								
377	444	Wojtow Stefan Łąka		69	30	11 ^{5/6}	355	1276,81								
378	445	Tegoż Pole		69	18	7 ^{4/6}	138	496,34								
379	446	Pastwisko		69	15	6	90	323,70								
380	447	Pole tegoż		69	15	29 ^{3/6}	442 ^{3/6}	1591,52								
381	448	Liszega Iwan Pole		67	16	34 ^{3/6}	552	1985,35								
382	449	Wojtow Stefan Pole ¹²⁵		69	23 ^{3/6}	30 ^{4/6}	720 ^{2/6}	2590,78								
383	450	Liszega Iwan Pole		67	23	27 ^{2/6}	628 ^{4/6}	2261,11								
384	451	Wojtow Stefan Pole		69	15 ^{5/6}	26 ^{4/6}	424 ^{1/6}	1525,59								
385	452	Liszega Iwan Pole		67	23 ^{5/6}	18 ^{3/6}	440 ^{3/6}	1584,33								
386	453	Nieużyte		67												
387	454	Liszega Iwan Pole		67	26	20	520	1870,26								
388	455	Wojtow Stefan Pole		69	26	20	520	1870,26								
389	456	Liszega Iwan Pole		67	37 ^{4/6}	24 ^{1/6}	910 ^{1/6}	3273,56								
390	457	Wojtow Stefan Pole dotto Pole		69	28 34 ^{4/6}	22 ^{5/6} 24 ^{5/6}	639 ^{2/6} 860	2298,87 3093,12								
391	458	Liszega Iwan Pole		67	34 ^{5/6}	24 ^{5/6}	864 ^{2/6}	3108,69								
392	459	Hopta Michał Pole ¹²⁶		65	30	13 ^{3/6}	405	1456,64								
393	460	Tegoż Pastwisko		65	10	18 ^{3/6}	125	449,58								
394	461	Gebet Stefan Pole		66	18	18 ^{3/6}	333	1197,68								
395	462	Pastwisko		66	21	14	294	1057,42								
396	463	dotto Pole		66	21	18 ^{3/6}	388 ^{3/6}	1397,30								
397	464	Hopta Michał Pole		65	20	28 ^{3/6}	570 ^{3/6}	2051,89								
398	465	Tegoż Pastwisko		65	20	8 ^{3/6}	170 ^{3/6}	613,23								
399	466	Gebet Stefan Pole		66	20 ^{3/6}	27 ^{3/6}	563	2024,91								
400	467	Tegoż Pastwisko		66	20	5	100	359,67								
401	468	Hopta Michał Pole		65	18	29 ^{3/6}	531	1909,82								
402	469	Gebet Stefan Pole		66	18 ^{3/6}	29 ^{3/6}	545 ^{3/6}	1961,97								

¹²³ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹²⁴ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹²⁵ Przybywa przez złe wyrachowanie 5^{2/6} sążni kw.

¹²⁶ Hopta Michał y Gebet Stefan tych Grontow w rownych częściach używają.

Nr ¹²⁷	Nr ¹²⁸	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
403	470	Hopta Michał Pole		65	18 ^{4/6}	26 ^{3/6}	494 ^{1/6}	1777,36
404	471	Gebet Stefan Pole		66	19	24 ^{3/6}	465 ^{3/6}	1674,24
405	472	Hopta Michał Pole		65	18	24 ^{1/6}	439	1578,93
406	473	Tegoż pastwisko		65	100	20	2000	7193,30
407	474	Gebet Stefan Pole		66	25	21 ^{3/6}	537 ^{3/6}	1933,20
408	475	Hopta Michał Pole		65	27	21 ^{3/6}	580 ^{3/6}	2087,86
409	476	Gebet Stefan Pole		66	24	24 ^{3/6}	588	2114,83
410	477	Hopta Michał Pole		65	33 ^{4/6}	24	808	2906,09
411	478	Janków Fedio Pole		64	30	18 ^{3/6}	555	1996,14
412	479	Tegoż Pastwisko		64	9	10	90	323,70
413	480	Woźny Andrzy Pole		63	19 ^{4/6}	20	393 ^{3/6}	1415,28
414	481	Woźny Andrzy Pastwisko		63	9	10	90	323,70
415	482	dotto Pole		63	27 ^{3/6}	10 ^{4/6}	293	1053,82
416	483	Potok dotto		63	27	4	108	28,77
417	484	Janków Fedio Pole		64	20	15	300	1079,00
418	485	Potok tegoż		64	27 ^{3/6}	4	110	395,63
419	486	Woźny Andrzy Pole		63	7	9 ^{3/6}	66 ^{3/6}	239,18
					15 ^{2/6}	27	414	1489,01
420	487	Janków Fedio Pole		64	17 ^{2/6}	27	468	1683,23
421	488	Woźny Andrzy Pole		63	14	24	336	1208,47
422	489	Janków Fedio Pole		64	14 ^{3/6}	22 ^{5/6}	330 ^{4/6}	1189,30
423	490	Woźny Andrzy Pole		63	15	24 ^{3/6}	367 ^{3/6}	1321,77
424	491	Janków Fedio Pole		64	14 ^{3/6}	24	348	1251,63
425	492	Woźny Andrzy Pole		63	14 ^{3/6}	23 ^{4/6}	342 ^{5/6}	1233,04
426	493	Janków Fedio Pole		64	16	24	384	1381,11
427	494	Woźny Andrzy Pole		63	14	25	352 ^{1/6}	1266,63
428	495	Janków Fedio Pole		64	14 ^{2/6}	26 ^{5/6}	484 ^{2/6}	1741,97
429	496	Woźny Andrzy Pole		63	15	24	364	1309,18
430	497	Janków Fedio Pole		64	18	13 ^{3/6}	243	873,99
431	498	dotto Pastwisko		64	38	25	950	3416,82
432	499	Woźny Andrzy Pole		63	38	25	950	3416,82
433	500	Janków Fedio Pole		64	50	25 ^{3/6}	1275	4585,73
434	501	Woźny Andrzy Pole		63	51	23 ^{1/6}	1198 ^{3/6}	4310,59
435	502	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	19 ^{1/6}	6 ^{3/6}	124	445,98
436	503	Tychże Pastwisko		61 i 62	8 ^{2/6}	24	204	733,72
437	504	Tychże Pole		61 i 62	20 ^{3/6}	20	410	1474,63
438	505	Tychże Pastwisko		61 i 62	20	6 ^{3/6}	130	467,56
439	506	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	20 ^{3/6}	16	328	1179,70
440	507	Tychże Pastwisko		61 i 62	20	6 ^{3/6}	130	467,56
441	508	Tychże Pole		61 i 62	24 ^{2/6}	23 ^{3/6}	571 ^{4/6}	2056,10
442	509	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	22 ^{5/6}	25 ^{3/6}	581 ^{5/6}	2092,64
443	510	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	19	26	494	1776,75
444	511	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	16 ^{3/6}	22 ^{2/6}	368 ^{2/6}	1324,75
445	512	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	22 ^{1/6}	21 ^{2/6}	472 ^{5/6}	1700,60
446	513	Chlista Iwan i Waško pole	} Pole	62				
				61	16 ^{3/6}	23	379 ^{3/6}	1364,93

¹²⁷ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹²⁸ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

Nr ¹²⁹	Nr ¹³⁰	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
447	514	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61	17	24	408	1467,43	
448	515	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61					
449	516	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61	11 ^{1/6}	25	279 ^{1/6}	1004,08	
450	517	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61					
451	518	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61	15 ^{1/6}	26 ^{1/6}	396 ^{5/6}	1427,26	
452	519	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61					
453	520	Chlista Iwan i Waško pole } Pole	62 61	17	24 ^{3/6}	416 ^{3/6}	1498,01	
454	521	Żołobecki Michał Pole	59					
455	522	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	20 ^{3/6}	14	287	1032,24	
456	523	Żołobecki Michał Pole ¹³¹	59					
457	524	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	20	20 ^{2/6}	406 ^{4/6}	1462,65	
458	525	Żołobecki Michał Pole	59					
459	526	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	60	23 ^{3/6}	1410	5071,28	
460	527	Żołobecki Michał Pole	59					
461	528	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	60	25 ^{4/6}	1540	5538,84	
462	529	Żołobecki Michał Pole	59					
463	530	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	55 ^{3/6}	23 ^{3/6}	1304	4690,03	
464	531	Żołobecki Michał Pole	59					
465	532	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	28	13 ^{3/6}	378	1359,53	
466	533	Żołobecki Michał Pole	59					
467	534	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	18 ^{1/6}	35 ^{3/6}	644 ^{5/6}	2319,23	
468	535	Żołobecki Michał Pole	59					
469	536	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	19 ^{3/6}	33 ^{2/6}	619 ^{5/6}	2229,31	
470	537	Żołobecki Michał Pole	59					
471	538	Świdorski Danko i Tkaczow Iwan } Pole	97 60	42	29 ^{2/6}	1232	4431,07	
472	539	Żołobecki Michał Pole	59					
473	540	Podolak Iwan Pole	58	9	26 ^{3/6}	238 ^{3/6}	857,80	
474	541	Hentosz Iwan Pole ¹³²	57					
475	542	Podolak Iwan Pole	58	30 ^{1/6}	26 ^{3/6}	799 ^{2/6}	2874,91	
				10	26 ^{3/6}	265	953,11	
				35 ^{3/6}	25	887 ^{3/6}	3192,03	
				19 ^{2/6}	22 ^{2/6}	431 ^{4/6}	1552,57	
				37 ^{4/6}	18 ^{1/6}	684 ^{1/6}	2460,72	
				19 ^{1/6}	18 ^{3/6}	354 ^{2/6}	1274,40	
				39	23 ^{1/6}	903 ^{3/6}	3249,57	
				19 ^{1/6}	24 ^{3/6}	469 ^{3/6}	1688,63	
				37 ^{3/6}	25	937 ^{3/6}	3371,86	
				17 ^{3/6}	26 ^{3/6}	463 ^{2/6}	1666,44	
				35	27 ^{2/6}	956 ^{4/6}	3440,81	
				18	25 ^{2/6}	460 ^{1/6}	1655,07	
				24 ^{4/6}	25 ^{1/6}	620 ^{4/6}	2232,33	
				12	25 ^{1/6}	302	1086,19	
				42	16 ^{1/6}	679	2442,13	
				70	17	1190	4280,02	
				60	7 ^{3/6}	450	1618,49	
				70	8 ^{2/6}	583 ^{2/6}	2098,03	
				24 ^{3/6}	24 ^{2/6}	713 ^{4/6}	2566,82	
				52	24 ^{2/6}	1265	4549,76	

¹²⁹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹³⁰ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹³¹ Przybywa przez złe wyrachowanie 5^{5/6} sążni kwadr.

¹³² Przybywa przez złe wyrachowanie 1 sążeń kwadr.

Nr ¹³³	Nr ¹³⁴	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
476	543	Hentosz Iwan Pole ¹³⁵		57	8 27 ^{2/6}	26 227	208 738	748,10 2654,33
477	544	Podolak Iwan Pastwisko		58	20 20	4 8	80 160	287,73 575,46
478	545	Tegoż Pole		58	20 20	24 ^{3/6} 15 ^{3/6}	490 310	1762,36 1114,96
479	546	Hentosz Iwan Pastwisko		57	16 ^{4/6}	13 ^{2/6}	222	798,46
480	547	Tegoż Pole		57	16 ^{1/6}	16 ^{5/6}	272	978,29
481	548	Podolak Iwan Pastwisko		58	56	9 ^{3/6}	532	1913,42
482	549	Tegoż Pole		58	56	18 ^{3/6}	1036	3726,13
483	550	Hentosz Iwan Pastwisko		57	14 ^{3/6}	13	188 ^{3/6}	677,97
484	551	dotto Pole		57	14 ^{3/6}	14	203	730,12
485	552	Podolak Iwan Pole		58	19	26 ^{5/6}	509 ^{5/6}	1833,68
486	553	Hentosz Iwan Pole		57	9 ^{1/6}	27	247 ^{3/6}	890,17
487	554	Podolak Iwan Pole		58	17 ^{3/6}	25 ^{3/6}	454 ^{2/6}	1634,07
488	555	Hentosz Iwan Pole		57	11	24	264	949,52
489	556	Podolak Iwan Pole		58	20	24 ^{3/6}	490	1762,36
490	557	Hentosz Iwan Pole		57	15	26 ^{3/6}	397 ^{3/6}	1429,67
491	558	Podolak Iwan Pole		58	24	26 ^{3/6}	628 ^{3/6}	2260,50
492	559	Hentosz Iwan Pole ¹³⁶		57	26 ^{4/6}	30	737	2650,73
493	560	Woźny Michał Pole ¹³⁷		56	67 68	16 ^{4/6} 24 ^{4/6}	1105 ^{3/6} 1540	3976,10 5538,84
494	561	Sawczak Iwan i Fedio	} Pole ¹³⁸	55 94	30 23	29 28 ^{4/6}	885 533 ^{1/6}	3183,04 1917,63
495	562	Sawczak Iwan i Fedio		} Pole ¹³⁹	55 94	62 27 68 30	20 ^{5/6} 34 9 32 ^{4/6}	1291 ^{4/6} 918 612 980
496	563	Woźny Michał Pole	56		35 15	21 ^{4/6} 4 ^{3/6}	758 ^{2/6} 67 ^{3/6}	2727,45 242,77
497	564	Tegoż Pastwisko	56		49 22 50 57	4 ^{3/6} 4 ^{3/6} 7 14	220 ^{3/6} 99 560 798	793,06 356,07 2014,12 2870,13
498	565	Tegoż Pole	56		24 60 20 44	5 12 ^{3/6} 14 27 ^{1/6}	120 750 280 1195	431,60 2697,49 1007,06 4298,00
499	566	Sawczak Iwan i Fedio	} Pastwisko	55 94	49 22 80 57	5 ^{3/6} 4 7 14	269 ^{3/6} 888 560 798	969,30 3193,83 2014,12 2870,13
500	567	Tychże Pole		55 i 94	22 ^{5/6}	26 ^{2/6}	601	2161,59
500 ¹⁴⁰	568	Woźny Michał Pole		56	28 ^{5/6}	25	708 ^{4/6}	2548,84

¹³³ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹³⁴ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹³⁵ Przybywa przez złe wyrachowanie sążeń kwadr. 1.

¹³⁶ 60 Sążni kwadr. odjęto na Drogę Cesarską.

¹³⁷ 126 Sążni kwadr. na Drogę Cesarską.

¹³⁸ 126 Sążni kwadr. na Drogę Cesarską.

¹³⁹ 126 Sążni kwadr. na Drogę Cesarską.

¹⁴⁰ W oryginale dwukrotnie użyty został nr 500.

Nr ¹⁴¹	Nr ¹⁴²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
501	569	Sawczak Iwan i Fedio } Pole ¹⁴³	55 94	23	24 ^{4/6}	567 ^{2/6}	2040,49	
502	570	Woźny Michał Pole	56	26	23 ^{1/6}	602 ^{2/6}	2166,37	
503	571	Baran Michał Pole	54	109	18 ^{2/6}	1998 ^{2/6}	7187,30	
504	572	Tegoż Pole	54	90	18 ^{2/6}	1650	5934,48	
505	573	Baran Michał Łąka	54	43 ^{2/6}	10	445	1600,51	
506	574	Tegoż Pole	54	15	11	165	593,45	
507	575	¹⁴⁴						
508	576	Tegoż Łąka	54	20	8	160	575,46	
509	577	Tegoż Pole	54	20	6 ^{3/6}	130	467,56	
510	578	Tegoż Pole	54	40 51	17 ^{2/6} 23	693 ^{2/6} 1173	2493,67 4218,87	
511	579	Sawczak Iwan i Fedio } Pole ¹⁴⁵	55 94	46 ^{3/6}	24 ^{2/6}	1131 ^{2/6}	4069,00	
512	580	Baran Michał Pole ¹⁴⁶	54	76 57	28 23 ^{3/6}	2128 1654 ^{3/6}	7653,67 5950,66	
513	581	Sawczak Iwan i Fedio } Pole	55 94	50	26 ^{3/6}	1325	4765,56	
514	582	Baran Michał Pole	54	47	26 ^{4/6}	1125 ^{1/6}	4046,84	
515	583	Plebania Rit. Gra: Pole	52	93 44	38 ^{1/6} 11 ^{3/6}	3549 ^{3/6} 506	12766,31 1819,91	
516	584	dotto Łąka	52	134	3	402	1445,85	
517	585	dotto Pole	52	134	35	4690	16868,30	
518	586	dotto Łąka	52	100	7 ^{3/6}	750	2697,49	
519	587	dotto ¹⁴⁷ Pole ¹⁴⁸	52	100 100 100 100	34 ^{3/} 36 37 40	3450 3600 3750 3720	12408,45 12947,95 13487,44 13379,54	
520	588	Dworskie Pole	47			3465	12462,40	
521	599	Łąka	47			14758	53079,38	
522	590	Dworkie Pastwisko	47			17702	63667,93	
523	591	Pastwisko	47			43267	155616,32	
524	592	Łąka	47			6543	23532,89	
525	594	Pole ¹⁴⁹	47			14844	53388,70	
526	594	Pastwisko	47			8914	32060,55	
527	595	Pole	47			6480	23306,30	
528	596	Krzaki	47			4701	16907,86	
529	597	Pole	47			81260	292263,91	
530	598	Krzaki	47			11865	42674,27	
531	599	Łąka potok	47			5854	21054,80	
532	600	Pole ¹⁵⁰	47			7542	27125,95	
533	601	Pole	47			2028	7294,01	
534	602	Pastwisko	47			17125	61592,66	

¹⁴¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁴² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁴³ 126 Sążni kwadr. na Drogę Cesarską.

¹⁴⁴ Pod tym *N^{em}* nie ..... *Xsiędzy Pomiarowy*. Przypuszczalnie ten niewyraźny zapis oznacza brak danych dla tejże działki w księdze pomiarowej

¹⁴⁵ Iwan $\frac{3}{4}$. Fedio $\frac{1}{4}$ Częsu używają.

¹⁴⁶ 126 Sążni kwadr. Na Drogę Cesarską zajęte.

¹⁴⁷ Przez mylne wyrachowanie Xiążki pomiarowej przybywa Sążni kwadr. 1000.

¹⁴⁸ 1280 Sążni kwadr. na Drogę Cesarskie zajęte zostały.

¹⁴⁹ W tym Łanie Dworskim trzymają z Miasteczka 5^{ciiu} Posiadaczow Pola Ornego Morgow 15^{cie} Sążni kwadr. 1574 na czynszu i Łak Morg 1 i Sążni kwadr. 1368. Item na na Panszczyźnie Morgow 5^é Sążni kwadr. 442 nad Cegielnią.

¹⁵⁰ Na Drogę Cesarską zajęto Morgow 1, Sążni kwadr. 1329.

Nr ¹⁵¹	Nr ¹⁵²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie			sążnie ²	metry ²
535	603	Pole		47			30043 ^{4/6}	108056,61
536	604	Sztyń Andrzy Pole ¹⁵³	48	60	39 ^{3/6}	2370	8524,06	
				20	35 ^{3/6}	710	2553,62	
				40	69 ^{5/6}	2499 ^{2/6}	8989,22	
537	605	Tegoż Pole	48	83 ^{2/6}	32 ^{4/6}	2722	9790,09	
538	606	Tegoż Pole ¹⁵⁴	48	20	13 ^{1/6}	263 ^{2/6}	947,11	
				24	22 ^{1/6}	532	1913,43	
539	607	Łąka	48	80	10	800	2877,32	
540	608	Pole	48	100	53	5300	19062,25	
				79	41 ^{2/6}	3278 ^{2/6}	11791,01	
541	609	Machniewicz Waśko Pole	49	90	53 ^{3/6}	4815	17317,88	
				55	42 ^{3/6}	233 ^{3/6}	839,82	
542	610	Pole	49	27	14 ^{3/6}	391 ^{3/6}	1408,09	
				52	43	2236	8042,11	
		Summa Niwy Gromadzyń				491244 ^{1/6}	1766834,11	

Nota

W tej Niwie Grontu Dworskiego trzymają

Machniewiczowa Tacia – Sążni 1426 (5128,83 m²)

Stefan Fedak – Morgi 4 – 616 sążni (25234,11 m²)

Teraz robią pańszczyznę

-----

tudzież

z Miasteczka na czynsz

Anton Grodecki – morgow 3 Sążni 188 (17940,10 m²)

Jan Grodecki – morgow 3 Sążni 19 (17332,11 m²)

Anton Packań – morgow 4 Sążni 444 (24615,48 m²)

Waśko Tarczanin } morgów 6 sążni kwadr. 1432^{2/6} (39679,45 m²)

Iwan Futryk

Razem Morgów 23 Sążni kwadr. 155^{2/6}

Gronta w Dworskim Łanie faworami possesorow lub Ekonomow nadane, Dominium odebrać deklaruje ile Podatki Monarchiczne za użytkujących płaci. Xsiadz także dziesięcinę ma zaprzeczoną.

¹⁵¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁵² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁵³ Na Drogę Cesarską zajęto Morgow 1, Sążni kwadr. 294.

¹⁵⁴ Odpada Sążni 2 przez mylne wyrachowanie.

Nr ¹⁵⁵	Nr ¹⁵⁶	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
		<i>IV^{ta} Niwa</i> <i>Miarki na Zagrodach</i> <i>Ciągnie się od Granicy Ustyanowskiej po pod Górę Krolik mały, do Granicy Strwiążycyckiej</i> <i>Dawniej do Niwy Gromadzyn przyłączona</i>					
543	611	Korzeniowski Iwan 2/3 Zakałata Iwan 1/3 } Pole ¹⁵⁷	85 102	50 20 14	10 ^{1/6} 10 ^{3/6} 15 ^{4/6}	508 ^{2/6} 210 219 ^{2/6}	1828,29 755,30 788,85
544	612	Jurków Wasko y Jurkow Iwan } Pole ¹⁵⁸	87 86	95 41	23 ^{3/6} 14 ^{3/6}	2232 ^{3/6} 594 ^{3/6}	8029,52 2138,21
545	613	Hentosz Lesio Pastwisko	88	16	11 ^{2/6}	181 ^{2/6}	652,18
546	614	Tegoż Pole	88	53 80 22	15 ^{1/6} 11 10	803 ^{5/6} 880 220	2891,10 3165,05 791,26
547	615	Łąka Tegoż	88	8	6	48	172,64
548	616	Hentosz Iwan Pole	89	14 ^{3/6} 20 50 70	11 ^{1/6} 15 ^{5/6} 16 ^{2/6} 17 ^{2/6}	161 ^{5/6} 316 ^{4/6} 816 ^{4/6} 1213 ^{3/6}	582,05 1138,95 2937,28 4364,54
549	617	Łąka Tegoż	89	5	19 ^{3/6}	97 ^{3/6}	350,67
550	618	Pole Tegoż	89	31 ^{4/6}	20 ^{1/6}	638 ^{3/6}	2296,46
551	619	Baran Lesko Łąka	91	20	5 ^{4/6}	113 ^{2/6}	407,61
552	620	Tegoż Pole	91	20 14 ^{3/6} 34	3 ^{3/6} 12 ^{1/6} 17 ^{1/6}	70 174 ^{2/6} 583 ^{4/6}	251,77 627,00 2099,26
553	621	Tegoż Łąka	91	9	17 ^{1/6}	153	550,29
554	622	Tegoż Pole	91	23	16 ^{4/6}	383 ^{2/6}	1378,70
555	623	Tegoż Łąka	91	5 ^{1/6}	16	81 ^{4/6}	293,74
556	624	Baran Lesko Pole	91	40 32	16 ^{3/6} 17 ^{3/6}	673 ^{3/6} 554 ^{4/6}	2421,63 1994,95
557	655	Tegoż Łąka	91	4	17 ^{5/6}	70	251,77
	626	Tegoż Pole	91	40	20 ^{3/6}	520	1870,26
558	627	Łunio Wasko Pole	90	18	9	162	582,66
559	628	Pastwisko	90	10 ^{3/6}	16	165	593,45
560	629	Pole	90	13 ^{4/6}	16	218 ^{4/6}	786,48
561	630	Łąka	90	16 ^{3/6}	7 ^{3/6}	123 ^{3/6}	444,19
562	631	Pole	90	57	19 ^{3/6}	1111 ^{3/6}	3997,68
563	632	Łąka	90	10	13	130	467,56
564	633	Pole	90	58 ^{2/6}	17 ^{2/6}	1011	3636,21
565	634	Potok Pastwisko	90	3	22	66	237,38
566	635	Pole	90	53	13 ^{2/6}	706 ^{4/6}	2541,65
567	636	Potok Pastwisko	90	25 ^{3/6}	4	102	366,86
568	637	Gebet Pawło Pastwisko	93	25 20 2	8 8 11 ^{4/6}	200 120 23 ^{2/6}	719,33 431,60 83,91
569	638	Tegoż Pole	93	26 20 25 13	11 11 ^{1/6} 14 18	286 223 ^{2/6} 350 234	1028,64 803,24 1258,83 841,62
570	639	v ^o Łąka	93	10	16 ^{3/6}	165	593,45

¹⁵⁵ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁵⁶ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁵⁷ Korzeniowski 2/3, Zakałata 1/3 Części trzymaia.

¹⁵⁸ Wasko 3/4, Jurko 1/2 Część trzymaia.

Nr ¹⁵⁹	Nr ¹⁶⁰	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
						sążnie ²	metry ²
571	640	v ^o Pole	93	58	15 ^{4/6}	918 ^{2/6}	3302,91
572	641	v ^o Łąka	93	8	16 ^{5/6}	134 ^{4/6}	484,36
573	642	v ^o Pole	93	50	18 ^{1/6}	908 ^{3/6}	3267,56
574	643	v ^o Łąka	93	6	19	114	410,02
575	644	Gebet Pawło Pole	93	38	18 ^{4/6}	703	2528,45
576	645	Potok Pastwisko	93	4	18 ^{2/6}	73 ^{2/6}	263,74
577	646	Sztyn Mikołaj Pastwisko	92	4	11 ^{4/6}	46 ^{4/6}	167,86
578	647	Tegoż Pole	92	21	12 ^{5/6}	269 ^{3/6}	969,30
				20	12 ^{4/6}	253 ^{4/6}	912,36
				34	17 ^{3/6}	595	2140,01
579	648	Tegoż Łąka	92	12	16 ^{3/6}	198	712,14
580	649	Pole	92	53	16	928	3337,69
581	650	Łąka	92	8	16 ^{1/6}	129 ^{2/6}	465,15
582	651	Pole	92	50	20	1000	3596,65
583	652	Łąka	92	6	20 ^{2/6}	122	438,79
				38	18	684	2460,11
584	653	Potok Pastwisko ¹⁶¹	92 ¹⁶²	6 ^{3/6}	~~40~~ ^{3/6}	108 ^{3/6}	390,24
	654	Dworskie Tędziówka Pastwisko	47			174	625,82
585	655	Dworskie Pole pod Granicą Ustyanowską ¹⁶³	47	29	15 ^{3/6}	449 ^{3/6}	1616,69
				10	8 ^{4/6}	86 ^{4/6}	311,72
				44	12 ^{1/6}	535 ^{2/6}	1925,40
				45	5 ^{5/6}	562 ^{3/6}	2023,12
		Summa Niwy IV				26913^{1/6}	96797,30

W tym miejscu adnotuje się, iż poł Gory Korolik mały w Ograniczeniu przy Operatach Josefinskiach, iest w Kontrowersyi przez Dominium Strwiążyk zaiętą, zostaię przy Strwiążyku, Który Kontrowers in ... zostaiący, osobno był ograniczony i Kopcami oznaczony, Ilość Morgow tegoż Kontrowersju wiadoma nieiest bo parifferyia cała podług ograniczenia 4 kopcami oznaczona Sążni 528 wynosi w obwodzie, nie mierząc kwadratu.

¹⁵⁹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁶⁰ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁶¹ W tej pozycji zaszedł błąd w obliczeniach, z rachunku wynika, że szerokość powinna wynosić 15 i 5/6 sążnia a nie 40 3/6 jak zapisano w oryginale

¹⁶² W oryginale nie jest jasne przypisanie własności, możliwe, że ten grunt należał do dworu.

¹⁶³ Odpada do Dworu pastwiska sąż. 174 i Grontu Ornego 1334 trzymanego niegdys na Czysnz to iest po N° 674 i 675.

Nr ¹⁶⁴	Nr ¹⁶⁵	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
		<i>V^{ta} dawniej 4ta Niwa Łazy zwana¹⁶⁶ Od Granicy Łodyńskiej do Strwiążycy w Ktorey Nomenklatury Bukowa Gory Zagrody</i>					
586		Sztyn Mikołay Pole ¹⁶⁷	92			383 ^{3/6}	
587	656	Gebet Pawło Pole	93	14 11	11 ^{4/6} 7	163 ^{2/6} 77	587,44 276,94
588		Pastwisko ¹⁶⁸	93	20	11		
589	657	Sztyn Mikołay Pole ¹⁶⁹	92	40 13 20 20 20	12 ^{4/6} 4 17 ^{2/6} 14 ^{3/6} 17 ^{2/6}	506 ^{4/6} 52 346 ^{4/6} 290 350	1822,32 187,03 1246,85 1043,03 1258,83
590	658	Tegoż Potok Pastwisko	92	6	6 ^{1/6}	37 ^{1/6}	133,69
591	659	Pole	92	10 49	9 ^{3/6} 25 ^{2/6}	95 1241 ^{2/6}	341,68 4464,63
592	660	Pastwisko	92	35	6	210	755,30
593	661	Pole	92	20 12 ^{3/6} 10	11 15 19	220 187 ^{3/6} 190	791,26 674,37 683,36
594	662	Pastwisko	92	16 18	15 15	240 270	863,20 971,10
595	663	Pole	92	8	13	104	374,05
596	664	Pastwisko	92	20 36 37	20 ^{1/6} 21 18	403 ^{2/6} 756 666	1450,64 2719,07 2395,37
597	665	Łąka	92	38	22 ^{4/6}	861 ^{3/6}	3098,52
598	666	Sztyn Mikołay Pastwisko	92	19 ^{4/6}	1 ^{3/6}	29 ^{1/6}	104,91
599	667	Pole	92	73 29 33 47 ^{2/6} 19 ^{3/6}	19 ^{4/6} 16 ^{1/6} 17 ^{3/6} 19 17 ^{5/6}	649 473 ^{4/6} 577 ^{3/6} 899 ^{2/6} 347 ^{2/6}	2334,23 1703,63 2077,07 3234,58 1249,22
600	668	Gebet Pawło Pole	93	40	13 ^{5/6}	553 ^{2/6}	1990,14
601	669	Potok Pastwisko	93	53	14 ^{1/6}	750 ^{2/6}	2698,68
602	670	Pole	93	49	15 ^{2/6}	90	323,70
603	671	Łąka	93	27 18 16 37 ^{4/6}	32 ^{2/6} 31 ^{3/6} 16 ^{1/6} 21 ^{3/6}	873 567 161 ^{4/6} 809 ^{3/6}	3139,88 2039,30 581,47 2911,49
604	672	Pole	93	37 ^{4/6} 38 16	9 26 ^{4/6} 11	339 874 ^{3/6} 184	1219,26 3147,27 661,78
605	673	Łąka	93	22 ^{3/6}	16	360	1294,79
606	674	Tegoż Pole	93	22 33 47 19 ^{3/6}	17 18 14 ^{3/6} 17	377 ^{4/6} 594 681 ^{3/6} 331 ^{3/6}	1358,35 2136,41 2451,12 1192,29

¹⁶⁴ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁶⁵ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁶⁶ Ta Niwa dawniej IV^{ta} zapisana była.

¹⁶⁷ Pole wynosiło Sążni 383 ½ które Woda zupełnie zniszczyła.

¹⁶⁸ Dawna ilość wynosiła sążni kwadr. 220, którą Woda zupełnie zniszczyła.

¹⁶⁹ Przybywa z frakto 1 2/6 Sążni.

Nr ¹⁷⁰	Nr ¹⁷¹	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
607	675	Łunio Wasko Pole	90	51	9 ^{1/6}	467 ^{3/6}	1681,43
				20	8 ^{4/6}	176 ^{4/6}	635,42
				10	10 ^{3/6}	103 ^{2/6}	371,64
				50	13 ^{2/6}	666 ^{4/6}	2397,78
				54 ^{3/6}	14 ^{4/6}	799	2873,72
608	676	Potok Pastwisko	90	10	17	170	611,43
609	677	Pole ¹⁷²	90	48	19 ^{3/6}	936	3366,47
610	678	Łąka	90	20	19 ^{4/6}	393 ^{2/6}	1414,67
611	679	Pole	90	40	21	840	3021,19
612	680	Potok Pastwisko	90	8	21 ^{3/6}	172	618,62
613	681	Pole	90	50	19 ^{5/6}	991 ^{4/6}	3566,69
				50	19 ^{5/6}	991 ^{4/6}	3566,69
				50	22 ^{5/6}	1141 ^{4/6}	4106,19
				17	23 ^{3/6}	399 ^{3/6}	1436,86
				24 ^{5/6}	26 ^{4/6}	661 ^{4/6}	2379,80
614	682	Baran Lesko Pole	91	49	9 ^{2/6}	457 ^{2/6}	1644,86
				20	7 ^{4/6}	153 ^{4/6}	552,70
615	683	Łąka	91	15	6 ^{1/6}	92 ^{3/6}	332,69
616	684	Pole	91	10	9 ^{1/6}	91 ^{4/6}	329,71
				50	13 ^{1/6}	658 ^{2/6}	2367,78
				58	16 ^{5/6}	976 ^{2/6}	2367,78
617	685	Potok Pastwisko	91	10	18 ^{3/6}	185	665,38
618	686	Pole	91	44	19	836	3006,80
619	687	Potok Pastwisko	91	20	20	400	1438,66
620	688	Pole	91	45	23 ^{1/6}	1042 ^{3/6}	3749,51
621	689	Pole	91	8	23 ^{4/6}	189 ^{2/6}	680,95
621 ¹⁷³	690	Baran Lesio Pole	91	40	21 ^{2/6}	853 ^{2/6}	3069,13
				50	21 ^{3/6}	1075	3866,40
				50	24 ^{2/6}	1216 ^{4/6}	4375,94
				17	27 ^{4/6}	470 ^{2/6}	1691,61
				24 ^{5/6}	29	720 ^{1/6}	2590,20
622	691	Hentosz Iwan Pole	89	6	18 ^{3/6}	111	399,23
				50	15 ^{3/6}	775	2787,40
				3 ^{3/6}	14 ^{5/6}	51 ^{3/6}	185,23
				70	15 ^{4/6}	1096 ^{4/6}	3944,34
				80	17	1360	4891,45
623	692	Potok	89	46	17	782	2812,58
				9	17	153	550,29
				33	16 ^{1/6}	533 ^{3/6}	1918,81
				17	16 ^{3/6}	280 ^{3/6}	1008,86
				56	17 ^{4/6}	989 ^{2/6}	3558,28
624	693	Pole	89	70	15 ^{4/6}	1096 ^{4/6}	3944,34
625	694	Potok	89	80	17	1360	4891,45
				46	17	782	2812,58
				9	17	153	550,29
				33	16 ^{1/6}	533 ^{3/6}	1918,81
				17	16 ^{3/6}	280 ^{3/6}	1008,86
626	695	Pole	89	56	17 ^{4/6}	989 ^{2/6}	3558,28
627	696	Łąka	89	10	19	190	683,36
628	697	Pole	89	80	20	1600	5754,64
629	698	Potok	89	60	19 ^{3/6}	1170	4208,08
				36 ^{2/6}	16 ^{3/6}	599 ^{2/6}	2155,58
				50	18 ^{2/6}	916 ^{4/6}	3296,94
				3 ^{3/6}	20	70	251,77
				70	19 ^{1/6}	1341 ^{4/6}	4825,52
630	699	Pole	88	80	17 ^{2/6}	1386 ^{4/6}	4987,37
				40	17	680	2445,72

¹⁷⁰ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁷¹ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁷² Ubywa 40 Sążni przez mylne wyrachowanie.

¹⁷³ W dokumencie dwa razy użyty został nr 621.

Nr ¹⁷⁴	Nr ¹⁷⁵	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
634	703	Potok	88	8	16 ^{4/6}	132	474,76
635	704	Hentosz Lesiow Pole	88	33	17 ^{4/6}	583	2096,85
636	705	Łąka	88	20	15 ^{3/6}	350	1258,83
637	706	Pole	88	56	16 ^{3/6}	924	3323,31
638	707	Potok	88	10	18	180	647,40
639	708	Pole	88	80	70 ^{1/6}	1373 ^{2/6}	4939,39
				60	17 ^{2/6}	1040	3740,52
				36 ^{3/6}	17 ^{3/6}	629 ^{4/6}	2264,70
640	709	Jurkow Waśko i Iwan Młaka ¹⁷⁶	87 i 86				
641	710	Tychże Pole	87 i 86	36	15 ^{4/6}	564	2028,51
642	711	Potok	87 i 86	16	17 ^{2/6}	280	1007,06
643	712	Pole	87 i 86	12	15	180	647,40
				60	18 ^{2/6}	1500	5394,98
644	713	Potok	87 i 86	5	19	95	341,68
645	714	Pole	87 i 86	8	22	176	633,01
646	715	Potok	87 i 86	4 ^{3/6}	12 ^{1/6}	54 ^{4/6}	196,33
647	716	Pole	87 i 86	23	14 ^{1/6}	225 ^{5/6}	812,23
				80	17 ^{3/6}	1400	5035,31
				80	17 ^{2/6}	1386 ^{4/6}	4987,37
648	717	Potok	87 i 86	7	17	119	428,00
649	718	Pole	87 i 86	42	14 ^{3/6}	609	2190,36
650	719	Potok	87 i 86	10	14 ^{3/6}	146	525,11
651	720	Pole	87 i 86	20	14 ^{1/6}	283 ^{3/6}	1019,65
652	721	Potok	87 i 86	39	7	273	1019,65
653	722	Jurkow Waśko i Iwan Pole	87 i 86	27	12 ^{3/6}	337 ^{3/6}	1213,87
654	723	Tychże Pole	87 i 86	22 ^{3/6}	16 ^{1/6}	363 ^{4/6}	1307,99
655	724	Potok	87 i 86	18	16 ^{3/6}	297	1068,21
656	725	Pole	87 i 86	53	16 ^{2/6}	865 ^{4/6}	3114,23
				60	17 ^{3/6}	1050	3776,48
				50	17 ^{3/6}	875	3147,07
657	726	Korzeniowski Iwan i Zakałata Iwan Pole ¹⁷⁷	85 102	39	23 ^{3/6}	916 ^{3/6}	3296,33
658	727	Potok Pastwisko	85 i 102	10	23	230	827,23
659	728	Pole	85 i 102	9	12 ^{3/6}	111	399,23
				33	24	792	2848,55
660	729	Łąka	85 i 102	22	22 ^{3/6}	495	1780,34
661	730	Pole	85 i 102	15	14	210	755,30
				68	23 ^{4/6}	1609 ^{2/6}	5788,20
662	731	Potok Pastwisko	85 i 102	5	23 ^{5/6}	119 ^{1/6}	428,61
663	732	Pole	85 i 102	19 ^{2/6}	23 ^{5/6}	460 ^{3/6}	1656,26
664	733	Potok Pastwisko	85 i 102	7 ^{4/6}	22 ^{5/6}	174 ^{3/6}	627,62
665	734	Pole	85 i 102	98	20 ^{5/6}	2041 ^{4/6}	7343,18
				60	21 ^{4/6}	1300	4675,65
666	735	Potok Pastwisko	85 i 102	11	22 ^{2/6}	245 ^{4/6}	883,59
667	736	Pole	85 i 102	28	22 ^{3/6}	630	2265,89
668	737	Potok	85 i 102	7	22	154	553,88
669	738	Pole	85 i 102	30	22	660	2373,79
670	739	Potok	85 i 102	9	22 ^{3/6}	201	722,93
671	740	Pole	85 i 102	18	20 ^{3/6}	369	1327,16

¹⁷⁴ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁷⁵ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁷⁶ Waśko ¾, Iwan ¼ Części używają.

¹⁷⁷ Korzeniowski 2/3, Zakałata Iwan 1/3 Części posiadają.

Nr ¹⁷⁸	Nr ¹⁷⁹	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
672	741	Korzeniowski Iwan i Zakałata Iwan Pastwisko	85 102	9	19	171	615,03
673	742	Tychże Pole	85 i 102	26	19 ^{4/6}	511 ^{2/6}	1839,08
674	743	Potok	85 i 102	10	22 ^{3/6}	225	809,25
675	744	Pole	85 i 102	103 ^{3/6} 50	23 ^{5/6} 23 ^{3/6}	2474 1175	8898,12 4226,07
676	745	Baran Iwan Pole	84	26	16 ^{5/6}	400 ^{3/6}	1440,46
677	746	Potok	84	16	26	416	1496,21
678	747	Pole	84	30	14	420	1510,59
679	748	Potok	84	5	14	70	251,77
680	749	Pole	84	10	32	320	1150,93
681	750	Potok	84	8	16	128	460,37
682	751	Pole	84	46	12	552	1985,35
683	752	Potok	84	5	14	70	251,77
684	753	Pole	84	35	14	490	1762,36
685	754	Potok	84	6	14	84	302,12
	755	Pole	84	46 97	10 ^{4/6} 12	490 ^{4/6} 1164	1764,77 4186,50
686	756	Potok	84	9	12	108	388,44
687	757	Pole	84	18	12 ^{1/6}	122	438,79
688	758	Potok	84	14	11 ^{5/6}	165 ^{4/6}	595,86
689	759	Pole	84	30	13	390	1402,69
690	760	Potok	84	10	13	130	467,56
691	761	Machniewicz Ilko Pole	80	14 ^{1/6}	50 ^{3/6}	432	1553,75
692	762	Baran Iwan Pole	84	13 ^{4/6}	30 ^{3/6}	416 ^{3/6}	1498,01
693	763	Pastwisko	84	16	12 ^{1/6}	121 ^{4/6}	437,60
694	764	Kohut Mikołaj Pastwisko	83	10	12 ^{1/6}	121 ^{4/6}	437,60
695	765	Baran Iwan Pole	84	12 ^{1/6}	18	219	787,67
696	766	Potok	84	2	18	36	129,48
697	767	Kohut Mikołaj Pole	83	27 12 ^{1/6}	7 12 ^{3/6}	189 152	679,77 546,69
698	768	Potok	83	23	6	138	496,34
	769	dotto Potok	83	12 ^{1/6}	6	73	262,56
699	770	Pole	83	23	16	368	1323,57
700	771	Baran Iwan Potok	84	22 ^{3/6}	8	180	647,40
701	772	Pole	84	22 ^{3/6}	23 ^{3/6}	524 ^{4/6}	1887,06
702	773	Pole	84	18	29	522	1877,45
703	774	Pole	84	17 ^{3/6} 62 ^{3/6}	27 ^{5/6} 10 ^{5/6}	486 ^{4/6} 676 ^{4/6}	1750,38 2433,75
704	775	Pastwisko	84	2	10 ^{4/6}	21 ^{2/6}	76,72
705	776	Kohut Mikołaj Pole	83	18 ^{3/6}	27	495	1780,34
706	777	Potok	83	10	18	180	647,40
707	778	Pole	83	36	13 ^{4/6}	492	1769,55
708	779	Potok	83	5	13 ^{4/6}	68 ^{2/6}	245,76
709	780	Pole	83	10	32	320	1150,93
710	781	Potok	83	8	16	128	460,37
711	782	Pole	83	46	12 ^{1/6}	567 ^{3/6}	2041,10
712	783	Potok	83	5	14	70	251,77
713	784	Kohut Mikołaj Pole	83	49	14 ^{2/6}	702 ^{3/6}	2526,65
714	785	Potok	83	6	14	84	302,12

¹⁷⁸ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁷⁹ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

Nr ¹⁸⁰	Nr ¹⁸¹	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość		Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²		metry ²	
715	786	Pole ¹⁸²	83	42 67	13 ^{2/6} 12 ^{3/6}	560 837 ^{3/6}		2014,12 3012,20	
716	787	Potok	83	9	13	117		420,81	
717	788	Pole	83	18	12 ^{4/6}	288		1035,84	
718	789	Potok	83	4	12	48		172,64	
719	790	Pole	83	43	13	659		2370,19	
720	791	Potok	83	10	13	130		467,56	
721	792	Pole	83	62	13	806		2898,90	
722	793	Potok	83	2	13	26		93,51	
723	794	Humelicz Iwan Pole	82	38 ^{3/6}	12 ^{3/6}	442 ^{3/6}		1591,52	
724	795	Potok	82	6	12	72		258,96	
725	796	Pole	82	23	22 ^{1/6}	509 ^{5/6}		1833,68	
726	797	Fedak Iwan Pole	81	24	23 ^{1/6}	556		1999,74	
727	798	Potok	81	2 ^{3/6}	24 ^{3/6}	61		219,40	
728	799	Humelicz Iwan Łąka	82	2 ^{3/6}	24 ^{3/6}	61		219,40	
729	800	Pole	82	9 ^{4/6}	25 ^{3/6}	246 ^{1/6}		885,39	
730	801	Fedak Iwan Pole	81	10 ^{3/6}	28	294		1057,42	
731	802	Potok	81	7 ^{4/6}	20 ^{4/6}	158		568,27	
732	803	Humelicz Iwan Potok	82	7 ^{4/6}	20 ^{3/6}	156 ^{5/6}		564,06	
733	804	Pole ¹⁸³	82	54 ^{4/6}	12 ^{4/6}	692		2488,88	
734	805	Łąka	82	4	12 ^{2/6}	49 ^{2/6}		177,42	
735	806	Pole	82	25	13	325		1168,91	
736	807	Łąka	82	5	13 ^{3/6}	67 ^{3/6}		242,77	
737	808	Humelicz Iwan Pole	82	14 ^{3/6}	13	188 ^{3/6}		677,97	
738	809	Potok	82	3	13 ^{1/6}	39 ^{3/6}		142,07	
739	810	Pole	82	61 32 24 ^{3/6}	12 ^{4/6} 11 ^{1/6} 12 ^{1/6}	772 ^{4/6} 357 ^{2/6} 298		2779,02 1285,19 1071,80	
740	811	Potok	82	10	11 ^{2/6}	113 ^{2/6}		407,61	
741	812	Pole	82	26 46	10 ^{5/6} 12 ^{4/6}	281 ^{4/6} 582 ^{4/6}		1013,07 2095,66	
742	813	Krzaki tegoż	82	10	11 ^{5/6}	118 ^{2/6}		425,59	
743	814	Pole	82	36 ^{2/6}	11 ^{5/6}	429 ^{4/6}		1541,78	
744	815	Potok	82	23	11 ^{3/6}	264 ^{3/6}		951,31	
745	816	Pole	82	35 ^{2/6}	11 ^{5/6}	421 ^{3/6}		1515,99	
746	817	Potok	82	14	11 ^{4/6}	167		600,64	
747	818	Pole ¹⁸⁴	82	32 50 19 ^{5/6}	10 ^{2/6} 12 17 ^{3/6}	330 ^{4/6} 600 224		1189,30 2157,99 805,65	
748	819	Fedak Iwan Pole ¹⁸⁵	81	30 60	11 ^{5/6} 18 ^{3/6}	449 ^{4/6} 750		1617,31 2697,49	
749	820	Łąka ¹⁸⁶	81	3	13 ^{2/6}	40		143,87	
750	821	Pole	81	9	13 ^{4/6}	123		442,39	
751	822	Łąka ¹⁸⁷	81	6	13 ^{1/6}	79		284,14	
752	823	Pole	81	75	13 ^{2/6}	333 ^{2/6}		1198,87	
753	824	Łąka	81	9	14	126		453,18	

¹⁸⁰ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁸¹ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁸² Ubywa przez mylne wyrachowanie 374 sążni kwadr.

¹⁸³ Przez mylne wyrachowanie przybywa Sążni kwadr. 22.

¹⁸⁴ Ubywa przez mylne wyrachowanie sążni kwadr. 19^{2/6}.

¹⁸⁵ Ubywa sążni kwadr. 1^{2/6}.

¹⁸⁶ Ubywa przez mylne wyrachowanie sążni kwadr. 10.

¹⁸⁷ Przybywa Sążni kwadr. 2.

Nr ¹⁸⁸	Nr ¹⁸⁹	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
754	825	Pole	81	25 90	14 13	350 1170	1258,83 4208,08
755	826	Fedak Iwan Potok ¹⁹⁰	81	8 ^{3/6}	13 ^{3/6}	114 ^{3/6}	411,82
756	827	Pole	81	31 ^{3/6} 50	12 ^{1/6} 12 ^{1/6}	383 ^{1/6} 616 ^{4/6}	1378,13 2217,95
757	828	Potok	81	13	12	156	561,08
758	829	Pole	81	32 16	13 16	416 256	1496,21 920,74
759	830	Potok	81	11	15	165	593,45
760	831	Pole	81	42	13 ^{1/6}	553	1988,95
761	832	Potok	81	14	14	196	704,94
762	833	Pole ¹⁹¹	81	38 50	13 ^{2/6} 12 ^{4/6}	513 633 ^{3/6}	1845,08 2278,48
763	834	Machniewicz Ilko Pole	80	17 ^{5/6} 24	11 ^{5/6} 24 ^{1/6}	201 ^{5/6} 580	725,91 2086,06
764	835	Humelicz Andrzy Pole	79	24 ^{3/6}	23 ^{2/6}	579 ^{1/6}	2083,07
765	836	Łąka	79	1 ^{3/6}	22	33	118,69
766	837	Machniewicz Ilko Łąka	80	1 ^{3/6}	22	33	118,69
767	838	Pole	80	17	22 ^{3/6}	382 ^{3/6}	1375,72
768	839	Humelicz Andrzy Pole	79	16 8	21 11	344 88	1237,25 316,25
769	840	Machniewicz Ilko Łąka	80	20	11	220	791,26
770	841	Pole	80	65	11 ^{3/6}	769 ^{1/6}	2766,44
771	842	Łąka	80	2	12 ^{5/6}	25 ^{4/6}	92,33
772	843	Machniewicz Ilko Pole	80	26 59 45	11 ^{5/6} 11 12 ^{1/6}	307 ^{4/6} 649 547 ^{3/6}	1106,58 2334,23 1969,17
773	844	Potok	80	8	12	96	345,28
774	845	Pole	80	31	12	372	1337,95
775	844	Potok	80	2	12 ^{2/6}	24 ^{4/6}	88,73
776	847	Pole	80	20	14 ^{1/6}	283 ^{2/6}	1019,04
777	848	Potok	80	18	6	72	258,96
778	849	Pole	80	20	14	280	1007,06
779	850	Potok	80	6	12	72	258,96
780	851	Pole	80	40	11 ^{3/6}	460	1654,46
781	852	Potok	80	10	12 ^{3/6}	123 ^{2/6}	443,58
782	853	Pole	80	32 47	11 11 ^{4/6}	353 548 ^{2/6}	1269,62 1972,15
783	854	Potok	80	11	8	88	316,51
784	855	Pole	80	24 64	12 ^{3/6} 12 ^{3/6}	300 800	1079,00 2877,32
785	856	Humelicz Andry Pole	79	17 ^{5/6}	11 ^{2/6}	201 ^{5/6}	725,91
786	857	Potok	79	20	10 ^{3/6}	210	755,30
787	858	Pole	79	65	11	715	2571,61
788	859	Potok	79	2	12 ^{2/6}	22 ^{4/6}	81,54
789	860	Pole	79	26 59 40	11 ^{3/6} 12 12	299 708 480	1075,40 2546,43 1726,39
790	861	Potok nieużyteczny	79				

¹⁸⁸ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁸⁹ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁹⁰ Przywbywa Sążni kwadr. 1^{2/6} przez mylne wyrachowanie.

¹⁹¹ Tu przez złe wyrachowanie Starzy Xsiażki ubyło 100 Sążni kwadr.

Nr ¹⁹²	Nr ¹⁹³	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
791	862	Humelicz Andry Pole	79	24 ^{4/6} 64	11 ^{1/6} 12 ^{2/6}	275 ^{2/6} 789 ^{2/6}	990,27 2838,94
792	863	Tegoż Potok ¹⁹⁴	79	8	12 ^{1/6}	96	345,28
793	864	Pole	79	31	13 ^{2/6}	413 ^{2/6}	1487,83
794	865	Potok	79	2	13	26	93,51
795	866	Pole	79	20	13 ^{3/6}	270	971,10
796	867	Potok	79	6	14	84	302,12
797	868	Pole	79	39	11 ^{4/6}	455	1636,48
798	869	Potok	79	10	11 ^{3/6}	115	413,61
799	870	Pole	79	32 ^{5/6} 47	12 ^{3/6} 11 ^{1/6}	410 540 ^{3/6}	1474,63 1943,99
800	871	Potok	79	11	8	88	316,51
801	872	Hopta Wasko Pole	78	30	12 ^{1/6}	366	1316,37
802	873	Futryk Wasko Pole	77	30	12	360	1294,79
803	874	Hopta Wasko Pole ¹⁹⁵	78	30	12	360	1294,79
804	875	Futryk Wasko Pole	77	14 ^{3/6}	12 ^{5/6}	185 ^{4/6}	667,79
805	876	Hopta Wasko Pole ¹⁹⁶	78	14 ^{2/6}	29 ^{1/6}	422 ^{5/6}	1520,77
806	877	Futryk Wasko Pole ¹⁹⁷	77	18 ^{2/6}	24 ^{3/6}	449 ^{4/6}	1617,32
807	878	Chopta Wasko Pole	78	26 ^{2/6}	12 ^{3/6}	329	1183,30
808	879	Potok tegoż	78	9	13 ^{3/6}	121 ^{3/6}	436,99
809	880	Pole	78	8	14	112	402,82
810	881	Potok	78	12	11 ^{3/6}	136	489,14
811	882	Hopta Wasko Pole	78	70 70 56	11 ^{4/6} 11 ^{2/6} 12 ^{2/6}	816 ^{4/6} 793 ^{2/6} 690 ^{4/6}	2937,28 2853,33 2484,10
812	883	Tegoż Potok	78	15	12 ^{2/6}	185	665,38
813	884	Pole	78	91	12 ^{4/6}	1152 ^{4/6}	4145,75
814	885	Potok	78	10	13	130	467,56
815	886	Pole	78	40 24 ^{3/6} 50 60	14 13 ^{3/6} 13 13 ^{1/6}	560 334 ^{5/6} 650 790	2014,12 1204,27 2337,82 2841,35
816	887	Futryk Wasko Pole	77	26 ^{2/6}	11 ^{2/6}	298 ^{2/6}	1072,99
817	888	Potok	77	9	13 ^{3/6}	121 ^{3/6}	436,99
818	889	Pole	77	9	13 ^{3/6}	121 ^{3/6}	436,99
819	890	Potok	77	12	11	136	489,14
820	891	Pole	77	70 70 56	11 ^{2/6} 13 ^{1/6} 13	793 ^{2/6} 921 ^{4/6} 728	2853,33 3314,93 2618,36
821	892	Potok	77	15	12 ^{1/6}	182 ^{3/6}	656,39
822	893	Pole	77	90	12 ^{4/6}	1740	6258,17
823	894	Potok	77	10	13	130	467,56
824	895	Pole ¹⁹⁸	77	40 27 50 70	13 ^{2/6} 11 ^{2/6} 12 ^{1/6} 11 ^{2/6}	533 ^{2/6} 306 608 ^{2/6} 793 ^{2/6}	1918,20 1100,58 2187,95 2853,33
825	896	Sztyń Iwan Pole	76	70 60	11 ^{1/6} 11 ^{2/6}	781 ^{4/6} 690	2811,39 2481,69

¹⁹² Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

¹⁹³ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

¹⁹⁴ Ubywa przez mylny rachunek sążni kwadr. 2^{1/6}.

¹⁹⁵ Przybywa Sążni kwadr. 15.

¹⁹⁶ Ubywa przez mylny wyrachowanie sążni kwadr. 166^{2/6}.

¹⁹⁷ Ubywa sążni kwadr. przez mylny wyrachowanie sążni kwadr. 79^{2/6}.

¹⁹⁸ Przybywa Sążni kwadr. 300 przez mylne wyrachowanie.

Nr ¹⁹⁹	Nr ²⁰⁰	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
						sążnie ²	metry ²
826	897	Potok tegoż	76	5	12 ^{3/6}	61 ^{4/6}	221,81
827	898	Pole	76	24	12 ^{2/6}	296	1064,61
828	899	Potok	76	21	12 ^{2/6}	256	920,74
829	900	Pole	76	22	13	286	1028,64
830	901	Łąka	76	48	14	672	2416,95
831	902	Pole	76	20	15 ^{5/6}	316 ^{4/6}	1138,95
832	903	Łąka	76	1 ^{3/6}	12	18	64,74
833	904	Potok ²⁰¹	76	65	11 ^{3/6}	747 ^{3/6}	2688,50
834	905	Pole	76	13	11 ^{1/6}	143	514,32
835	906	Pole	76	60	9 ^{1/6}	550	1978,16
				31	11 ^{3/6}	362	1301,99
836	907	Potok	76	35	11 ^{1/6}	345	1240,84
837	908	Pole	76	30	14 ^{3/6}	435	1564,54
				28	10 ^{4/6}	298 ^{3/6}	1073,60
				25	10 ^{2/6}	258 ^{2/6}	929,12
				17	9 ^{2/6}	158 ^{4/6}	570,68
				36	11	396	1424,27
				16	12 ^{1/6}	194 ^{4/6}	700,16
				60	12 ^{1/6}	730	2625,56
838	909	Chlista Mikołaj Pole	75	70	12 ^{1/6}	851 ^{4/6}	3063,16
				60	12 ^{2/6}	740	2661,52
839	910	Potok	75	5	12 ^{2/6}	62 ^{3/6}	224,79
840	911	Pole	75	26	12 ^{1/6}	325	1168,91
841	912	Potok	75	21	12 ^{3/6}	262 ^{3/6}	947,72
842	913	Pole	75	32	13	286	1028,64
843	914	Potok	75	48	12 ^{1/6}	584	2100,44
844	915	Pole	75	20	11	220	791,26
				65	11 ^{3/6}	747 ^{3/6}	2688,50
845	916	Potok	75	13	11 ^{3/6}	149 ^{3/6}	537,34
846	917	Pole ²⁰²	75	60	13	780	2805,39
				31	13 ^{1/6}	414 ^{4/6}	1491,42
847	918	Potok ²⁰³	75	30	11 ^{3/6}	345	1240,84
				30	11 ^{3/6}	345	1240,84
				28	12	336	1208,47
				25	11 ^{2/6}	283 ^{3/6}	1019,65
848	919	Pole	75	17	11 ^{2/6}	194 ^{4/6}	700,16
				36	10 ^{1/6}	366	1316,37
				16	10	160	575,46
				60	11	660	2373,79
849	920	Podolak Wasko Potok	74	8	15	120	431,60
850	921	Pole	74	56	15	840	3021,19
851	922	Podolak Wasko Potok	74	10	15	150	539,50
852	923	Pole ²⁰⁴	74	40	16 ^{2/6}	653 ^{2/6}	2349,80
				75	15 ^{3/6}	1162 ^{5/6}	4182,29
853	924	Potok	74	6	16 ^{1/6}	97	348,88
854	925	Pole	74	22	16 ^{1/6}	355 ^{4/6}	1278,25
855	926	Pastwisko	74	28	15	420	1510,59
856	927	Pole	74	32	15	480	1726,39

¹⁹⁹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²⁰⁰ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²⁰¹ Przybyło Sążni kwadr. 3^{3/6}.

²⁰² Tu przybywa przez złe wyrachowanie 600 sążni kwadr.

²⁰³ Przybywa Sążni kwadr. 6.

²⁰⁴ Tu podług *starej Xsiążki* przybyło 400 Sążni kwadr.

Nr ²⁰⁵	Nr ²⁰⁶	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
						sążnie ²	metry ²
857	928	Łąka	74	30	18	540	1942,19
858	929	Pole	74	33	18	594	2136,41
859	930	Łąka	74	6	17 ^{3/6}	107	384,84
860	931	Pole	74	50	16 ^{3/6}	825	2967,24
861	932	Potok	74	16	17 ^{2/6}	277 ^{2/6}	997,46
862	933	Pole	74	20	8 ^{3/6}	170	611,43
863	934	Pole ²⁰⁷	74	40	15	600	2157,99
				50	15 ^{3/6}	775	2787,40
864	935	Potok	74	8	15 ^{4/6}	125 ^{2/6}	450,77
				53	15 ^{1/6}	803 ^{5/6}	2891,10
				50	15	758 ^{2/6}	2727,45
865	936	Potok	74	40	15	600	2157,99
				80	15 ^{4/6}	1253 ^{2/6}	4507,79
	937	Pastwisko	74	4	15 ^{3/6}	62	222,99
866	938	Fedyk Iwan Potok	72	7	8	56	201,41
867	939	Pole	72	56	7 ^{3/6}	420	1510,59
868	940	Fedyk Iwan Potok	72	10	8 ^{1/6}	87 ^{4/6}	315,32
869	941	Pole	72	40	8 ^{3/6}	340	1222,86
				75	8 ^{3/6}	637 ^{3/6}	2292,87
870	942	Potok	72	9	6	54	194,22
871	943	Pole	72	22	8 ^{3/6}	187	672,57
872	944	Pastwisko	72	28	10	280	1007,06
873	945	Pole	72	30	7	210	755,30
873	946	Łąka	72	30	7 ^{3/6}	225	809,25
875	947	Pole	72	33	7 ^{3/6}	247 ^{3/6}	890,17
876	948	Łąka	72	6	7 ^{5/6}	47	169,04
877	949	Pole	72	50	7 ^{3/6}	383 ^{3/6}	1379,32
878	950	Potok	72	26	7 ^{4/6}	199 ^{1/6}	716,35
879	951	Pole	72	36	8 ^{3/6}	300	1079,00
				50	8	400	1438,66
880	952	Potok	72	8	8	69 ^{2/6}	249,36
881	953	Pole ²⁰⁸	72	53	7 ^{3/6}	397 ^{3/6}	1429,67
				50	7	350	1258,83
				38	6	228	820,04
				80	7 ^{3/6}	600	2157,99
882	954	Pastwisko	72	4	8	32	115,09
883	955	Korzeniowski Michał i Jan Pole	29	10	11 ^{3/6}	115	413,61
884	956	Pole tychże	29	15	10 ^{3/6}	157 ^{3/6}	566,47
885	957	Potok	29	15	5	75	269,75
886	958	Korzeniowski Michał i Jan Pole ²⁰⁹	29	37	10	370	1330,76
887	959	Potok	29	21 ^{3/6}	10 ^{3/6}	225 ^{3/6}	811,04
				41 ^{3/6}	11 ^{3/6}	447 ^{3/6}	1609,50
888	960	Pole	29	35 ^{3/6}	11 ^{2/6}	402 ^{1/6}	1446,47
				24	12 ^{4/6}	304	1093,38
889	961	Potok	29	5	13	65	233,78
890	962	Pole	29	32	12	384	1381,11
				14 ^{1/6}	12 ^{3/6}	177	636,61
891	963	Potok	29	16 ^{5/6}	12 ^{2/6}	207 ^{2/6}	745,69
892	964	Pole	29	95	12 ^{2/6}	1171 ^{4/6}	4214,09
				54	12 ^{3/6}	675	2427,74

²⁰⁵ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²⁰⁶ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²⁰⁷ Tu podług starszy Xsiażki ubyło 500 Sążni kwadr.

²⁰⁸ Tu podług starszy Xsiażki ubywa 200 sążni kwadr.

²⁰⁹ Ci Grontu całego wspólnie używaią.

Nr ²¹⁰	Nr ²¹¹	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
893	965	Pastwisko	29	47	11 ^{4/6}	548 ^{2/6}	1972,15
894	966	Pole ²¹²	29	79 ^{3/6}	11 ^{3/6}	914	3287,34
895	967	Potok	29	10	12	120	431,60
896	968	Pole	29	47 ^{3/6}	12 ^{1/6}	577 ^{5/6}	2078,25
				55	11	605	2175,97
				52	10 ^{3/6}	546	1963,77
				67	12 ^{1/6}	815 ^{1/6}	2931,88
897	969	Kohut Antoni i Bury Petro Pastwisko ²¹³	71 70	28 ^{3/6}	10 ^{3/6}	297 ^{2/6}	1068,92
898	970	Potok	71 i 70	8	10 ^{3/6}	84	302,12
899	971	Pole	71 - 70	34	10 ^{4/6}	362 ^{4/6}	1304,40
900	972	Pole	71 - 70	27 ^{3/6}	10 ^{3/6}	288 ^{3/6}	1037,63
901	973	Kohut Antoni i Bury Petro Pole	71 70	36	11 ^{4/6}	420	1510,59
				28	11	308	1107,77
				15 ^{3/6}	21 ^{4/6}	335 ^{3/6}	1206,68
				62	11 ^{2/6}	702 ^{4/6}	2527,26
902	974	Potok	71 i 70	5	11 ^{3/6}	57 ^{3/6}	206,81
903	975	Pole	71 - 70	20	11 ^{4/6}	233 ^{2/6}	839,21
904	976	Potok	71 i 70	8	13 ^{3/6}	92	330,89
905	977	Pole	71 - 70	47	11 ^{3/6}	540 ^{3/6}	1943,99
				100	10 ^{3/6}	1050	3776,48
906	978	Pastwisko	71 i 70	60	10 ^{4/6}	640	2301,86
907	979	Pole	71 - 70	75	11 ^{5/6}	887 ^{3/6}	3192,03
908	980	Potok	71 i 70	10	11 ^{1/6}	111 ^{4/6}	401,64
				39	12	468	1683,23
				8 ^{3/6}	10 ^{2/6}	87 ^{4/6}	315,32
909	981	Pole	71 i 70	30	13	390	1402,69
				53	10 ^{4/6}	556 ^{3/6}	2001,54
				76	12 ^{4/6}	962 ^{5/6}	3462,96
910	982	Stelmach Iwan Pole	31	47	10 ^{4/6}	501 ^{2/6}	
						250 ^{4/6}	901,57
	983	Hentosz Andry Pole	32			250 ^{4/6}	901,57
911	984	Daszkiewicz Stefan Pole	36	47	11 ^{1/6}	524 ^{5/6}	1887,63
				12 ^{2/6}	22	271	974,69
912		Po Michale Kowalu Pole ²¹⁴		11 ^{3/6}	23	271 ^{1/6}	
				62 ^{2/6}	11 ^{4/6}	785 ^{1/6}	
913		Potok		18	14	252	
914		Pole		29	12 ^{1/6}	352 ^{5/6}	
915		Nieużyteczne					
916		Pole		44 ^{3/6}	14 ^{2/6}	637 ^{4/6}	
				50	14 ^{2/6}	716 ^{4/6}	
				36 ^{3/6}	12 ^{4/6}	462	
917		Potok		2	12	24	
918		Pole		36	13 ^{4/6}	492	
				86	10 ^{4/6}	1175 ^{2/6}	
				50	12 ^{2/6}	616 ^{4/6}	
919		Pastwisko		94	15	1410	
920		Pole		47	15	705	

²¹⁰ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²¹¹ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²¹² Przybyło podług starszy Xsiazki zle wyrachowanie 84 Sazni kwadr.

²¹³ Kohut Antoni 2/3, Bury Petro 1/3Części z tego Gruntu otrzymują.

²¹⁴ Grunt po Michale Kowalu dostał się podzielona na równe Części dwóm Sukcesorom iako niżej sub N^o topo: 985do 988 terażniejszego operatu specyfikują się.

Nr ²¹⁵	Nr ²¹⁶	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
921		Potok		4 50	13 ^{4/6} 14 ^{4/6}	54 ^{4/6} 725	
922		Potok		40 120	7 ^{3/6} 11 ^{1/6}	300 1340	
	985	Sztelmach Iwan Pole	31			4290 ^{2/6}	15430,82
	986	Tegoż Pastwisko	31			870 ^{2/6}	3130,27
	987	Hentosz Andry Pole	32			4290 ^{2/6}	15430,82
	988	Tegoż Pastwisko	32			870 ^{2/6}	3130,27
923	989	Daszkiewicz Stefan Pole	36	67	11 ^{1/6}	770 ^{3/6}	2771,22
924	990	Tegoż Potok	36	18	10 ^{3/6}	189	679,77
925	991	Pole	36	29	10 ^{1/6}	294 ^{4/6}	1059,83
926	992	Potok	36	5 44 ^{3/6}	10 ^{2/6} 13 ^{3/6}	51 ^{4/6} 600 ^{3/6}	185,84 2159,79
927	993	Pole	36	50 36 ^{3/6}	13 ^{4/6} 12 ^{4/6}	683 ^{2/6} 462	2457,70 1661,65
928	994	Potok	36	3 36	11 11 ^{2/6}	33 408	118,69 1467,43
929	995	Pole	36	86 50	9 ^{3/6} 18 ^{3/6}	817 925	2938,46 3326,90
930	996	Pastwisko	36	94	10	940	3380,85
931	997	Pole	36	47	10 ^{3/6}	493 ^{3/6}	1774,95
932	998	Potok	36	3 50	10 10	30 50	107,90 179,83
933	999	Pole	36	40 120 30 28 ^{3/6}	10 11 ^{3/6} 13 ^{3/6} 12	400 1380 400 342	1438,66 4963,38 1438,66 1230,05
934	1000	Liszega Iwan Pole ²¹⁷	67	18 ^{3/6} 30	24 ^{2/6} 11	450 330	1618,49 1186,90
935	1001	Wojtow Stefa Pole	69	28 18 ^{3/6}	12 ^{1/6} 24	340 ^{4/6} 444	1225,27 1596,91
936	1002	Liszega Iwan Pole	67	15	12 ^{2/6}	185	665,38
937	1003	tegoż Pole ²¹⁸	67	72	11 ^{5/6}	852	3064,35
938	1004	tegoż Pole ²¹⁹	67	36	11 ^{4/6}	420	1510,59
939	1005	Potok	67	6	11 ^{3/6}	69	248,17
940	1006	Pole	67	24	11	264	949,52
941	1007	Nieużyteczne	67				
942	1008	Pole	67	42 ^{3/6} 36 ^{3/6} 23	11 10 ^{3/6} 11 ^{5/6}	467 ^{3/6} 378 272 ^{1/6}	1681,43 1359,53 3064,35
943	1009	Potok ²²⁰	67	2	13 ^{4/6}	27 ^{2/6}	98,30
944	1010	Tegoż Pole	67	50 18 43	10 ^{5/6} 12 ^{1/6} 12 ^{5/6}	541 ^{5/6} 985 ^{3/6} 551 ^{1/6}	1948,77 3544,50 1982,37
945	1011	Potok	67	14 ^{1/6}	11	155 ^{3/6}	559,28
946	1012	Pole	67	12	11	231	830,83

²¹⁵ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²¹⁶ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²¹⁷ Z mylnego wyrachowania Xiążki starj przybyło sążni kwadr. 148.

²¹⁸ Ubyło sążni kwadr. 10 z mylnego wyrachowania/

²¹⁹ Ubyło sążni kwadr. 5z mylnego wyrachowania/

²²⁰ Przybyło 2 Sążni.

Nr ²²¹	Nr ²²²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość		Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²		metry ²	
947	1013	Pastwisko	67	50	9 ^{1/6}	466 ^{4/6}	1678,45		
				50	11 ^{2/6}	575	2068,07		
				58	13	754	2711,88		
948	1014	Pole	67	41	10 ^{3/6}	444 ^{1/6}	1597,52		
				95	9 ^{2/6}	886 ^{4/6}	3189,04		
				24	12	288	1035,84		
949	1015	Pastwisko	67	4	13	52	187,03		
950	1016	Wojtow Stefan Pastwisko	69	15	16	240	863,20		
951	1017	Tegoż Pole ²²³	69	72	14 ^{5/6}	1068	3841,22		
952	1018	Tegoż Pole	69	36	11	396	1424,27		
953	1019	Potok	69	6	11 ^{3/6}	69	248,17		
954	1020	Pole	69	29	11	319	1147,33		
				42	12 ^{3/6}	525	1888,24		
955	1021	Pole	69	36	12 ^{2/6}	444	1596,91		
				23	12	276	992,68		
956	1022	Potok	69	2	11	22	79,13		
				50	13	650	2337,82		
957	1023	Pole	69	81	12 ^{1/6}	985 ^{3/6}	3544,50		
				43	12 ^{2/6}	530 ^{2/6}	1907,41		
958	1024	Potok	69	14	12 ^{1/6}	170 ^{2/6}	612,62		
959	1025	Pole	69	21	12 ^{1/6}	255 ^{4/6}	919,56		
960	1026	Pastwisko	69	52	10	520	1870,26		
				50	11 ^{2/6}	566 ^{4/6}	2038,11		
961	1027	Pole	69	58	13 ^{4/6}	792 ^{2/6}	2849,73		
				41	12 ^{2/6}	505 ^{4/6}	1818,72		
				95	12 ^{4/6}	1187 ^{3/6}	4271,02		
962	1028	Pastwisko	69	8	12 ^{4/6}	100	359,67		
963	1029	Pole	69	24	12 ^{4/6}	304	1093,38		
964	1030	Potok	69	4	13	52	187,03		
965		prozne w starey Xsiazce							
966	1031	Gebet Stefan Pole	66	20	9 ^{3/6}	190	683,36		
				47	9 ^{3/6}	305 ^{3/6}	1098,78		
				32	8 ^{3/6}	272	978,29		
				18	17	306	1100,58		
967	1032	Łąka	66	32	4 ^{4/6}	149 ^{2/6}	537,09		
				47	6	282	1014,26		
968	1033	Pastwisko	66	20	12	260	935,13		
969	1034	Hopta Michał Łąka	65	19	12 ^{4/6}	240 ^{4/6}	865,61		
				50	3	150	539,50		
970	1035	Pole	65	19	6	114	410,02		
				50	6 ^{5/6}	341 ^{4/6}	1228,87		
				12 ^{3/6}	5	62 ^{3/6}	224,79		
971	1036	dotto Pole	65	19	5	95	341,68		
				18	10	180	647,40		
972	1037	dotto Pole	65	20	9	180	647,40		
973	1038	Pastwisko	65	6	15	90	323,70		
				93	13 ^{3/6}	1255 ^{3/6}	4515,60		
974	1039	Gebet Stefan Pole	66	37	9 ^{3/6}	551 ^{3/6}	1983,55		
				20	13	260	935,13		
975	1040	Tegoż Pole	66	110	13 ^{1/6}	1448 ^{2/6}	5209,14		

²²¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²²² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²²³ Ubyło Sążni 640.

Nr ²²⁴	Nr ²²⁵	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
						sążnie ²	metry ²
976	1041	Potok	66	6	11 ^{4/6}	68	244,57
977	1042	Pole	66	86 100	11 ^{4/6} 11 ^{3/6}	1003 ^{2/6} 1150	3608,63 4136,15
978	1043	Hopta Michał Potok	65	20	14	280	1007,06
979	1044	Tegoż Pole	65	20	22 ^{1/6}	443 ^{2/6}	1594,50
980	1045	Gebet Stefan Pastwisko	66	3	23	69	248,17
981	1046	Tegoż Pole	66	17	23	391	1406,29
982	1047	Hopta Michał Pastwisko	65	11	35	385	1384,71
983	1048	Tegoż Pole	65	20	35	700	2517,66
984	1049	Gebet Stefan Pole	66	30	35	1050	3776,48
985	1050	Hopta Michał Pole	65	30	35	1050	3776,48
986	1051	Gebet Stefan Pole	66	100	11 ^{1/6}	1166 ^{4/6}	4196,11
987	1052	Tegoż Potok	66	3	11 ^{1/6}	35	125,88
988	1053	Tegoż Pole	66	28	12	336	1208,47
989	1054	Potok	66	12	5	60	215,80
990	1055	Hopta Michał Pole	65	93 37	10 10	930 370	3344,89 1330,76
991	1056	Potok	65	20	13	260	935,13
992	1057	Pole	65	100	13	1430	5143,21
993	1058	Potok	65	6	13	78	280,54
994	1059	Pole	65	86	12	1032	3711,74
995	1060	Potok	65	20 100	14 11	280 1100	1007,06 3956,32
996	1061	Pole	65	90 40	13 ^{1/6} 13	1185 520	4262,03 1870,26
997	1062	Jankow Fedio Pole	64	5	21	105	377,65
998	1063	Wozny Andry Pole	63	5	21	105	377,65
999	1064	Jankow Fedio Pole	64	31	13	403	1449,45
1000	1065	Tegoż Łąka	64	12	12	144	517,92
1001	1066	Pole ²²⁶	65	20	18 ^{4/6}	373 ^{2/6}	1342,74
1002	1067	Tegoż Pastwisko	65	20	18 ^{3/6}	370	1330,76
1003	1068	Pole	65	45 50 46 ^{1/6}	12 ^{1/6} 12 ^{1/6} 10 ^{3/6}	547 ^{3/6} 608 ^{2/6} 484 ^{3/6}	1969,17 2187,95 1742,58
1004	1069	Potok	65	15	11	165	593,45
1005	1070	Pole	65	70 40	12 12 ^{1/6}	840 486 ^{4/6}	3021,19 1750,38
1006	1071	Potok	65	10	18 ^{3/6}	185	665,38
1007	1072	Pole	65	30 100 46 ^{3/6}	13 ^{3/6} 12 10 ^{3/6}	375 1200 488	1348,74 4315,98 1755,17
1008	1073	Potok	65	22	10	220	791,26
1009	1074	Wozny Andry Pole	63	30	20	105	377,65
1010	1075	Jankow Fedio Pole	64	20	19	380	1366,73
1011	1076	Wozny Andry Pole	63	24	35 ^{3/6}	832	2992,41
1012	1077	Potok	63	6	35	210	755,30
1013	1078	Jankow Fedio Pole	64	43	16	688	2474,50
1014	1079	Wozny Andrzy Pole	63	40	16	640	2301,86
1015	1080	Jankow Fedio Pole	64	60 74	10 ^{1/6} 10 ^{1/6}	610 762 ^{2/6}	2193,96 2741,84
1016	1081	Wozny Andrzy Pole	63	55 ^{3/6}	12 ^{2/6}	684 ^{2/6}	2461,30

²²⁴ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²²⁵ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²²⁶ Przez złe wyrachowanie przybyło sążni 200^{3/6}.

Nr ²²⁷	Nr ²²⁸	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
1017	1082	Tegoż Łąka	63	20	11 ^{1/6}	223 ^{2/6}	803,24
1018	1083	Pole	63	17 ^{3/6}	16 ^{3/6}	285 ^{4/6}	1027,46
1019	1084	Pastwisko	63	24	14 ^{3/6}	348	1251,63
				78	13	1014	3647,00
1020	1085	Pole	63	60	13	780	2805,39
				11	13	143	514,32
1021	1086	Pole	63	51 ^{3/6}	11 ^{2/6}	583 ^{3/6}	2098,65
				40	11 ^{3/6}	453 ^{2/6}	1630,47
1022	1087	Potok	63	20	11 ^{3/6}	230	827,23
				30	11 ^{3/6}	345	1240,84
1023	1088	Pole	63	45 ^{4/6}	11 ^{3/6}	524 ^{5/6}	1887,63
				100	11 ^{5/6}	1183 ^{2/6}	4256,03
1024	1089	Potok	63	22	11	242	870,39
1025	1090	Pole	63	85	11 ^{1/6}	949	3413,22
				40	11 ^{1/6}	446 ^{4/6}	1606,52
1026	1091	Chlista Iwan Pole ²²⁹	62	40	12	480	1726,39
				36	12 ^{2/6}	444	1596,91
				31	12	372	1337,95
1027	1092	Tegoż potok	62	10	10 ^{3/6}	105	377,65
1028	1093	Pole	62	24	9 ^{1/6}	220	791,26
1029	1094	Pastwisko	62	39	11 ^{1/6}	435 ^{3/6}	1566,34
				23 ^{3/6}	11 ^{3/6}	270	971,10
1030	1094 ^{1/2}	Pole	62	49	11 ^{3/6}	563 ^{3/6}	2026,71
				36 ^{3/6}	12	438	1575,33
				32 ^{1/6}	12 ^{2/6}	396 ^{4/6}	1426,68
1331		Nieużyteczne	62				
1032	1095	Pole	62	20	12	240	863,20
				42	11 ^{2/6}	476	1712,01
				37	12 ^{3/6}	456 ^{2/6}	1641,26
1033	1096	Pastwisko	62	54	11 ^{5/6}	639	2298,26
1034	1097	Pole	62	89	11	679	2442,13
				47	10 ^{4/6}	501 ^{2/6}	1803,11
1035	1098	Krzaki	62	28	11 ^{3/6}	322	1158,12
				10	27 ^{3/6}	275	989,08
1036	1099	Pole	62	9	32 ^{3/6}	292 ^{3/6}	1052,02
				14	15 ^{2/6}	214 ^{4/6}	772,09
1037	1100	Chlista Iwan Pastwisko	62	10	14	147	528,71
				20	10 ^{3/6}	210	755,30
1038	1101	Tegoż Pole	62	52	10 ^{1/6}	528 ^{2/6}	1900,22
				34	10 ^{5/6}	368 ^{2/6}	1324,75
1039	1102	Chlista Wasko Pole ²³⁰	61	70 ^{5/6}	12 ^{1/6}	394 ^{4/6}	1419,49
				35	10 ^{1/6}	355 ^{5/6}	1279,80
1040	1103	Potok	61	10	11 ^{1/6}	111 ^{4/6}	401,64
1041	1104	Pole	61	20	12	240	863,20
1042	1105	Pastwisko	61	40	11 ^{1/6}	446 ^{1/6}	1604,72
				31	11 ^{1/6}	346 ^{1/6}	1245,05
				46	12	552	1985,35

²²⁷ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²²⁸ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²²⁹ Ponieważ dawniej Posiadacz tego Gruntu część większą poniszszy zaś drugi Gospodarz od N^o topo. 1089/1121 mniejszą część posiadał. Teraz zaś te dwa Gronta w równych częściach trzymają przeto za Indywidualne Arkusze wronnych Częściach położonymi bydz mają. To iest Gronta obydwu na połowę rozdzielią się.

²³⁰ Ten Gospodarz dawniej trzymał 2/3 Części Gruntu N° 1036/1120 do N° 1052/1138. Teraz zaś tych obydwóch Grontów równą połowę z Chlistą Iwanem posiada.

Nr ²³¹	Nr ²³²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
1043	1106	Pole	61	38 ^{3/6} 33	11 ^{3/6} 11 ^{2/6}	442 ^{3/6} 379 ^{3/6}	1591,52 1364,93
1044	1107	Potok	61	34	11 ^{5/6}	402 ^{2/6}	1447,04
1045	1108	Pole	61	60 58	11 ^{5/6} 13 ^{3/6}	710 783	2553,62 2816,18
1046	1109	Pastwisko	61	43	13 ^{4/6}	587 ^{4/6}	2113,64
1047	1110	Pole	61	85 56	11 ^{1/6} 11 ^{5/6}	991 ^{4/6} 662 ^{3/6}	3566,69 2382,78
1048	1111	Krzaki	61	28	12 ^{3/6}	350	1258,83
1049	1112	Pole	61	21	32 ^{1/6}	675 ^{3/6}	2429,54
1050	1112	Chlista Wasko Potok	61	6	27 ^{2/6}	136 ^{4/6}	491,55
1051	1113	Pastwisko	61	40	28	1120	4028,25
1052	1114	Pole	61	30 22 10 20	24 17 ^{3/6} 12 ^{4/6} 17 ^{5/6}	720 385 126 ^{4/6} 356 ^{4/6}	2589,59 1384,71 455,59 1282,82
	1115	Pole	61	13 20 52 34	17 ^{3/6} 10 ^{2/6} 11 ^{4/6} 13 ^{5/6}	542 ^{3/6} 206 ^{4/6} 606 ^{4/6} 470	1951,18 743,32 2181,98 1690,43
1053		Po Gmitrze Swiderskim Pole		40 45	13 ^{2/6} 15	533 ^{2/6} 675	
1054		Potok		8 10 35	13 23 20	675 104 230	
1055		Pole		36 40 60 25	15 ^{3/6} 15 ^{3/6} 15 ^{3/6} 16	588 620 930 400	
1056		Potok		28	17	476	
1057		Pole		40	17 ^{4/6}	706 ^{4/6}	
1058		Pastwisko		5	17 ^{2/6}	86 ^{4/6}	
1059		Po Gmitrze Swiderskim Pole ²³³		25 28 30	13 ^{4/6} 10 ^{3/6} 12	341 ^{4/6} 294 360	
1060		Pastwisko		24	11 ^{3/6}	276	
1061		Pole		76 40	14 ^{5/6} 15 ^{5/6}	1127 ^{3/6} 633 ^{2/6}	
1062		Potok		2	15	30	
1063		Pole		30	15 ^{5/6}	475	
1064		Potok		40	25	1000	
1065		Pole		17 ^{3/6}	29	507 ^{3/6}	
1066		Krzaki		50	34	1700	
1067		Pole		25	34	850	
1068		Potok		35 29 20	2 27 23	70 783 460	
1069		Pole		80 35	18 15 ^{2/6}	1440 536 ^{4/6}	
1070		Potok		6	16	96	
	1116	Tkaczow Iwan Pole	60			6580 ^{5/6}	23668,95

²³¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²³² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²³³ Gront ten wrownych Częściach w następstwie dostał się dwom posiadaczom Swiderskiemu Dankowi i Tkaczowemu Iwanowi, którego podział pod N° 1036 do N° 1139 wypisany widzieć się daie.

Nr ²³⁴	Nr ²³⁵	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
	1117	Tegoż Pastwisko	60			1919 ^{2/6}	6903,16
	1118	Swiderski Danko Pole	97			6580 ^{4/6}	23668,38
	1119	Tegoż Pastwisko	97			1919 ^{2/6}	6903,16
1071	1120	Żołobecki Michał Pole	59	40 45	8 ^{3/6} 8 ^{3/6}	340 382 ^{3/6}	1222,86 1375,72
1072	1121	Potok	59	8 35	8 ^{3/6} 6 ^{1/6}	68 215 ^{4/6}	244,57 775,69
1073	1122	Pole	59	36 40 60 25	8 ^{3/6} 8 ^{4/6} 7 ^{2/6} 8 ^{5/6}	306 346 ^{4/6} 440 220 ^{5/6}	1100,58 1246,85 1582,53 794,25
1074	1123	Potok	59	28	6	168	604,24
1075	1123½	Pole	59	40	6 ^{3/6}	260	935,13
1076	1124	Pastwisko	59	5	6 ^{3/6}	32 ^{3/6}	116,89
1077	1125	Pole	59	25 28 30	10 11 ^{2/6} 10 ^{4/6}	250 317 ^{2/6} 320	899,16 1141,33 1150,93
1078		Nie masz tego N ^{tu}					
1079	1126	Pastwisko	59	24	12	288	1035,84
1080	1127	Pole	59	76 40	8 ^{2/6} 8	620 ^{4/6} 320	2232,33 1150,93
1081	1128	Żołobecki Michał Potok	59	2	8	16	57,55
1082	1129	Tegoż Pole	59	37	8	296	1064,61
1083	1130	Pastwisko	59	35 9 40	8 25 26	280 225 1040	1007,06 809,25 3740,52
1084	1131	Pole	59	12 80 35	6 7 ^{1/6} 7 ^{3/6}	72 573 ^{2/6} 262 ^{2/6}	258,96 2062,07 943,51
1085	1132	Pastwisko	59	6	7	42	151,06
1086	1133	Podolak Iwan Pole	58	67 ^{1/6}	18 ^{3/6}	1245 ^{3/6}	4479,63
1087	1134	Tegoż Potok	58	10	10	100	359,67
1088	1135	Pole	58	30 33	10 11 ^{4/6}	300 385	1079,00 1384,71
1090 ²³⁶	1136	Tegoż Pastwisko	58	8 40	18 18	144 720	517,92 2589,59
1091	1137	Pole	58	60 30	16 ^{3/6} 15 ^{3/6}	990 465	3560,69 1672,44
1092	1138	Tegoż Pastwisko	58	90	15 ^{1/6}	1365	4909,43
1093	1139	Podolak Iwan Pole	58	50 24 ^{3/6}	14 ^{1/6} 14 ^{2/6}	708 ^{2/6} 351	2547,62 1262,42
1094	1140	Tegoż Pastwisko	58	10	14 ^{3/6}	145	521,51
1095	1141	Pole	58	60 90	15 ^{2/6} 15 ^{2/6}	920 1380	3308,92 4963,38
1095	1141	Pole	58	60 90	15 ^{2/6} 15 ^{2/6}	920 1380	3308,92 4963,38
1096	1142	Potok	58	40	16 ^{3/6}	660	2373,79
1097	1143	Pole	58	20	15 ^{3/6}	310	1114,96
1098	1144	Pastwisko	58	110	18 ^{1/6}	1998 ^{2/6}	7187,30
1099	1145	Pole	58	46	21 ^{3/6}	989	3557,09

²³⁴ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²³⁵ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²³⁶ Tak w oryginale, brak numeru 1089.

Nr ²³⁷	Nr ²³⁸	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
						sążnie ²	metry ²
1100	1146	Pole	58	40 64	17 ^{4/6} 13	706 ^{4/6} 832	2541,65 2992,41
1101	1147	Hentosz Iwan Pole	57	48	8 ^{3/6}	408	1467,43
1102	1148	Tegoż Pastwisko	57	58	10	580	2086,06
1103	1149	Pole	57	30	6 ^{4/6}	200	719,33
1104	1150	Tegoż Pastwisko	57	10 21 ^{3/6}	8 7	80 151 ^{3/6}	287,73 543,09
1105	1151	Pole	57	60 50	8 8	480 400	1726,39 1438,66
1106	1152	Hentosz Iwan Pastwisko	57	80	8	640	2301,86
1107	1153	Tegoż Pole	57	40 50	7 ^{1/6} 7 ^{1/6}	286 ^{4/6} 358 ^{2/6}	1031,05 1288,79
1108	1154	Tegoż Pastwisko	57	10 25	6 ^{4/6} 6 ^{4/6}	66 ^{4/6} 166 ^{4/6}	239,79 599,45
1109	1155	Tegoż Pole	57	70 ^{3/6} 50	6 ^{1/6} 7 ^{1/6}	455 358 ^{2/6}	1636,48 1288,79
1110	1156	Pastwisko	57	150	7 ^{2/6}	1100	3956,32
1111	1156½	Pole	57	50 50	7 ^{1/6} 7	358 ^{2/6} 350	1288,79 1258,83
1112	1157	Wozny Michał Pole	56	8 ^{3/6} 17	3 ^{1/6} 6 ^{5/6}	26 ^{5/6} 116 ^{1/6}	96,50 417,82
1113	1158	Tegoż Potok	56	17	6 ^{5/6}	102	366,86
1114	1159	Pole	56	30 28	17 ^{1/6} 16 ^{5/6}	515 471 ^{2/6}	1852,28 1695,21
1115	1160	Potok	56	12	17 ^{3/6}	210	755,30
1116	1161	Pole	56	10 22 ^{5/6}	10 22 ^{3/6}	100 513 ^{2/6}	359,67 1846,27
1117	1162	Potok	56	10	18 ^{3/6}	185	665,38
1118	1163	Pole	56	11 17	10 30	110 510	395,63 1834,29
1119	1164	Sawczak Iwan Pole ²³⁹	55	30	13 ^{2/6}	303 ^{4/6}	364,45
	1165	Sawczak Fedio Pole	94			101 ^{2/6}	364,45
1120	1166	Wozny Michał Pole	56	78	8 ^{4/6}	676	2431,34
1121	1167	Tegoż Pastwisko	56	78 36	8 ^{4/6} 15	676 540	2431,34 1942,19
1122	1168	Tegoż Pole	56	43 53	15 14 ^{2/6}	645 759 ^{4/6}	1942,19 2732,27
1123	1169	Krzaki	56	66	14 ^{5/6}	979	3521,12
1124	1170	Pole	56	78 90 43 52	15 ^{2/6} 15 ^{1/6} 14 ^{4/6} 11 ^{5/6}	1796 1365 630 ^{4/6} 615 ^{2/6}	6459,59 4909,43 2268,30 2213,13
1125	1171	Potok	56	7 ^{3/6}	11	83 ^{4/6}	300,93
1126	1172	Pole	56	12	11	132	474,76
1127	1173	Pastwisko	56	56	18	1008	3625,42
1128	1174	Pole ²⁴⁰	56	18	20	360	1294,79
1129	1175	Krzaki	56	50	15 ^{3/6}	775	2787,40
1130	1176	Pole	56	18 50	9 12 ^{3/6}	162 625	582,66 2247,91
1131	1177	Pastwisko	56	20 30	11 ^{1/6} 10 ^{3/6}	223 ^{2/6} 315	803,24 1132,95

²³⁷ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²³⁸ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²³⁹ Z Podziału po Andrzeju Sawczaku jeden Posiadcz ¼ Części drugi ¼ Gruntu posiada.

²⁴⁰ Ubywa Sążni 20 z mylnego wyrachowania w Księżce starej pomiarowej.

Nr ²⁴¹	Nr ²⁴²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
1132	1178	Pole	56	50	10 ^{3/6}	525	1888,24
1133	1179	Sawczak Fedio i Sawczak Iwan	} Pole ²⁴³	94			
				55	44	18 ^{2/6}	804 ^{4/6}
1134	1180	Tychże Łąka	94 i 55	4	18 ^{4/6}	74 ^{4/6}	268,56
1135	1181	Tychże Pole	94 i 55	45 ^{3/6}	18	819	2945,66
				19	9 ^{3/6}	180 ^{3/6}	649,20
1136	1182	Potok ²⁴⁴	94 i 55	10	10	100	359,67
				10	16	160	575,46
				10	16 ^{3/6}	165	593,45
				10	17 ^{3/6}	176	633,01
1137	1183	Pole	94 i 55	10	17 ^{1/6}	171 ^{4/6}	617,44
				10	15 ^{3/6}	155	557,48
				10	15 ^{3/6}	153 ^{3/6}	552,09
1138		Nieużyte	94 i 55				
1139	1184	Pole Tychże	94 i 55	62	18 ^{2/6}	1126 ^{3/6}	4051,63
1140	1185	Pastwisko	94 i 55	30	17 ^{4/6}	530	1906,23
1141	1186	Pole	94 i 55	69	18 ^{3/6}	1276 ^{3/6}	4051,63
				54	17 ^{1/6}	927	3334,10
1142	1187	Pastwisko	94 i 55	46	17	782	2812,58
1143	1188	Pole	94 i 55	20	19	380	1366,73
1144	1189	Potok ²⁴⁵	94 i 55	3	19 ^{1/6}	57 ^{3/6}	206,81
1145	1190	Pole	94 i 55	69	21 ^{3/6}	1472	5294,27
1146	1191	Pastwisko	94 i 55	30	20	605	2175,97
				50	17 ^{3/6}	875	3147,07
1147	1192	Pole	94 i 55	34 ^{3/6}	19 ^{3/6}	672 ^{3/6}	2418,75
				20	18	414	1489,01
1148	1193	Sawczak Fedio i Sawczak Iwan	} Potok	94			
				55	7	16 ^{3/6}	115 ^{3/6}
1149	1194	Pole	94 i 55	10	15	150	539,50
				66	14 ^{3/6}	957	3442,00
1150	1195	Krzaki	94 i 55	68	14 ^{3/6}	986	3546,30
				18	14	259	931,53
				50	12 ^{1/6}	608 ^{2/6}	2187,95
1151	1196	Tych Pastwisko	94 i 55	20	10 ^{4/6}	213 ^{2/6}	767,27
1152	1197	Baran Michał Pole	54	30	11	330	1186,90
				50	10 ^{3/6}	525	1888,24
1153	1198	Tegoż Pole	54	20	17 ^{1/6}	343 ^{2/6}	1234,84
1154	1199	Łąka	54	30	19 ^{3/6}	585	2104,04
1155	1200	Pastwisko	54	5	19 ^{3/6}	97 ^{3/6}	350,67
1156	1201	Pole	54	68	19	1292	4646,87
1157	1202	Pastwisko	54	10	16 ^{3/6}	165	593,45
1158	1203	Pole	54	65 ^{3/6}	16 ^{3/6}	1080 ^{3/6}	3886,18
				22	13 ^{2/6}	293	1053,82
1159	1204	Pastwisko	54	60	15	900	3236,99
1160	1205	Pole	54	60	15 ^{2/6}	920	3308,92
				58	16 ^{3/6}	957	3442,00
1161	1206	Pastwisko	54	64	16 ^{1/6}	1034 ^{4/6}	3721,35
1162	1206½	Baran Michał Pole	54	50	16 ^{1/6}	808 ^{2/6}	2907,28
				68	17 ^{2/6}	1178 ^{4/6}	4239,27

²⁴¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²⁴² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²⁴³ Po Andrzeju Sawczaku wspólnie używają Iwan Sawcza ¾, Fedio Sawcza ¼ Części.

²⁴⁴ Odpada przez mylnie wyrachowani Starey Książki Pomiarowey Sąni kwadr. 161.

²⁴⁵ Przybywa Sążni 9^{3/6}.

Nr ²⁴⁶	Nr ²⁴⁷	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość	Szerokość	Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²	metry ²
1163	1207	Tegoż Pastwisko	54	25 ^{2/6}	18 ^{4/6}	472 ^{4/6}	1700,03
1164	1208	Pole	54	40	17 ^{1/6}	686 ^{4/6}	2469,71
				38	15 ^{2/6}	582 ^{4/6}	2095,66
1165	1209	Potok	54	1 ^{3/6}	15	22 ^{3/6}	80,92
1166	1210	Pole	54	22 ^{3/6}	16 ^{3/6}	371	1334,36
1167	1211	Krzaki y Pole	54	6	17	102	366,86
1168	1212	Pole	54	9	7	63	226,59
1169	1213	Krzaki	54	80	17	1360	4891,45
1170	1214	Między lasem pole	54	20	13 ^{5/6}	276 ^{4/6}	995,09
				22	10	220	791,26
1171	1215	Xiądz r. Gra. Pole	52	47	34 ^{3/6}	1637 ^{1/6}	5888,33
1172	1216	Tegoż Łąka	52	18	38	684	2460,11
1173	1217	Tegoż Pole	52	47	37 ^{1/6}	1746 ^{5/6}	6282,74
1174	1218	Tegoż Łąka	52	5	34 ^{4/6}	179 ^{2/6}	644,99
1175	1219	Tegoż Pole	52	63	35 ^{2/6}	1872 ^{4/6}	6735,34
1176	1220	Tegoż Łąka	52	12	37 ^{3/6}	450	1618,49
				53	6	318	1143,74
				16	10	160	575,46
1177	1221	Pole	52	53	28 ^{3/6}	1510 ^{3/6}	5432,74
1178	1222	Pastwisko	52	39	40	1560	5610,78
1179	1223	Pastwisko	52	65	40	2600	9351,29
1180	1224	Xiądz r. Gra. Pole ²⁴⁸	52	114	16 ^{3/6}	1881	6765,30
				114	13	1482	5330,24
1181	1225	Pastwisko	52	30	31 ^{3/6}	940	3380,85
1182	1226	Pole	52	20	37	740	2661,52
1183	1227	Pastwisko	52	63	36 ^{5/6}	2320 ^{5/6}	8347,22
1184	1228	Pole	52	115	35 ^{5/6}	4120 ^{5/6}	14821,19
1885		Było Polem ²⁴⁹	52	35	35 ^{3/6}	1242,5	4468,84
				29	15 ^{3/6}	449,5	1616,69
				18	19	342	1230,05
				15	35	525	1888,24
1886	1229	Pastwisko	52	11	20	220	791,26
				50	24 ^{5/6}	1225	4405,90
				14	23	322	1158,12
1187	1230	W Lesie pole Pohary	52	18	23	414	1489,01
1188	1231	W Lesie pole Pohary	52	10	12	120	431,60
				18	31	558	2006,93
1189	1232	W Lesie Łąka	52	11	16	176	633,01
1190	1233	Pole Polana ²⁵⁰	52	30	18	540	1942,19
				50	24	1200	4315,98
				35	22	770	2769,42
				18	20	360	1294,79
1191	1234	Dwór Łąka	47	20	16	320	1150,93
1192	1235	Dwór Łąka	47	21	12	252	906,36
1193	1236	Dwór Łąka Pod Łanem	47	15	60	900	3236,99
				10	16	160	575,46

²⁴⁶ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²⁴⁷ Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²⁴⁸ Przez spadek Wody z góry wysokiej na nieużytek obrócono wynosi Morgow 2 Sążni 163.

²⁴⁹ Pola Morg 1 Sążni 929 przez spadek Wody z Gory Wysokiej na nieużytek obrcone zostało.

²⁵⁰ Z Mylnego wyrachowania przybywa Sążni 200.

Nr ²⁵¹	Nr ²⁵²	Właściciel w 1820 r.	Numer domu	Długość		Szerokość		Powierzchnia	
				sążnie		sążnie ²		metry ²	
1194	1237	Dwór Pole Łan ²⁵³	47	100 50 21	62 69 53	6200 3450 1113		22299,24 12408,45 4003,07	
1195	1238	Dworskie Krzaki Pastwiska ²⁵⁴	57	55 25 13 23	42 10 4 4 ^{3/6}	2310 250 52 102 ^{3/6}		8308,27 899,16 187,03 368,66	
1196	1239	Dwór Pole ²⁵⁵ W użytkowaniu Kazimierza Siwińskiego	47	13 38 11 21 18	4 ^{1/6} 28 ^{3/6} 5 ^{3/6} 7 4 ^{1/6}	54 ^{1/6} 855 60 ^{3/6} 147 75		194,83 3075,14 217,60 528,71 269,75	
1197	1240	Było Polem ²⁵⁶	47			8198		29485,35	
1198	1241	Pole za Dworem	47			116559		419222,11	
1199	1242	Pastwisko	47			3456		12430,03	
1200	1243	Łąka	47			2640		9495,16	
1201	1244	Łąka pod Dworem	47			7504		26989,27	
1202	1245	Pole	47			7051		25359,99	
1203	1246	Krzaki Pastwisko	47			6655		23935,72	
1204	1247	Pole	47			39645		142589,25	
1205	1248	Pastwisko	47			7975		28683,30	
1206	1249	Pastwisko około Miasta reszta zostać. ²⁵⁷		100 60 100 55 75 60	29 15 40 40 60 20	14220 ^{5/6}		51147,71	
		Plac wśród Miasta nieużyty ²⁵⁸							
	1250	Las dworski	47			171822		617983,87	
		Suma Niwy Łazy				644370^{4/6}		2317576,78	

Nota

		Morgów	sążni ²	metry ²
	Wtey Niwie pod Horochowcem przed Kilkunastu latu dano dla Diaka Gruntu Dworskiego	8	338	47252,81
Tamże	Tamże – Iwan Hentosz trzyma Teraz panszczyzne robi	1	1117	9772,10
Tamże	Petro Bury trzyma Teraz panszczyzne robi	2	613	13714,03
Tamże	Pod Lasem – 7 Poddanych wydzieloną za odebraną przez Strwiążyk Gorę Mały Krolik	6	1393 ^{3/6}	39539,79
Tamże	Około Waśniewstwa od Xięży Łąki Kazio Sawiński na pańszczną pola ornego	4	950	26435,39
	Razem Morgow	23	1211^{3/6}	136714,12

Ze ten wydział Gruntu bezprawnie łaską tylko Posesorów lub Ekonomów nastąpił. Dwor zaś zawsze podatki bez ..... opłaca, przeto prawo takie sobie Dominium Gronta, te .....odebrać, lub też od tych część podatków monarchicznych pobierać.

²⁵¹ Dawny numer porządku topograficznego (nadany w 1786 r.).

²⁵² Nowy numer porządku topograficznego (nadany w 1820 r.).

²⁵³ Pole to nadane Chłopom za odebraną do Strwiążyka Górę Korolik. Odpada 20 Sążni kwadr. przez złe wyrachowanie.

²⁵⁴ Diak ma sobie wydzielone Morgow.

²⁵⁵ Siwiński Kazimierz Ornego morgow 4 – Sążni 350, Łąki i Pastwiska 600.

²⁵⁶ Przez Spadek Wody z Gory Wysokiey na nieużytek obrocone zostało Morgow 5 Sążni 198.

²⁵⁷ Na wystawienie Domow i Browarow zaięto z pastwiska tego 466^{1/6} Sążni na Ogrod 1013 Sążni, razem 1476^{1/6} Sążni.

²⁵⁸ Niemierzony z Którego na Ogrodki obrocono Sążni 328^{1/6}.

Rekapitulacja Sumaryczna Niw w Ustrzykach w 1820 r.

Niwa	Zboża					Łąki, pastwiska i ogrody					Lasy	
	Powierzchnia w sążniach ²	Pszenicy	Żyta	Jęczmienia	Owsa	Powierzchnia w sążniach ²	słodkie	kwaśne	potraw słod.	potraw kw.	Powierzchnia w sążniach ²	Pożytek w sążniach ³
Ogrody						70696 ^{5/6}	397,67		99,43			
Horby ²⁵⁹	41154 ^{2/6}				156	9536 ^{1/6}	15,75	15,75	6,13			
Gromadzyn	403801	33/4	117/59	157/6	1260/7	87443 ^{1/6}	64,11	53,72	21,49			
Miarki	23288				87/17	3625 ^{1/6}	0,20	10,21				
Łązy	515718 ^{1/6}	63/3/4	226/33	302/33	1467/13	128652 ^{3/6}	69,26	72,74	21,53		171822	88
Suma 1820	983961 ^{3/6}	96/7	344/28	460/29	2970/37	299953 ^{5/6}	546,99	152,42	148,88		171822	88
Suma 1789	1000971 ^{3/6}	97/1	352/3	469/25	3003/36	300595 ^{5/6}	542,61	152,72	147,77		171822	88
Więcey							4,38		1,11			
Mniey	17009 ^{4/6}	1/43	7/39	8/60	31/63	632		0,32				

Ustrzyki Dolne 10 lipca 820 anno

Piotr Rawicz Jarocki – Urzędnik Operat robiący
Lesio Hentosz – Przełożony Gminy
Wąsko Gebet – mąż wybrany
Senko Humelicz – mąż wybrany
Iwan Sztyni – mąż wybrany
Jan Korzeniowski – posiadacz Grontu

Uwagi:

Potraw kwaśny – Tego tu niema, nawet i słodki potraw niezbiera się.

Z Lasu nie tylko żadnego pożytku nie masz, lecz na własną potrzebę Dwor kupować musi, gdy prawo wolnego wtrębu w Lasach Kameralnych Berehy zostało zaprzeczone.

²⁵⁹ Dawniey Jalone Zwana.

ROZDZIAŁ V

DZIEJE USTRZYK W LATACH 1820–1852 W ŚWIECIE MATERIAŁÓW ZWIĄZANYCH Z ZAŁOŻENIEM KATASTRU GRUNTOWEGO

Kolejny rozdział, obejmujący lata 1820–1852, rozpoczniemy od przedstawienia danych statystycznych z 1824 r., które prezentuje tabela nr 23. Zmiany w stosunku do wcześniejszego znanego spisu z 1820 r. były stosunkowo niewielkie: liczba budynków pozostała taka sama, nastąpił natomiast wzrost liczby ludności o 37 osób.

Tabela nr 23. Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1824 r.¹

	Domy	Rodziny	Mężczyźni żonaci	Kawalerowie i wdowcy	Kobiety	Populacja łącznie
Stan na rok 1824	102	162	133	223	362	718
Zmiana w stosunku do roku 1820	0	+5	+2	+13	+22	+37

W spisie oprócz tego podano także, że istniały 43 gospodarstwa chłopskie. Ponadto stwierdzono, że wśród mieszkańców było 244 Żydów, w tym 121 kobiet i 123 mężczyzn. Oznacza to, że stanowili oni wówczas 33,98% mieszkańców.

Dane te wskazują na stabilizację. Jednak obraz ten ulega innemu zabarwieniu, kiedy przedstawimy sytuację w dziedzinie liczebności zwierząt hodowlanych. Tutaj w ciągu czterech lat przybyło koni, lecz jednocześnie spadła liczba wołów i krów. Co ciekawe, w 1824 r. w Ustrzykach wcale nie było owiec.

Statystyki nie wyjaśniają przyczyn takiego spadku liczebności zwierząt hodowlanych. Domyślać się można, że kryje się za tym najprawdopodobniej jakaś epidemia powodująca dużą śmiertelność bydła. Oznaczało to pogorszenie sytuacji materialnej ludności, dla której hodowla – obok uprawy ziemi – była podstawą utrzymania. Sytuację w tej dziedzinie przedstawia tabela nr 24.

Tabela 24. Hodowla w Ustrzykach Dolnych w 1824 r.²

	Konie	Woły	Krowy	Owce
Stan na 1824 rok	12	131	60	0
Zmiana w stosunku do 1820 roku	+5	–17	–11	–5

Istotna dla dziejów miasta była sytuacja własnościowa dóbr Ustrzyki i Jasień. W zasadzie jedynym pewnym, lecz bardzo lakonicznym źródłem w tej materii są księgi wieczyste (tabula). Dowiadujemy się z nich, że 9 czerwca 1819 r. Tomasz Piasecki zabezpieczył na hipotecę dóbr pość poważną sumę 15151 zł, zapisaną na rzecz Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia we Lwowie.

Kolejny wpis w tabuli informuje, że 6 października 1826 r. dobra Ustrzyki D. przeszły na własność jedynej córki Tomasza Piaseckiego i Justyny z Kalinowskich – Marianny Piaseckiej³ (ur. w 1797 r.⁴). Niestety, trudno jest ustalić, co spowodowało taki sposób przekazania majątku.

¹ Cyrkuł Sanok, spisy.

² Cyrkuł Sanok, spisy.

³ Tabula Krajowa, k. 260.

⁴ B. H. Łuszczyński, *Silva Heraldica...*, t. 6, s. 95.

Jedyna informacja o tej rodzinie z lat 20. XIX w., na jaką udało się natrafić, dotyczy przeprowadzanych zarówno przez ojca, jak i córkę operacji finansowych w Niżankowicach, gdzie również posiadali majątek⁵.

Z akt sądowych wiadomo, że właściciel Ustrzyk pozostawał w sporach finansowych z kilkoma osobami, a będące ich skutkiem procesy sądowe zakończyły się werdyktami niekorzystnymi dla Piaseckich. C.K. Sąd Szlachecki w Tarnowie uznał roszczenia Konstancji Raszowskiej wobec Tomasza Piaseckiego na sumę 3333 talarów pruskich z prowizjami i prawnymi kosztami. W wyniku tego w sądzie w czwartym terminie w drodze egzekucji 25 sierpnia 1830 r. miała się odbyć sprzedaż dóbr Ustrzyki i Jasień, należących dawniej do dłużnika Tomasza Piaseckiego, a w 1830 r. będących w posiadaniu Marianny Piaseckiej zamężnej Gątkiewiczowej. Pośród innych osób, mających roszczenia pieniężne do dóbr, wymienieni zostali Antonina Piasecka, Katarzyna Trzcńska z domu Pleszczyńska, Józef Grąbczewski i Bazyli Pożakowski. Edykt ten datowany był na 25 maja 1830 r.⁶

W rękach Marianny Piaseckiej dobra Ustrzyki pozostawały więc zaledwie sześć lat. Na mocy postanowienia tarnowskiego C. K. Sądu Szlacheckiego z 26 stycznia 1832 r. majątek Ustrzyki Dolne z Jasieniem przeszedł na własność Wincentego Laskowskiego, który nabył je z obciążoną wspomnianym zapisem hipoteką, zobowiązując się wpłacać na rzecz sióstr miłosierdzia 5% od kwoty 15151 fl.⁷

Nowy właściciel dóbr Ustrzyki i Jasień pochodził z rodziny od kilku pokoleń zasiedziały w regionie. Urodził się 11 marca 1790 r. w Skorodnem, które wówczas należało do jego ojca Ignacego Laskowskiego, ożenionego z Franciszką z Grotowskich. Wincenty z kolei żonaty był z Marianną Katarzyną Górską⁸, córką dziedzica Polany Michała Górskiego i właścicielki Paniszczewa Elżbiety z Łepickich⁹.

Wydawać by się mogło, że zaliczyć ich można do warstwy średniozamożnych ziemian. Jednak nie przekładało się to na stan ich posiadłości. Wyraźnie widać, że rodzina Laskowskich borykała się z problemami finansowymi. Wskazuje na to nie tylko stan ich skromnej rezydencji i zabudowań folwarcznych, ale i pewne posunięcia świadczące o gorączkowych poszukiwaniach różnymi sposobami gotówki. Z braku źródeł trudno jednak wyjaśnić przyczyny takiego stanu rzeczy.

Właśnie w trakcie opisywanych przemian własnościowych majątku Ustrzyki nastąpiła poważna zmiana w układzie zabudowy rynku, która jest bardzo słabo udokumentowana z braku dokładnych map, a także dokumentacji po tutejszym dominium. Jak już wspomniano wcześniej, chrześcijańscy mieszkańcy pierzei północnej w okresie regresu stali się dwuzawodowcami, tzn. nadal trudnili się rzemiosłem, lecz podstawą ich utrzymania była uprawa ziemi. W efekcie zamieszkała przez nich północna część rynku nabierała charakteru rolniczego.

W połowie lat 20. XIX w. musiała pojawić się sprzyjająca koniunktura gospodarcza, szczególnie w dziedzinie handlu, gdyż nastąpił wzrost zainteresowania parcelami budowlanymi, z których największą wartość miały działki położone w rynku. Zagospodarowano wówczas wszelkie luki i zaczęto budować domy na zapleczu rynku. W wyniku tego między południową pierzeją a synagogą powstała nowa uliczka.

W tym czasie zapadła również decyzja o wytyczeniu nowej pierzei północnej, położonej tak jak współczesna. Nie jest jasne, czy stało się to jeszcze za rządów Tomasza Piaseckiego, czy też kiedy Ustrzyki były własnością jego córki Marianny. Trzeba pamiętać o tym, że dokumentacja własnościowa powstawała w tamtych czasach z dużym poślizgiem czasowym, niekiedy nawet kilkunastoletnim. Z tej przyczyny nie da się tego procesu precyzyjnie osadzić w czasie.

Przypuszczalnie najpierw w nowej pierzei powstał dom nr 37 w północno-zachodnim rogu. Parcela ta przeznaczona była pierwotnie na sąd, ale ostatecznie zakupił ją w 1824 r. drogomistrz Ludwik Opol-ski¹⁰. Stanowiły ją dwa duże ogrody i dwie puste parcele budowlane w starej pierzei. Posesję powięk-

⁵ *Dziennik urzędowy do Gazety Lwowskiej*, Lwów 4.06.1862, s. 1.

⁶ *Gazeta Lwowska*, nr 77, 7.07.1830, s. 1262–1263.

⁷ *Tabula Krajowa*, k. 260–262

⁸ W dokumentacji archiwalnej Marianna Katarzyna z Górskich Laskowska występuje zawsze jako Katarzyna Laskowska. Z nieznanых przyczyn nigdy nie używała pierwszego imienia.

⁹ *Papiery rodzinno-majątkowe Jana Laskowskiego. 1751–1845*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 141, Zbiór Aleksandra Czołowskiego, оп. II, о.з. 373, к. 9.

¹⁰ Transakcję zakupu wpisano do ksiąg gruntowych 6.07.1824 r. – Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 168, Komisja Ministerialna dla Spraw Indemnizacyjnych we Lwowie, оп. I, од. зб. nr 3786, свз. nr 49 (dalej: Materiały dotyczące zniesienia pańszczyzny).

szono w kierunku południowym i na jej skraju zbudowano dom nr 37 z nową lokalizacją. W 1845 r. budynek ten wraz z ogrodem zakupił pocztmistrz Wiktor Riedl.

W 1825 r. wpisano do ksiąg gruntowych zakup parceli nr d. 106. Jej właścicielem stał się Jakub Karpiński. W dokumentacji jednoznacznie zaznaczono, że parcela budowlana została wydzielona z rynku (Ringplatz). Z zapisów metrykalnych wynika, że Jakub Karpiński prowadził w tym budynku traktiernię (jadłodajnię). W jednym z wpisów podano, że jest on austernikiem (karczmarzem)¹¹. W 1834 r. posesję tę nabył kupiec Gerschon Spindler.

Prawdopodobnie jako pierwszy z Żydów w nowej pierzei północnej postawił dom nr 28 Jankiel Żupnik, mieszkający wcześniej w rejonie współczesnego skrzyżowania ul. Bełskiej i ul. Pionierskiej. Zmieniając siedzibę zachował stary numer, co w tamtym czasie było praktykowane, ale co bardzo utrudnia dokładne datowanie powstania budynku. Żupnikowie sprzedali Chai Schwarzhthal część swej parceli, gdzie pobudowany został dom nr 110. Niski numer wskazuje, że postawiono go jeszcze w latach 20. XIX w.

Kolejne budynki w tej części miasta powstawały w latach 30., czyli już za rządów Wincentego Laszkowskiego. Ok. 1830 r. pobudował dom nr 112 Dawid Kozar. Mechel Rothenberg był właścicielem domu nr 121, który stanął w 1834 r. W 1839 r. zbudowany został budynek nr 118, należący do Josela Rotha. Ok. 1840 r. postawiono dom nr 144, będący własnością Chaima Jojny. Wzniesiony ok. 1845 r. dom nr 162 stanowił własność Szmula Plasnera z Leska.

Stan zabudowy rynku ok. 1840 r. przedstawia mapa nr 9. Wyróżnione są na niej budynki istniejące w 1820 r. i powstałe po tej dacie, co obrazuje ruch budowlany, jaki wówczas nastąpił. Trzeba zaznaczyć, że mapa ta powstała w wyniku analizy m.in. systemu numeracji domów i dokumentacji własnościowej. Jedynym graficznym odwzorowaniem z tego okresu, na jakie udało się natrafić, jest mapa drogowa, datowana na 1828 r. (prezentowana jako mapa nr 6 w rozdziale IV), jednak zastosowany w niej stopień uproszczenia przy przedstawianiu stanu zabudowy nie pozwala traktować jej jako precyzyjnego źródła¹².

Drugi obszar, na którym nastąpił duży ruch budowlany, to tereny położone na zachód od rynku przy odcinku drogi cesarskiej do Ustjanowej. Przed 1820 r. stały na tym obszarze zaledwie trzy budynki. Jednym z nich była dworska karczma, która prawdopodobnie istniała już w XVIII w. Jej status w dokumentacji podatkowej został celowo zagmatwany. W 1847 r. obiekt ten jako dom zajezdny (nr d. 147) kupili od dworu Izrael Lois i Majer Haber, którzy jednak już w 1851 r. odsprzedali go Józefowi Kriegseisenowi¹³. Z ksiąg metrykalnych wynika, że nowy właściciel był z zawodu aptekarzem, a więc w jego domu mieściła się zapewne pierwsza w dziejach miasta apteka. Ciekawe są jego powiązania rodzinne, aptekarz ów był bowiem spokrewniony z proboszczem rzymskokatolickim z Jasienia Wincentym Kriegseisenem i z żoną ówczesnego proboszcza greckokatolickiego Antoniną Aleksiewicz z domu Kriegseisen¹⁴.

Przed 1805 r. powstał też budynek nr 20, należący do rodziny Rothów. Rothowie posiadali także dużą posesję na zapleczu rynku na południe od drogi głównej. Trzeci budynek (nr d. 95) w tym rejonie powstał również przed 1805 r. Jego pierwszym właścicielem był Tobiasz Szabla. Później należał on do rodziny Huberów.

Po 1820 r. numery domów w Ustrzykach nadawano w takiej kolejności, jak je budowano. Praktyka ta pozwala ustalić przybliżoną chronologię ich powstawania. Obiekty, jakie budowano na południe od drogi głównej, były lokowane na działkach wydzielanych z pastwiska gminnego. Od północy pas drogowy graniczył z gruntami chłopskimi. W tym przypadku zachodziła konieczność wykupu działek pod zabudowę od tutejszych rolników.

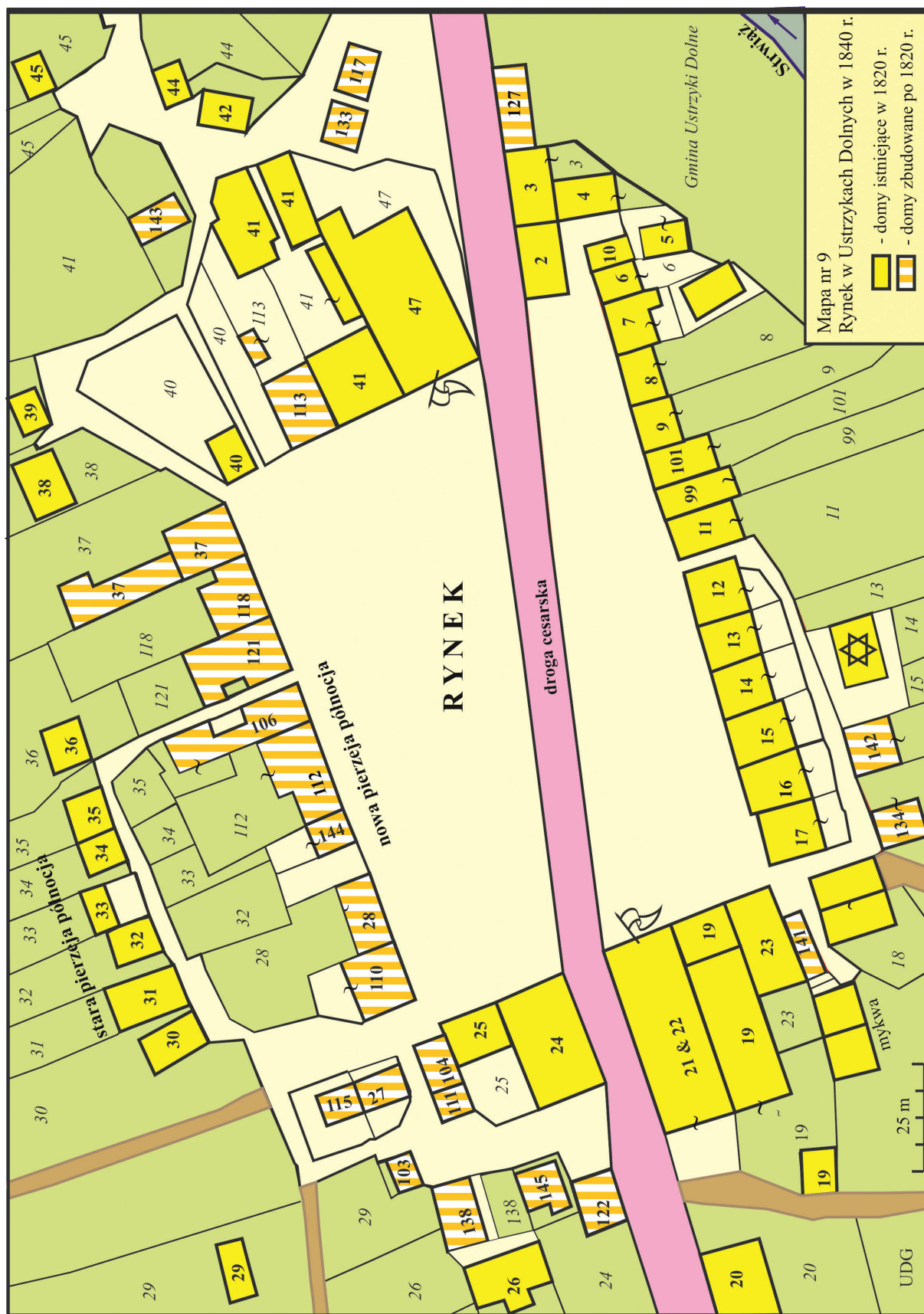
Kolejny budynek (nr d. 108) w tej strefie powstał ok. 1825 r. Zbudował go Abraham Haber. Ok. 1850 r. dom ów przeszedł w ręce Dawida Kozy. Mniej więcej w tym samym czasie inny przedstawiciel rodziny Haberów Dawid Smul postawił budynek nr 114. Następnym właścicielem tej posesji został Leib Reichmann.

¹¹ KM r.g. Ustrzyki Dolne.

¹² *Grundriss-Skitze sämtlicher Staats-Strassen in Galizien und der Bukowina*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 5, оп. I, о.з. 4602/II, к. 20.

¹³ *Книга запису майнових документів жителів м. Устриків Долишніх*, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 166, Tabula Krajowa, оп. I, спр. 2236 (dalej: Grundbuch Ustrzyki D.).

¹⁴ KM r.g. Ustrzyki Dolne.

Ok. 1830 r. w widłach potoków Strwiążek i Równia na gruncie wykupionym z gospodarstwa nr 85 Michała Korzeniowskiego powstała duża karczma, którą prowadził Dawid Fischer. Do 1835 r. powstały w tej strefie następne budynki. Jeden z nich (nr d. 122) należał pierwotnie do Piotra Kucharza, a przed 1852 r. przejął go Zellman Glück. Niewielki dom (nr 123) był własnością Izraela Kalba. Jako następne powstały domy nr 124 i 126. W pierwszym z nich mieszkał rzemieślnik Jan Hryniewiecki. W 1852 r. właścicielem tego domu był Abraham Preschal. Budynek nr 126 należał do Herscha Altera. W 1834 r. zbudowali swoje domostwa Gerschon Spindler (nr d. 128) i Abraham Bidnik (nr d. 129). W tym samym roku obok dworskiej karczmy w budynku nr d. 132 zamieszkał Hersch Alter. Przed 1848 r. domostwo to przeszło w ręce Izraela Loisa.

Na początku lat 40. XIX w. zabudowa na zachód od rynku ponownie się zagęściła. Na południe od drogi cesarskiej przy samej granicy z Ustjanową na dużej posesji nr 130 powstały trzy budynki. Jednym z nich była okazała karczma, którą wykazano jako własność Mendla Erlicha i Jakoba Eisenhandle-ra. Wyraźnie widać, że jej lokalizacja nie była przypadkowa. Wybrano to miejsce dlatego, że spory plac przy karczmie umożliwiał obsługę większych transportów, składających się z kilku lub nawet kilkunastu wozów. Możliwości innych ustrzyckich zajazdów były pod tym względem znacznie skromniejsze. Po przeciwległej stronie drogi zamieszkał w domu nr 140 Hersch Strauss.

Należy dodać, że w bezpośrednim sąsiedztwie już na gruntach Ustjanowej, ale tuż przy granicy z Ustrzykami funkcjonował młyn wodny, a kilkaset metrów dalej działał następny. W ich sąsiedztwie istniały też karczma i inne budynki. Można więc stwierdzić, że w tej części Ustjanowej powstała infrastruktura w jakimś stopniu konkurencyjna dla ustrzyckich kupców i przemysłowców.

W latach 40. na zapleczu rynku stanął niewielki dom nr 146, który stanowił własność Wolfa Steigera. Jednym z pierwszych żydowskich kupców, którzy weszli w posiadanie gruntów rolnych, był Wolf Kesselman, który wykupił część użytków od rodziny Zakałatów z gospodarstwa nr 80 i na przyległej do drogi działce zbudował dom nr 148. W drugiej połowie lat 40. nadal trwał na tym odcinku ruch budowlany. Powstał wówczas duży budynek nr 152, będący własnością Herscha Glücka, a później rodziny Kormanów. Istniała w nim garbarnia, niestety, bardzo słabo udokumentowana w źródłach¹⁵. Niedaleko od niej stał dom nr 153, należący do Wolfa Singera. W tym przypadku sytuacja jest nieco zagmatwana, albowiem transakcję zakupu parceli przeprowadzono już w 1834 r. Najprawdopodobniej jednak właściciel ponad 20 lat zwlekał z decyzją o budowie domu. Kolejny obiekt (nr d. 155), powstały w tym czasie, należał do Nusima Gurfeina.

Jeszcze jeden zajazd w tej części miasta (nr d. 159) zbudowany został na skrzyżowaniu drogi cesarskiej ze szlakiem w kierunku Strwiążka. Jego właścicielem był Simon Alter, który był bez wątpienia jednym z lokalnych potentatów finansowych. Oprócz dużej posesji w sąsiedztwie karczmy posiadał na obszarze wsi 5,5 ha użytków rolnych, które kupił w 1841 r. od rodziny Fedaków z gospodarstwa nr 81.

Tak więc w połowie XIX w. na zachód od rynku istniało już 21 domów, zaś proces zagęszczania zabudowy trwał nadal. Praktycznie wszystkie te budynki należały do Żydów, choć w niektórych mieszkali chrześcijanie. Wskazuje to, że ruch budowlany był wynikiem dobrej koniunktury w dziedzinie handlu i obsługi ruchu tranzytowego, z których zyski umożliwiały kupcom pozyskanie środków na budowę nowych budynków.

Zupełnie innych charakter miał mały przysiółek, jaki powstał na lewym brzegu Strwiąża na zachód od cmentarza żydowskiego. Pierwszy powstał tu dom nr 96 Iwana Hopty, który przejął po nim Ilko Machniewicz. Po roku 1820 zbudowany został tutaj budynek nr 51, stanowiący własność dróżnika Błażeja Nycza. Jego potomkowie specjalizowali się w kowalstwie i ślusarstwie, można domyślać się zatem, że była to specjalność rodzinna.

Kolejny obiekt (nr d. 116) powstał ok. 1825 r. W 1827 r. jego właścicielami stali się Józef i Marcella Seredniccy, którzy przybyli do Ustrzyk z zaścianka szlacheckiego Czajkowice. Właściciel trudnił się krawiectwem. W następnych latach mieszkał tu krewniak Serednickich Jan Winnicki. Przed 1852 r. posesję tę przejął szewc Stefan Tarczanin. W tym rejonie jako ostatni zbudował swój dom (nr 125) Danko Sztyń.

Jak widać, w tej części miasta mieszkali sami chrześcijańscy rzemieślnicy. Nie można wykluczać, że przysiółek za Strwiążem z czasem rozrósłby się w jeszcze większe osiedle, jednak zabudowę tę zlikwidowano przed 1870 r. ze względu na budowę linii kolejowej.

¹⁵ J. Kołaczkowski, *Wiadomości dotyczące się przemysłu i sztuki w dawnej Polsce*, Kraków 1888, s. 172.

Następnym obszarem rozwoju zabudowy miasta był teren przy drodze głównej, położony na wschód od mostu na Strwiążu (dziś ul. 29 Listopada). Na tym terenie do 1820 r. zlokalizowane były cerkiew, popostwo i diakówka (ta ostatnia została jednak zlikwidowana). Co ciekawe, tutaj ruch budowlany zapoczątkowało dominium, w sąsiedztwie mostu powstał bowiem duży dworski budynek mieszkalny (nr d. 130) z zapleczem gospodarczym i dużym ogrodem. Niestety, brak jakichkolwiek danych o jego przeznaczeniu i mieszkańcach. Nie można wykluczyć, że mieściła się tam administracja dominium.

Obok tego obiektu dworskiego powstał dość duży budynek prywatny. W 1841 r. posesję tę (nr d. 131) zakupiła Tekla Steczkowska. Przed 1852 r. budynek ów stał się własnością Teodora Bryka. Był on posiadaczem dużego warsztatu kowalsko-ślusarskiego i człowiekiem zamożnym, można go zatem uznać za pierwszego ustrzyckiego przemysłowca.

Kolejny dom (nr 156) z rozległym ogrodem powstał na północ od drogi. Tu dużą działkę o powierzchni 0,45 ha wykupiła żona proboszcza greckokatolickiego Antonina Aleksiewicz. Przy drodze na tej posesji powstał w latach 40. XIX w. dość duży budynek mieszkalny, przeznaczony na wynajem.

Po przeciwnej stronie drogi w tym samym czasie zbudował dom nr 157 Franciszek Bystrzanowski. Obok niego parcelę budowlaną posiadał Michał Tarczanin, który już po 1852 r. postawił na niej duży budynek.

Ostatnim obszarem w mieście, na którym odnotowujemy powstanie nowej zabudowy, jest teren, gdzie od drogi głównej odchodzi szlak w kierunku Czarnej i Lutowisk, zwany przez dawnych mieszkańców Ustrzyk „Na Szlabancie”. Od bardzo dawna działał w tym rejonie młyn wodny, prowadzony przez rodzinę Sztyniów, oraz zabudowania tkaczy z rodziny Machniewiczów z domu nr 49. Obie rodziny dzierżawiły, a z czasem przejęły na własność dość duże obszary dworskich gruntów rolnych, w wyniku czego folwark ustrzycki przestał być zwartą całością.

Z inicjatywy dominium zbudowano w tym rejonie dwa budynki. Jeden niewielki obiekt gospodarczy, położony na skrzyżowaniu, przypisany był do dworu (nr d. 1). Drugim była duża karczma dworska (nr d. 154). Obok niej niewielki budynek (nr d. 151) zbudował najbogatszy i najbardziej aktywny na niwie gospodarczej kupiec ustrzycki Hersch Schwarzhthal. Dodać należy, że wykupił on od dworu dość duży areal gruntów rolnych – 10,52 ha – na granicy z Jasieniem (na zachód od obecnej ul. Naftowej).

Na terenie miasta nastąpiła jeszcze jedna istotna zmiana. W 1847 r. poświęcona została nowa cerkiew pw. św. Michała Archanioła. Stało się to pod koniec wieloletniej posługi kapłańskiej tutejszego proboszcza ks. Bazylego Pożakowskiego¹⁶. W dokumentacji świątyni, sygnowanej przez proboszcza i komitet cerkiewny, podano jednoznacznie, że fundatorem cerkwi był kolator Wincenty Laskowski¹⁷.

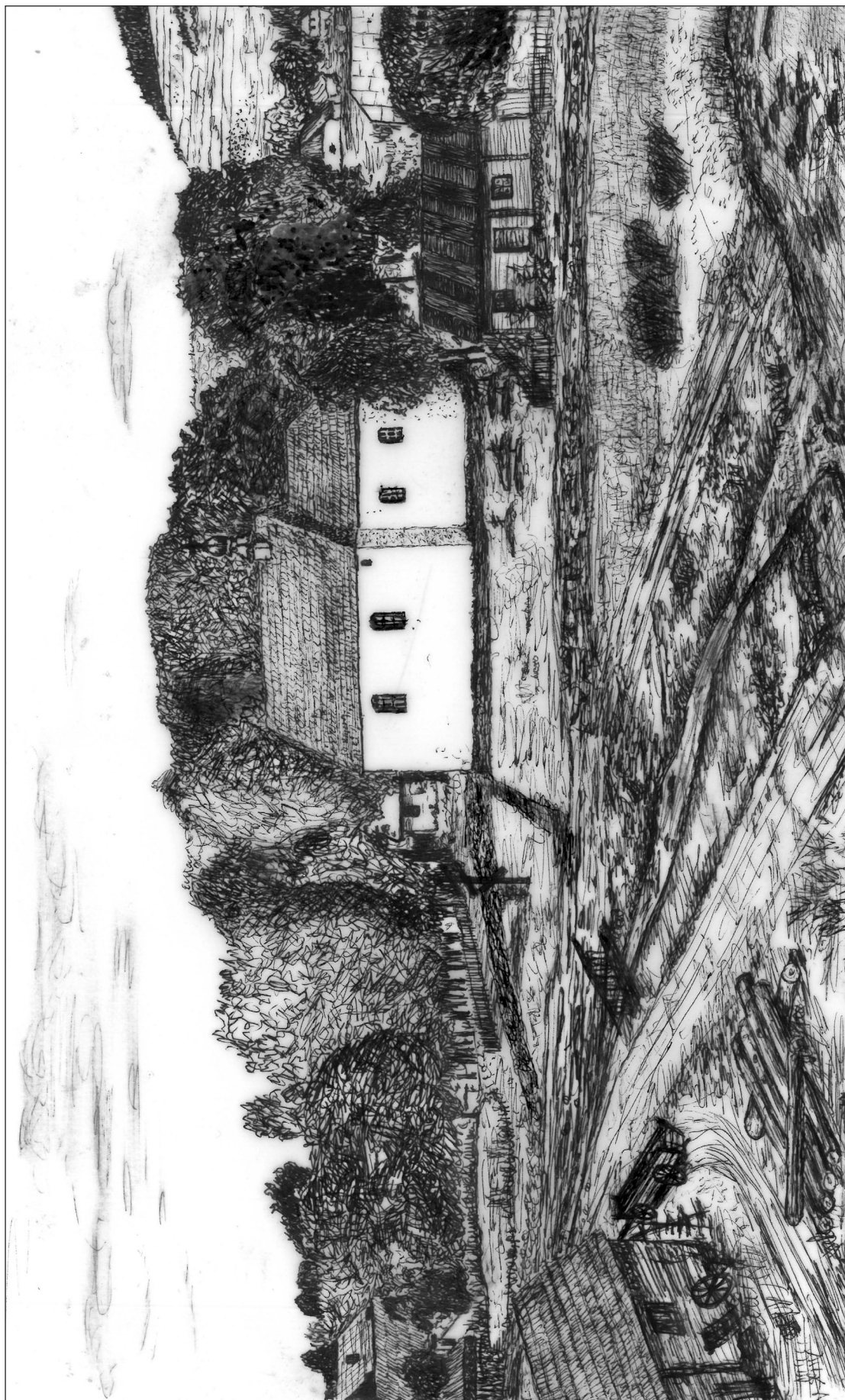
Niestety, dość dokładny opis świątyni, zamieszczony w inwentarzu, nie wyjaśnia, dlaczego kolejny raz zmieniona została lokalizacja ustrzyckiej świątyni. Zarówno kolator, jak i sama parafia posiadali nadające się pod budowę świątyni parcele, jednak cerkiew powstała na gruncie wydzielonym z pastwiska gminnego na zapleczu rynku. Przy okazji pojawia się sprawa istniejącej w tym czasie szkoły parafialnej. Wg schematyzmu prowadził ją diak Onufry Paszkiewicz, a nauczaniem objętych było zaledwie 4 uczniów¹⁸. Problem w tym, że w tym czasie nie istniała już diakówka położona przy drodze cesarskiej (nr domu 51). Pozostał po niej tylko ogród odziedziczony przez krewnych poprzedniego diaka Jana Zięćwicz. Wydaje się prawdopodobne, że Onufry Paszkiewicz zamieszkiwał w położonym na wschód od cerkwi domu nr 105, należącym do gminy Ustrzyki, i tam prowadzone było nauczanie.

W przeciwieństwie do miasteczka w części wiejskiej nie doszło w tym okresie do szybkiego przyrostu liczby budynków. Właściwie przybyły wówczas tylko dwa nowe domy. Pobudowali je po podziale gospodarstw młodzi właściciele. Jeden z nich (nr d. 149) należał do Fedia Woźnego, a drugi (nr d. 150) był własnością Fedia Barana. Obydwa budynki stanęły na wschód od cerkwi na obszarze przyległym do miasta. Zaistniał też przypadek odwrotny. Waśko Woźny, potomek po kądzieli mieszczańskiej rodziny Daszkiewiczów, sprzedał odziedziczoną po dziadkach posesję z przyległym do niej ogrodem w północnej (starej) pierzei rynku, zaś nową siedzibę zbudował w części wiejskiej.

¹⁶ Schematismus Universi Venerabilis Dioecesis Graeco Catholicae Premisliensis pro anno domini MDCCCXLVI, Premisliae 1846, s. 159 (dalej: Schem. r.g.)

¹⁷ *Inwentarz parafii greckokatolickiej w Ustrzykach D.*, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 146, Намістництво галицькіє, оп. 20, зв'язка 144, ед. хр. 1801 (dalej: Inwentarz parafii Ustrzyki D.).

¹⁸ Schem. r.g. 1847, s. 151.

Ryc. 9. Cerkiew pw. św. Michała Archaniola z 1847 r. – próba rekonstrukcji pierwotnego wyglądu

Bez wątpienia najważniejszym wydarzeniem politycznym omawianego w tym rozdziale przedziału czasowego było zniesienie w Galicji poddaństwa chłopów. W jego wyniku ludność wiejska uwolniona została od pańszczyzny i innych powinności na rzecz dworu. Dawni poddani stali się pełnoprawnymi właścicielami użytkowanych gruntów. W przypadku Ustrzyk zachowała się spora część związanej z tą operacją prawną dokumentacji. W części wiejskiej nie było większych problemów z przeprowadzeniem tego procesu, z wyjątkiem dzierżaw i niewielkich lasów chłopskich na Laworcie. Lasy stały się własnością dominium, natomiast praktycznie wszystkie grunty dworskie, dzierżawione w 1820 r. przez chłopów, stały się ich własnością.

Mieszkańcy części miejskiej również stali się właścicielami dzierżawionych gruntów rolnych. Dominium zachowało własność placu miejskiego, czyli rynku z przyległościami. Ewenement stanowiło przyznanie prawa własności do młyna Michałowi Sztyniowi, zaś młynówka – podobnie jak i inne wody – pozostała własnością dworu¹⁹.

We wspomnianej dokumentacji interesujące jest, jak administracja dominium i urzędnicy cyrkularni próbowali udokumentować kwestie własnościowe w żydowskiej części miasteczka. Zmiany w tej dziedzinie miały charakter dynamiczny i żywiołowy. Hipoteki budynków były często zabezpieczeniem kredytów i operacji finansowych, stąd też dość częste zmiany właścicieli. Sytuację dodatkowo komplikował fakt, że ortodoksyjni Żydzi zawierali wyłącznie małżeństwa rytualne, które nie były uznawane przez prawo monarchii. Dzieci z tych związków formalnie były nieślubne i nosiły nazwiska matek. Stąd też nigdy nie ma pewności, czy nowy właściciel nie jest synem poprzedniego, mimo że nosi inne nazwisko. Wydaje się, że przynajmniej do połowy XIX w. administracja austriacka, pomimo podejmowanych starań, nie potrafiła transakcji kupców żydowskich na rynku nieruchomości w pełni udokumentować.

Opisany w pierwszej części rozdziału urbanistyczny rozwój Ustrzyk stwarza wrażenie, że omawiany okres to lata względnego dobrobytu, a przynajmniej stabilizacji. Niestety, w latach 40. nastąpił spłot negatywnych czynników, które ten obraz znacznie zaciemniają, lecz brak jest źródeł, które pozwoliłyby tę sytuację bliżej przedstawić. Jedynym dostępnym dziś materiałem są statystyki wyznaniowe, jakie publikowały poszczególne diecezje katolickie. Niestety, jedynie grekokatolicy podawali dane dla każdej miejscowości, rzymskokatolicy do 1850 r. podawali liczbę wiernych w całej parafii. Ale w tych spisach odnajdujemy też informację o liczbie Żydów na obszarze parafii, ponieważ większość z nich (80%) mieszkała w Ustrzykach.

Z danych wyznaniowych wynika, że w pierwszej połowie lat 40. następował stały wzrost liczby ludności zarówno katolickiej, jak i wyznania mojżeszowego. W 1846 r. cykl wzrostowy uległ zahamowaniu, natomiast w latach 1847–1848 nastąpił gwałtowny spadek liczby mieszkańców. W przypadku grekokatolików ubytek ten wyniósł 30,56%, zaś populacja Żydów zmniejszyła się o 19,81%. Szczegółowe dane zawierają tabele 22a i 22b.

Trzeba zaznaczyć, że podstawa źródłowa wyliczeń nie jest do końca precyzyjna, lecz oddaje powagę sytuacji, do jakiej wówczas doszło. Jednoznaczny obraz dałyby księgi metrykalne, ale w dokumentacji z tego okresu istnieją potężne luki. Wiadomo, że główną przyczyną zgonów były wówczas epidemie chorób zakaźnych, z których najgroźniejszy był tyfus. Nałożyły się na to wyjątkowo niekorzystne warunki pogodowe, w tym powodzie i opady śniegu w nietypowych porach, a także choroby zwierząt i roślin uprawnych. Wynikiem tego było powszechne zjawisko głodu lub niedożywienia. Konsekwencje tych zjawisk odczuwane były przez całą następną dekadę.

Wszystkie powyżej przedstawione ustalenia na temat sytuacji w Ustrzykach w latach 1820–1852 zawdzięczamy materiałom źródłowym, jakie powstały na początku lat 50. XIX w. w związku z założeniem katastru gruntowego. Wspecjalizowane zespoły geometrów wykonały wówczas dokładne pomiary gruntów z ustaleniem ich granic, kategorii użytkowania oraz stanu własności. Efektem tych prac było powstanie bardzo dokładnej dokumentacji przeznaczonej do celów podatkowych i geodezyjnych. Z czasem na tej bazie stworzono księgi wieczyste dla każdego gospodarstwa w Galicji.

¹⁹ Materiały dotyczące zniesienia pańszczyzny.

Tabela nr 25 a. Sytuacja demograficzna ludności katolickiej w Ustrzykach Dolnych w latach 1839–1857

rok	grekokatolicy*	rzymskokatolicy
1838	466	b.d.
1839	497	b.d.
1840	497	b.d.
1841	537	b.d.
1842	552	b.d.
1843	561	b.d.
1844	564	b.d.
1845	556	b.d.
1846	576	b.d.
1847	556	b.d.
1848	448	b.d.
1849	400	b.d.
1853	490 + 36***	78
1854	491 + 28***	89
1855	411 + 40***	86
1857	405 + 40***	96

Tabela nr 25 b. Liczba Żydów na terenie parafii łacińskiej Jasień²⁰

Żydzi**
470
491
491
470
507
467
509
519
519
520
500
b.d.
417
441
479
578

* Schem. r.g. 1837, s. 134; Schem. r.g. 1839, s. 138; Schem. r.g. 1840, s. 140; Schem. r.g. 1841, s. 141; Schem. r.g. 1842, s. 141; Schem. r.g. 1843, s. 141; Schem. r.g. 1844, s. 143; Schem. r.g. 1845, s. 143; Schem. r.g. 1845, s. 163; Schem. r.g. 1846, s. 159; Schem. r.g. 1847, s. 151; Schem. r.g. 1848, s. 158; Schem. r.g. 1849, s. 156; Schem. r.g. 1853, s. 141; Schem. r.g. 1854, s. 138; Schem. r.g. 1855, s. 134; Schem. r.g. 1857, s. 121.

** Ustrzyccy Żydzi stanowili ok. 80 populacji Izraelitów na terenie parafii rzymskokatolickiej w Jasieniu.

*** Pierwsza liczba to stali mieszkańcy Ustrzyk, druga zaś odnosi się do ludności napływowej.

Wszystkie powyżej przedstawione ustalenia na temat sytuacji w Ustrzykach w latach 1820–1852 zawdzięczamy materiałom źródłowym, jakie powstały na początku lat 50. XIX w. w związku z założeniem katastru gruntowego. Wspecjalizowane zespoły geometrów wykonały wówczas dokładne pomiary gruntów z ustaleniem ich granic, kategorii użytkowania oraz stanu własności. Efektem tych prac było powstanie bardzo dokładnej dokumentacji przeznaczonej do celów podatkowych i geodezyjnych. Z czasem na tej bazie stworzono księgi wieczyste dla każdego gospodarstwa w Galicji.

Spora część tych materiałów zachowała się, co umożliwia rekonstrukcję stanu zabudowy i użytkowania gruntów z bardzo wysoką precyzją. Każde jednak dzieło biurokracji obciążone jest mniejszym lub większym stopniem niedoskonałości. Mimo że mapy i dokumenty wykonywano w całej monarchii austriackiej wg jednakowych przepisów prawnych i instrukcji, to jednak w przypadku konkretnych miejscowości różnią się one w pewnych szczegółach. Zależało to od umiejętności wykonujących je geometrów i urzędników oraz ich stosunku do wykonywanej pracy. W wypadku Ustrzyk zauważalne są dość poważne mankamenty. Pierwszy to niedokładność naniesienia mniejszych cieków wodnych. O ile główne rzeczki wrysowano precyzyjnie, to potoki są ułożone w terenie „na oko”. Szczególnie dotyczy to tych cieków, jakie przepływały przez parcele będące własnością jednego posiadacza, np. dominium²¹.

²⁰ Schematismus Universi Venerabilis Cleri saecularis et regularis Dioecesis rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1839, Premislae 1839, s. 30 (dalej: Schem. r.l.); Schem. r.l. 1839, s. 35; Schem. r.l. 1841, s. 38; Schem. r.l. 1842, s. 44; Schem. r.l. 1843, s. 43; Schem. r.l. 1844, s. 46; Schem. r.l. 1845, s. 48; Schem. r.l. 1846, s. 48; Schem. r.l. 1848, s. 48; Schem. r.l. 1853, s. 50; Schem. r.l. 1854, s. 46; Schem. r.l. 1855, s. 50; Schem. r.l. 1857, s. 46.

²¹ *Mapa katastralna gminy Ustrzyki Dolne*, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zespół 126 Archiwum Geodezyjne, sygn. 1724M (dalej: MK Ustrzyki D.)

Kolejny słaby punkt tej dokumentacji stanowią bardzo lakoniczne opisy budynków. Urzędnicy ograniczali się właściwie do podania jedynie informacji, czy jest to obiekt mieszkalny, czy gospodarczy. Wskutek tego nie ma możliwości odtworzenia usytuowania zakładów rzemieślniczych czy też określenia specjalności handlowych, zaś w przypadku zabudowań dworskich nie można ustalić przeznaczenia poszczególnych budynków folwarcznych.

Następna poważna wada to bardzo ubogi materiał nazewniczy, jaki został odnotowany. Ograniczono go do minimum, a na dodatek niejednokrotnie nazwy te błędnie przypisano poszczególnym obiektom terenowym. Geometry nie zapisali nazwy ani jednego potoku, mimo że zobowiązywała ich do tego instrukcja²².

Dane z 1852 r. zarówno geodezyjne, jak i tekstowe (kategoria użytkowania gruntów, powierzchnia, nazwisko i imię właściciela oraz numer domu) wprowadzone zostały do systemu GIS, co umożliwia całościową analizę materiałów dotyczących wielu dziedzin życia, w tym m.in. kwestii ekonomicznych czy stanu środowiska naturalnego.

Zbiorczy efekt analizy danych z 1852 r., dotyczący użytkowania gruntów, przedstawia tabela nr 26. Widać z niej, że ówczesni mieszkańcy Ustrzyk bardzo intensywnie wykorzystywali swoje użytki. Role orne stanowiły 59,55% całości arealu, zaś po zsumowaniu ich z pozostałymi kategoriami zagospodarowania rolnego (sady, ogrody i łąki), okazuje się, że aż 69,89% gruntów było przez mieszkańców uprawianych. Pastwiska stanowiły 15,83% powierzchni. W większości były to grunty niskiej jakości ze względu na położenie na stromych stokach lub na żwirowiskach nadrzecznych (tzw. rynie). Z kolei tereny wykorzystywane ekstensywnie, jak lasy, pastwiska i łąki zakrzaczone, moczary i nieużytki, stanowiły 13,44% ogólnej powierzchni miasta i wsi. Dodać należy, że większość z nich należała do dworu i probostwa.

Tabela nr 26. Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.²³

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	6 5020,07	1,13
cmentarze	8782,40	0,15
ogrody	32644,23	0,57
sady	16416,90	0,28
role orne	343 8982,53	59,55
łąki	30 4329,83	5,27
łąki z drzewami owocowymi	5344,69	0,09
łąki zakrzaczone	4 1940,28	0,73
pastwiska z drzewami owocowymi	1105,93	0,02
pastwiska	91 4016,48	15,83
pastwiska zakrzaczone.	17 0652,44	2,96
lasy liściaste wysokopienne	53 6134,30	9,28
lasy mieszane wysokopienne	4 5526,74	0,79
mokradła	8623,07	0,15
nieużytki	1 5104,03	0,26
wody	7 9149,79	1,37
drogi	9 0700,65	1,57
razem	577 4474,37	

²² *Protokół parcelowy gminy Ustrzyki Dolne*, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 147 Urząd Katastralny w Ustrzykach Dolnych, sygn. 47 (dalej: *Protokół parcelowy Ustrzyki Dolne*).

²³ Wielkości w tabeli wyliczone zostały na podstawie przetworzonych w systemie GIS danych z operatu pomiarowego i mapy katastralnej gminy Ustrzyki Dolne. – MK Ustrzyki D., *Protokół parcelowy Ustrzyki D.*

Strukturę przestrzenną użytkowania gruntów w Ustrzykach D. w 1852 r. obrazuje mapa nr 10. Ze względu na wielkość dołączona jest do opracowania na płycie CD.

Informacje ze zbioru dokumentów związanych z założeniem katastru gruntowego pozwalają bardzo dokładnie odtworzyć strukturę własnościową wsi. Jednak przed ukazaniem wyników z analizy danych, rozpatrzyć należy problem wewnętrznego podziału Ustrzyk na miasto, wieś oraz obszar dworski, czyli należący bezpośrednio do dominium.

Układ wyjściowy z połowy XVIII w. był przejrzysty: miasto stanowiły domy i ogrody mieszczan i plac miejski (rynek), a wieś – grunty i zabudowania chłopskie oraz popostwo, do dworu należał natomiast zwarty obszar na stokach Laworty, Gromadzina i Jałowego (dziś Orlik) we wschodniej części miejscowości.

W miarę upływu lat ten klarowny podział znacznie się skomplikował. W latach regresu pod koniec XVIII w. mieszczaństwo chrześcijańskie znalazło sposób na przetrwanie poprzez przejmowanie gruntów chłopskich i ich uprawę. Początkowo brali w dzierżawę pustki, a z czasem poprzez małżeństwa obejmowali także grunty dziedziczne. W efekcie wśród gruntów chłopskich pojawiły się pasy pól mieszczańskich. Mieszkańcy Ustrzyk różnymi sposobami przejmowali też poprzez dzierżawy część gruntów dworskich i to we wszystkich sektorach folwarku. Stopniowo te dzierżawy przekształciły się we własność dziedziczną.

Do lat 20. XIX w. z procesu tego wyłączeni byli Żydzi, z których tylko najbogatsi posiadali mniejsze lub większe ogrody. W latach 30. XIX w. zaczęli oni wykupywać od chłopów niewielkie parcele, głównie w pasie przyległym do drogi cesarskiej na zachód od rynku. Następnie przypuszczalnie za długi kilku najbogatszych tutejszych kupców przejęło kilka gospodarstw chłopskich i pewne grunty dworskie.

Wskutek tych zmian układ przestrzenny własności gruntów, jak również podział na część miejską i wiejską uległy istotnej komplikacji. W trakcie prac pomiarowych gruntów właściciel dóbr Ustrzyki próbował pewne zaszczości odwrócić. Udało mu się to w ograniczonym zakresie, w wyniku czego do dworu powróciły grunty dzierżawione przez diaka, za własność dominium uznano plac miejski (rynek) i zalesione skrawki gruntów chłopskich przyległe do dworskiego lasu zwanego Prykryć na stokach Laworty. Nie udało mu się natomiast przejąć młyna wodnego, który uznany został za własność Michała Sztynia.

Przestrzenną strukturę własności w 1852 r. dla całej miejscowości prezentuje mapa nr 11, natomiast odrębnie dla części miejskiej mapa nr 12. Natomiast podstawowe dane z pomiarów w 1852 r. znajdują się w folderze „Kataster gruntowy gminy Ustrzyki Dolne z 1852 r.”. Ze względu na wielkość dołączone są do opracowania na płycie CD.

Z powodu wysokiego stopnia zagmatwania układu własności przy omawianiu tematu zastosowany został podział na trzy grupy własności. Pierwsza dotyczy podmiotów mających posiadłości w obu sektorach. Zaliczyć można do nich dominium, gminę Ustrzyki, grunty parafialne i cerkiewne, gminę izraelską oraz tereny Funduszu Drogowego, do którego należała droga cesarska. Tu oczywiście największym posiadaczem był Wincenty Laskowski, którego własność obejmowała 213,02 ha, z czego 58,17 ha stanowiły lasy. Właściciel tutejszych dóbr miał w tym czasie jakieś poważne problemy finansowe, o czym świadczy ogłoszenie w gazecie „Czas” o wystawieniu na sprzedaż dóbr Ustrzyki i Jasień²⁴. Transakcja taka nie doszła do skutku, ale sam fakt rozpatrywania takiej możliwości świadczy o powadze sytuacji. Uposażenie parafii greckokatolickiej stanowiło 22,47 ha użytków rolnych przecinających szerokim pasem środkową część doliny. Grunty gminy Ustrzyki Dolne obejmowały 13,47 ha. Większość z nich stanowiły drogi i pastwiska przyległe go Strwiąża. Samorząd miał też jeden budynek w sąsiedztwie cerkwi. Z kolei Izraelska Gmina Wyznaniowa posiadała synagogę, cheder (nr d. 18) i kirkut. Dane dla tej części miejscowości zawiera tabela nr 27 a.

²⁴ „Czas”, Kraków 7 VI 1852, nr 128.

**Tabela 27 a. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.²⁵
(podmioty posiadające własność w obu częściach miejscowości).**

Nr domu	Właściciele gruntów	Powierzchnia w m ²
1	Dominium – Laskowski Wincenty	213 0156,61 (w tym lasy 58 1661,04)
	Gmina Ustrzyki Dolne	13 4659,69
52	Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne Cerkiew Ustrzyki Dolne	22 4716,35 1312,78
18	Gmina Izraelicka Ustrzyki	6037,31
	Fundusz Drogowy (Strassenbaufond k.k.)	3 0104,58

Za część miejską Ustrzyk uznano w poniższych rozważaniach domostwa i użytki rolne przynależne do mieszczan, zarówno chrześcijan, jak i Żydów. Wydaje się, iż administracja dominium próbowała takowy podział wewnętrzny wprowadzić ok. 1840 r. (o czym świadczy krótko funkcjonujący system numeracji miejskiej²⁶), co jednak się nie powiodło.

Mieszkańcy miasta w 1852 r. posiadali 108 domów i 5 pustych parcel budowlanych. Społeczność ta była wyjątkowo zróżnicowana pod względem wielkości posiadłości.

Największy areal gruntów należał do Michała Sztynia, właściciela młyna i roli „trzydniówka” o powierzchni 11,27 ha. Jego grunty rozproszone były pośród użytków dworskich,

Drugim z kolei posiadaczem był żydowski kupiec Hersz Schwarzhthal, właściciel 3 domów i 10,57 ha gruntów wykupionych od dworu. Niewiele mniejszym arealem dysponował Schyja Roth, który miał posesję nr 106 w rynku, ogrody w starej pierzei po gospodarstwie nr 36 oraz rolę nr 65. W sumie należało do niego 10,35 ha użytków rolnych.

Do większych posiadaczy zaliczyć można jeszcze Wąska Machniewicza (6,05 ha), Simona Altera (5,98 ha) i Jana Tarczanina (4,96 ha).

Kolejnych 9 właścicieli gruntów zaliczyć można do grupy średniej. Ośmiu z nich to chrześcijanie ze starej pierzei północnej i wschodniej części Ustrzyk, dziewiątym był żydowski kupiec Wolf Kesselmann.

Istniała dość liczna grupa, złożona z 25 obywateli miasteczka, którzy byli właścicielami domów, ogrodów i sadów o powierzchni od 10 do 100 arów. Byli to zamożniejsi kupcy lub rzemieślnicy, którzy mogli sobie pozwolić na zakup takiego zaplecza dla swej posesji.

Najliczniejsza była grupa właścicieli posiadłości drobnych – poniżej 10 arów. W 1852 r. było ich 65. Przynależność do tej warstwy nie oznaczała automatycznie niskiego poziomu zamożności. Przykładowo, Teodor Bryk należał do grupy zamożnych mieszczan, podobnie jak Hersch Hoenig, którego potomkowie byli już posiadaczami dóbr ziemskich. Spora jednak część mieszczan z tej grupy osiągała niskie dochody.

Szczegółowy wykaz właścicieli domów i użytków rolnych w mieście zawiera tabela nr 27 b.

²⁵ Protokół parcelowy Ustrzyki Dolne, MK Ustrzyki Dolne.

²⁶ Omówione zostanie to w rozdziale VII.

Tabela 27 b. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r. Część miejska²⁷

Nr domu	Właściciele gruntów	Powierzchnia w m ²
48	Sztyń Michał	11 2715,37
41 110 151	Schwarzthal Hersch	10 5280,37 304,06 107,81 razem 10 5692,24
106 65	Roth Schyja	9657,67 9 3871,42 razem 10 3539,09
49	Machniewicz Waśko	6 0459,62
159 81	Alter Simon	4052,21 5 5747,55 razem 5 9799,76
38	Tarczanin Jan	4 9552,86
32	Hentosz Anton	3 4896,26
29	Korzeniowski Jan s. Michała	3 1528,44
161	spadkobiercy Korzeniowskiego Jana	3 0479,36
31	Woźny Michał	3 0441,38
30	Gródecki Iwan	2 9843,06
98	Spadkobiercy Fedaka Andrzeja	2 8315,36
50	Machniewicz Michał	2 2976,70
109	Dobrowolski Teodor	2 2186,20
148	Kesselman Wolf	1 9241,66
139	Erlich Mendel & Eisenhandler Jacob	1 0845,67
160	Gródecki Jan	8922,43
37	Riedl Wiktor	5017,25
156	Aleksiewicz Antonina	4463,19
132	Lois Izrael	4174,43
12 11	Erlich Leib	230,39 2704,46 razem 2934,85
20	Roth Josel & Dawid	2354,72
21, 22	Singer Aron	1987,25
157	Bystrzanowski Franciszek	1854,50
0	Tarczanin Michał	1624,89
134	Katz Abendel	1537,47
45 73	Spadkobiercy Antoniego Winnickiego	504,29 962,55 razem 1466,84
19	Wenig Mordko	1400,83

²⁷ Protokół parcelowy Ustrzyki Dolne, MK Ustrzyki Dolne.

Nr domu	Właściciele gruntów	Powierzchnia w m ²
24	Futryk Fedunia	1368,46
142	Welzman Juda	1347,43
33	Głuszkiewicz Franciszek	1306,34
15	Rudawski Wolf	1294,65
34	Hentosz Hryć	1267,77
13	Soler Mechel	1212,36
40	Preschal Mendel syn Majera	1136,27
11	Bercher Szymon	1141,11
24	Haspel Wolf	1128,77
39	Packań Michał	1105,93
26	Beer Ansel	1087,11
120	Fischer Dawid	962,38
131	Bryk Teodor	950,29
28	Żupnik Mendel	803,32
46	Thaler Hersch	837,65
147	Kriegseisen Józef	623,88
118	Roth Josel	792,65
112	Preschal Mendel	747,20
101	Haber Mayer	735,24
99	Schwarda Moses	734,32
9	Spadkobiercy Straucha Szymona	733,06
152	Glück Hersch	615,68
8	Beer Jakob	570,78
113	Hoenig Hersch	566,31
42	Niemiec Michał	550,68
121	Rothenberg Mechel	529,41
126	Alter Hersch	590,83
95	Haber Tobiasz	508,69
143	Schächter Chaim Hersch	501,19
44	Eis Dawid	461,56
153	Singer Wolf	464,79
114	Reichman Leib	432,57
128	Spindler Gerschon	407,78
155	Gurfein Nussim	403,20
25	Daniel Manasze	382,72
129	Bidnik Abraham	326,35
138	Malz Smül	313,67
122	Glück Zellman	292,36
27	Kaczka Moses	285,93

Nr domu	Właściciele gruntów	Powierzchnia w m ²
23	Beer Naftula	282,85
3	Haber Dawid	267,08
115	Goldschmidt Salomon	258,93
108	Koza Dawid	252,63
16	Welzmann Mendel	252,45
42	Schächter Boruch	249,34
17	Hechel Leib Jonas	247,74
100	Reiser Mechel	219,57
96	Hopta Iwan	212,14
7	Reiser Mechel	207,86
4	Beer Juda	185,04
116	Tarczanin Stefan	183,26
51	Nycz Błażej	180,01
6	Drucker Mordko	198,39
96	Machniewicz Ilko	212,14
2	Katz Moses	178,14
145	Rand Dawid	175,06
107	Schächter Josel	172,29
162	Plasner Schmül	165,90
137	Haber Smül	164,05
144	Jojna Chaim	163,31
140	Strauss Hersch	155,65
0	Scharf Berich	155,64
5	Kreisler Szmul	154,95
124	Preszel vel Preschal Abraham	151,45
146	Steiger Wolf	130,47
127	Hier Efraim	148,77
123	Kalb Izrael	104,53
119	Haber Abraham	122,85
10	Fischer Gerschon	100,73
117	Roth Fischel	95,95
141	Beer Berl	91,14
125	Sztyń Danko	90,24
104	Żupnik Boruch	88,75
133	Thaler Chaim & Moses	79,69
45	Thaler Hersch Leib	71,93
111	Soifer Leib	55,73

Część wiejska miała znacznie mniej skomplikowaną strukturę. W połowie XIX w. było tu 35 gospodarstw chłopskich. Siedem z nich, mających areał powyżej 7 ha, zaliczyć można do posiadłości dużych. Gospodarstwa średnie o areale od 4 do 7 ha stanowiły grupę najliczniejszą. W 1852 r. było ich 24.

W tym okresie dają się też zauważyć początki procesu rozdrabniania się własności chłopskiej i powstawania gospodarstw małych i karłowatych. W połowie XIX stulecia takich gospodarstw o powierzchni poniżej 4 ha było 6, lecz w następnych latach ich liczba szybko wzrastała.

Szczegółowe dane o stosunkach własnościowych w części wiejskiej zawiera tabela nr 27 c.

Tabela 25 c. Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r. Część wiejska²⁸

Nr domu	Właściciel gruntów	Powierzchnia w m ²
55	Sawczak Iwan	9 6162,39
56	Woźny Iwan	8 3477,63
62	Chlista Iwan	7 9346,46
69	Wójtów Iwan	7 8441,25
66	Gebet Waśko	7 5312,59
57	Hentosz Klucznik Iwan	7 1960,72
54	Baran Szuyda Iwan	7 1458,84
61	Chlista Leszko	66050,73
67	Łeszega Iwan	6 5822,22
64	Janków Michał	6 5127,09
85	Korzeniowski Michał	6 4777,39
92	Protiniak Iwan	6 3806,40
77	Hentosz Andrzej	6 0758,20
75	Chlista Iwan	5 9522,62
74	Hentosz Fedio	5 8008,31
59	Chlista Jędrzej	5 7252,05
72	Fedyk Waśko	5 7145,63
91	Hentosz Kochaniszyn Iwan	5 5659,44
77	Baran Marcyszyn Iwan	5 5018,49
76	Sztyń Iwan	5 4690,41
82	Humelicz Tymko	5 2581,36
90	Spadkobiercy Łunina Waska	52354,86
93	Gebet Hryć	5 2266,12
79	Chlista Michał	5 1066,43
78	Hopta Waśko	5 0552,04
97	Świderski Waśko	4 9283,95
83	Spadkobiercy Barana Michała	4 8542,67
60	Tkaczow Iwan	4 7561,49
158	Woźny Anton	4 7012,83
36	Wojtów Waśko	4 6505,28
70	Bury Kohut Iwan	4 4403,72

²⁸ Protokół parcelowy Ustrzyki Dolne, MK Ustrzyki Dolne.

Nr domu	Właściciel gruntów	Powierzchnia w m ²
71	Kohut Andrzej	4 2576,25
80	Zakałata Andrzej	3 5759,83
63	Woźny Leszko	3 5363,28
102	Zakałata Iwan	2 8733,88
150	Baran Szuyda Fedio	2 6901,89
53	Sawiński Michał	2 6825,73
149	Woźny Fedio	2 2589,95

ROZDZIAŁ VI

DZIEJE USTRZYK DOLNYCH W LATACH 1852–1881

Kolejny rozdział zaczniemy od przedstawiania stanu własności dóbr Ustrzyki Dolne. Mimo zniesienia poddaństwa i wzrostu znaczenia gospodarczego części miejskiej, a szczególnie mieszkających tam przedstawicieli kilku rodzin bogatych żydowskich finansistów, dominium nadal pozostawało najważniejszym podmiotem ekonomicznym na terenie omawianej miejscowości. Szczegółowe przedstawienie tej kwestii jest dość trudne z braku dostępu do ksiąg metrykalnych z tego okresu, jak też szczegółowej dokumentacji majątku.

Nie ma w zasadzie wątpliwości, że do połowy lat 50. XIX w. realny zarząd dóbr sprawował Wincenty Laskowski, który zmarł ok. 1857 r.¹ Majątek objęła po nim jego żona Katarzyna z Górskich Laskowska, jednak stan finansów schedy, jaką przejęła po mężu, nie był najlepszy z powodu długów. Weksle, jakie pozostawił Wincenty Laskowski, wypływały wśród spekulantów finansowych jeszcze w latach 80. XIX w.²

Wydaje się, że właścicielka majątków Polana, Ustrzyki i Jasień była kobietą energiczną i udało jej się ustabilizować sprawy finansowe, potrafiła dobrać właściwych ludzi do zarządzania dobrami, jednocześnie zajmując się wychowaniem potomstwa. Ile dokładnie dzieci mieli Laskowscy, nie wiadomo. W dokumentacji majątkowej występuje ich dwoje. Syn Leon (ur. w 1829 r.) skierowany został do Wiedeńskiej Akademii Inżynierii Wojskowej. Wziął udział jako ochotnik w rewolucji węgierskiej, służąc w 3 Pułku Huzarów. W bitwie pod Peredem dostał się do niewoli i przymusowo został wcielony do armii austriackiej, w której dosłużył stopnia rotmistrza huzarów³. Z kolei córka Maria (ur. w 1835 r.) wyszła za mąż za Józefa Nanowskiego, syna właściciela dóbr Koniuszki Nanowskie Aleksandra⁴. Wydaje się, że w latach 50. i 60. XIX w. zarówno Katarzyna Laskowska, jak i małżonkowie Nanowscy rezydowali głównie w Polanie. Tam też urodziła się kolejna generacja właścicieli majątku: w 1863 r. Zdzisław, zaś w 1865 r. Stefan Nanowscy.

W 1868 r. właścicielka dóbr Katarzyna Laskowska znalazła się w bardzo trudnej sytuacji, albowiem Sąd Obwodowy w Przemyślu zarządził ich licytację dla zaspokojenia wierzytelności 5182 złr 90 kr na rzecz szpitala św. Łazarza w Krakowie⁵. Z późniejszych źródeł wiadomo, że właściciele dóbr Ustrzyki udało się rodzinne dziedzictwo uratować.

W latach 70. XIX w. na pewien okres zarząd ustrzyckich dóbr przejął Leon Laskowski. Nie trwało to jednak długo, ponieważ majątek Polana po matce przeszedł w ręce jego siostry Marii Nanowskiej, która podjęła decyzję o sprzedaży tych dóbr Hansowi hr. Bülow⁶. Rodzina Nanowskich z Katarzyną Laskowską przeniosła się na stałe do Ustrzyk⁷. Również dobra Ustrzyki z Jasieniem w 1884 r. K. Laskowska przekazała córce⁸.

¹ W roku 1857 podany został jeszcze jako kolator kościoła w Jasieniu i cerkwi w Ustrzykach, ale w roku 1858 w tej roli odnotowano wdowę po nim Katarzynę Laskowską. – Schem. r. g. 1857, s. 121; Schem. r. l. 1857, s. 46; Schem. r. l. 1858, s. 46.

² Np. w „Gazecie Lwowskiej” ukazało się ogłoszenie C.K. Sądu Obwodowego w Przemyślu wzywające posiadacza weksla na kwotę 730 złr z 1 marca 1848 r. wystawionego przez Wincentego Laskowskiego dla przedstawicieli rodziny Minz. – „Gazeta Lwowska” 21.04.1882, nr 91, s. 8.

³ I. Kovács, *Honwedzi, emisariusze, legioniści. Słownik biograficzny polskich uczestników Wiosny Ludów na Węgrzech 1848–1849*, przełożył z języka węgierskiego i posłowiem opatrzył Jerzy Snopek, Kraków 2016, s. 386.

⁴ Krajowy Komitet we Lwowie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, f. 165, оп. 3, спр. 3316.

⁵ „Gazeta Lwowska”, 28.10.1868, nr 248, s. 5.

⁶ Józef Jakub Nanowski imieniem swej żony Marii Nanowskiej kontraktem z 9 sierpnia 1875 r. sprzedał majątek Polana Hansowi hr. Bülow. – Archiwum Sądu Rejonowego w Sanoku, lwh 128.

⁷ Ustalenia te komplikuje fakt, że w 1879 r. jako *posesor Ustrzyki Dolne* wzmiankowany jest Felicjan Niedźwiecki, co wskazywałoby, że majątek pozostawał przez pewien okres w dzierżawie. – KM r.g. Ustrzyki D.

⁸ Archiwum Sądu Rejonowego w Sanoku, lwh 148.

Niestety, zapisy w księgach wieczystych nie wyjaśniają, dlaczego w procesie dziedziczenia pominięto Leona Laskowskiego. Wiadomo tylko, że osiedlił się on w Lesku, gdzie został poczmistrzem. Tam też zmarł i został pochowany w 1896 r.⁹

Z dokumentów związanych z ustrzyckimi dobrami wynika, że od lat 70. gospodarstwem dworskim zarządzał mąż właścicielki Józef Nanowski. Uporządkowanie spraw finansowych i ekonomicznych wymagało pozyskania kapitału, co zmusiło rodzinę Nanowskich do zaciągnięcia kolejnej pożyczki w Towarzystwie Kredytowym Ziemskim, z której spłatą były problemy. W ich konsekwencji hipoteka dóbr Ustrzyki i Jasień 1 grudnia 1880 r. obciążona została kwotą 13193 złr 94 ct. z wezwaniem do spłaty długu w ciągu sześciu miesięcy pod rygorem licytacji dóbr¹⁰. Stopniowo jednak udało się ich właścicielom wyjść z tej trudnej sytuacji i uchronić swoje dobra przed licytacją.

Powiązania rodzinne rodów Laskowskich i Nanowskich przedstawia załączona do tekstu tablica genealogiczna (rys. nr 11).

W latach 1852–1875 na obszarze folwarku dworskiego zaszły dość poważne zmiany zabudowy. Zlikwidowano wszystkie istniejące wcześniej budynki gospodarcze, a nowe – zbudowane w ich miejsce – miały nieco inną lokalizację. Duży obiekt gospodarczy (38 m x 12 m) powstał na południowy zachód od dworu, zaś dwa kolejne (10 m x 42 m i 10 m x 38 m) na północny zachód. Ze starszej zabudowy zachował się jedynie murowany dwór. Na północ od niego powstał nowy obiekt, zbudowany na rzucie kwadratu o boku 11 m.

Zmieniło się też otoczenie dworu. Zlikwidowany został staw. Na wschód od dworu powstał natomiast duży sad. Bardzo ciekawe jest przekształcenie działki na południowy wschód od siedziby Laskowskich. Są to głębokie wąwozy, którymi spływają potoki ze stoków Laworty. W 1852 r. cały ten dość duży obszar zakwalifikowano jako zakrzaczone pastwisko, ale już w 1875 r. jako las liściasty. Wydaje się, że była to decyzja świadoma, mająca na celu ochronienie rosnącego tam drzewostanu dębowego.

W rejonie dworu nastąpiła jeszcze jedna istotna zmiana: likwidacji uległa droga do rynku, wiodąca przez wąwóz, którym spływa potok płynący na wschód od cmentarza. W takiej sytuacji do dworu dojechać było można jedynie bardzo stromą drogą, przecinającą skarpe nad Strwiążem, poniżej współczesnego osiedla „Pod Dębami” (mapa nr 13).

Zbliżony charakter jak na obszarze dworskim miały zmiany zabudowy w części wiejskiej Ustrzyk. Z powodów technicznych rozbierano stare budynki, nowe zaś budowano w sąsiedztwie zagrod macierzystych. W wielu punktach wsi zabudowa uległa zagęszczeniu wskutek podziałów gospodarstw. Przekształcenia te nie zmieniały charakteru tej części miejscowości, skupione tu były siedziby gospodarzy utrzymujących się uprawy roli i hodowli, jednak często w zamieszkałych tutaj rodzinach młodzi synowie podejmowali się zajęć innego rodzaju w rzemiośle, usługach lub przemyśle.

Na terenie miasta również wystąpiło znaczne ożywienie w budownictwie. Miało ono jednak charakter specyficzny: powstało wiele nowych budynków, ale najczęściej na parcelach, na których zabudowa istniała wcześniej, lecz nowe obiekty były zazwyczaj większe. Wypełniono także różne luki, w czego efekcie zabudowa w wielu punktach stała się zwarta. Stało się tak np. przy drodze wylotowej z rynku w kierunku zachodnim (współcześnie ul. 1 Maja)¹¹.

Zabudowane zastało również praktycznie na całej długości zaplecze rynku. Rozpoczął się też proces powstawania ulic bocznych (współczesne ul. Bełska, ul. Szkolna i ul. Sikorskiego).

Największe przekształcenia nastąpiły w rejonie południowej pierzei rynku, co obrazuje mapa nr 14. Z krajobrazu miasta zniknęła m.in. drewniana synagoga, która spłonęła 15 lutego 1864 r.¹² Na jej miejscu powstał nowy, nieco większy murowany obiekt kultowy, którego mury zachowane są do dziś.

Warto też odnotować wydarzenie, które wprawdzie nie miało istotnego znaczenia dla dziejów regionu, lecz zapamiętano je na długo. W 1851 r. przez Ustrzyki przejechał cesarz Franciszek Józef. Urzędowa

⁹ W „Gazecie Sanockiej” ukazał się taki nekrolog: *Dnia 5go bm. zmarł w Lisku nagle emerytowany major 11 pułku ułanów Leon Korab Laskowski. Zmarły piastował godność podkomorzego Jego Ces. Kr. Ap. Mści i asesora gminy Leska, gdzie był od dłuższych lat poczmistrzem. W pogrzebie, który odbył się 7 bm. wzięła udział Rada gminna in corpore, straż ochotnicza pożarna, której zmarły był członkiem wspierającym, i liczne rzesze publiczności.* – „Gazeta Sanocka”, Sanok 20.12.1896, nr 90.

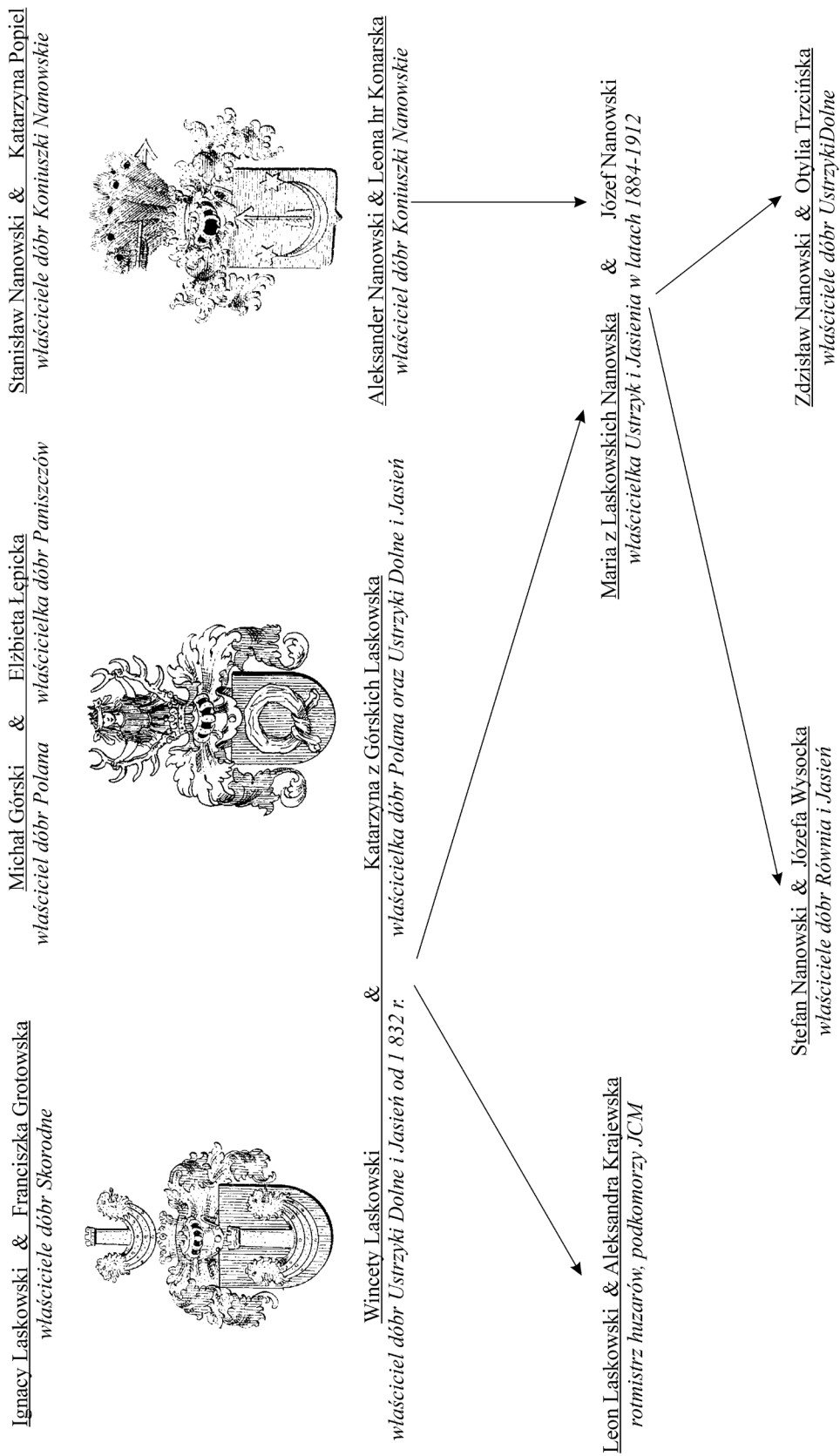
¹⁰ „Gazeta Lwowska”, Lwów 20.12.1880, nr 292, s. 6.

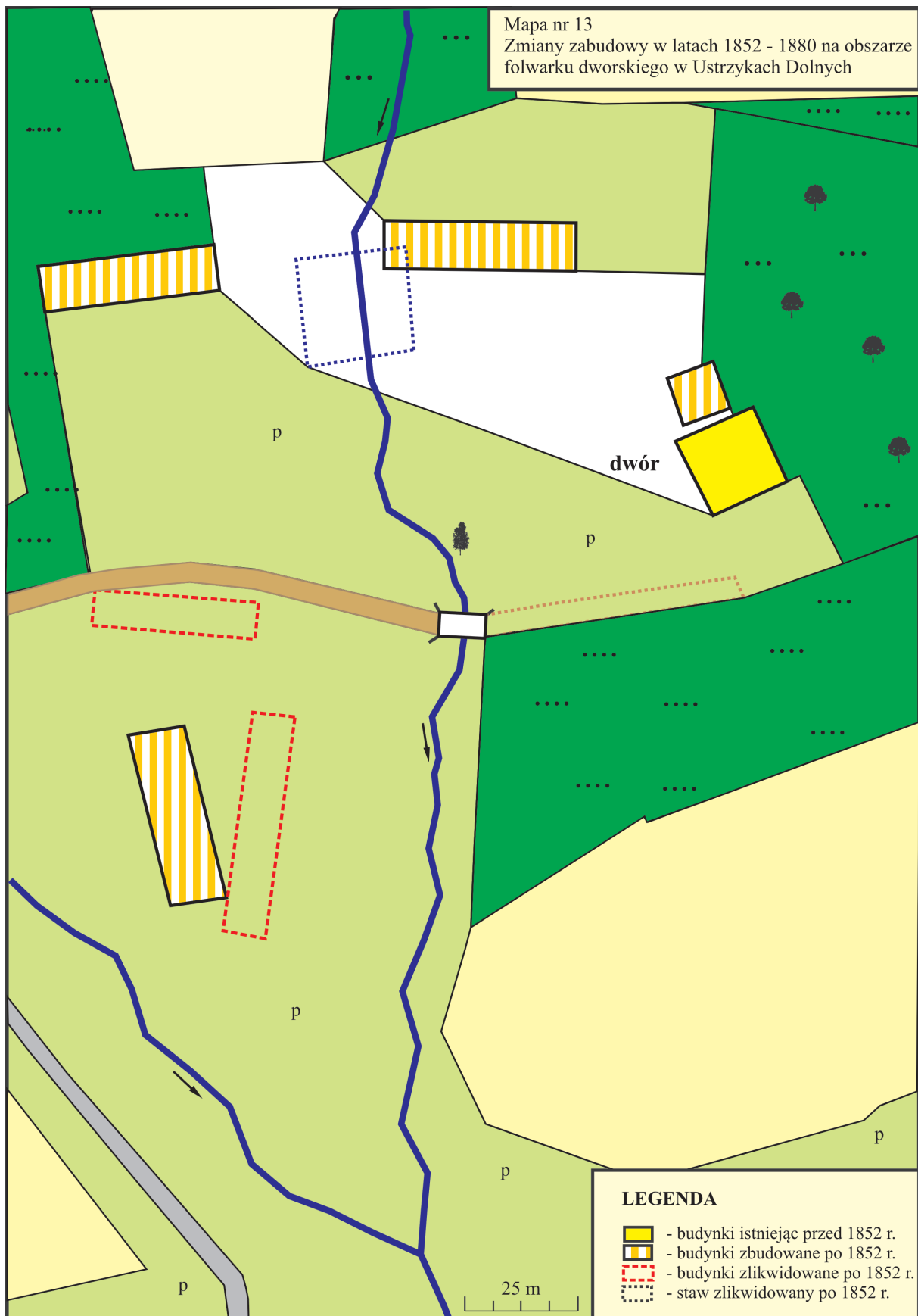
¹¹ MK Ustrzyki Dolne.

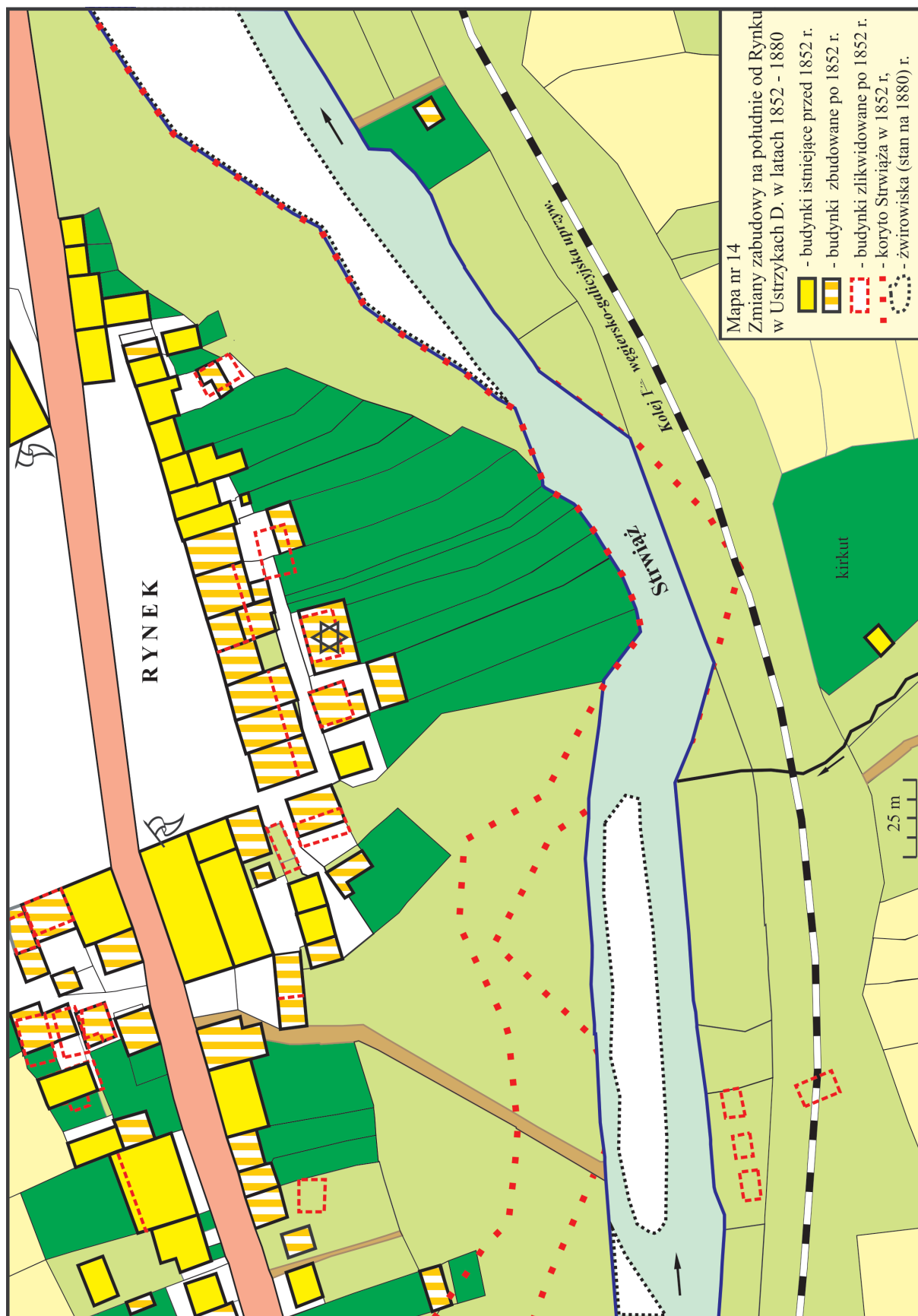
¹² „Gazeta Lwowska”, Lwów 9.04.1864, nr 56, s. 6.

Ryc. nr 10
Genealogia właścicieli dóbr Ustrzyki Dolne w XIX i XX w.

„Gazeta Lwowska” przedstawiła to następująco:

31. października jako w dzień spodziewanego przybycia J. M. Cesarza do Ustrzyk dolnych, zebrała się tam z dalekich nawet okolic masa mieszkańców górskich z kobietami, dziećmi i duchowieństwem obydwu obrządków.

Pod Berehami ustawiono liczne masy włościan w szpaler, a w Ustrzykach dolnych przyjmowali Najj. Pana tamtejszy komisarz stacyjny, urzędnicy miejscowi, duchowieństwo i gmina żydowska z torą.

Wystrzał zapowiadający zbliżanie się J. M. Cesarza przejął radością zgromadzoną ludność, a za tym sygnałem dano jeszcze 21 wystrzałów z moździerzy.

Podczas przeprzgu raczył N. Pan zwrócić przemowę do stacyjnego komisarza i innych przytomnych urzędników, i przyjął najlaskawiej kilka podanych Mu prośb. Potem wyruszył J. M. Cesarz w dalszą podróż wśród życzliwych okrzyków uradowanej ludności, poprzedzony konnym orszakem włościan¹³.

Oczywiście wizyta ta nie zmieniła realiów życia codziennego, jedno jest natomiast pewne, że przed przejazdem monarchy solidnie poprawiono stan drogi głównej i mostów, co potem przynajmniej przez jakiś czas dobrze służyło całej lokalnej populacji.

O dość dynamicznym rozwoju Ustrzyk Dolnych w II połowie XIX w. świadczy wyraźny przyrost liczby mieszkańców. W ciągu ok. dziesięciu lat (1853–1864) ich liczba zwiększyła się o prawie 300 osób. Wg danych statystycznych z 1864 r. miasto i wieś liczyły 1302 mieszkańców, którzy zamieszkiwali w 171 domach.

Dominującą grupą wyznaniową byli w tym czasie Żydzi, którzy stanowili 57,68% ogółu lokalnej społeczności. Drugą pod względem liczebności grupą byli grekokatolicy (32,18%). W większości byli to rolnicy i kilkanaście rodzin rzemieślników z miasta. Rzymskokatolicy stanowili 9,45% ustrzyczan. Do tej grupy należeli urzędnicy, rzemieślnicy i dwie rodziny chłopskie. Sporo też było rodzin mieszanym. Niewielką grupkę stanowili ewangelicy, którzy pochodzili z okolicznych niemieckich kolonii i byli głównie urzędnikami i robotnikami.

Stosunki wyznaniowe przedstawia tabela 28 a.

Tabela nr 28 a. Stosunki wyznaniowe w Ustrzykach Dolnych w 1864 r.¹⁴

Domy	Rzymskokatolicy	Grekokatolicy	Ewangelicy	Żydzi
171	123 9,45%	419 32,18%	9 0,69%	751 57,68%

Najliczniejszą grupą zawodową wśród ówczesnych mieszkańców Ustrzyk byli rolnicy. Uprawa ziemi dawała utrzymanie 51 rodzinom. Do tej kategorii należy dodać *pomocników gospodarzy*, w której mieścili się dorośli żonaci członkowie wielopokoleniowych rodzin (synowie, zięciowie, a czasami i wnukowie). Takich rodzin było 50. Zauważyć trzeba, że w tym czasie kilka gospodarstw przejętych zostało przez żydowskich kupców, tak więc i ich do tej grupy zaliczano. Spis wykazał ponadto 16 chałupników, czyli posiadaczy domów z niewielkim ogrodem. Podstawą ich utrzymania była praca najemna.

W miasteczku mieszkało 41 rzemieślników. Wiedza o tej ważnej i relatywnie dużej grupie jest skromna i opiera się praktycznie na wpisach w zachowanych księgach metrykalnych, niestety, wyłącznie katolickich. Wykazani są w nich głównie kowale, stelmachowie, szewcy, krawcy i stolarze, ale zapisano również kotlarzy, siodlarza i... malarza. Wydaje się, że grupa chrześcijańskich rzemieślników oscylowała około liczby 20, z czego wynika, że mniej więcej tylu było też rzemieślników żydowskich. Wiadomo, że byli wśród nich m.in. rzeźnik, piekarz, garbarz, krawiec. Do tej grupy dodać też trzeba czeladników, których odnotowano zaledwie 3.

Spośród mieszkańców Ustrzyk wyłącznie handlem zajmowało się 22 kupców i 3 subiektów. Dużą grupę stanowili najemnicy, których było 162, a także służący – 67. Wydaje się, że ci pierwsi żyli z pracy dorywczej, natomiast drudzy mieli stałego pracodawcę. Pojawiły się też zawody, które dziś nazwalibymy inteligenckimi, ale ich przedstawiciele stanowili niewielki odsetek ogółu populacji.

Strukturę zawodową mieszkańców Ustrzyk Dolnych obrazuje tabela nr 28 b.

¹³ „Gazeta Lwowska”, Lwów 10.11.1851, nr 259, s. 1.

¹⁴ Cyrkuł Sanok, Spisy.

Tabela nr 28 b. Struktura zawodowa ludności w Ustrzykach Dolnych w 1864 r.¹⁵

Duchowni	Urzędnicy	Wojskowi	Lekarz	Posiadacze gruntów	Chałupnicy	Rzemieślnicy	Handlarze	Pomocnicy gosp.	Czeladnicy	Subiektci	Studzy	Najemnicy	Dorośli*	Kobiety i dzieci	Razem**
2	21	8	1	51	16	41	22	50	3	3	67	162	65	790	1385

* W oryginale w nagłówki tabeli wpisano tylko „dorośli”, prawdopodobnie chodzi o dorosłych mężczyzn w rodzinie poza głową domu.

** Suma wszystkich kategorii to w rzeczywistości 1302 mieszkańców. Różnica wynosi 83 osoby.

W roku 1869 przeprowadzono spis powszechny, z którego dane zostały opublikowane, dzięki czemu możemy porównać, jakie zmiany nastąpiły w krótkim przedziale czasowym 1864–1869. Zaskakujący jest duży wzrost liczby budynków – ze 171 do 208, co oznacza, że w ciągu 5 lat przybyło 37 nowych domów. Zwiększyła się też liczba mieszkańców, których wykazano 1447. Dynamika wzrostu populacji nie była jednak tak szybka, jak zmiana liczby domów. Jest to – zdaniem autora – przejaw poprawy sytuacji materialnej dość dużej części ówczesnych ustrzyczan. Potwierdza to zmiana współczynnika liczby mieszkańców na jeden budynek mieszkalny. W 1864 r. kształtował się on na poziomie 7,61, zaś w 1869 r. wskaźnik ten wynosił 6,96.

Dane z 1869 r., przedstawione w tabeli nr 29, ukazują znaczną dysproporcję w liczbie mężczyzn i kobiet. Występuje ona zarówno w gminie, jak i na obszarze dworskim. Można z tego wnioskować, że część mężczyzn przebywała czasowo poza rodzinną miejscowością. Trudno jednoznacznie wskazać przyczynę takiego stanu rzeczy, bo był to okres przed masową emigracją zarobkową. Co ciekawe, taki stan rzeczy charakteryzował wszystkie sąsiednie miasteczka – Birczę, Dobromil, Chyrów, Lesko i Bali- gród, jedynie w Lutowiskach istniała idealna równowaga pomiędzy płciami.

Tabela 29. Podstawowe dane demograficzne dla Ustrzyk Dolnych z 1869 r.¹⁶

	Domy	Mężczyźni	Kobiety	Łącznie
Gmina (miasto i wieś)	205	683	722	1405
Obszar dworski	3	17	25	42
Razem	208	700	747	1447

Powyżej przedstawione statystyki dotyczą ustrzyckiej społeczności przed okresem uprzemysłowie- nia. Ukazane proporcje wkrótce się zmieniły. Datą przełomową w dziejach Ustrzyk był rok 1872. Wła- śnie wtedy poważnym przekształceniom uległ krajobraz w części miejskiej Ustrzyk, na które podstawo- wy wpływ miała budowa linii kolejowej.

Prace inżynieryjne i budowlane, związane z jej powstaniem, rozpoczęły się w 1870 r. Na terenie Ustrzyk kierował nimi asystent I klasy inż. Bolesław Darowski¹⁷. Zachował się dokument ze składem osobowym kierownictwa budowy kolei. Zgodnie z nim na odcinku Chyrów – Ustrzyki Dolne – Ol- szanica budową kolei kierowali: naczelnny inżynier Mieczysław Darowski, odcinek 590– 652 – Stani- sław Osiecimski, odcinek 652–722 – Henryk Klimpfinger, odcinek 722–795 – Józef Żmurko, odcinek

¹⁵ Cyrkuł Sanok, Spisy.

¹⁶ *Orts-repertorium des Königreiches Galizien und Lodomerien mit dem Grassherzogthume Krakau. Auf Grundlage der Volkszählung vom Jahre 1869 bearbeitet von der k. k. statistischen Central-Commission*, Wien 1874, s. 125, 128.

¹⁷ *Centralblatt für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt der Oesterreichisch-Ungarischen Monarchie*, Wien 10.09.1870, nr 72, s. 859.

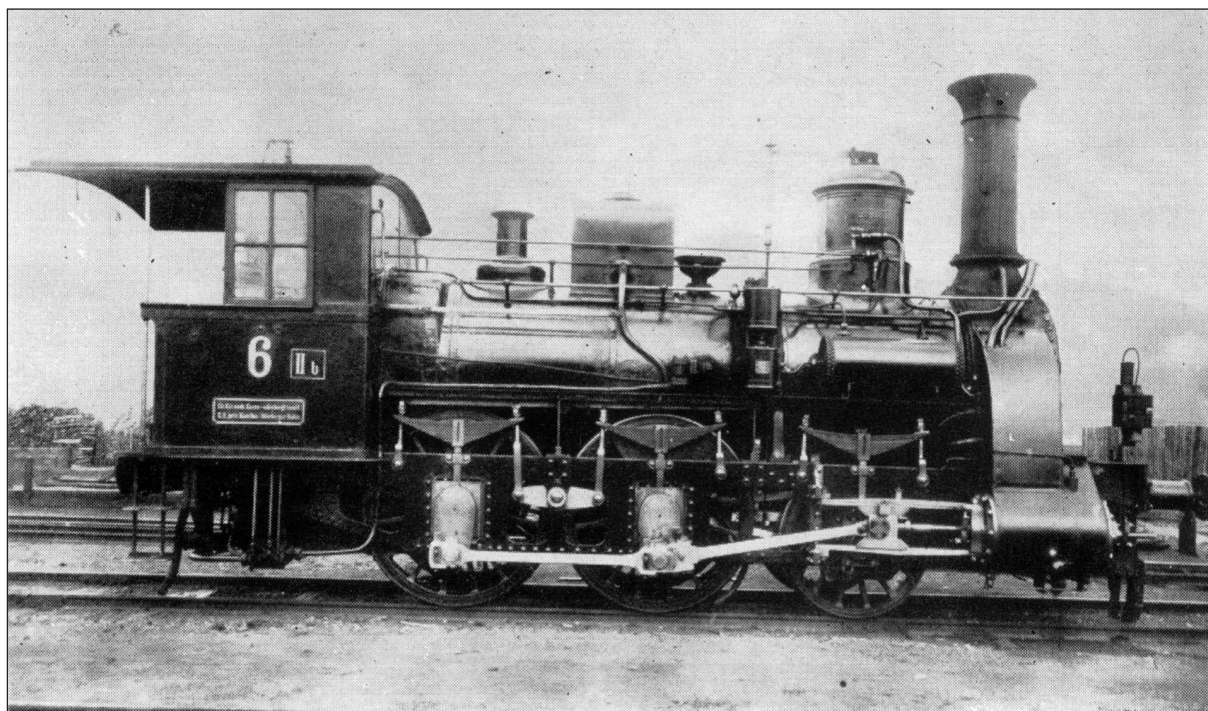
527–590 – Serafin Sośnicki, obiekty wysokościowe – Stanisław Müller. Pracownikami biurowymi byli: inż. Iglatowski, Wincenty Wdowiszewski, Franciszek Słotołowicz, Emil Leszczyński, Wiktor Winzer, Franciszek Gibas i Juliusz Bociański¹⁸.

Najważniejsze, bardzo precyzyjne i skondensowane informacje na ten temat zawarte są w opracowaniu Ludwika Wierzbickiego, z którego dłuższy cytat zamieszczamy poniżej.

Pierwsza węgiersko-galicyska kolej żelazna. Linia Przemyśl–Łupków.

Ustawą z dnia 20 maja 1869 zarządził rząd budowę kolei żelaznej z Przemyśla do Łupkowa na granicy węgierskiej celem połączenia kolei galicyjskich z kolejami węgierskimi. Na podstawie koncesji z dn. 11 września 1869 r. udzielono koncesjonariuszom pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei żelaznej prawo do budowy linii z Przemyśla przez Chyrów, do Łupkowa. Rząd królewsko-węgierski udzielił temu samemu towarzystwu na mocy artykułu VI prawa węgierskiego z roku 1869 koncesję na przedłużenie tejże linii na obszarze ziem królestwa węgierskiego do Legieny Mihaly celem połączenia z siecią węgierskiej kolei północno-wschodniej.

Wyżej wzmiankowane towarzystwo ukonstytuowało się ostatecznie dnia 17 grudnia 1870 r. Roboty przy budowie tej kolei rozpoczęto w roku 1870, trudności jednak, które przy wykonaniu budowy powstały, przede wszystkim zaś przy budowie tunelu granicznego w pobliżu Łupkowa, opóźniły otwarcie i wykończenie tej linii tak, że pierwszą przestrzeń kolei położonej w Galicyi, a mianowicie część z Przemyśla do Chyrowa otwarto dopiero 8 maja 1872, dalszą zaś z Chyrowa do Krościenka 1 lipca, z Krościenka do Ustrzyk 3 września, z Ustrzyk do Komańczy 12 listopada, a z Komańczy do Łupkowa 18 grudnia tego samego roku. Tunel graniczny wykończono dopiero w r. 1874 i otwarto dnia 31 maja tegoż roku, wskutek czego doprowadzono do skutku połączenie z północno-wschodnią węgierską koleją. Cała długość przestrzeni kolei tej położonej na terytorium Galicyi wynosi 147 km¹⁹.

Fot. nr 3. Parowóz typu 1Bn2 produkcji Lokomotivfabrik der Staatseisenbahn-Gesellschaft (StEG) w Wiedniu z 1874 r., wyprodukowany dla Pierwszej Kolei Węgiersko-Galicyskiej

Dodać należy, że uruchomienie przewozów na odcinku Ustrzyki–Krościenko, które nastąpiło 3 września 1872 r., zarząd Pierwszej Węgiersko-Galicyskiej Kolei Żelaznej uznał za przełomowy etap

¹⁸ *Materiały dot. budowy kolei galicyjskich: linii Lwów–Brody 1864–1865, Kolei Galicyjsko-Węgierskiej Przemyśl–Łupków 1868–1883*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 59, оп. 478, т. XI, s. 196.

¹⁹ L. Wierzbicki, *Rozwój sieci kolei żelaznych w Galicyi od roku 1847 włącznie do roku 1890*, „Czasopismo Techniczne”, Lwów 25 listopada 1907, r. XXV, nr 22, s. 330, 331.

w realizacji omawianego przedsięwzięcia. Uruchomiono wówczas połączenie kolejowe Ustrzyki – Przemysł. Czas przejazdu wynosił 4 godz. i 5 minut. Fakt ten ogłoszono wraz z rozkładem jazdy w największych gazetach w całej monarchii²⁰.

Doniesienia prywatne.

Pierwsza węg. gal. kolej żelazna.

Przestrzeń galicyjska.
Otwarcie ruchu
na części przestrzeni
Krościenko—Ustrzyki.

Dnia 8 września 1872 otwartą zostanie przestrzeń Krościenko-Ustrzyki ze stacją Ustrzyki.
Ta stacja jest przeznaczoną dla przyjmowania osób, pakunków, towarów i przesyłek pocztowych.

Rozkład jazdy.

W kierunku do Ustrzyk.

Mł	Stacje	Pociąg mieszany nr. 5.		
		godz.	min.	pora dnia
—	Przemysł	8	34	przedp.
1.7	Hermanowice (Przytaneł)	9	54	"
1.7	Nizankowice	9	10	"
3.4	Dobromil	10	50	"
4.5	Czyrow	10	55	"
7.0	Krościenko	11	19	"
8.1	Ustrzyki	11	39	"

Pociąg mieszany nr. 5 leży się w Przemysku z pociągami gal. Kolei Karola Ludwika: mieszanym nr. 7 przychodzącym z Krakowa i osobowym nr. 4 przychodzącym ze Lwowa.

Első magyar galicziai vasut. (Galicziai vonal.)

MEGNYITÁSA
KROSCIENKO—USTRZYKI
részvonalak.

1871. évi szeptember 3-án a Kroscienko-ustrzyki vonal Ustrzyki állomással megnyitattik. Ezen állomás személyek, podgyász, gyors és teherjavak felvételére van berendezve.

MENETTERV.

Ustrzyki felé				Przemysł felé			
Mért. fűtők.	Állomások.	Vegyes vonat 5. sz.	Mért. fűtők.	Állomások.	Vegyes vonat 6. sz.	Mért. fűtők.	Állomások.
		óra / perc / más			óra / perc / más		
—	Przemysł	8 34	—	Ustrzyki	3 5	—	Ustrzyki
1.7	Hermanowice Megállapodási hely	8 54	1.1	Kroscienko	3 34	1.7	Hermanowice Megállapodási hely
3.4	Nizankowice	9 10	3.6	Czyrow	4 31	3.4	Dobromil
4.5	Dobromil	9 50	4.7	Dobromil	5 3	4.5	Czyrow
7.0	Kroscienko	10 25	6.4	Nizankowice	5 46	7.0	Kroscienko
8.1	Ustrzyki	11 39	8.1	Przemysł	6 13	8.1	Ustrzyki

Az 5. számú vegyes vonat Przemyslen a galicziai Károly-Lajos pályának Krakóbi érdekű 7. számú vegyes vonatához és Lembergbe érdekű 4. számú személyvonatához csatlakozik.
Hécs, 1872. augusztusban.

Az 6. számú vegyes vonat Przemyslen a galicziai Károly-Lajos pályának Lembergbe érdekű 3. számú személyvonatához és Krakóba érdekű 8. számú vegyes vonatához csatlakozik.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Ryc. nr 11 i 12. Informacja w prasie o otwarciu połączenia kolejowego na trasie Krościenko–Ustrzyki w języku polskim i węgierskim

W „Gazecie Narodowej” zamieszczono krótką korespondencję z otwarcia ruchu kolejowego w Ustrzykach. Niestety, autor tej notki z nieznanых przyczyn podał tylko inicjały uczestniczących w tej uroczystości osób.

Ustrzyki dnia 5. Września. Otwarto dalszą część kolei Przemysko-Łupkowskiej, przestrzeń Krościenko–Ustrzyki. W samo południe przybył pierwszy osobowy pociąg z maszyną, strojnie w wieńce i chorągwie przybrany i został przez licznie zgromadzoną publiczność przy odgłosie muzyki i huku moździerzy głośnym wiwatem powitany.

Po tem radośnem przybyciu nastąpiła suta uczta dana przez dyrekcję, do której oprócz inżynierów udział w budowie mających i przedsiębiorcy, także wielu z obywateli miejscowych i okolicznych zaproszono. Podczas wesołej biesiady wniósł p. J. zdrowie pionierów cywilizacji i postępu, na co najstarszy z obecnych inżynierów p. K.²¹ odpowiedział toastem na postępek i dobrobyt okolicy tej, obecnie żelaznemi węzłami z wszystkimi ogniskami postępu i cywilizacji połączony, oraz życzeniem, by bogata ta w płody mineralne ziemia takowe należycie użytkowała. W końcu wniósł p. D.²² zdrowie przedsiębiorcy tej części p. Z., który pomimo przeszkód miejscowych, niepogody i innych różnych trudności, budowę w krótkim czasie i starannie przeprowadził, na co tenże zdrowiem dyrekcji budowy odpowiedział²³.

W ówczesnej prasie nie znajdziemy informacji o ciemnych stronach tej dużej jak na owe czasy inwestycji. Wielkie prace ziemne przy ówczesnej technice wymagały zatrudnienia nie tylko wysokiej klasy specjalistów, ale i bardzo dużej liczby robotników sezonowych. Można przypuszczać, że warunki higieniczne w miejscu zakwaterowania nie były najlepsze, co spowodowało epidemie chorób zakaźnych. Najpierw był to tyfus. Ta choroba była przyczyną zgonu 10 grudnia 1871 r. Ignacego Brandysa, który prowadził przedsiębiorstwo budowy mostów²⁴.

Pod koniec 1872 r., a więc w końcowej fazie prac pojawiła się cholera. W księgach metrykalnych grekokatolickich odnotowano 7 zgonów w Ustrzykach i po 2 w Jasieniu i Strwiążku. Na tę straszną chorobę umierali zarówno mieszkańcy, jak i przyjezdni robotnicy. Zdarzały się również wypadki, np. 12 sierpnia 1872 r. zmarł wskutek obrażeń Michał Granatowski z Stefkowej. Sytuacja była na tyle poważna,

²⁰ „Wiener Zeitung”, 11.09. 1872, nr 208, s. 9.

²¹ Przypuszczalnie Jan Leon Kostka.

²² Przypuszczalnie Mieczysław Darowski.

²³ „Gazeta Narodowa”, Lwów 12.09.1872, nr 250, s. 3.

²⁴ J. Brandys, *Notatki z lat ubiegłych*, maszynopis przechowywany w zbiorach rodzinnych Izabeli Morbitzer i Barbary M. Jędrzejczyk, s. 20, 41.

że utworzono w Ustrzykach prowizoryczny szpital²⁵, niestety, brak informacji, gdzie był zlokalizowany. Jak dramatyczna była sytuacja, świadczy fakt, że w trakcie epidemii zmarło w 1871 r. dwóch lekarzy: dr Maurycy Freund²⁶ i Stanisław Rodzoń²⁷.

Powstanie tej linii kolejowej było wydarzeniem przełomowym dla stosunków ekonomicznych w regionie. Izolowany ekonomicznie do tego czasu obszar uzyskał połączenie z głównymi miastami Galicji oraz całych Austro-Węgier, a pośrednio i Europy. Miało to poważny wpływ na dwie dziedziny gospodarki – przemysł drzewny i naftowy. Zakłady z nimi związane rozwijały się bardzo szybko, zaś poziom stosowanej w nich technologii był zbliżony do krajów Europy Zachodniej. Sama budowa linii kolejowej miała również poważny wpływ na wewnętrzne stosunki w miasteczku.

Długość głównego toru wynosiła na terenie Ustrzyk 2552 m. Istniał również tor boczny o długości 204 m, prowadzący do wagi kolejowej, usytuowanej na zachód od dworca.

Wysokość najniższego punktu torowiska na granicy z Berehami wynosiła 453,52 m n.p.m., zaś na granicy z Ustjanową 465,76 m n.p.m., tak więc różnica wysokości między skrajnymi punktami na obszarze Ustrzyk wynosiła 12,24 m²⁸.

Przebieg torowiska był identyczny jak współczesny²⁹, jednak zachowana infrastruktura kolejowa pochodzi z lat 90. XIX w., kiedy położono tu drugi tor. W pierwotnej wersji nie było wiaduktów, tylko przejazdy przez drogi³⁰.

W pierwszej fazie istnienia kolei powstały: budynek dworca kolejowego, magazyn, nastawnia i obiekt gospodarczy³¹. Pierwszym naczelnikiem stacji w Ustrzykach był Władysław Majewski, zaś kasjerem Maciej Mauerbock³². Biuro handlowe przy stacji prowadził Władysław Lenkiewicz³³.

Wyraźnie widać, że projektanci tej linii kolejowej starali się poprowadzić jej trasę bezkolizyjnie, tzn. unikali konieczności likwidacji istniejącej wówczas infrastruktury. Jednak w pełni się to nie udało. Na trasie kolei znalazł się mały przysiółek za Strwiążem, który został zlikwidowany. Podobny los spotkał dużą karczmę rodziny Ehrlichów, położoną przy granicy z Ustjanową.

Jakie znaczenie miało otwarcie linii kolejowej dla stosunków gospodarczych, pokazuje przykład z 1872 r. Jak wynika z ogłoszenia, zamieszczonego w wiedeńskiej specjalistycznej gazecie „Der Practische Landwirth” z 21 listopada 1872 r., właściciel majątku Równia Zygmunt Dybowski oferował 50 dorodnych młodych owiec mlecznych rasy karpackiej o czarnym ubarwieniu. Zamówienie można było złożyć telegraficznie, a gwarantowana wysyłka ze stacji Ustrzyki następowała w ciągu 24 godzin³⁴. Zatem już w dwa miesiące po otwarciu linii kolejowej wykorzystywano ją do szybkiego realizowania zamówień handlowych.

²⁵ W księdze metrykalnej „hospital” kilka razy podawany jest jako miejsce zgonu robotników pracujących przy budowie kolei. – KM r.g. Ustrzyki Dolne.

²⁶ Maurycy Freud – lekarz kolejowy, studia medyczne ukończył w 1869 r., potem zamieszkał w Ustrzykach. Zmarł 6.06.1871 r., zaraziwszy się w szpitalu kolejowym. – „Przegląd Lekarski”, Kraków 1871, r. X, s. 56.

²⁷ Stanisław Rodzoń – lekarz miejski z Dobromiła, zaraził się dudem brzuszny w szpitalu kolejowym w Ustrzykach. – „Przegląd Lekarski”, Kraków 1871, r. X, s. 80.

²⁸ A. Alth, *Pomiary wysokości dokonane przy budowie kolej Galicyjskich i ich znaczeni dla fizjografii kraju*, [w:] *Osobne odbicie z Komisji fizyogr. za rok 1872*, Kraków 1873, s. 6.

²⁹ Wyjątek stanowił krótki odcinek w rejonie współczesnego wiaduktu nad ul. Fabryczną. W 1872 r. torowisko przebiegało kilka metrów na północ w stosunku do współczesnego. Wniosek wysunięty na podstawie analizy treści mapy katastralnej i zdjęć satelitarnych.

³⁰ Takie domniemanie wynika z danych o wysokościach punktów. W przypadku punktu, gdzie kolej przecinała drogę do Lutowisk (dziś ul. Fabryczną), wysokość poziomu gruntu wynosiła 450,68 m n.p.m., zaś torowiska 450,50 m n.p.m. – A. Alth, *Pomiary ...*, s. 6.

³¹ W przetargu na budowę obiektów kolejowych podano, że w Ustrzykach miały powstać: budynek główny III klasy, magazyn towarowy, ładownia, 2 domki strażnicze, zabudowanie wodne, 2 kanały do czyszczenia maszyn, 3 studnie, kanalizacja etc. Wartość inwestycji szacowano na 29008 złr. – „Gazeta Narodowa”, Lwów 14.11.1870 (wydanie wieczorne), nr 289, s. 2.

³² *Szematyzm Królestwa Galicyi i Lodomerji z wielkiem księstwem krakowskiem na rok 1873*, Lwów 1873, s. 465 (dalej: Schem. c.k.).

³³ „Centralblatt für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt in Oesterreich”, Wien 9.04.1873, nr 60, s. 521.

³⁴ „Der Practische Landwirth”, Wien 21.11.1872, nr 15, s. 368.

Z punktu widzenia gospodarczego najistotniejsza zmiana zaszła jednak we wschodniej części miasta. Powstanie linii kolejowej spowodowało, że gwałtownie wzrosło zainteresowanie tutejszymi lasami. W tamtym czasie jednak nie wywożono z regionu surowca, lecz przetwarzano drewno na miejscu, dopiero produkty finalne, jak np. tarcica lub półfabrykaty, były wywożone do odbiorców. Już w 1872 r. pojawił się w Ustrzykach przedsiębiorca drzewny z Berlina Gottfried Straetz, który rozpoczął pertraktacje z dominium o wykup terenu pod zakład produkcyjny. Umowę zawarto w 1873 r., kiedy to Leon Laskowski na mocy pełnomocnictwa swej matki Katarzyny Laskowskiej sprzedał Gottfriedowi Straetzowi 12 morgów z niwy Gromadzin³⁵. Był to zwarty obszar pomiędzy terenem kolejowym a drogą cesarską od zachodu ograniczony uliczką do stacji kolejowej, zaś od wschodu drogą polną, która w przybliżeniu pokrywała się ze współczesną drogą dojazdową do sklepu „Biedronka”.

Praktycznie zaraz po zakupie gruntów zaczęła się budowa obiektów produkcyjnych tartaku i ich zaplecza. Zlokalizowane były one na południe od współczesnej ul. 29 Listopada. Do naszych czasów zachowała się z nich tylko stajnia (obecnie sklep motoryzacyjny).

Wg danych E. Hołowkiewicza tartak ów w 1877 r. wyposażony był w 3 gatry, 24 piły zwyczajne i 2 piły cyrkulacyjne. Moc urządzeń wynosiła 4 konie. Przerabiano tu 7000 m³ surowca (przede wszystkim jodły). Produktem finalnym było 4300 m³ desek i brusek, wywożonych głównie na Węgry i do Niemiec³⁶. Jak podaje E. Hołowkiewicz, w owym czasie w rejonie Ustrzyk wartość 1 m³ drewna „na pniu” kształtowała się na poziomie 2 złr, zaś za 1 m³ tarcicy trzeba było zapłacić 8 złr. Dla porównania w Olśzanicy relacja ta wynosiła 1,58 złr za 1 m³ surowca i 7,70 złr za 1 m³ tarcicy.

Przypuszczalnie początkowo berliński przedsiębiorca sam prowadził zakład, natomiast w późniejszym czasie pojawia się dyrektor Lambert Sarkady, z pochodzenia Węgier, ale urodzony i wychowany w Prostejowie na Morawach³⁷. Jego ojciec Ludwik Sarkady znany był w całych Austro-Węgrzech jako specjalista od urządzeń technicznych związanych z przetwórstwem drewna. Tak więc tartak prowadził technik o najwyższych kwalifikacjach. Wnukowie tego przedsiębiorcy podali, że jego zasługą było wprowadzenie energii elektrycznej do cyklu produkcyjnego³⁸.

Charakterystyczną cechą tego typu zakładów w Karpatach było budowanie obok tartaku osiedla pracowniczego, najczęściej nazywanego „barakami”. Takie postępowanie wynikało z konieczności sprowadzania z zewnątrz niemal całej kadry technicznej i wykwalifikowanych robotników. W Ustrzykach budynki takie nie powstały, co oznacza, że znaczną część pracowników stanowili mieszkańcy miasta i okolicznych miejscowości, którzy potrafili zaadaptować się do warunków pracy w bardzo nowocześnie jak na owe czasy zakładzie. Tartak w miarę upływu czasu stale się powiększał i właściwie od niego rozpoczęło się uprzemysłowienie miasta (mapa nr 15).

Drugą dziedziną, jaka rozwijała się równolegle, było wydobywanie i rafinacja ropy naftowej. Niestety, pierwsza faza rozwoju tej działalności w regionie miała charakter spontaniczny i z tej przyczyny jest bardzo słabo udokumentowana. Wiadomo, że od początku lat 60. XIX w. kopalnie ropy naftowej funkcjonowały w najbliższym sąsiedztwie Ustrzyk: w Łodynie, Berehach Dolnych, Stebniku i Bandrowie. Ropę pozyskiwano też w Hoszowie i Ustjanowej. Dość szybko zaczęły powstawać niewielkie, prymitywne rafinerie, które początkowo były usytuowane w sąsiedztwie kopalń.

Wydaje się, że w tej pierwszej fazie Ustrzyki były zapleczem zaopatrzeniowym i usługowym dla przedsiębiorców i robotników, tu kupowali materiały i żywność, dokonywali napraw sprzętu i zaopatrywali się w niezbędne wyroby. Miejscowi kowale stosunkowo szybko dostosowali się do potrzeb naftowców i potrafili wykonywać części maszyn czy też naprawy niezbędne dla funkcjonowania urządzeń wiertniczych. Niektórzy z nich, jak np. Teodor Bryk, a potem jego synowie Stanisław i Aleksy, sami stawali się przemysłowcami o dość wysokim statusie społecznym. Zwiększył się także popyt na inne produkty rzemieślnicze, związane z bednarstwem, produkcją lin czy też wyrobami ze skóry (np. pasy transmisyjne). Wzrosło też zapotrzebowanie na usługi transportowe.

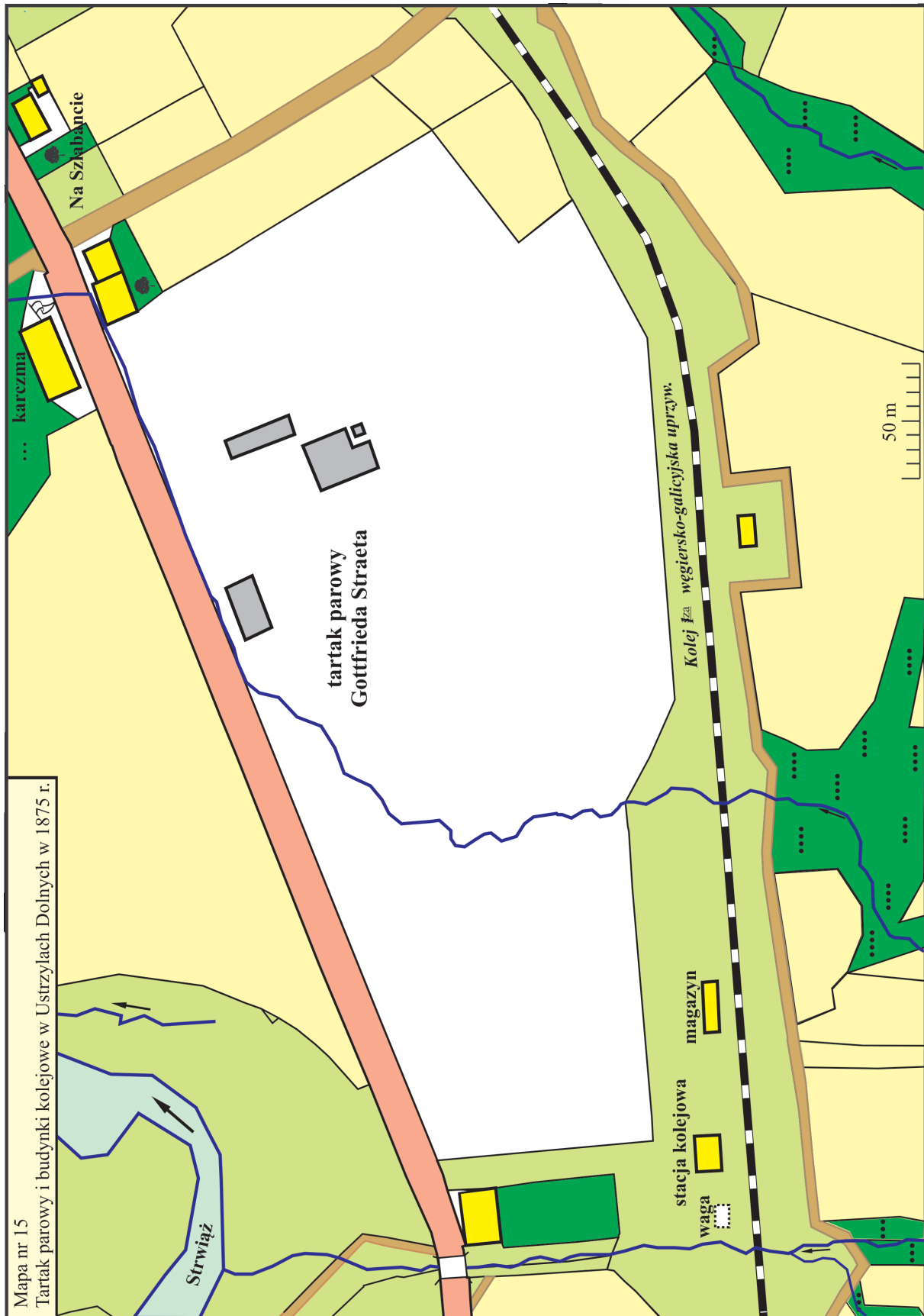
Po powstaniu linii kolejowej w 1872 r. rola Ustrzyk jako zaplecza dla kopalń wyraźnie wzrosła. Zapewne jeszcze w latach 70. XIX w. podjęto decyzję lokalizacji tutaj rafinerii. Niestety, praktycznie nie

³⁵ Archiwum Sądu Rejonowego w Sanoku, lwh 148, 150

³⁶ E. Hołowkiewicz, *Flora i przemysł drzewny w Galicji*, Lwów 1877, s. 38–39.

³⁷ KM r.g. Ustrzyki Dolne.

³⁸ Informacja Bolesława i Antoniego Sarkadych – wnuków Lamberta Sarkady’ego.

o początkach tego zakładu nie wiadomo poza tym, że w pierwszej fazie jego powstawania najważniejszymi postaciami byli Karol Perutz, pochodzący z Cieplic w Czechach, oraz Mikołaj Giusel, który przybył z Bukowiny. Obaj wcześniej związani byli z wydobywaniem ropy w Berehach i w Łodynie.

Fot. nr 4. Karol Perutz – przemysłowiec naftowy

Zakład zlokalizowany został na granicy z Jasieniem, na gruntach wykupionych od Herscha Schwarzhala i Rozalii Glinieckiej. Za datę powstania rafinerii uznawano 1882 r. Nie można jednak wykluczyć, że destylację nafty prowadzono tu wcześniej. Obecnie wiadomo, że w latach 80. XIX w. ustrzycka rafineria należała do wrocławskiej firmy „Wallenberg & Pachaly” i w tamtych latach uznawano ją za dość dużą, gdyż przerabiała dziennie 50–60 baryłek amerykańskich. Oficjalna nazwa tego zakładu brzmiała „Ustrzyki'er Naphta Raffinerie”³⁹.

Najstarszy obiekt o charakterze przemysłowym znajdował się zachodniej części Ustrzyk Dolnych, 100 m na wschód od mostu na Strwiążu i na południe od drogi głównej. W opracowaniu J. Kołaczkowskiego zawarta została informacja, że w Ustrzykach znajdowała się (niestety, bez podania daty i źródła) garbarnia Kornmanna⁴⁰, wymieniona pośród większych zakładów tego typu w Polsce. Istnienie takiego zakładu potwierdzone jest w oficjalnych opracowaniach o przemyśle w Galicji, gdzie C. von Schmedes nazywa ten zakład dużym⁴¹.

Jedyna rodzina w Ustrzykach o zbliżonym nazwisku Korman zamieszkiwała w domu nr 152. Był to dość duży budynek, co ciekawe, zbudowany na rzucie trapezu, co wynikało zapewne z potrzeby maksymalnego wykorzystania parceli, na której budynek ten postawiono.

Realność tę zakupił w 1844 r. Hersch Glück. Był on posiadaczem tej posesji aż do początku lat 60. XIX w. Od 1862 r. jako właściciel domu nr 152 wykazywany jest Leib Hersch Korman⁴². W spisie wyborców z 1867 r. jako jedyny w Ustrzykach miał wpisany status przedsiębiorcy. Potwierdza to przypuszczenie, że to on mógł być właścicielem owej garbarni⁴³. Ponieważ H. Korman posiadał też jakąś realność na terenie Równi, nie można wykluczyć, że proces produkcyjny częściowo odbywał się w tej miejscowości. W 1879 r. do księgi gruntowej Ustrzyk wpisano zawiadomienie urzędu podatkowego o naliczeniu mu zaległego podatku z odsetkami na kwotę 58 złr 54 ct., co oznacza, że przedsiębiorca miał jakieś problemy finansowe⁴⁴. Prawdopodobnie wkrótce po tej dacie garbarnia przestała pracować. Przed 1880 r. budynek garbarni rozebrano, zaś pusty plac wystawiono na licytację z powodu długów, jakie zaciągnął przedsiębiorca.

Jeszcze mniej wiadomo o innym przedsięwzięciu gospodarczym. Z lustracji z 1773 r. wiadomo, że na terenie Ustrzyk pozyskiwano i palono wapno. Brak jednak jakichkolwiek innych wskazówek w tej kwestii. Jedynie w bardzo solidnym, poświęconym górnictwu w Galicji sprawozdaniu sejmowym z 1875 r. podano, że w Ustrzykach znajdował się kamieniołom, gdzie pozyskiwano kamień wapienny⁴⁵. Niestety, dalsza kwerenda w tej sprawie, nie przyniosła pozytywnych rezultatów.

³⁹ Na wystawie krajowej w Krakowie w 1887 r., gdzie prezentowane były produkty ustrzyckiej rafinerii, jako datę powstania zakładu podano rok 1882. – „Kurjer Lwowski”, Lwów 30. 09. 1887, nr 6, s. 2.

⁴⁰ J. Kołaczkowski, *Wiadomości dotyczące się przemysłu i sztuki w dawnej Polsce*, Kraków 1888, s. 172.

⁴¹ C. von Schmedes, *Geographisch-statistische uebersicht Galiziens und der Bukowina*, Lemberg 1869, s. 306; „Dodatek Tygodniowy” do „Gazety Lwowskiej”, 14.03.1868, nr 11, s. 3.

⁴² Grundbuch Ustrzyki D., s. 36.

⁴³ Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Krakowie, zespół Teki A. Schneidera, sygn. 1663.

⁴⁴ Grundbuch Ustrzyki D., s. 26.

⁴⁵ Alegata XII, Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wniosku posła Skrzyńskiego o utworzenie biura górniczego przy Wydziale krajowym. s. XIV.

Nadmienić trzeba też, że po 1852 r. nadal funkcjonował młyn wodny⁴⁶, o który toczył się ostry spór pomiędzy dominium a właścicielem Michałem Sztyniem. Ostatecznie zakład kupił od Sztyniów młynarz z Ustjanowej Jan Cybulski, który prowadził go do śmierci w 1877 r. Młyn odziedziczyła jego córka Rozalia z Cybulskich Gliniecka, zaś prowadzenie zakładu przejął jej mąż Ferdynand. Produkcję prowadzono tu metodami tradycyjnymi, co spowodowało, że zakład został zlikwidowany na początku XX w., kiedy w okolicy pojawiły się młyny, w których stosowano napęd parowy.

Kolejny spis powszechny przeprowadzony został w 1880 r. Zebrane w jego wyniku dane pozwalają ocenić skutki demograficzne przemian, jakie zaszły w Ustrzykach w latach 70. XIX w. Liczba mieszkańców wyraźnie wzrosła: z 1447 do 1869 osób. Co interesujące, w tym samym czasie liczba budynków zwiększyła się minimalnie: z 208 do 210. Pamiętać jednak należy, że w czasie budowy kolei 5 domów rozebrano.

Jeśli chodzi o stosunki wyznaniowe, to nadal dominującą grupą byli Żydzi, którzy w 1880 r. stanowili 61,32% ogółu mieszkańców. Grekokatolików było wówczas 26,70%, rzymskokatolików 11,50%, zaś ewangelików 0,48%. Warto zauważyć, że w 1864 r. 419 grekokatolików stanowiło 32,18% ogółu mieszkańców, zaś w 1880 r. ich liczba wzrosła do 499 osób, lecz wskaźnik procentowy spadł do 26,70. Oznacza to, że na przyrost liczby mieszkańców Ustrzyk większy wpływ mieli wyznawcy religii mojżeszowej i katolicy rzymscy (tabela nr 30).

Tabela nr 30. Podstawowe dane demograficzne dla Ustrzyk Dolnych z 1880 r.⁴⁷

	Płeć		Wyznanie				Język towarzyski			
	mężczyźni	kobiety	rzymskokatolicy	grekokatolicy	mojżeszowe	ewangelickie	niemiecki	polski	ruski	inny
Gmina	876	948	186	490	1146	2	59	1278	484	
Obszar dworski	20	25	29	9		7	6	25		6
Razem	896	973	215	499	1146	9	65	1303	484	6

W spisie z 1880 r. pojawiło się zapytanie o język towarzyski. Pojęcie to w austriackiej statystyce nie było tożsame z narodowością, lecz oznaczało język, jakim posługiwano się w kontaktach z otoczeniem. W wielokulturowej Galicji Wschodniej praktycznie każdy mieszkaniec znał język polski i ruski, a znaczny procent także język niemiecki. Z kolei jidysz nie uznawano wówczas za odrębny język.

Prawie 2/3 mieszkańców Ustrzyk podało język polski jako mowę w relacjach z sąsiadami. Oznacza to, że oprócz Polaków taką deklarację złożyła też zdecydowana większość Żydów. Język ruski zadeklarowały 484 osoby i jest to liczba zbliżona do liczby grekokatolików. Język niemiecki podało 59 osób, wśród których zapewne byli niektórzy urzędnicy, napływowi pracownicy tartaku i rafinerii i niewielki odsetek Żydów. Ciekawe, że 6 osób podało język zaliczony do kategorii „inny”. Mogli to być Czesi, których kilku przewinęło się przez Ustrzyki, możliwe są też bardziej „egzotyczne” przypadki, np. Anglicy zaangażowani w przedsięwzięcia naftowe.

Nadal występowała wyraźna dysproporcja pomiędzy płciami. Utrzymującą się przewagę kobiet trudno jest jednoznacznie wyjaśnić.

W latach 1852–1881 nastąpiły poważne zmiany w krajobrazie Ustrzyk. Najważniejszą z nich bez wątpienia było powstanie linii kolejowej. W związku z jej budową z obszaru miasta „wykrojono” pas gruntów o powierzchni 11,22 ha, który rozdzielił miejscowość na dwie części.

⁴⁶ M. Augustyn, *Skomplikowane dzieje ustrzyckiego młyna wodnego*, „Bieszczad” nr 24, Ustrzyki D. 2020, s. 29–53.

⁴⁷ *Special-Orts-Repertorien der im Österreichischen Reichsrathe, Galizien*, Wien 1886, t. XII, s. 245, 246.

Torowisko w latach 70. nie miało wiaduktów, lecz wyłącznie wydzielone przejazdy. Wpłynęło to poważnie na wewnętrzną komunikację, istniały bowiem tylko 4 miejsca, w których można było przejechać przez tory, co niewątpliwie było utrudnieniem, szczególnie dla rolników. Pamiętać trzeba, że ustrzyccy chłopcy mieli domy przy obecnej ul. Nadgórnej, ale każdy z gospodarzy był też właścicielem pasa gruntu na stokach Gromadzina, a więc po drugiej stronie linii kolejowej.

Do kolei należały również odcinki dróg i wód, nad którymi przebiegał tor. W przypadku Ustrzyk był to fragment współczesnej ul. Fabrycznej w miejscu, gdzie dziś jest wiadukt, oraz odcinek koryta Jasiołki, nad którym jest most kolejowy. Cały ten obszar był formalnie nieużytkiem, ale w rzeczywistości był starannie koszoną łąką.

W latach 1852–1880 nastąpił przyrost powierzchni praktycznie wszystkich kategorii gruntów intensywnie wykorzystywanych, a więc parcel budowlanych, ogrodów, sadów i łąk z drzewami owocowymi. Wyjątkiem były role i łąki, lecz niewielkie pomniejszenie ich arealu było wynikiem wywłaszczeń podczas wytyczania linii kolejowej.

Co interesujące, minimalnie zwiększyła się powierzchnia lasów liściastych. Był to skutek przekwalifikowania dość dużej parceli na południowy wschód od dworu z pastwiska zakrzaczonego na las. Zdaniem autora była to świadoma decyzja zarządu dominium, mająca na celu zachowanie rosnących na tym terenie dębów.

Strukturę użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1875 r. oraz zmiany, jakie nastąpiły w tej dziedzinie w latach 1852–1875 obrazuje tabela nr 31.

Tabela nr 31. Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1875 r.⁴⁸

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%	Zmiany w % w latach 1852–1875
zabudowa	7 0030,72	1,21	+ 0,08
cmentarze	5530,47	0,10	0,00
ogrody	3 1876,86	0,55	+ 0,02
sady	1 8017,53	0,31	+ 0,03
role	339 1408,16	58,73	– 0,82
łąki	24 8827,13	4,31	– 0,96
łąki z drzewami owocowymi	3 5404,41	0,61	+ 0,52
łąki zakrzaczone	0,00	0,00	–0,73
pastwiska z drzewami owocowymi	0,00	0,00	–0,02
pastwiska	925647,97	16,03	+ 0,20
pastwiska zakrzaczone	8 1848,94	1,42	– 1,54
lasy liściaste wysokopienne	57 4659,00	9,95	+ 0,67
lasy mieszane wysokopienne	4 5526,70	0,79	– 0,00
mokradła	8568,27	0,15	–0,00
nieużytki	3 9224,30	0,68	+ 0,42
teren kolejowy (nieużytki)	11 2213,26	1,94	+1,94
wody	9 5792,00	1,66	+ 0,29
drogi	8 9927,66	1,56	– 0,01
Razem	577 4503,38		

⁴⁸ Wylczenia przeprowadzone zostały na podstawie treści mapy katastralnej Ustrzyk Dolnych (warstwa z 1880 r.), wprowadzonej do systemu GIS. – MK Ustrzyki Dolne.

Odrębnym problemem są przekształcenia dotyczące wód. Przepływające przez Ustrzyki Strwiąż i Jasienka to rzeczki stosunkowo niewielkie, na których przez większą część roku utrzymuje się niski stan wód. Jednak co kilkanaście lat cyklicznie dochodzi wskutek ich gwałtownego wezbrania do groźnych powodzi i wody obu rzek stają się wówczas niszczącą siłą.

Najstarsza mapa katastralna pozwala dokładnie odtworzyć, jak poważne były skutki powodzi w maju 1874 r. Ogólny opis tej klęski żywiołowej znalazł się w ówczesnej prasie. *San, Wisłoka i Strwiąż wystąpiły z brzegów, gościńce i mosty mocno zostały uszkodzone* – podawała „Gazeta Narodowa”. – *Kolej Łupkowska od Chyrowa aż do Łukawicy przerwana, w skutek usunięcia się w kilku miejscach nasypów*⁴⁹.

Na terenie Ustrzyk w wyniku tego w kilku miejscach nastąpiły poważne zmiany koryta Strwiąża. Pierwszy obszar to teren przyległy do współczesnej ul. Rzecznej, gdzie nastąpiła olbrzymia dewastacja przyległych do rzeki pastwisk i ról. Część z nich zakwalifikowano potem jako żwirowiska i traktowano jako fragment koryta rzeki, pozostałe grunty uznano za nieużytki. Największe zmiany nastąpiły w rejonie współczesnej ul. Korczaka. Tutaj nastąpiło przesunięcie koryta rzeki w kierunku południowym i to na dość długim odcinku (od współczesnego skrzyżowania z ul. 1 Maja do budynku Nadleśnictwa Ustrzyki Dolne). Trzeci obszar to teren pomiędzy współczesnym Zespołem Szkół Licealnych a halą sportową, na którym koryto rzeki przesunęło się w kierunku wschodnim. Zmiany te okazały się trwałe. Kilkanaście współczesnych budynków głównie przy ul. Korczaka i częściowo budynek liceum stoją na terenie dawnego koryta Strwiąża.

Dla ilustracji tego problemu stworzona została mapa nr 16 z naniesionymi korytami rzek z lat 1852, 1875 i 2017. Wrysowano na nią również współczesną zabudowę, aby ukazać wpływ omawianego zjawiska na współczesny kształt miasta. Z kolei przestrzenną strukturę użytkowania gruntów w 1875 r. przedstawia mapa nr 17, natomiast zabudowę miasta mapa nr 18. Obie mapy ze względu na wielkość zamieszczone są na płycie CD.

Dla tutejszej społeczności ogromnym utrapieniem były także pożary, do których dochodziło co kilka lat. Wielkim stratom, jakie następowały w ich wyniku, sprzyjały gęsta zabudowa drewniana, susze i wyładowania atmosferyczne. Niestety, zdecydowana większość informacji na ten temat to krótkie wzmianki. Jedynie w „Gazecie Narodowej” z 1874 r. zamieszczono dłuższy opis tragedii, który w całości przytaczamy poniżej.

Ustrzyki dolne 16. lipca [1874⁵⁰]

Dziś w nocy wybuchnął około godziny 1. w nocy ogień w domu piekarza Żyda, a jak się pokazuje rozmyślnie podłożony za powództwem (jednego z najbogatszych Żydów) Mendla Erlicha⁵¹ w porozumieniu z drugim Żydem Majerem. Ogień wkrótce objął całe miasto, zwłaszcza, że rozszerzeniu się tego żywiołu zniszczenia towarzyszył dość silny wicher, gdy właśnie Ustrzyki leżą w kotlinie pomiędzy górami o tyle niekorzystnie, że przeciąg wiatrów jest tu silniejszym zwykle aniżeli gdzie indziej, nawet w pobliżu Ustrzyk. Kilka zaledwo godzin potrzeba była ażeby zniknęły całe z wyjątkiem kilka domów jakby cudem ocalonych, a tym cudem, stał się deszcz ulewny i tak silny, jakby na zagaszenie płomieni wylały go umyślnie chmury.

Gdy jednak deszcz gasił płomienie, pioruny zapalały niepalące się jeszcze budowle; i tak piorun strzelił w stodołę blisko palących się już budynków stojących i ta znikła do szczętu, oraz w most pod Ustrzykami na Strwiążu 2 razy, oprócz jednego uszkodzenia nie zniszczył go. Ogień aż do chwili w której to pisze nieugaszony, pomimo że ulewa przez kilka godzin dopomagała usiłowaniom przybyłej pomocy złożonej z pp. urzędników i służby kolejowej z Ustrzyk i z Zagórza. Podnieść i tu musimy, te jak przy pierwszych pożarach niespełna przed 2 miesiącami i przed pół miesiącem, tak i dziś zarządowi kolei, a głównie naczelnikowi stacji w Ustrzykach p. Majewskiemu⁵² zawdzięcza miasto, że coś z niego zostało. Gdyby nie sikawki kolei żelaznej i gdyby nie urzędnicy i robotnicy kolejowi z wymienionych wyżej dwóch stacji, klęska pożaru byłaby jeszcze dotkliwszą.

Zniszczenia obraz jest straszny; Rynek w perzynie, kilkadziesiąt (do 100 rodzin) bez dachu i chleba, a na-

⁴⁹ „Gazeta Narodowa”, Lwów 21 V 1874, nr 115, s. 4.

⁵⁰ „Gazeta Narodowa”, Lwów 19.07.1874, nr 163, s. 3.

⁵¹ Mendel Ehrlich – zamożny kupiec, do 1872 r. właściciel dużej karczmy przy granicy z Ustjanową, którą za odszkodowaniem przejęła kolej. Leib Ehrlich miał natomiast dwa domy w południowej pierzei rynku.

⁵² Naczelnik stacji kolejowej w Ustrzykach Władysław Majewski. – Schem. c.k. 1875, s. 507.

wet okrycia. Poczta⁵³, dom sądowy⁵⁴ i urząd oraz koszary żandarmerii⁵⁵ zniszczone zupełnie, nie ocalała nawet i murowana bożnica żydowska. Akta i papiery na pocztę częścią uratowane, druków jednak dosyć się spaliło, jak również i w sądzie dużo aktów uszkodzonymi zostały. Dziś w Ustrzykach nikt i nic niedostatnie kupić nawet i paczki tytoniu i nawet chleba. Ogień tak gwałtownie się szerzył, że nie było możliwości ratunku jakichkolwiek ruchomości, zwłaszcza że każdy obudzony z głębokiego snu tracił przytomność. Naczelnny inżynier kolei⁵⁶ nad konserwacją utracił w ogniu swe sprzęty i mienie. Widzieliśmy go w odzieniu na prędcie narzuconym wraz z żoną swą i siostrą w gościnie u nich bawiącą, uciekających w negliżach z płomieni. Panu Zarębie⁵⁷, o którym mówię, Ustrzyki wiele zawdzięczają. Jego energia i przytomność umysłu przyczyniły się wiele przy pierwszym pożarze do ocalenia a i dzisiaj mimo tak ciężkiej straty jaką poniósł, nie ustał w niesieniu pomocy z całym poświęceniem, wraz z personelem urzędników kolejowych. Straty są ogromne.

Zbrodniarze winni podpalania ujęci zostali. Zaledwo ich ocalono od strasznej śmierci spalenia żywcem lub poćwiertowania. Wzburzenie bowiem w mieście pomiędzy Żydami na nich tak było wielkie, że gdy Erlich się ukrył a złapano syna jego, omal że i ten nie stał się pastwą słusznego oburzenia. Pan Zaręba ocalił go od śmierci, nie mógł jednak ochronić od niebezpiecznego pobicia. Ojciec jego Mendel Erlich uniknął także śmierci. Pospółstwo żydowskie ścigało go z siekierami i drągami. Na natarczywe domaganie się o uwięzienie go, sąd wezwał żandarmerię. Ta po wielu poszukiwaniach znalazła go ukrytego na strychu jego kamienicy.

Żydostwo nie mogąc go tam dosięgnąć siekierami, gdyż żandarmeria zasłoniła go sobą i bagnetem, mściło się na nim kamieniami i błotem.

I rzeczywiście jeśli jest on winnym, to godzien jest najsurowszej kary. O pierwsze pożary już go obwiniano, a to z przyczyny, że miał się odgrażać, że to dopiero początek. Obecnie zaś w przeddzień pożaru miał on w nocy powyprzątał z domów przez siebie zabezpieczonych wysoko, a małej bardzo wartości zboże i różne sprzęty.

Żandarmeria dzielnie się tu zawsze zachowuje a i dziś na szczególną zasłużyła wdzięczność, tem bardziej, że straciła także całe swe mienie w ogniu, jedynie bowiem ocalało im to, co mieli na sobie tj. ubiór i broń. Okolica nasza górską wiele cierpi z powodu podobnych zbrodni a szczególnie też Ustrzyki.

Zbrodni tyle by nie było, gdyby sąd był sprężystym i nie był tyle niedołężnym. Pan adiunkt⁵⁸ przeciążony jest czynnościami, a p. sędzia⁵⁹ zdaje się we wszystkim na swego djurnistę⁶⁰, sam zaś zbyt często bywa w biurze nieobecny, trawiąc czas na spacerach do Przemyśla! na co cała okolica i miejscowi mieszkańcy z największym niezadowoleniem i narzekaniem spoglądają. Co do Ehrlicha należy nadmienić iż przed kilku latami był już raz o podpalenie sądzonym.

Autor poddał dokładnej analizie zmiany zabudowy w latach 70. XIX w. w rejonie rynku i nie ma wątpliwości, że opisane pod wpływem emocji zniszczenia zostały wyolbrzymione. Wydaje się, że destrukcji uległa zachodnia część południowej pierzei rynku, natomiast na pozostałym obszarze pastwą żywiołu padły pojedyncze budowle⁶¹. Wzmiankowane w relacji prasowej poczta, sąd i synagoga na mapach katastralnych wykazane są jako nienaruszone.

Z ogłoszenia sądowego dowiadujemy się, że domniemany podpalacz przemysłowiec Mendel Ehrlich zmarł 13 września 1881 r.⁶² Brak jakiegokolwiek wzmianki o tym, że udowodniono mu winę i został skazany. Niestety, podobne zdarzenia powtórzyły się w dziejach miasteczka jeszcze wielokrotnie. W II połowie XIX w. coraz większą rolę w życiu miasta i jego mieszkańców zaczęły odgrywać instytucje publiczne, które omówione są poniżej w kolejności powstawania.

⁵³ Poczta mieściła się w 1874 r. w północno-wschodnim rogu rynku, gdzie dziś znajduje się księgarnia.

⁵⁴ Sąd zlokalizowany był we wschodniej pierzei rynku, gdzie dziś mieści się restauracja „Piekiełko”.

⁵⁵ Mieściły się prawdopodobnie na zapleczu sądu.

⁵⁶ Naczelnikiem zarządu konserwacji kolei był Jan Leon Kostka, natomiast inżynierem asystentem Telesfor Boczkowski. – Schem. c.k. 1875, s. 507.

⁵⁷ Michał Zaremba był przełożonym odcinka linii kolei węgiersko-galicyjskiej. – Schem. c.k. 1875, s. 507.

⁵⁸ Funkcję adiunkta i sędziego do spraw drobnych w tutejszym sądzie sprawował Emil Sochocki. – Schem. c.k. 1875, s. 116.

⁵⁹ Sędzią w Ustrzykach był w tym czasie Henryk Pinsker. – Schem. c.k. 1875, s. 116.

⁶⁰ Trzecim tutejszym urzędnikiem sądowym był kancelista Stempień Józef. – Schem. c.k. 1875, s. 116.

⁶¹ Najstarsza mapa katastralna Ustrzyk z 1852 r. zawiera naniesienia zmian zabudowy do roku 1875. Na tejże mapie brak rysów nowej zabudowy we wschodniej części południowej pierzei rynku. – MK Ustrzyki Dolne.

⁶² „Gazeta Lwowska”, Lwów 14.06.1882, nr 134, s. 8.

Szkoła

Najstarszą placówką oświatową w Ustrzykach był cheder, zlokalizowany 50 m na zachód od synagogi. Funkcjonował on przez cały wiek XIX. Edukacja w tej placówce miała charakter wyznaniowy i nauczaniem objęci byli wyłącznie chłopcy wyznania mojżeszowego.

W zachowanej kronice szkoły, obejmującej lata 1905–1929, kierownik tej placówki Karol Stocki opisał pokrótce dzieje oświaty w Ustrzykach w XIX stuleciu. Swój wywód rozpoczął od informacji, że najstarszą chrześcijańską placówką oświatową była diakówka koło cerkwi⁶³. W czasie kiedy tworzył ten opis, dom diaka usytuowany był na zachód od współczesnej dzwonnicy cerkiewnej. K. Stocki nie wiedział, że w pierwszej połowie XIX w. miejscowy diak, pełniący również funkcję nauczyciela, rezydował w innym miejscu: w rejonie współczesnego skrzyżowania ul. Dworcowej i ul. 29 Listopada. Tam więc trzeba lokalizować najstarsze miejsce nauczania dzieci chrześcijańskich⁶⁴.

Dalej K. Stocki podaje, że *po diakówce nauka szkolna odbywała się w domu wynajętym przy drożynie prowadzącej do wsi blisko cerkwi przez 2 lata*⁶⁵. Wydaje się, że chodzi tu o mały budynek, będący w połowie XIX w. własnością gminy Ustrzyki, położony 25 m na wschód cerkwi (nr p. b. 67) przy drodze prowadzącej do wiejskiej części Ustrzyk.

W 1861 r. powołana została formalnie szkoła trywialna z wyznaczoną płacą dla pedagoga w wysokości 180 zł⁶⁶. Było to zdarzenie na tyle rzadkie, że na pierwszej stronie urzędowej „Gazety Lwowskiej” znalazła się następująca notka:

Gminy Ustrzyki dolne, Jasień i Strwiążek w obwodzie sanockim zobowiązały się do wyposażenia szkoły trywialnej w Ustrzykach:

1. Płacić na utrzymanie nauczyciela, który ma też pełnić służbę kościelną roczną kwotę 140 zł w.a., a na usługę szkolną 25 zł w.a. Izraelska gmina w Ustrzykach dolnych zapewniła 40 zł. w.a.
2. Wystawić na gruncie ofiarowanym od gminy Ustrzyki dolne odpowiedni budynek szkolny i równie jak wszelkie porządki szkolne, które mają sprawić, utrzymywać zawsze w dobrym stanie.
3. Na dostarczenie potrzebnego na opał szkoły drzewa ofiarować kapitał 800 złr. m.k.

Oprócz tego zapewnili c.k. urzędnicy powiatu i urzędu podatkowego w Ustrzykach dolnych na ten sam cel roczną kwotę 35 zł. w.a.; gr. kat. pleban w Ustrzykach dolnych X. Julian Aleksiewicz oprócz kwoty 10 zł. w.a. na pierwsze urządzenie szkoły jeszcze roczny dodatek w kwocie 2 złr. w.a., a właścicielka wsi Jasienia W. Katarzyna Laskowska na budynek szkolny dziesięć pni drzewa budulcowego.

Nakoniec zebrano jeszcze ze składki urządzonej na ten cel kwotę 122 zł 90 c w.a., która złożona jest w urzędzie podatkowym w Ustrzykach dolnych.

Okazaną temi ofiarami troskliwość o poparcie oświaty między ludem wiejskim podaje c.k. galicyjskie namiestnictwo z należytym uznaniem do wiadomości powszechnej⁶⁷.

W praktyce jednak nie oznaczało to rozpoczęcia nauczania. Informacja o pracującym tu nauczycielu pochodzi dopiero z 1864 r. Był nim Antoni Horniatkiewicz. Liczba uczniów wynosiła wówczas 18⁶⁸. Rok później podano, że na 95 dzieci w wieku szkolnym do szkoły uczęszczało 31⁶⁹.

O kolejnym etapie dziejów lokalnej oświaty kronikarz podaje następującą informację: *Dalsza nauka odbywała się w domu przy gościńcu na placu dzisiejszej starej szkoły. Dom ten był stary i na szkołę nie nadający się. Dlatego rozebrano fundamenty tego domu i wystawiono w tylnej części tego placu dzisiejszą starą szkołę w 1890 roku*⁷⁰.

Lokalizacja *starej szkoły* jest znana. Placówka ta znajdowała się na północnym skraju dzisiejszego pl. F. Chopina. Analiza materiałów katastralnych wskazuje, że w latach 70. i 80. XIX w. nauczanie prowadzono w budynku nr 132 (p.b. nr 10 i 11), który stał w tym miejscu, gdzie obecnie znajduje się zachodnia część bloku, sąsiadującego z drogą główną.

⁶³ Diakówka, położona na zachód od współczesnej cerkwi, powstała ok. 1860 r. – MK Ustrzyki Dolne.

⁶⁴ *Kronika szkolna z lat 1905–1929*, [w:] *Księga pamiątkowa Liceum Ogólnokształcącego w Ustrzykach Dolnych. 2001–2011.*, Ustrzyki Dolne 2011, s. 19. (dalej: *Kronika szkolna*).

⁶⁵ MK Ustrzyki Dolne.

⁶⁶ Schem. r.g. 1861, s. 29.

⁶⁷ „Gazeta Lwowska”, Lwów 12.10.1861, nr 238, s. 1.

⁶⁸ Schem. c.k. 1864 s. 349.

⁶⁹ Schem. r.g. 1865, s. 44.

⁷⁰ *Kronika szkolna*, s. 19.

W innym fragmencie kroniki szkolnej nauczycielka A. Tell na podstawie starszych, dziś zaginionych akt podaje, że w 1871 r. przewodniczącym Komitetu (Rady Szkolnej) był greckokatolicki proboszcz ks. Julian Alexiewicz, dzięki którego staraniom szkołę odrestaurowano i ogrodzono⁷¹.

Poczta i telegraf

Poczta – podobnie jak w pierwszej połowie XIX w. – mieściła się północnej pierzei rynku, w miejscu, gdzie dziś znajduje się księgarnia. Prowadził ją przez pięćdziesiąt lat Wiktor Riedl⁷².

Telegraf w Ustrzykach (nr kodowy 2578) założono w 1871 r.⁷³ Pierwszym telegrafistą był Jan Pinka. Stacja nadawcza mieściła się w domu nr 21 w zachodniej pierzei rynku (budynek narożny). W 1877 r. właścicielka tego budynku Rosa Singer zawarła trzyletni kontrakt na dalszy wynajem pomieszczeń. Umowa ta została jednak anulowana na skutek zarządzenia odgórnego, na którego mocy 1 października 1877 r. poczta i telegraf przeniesione zostały do budynku stacji kolejowej⁷⁴.

Sąd i inne urzędy państwowe

Administracja austriacka w Galicji w XVIII w. i pierwszej połowie XIX w. oparta była na dużych jednostkach terytorialnych zwanych cyrkulami (niem. Kreis). Zarządzanie i kontrola ludności w tym systemie przy ówczesnych możliwościach komunikacyjnych i łączności były czasami trudne. Z tej przyczyny w latach 50. XIX w. przeprowadzono reformę administracyjną, w której ramach utworzono mniejsze jednostki terytorialne zwane powiatami (niem. Bezirk). Powiaty pełniły w ówczesnym systemie również rolę sądów.

Jedną z siedzib takiego małego powiatu stały się Ustrzyki Dolne. Te nowe twory urzędowe nie miały własnej infrastruktury, tj. budynków czy też mieszkań dla urzędników. Z tej przyczyny wynajmowano realności od miejscowych posiadaczy. W przypadku Ustrzyk wynajęto w 1855 r. dwie posesje (nr d. 41 i 113), położone we wschodniej pierzei rynku (obecnie w tym miejscu znajduje się restauracja „Piekiełko” i lodziarnia pp. Królikowskich).

W schematyzmie galicyjskim z 1860 r. podana została obsada ustrzyckich urzędów powiatowych. Funkcję naczelnika powiatu sprawował wówczas Michał Boczarski. Karol Omeis był adiunktem. Jako aktuariusz pracował Eduard Steindel. Jan Gidlewski i Henryk Haslinger byli kancelistami. Urzędem skarbowym III klasy kierował Jakub Radecki. Funkcję kontrolera pełnił Maurycy Chmielowski, którego wspomagali asystent Tomasz Kleinöder i praktykant biurowy. Ponadto w Ustrzykach rezydowali drogomistrz Ludwig Gukler i chirurg Michał Brzeziński⁷⁵.

W 1867 r. przeprowadzono kolejną zmianę struktury administracji. Galicję podzielono na powiaty polityczne. Ustrzyki włączono do powiatu liskiego. Wiązało się to z reformą sądownictwa, które oddzielono od administracji. W tym przypadku kraj podzielono na mniejsze jednostki, zwane powiatami sądowymi. Ustrzyki Dolne od tego czasu były jednym z powiatów sądowych, w którym znajdowała się siedziba sądu⁷⁶.

Samorząd gminny

Po 1846 r. i zniesieniu poddaństwa stopniowo wzrastać zaczęła rola samorządu. Niestety, z omawianego w tym rozdziale okresu nie zachowała się praktycznie żadna dokumentacja archiwalna, odnosząca się do Ustrzyk Dolnych. Z różnorodnych materiałów udało się ustalić niepełną listę przełożonych gminy (prepositus comuniti), w życiu codziennym zwanych wójtami. Byli to: Mikołaj Wojtów (1850–1855), Jan Winnicki z zastępcą Bazylim Świdorskim (1867), Wiktor Riedl (1870), Michał Hentosz (1871–1874), Jan Winnicki (1875–1876), Hersch Henig (1880)⁷⁷.

Z zachowanej dokumentacji wynika, że ówczesne władze samorządowe nie miały stałej siedziby, co oznacza, że wójt urzędował we własnym domu. Dokumentację samorządu prowadzili wynajęci pisarze, którymi najczęściej byli emerytowani urzędnicy dominium lub rządowi.

⁷¹ Kronika szkolna, s. 67.

⁷² 9 listopada 1881 r. cesarz Franciszek Józef odznaczył Wiktora Riedla za pięćdziesięcioletnią nienaganną służbę złotym krzyżem zasługi. – „Wiener Zeitung”, Wien 15.11.1881, nr 262, s. 1.

⁷³ Oficjalne ogłoszenie C.K. Dyrekcji Poczty i Telegrafów. – „Wiener Zeitung”, Wien 25.02.1871, nr 56, s. 19.

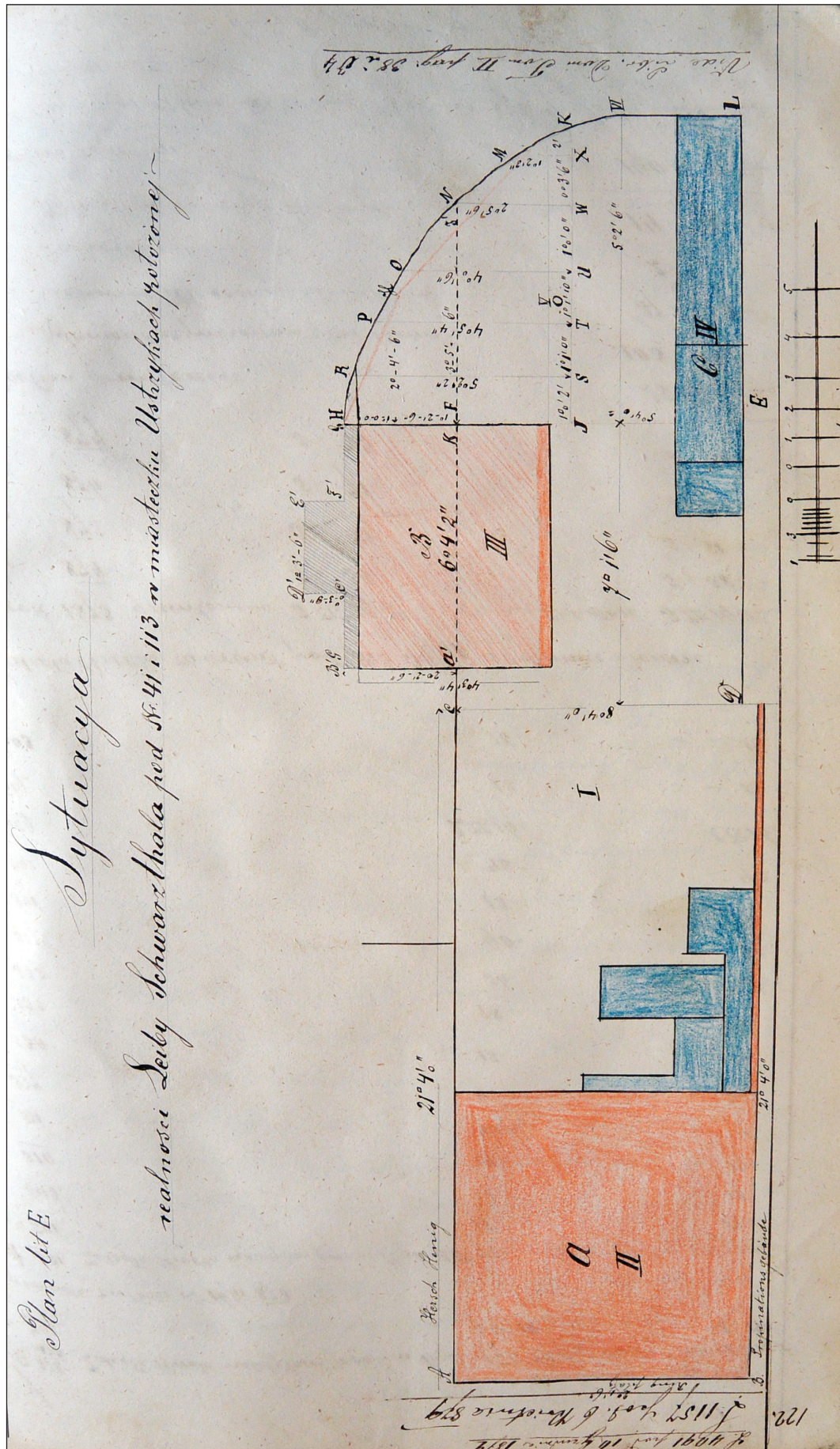
⁷⁴ Grundbuch Ustrzyki D., s. 112

⁷⁵ Schem. c.k. 1860 r., s. 33, 155, 258

⁷⁶ A. Górak, K. Latawiec, *Kancelaria organów władzy w Galicji*, Lublin 2012, s. 21–23.

⁷⁷ KM r.g Ustrzyki Dolne; C.K. Starostwo Leskie, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 390, sygn. 19; Schem. c.k. 1871, s. 198..

Ryc. nr 13. Plan budynku sądu w Ustrzykach Dolnych z 1877 r

ROZDZIAŁ VII

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH W USTRZYKACH DOLNYCH W XVIII I XIX WIEKU ORAZ PODSTAWOWE DANE O WŁAŚCICIELACH BUDYNKÓW

Systemy numeracji domów

Precyzyjne opracowanie stosunków własnościowych i ekonomicznych w każdej miejscowości wymaga utworzenia systemów numeracji domów. Taka operacja jest podstawą do wiarygodnych ustaleń w kwestii własności oraz lokalizacji budynków oraz użytków rolnych w latach 1784–1881. Numer domu to jedyny identyfikator pozwalający łączyć dane z dokumentów sądowych, podatkowych i metrykalnych. Jest to bardzo istotne wypadku miejscowości, gdzie występuje powtarzalność nazwisk i imion oraz duże rozdrobnienie własności. Problem ten występuje praktycznie we wszystkich miastach, miasteczkach i wsiach galicyjskich. Dodatkowo miejscowi Żydzi w życiu codziennym nazwisk urzędowych bardzo często nie używali i często nie znali ich nawet najbliżsi sąsiedzi. W wypadku Ustrzyk mamy dobitny przykład takiej sytuacji, kiedy w akcie notarialnym dotyczących sprzedaży młyna pojawia się wyłącznie imię dzierżawcy tego obiektu, albowiem nikt nie znał jego nazwiska¹.

Nieco inaczej kształtowała się sytuacja w wypadku ludności chrześcijańskiej. Tu podstawowym problemem była powtarzalność nazwisk i imion. W Ustrzykach np. w tym samym czasie żyło kilkanaście dużych wielopokoleniowych rodzin o nazwisku Hentosz, Chlista, Wojtów i kilka o nazwisku Baran, Korzeniowski, Świdorski czy Gebet. Oznaczało to, że w samym pokoleniu spotykamy kilku a nawet kilkunastu gospodarzy o tym samym imieniu i nazwisku a często i imieniu ojca. Z identyfikacją ich miała trudności zarówno administracja rządowa, dworska, ale też i duchowni.

Z tej przyczyny do nazwisk dodawano przydomki, których charakter był skomplikowany, jedne bowiem odnosiły się do poszczególnych osób, inne do rodzin, ale też były pochodzące od nomenklatury zagród. Problem ten szerzej omówiony zostanie w rozdziale nr VIII poświęconemu nazewnictwu, istotne jest to, że często jedynie numer domu pozwala na dokładne przypisanie danych poszczególnych osobom.

W omawianej miejscowości obowiązywały w XVIII i XIX w. trzy systemy numeracji. Pierwszy wprowadzono w 1784 roku wraz z znormalizowanymi księgami metrykalnymi dla wszystkich wyznań. Od tego roku każde domostwo i gospodarstwo miało przypisany konkretny numer w dokumentacji metrykalnej, własnościowej i podatkowej. Najniższe numery nadano w Ustrzykach domom w Rynku, następnie gospodarstwom przy granicy ze Strwiążkiem, dalej numeracja wzrastała w kierunku wschodnim i kończyła się w rejonie ujścia rzeczki Jasieńki do Strwiąża.

Ten prosty początkowo system uległ komplikacji skutkiem szybkiego przyrostu ilości domów w mieście oraz podziałów gospodarstw w części wiejskiej. Nowym domom nadawano coraz wyższe numery w miarę jak powstawały i już około 1800 r. kolejność budynków w środkowej części wsi przedstawiała się następująco 38, 37, 63, 36, 35, 34, 62, 33. W opracowanym materiale numery z tego okresu podawane są dopiskiem „stary”².

¹ Grundbuch Ustrzyki Dolne, k. 1–5.

² Z braku zachowanej pełnej dokumentacji Metryki Józefińskiej z 1786 r. podstawą do rekonstrukcji starszego systemu numeracji stała się faszja podatkowa z 1789 r. Niestety zawiera ona wyłącznie nazwiska posiadaczy użytków rolnych. Z tej przyczyny nie udało się ustalić kilku rodzin mieszczańskich posiadających wyłącznie domy. Faszja podatkowa z 1789 r., C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний історичний архів України у Львові, фонд 146, опис 18, справа 3441.

W roku 1805 ogólnie wprowadzono nową numerację. Najniższy numer 1 nadany został karczmie dworskiej w Rynku, dalej biegła wzrastając wokół Rynku, następnie w kierunku wschodnim do dworu. Od tego miejsca numeracja wrastała w kierunku zachodnim wzdłuż drogi wiejskiej (ulicy Nadgórnej) do liczby 93. Począwszy od 1805 r. wyższe numery nadawano nowym obiektom w miarę ich powstawania, tak więc stosunkowo łatwo ustalić datę powstawania kolejnych domów na poszczególnych posesjach.

Ten dość klarowny system komplikują dwie sprawy. Jeden to zjawisko roboczo nazwane „wędrówką numerów”, wynikające z faktu, że numer domu był jednocześnie nr realności obejmującej oprócz budynku również grunty rolne, czasami daleko od zagrody położone. Zdarzały się wypadki, że właściciel budował nowy dom w innym miejscu, zachowując stary numer. Tak przykładowo stało się wypadku rodziny Żupników, których dom nr 28 znajdował się pierwotnie w zachodniej pierzei Rynku. Po roku 1820 Żupnikowie zbudowali nową siedzibę w „nowej” pierzei północnej zachowując stary numer. Podobnie stało się z nr 36, który z miasta ze „starej” pierzei północnej ok. 1840 r. przeniesiony został do środkowej części wsi.

Drugim zjawiskiem komplikującym klarowność układu, było nadawanie numerów „wolnych” obiektom nowym. Jeden taki przykład dotyczy nr 73. W pierwszej połowie wieku XIX przypisany był domostwu zagrodników w dolnej części wsi, który z czasem uległ likwidacji. Około roku 1850 numer ten nadano nowemu budynkowi, jaki niedaleko cerkwi zbudowali zbudowała rodzina Winnickich. Drugi przypadek dotyczy diakówki nr domu 51, która na początku wieku XIX znajdował się w rejonie miejsca gdzie dziś ulica Dworcowa dochodzi do drogi głównej. Również i ten budynek zlikwidowano ok. 1845 r. Ten sam nr domu 51 nadano domostwu strażnika drogowego Błażeja Nycza, które znajdowało się w niewielkim przysiółku zlokalizowanym w sąsiedztwie kirkutu. Z przyczyn prestiżowych w połowie XIX wieku zamieniono też nr domu 1 przypisany karczmie dworskiej w Rynku na nr 47, jaki wcześniej miał w tym systemie dwór. Od tego czasu siedziba właścicieli tutejszej posiadłości tabularnej miała nr 1 jak w większości miejscowości w Galicji.

Omówiony powyżej drugi system numeracji obowiązywał przynajmniej do I wojny światowej, jednak w miarę szybkiego przyrostu ilości budynków ulegał coraz większej komplikacji.

Około roku 1830 podjęto próbę rozdzielania części miejskiej i wiejskiej Ustrzyk na dwie odrębne jednostki organizacyjne. Operacja ta jest kompletnie nieudokumentowana, ale jej ubocznym efektem było wprowadzanie odrębnej numeracji dla części miejskiej.

Wspomniane miejskie numery pojawiają się w dokumentach własnościowych z lat 1830–1850, ale przypisywano je wyłącznie domom w tym czasie w mieście powstałym, co interesujące nie stosowano ich w dokumentacji metrykalnej. Operacja ta zakończyła się niepowodzeniem, albowiem własność miejska i wiejska były na tyle przemieszane, że rozdzielenie jej stworzyłoby struktury bardzo skomplikowane a dodatkowo nieustannie ulegające przemianom.

Dodać tu należy, że system numeracji domów już w połowie XIX stał się na tyle mało precyzyjny, że w trakcie zakładaniu katastru gruntowego (w wypadku Ustrzyk w roku 1852) zaprowadzono nowy sposób cyfrowego opisywania budynków. Wprowadzono wówczas parcele budowlane, to jest działki na których stały budynki lub pod zabudowę były przeznaczone. Czyli od 1852 każdy dom miał przypisany numer oraz odrębną liczbę dla parceli budowlanej. Dokumentem, który zawiera wszystkie wspomniane wyżej dane był protokół parcelowany dołączony do opracowania na płycie CD.

Dla większej przejrzystości do rozdziału dołączona została tabela nr 32, która zawiera zbiorcze dane z wszystkimi systemami numeracji, wspomniane wcześniej numery „miejskie” wprowadzone zostały do kolumny „Uwagi”. Kolejność poszczególnych obiektów wprowadzona została wg numeracji parcel budowlanych z 1852 r., kiedy zakładano kataster gruntowy. System ten wydaje się najbardziej czytelny. Poszczególne numery parcel lokalizować można na mapach katastralnych. Do rozdziału dołączone są mapy nr 19 a b c d e f z lokalizacją wszystkich budynków istniejących w Ustrzykach w 1852 r.

Poważnym problemem przy opisywaniu poszczególnych posesji jest pisownia nazwisk i imion właścicieli. Szczególnie jaskrawo dotyczy to rodzin żydowskich, gdzie praktycznie każdy zapis źródłowy podaje te inną wersję tychże danych. Z braku możliwości weryfikacji, podajemy imiona i nazwiska posiadaczy realności tak jak w oryginalnym dokumencie.

Opisywany powyżej proces rekonstrukcji różnych rodzajów numeracji budynków umożliwił przypisanie danych z podstawowych materiałów źródłowych do poszczególnych gospodarstw zarówno mieszczkańskich, chłopskich, cerkiewnych i dworskich. W efekcie udało się z mniejszym lub większym sukcesem otworzyć dzieje ekonomiczne każdego podmiotu w Ustrzykach w na przestrzeni ponad stulecia w XVIII i XIX wieku. Dane te pochodzą z następujących źródeł:

1758 – Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonej, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 158 Archiwum Zamku Leskiego, sygn. 12.

1772 – Inwentarze wsiow Bobrki y Zabrodzia, tudzież Ustrzyk y Jasienia przez w. Klickiego, skarbnika trockiego na groncie in anno 1772 wyprowadzone, rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 2797/II.

1789 – dane z fasji podatkowej oraz przetworzone informacje z Metryki Franciszkańskiej, C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний державний історичний архів України у Львові, фонд 146, опись 18, справа 3441.

1820 – Metryka Franciszkańska, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 20, оп. XV, од. зб. нр 67

1848 – Materiały dotyczące realizacji uwłaszczenia oraz zniesienia pańszczyzny, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 168, Komisja Ministerialna dla Spraw Indemnizacyjnych we Lwowie, оп. I, од. зб. нр 3786, свз. нр 49.

1850 – Metryka Franciszkańska, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 20, оп. XV, од. зб. нр 67.

1852 – Kataster gruntowy, Mapa katastralna gminy Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zespół 126 Archiwum Geodezyjne, sygn. 1724M: Protokół parcelowy gminy Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 147 Urząd Katastralny w Ustrzykach Dolnych, sygn. 47.

1855 – Materiały dotyczące realizacji uwłaszczenia oraz zniesienia pańszczyzny, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 168, Komisja Ministerialna dla Spraw Indemnizacyjnych we Lwowie, оп. I, од. зб. нр 3786, свз. нр 49.

1867 – Lista wyborców płatników podatku gruntowego Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Krakowie, zespół Teki Antoniego Schneidera, sygn. 1663. Adnotacja „brak danych” w roku 1867 oznacza, że sprawy majątkowe dotyczące posesji nie były uregulowane. W większości przypadków oznaczało to, że toczyło się postępowanie spadkowe.

1881 – Wykaz posiadaczy gruntów oddających skopszczynę na rzecz parafii greckokatolickiej. Inwentarz parafii greckokatolickiej w Ustrzykach D., Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 146, Namiestnictwo galicyjskie, оп. 20, связка 144, ед. Хр. 1801

Pozostałe dane z innych lat pochodzą z ksiąg metrykalnych parafii greckokatolickiej Ustrzyki Dolne. Kopie ksiąg metrykalnych parafii Ustrzyki Dolne z filiami Jasień, Strwiążyk, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 142, sygn. 7930.

Drugim materiałem uzupełniającym jest księga gruntowa gminy Ustrzyki Dolne. Книга запису майнових документів жителів м. Устриків Долішніх, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 166, Tabula Krajowa, оп. I, справа 2236. (Grundbuch Ustrzyki D.).

Tabela nr 32
System numeracji domów i gospodarstw w Ustrzykach Dolnych w XVIII i XIX w.

Nr stary	Właściciel w 1789 r.	Nr 1820	Właściciel w 1820 r.	Nr 1852	Właściciel w 1852 r.	Parc. bud.	Nr 1867	Właściciel w 1867 r.	uwagi
			Pastwisko gminne	140	Strauss Hersch	1	140	Walzmänn Juda	
			Pastwisko gminne	139	Erlich M. i Eisenhandler J.	2	139	Erlich Mendel	zlikw. w 1872 r
			Grunt nr 89	124	Preschal Abraham	3			
			Grunt nr 87	123	Kalb Izrael	4			
			Grunt nr 85	120	Fischer Dawid	5	120	Fischer Mordko	karczma
			Grunt nr 82, 83,	159	Alter Simon	6, 7			karczma, nr m. 81
			Grunt nr 80	148	Kesselman Wolf	8	148	Kesselman Wolf	
			Grunt nr 77	0	Scharf Berif				
			Grunt nr 77	155	Gurfein Nussim	9	155	Gurfein Nussim	
			Grunt nr 76	132	Lois Izrael	10, 11	132	Piotrowski Wojciech	od ok. 1870 r. szkoła
			Karczma dworska	147	Kriegseisen Józef	12	147	Kriegseisen Józef	w 1852 r. apteka
			Ogród nr 26	135	Beer Abraham	13			
		26	Malz Josel	26	Beer Anschel	14	26	Beer Hersch	
			Plac miejski	146	Steiger Wolf	15	146	Sawczak Jan	
			Plac miejski	145	Rand Dawid	16	145	Kesselman Wolf	
			Plac miejski	138	Malz Smül	17	138	Samuel Hönig	w 1872 r. gospoda
		24	Haspel Szlama	24	Haspel Wolf	18	24	Haspel Haje	
		25	Daniel Jankiel	25	Daniel Manasze	19			
			Plac miejski	104	Żupnik Boruch	20			
			Plac miejski	111	Soifer lejß	21	111	Singer Moses Ber	
			Plac miejski	103	Messer Abraham	22			
	Plac miejski	27	Rösler Kiwa	27	Kaczka Moses	23	27	Tulper S., Röffler S.	
	Plac miejski	28	Żupnik Jankiel	115	Goldschmidt Salomon	24			
67	Chopta Andryj	29	Korzeniowski Jan	29	Korzeniowski Jan s. Mich.	26	29	Korzeniowski Jan	stelmach
				161	Spad. Korzeniowskiego J.	27	161	Bryk Stanisław	kowal
25	Grodecki Bartko	30	Gródecki Antoni	30	Gródecki Iwan	28	30	Grodecki Jan	szewc
24	Stelmach Wasko	31	Stelmach Jan	31	Woźny Michał	29	31	Hamer Anna	stelmach
D	Kowal Michał	32	Hentosz Andryj	32	Hentosz Andryj	25, 30	32	Hentosz Anton	kowal

Nr stary	Właściciel w 1789 r.	Nr 1820	Właściciel w 1820 r.	Nr 1852	Właściciel w 1852 r.	Parc. bud.	Nr 1867	Właściciel w 1867 r.	uwagi
22	Tkacz Michał	33	Gródecki Jan	33	Głuszkiewicz Franciszek	31	33	Haslinger Henryk	
21	Pusty plac	34	Futryk Stefan	34	Hentosz Hryć	32	34	Futryk Jan	
		35	Futryk Iwan	35	Futryk Fedunia	33, 34			
			Plac miejski	110	Schwarzthal Hersch	35			
			Plac miejski	28	Żupnik Mendel	36	28	Żupnik Dwoira	
			Plac miejski	162	Plasner Schmül	37			
			Plac miejski	144	Jojna Chaim	38			
			Plac miejski	112	Preschal Mendel	39			
			Plac miejski	106	Roth Schyja	40			
			Plac miejski	121	Rothenberg Mechel	41			
			Plac miejski	118	Roth Josel	42	118	Roth Josel	
20	Gródecki Michał	37	Plac dworski	37	Wiktor Riedl	43	37	Wiktor Riedl	poczta
19	Korzeniewski M.								
18	Gródecki Antoni	38	Tarczanin Jan	38	Tarczanin Jan	44	38	Tarczanin Jan	stolarz
17	Gródecki Wawrz.	39	Packań Antoni	160	Packań Michał	46		Packań Jan	
					Gródecki Jan	45		Schwarzthal leib	
		40	Preszel Majer	40	Preschal Mendel	47, 48		Preschel Sima	
				113	Hoenig Hersch	49			wynajęty na sąd
		41	Feller Szmul	41	Schwarzthal Hersch	50	41	Schwarzthal Leib	wynajęty na sąd
		1	Dominium	47	Domium	51	47	Dominium	karczma
			Plac miejski	133	Thaler Chaim i Moses	52			nr domu miejski 84
			Plac miejski	117	Roth Fischeł	53			nr domu miejski 120
			Plac miejski	119	Haber Abraham	54	119	Haber Benjamin	
			Plac miejski	107	Schächter Josel	55			
			Plac miejski	137	Haber Smül	56	137	Malz Leib	
	Plac miejski	45	Taller Majer	43	Thaler Hersch Leib	57	45	Thaler Hersch	
	Plac miejski	46	Thaler Hersch Leib	46	Thaler Hersch	58			
	Plac miejski	44	Hopta Dmytwo	44	Eis Dawid	59			nr domu miejski 85
	Plac miejski	42	Niemiec Sebastian	42	Schächter Boruch	60			
			Plac miejski	143	Schächter Chaim Hersch	61			
			Plac miejski	73	Spd. Winnickiego Ant.	62	73	Winnicki Jan	
		43	Thaler Benon	45	Spd. Winnickiego Ant.	63	45	Winnicki Leon	

Nr stary	Właściciel w 1789 r.	Nr 1820	Właściciel w 1820 r.	Nr 1852	Właściciel w 1852 r.	Parc. bud.	Nr 1867	Właściciel w 1867 r.	uwagi
			Plac miejski	109	Dobrowolski Teodor	64	109	Dobrowolska M.	nr domu miejski 89
	Grunt gminny		Grunt gminny		Cerkiew Ustrzyki D.	65		Cerkiew Ustrzyki D.	
			Grunt 94	149	Woźny Fedio	66	149	Wiznyj Teodor	
			Grunt 94	105	Gmina Ustrzyki Dolne	67		zlikwidowany	szkoła
58	Parafia gr. kat.	52	Parafia gr. kat.	52	Parafia gr. kat.	68	52	Parafia gr. kat.	plebania gr. kat.
		51	Parafia gr. kat.		Budynek zlikwidowany			grunt nr 75 i 76	diakówka i szkoła
			Grunt nr 54	156	Aleksiewicz Antonina	69	156	Aleksiewicz A.	
			Grunt nr 55	157	Bystrzanowski Franciszek	70	157	Bystrzanowski F.	
			Grunt nr 56	131	Bryk Teodor	71, 72			kowal
				130	Dominium	73			
			Grunt gminny	127	Hier Efraim	74	127	Hier Mendel	
	ogród	3	Haber Dawid	3	Singer Leib	75	3	Singer Leib	
	ogród	2	Feller Szmul	2	Katz Moses	76	2	Roth R., Katz F.	piekarnia
		10	Fischler Join	10	Fischler Gerschon	77			
	Pusty plac	4	Beer Juda	4	Beer Jakob	78			
	Pusty plac	5	Kreisler Szmul	5	Schneider Schija	79			
	Pusty plac	100	Haber Abraham	100	Reiser Mechel	80			
	Pusty plac	6	Drücker Majer	6	Drücker Mordko	81	6	Bardach Gittel	drukarnia?
	Pusty plac	7	Reisz Hersch	7	Reiser Mechel	81½)	7	Reischer Mechel	
	Pusty plac	8	Beer Eisyk	8	Beer Jakob	82	8	Beer Jakob	
	Pusty plac	9	Spd. Krypa Josela	9	Spd. Straucha Szymona	83	9	Strach Sauwel	
	Pusty plac	101	Sztas Hersko	101	Haber Majer	84			
	Pusty plac	99	Trechter Leisor	99	Schwarda Moses	85			
14	Zelik Ustriker	12	Reszpolder Feige	12	Erlich Leib	86			
13	Zelik Ustriker	11	Erlich Leib	11	Erlich Leib	87			
					Gmina Izraelicka	88		Gmina Izraelicka	synagoga
12	Marko Dobromiler	13	Beer Josel	13	Soler Mechel	89	13	Soller Mechel	
11	Beri Moszko	14	Bereher Szymon	14	Bercher Szymon	90			
10	Beri manzel	15	Rudawski Herszko	15	Rudawski Wolf	91			
9	Jasiner Moszko	16	Welzman Salomon	16	Welzman Mendel	92		Welzman Mendel	
8	Jonas Abraham	17	Jones Abram	17	Hechel Leib Jonas	93	17	Chechel Leib	
			Ogród nr 16	142	Welzman Juda	94	142	Scharf Berich	

Nr stary	Właściciel w 1789 r.	Nr 1820	Właściciel w 1820 r.	Nr 1852	Właściciel w 1852 r.	Parc. bud.	Nr 1867	Właściciel w 1867 r.	uwagi
7	Wolf Jozef	18	Ogród nr 17	134	Katz Abendel	95			
			Durst Elia	18	Gmina Izraelicka	96	18	Gmina Izraelicka	cheder
			Gmina Izraelicka		Gmina Izraelicka	97		Gmina Izraelicka	mykwa
				141	Beer Berl	98			budynek rozebrano
		23	Baran Michał	23	Singer Aron	99			
		19	Wenig Szmurł	19	Wenig Mordko	100,101	19	Wenig Chane	
		22	Kohut Danko	22	Singer Aron	102	22	Singer Aron	zajazd
		21	Singer Sender	21			21		
		20	Roth Josel Szmurł	20	Roth Josel I Dawid	103,104	20	Tratter Jankel	
				114	Reichman Leib	105			
				153	Singer Wolf	106			
				128	Spindler Gerschon	107			nr miejski 83
				129	Bidnik Abraham	108	129	Hier Mendel	nr domu miejski 129
				122	Glück Zellman	109	129	Scheinbach Joine	
				152	Glück Hersch	110	152	Korman Leib Hersch	garbarnia
				108	Koza Dawid	111			
		95	Szabla Tobiasz	95	Haber Tobias	112	95	Schor Gedale	
				136	Alter Hersch	113			
		96	Hopta Iwan	96	Machniewicz Ilko	114			rozebrany w 1872 r.
			Grunt nr 76	116	Tarczanin Stefan	115			rozebrany w 1872 r.
			Grunt nr 76	51	Nycz Błażej	116			rozebrany w 1872 r.
					Gmina Izraelicka	117		Gmina Izraelicka	bud. gospodarczy
			Grunt nr 76	125	Sztyń Danko	118			rozebrany w 1872 r.
	Grunt dworski	98	Fedak Stefan	98	Spad. Fedaka Andrzeja	119			
	Grunt dworski	50	Machniewicz T.	50	Machniewicz Michał	120	50	Bazyli Machniewicz	
	Grunt dworski		Grunt dworski	1	Dominium	121			
57	Machnow Stefan	49	Machniewicz W.	49	Machniewicz Waśko	122	49	Machniewicz Michał	
56	Sztyń Leszko	48	Sztyń Andrzy	48	Sztyń Michał	123,124	48	Cybulski Jan	młyn wodny
			Grunt nr 49	151	Schwarzthal Hersch	125			
			Grunt Dominium	154	Dominium	126	154	Dominium	karczma
55	Dominium	47	Dominium	1	Dominium (dwór)	127	1	Dominium	dwór
				1	Dominium	128			b. gospodarczy

Nr stary	Właściciel w 1789 r.	Nr 1820	Właściciel w 1820 r.	Nr 1852	Właściciel w 1852 r.	Parc. bud.	Nr 1867	Właściciel w 1867 r.	uwagi
				1	Dominium	129			b. gospodarczy
54	Siwiński Jakob	53	Sawiński Kazio	53	Sawiński Michał	130	53	Sawiński Michał	
53	Wojtów Miśko	54	Baran Michał	54	Baran Szuyda Iwan	131	54	Baran Szuyda Jan	
				150	Baran Szuyda Fedio	132	150	Baran Fedio	
52	Sawczak Jędrzey	55	Sawczak Iwan	55	Sawczak Iwan	133	55	Sawczak Waśko	
		94	Sawczak Fedio		Do gosp. nr d.146				
51	Woźny Stefan	56	Woźny Michał	56	Woźny Iwan	134	56	Woźny Jan	
68	Hętosz Leszko	57	Hentosz Iwan	57	Hentosz Klucznik Iwan	135	57	Hentosz Michał	
50	Podolak Iesio	58	Podolak Iwan	58	Podolak Michał	136	58	Podolak Iwan i Fedio	
65	Załuba Michał	59	Żołobecki Michał	59	Chlista Jędrzej	137	59	Chlista Michał	
49	Świdzki Dmytro	60	Tkaczow Iwan	60	Tkaczow Iwan	138	60	b.d.	
		97	Świdzki Danko	97	Świdzki Waśko	139	97	Świdzki Danko	
48	Chłysta Michał	61	Chlista A. i W.	61	Chlista Leszko	140	61	Chlista Waśko	
64	Chłysta Paweł	62	Chlista Iwan	62	Chlista Iwan	141	62	Chlista Jan	
47	Homiak Michał	63	Woźny Andrzy	63	Chlista Iwan	142	63a	Woźny Jan	
				158	Chlista Iwan	143	63b	Woźny Antoni	
46	Żałobak Jędrzey	64	Janków Fedio	64	Janków Michał	144	64	Janków Michał	
45	Gebet Michał	65	Hopta Michał	65	Roth Schyja	145	65	Wojtów Mikołaj	
45	Gebet Waśko	66	Gebet Stefan	66	Gebet Waśko	146	66	Gebet Waśko	
43	Wasko Dmitro	67	Łiszega Iwan	67	Łieszega iwan	147	67	Łieszega Iwan	
44	Wojtow Jędrzy	69	Wojtów Stefan	69	Wojtów Iwan	148	69	Wojtów jan	
26	Daszkiewicz I.	36	Daszkiewicz S.	36	Woźny Waśko	149	36	Woźny Michał	
42	Kohut Iwan	70	Bury Petro	70	Bury Kohut Iwan	150	70	Bury Kohut Fedio	
		71	Kohut Antoni	71	Kohut Andrzej	151	71	Kochut Andryi	
40	Fedio Iwan	72	Fedyk Iwan	72	Fedyk Waśko	152	72	Fedyk Waśko	
40	Fedio Iwan	74	Podolak Wasko	74	Hentosz Fedio	153	74	Hentosz Fedio	
39	Hentosz iwan	75	Chlista Mikołaj	75	Chllista Iwan	154	75	Chlista jan	
37	Styń Miśko	76	Sztyń Iwan	76	Sztyń Iwan	155	76	Sztyń Slizyk Wasko	
38	Woźny Michał	77	Futryk Waśko	77	Hentosz Andrzej	156	77	Hentosz Andreas	
35	Wasko Iwan	78	Hopta Waśko	78	Hopta Waśko	157	78	Hopta Waśko	
63	Humelicz Iwan	79	Humelicz A.	79	Chlista Michał	158	79	Chlista Michał	
36	Zubel Michał	80	Machniewicz I	80	Zakalata Andrzej	159	80	Zakalata Andreas	

Nr stary	Właściciel w 1789 r.	Nr 1820	Właściciel w 1820 r.	Nr 1852	Właściciel w 1852 r.	Parc. bud.	Nr 1867	Właściciel w 1867 r.	uwagi
35	Prokopy Ilko	81	Fedak Iwan	81	Alter Simon	160	81	Alter Simon	
34	Humelicz Tymko	82	Humelicz Iwan	82	Humelicz Mikołaj	161	82	Humelicz Mikołaj	
62	Baran Iwan	83	Kohut Mikołaj	83	Baran Iwan	162	83	Baran Michał	
33	Baran Michajło	84	Baran Iwan	84	Baran Marcyszyn Iwan	163	84	Marciszyn Wąsko	
32	Zakalata Iwan	85 102	Korzeniowski I. Zakalata Iwan	84 102	Korzeniowski Iwan Zakalata Iwan	164 165	84 102	Korzeniowski Iwan Zakalata Iwan	
31	Jurko Iwan	86 87	Jurkow Iwan Jurkow Wąsko	87	Jurków Iwan	166	87	Jurków Iwan	
30	Hentysz Iwan	88	Hentosz Iwan	88	Hentosz Iwan	167	88	Hentosz Jan	
29	Hentosz iwan	89	Hentosz Iwan	89	Hentosz Janiszyn Iwan	168	89	Hentosz Janiszyn Jan	
66	Łunio Leszko	91	Baran Lesko	91	Hentosz Kochaniszyn I.	169	91	Hentosz Jan	
28	Łunio Leszko	90	Łunio Wąsko	90	Spad. Łunina Wasła	170	90	Hentosz Michał	
2	Paczko Iwan	93	Gebet Pawło	93	Gebet Hryć	171	93	Gebet Michał	
27	Humen Senko	92	Sztyn Mikołaj	92	Protiniak Iwan	172	92	Protiniak Iwan	

Podstawowe informacje o gospodarstwach i budynkach na terenie Ustrzyk Dolnych w latach 1758–1881

Kolejność obiektów wg numeracji parcel budowlanych wyróżnionych na mapach symbolem *.

Budynek po północnej stronie drogi cesarskiej, przy granicy z Ustjanową, powstał ok. 1840 r.

1852 – nr domu **140**, właściciel **Strauss Hersch** (p.b. nr *1)

parcela budowlana powierzchnia 155,65 m²

1867 – nr domu **140**, właściciel **Walzman Juda**

Ok. 1870 na miejscu tego obiektu powstały dwa nowe (parcele budowlane nr *1/1 i *1/2). Część budynku nr 1/1 znajdowała się na gruntach Ustjanowej.

* * *

Karczma i budynki gospodarcze przy granicy z Ustjanową, na południe od drogi cesarskiej, zbudowane ok. 1840 r. Do tego obiektu należała rola po drugiej stronie Strwiąża wykupiona od dworu.

1852 – nr domu **139**, właściciel **Erlich Mendel & Eisenhandler Jacob** (p.b. nr *2, karczma)

parcela budowlana powierzchnia 2263,08 m²

rola   powierzchnia 7789,39 m²

pastwisko   powierzchnia 793,19 m²

łącznie   **1 0845,67 m²**

1867 – nr domu **139**, właściciel **Erlich Mendel**

Budynki te zlikwidowano w 1872 r. podczas budowy kolei. Przez miejsce, gdzie w przeszłości stały zabudowania przebiega współcześnie torowisko.

* * *

Niewielki budynek przy drodze do Ustjanowej powstał ok. 1830 r.

W latach 1848–1850 zamieszkiwał w tym domu rzemieślnik Jan Hryniewiecki (prawdopodobnie kowal).

1852 – nr domu **124**, właściciel **Preszel** vel **Preschal Abraham** (p.b. nr *3)

parcela budowlana powierzchnia 151,45 m²

1867 – nr domu **124**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 r. budynek nr p.b. *3 rozebrano, na jego miejscu powstał nowy znacznie większy dom tym samym numerze.

* * *

Niewielki budynek po północnej stronie do Ustjanowej powstał ok. 1830 r. na gruncie wydzielonym z gospodarstwa nr 87.

1852 – nr domu **123**, właściciel **Kalb Izrael** (p.b. nr *4)

parcela budowlana powierzchnia 104,53 m²

1867 – nr domu **123**, właściciel – brak danych

* * *

Karczma przy drodze do Ustjanowej, na prawym brzegu Strwiążka, powstała ok. 1830.

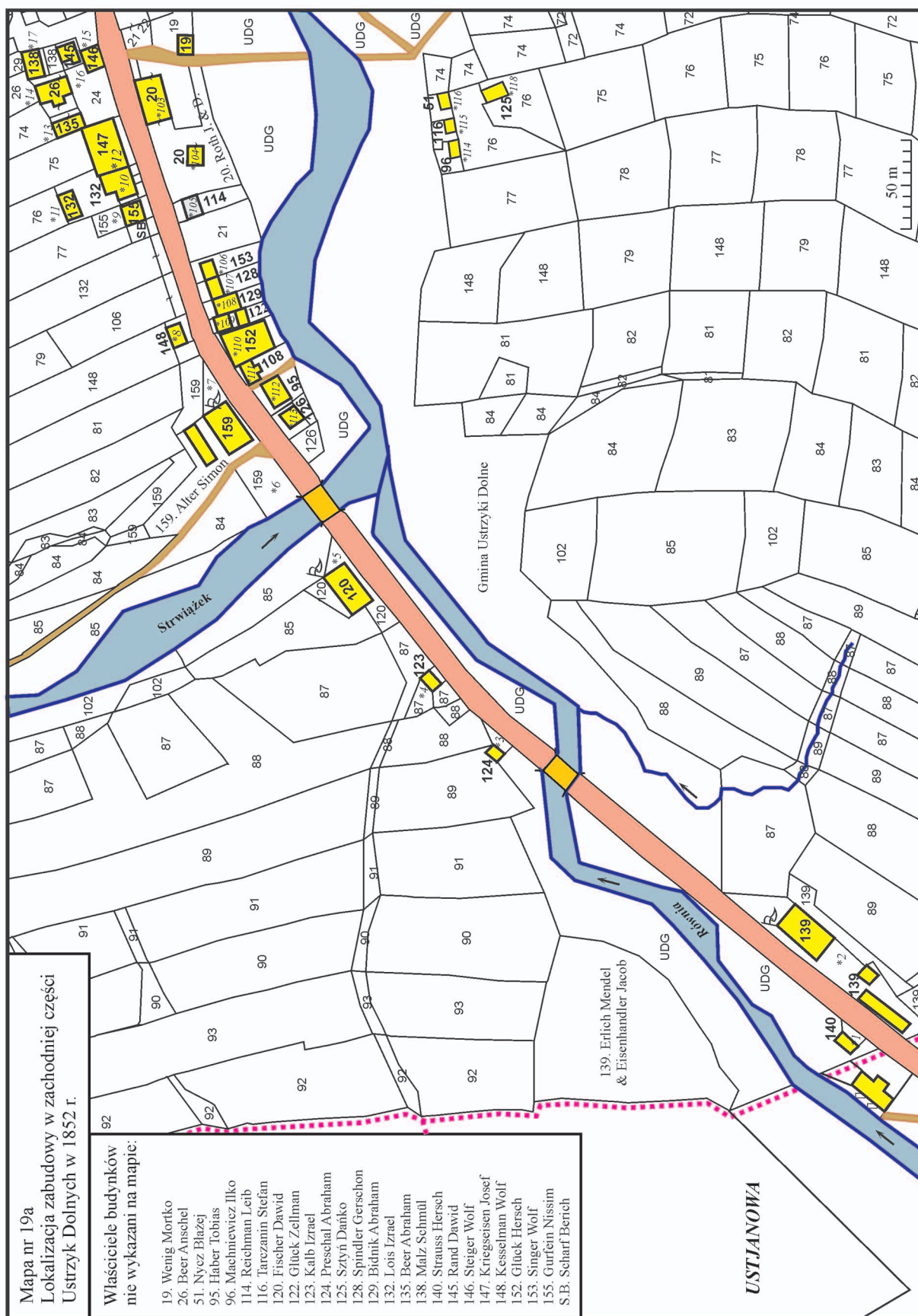
1852 – nr domu **120**, właściciel **Fischer Dawid** (p.b. nr *5, karczma)

parcela budowlana powierzchnia 788,62 m²

ogród   powierzchnia 173,71 m²

1867 – nr domu **120**, właściciel **Fischer Mortko**

Około 1870 budynek nr p.b. *5 rozbudowany został od strony północnej.

Karczma na skrzyżowaniu drogi głównej i drogi do Strwiążka powstała na gruntach wykupionych z gospodarstw chłopskich nr 82, 83, 84.

1841 – nr domu miejski **81**, właściciel *Alter Simon* (transakcja wpisana do ksiąg gruntowych 12.08.1841)

1848 – nr domu miejski **81**, właściciel *Alter Simon*

1852 – nr domu **159**, właściciel *Alter Simon* (karczma nr p.b. *6 i p.b. nr *7)

parcele budowlane powierzchnia 2740,31 m²

rola powierzchnia 697,89 m²

pastwisko powierzchnia 478,10 m²

łącznie **4052,21 m²**

1867 – nr domu **159**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 r. nastąpiła rozbudowa budynku głównego w kierunku wschodnim, zlikwidowany został natomiast duży obiekt gospodarczy na zapleczu karczmy.

* * *

Ok. 1835 r. Wolf Kesselmann wykupił część gruntów gospodarstwa nr 80 rodziny Zakałatów i przy drodze głównej zbudował ok. 1840 r. dom.

1852 – nr domu **148**, właściciel *Kesselman Wolf* (p.b. nr *8)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	188,44	0,98
ogrody	0,00	0,00
role	17038,75	88,55
łąka	1906,83	9,91
pastwiska	107,64	0,56
razem	1 9241,66	

1870 – nr domu **148**, *Kesselman Wolf*

Ok. 1870 r. budynek nr p.b. *8 rozebrano, na jego miejscu powstał nowy znacznie większy dom tym samym numerze.

* * *

Ogród z niewielkim pastwiskiem przy drodze głównej, wykupiony pod budowę domu z gruntów gospodarstwa nr 77.

1852 – nr domu **0**, właściciel *Scharf Berich*

ogród powierzchnia 108,28 m²

pastwisko powierzchnia 47,35 m²

łącznie powierzchnia **155,64 m²**

1867 – nr domu **0**, właściciel – brak danych

Na parceli tej ok. 1870 r. powstał nowy budynek p.b. nr *9/1

* * *

Budynek przy drodze głównej, powstał ok. 1845 r. na gruntach wykupionych z gospodarstwa nr 77.

1852 – nr domu **155**, właściciel *Gurfein Nissim* (p.b. nr *9)

parcela budowlana powierzchnia 193,54 m²

ogród powierzchnia 209,66 m²

łącznie **403,20 m²**

1867 – nr domu **155**, właściciel *Gurfein Nussim*

1881 – *Nussen i Feige Gurfein* handlarze solą

Około 1870 r. na zapleczu tego budynku powstało jeszcze trzy nowe.

Posesja z dwoma dużymi budynkami przy drodze głównej wydzielona przed 1835 r. z gruntów gospodarstwa nr 76.

1834 – nr domu **110**³, właściciel *Alter Hersch* (umowa kupna wpisana do księgi gruntowej 10.07.1834r.)

1848 – nr domu **110**, właściciel *Luis Srul* (10.07.1843)

1852 – nr domu **132**, właściciel *Lois* vel *Leis Izrael I* (p.b. nr *10 i *11)

parcela budowlana powierzchnia 416,60 m²

ogród powierzchnia 567,49 m²

rola powierzchnia 3062,59 m²

pastwisko powierzchnia 127,74 m²

łącznie **4174,43 m²**

1855 – nr domu **110**, właściciel *Luis Srul*

1859 – nr domu **132**, właściciel *Lois Izrael I*

1867 – nr domu **132**, właściciel *Piotrowski Wojciech*

Z zapisów w kronice szkolnej wynika, że od ok. 1870 r. na posesji funkcjonowała szkoła.

Po roku 1852 na parceli gruntowej nr 17 należącej do tejże realności powstały dwa budynki nr p.b. *175 i *176 położone 50 m na zachód od domu właściciela gruntu.

* * *

Obiekt zlokalizowany na zachód od rynku przy drodze głównej. Nie można wykluczyć istnienia w tym miejscu budynku (karczmy dworskiej) jeszcze w XVIII w. Wskazują na to wrysy na mapie F. Miega i mapach drogowych oraz mętna adnotacja w księdze gruntowej, że budynek nie był ujęty w pierwotnym systemem numeracji.

W 1849 r. plac i dom zajezdny nr **147** od Wincentego Laskowskiego nabyli *Izrael Lois i Majer Haber*. W roku 1851 posesję nr **147** nabył *Józef Kriegseisen* aptekarz

1852 – nr domu **147**, właściciel *Kriegseisen Josef* (p.b. nr *12)

parcela budowlana powierzchnia 623,88 m²

W 1853 r. wykazano tu w tym budynku Grzegorza Kamińskiego siodlarza

1871 – nr 147 Józef Kriegseisen sprzedał posesję nr **147** Wojciechowi i Franciszce z Rutkowskich Pietrowiczowskim (Piotrowskim)⁴.

1872 – Na mocy testamentu Wojciecha Piotrowskiego posesję przejęli żona Franciszka i dzieci Władysław, Antonina i Otylia⁵. ()

Budynek nr p.b. *12 ok. 1870 r. powiększono w kierunku północnym.

* * *

Obiekt zlokalizowany na zachód od rynku. Budynek ten powstał ok. 1835 r. na ogrodzie posesji nr 26.

1852 – nr domu **135**, właściciel *Beer Abraham* (p.b. nr *13)

parcela budowlana powierzchnia 204,52 m²

1867 – nr domu **135**, właściciel – brak danych,

---

³ Numer 110 wpisany został n skutek pomyłki, w tym samym czasie istniał w Ustrzykach drugi dom o takim samym numerze.

⁴ Grundbuch s. 45.

⁵ Grundbuch s. 64.

Obiekt zlokalizowany na zachód od rynku. Budynek na tej parceli powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **26**, właściciel *Malz Josel*

ogród powierzchnia 345,28 m²

1850 – nr domu **26**, właściciel *Malz Schmul syn Josela*

1852 – nr domu **26**, właściciel *Beer Ansel* (p.b. nr *14)

parcela budowlana powierzchnia 418,85 m²

ogród powierzchnia 668,26 m²

łącznie **1087,11 m²**

1867 – nr domu **26**, właściciel *Beer Hersch*

Ok. 1870 r. budynek na p.b. nr *14 rozebrano, na tej samej działce powstał nowy dom.

* * *

Dom przy drodze głównej na zachód od Rynku, powstał ok. 1835 r.

1852 – nr domu **146**, właściciel *Steiger Wolf* (p.b. nr *15)

parcela budowlana powierzchnia 130,47 m²

1867 – nr domu **146**, właściciel *Sawczak Jan*

* * *

Posesja zlokalizowana na zapleczu zachodniej pierzei Rynku, dom ten powstał ok. 1840 r. na działce wydzielonej z placu miejskiego.

1852 – nr domu **145**, właściciel *Rand Dawid* (p.b. nr *16)

parcela budowlana powierzchnia 175,06 m²

1867 – nr domu **145**, właściciel *Kesselman Wolf*

Budynek nr p.b. *16 został powiększony w części północno zachodniej.

* * *

Dom zlokalizowany na zapleczu zachodniej pierzei Rynku, dom ten powstał ok. 1835 r. na działce wydzielonej z placu miejskiego.

1852 – nr domu **138**, właściciel *Malz Smül* (p.b. nr *17)

parcela budowlana powierzchnia 189,75 m²

ogród powierzchnia 123,92 m²

łącznie **313,67 m²**

1867 – nr domu **138**, właściciel – brak danych

1872 – Samuel Hönig, uzyskał koncesję na prowadzenie w tym budynku gospody⁶.

Ok. 1870 r. budynek p.b. nr *17 zlikwidowano, na jego miejscu i na działkach sąsiednich powstał nowy duży dom o tym samym numerze.

* * *

Budynek w zachodniej pierzei Rynku przy drodze głównej, istniał przed 1786.

1820 – nr domu **24**, właściciel *Haspel Szlama* (w fasji zapisano Samson Haspel, zaś w uwagach Szerncka Maier)

ogród powierzchnia 233,78 m²

1850 – nr domu **24**, właściciel *Haspel Wolf syn Szlamy*

---

⁶ Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 216, sygn. 1.

1852 – nr domu **24**, właściciel **Haspel Wolf** (p.b. nr *18)

parcela budowlana powierzchnia 473,20 m²

ogród powierzchnia 655,57 m²

łącznie **1128,77 m²**

1855 – nr domu **24**, właściciel **Haspel Wolf**

1867 – nr domu **24**, właściciel **Chaspel vel Haspel Haje**

1868 – dekret dziedzictwa. Po zmarłym 13 09 1863 r. Wolfie Haspelu posesję odziedziczyli Gittel z Hasplów Rothman i jej brat Kiwa Haspel.

1873 – nr domu **24**, właściciel **Haspel Wolf**⁷

1877 – Gittel z Hasplów Rothman zrzekła się swych praw do dziedzictwa na rzecz brata. ¼ własności tej posesji posiadali Dwojra i Gerschon Hochdorf⁸.

Ok. 1870 r. wschodnią część budynku przebudowano. Z dawnej parceli budowlanej nr p.b. *18 wydzielono dwie nowe nr 18/1 i 18/2.

* * *

Budynek w zachodniej pierzei Rynku, istniał przed 1786 r.

1820 – nr domu **25**, właściciel **Daniel Jankiel**

ogród powierzchnia 215,80 m²

1850 – nr domu **25**, właściciele – spadkobiercy **Daniela Leiba syna Jankla**

1852 – nr domu **25**, właściciel **Daniel Manasze** (p.b. nr *19)

parcela budowlana powierzchnia 151,21 m²

ogród powierzchnia 217,51 m²

łącznie **368,72 m²**

1854 – wzmiankowany **Daniel Majer** (jako poborowy)

1867 – nr domu **25**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 r. zachodnią część budynku rozbudowano i nadano nr p.b. *19/1. Po drugiej stronie ogrodu wydzielono nową p.b. o nr *19/2 na której powstał nowy dom.

* * *

Budynek w zachodniej pierzei Rynku, powstał ok. 1825 r. na działce wydzielonej z placu miejskiego.

1834 – nr domu **104**, właściciel **Schester Feiwe vel Toiwa** (posesja wpisana do ksiąg gruntowych 2.07.1834 r.)

1848 – nr domu **104**, właściciel **Schester Feiwe**

1852 – nr domu **104**, właściciel **Żupnik Boruch** (p.b. nr *20)

parcela budowlana powierzchnia 88,75 m²

1867 – brak danych

Ok. 1870 na miejscu poprzedniego powstał nowy większy budynek poszerzony od strony rynku.

---

⁷ Jest to przykład, jak długo czasami dokumentacja nie była aktualizowana. Wolf Haspel zmarł w 1863 r., zaś dziesięć lat później nadal figurował jako właściciel domu nr 24.

⁸ Grundnuch, s. 101, 114.

Budynek na zapleczu zachodniej pierzei Rynku, zbudowany ok. 1830 r. na działce wydzielonej z placu miejskiego.

1838 – nr domu **111**, właściciel **Peysach Amos** (*Do księgi gruntowej transakcja kupna parceli wpisana została 12.08.1838 r.*)

1848 – nr domu **111**, właściciel **Peysach Amos**

1852 – nr domu **111**, właściciel **Soifer Leib** (p.b. nr *21)

parcela budowlana powierzchnia 55,73 m²

1855 – nr domu **111**, właściciel **Alter Hersch**

1867 – nr domu **111**, właściciel **Singer Moses Ber**

Ok. 1870 na miejscu poprzedniego powstał nowy większy budynek poszerzony od strony zachodniej.

* * *

Budynek na zapleczu zachodniej pierzei Rynku, zbudowany ok. 1825 r. na działce wydzielonej z placu miejskiego.

1834 – nr domu **103**, właściciel **Singer Icik** (*2.07.1834 r. wpisano posesję do ksiąg gruntowych*)

1848 – nr domu **103**, właściciel **Singer Icik**

1852 – nr domu **103**, właściciel **Messer Abraham** (p.b. nr *22)

parcela budowlana powierzchnia 69,85 m²

1867 – brak danych

Ok. 1870 r. budynek poszerzony został od strony wschodniej.

* * *

Posesja w północno zachodnim rogu Rynku. Budynek na tej parceli powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **27**, właściciel **Rösler Kiwa**

ogród powierzchnia 285,93 m²

1850 – nr domu **27**, właściciel **Rösler Kiwa**

1852 – nr domu **27**, właściciel **Kaczka Moses** (p.b. nr *23)

parcela budowlana powierzchnia 175,89 m²

ogród powierzchnia 189,04 m²

łącznie 369,94 m²

1855 – nr domu **27**, właściciel **Roth Simche** dopisano **Röfler Scheidel**

1867 – nr domu **27**, właściciel **Tulper Salomon** i **Rösler Scheidel**

* * *

Posesja zlokalizowana w sąsiedztwie współczesnego skrzyżowania ul. Bełskiej i Pionierskiej.

Prawdopodobnie w tym miejscu stał dom rodziny Żupników nr 28, którzy ok. 1830 r. przenieśli się (zachowując numer) do nowego domu w pierzei północnej. Na pustej parceli powstał dom nr **115**.

1838 – nr domu **115**, właściciel **Hier Froim** (*Transakcja wpisana do ksiąg gruntowych 1.09.1838*)

1852 – nr domu **115**, właściciel **Goldschmidt Salomon** (p.b. nr *24)

parcela budowlana powierzchnia 98,42 m²

ogród powierzchnia 160,51 m²

łącznie 258,93 m²

1867 – nr domu **115**, właściciel – brak danych

W domu tym wykazano kilka wpisów metrykalnych pracowników dworskich.

Ok. 1870 r. na miejscu poprzedniego powstał nowy znacznie większy nowy budynek poszerzony od strony wschodnie i zachodniej.

W sąsiedztwie tego budynku z gruntów gospodarstwa nr 74 wydzielono parcelę budowlaną nr *182, na której ok. 1865 r. powstał nowy dom. Z gruntów gospodarstwa nr 72 wydzielono parcelę budowlaną nr *183, na której ok. 1865 r. powstał kolejny nowy dom.

1772 – *Chopta Jurko*

1789 – nr domu stary **67**, właściciel *Chopta Andryj*⁹

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3585,47	5,97
role	48203,52	80,31
łąka	323,09	0,54
pastwiska	7907,80	13,18
razem	60019,88	

W 1792 r. stelmach Michał Korzeniowski zawarł związek małżeński z Pazią córką Andrzeja Chopty, skutkiem czego gospodarstwo z czasem przeszło w jego ręce. M. Korzeniowski sprzedał Dominium swoją posesję nr d. stary **19**, zaś nowy dom i warsztat zbudował przy współczesnej ul. Bełskiej.

1820 – nr domu **29**, właściciel *Korzeniowski Jan* z bratem *Michałem*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2393,57	4,07
role	48203,52	81,94
łąka	323,09	0,55
pastwiska	7907,8	13,44
razem	58827,98	

1850 – nr domu **29**, właściciel *Korzeniowski Jan syn Michała*

1852 – nr domu **29**, wł. *Korzeniowski Jan*
(p.b. nr *26)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	442,67	1,40
ogrody	921,06	2,92
role	26256,66	83,28
łąka	963,40	3,06
pastwiska	2749,98	8,72
pastwiska zakrz.	194,67	0,62
razem	31528,44	

1860 – *Korzeniowski Jan syn Michała* – stelmach

1867 – nr domu **29**, właściciel *Korzeniowski Jan*

Na parceli budowlanej nr 26 rozebrano ok. 1860 r. budynek gospodarczy, natomiast w ogrodzie za budynkiem powstał nowy dom mieszkalny nr parceli budowlanej *178.

1881 – nr domu **29**, właściciel *Korzeniowski Iwan*

1852 – nr domu **161**, wł. spadkobiercy
Korzeniowskiego Jana (p.b. nr *27)

Powierzchnia w m ²	%
223,68	0,73
172,42	0,57
25060,30	82,22
1355,91	4,45
2676,76	8,78
192,21	0,63
30479,36	

W budynku tym wykazany *Stanisław Bryk* kowal syn Teodora.

Ok. 1870 r. na miejscu wcześniejszego powstał nowy nieco większy budynek o nr p.b. *27. W ogrodzie przy drodze powstały dwa nowe budynki nr p.b. *179 i *180. Z kolei ogród na południe od drogi o nr p.gr. 30, przekształcony został na parcelę budowlaną, jednak budynek powstał na niej dopiero ok. 1880 r.

⁹ Pod koniec XVIII w. zabudowania tego gospodarstwa znajdowały się przy obecnej ul. Nadgórnej ok. 80 m na wschód od skrzyżowania z ul. Gombrowicza.

Posesja zlokalizowana w roku pierwotnej północnej pierzei Rynku w sąsiedztwie współczesnego skrzyżowania ul. Bełskiej i Pionierskiej. Istniała od początku istnienia miasta. Zamieszkująca ją rodzina Grodeckich używała również przydomku Szewc vel Szwiec.

1758 – **Wawrzyniec Szwiec** syn Jacka

1772 – **Bartłomiej Szewc** burmistrz syn Wawrzyńca

1789 – nr domu stary **25** – **Bartko Grodecki**

Ogród o pow. 1079,00 m²

1820 – nr domu **30**, właściciel **Gródecki Antoni** (p.b. nr 28)

Ogród o pow. 1079,00 m²

Dzierżawił 1 7940,10 m² gruntu dworskiego.

W roku 1831 w budynku tym odnotowany został Bazyli Pizyk policjant

1848 – nr domu **30**, właściciel **Grodecki Antoni**

1850 – nr domu **30**, właściciel **Grodecki Iwan syn Antoniego**

1852 – nr domu **30**, właściciel **Gródecki Iwan** (p.b. nr *28)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	158,43	0,53
ogrody	0,00	0,00
role	16964,74	56,85
łąki	1340,77	4,49
łąki zakrzaczone	5325,76	17,85
pastwiska zakrzaczone	6053,36	20,28
razem	2 9843,06	

W ogrodzie tegoż gospodarstwa ok. 1860 r. powstał nowy budynek nr p.b. *181.

Ogród gospodarstwa nr 30 przekształcono na parcelę budowlaną, ok. 1880 powstał na niej nowy dom.

1873 – **Grodecki Jan syn Antoniego**

Dwie posesje w zlokalizowane w zachodniej części starej pierzei północnej. Mieszkające w nich rodziny były blisko spokrewnione efektem czego było wspólne posiadanie części gruntów/

1758 – **Danko Suhar Stelmach**

1758 – **Kowal Danko** (dopisek: w Browarku siedzi)

1772 – **Suhar Stelmach Fedio**

1772 – **Kowal Danko vel Janko**

1789 – nr d. stary **24**, wł. **Stelmach Wasko**

1789 – nr d. stary **D¹⁰** – **Kowal Michał syn Danka**

Ogród powierzchnia 901,54 m²

W domu tym do końca XVIII wieku wykazywani byli przedstawiciele rodziny Kowali.

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	1047,44	1,74
role	47201,87	78,28
łąki	5788,81	9,60
pastwiska	6260,54	10,38
razem	6 0298,66	

Grunty rolne gospodarstw nr **31** i **32** odziedziczone zostały po Michale Kowalu

1815 – zmarł Michał Stelmachow w wieku 60 l.

1820 – nr d. **31**, wł. **Stelmach Jan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	901,54	3,83
role	17586,43	74,68
łąki	1929,6	8,19
pastwiska	3130,27	13,29
razem	2 3547,84	

nr d. **31 i 32**

Powierzchnia w m ²	%
0,00	0,00
10774,38	100,00
0,00	0,00
0,00	0,00
1 0774,38	

nr **32 Hentosz And.¹¹**

Powierzchnia w m ²	%
1045,44	3,89
18841,06	70,10
3859,21	14,36
3130,27	11,65
2 6875,98	

1824 – zmarła Anna Kowalka zwana Stelmachowa¹²

1848 – nr d. **31**, wł. **Stelmachow Iwan**

1848 – nr d. **32 Hentosz Andrzej**

1850 – nr d. **31**, wł. spad. **Chomy Dmytra**

1850 – nr d. **32 Hentosz Antoszek syn Andrzeja**

1852 – nr domu **31**, właściciel **Woźny Michał** (p.b. nr *29)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	177,25	0,58
ogrody	356,33	1,17
sady	217,76	0,72
role	25511,63	83,81
łąki	717,01	2,36
pastwiska	3270,36	10,74
pastwiska zakrz.	189,04	0,62
razem	30441,38	

1852 – nr domu **32**, wł. **Hentosz Antoni** (p.b. nr *25 i *30)

Powierzchnia w m ²	%
412,93	1,18
776,26	2,22
99,88	0,29
2 3784,65	68,16
275,71	0,79
9367,26	26,84
179,57	0,51
3 4896,26	

Sytuację własnościową posesji wyjaśnia podwójne małżeństwo Anny żony Jana Stelmacha, zaś po jego śmierci Dymitra Woźnego vel. Choma

1867 – nr domu **31**, właściciel **Hamer Anna**

1881 – nr domu **31**, właściciel **Woźny Dmytro**

Przy domostwie znajdowała się kuźnia.

W księgach metrykalnych odnotowano kowali Antoniego Hentosza i jego syna Michała.

1867 – nr domu **32**, właściciel **Hentosz Anton**

1881 – nr domu **32**, właściciel **Hentosz Anton**

¹⁰ Z nieznanых przyczyn w fasji z 1820 r. dla tego budynku użyto litery D, zamiast cyfry 23.

¹¹ Andrzej Hentosz zawarł w 1816 r. związek małżeński z Marianną Stelmach dziedziczką posesji i gruntów.

¹² Anna była przypuszczalnie córką Michała Kowala zamężną za Michałem Stelmachem.

Posesja w zlokalizowana w środkowej części starej pierzei północnej.

1758 – **Bury Tkacz Iwan**

1772 – **Tkacz Michał**

1789 – numer domu stary **22**, **Futryk Michał**

Przed rokiem 1805 posesja uległa podziałowi pomiędzy gospodarstwa nr 33 i 34.

1820 – nr domu **33**, właściciel **Gródecki Jan**

ogród – powierzchnia 960,92 m²

Prócz tego właściciel dzierżawił 1 7332,11 m²
gruntu dworskiego.

1848 – nr domu **33**, właściciel **Grodecki Jan**

1850 – nr domu **33**, właściciel **Wiktor Riedl**

1852 – nr domu **33**, wł. **Gluszkiewicz Franciszek**
(p.b. nr *31)

parcela budowlana powierzchnia 150,28 m²

ogród powierzchnia 173,59 m²

rola powierzchnia 982,47 m²

łącznie **1306,34 m²**

1855 – nr domu **33**, właściciel **Krasnosielski**
Aleksander pisarz gminny

1870 – nr domu **33**, właściciele **Hanslinger Hen-**
ryk i Józefa.

1879 – nr domu **33**, właścicielka **Hanslinger Jó-**
zefa.

1820 – nr domu **34**, wł. **Futryk Stefan**

ogród – powierzchnia 1922,41 m²

1848 – nr domu **34**, wł. **Futryk Stefan**

1850 – nr domu **34**, wł. **Roth Schyja**

1852 – nr domu **34**, właściciel **Hentosz**
Hryć (p.b. nr *32)

parcela bud. powierzchnia 108,11 m²

ogród powierzchnia 173,59 m²

rola powierzchnia 1041,16 m²

łąka powierzchnia 118,53 m²

łącznie **1267,77 m²**

1867 – nr domu **34**, właściciel **Futryk Jan**
Sytuacja własnościowa tego budynku była
bardzo skomplikowana, jako mieszkańcy
wykazywane są rodziny:

1870 – Michał Niemrec kowal, żona Teodo-
ra wdowa po Iwanie Futryku.

1871–1880 – Iwan Hentisz zwany Futrykiw
s. Hrehora

1869–1880 – Iwan Futryk s. Iwana

* * *

Posesja w zlokalizowana w środkowej części starej pierzei północnej.

Wszystko wskazuje na to, że na przełomie XVIII i XIX w. był to pusty plac, musiał na nim jednak
w przeszłości stać budynek, któremu nadano nr stary **21**.

1819 – nr domu **35**, w fasji przy tym numerze zapisano „Plac Pusty”, zaś w uwagach dopisano Futryk
Iwan, co wskazuje, że sytuacja własnościowa zmieniła się trakcie sporządzania dokumentu.

1820 – nr domu **35**, właściciel **Futryk Iwan**

ogród powierzchnia 1568,14 m²

1850 – nr domu **35**, właściciel **Tarczanin Jan** zakupił posesję przed 1850 r.)

1852 – nr domu **35**, właścicielka **Futryk Fedunia** (p.b. nr 33 i 34)

parcele budowlane powierzchnia 199,76 m²

rola powierzchnia 1069,66 m²

łąka powierzchnia 99,04 m²

łącznie **1368,46 m²**

1855 – nr domu **35**, właściciel **Tarczanin Jan**

1867 – nr domu **35**, właściciel – brak danych

Sytuacja własnościowa omawianego budynku była zagmatwana. Jako mieszkańcy wykazywani byli:

1833 – Franciszek Świdorski s. Antonie, żona Kasia c. Jurka Futryka

1841 – Iwan Futryk ż. Fedunia z Korzeniowskich (zm. w 1848 r.)

1844 – Hryć Hentosz, żona Pazia z Futryków (zmarł w 1860 r.)

Ok. 1870 na parceli bud. nr *34 i częściowo na sąsiednich powstał nowy duży budynek.

Dom usytuowany w północnej „nowej” pierzei rynku powstał na działce wydzielonej z posesji nr domu **28**

1850 – Właściciele posesji Nr d. **28 Żupnik Leib Mendel i Itzyk** spadkobiercy Jankla sprzedają część posesji **Chai Schwarzhthal**, do ksiąg gruntowych transakcję wpisano w 1857 r.¹³

1852 – nr domu **110**, właściciel **Schwarzhthal Hersch** (p.b. nr *35)
parcela budowlana powierzchnia 304,06 m²

1867 – nr domu **110**, właściciel – brak danych

1872 – Spadkobierczynie Chaji Schwarzhthal – **Gitla Bardach, Chane Gaertner i Ides Schwarzhthal**

* * *

Dom nr **28** powstał przed 1805 r., prawdopodobnie jednak siedziba rodziny Żupników znajdowała się pierwotnie w zachodniej pierzei rynku.

1820 – nr domu **28**, właściciel **Żupnik Jankiel** (W fasji zapisano Jakub Salt, zaś w uwagach Jankiel Żupnik)

Ogród o pow. 97,11 m²

Przypuszczalnie ok. 1830 r. rodzina Żupników zbudowała nową siedzibę w nowej północnej pierzei zachowując jednak stary numer.

1848 – nr domu **28**, właściciel **Żupnik Jankiel**

1850 – Nr d. 28, właściciele **Leib Mendel i Itzyk Żupnikowie** spadkobiercy Jankla

1852 – nr domu **28**, właściciel **Żupnik Mendel** (p.b. nr *36)

parcela budowlana powierzchnia 356,35 m²

ogród   powierzchnia 446,97 m²

łącznie   **803,32 m²**

1876 – nr domu **28**, właściciel **Żupnik Dwoira**

Ok. 1870 r. na miejscu budynku nr p.b. 36 powstały dwa nowe nr p.b. *36/1 i *36/2.

* * *

Dom usytuowany w północnej nowej pierzei rynku na działce wydzielonej z placu miejskiej powstał ok. 1845 r.

1852 – nr domu **162**, właściciel **Plasner Schmül** z Leska (p.b. nr *37)

parcela budowlana powierzchnia 165,90 m²

1867 – nr domu **162**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 budynek został rozbudowany w od strony północnej.

* * *

Dom usytuowany w północnej nowej pierzei rynku powstał na działce wydzielonej z placu miejskiej ok. 1840 r..

1852 – nr domu **144**, właściciel **Jojna Chaim** (p.b. nr *38)

parcela budowlana powierzchnia 163,31 m²

1867 – nr domu **144**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 budynek został rozbudowany w od strony północnej.

1872 – odnotowany został w tym budynku murarz Jan Łabucki rodem z Głogowa.

---

¹³ Grundbuch, s. 23.

Dom usytuowany w północnej nowej pierzei rynku powstał na działce wydzielonej z placu miejskiej powstał ok. 1830 r.

1838 – nr domu **112**, właściciel **Kozar Dawid** (*zakup transakcji wpisany do księgi gruntowej 9.05.1838 r.*)

1852 – nr domu **112**, właściciel **Preschal Mendel** (p.b. nr 39)

parcela budowlana	powierzchnia 274,35 m ²
ogród	powierzchnia 472,85 m ²
łącznie	747,20 m²

1867 – nr domu **112**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 r. na miejscu budynku nr 39 powstały dwa nowe: nr p.b. 39/1 i 39/2.

* * *

Dom usytuowany w północnej nowej pierzei rynku powstał na działce wydzielonej z placu miejskiej powstał przed 1825 r.

1825– nr domu **106**, właściciel **Karpiński Jakub** (*posesję do księgi gruntowej wpisano 6.07.1825 r.*)

W dokumentacji jednoznacznie zaznaczono, że parcela budowlana została wydzielona z rynku (Ringplatz).

1831 – zapisu metrykalnego wynika, że Jakub Karpiński prowadził w tym budynku traktiernię (jadłodajnię), w innym wpisie jego profesję podano jako austernik.

1834 – nr domu **106**, właściciel **Spindler Gerschon** (*zakupił posesję 2.07.1834 r.*)

Posesja została poszerzona w kierunku północnym o ogród odkupiony z gospodarstwa nr 36.

1848 – nr domu **106**, właściciel **Spindler Gerschon**

1852 – nr domu **106**, właściciel **Roth Schyja** (p.b. nr *40)

parcela budowlana	powierzchnia 352,70 m ²
ogród	powierzchnia 74,59 m ²
rola	powierzchnia 9081,49 m ²
pastwisko	powierzchnia 148,99 m ²
łącznie	9657,67 m²

1855 – nr domu **106**, właściciel **Roth Schyja i Preschl Mendel**

* * *

Dom usytuowany w północnej nowej pierzei rynku powstał na działce wydzielonej z placu miejskiej, powstał ok. 1835 r.

1837 – nr domu **121**, właściciel **Rothenberg Mechel** (*posesja wpisana do ksiąg gruntowych 1.08.1837*). Jednoznacznie podano, że działka wydzielona została z placu miejskiego.

1852 – nr domu **121**, właściciel **Rothenberg Mechel** (p.b. nr *41)

parcela budowlana	powierzchnia 299,23 m ²
ogród	powierzchnia 230,17 m ²
łącznie	529,41 m²

1852 – nr domu **121**, właściciel **Rothenberg Mechel**

1855 – nr domu **121**, właściciel **Rothenberg David Moses**

Na miejscu ogrodu przynależnego do tego gospodarstwa powstał ok. 1870 r. dość duży budynek nr p.b. *236.

Dom usytuowany w północnej nowej pierzei rynku powstał na działce wydzielonej z placu miejskiej, powstał ok. 1835 r.

1839 – nr domu **118**, właściciel Roth Josel (*transakcja wpisana do ksiąg gruntowych 13.08.1839 r.*)

1852 – nr domu **118**, właściciel **Roth Josel** (p.b. nr *42)

parcela budowlana powierzchnia 197,50 m²

ogród powierzchnia 595,15 m²

łącznie **792,65 m²**

1867 – nr domu **118**, właściciel **Roth Josel**

Przed 1875 r. na miejscu starszego powstał nowy budynek, który został powiększony w kierunku północnym.

* * *

Dwie posesje zlokalizowane na wschodnim krańcu starej północnej pierzei rynku.

1758 – Lesko Stelmach na miejscu Michała

Francuza

1772 – **Lesio Stelmach, Michailo** zięć przy nim

1789 – nr domu stary **20**, wł. **Michał Grodecki**

ogród powierzchnia 775,08 m²

1772 – **Michał Korzeniowski** stelmach

1789 – nr d. stary **19**, wł. **Michał Korzeniowski**

ogród powierzchnia 1391,90 m²

Brak wpisów w księgach metrykalnych wskazuje, że budynek został rozebrany.

W następnych latach nr stary 20 nadano powstałemu w sąsiedztwie domostwu Iwana Daszkiewicza

W 1792 r. Michał Korzeniowski zawarł związek małżeński Pazią córką Andrzeja Chopty z nr starego 67. W następnych latach na gruntach tego gospodarstwa zbudował nową siedzibę nr domu 29.

Przed 1805 r. place te i ogrody po Michale Korzeniowskim i Michale Grodzickim nabyło dominium z przeznaczeniem na siedzibę dla sędziego. Obie posesje zostały scalone.

Dworski Plac, nr domu **37**

ogród powierzchnia 775,08 m²

W latach trzydziestych XIX w. użytkownikiem obu ogrodów był Hentosz Iwan.

Dworski Plac nr domu **37**

ogród powierzchnia 1391,90 m²

Na początku lat dwudziestych XIX r. place te powiększono w kierunku południowym kosztem rynku, na południowym skraju powstał dom nr 37.

1824 – nr domu miejski **88**, właściciel **Opolski Ludwik** drogomistrz (*transakcję zakupu wpisano do ksiąg gruntowych 6.07.1824*)

1845 – posesję nr **37** zakupił **Riedl Wiktor** poczmistrz

1852 – nr domu **37**, właściciel **Riedl Wiktor** (p.b. nr *43, poczta)

parcela budowlana powierzchnia 891,56 m²

ogród powierzchnia 2602,62 m²

łąka + sad powierzchnia 2240,54 m²

łącznie **5017,25 m²**

1855 – nr domu **37**, właściciel **Riedl Wiktor**

Przed 1875 r. rozebrana została część budynku gospodarczego, zaś na jej miejscu powstał nowy obiekt.

4 sierpnia 1876 r. zarejestrowana została apteka Juliusza Riedla w Ustrzykach Dolnych¹⁴.

¹⁴ Wiener Zeitung, nr 202, Wien 3.09.1876, s. 13.

Posesja zlokalizowana w północno-wschodnim rogu Rynku (w pierwotnym zasięgu). Zabudowania istniały tu od początku istnienia miasta.

1746 – Kazimierz Szewc (Grodecki) zbudował dom z materiałów z rozebranego domu wjezdnego Majera Szkapy

1758 – *Kazimierz Szewc*

1772 – właściciel *Szewc Kazmierz* i syn Antoni

1789 – nr domu stary **18**, właściciel *Grodecki Antoni*

Ogród 1068,21 m²

Ok. 1805 r. posesję przejął Waśko Tarczanin żonaty z Zofią z Grodeckich

1820 – nr domu **38**, właściciel *Tarczanin Wasko*

Ogród 1068,21 m²

Dzierżawił wraz Iwanem Futrykiem 3 9679,45 m² gruntu dworskiego.

1848 – nr domu **38**, właściciel *Tarczanin Wasko*

1850 – nr domu **38**, właściciel *Tarczanin Jan syn Waska*

1852 – nr domu **38**, właściciel *Tarczanin Jan* (p.b. nr *44)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	487,54	0,98
ogrody	967,72	1,95
sady	402,13	0,81
role	37571,50	75,82
łąki	3117,10	6,29
pastwiska	7006,87	14,14
razem	4 9552,86	

1867 – nr domu **38**, właściciel *Tarczanin Jan*

W księgach metrykalnych z XIX w. w budynku tym wykazywani są Jan i Józef Tarczanin stolarze.

Posesja położona na zapleczu północno-wschodniego rogu Rynku (w pierwotnych granicach), budynek mieszkalny istniał to od początku istnienia miasta.

1758 – **Wawrzyniec Szwiec** (Grodecki) syn zmarłego Jacka z synem Wawrzyńcem

1772 – właściciel **Szewc Wawrzyniec**

1789 – nr domu stary **17**, właściciel **Grodecki Wawrzyniec**
ogród powierzchnia 1366,73 m²

1820 – nr domu **39**, właściciel **Packań Antoni**

ogród powierzchnia 1366,73 m²

Dzierżawił 24615,48 m² gruntu dworskiego.

Posesja uległa podziałowi w zachodniej części powstał dom nr 160.

1848 – nr domu **39**, właściciel **Packań Michał syn Antoniego**

1848 – nr d. **86**, wł. **Grodecki Wojciech**

1852 – nr domu **39**, właściciel **Packań Michał**
(p.b. nr *46, bez budynków)

1852 – nr d. **160**, wł. **Gródecki Jan**
(p.b. nr *45)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	274,99	24,87
ogrody	74,12	6,70
łąka + sad	0,00	0,00
role	0,00	0,00
pastwiska	0,00	0,00
pastwisko + sad	189,04	17,009
razem	1105,93	

Powierzchnia w m ²	%
155,42	1,74
173,53	1,94
251,09	2,81
6928,74	77,66
1820,17	20,44
0,00	0,00
8922,43	

1855 – nr domu **39**, właściciel **Grodecki Jan**

Sytuacja własnościowa obu posesji była zagmatwana, mieszkali tam wspólnie przedstawiciele spokrewnionych rodzin Packaniów i Grodeckich o wspólnym przydomku Baścżyn. Ustalenia komplikuje fakt, że wszelkie dane metrykalne przypisane są do numeru domu 39 (który już 1852 r. nie istniał). Brak natomiast adnotacji dla nr domu 160.

1867 – nr domu **39**, właściciel **Packań Anton**
(bez budynku)

1867 – nr d. **160**, wł. **Schwarzthal Leib**

Przed 1875 r. budynek nr p.b. *45 został rozebrany

* * *

Budynek na tej parceli usytuowany w wschodniej pierzei powstał przed 1786 r.

1820 – nr domu **40**, właściciel **Preszel Majer** (w fasji Moyses Preszel)
ogród powierzchnia 263,74 m²

1848 – nr domu **40**, właściciel **Preschl Mendel syn Majera**

1852 – nr domu **40**, właściciel **Preschal Mendel syn Majera** (p.b. nr *47 i *48)

parcela budowlana powierzchnia 336,02 m²

ogród powierzchnia 666,93 m²

łącznie **1136,27 m²**

1855 – Nr domu **40**, właściciel *Preschel Schime*
1857 – Nr domu **40**, właściciel *Preschel Mendel*¹⁵

Wschodnią część placu nr **40** nabył w 1862 r. Jakub Eisenhandler, który odsprzedał go Mendlowi Walzmanowi w 1869 r.

Budynek numer 40 pozostał własnością Ryfki Rothenberg z domu Preschel i Simy Preschel z domu Asner

Przed 1875 r. budynek nr b.p. *47 rozebrano, na jego miejscu zbudowano nowy, na gruncie przyległego od wschodu ogrodu powstały kolejne dwa dość duże obiekty.

Na pustej parceli budowlanej nr 48 powstał nowy budynek.

* * *

Rodziny zamieszkujące posesje nr 41 i sąsiednią nr 113 należały do najzamożniejszych żydowskich finansistów w Ustrzykach. Łączyły je więzi rodzinne i sprawy majątkowe. Z perspektywy czasu trudno te powiązania jednoznacznie czasami wyjaśnić. Problemy z tym miała też dawna administracja, stąd dane o budynkach mają nie do końca precyzyjny charakter.

Posesja usytuowana we wschodniej pierzei, budynek na tej parceli powstał przed 1786 r.

1820 – nr domu **41**, właściciel *Feller Szmul*
(w fasji zapisano Boruch Seller i dopisano Szmul)

1834 – nr domu **41**, właściciel *Feller Szmul*

1850 – nr domu **41**, wł. *Schwarzthal Herach*

1852 – nr d. **41**, właściciel *Schwarzthal Hersch* (p.b. nr *50)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	1163,62	1,11
ogrody	1778,96	1,69
role	61705,93	58,61
łąki	18571,00	17,64
pastwiska	3083,77	2,93
pastwiska zakrz.	18977,09	18,03
razem	10 5280,37	

Budynek na tej parceli usytuowany we wschodniej pierzei powstał przed 1830 r. na działce wydzielonej z posesji nr 41.

1838 – nr domu **113**, właściciel *Haber Tobias*

1852 – nr d. **113**, wł. *Hoenig Hersch* (p.b. nr *49)

Powierzchnia w m ²	%
494,12	87,25
72,19	12,15
566,31	

1855 – Nr d. **41** właściciel *Schwarzthal Leib* 1855 – nr domu **113**, wł. *Henig Hersch* (1.09.1838)

1860 – w budynku wykazani pracownicy c.k. urzędu skarbowego

1870 – nr **41** i **113** na 10 lat Leib Schwarzthal wynajął obie rządowi na sąd i areszt.

1879 – nr domu **41**, właściciel *Schwarzthal Leib*

¹⁵ Grundbuch, s. 25.

Przed rokiem 1875 p.b. nr *50 uległa podziałowi na p.b. nr *50/1 i *50/2. Na działce zachodniej zlikwidowano budynek gospodarczy na zapleczu, natomiast na działce wschodniej, gdzie dziś znajduje się hotel Strwiąż zlikwidowano część budynku mieszkalnego, zaś na miejscu dużego budynku gospodarczego powstał nowy mniejszy obiekt.

Z ogrodu należącego do tej realności p.gr. 69 wydzielono parcelę budowlaną nr *184 na której powstał nowy duży budynek.

Przed 1875 r. budynek mieszkalny przyległy do rynku powiększono od strony wschodniej, na jego zapleczu zbudowano nowy duży obiekt gospodarczy

1881 – Zakup przez rząd posesji nr domu 113 i nr 41 za sumę 15 171 guldenów w walucie austriackiej z przeznaczeniem na sąd¹⁶.

Fot. nr 5. Budynek, w którym mieścił się c.k. sąd powiatowy w Ustrzykach Dolnych

¹⁶ Wiener Zeitung, nr 132, Wien 10.06.1881, s. 11.

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał ok. 1835 r.

1848 – nr domu miejski **84**, właściciel *Thaler Moszko i Chaim*
1852 – nr domu **133**, właściciel *Thaler Chaim & Moses* (p.b. nr *52)
parcela budowlana powierzchnia 76,69 m²
1855 – nr domu miejski **84**, właściciel *Thaler Moises*)
1867 – nr domu **133**, właściciel – brak danych

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał ok. 1830 r.

Pierwszym właścicielem był przypuszczalnie Mazurkiewicz Jan kowal i stelmach

1837 – nr domu miejski **120**, właściciel *Mazurkiewicz Jan* rodem z Dobromila. Wpisany do księgi
gruntowej 15.12.1837 r.

1848 – nr domu miejski **120**, właściciel *Mazurkiewicz Jan*
1852 – nr domu **117**, właściciel *Roth Fischel* (p.b. nr *53)
parcela budowlana powierzchnia 95,95 m²
1855 – nr domu miejski **120**, właściciel *Roth Fischel*
1867 – nr domu **117**, właściciel – brak danych

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał ok. 1830 r.

W domu tym w latach 1838 – 1846 wzmiankowany był w metrykach Piotr Kucharski syn Daniela
rodem z Wojutyecz rzemieślnik (kowal).

1852 – nr domu **119**, właściciel *Haber Abraham* (p.b. nr *54)
parcela budowlana powierzchnia 122,85 m²
1867 – nr domu **119**, właściciel *Haber Benjamin*

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał ok. 1825 r.

1837 – nr domu **107**, właściciel *Alter Hersch* (posesja do ksiąg gruntowych wpisana została
1.08.1837 r.)

1848 – nr domu **107**, właściciel *Alter Hersch*
1852 – nr domu **107**, właściciel *Schächter Josel* (p.b. nr *55)
parcela budowlana powierzchnia 101,28 m²
ogród   powierzchnia 71,01 m²
łącznie   **172,29 m²**
1855 – nr domu **107**, właściciel *Schechter Josel*
1867 – nr domu **107**, właściciel – brak danych

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał ok. 1835 r.

1852 – nr domu **137**, właściciel *Haber Smül* (p.b. nr *56)
parcela budowlana powierzchnia 96,51 m²
ogród   powierzchnia 67,55 m²
łącznie   **164,05 m²**

1867 – nr domu **137**, właściciel *Malz Leib*

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał przed 1805 r.

W różnej dokumentacji obiektowi temu w wyniku pomyłki nadawany był nr domu 45 lub 43.

1820 – nr domu **45**, właściciel **Taller Majer** (w fasji odnotowano Majer Feller, w uwagach Smulnicki)
ogród   powierzchnia 179,83 m²

1850 – nr domu **45**, właściciel **Thaler Hersch syn Majera**

1852 – nr domu **43**, właściciel **Thaler Hersch Leib** (p.b. *57)
parcela budowlana powierzchnia 71,93 m²

1855 – nr domu **45**, właściciel **Margel Hersch**

1867 – nr domu **45**, właściciel **Thaler Hersch**

Przed 1875 r. obok budynku nr p.b. 57, powstała nowa zagroda, starszemu obiektowi nadano numer p.b. 57/2, zaś nowszemu 57/2

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **46**, właściciel **Thaler Hersch Leib** (fasji odnotowano Abraham Feller)

1848 – nr domu **46**, właściciel **Feller Abraham**

1852 – nr domu **46**, właściciel **Thaler Hersch** (p.b. nr *58)

parcela budowlana powierzchnia 445,10 m²

ogród   powierzchnia 392,55 m²

łącznie   **837,65 m²**

1867 – nr domu **46**, właściciel – brak danych

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **44**, właściciel **Hopta Dmytro** (w fasji odnotowano Hanczarowa z dopiskiem „tylko chałupkę ma”)

ogród   powierzchnia 107,90 m²

Rodzina Choptów w domu nr 44 wykazana jest jeszcze w 1841 r.

1848 – nr domu **miejski 85**, właściciel **Eis Dawid**

1852 – nr domu **44**, właściciel **Eis Dawid** (p.b. nr *59)

parcela budowlana powierzchnia 60,48 m²

ogród   powierzchnia 401,08 m²

łącznie   **461,56 m²**

1867 – nr domu **44**, właściciel – brak danych

Przed 1875 r. obok budynku nr p.b. *59 zbudowano nowy dom, któremu nadano nr p.b. *190.

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał przed 1805 r.

W księgach metrykalnych pod datą 2.01.1812 r. odnotowano, że zmarł Fedio Baran w wieku 55 lat.

Był to pierwszy właściciel tego budynku

1814 – **Sawa Niemiec** żona Ewa córka Fedia Barana.

1820 – nr domu **42**, właściciel **Niemiec Sebestyan vel Sawa**¹⁷ (w fasji zapisano Baranowa wdowa, zaś w uwagach „*Policyan mieszka*”)

ogród powierzchnia 131,89 m²

1848 – nr domu **42**, właściciel **Niemiec Michał** kowal

1850 – nr domu **42**, właściciel **Niemiec Michał syn Sebestyana**

1852 – nr d. **42**, właściciel **Schächter Boruch** 1852 – właściciel **Niemiec Michał**¹⁸
(p.b. nr *60)

parcela budowlana powierzchnia 88,20 m²

ogród powierzchnia 550,68 m²

ogród powierzchnia 161,14 m²

łącznie 249,34 m²

1867 – nr domu **42** właściciel – brak danych

Ok. 1870 r. budynek nr pb. *60 rozebrano, powstał nowy obiekt o tym samym numerze, który został przesunięty w kierunku północnym

1867 – nr domu **0**, właściciel – brak danych

Przed 1875 r. na parceli gruntowej nr 82 powstał budynek nr p.b. *191.

* * *

Budynek na zapleczu wschodniej pierzei rynku powstał ok. 1840 r.

1852 – nr domu **143**, właściciel **Schächter Chaim Hersch** (p.b. nr 61)

parcela budowlana powierzchnia 223,83 m²

ogród powierzchnia 157,54 m²

pastwisko powierzchnia 120,20 m²

łącznie 501,19 m²

1867 – nr domu **143**, właściciel – brak danych

W ogrodzie przyległym od wschodu do budynku powstał nowy dom, któremu nadano nr p.b. *185.

¹⁷ W 1816 r. Sebastian Niemiec odnotowany został jako policjant (pierwszy w dziejach Ustrzyk).

C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 146, опис 64, справа 5712.

¹⁸ Pomiędzy parcelami budowlanymi nr *55 i *60 znajdował się ogród należący do Michała Niemca syna Sebastiana (nazwisko zapisywano również jako Niemret, Nimrec). Z wpisów metrykalnych wynika, że był kowalem).

Budynek na zachód od współczesnej cerkwi, na północ od drogi do tej świątyni powstał przed 1805 r. W różnych zestawach dokumentów w wyniku pomyłki pisarzy przypisywano mu nr 43 lub 45. 1820 – nr domu **43**, właściciel **Thaler Bemon** (fasji odnotowano Pustka, w uwagach Ryfka Laczet)

1848 –nr domu **43**, właściciela **Laiser vel Leisser Ryfka**

W 1849 r. posesję nr d. **43** zakupili Antoni i Petronella Winniccy, w sąsiedztwie zbudowali nowy dom, któremu nadano nr d. 73

24.12.1850 – zmarł Antoni Winnicki, posesje nr 43 i 73 przeszły na własność jego spadkobierców.

1852 – nr domu **45**, właściciele **Spadkobiercy Antoniego Winnickiego** (p.b. nr *63)

parcela budowlana powierzchnia 324,93m²

ogród powierzchnia 220,65 m²

pastwisko powierzchnia 118,03 m²

łącznie **504,29 m²**

1855 –nr domu **43**, wł. **Winnicka Petronella**

W latach pięćdziesiątych w budynku wykazani są urzędnicy c.k. urzędu skarbowego.

1867 – nr domu **43**, wł. **Winnicki Jan burmistrz**

odnotowano tu też Leona Winnickiego szewca

1852 – nr domu **73**¹⁹, właściciele **Spadkobiercy Antoniego Winnickiego** (p.b. nr *62)

parcela budowlana powierzchnia 324,93 m²

ogród powierzchnia 495,88 m²

staw powierzchnia 141,74 m²

łącznie **962,55 m²**

W roku 1853 odnotowano w tym budynku Aleksandra Krasnosielskiego leśnego

1867 – nr domu **73**, właściciel – brak danych w księgach metrykalnych wykazany Jan Winnicki, wójt, pisarz gminny i krawiec.

1867 – nr domu **45**, właściciel – brak danych, w księgach metrykalnych wykazany Leon Winnicki szewc.

Ok. 1870 r. południowa część parceli budowlanej nr 63 przekazana została pod drogę prowadzącą do cerkwi.

* * *

Budynek na zachód od współczesnej cerkwi, na północ od drogi do tej świątyni, powstał ok. 1825 r. 1834 – nr domu miejski **89**, właściciel **Dobrowolski Teodor** kotlarz

1852 – nr domu **109**, właściciel **Dobrowolski Teodor** (p.b. nr *64)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	198,95	0,90
ogrody	326,12	1,47
role	12610,92	56,84
łąka zakrzaczona	7048,28	31,77
pastwiska	2001,93	9,02
razem	2 2186,20	

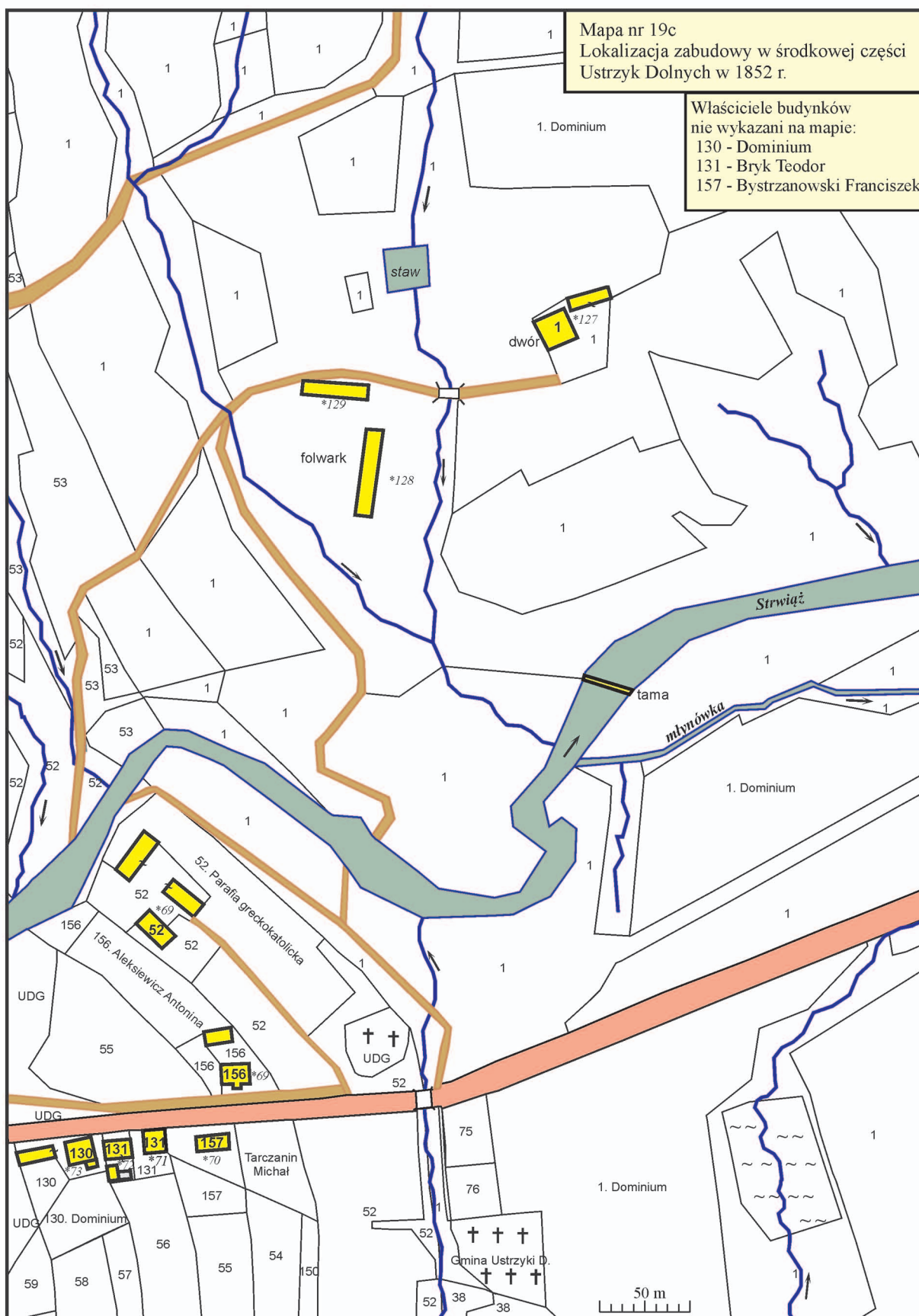
1867 – nr domu **109**, właściciel – brak danych²⁰

Ok. 1870 r. południowa część parceli budowlanej nr *64 przekazana została pod drogę prowadzącą do cerkwi.

Przed 1875 r. na północnym skraju ogrodu powstał jeszcze jeden budynek mieszkalny.

¹⁹ Dom nr 73 pierwotnie znajdował się w zachodniej części wsi. Ok. 1840 r. został rozebrany, numer 73 jako „wolny” przekazano domostwu rodziny Winnickich.

²⁰ W domu nr 109 w 1867 r. mieszkała wdowa po Teodorze – Maria z Kilarskich z dziećmi. Wywiad z Marią Dziurzyńską wnuczką Teodora i Marii Dobrowolskich.

Najstarsza znana lokalizacja cerkwi w Ustrzykach pochodzi z mapy F. v. Miega z 1782 r. Znajdowała się ona na północ od współczesnej stacji kolejowej. Rozebrana prawdopodobnie pod koniec XVIII w. Cerkiew otaczał dość duży cmentarz, własność Gminy Ustrzyki Dolne. Wykazany jest jeszcze w 1852 r. miał wówczas powierzchnię 2003,14 m². Zlikwidowany podczas budowy kolei w 1872 r.

* * *

W roku 1784 z polecenia władz cyrkularnych wytyczony został nowy cmentarz o powierzchni 215 sążni kw. (773,28 m²). Wydzielono go z gruntów plebańskich. Położony był przy drodze głównej w miejscu gdzie znajduje się dziś stacja transformatorowa koło szkoły podstawowej nr 1.

W roku 1852 r. miał powierzchnię 997,2 m². Zlikwidowany przez 1880 r.

Według relacji dawnych mieszkańców na cmentarzu tym również stała cerkiew, potwierdza to austriacka mapa drogowa z 1828 r. Ta świątynia została zlikwidowana przed 1847 r.

* * *

Współczesna cerkiew fundacji Wincentego Laskowskiego powstała w 1847 r. na działce wydzielonej z gruntu gminnego.

1852 – **Cerkiew Ustrzyki Dolne** – własność miejscowej wspólnoty greckokatolickiej (p.b. nr *65)

Budynek cerkwi   powierzchnia 239,97 m²

Cmentarz przycerkiewny   powierzchnia 1042,24 m²

Łącznie   **1312,78 m²**

1867 – **Cerkiew Ustrzyki Dolne**

Przed 1875 r. na północno zachodnim skraju działki cerkiewnej powstała zagroda składająca się z dwóch budynków nr p.b. *189. Wg informacji dawnych mieszkańców była to diakówka.

1893 – Sprzedaż parceli gruntowej 89/2 przez miasto cerkwi w celu powiększenia cmentarza²¹.

* * *

Budynek położony na wschód od cerkwi, zbudowany ok. 1840 r. Właściciel przejął grunty dawnego gospodarstwa nr d. 94, był to pierwszy przypadek przeniesienia przez miejscowego rolnika swojej siedziby w bezpośrednie sąsiedztwo zabudowy miejskiej.

1852 – nr domu **149**, właściciel **Woźny Fedio** (p.b. nr *66)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	310,06	1,37
ogrody	130,61	0,58
role	1 2739,20	56,39
łąka	533,50	2,36
pastwiska	8876,58	39,29
razem	2 2589,95	

1867 – nr domu **149**, właściciel – brak danych

W księgach metrykalnych w budynku tym wykazywany jest Teodor Wiznyj zwany Hajduk s. Michała.

²¹ Inwentarz parafii greckokatolickiej w Ustrzykach D., Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 146, Намістництво галицькіє, оп. 20, связка 144, ед. Хр. 1801, к. 9.

Popostwo i plebania istniały w Ustrzykach od początków miejscowości. Pierwotnie zabudowania duchownego prawdopodobnie znajdowały się w ciągu zabudowy wiejskiej, ok. 200 m na wschód od skrzyżowania współczesnej ul. Nadgórnej z ul. Sikorskiego.

Z treści mapy F. v. Miega wynika, że pod koniec XVIII w. budynki plebańskie nad Strwiążem jeszcze nie istniały, domyślać się można że wówczas popostwo zlokalizowane było w części wiejskiej. Plebania nad Strwiążem powstała na początku XIX w. Usytuowana była 70 m na północny wschód od współczesnej szkoły podstawowej nr 1.

1789 – nr domu stary **58**, właściciel *Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody i łąki	2 2198,53	9,82
role	15 9209,38	70,46
pastwiska	4 4551,72	19,72
razem	22 5959,63	

1820 – nr domu **52**, właściciel *Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	1150,93	0,51
role	168936,5	75,18
łąki	20072,91	8,93
pastwiska	34556,01	15,38
razem	224716,35	

1852 – nr domu **52**, właściciel *Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne* (p.b. nr *68)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	2290,23	0,97
ogrody	841,46	0,36
role	128631,94	54,53
łąki	18202,91	7,72
pastwiska	72159,73	30,59
pastwiska zakrz.	13384,12	5,67
drogi	399,20	0,17
razem	23 5909,59	

Do plebani przed 1875 r. został dobudowany nowy budynek od strony południowo wschodniej.

1881 – nr domu **52**, właściciel *Parafia Greckokatolicka Ustrzyki Dolne*

* * *

Diakówka „starsza”

Na mapie z 1783 r. obok cerkwi przy ówczesnej drodze wiodącej do Jasienia naniesiono dwa budynki, prawdopodobnie jeden z nich był diakówką. Kolejny budynek przeznaczony dla diaka o numerze **51** ok. 1805 r. znajdował się (na zachód od współczesnego kościoła).

1820 – nr domu **51** dom diaka *Zieniewicza Iwana*
(miał wydzielone 4 7252,81 m² gruntu dworskiego)

Przed 1850 dwór przejął grunty rolne diaka, natomiast ogród przy domu przeszedł na rzecz gospodarstw 75 i 76. Diakówka w tym miejscu została rozebrana. Wszystko wskazuje na to, że w budynku tym prowadzono nauczanie i była to najstarsza szkoła chrześcijańska w Ustrzykach.

Budynek zlokalizowany przy drodze głównej w rejonie wjazdu do współczesnej hali sportowej, powstał ok. 1845. r.

1852 – nr domu **156**, właściciel *Aleksiewicz Antonina* (żona proboszcza r.g.) p.b. nr *69

parcela budowlana powierzchnia 578,83 m²

ogród   powierzchnia 413,79 m²

łąka   powierzchnia 539,82 m²

rola   powierzchnia 2625,85 m²

łącznie   **4463,19 m²**

Budynek był wynajmowany urzędnikom starostwa przykładowo w 1862 r. mieszkał w nim Edward Heind c.k. aktuariusz

1867 – nr domu **156**, właściciel *Aleksiewicz Antonina*

ok. 1870 r. od strony zachodniej powstał nowy budynek, któremu nadano nr p.b. *194.

1881 – nr domu **156**, właścicielem posesji został *Józef Walter*

* * *

Parcela zlokalizowana przy drodze głównej naprzeciw współczesnej szkoły podstawowej nr 1. W roku 1852 istniał tam ogród na którym w następnych latach powstał budynek.

1852 – nr domu **0**, właściciel *Tarczanin Michał*

ogród   powierzchnia 1624,89 m²

1867 – nr domu **0**, właściciel – brak danych

Przed 1872 r. ogród przekwalifikowano na parcelę budowlaną nr *199 i powstał na niej nowy dość duży budynek.

* * *

Budynek zlokalizowany przy drodze głównej naprzeciw współczesnego gimnazjum nr 1, powstał ok. 1845. r.

1852 – nr domu **157**, właściciel *Bystrzanowski Franciszek* (p.b. nr *70)

parcela budowlana powierzchnia 989,96 m²

ogród   powierzchnia 864,54 m²

łącznie   **1854,50 m²**

1865 – nr domu **157**, właściciel *Bystrzanowski Franciszek*

1872 – wzmiankowany *Bystrzanowski Franciszek*

Przed 1872 r. większość część (niezabudowaną) parceli budowlanej adaptowano na ogród.

W latach osiemdziesiątych odnotowany w tym domu został Włodzimierz Tarczanin syn Jana – stolarz.

* * *

Budynek zlokalizowany przy drodze głównej naprzeciw współczesnego gimnazjum nr 1, powstał ok. 1835. r.

1841 – nr domu **131**, właściciel *Steczowska Tekla* (do ksiąg gruntowych zakup posesji wpisano 12.08.1841)

1852 – nr domu **131**, właściciel *Bryk Teodor* (p.b. nr *71 i *72)

parcela budowlana powierzchnia 569,25 m²

ogród   powierzchnia 381,04 m²

łącznie   **950,29 m²**

Właściciel posesji prowadził duży zakład kowalski.

1855 – nr domu **131**, właściciel *Brück Theodor*

1867 – nr domu **131**, brak danych

Przed 1875 r. na parceli bud. *72 częściowej zmianie uległo usytuowanie budynków gospodarczych.

W 1879 r. wykazany jest w tym budynku Franciszek Wilk s. Kacpra żandarm.

Posesja zlokalizowana przy drodze głównej w sąsiedztwie współczesnego domu handlowego „Halicz”, powstała ok. 1835 r.

1852 – nr domu **127**, właściciel **Hier Efraim** (p.b. nr *74)
parcela budowlana powierzchnia 148,77 m²

1867 – nr domu **127**, właściciel **Hier Mendel**

Przed 1875 r. na parcelę bud. nr *74 i dom nr **127** podzielono na dwie części. Wschodnia otrzymała nr p.b. *74/1, zaś zachodnia nr pb *74/2.

* * *

Budynki zlokalizowane przy drodze głównej naprzeciw pomnika ofiar II Wojny światowej, powstały przed 1805 r.

1820 – nr domu **3**, właściciel **Haber Dawid**²²

1848 – nr domu **3**, właściciel **Huber Dawid**

1852 – nr domu **3**, właściciel **Singer Leib**
p.b. nr *75 powierzchnia 267,08 m²

1855 – nr domu **3**, właściciel **Singer Leib**

1867 – nr domu **3**, właściciel **Singer Leib**

1820 – nr domu **2**, właściciel **Feller Szmul**²³

1848 – nr domu **2**, właściciel **Feller Szmul**

1852 – nr domu **2**, właściciel **Katz Mozes**
p.b. nr *76 powierzchnia 178,14 m²

1855 – nr d. **2**, właśc. **Katz Freide**

1867 – nr d. **2**, właśc. **Roth Rifka & Katz Freide**

* * *

Dom w południowej pierzei rynku. Adnotacja z 1820 r. „na placu pustym zbudował się” wskazuje, że wcześniej nie było tu budynku. Właściciel J. Fischler przeniósł się tu z środkowej części południowej pierzei (zachowując numer domu).

1820 – nr domu **10**, właściciel **Fischler Join** (w fasji zapisano Icyk Fiszler)

1848 – nr domu **10**, właściciel **Fischler Icyk**

1852 – nr domu **10**, właściciel **Fischler Gerschon** (p.b. nr *77)
parcela budowlana powierzchnia 100,73 m²

1855 – nr domu **10**, właściciel **Fischler Gerschon**

1867 – nr domu **10**, właściciel – brak danych

* * *

Dom na wschodnim krańcu południowej pierzei rynku.

Prawdopodobnie do tej posesji odnosi się zapis z 1758 „Dom Wiedzny na Rogu Mędla Woytkowskiego”. Budynek na tej posesji istniał w 1786 r. Obok niego odnotowano duży ogród o pow. 448 sążni kw., w późniejszym czasie przeznaczony pod zabudowę.

1820 – nr domu **4**, właściciel **Beer Juda**

1848 – nr domu **4**, właściciel **Beer Juda**

1852 – nr domu **4**, właściciel **Beer Jakob** (p.b. nr *78)
parcela budowlana powierzchnia 185,04 m²

1855 – nr domu **4**, właściciel **Beer Jakob**

1867 – nr domu **4**, właściciel – brak danych

---

²² Zapis w rubryce uwagi „Na Ogrodzie zbudowany” wskazuje, że dom ten powstał przed 1805 r. na terenie ogrodu nr 22, MF Ustrzyki Dolne.

²³ Jak wyżej, w uwagach dopisano „Bäcker”, co wskazuje, że znajdował się w domu piekarnia.

Dom w południowej pierzei rynku. Budynek powstał na „pustym placu” w południowej pierzei rynku przed 1805 r. Na początku XIX w. część parceli przy rynku właściciel odstąpił Icykowi Fischlerowi który przeniósł się tu z numeru domu 10 (zachowując numer). Szmul Kreisler zbudował ok. 1810 nowy dom w południowej części parceli. Był to pierwszy dom na zapleczu rynku.

1820 – nr domu **5**, właściciel **Kreisler Szmul**

1848 – nr domu **5**, właściciel **Kreisler Szmul**

1852 – nr domu **5**, właściciel **Schneider Schyja** (p.b. nr *79)

parcela budowlana powierzchnia 154,95 m²

1855 – nr domu **5**, właściciel **Schneider Schyja**

1867 – nr domu **5**, właściciel – brak danych

* * *

Dom na zapleczu południowej pierzei rynku. Adnotacja w MF „na placu pustym zbudował się” wskazuje, że wcześniej nie było tu budynku. Numer natomiast wskazuje, że dom powstał po 1805 r.

1820 – nr domu **100**, właściciel **Haber Abraham** (fasji odnotowano Abraham Kebet)

1848 – nr domu **100**, właściciel **Haber Abraham**

1852 – nr domu **100**, właściciel **Reiser Mechel** (p.b. nr *80)

parcela budowlana powierzchnia 160,13 m²

ogród   powierzchnia 54,44 m²

łącznie   219,57 m²

1855 – nr domu **100**, właściciel **Lang Itzig**

1867 – nr domu **100**, właściciel – brak danych

Budynek stojący na pb. nr *80 przed 1875 r. uległ likwidacji, zaś na jego miejscu postawiono nowy.

* * *

Dom w południowej pierzei rynku. Adnotacja w Metryce Franciszkańskiej „na placu pustym zbudował się” wskazuje, że przed 1805 r. nie było tu budynku.

1820 – nr domu **6**, właściciel **Drücker Majer**²⁴ (w fasji imię zapisano jako Mosei)

Na początku XIX w. Żydom w Galicji administracja austriacka przypisała obowiązkowe nazwiska, część z nich pochodziła od wykonywanych zawodów. W wypadku Drücker nazwisko wskazuje możliwość istnienia w ich domu drukarni.

1848 – nr domu **6**, właściciel **Drücker Moses**

1852 – nr domu **6**, właściciel **Drucker Mortko** (p.b. nr *81)

parcela budowlana powierzchnia 107,99 m²

ogród   powierzchnia 90,40 m²

łącznie   198,39 m²

1855 – nr domu **6**, właściciel **Drucker Mortko**

1867 – nr domu **6**, właścicielka **Bardach Gittel**

1867 – nr domu **6**, właściciele – spadkobiercy **Bardach Gittel**

* * *

Dom w południowej pierzei rynku, powstał przed 1805 r. Adnotacja w MF „na placu pustym zbudował się” wskazuje, że wcześniej nie było tu budynku.

1820 – nr domu **7**, właściciel **Reisz Hersch** (w fasji zapisano Issac Raisz)

1848 – nr domu **7**, właściciel **Reisz Isac**

1852 – nr domu **7**, właściciel **Reiser Mechel** (p.b. nr *81½)

parcela budowlana powierzchnia 207,86 m²

1855 – nr domu **7**, właściciel **Reisz Mechel**

1867 – nr domu **7**, właściciel **Reischer vel Räüscher Mechel**

Parcelę budowlaną o nr 81½ przyłączono do parceli b. nr *80, budynek na niej stojący nie uległ zmianie.

---

²⁴ Nazwisko właściciela wskazuje, że mogła tym budynkiem znajdować się drukarnia.

Dom na tej parceli w południowej pierzei rynku powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **8**, właściciel **Beer Eisyk** (w fasji zapisano Issac Beer)

ogród – powierzchnia 592,26 m²

1848 – nr domu **8**, właściciel **Beer Isac**

1850 – nr domu **8**, właściciel **Beer Jakub syn Eisyka**

1852 – nr domu **8**, właściciel **Beer Jakub** (p.b. nr *82)

parcela budowlana powierzchnia 227,84 m²

ogród   powierzchnia 342,94 m²

łącznie   **570,78 m²**

1867 – nr domu **8**, właściciel **Beer Jakub**

* * *

Dom na tej parceli w południowej pierzei rynku powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **9**, właściciel spadkobiercy **Krypa Josela** (w fasji zapisano Josy Kryp)

ogród   powierzchnia 501,12 m²

Przed 1850 r. posesję zakupił **Strauch Szymon**

1852 – nr domu **9**, właściciel spadkobiercy **Straucha Szymona** (p.b. nr *83)

parcela budowlana powierzchnia 258,74 m²

rola   powierzchnia 474,32 m²

łącznie   **733,06 m²**

1855 – nr domu **9**, właściciele **Strauch Malka**

1865 – nr domu **9**, właściciele **Strauch Sauwel i Dawid**

1867 – nr domu **9**, właściciel **Strauch Sauwel**

1870 – nr domu **9**, właściciel **Strauch Sauwel**

* * *

Dom usytuowany w południowej pierzei rynku powstał po 1805 r.

1820 – nr domu **101**, właściciel **Sztas vel Staar Herszko** (w fasji odnotowano Hersz Stefkawer, w uwagach Aron Star)

ogród   powierzchnia 250,58 m²

1848 – nr domu **101**, właściciel **Stefkower Hersz**

1850 – nr domu **101**, właściciel **Haber Majer**

1852 – nr domu **101**, właściciel **Haber Majer** (p.b. nr *84)

parcela budowlana powierzchnia 175,33 m²

rola   powierzchnia 599,91 m²

łącznie   **735,24 m²**

1855 – nr domu **101**, właściciel **Haber Mayer**

1867 – nr domu **101**, właściciel – brak danych

* * *

Dom usytuowany w południowej pierzei rynku powstał po 1805 r.

1820 – nr domu **99**, właściciel **Trechter Leisor** (w fasji zanotowano Pustka Smolnik, w uwagach Bonem Feller)

ogród   powierzchnia 431,60 m²

1848 – nr domu **99**, właściciel **Feller Benjamin**

1850 – nr domu **99**, właściciele spadkobiercy **Trechtera Leisora**

1852 – nr domu **99**, właściciel **Schwarda Moses** (p.b. nr *85)

parcela budowlana powierzchnia 177,57 m²

rola   powierzchnia 576,75 m²

łącznie   **734,32 m²**

1855 – nr domu **99**, właściciel **Schwarda Moses**

1867 – nr domu **99**, właściciel – brak danych

Dwie posesje należące przez ponad stulecie do jednej rodziny. Najprawdopodobniej od tej realności zaczęło się powstawanie żydowskiej części miasta.

Budynek na tej parceli położony bezpośrednio w południowej pierzei istniał od początków miasta.

1772 – **Zelik Jakubowicz**

1773 – **Zeylik Jakobowica**

1789 – Nr domu stary **14**, – **Zelik Ustriker**²⁵

Ogród powierzchnia 1156,32 m²

1820 – nr domu **12**, właściciel **Reszpoler Feige** (w fasji zapisano Sender Blasbau, zaś w sąsiedniej kolumnie Icyk Cyngę)

ogród powierzchnia 1156,32 m²

Przed 1850 r. posesję tę zakupił Erlich Leib

1850 – nr domu **12**, właściciel **Erlich Leib**

1852 – nr domu **12**, właściciel **Erlich Leib** (p.b. nr *86)

parcela budowlana powierzchnia 230,39 m²

1855 – nr domu **12**, właściciel **Erlich Leib**

1867 – nr domu **12**, właściciel – brak danych

Ok. 1870 r. budynek stojący na parceli budowlanej nr 86 uległ likwidacji, na jego miejscu postawiono nowy o nr p.b. *86/2, na przyległym od wschodu ogrodzie powstał nowy obiekt o nr *86/1.

* * *

Budynek na tej posesji położony bezpośrednio w południowej pierzei istniał od początków miasta.

1789 – Nr domu stary **13**, – **Zelik Ustriker**

Ogród powierzchnia 748,10 m²

1820 – nr domu **11**, właściciel **Erlich Leib**

ogród powierzchnia 748,10 m²

1850 – nr domu **11**, właściciel **Erlich Leib**

Przed 1852 r. parcela przy rynku została adaptowana na ogród, zaś budynek mieszkalny zbudowano na zapleczu ryku.

1852 – nr domu **11**, właściciel **Erlich Leib** (p.b. nr *87)

parcela budowlana powierzchnia 217,41 m²

ogród powierzchnia 406,57 m²

rola powierzchnia 2080,48 m²

łącznie **2704,46 m²**

1855 – nr domu **11**, właściciel **Erlich Leib**

1867 – nr domu **11**, właściciel – brak danych

Duży budynek o nr p.b. *87 ok. 1870 r. został rozebrany, w następnych latach powstał nowy obiekt (przesunięty w stosunku do wcześniejszego w kierunku południowo-wschodnim).

---

²⁵ Część najstarszych nazwisk tutejszych Żydów pochodzi od miejscowości z których przybyli np. Stebnicki, Jasiński czy Bereher. Nazwisko Ustriker sugeruje, że przodkowie Zeylika mieszkali w Ustrzykach przed powstaniem miasta czyli przed rokiem 1727.

Budynek na tej posesji położony w południowej pierzei istniał od początków miasta.

1772 – **Marko Kuśnierz**

1789 – Nr domu stary **12**, – **Marko Dobromiler**

Ogród powierzchnia 1156,32 m²

1820 – nr domu **13**, właściciel **Beer Josel** (w fasji zapisano Jozyf Beer)

ogród powierzchnia 1156,32 m²

1848 – nr domu **13**, właściciel **Beer Joseph**

1850 – nr domu **13**, właściciel **Beer Josel**

1852 – nr domu **13**, właściciel **Soler Mechel** (p.b. nr *89)

parcela budowlana powierzchnia 223,17 m²

ogród powierzchnia 179,91 m²

rola powierzchnia 809,28 m²

łącznie **1212,36 m²**

1855 – nr domu **13**, właściciele **Chanes Mechel i Beer Abraham**

1867 – nr domu **13**, właściciel **Soller Schame**

Przed rokiem 1875 p.b. nr *89 uległa podziałowi. Starszy budynek rozebrano, na jego miejscu powstał nowy nr p.b. *89/2. Zabudowano też plac na zapleczu i powstał na nim budynek nr p.b. *89/1.

* * *

Budynek na tej posesji położony w południowej pierzei, istniał od początku miasta.

1789 – Nr domu stary **11**, właściciel **Beri Moszko**

Ogród powierzchnia 615,03 m²

1820 – nr domu **14**, właściciel **Bereher Szymon** (w fasji zapisano Moysze Feller, zaś w uwagach Szymon Jude Beer)

rola powierzchnia 615,03 m²

1848 – nr domu **14**, właściciel **Baer Simon Juda**

1850 – nr domu **14**, właściciel **Bereher Szimon**

1852 – nr domu **14**, właściciel **Bercher Szymon** (p.b. nr *90)

parcela budowlana powierzchnia 230,45 m²

rola powierzchnia 910,66 m²

łącznie **1141,11 m²**

1855 – nr domu **14**, właściciel **Schechter Schimon**

1867 – nr domu **14**, właściciel – brak danych

* * *

Budynek na tej posesji położony w południowej pierzei istniał od początku miasta.

1789 – Nr domu stary **10**, właściciel **Beri Manzel**

Ogród powierzchnia 906,36 m²

1820 – nr domu **15**, właściciel **Rudawski Herszko** (w fasji zapisano Kielmann Merker, zaś w uwagach Herszko Rudawski)

ogród powierzchnia 906,36 m²

1848 – nr domu **15**, właściciel **Rudecki Herszko**

1852 – nr domu **15**, właściciel **Rudawski Wolf** (p.b. nr *91)

parcela budowlana powierzchnia 250,77 m²

rola powierzchnia 1043,88 m²

łącznie **1294,65 m²**

1855 – nr domu **15**, właściciel **Merkel Wolf**

1867 – nr domu **15**, właściciel – brak danych

Starszy budynek rozebrano, na jego miejscu powstał nowy powiększony w kierunku południowym.

Budynek na tej posesji położony w południowej pierzei istniał od początku miasta.

1758 – Dom wjezdny **Chaima Jasińskiego**.

1772 – Icek Chaimowicz

1773 – Icko Chaimowicz

1789 – Nr domu stary **9**, właściciel **Jasiner Moszko**

Ogród powierzchnia 1426,07 m²

1820 – nr domu **16**, właściciel **Welzman Salomon** (w fasji zapisano Szulim Berbret, zaś w uwagach Salamon Welzman)

ogród powierzchnia 1426,07 m²

1850 – nr domu **16**, właściciel **Welzman Mendel syn Salomona**

1852 – nr domu **16**, właściciel **Welzman Mendel** (p.b. nr *92)

parcela budowlana powierzchnia 215,58 m²

ogród powierzchnia 36,87 m²

łącznie **252,45 m²**

1855 – nr domu **16**, właściciel **Welzmann Juda Leib i Mendel**

1867 – nr domu **16**, właściciel **Welzman Mendel, Ham Moses**

Starszy budynek rozebrano, na jego miejscu powstał nowy powiększony w kierunku południowym.

* * *

Budynek na tej posesji położony na zachodnim krańcu południowej pierzei istniał od początku miasta

1789 – Nr domu stary **8**, właściciel **Jonas Abraam**

Ogród powierzchnia 1672,09 m²

1820 – nr domu **17**, właściciel **Jones Abram** (w fasji zapisano Abraham Hechet, zaś w uwagach Johannes)

Ogrody łącznie powierzchnia 1672,09 m²

1848 – nr domu **17**, właściciel **Haber Abraham**

1850 – nr domu **17**, właściciel **Johnes Leib**

1852 – nr domu **17**, właściciel **Hechel Leib Jonas** (p.b. nr *93)

parcela budowlana powierzchnia 217,90 m²

ogród powierzchnia 29,84 m²

łącznie **247,74 m²**

1855 – nr domu **17**, właściciel **Katz Mendel, Jones Leib**

1867 – nr domu **17**, właściciel **Hechel Leib**

Ok. 1870 r. starszy budynek rozebrano, na jego miejscu powstał nowy powiększony w kierunku południowym.

* * *

Dom na zapleczu południowej pierzei rynku powstał ok. 1840 na ogrodzie posesji nr 16.

1852 – nr domu **142**, właściciel **Welzman Juda** (p.b. nr *94)

parcela budowlana powierzchnia 138,08 m²

ogród powierzchnia 114,49 m²

rola powierzchnia 1094,86 m²

łącznie **1347,43 m²**

1867 – nr domu **142**, właściciel **Scharf Berich**

Budynek na p.b. *94 przebudowano i powiększono, nadany mu został nr p.b. 94/1. Na południe od niego powstał nowy obiekt o nr p.b. 94/2/

* * *

Dom na zapleczu południowej pierzei rynku powstał ok. 1835 na ogrodzie posesji nr 17.

1852 – nr domu **134**, właściciel **Katz Abendel** (p.b. nr *95)

parcela budowlana powierzchnia 139,94 m²

rola powierzchnia 1306,13 m²

pastwisko powierzchnia 91,40 m²

łącznie **1537,47 m²**

1867 – nr domu **134**, właściciel – brak danych

W latach osiemdziesiątych XIX w. w budynku tym wykazywany był Antoni Tarczanin diak.

Niewielka posesja na zapleczu południowo-zachodniego rogu rynku. Budynek powstał na niej ok. 1830 r.

1852 – nr domu **141**, właściciel **Beer Berl** (p.b. nr *98)
parcela budowlana powierzchnia 91,14 m²

1867 – nr domu **141**, właściciel – brak danych

Budynek stojący na p.b. nr *98 został ok. 1865 rozebrany, zaś parcela skasowana ok. 1875 r.

* * *

Dom w zachodniej pierzei rynku, powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **23**, właściciel **Baran Michał** (w fasji zapisano Andrey Hlista)
ogród powierzchnia 251,77 m²

1848 – nr domu **23**, właściciele **Winnicki Antoni i Petronella**

1850 – nr domu **23**, właściciel **Singer Aron**

1852 – nr domu **23**, właściciel **Beer Naftula** (p.b. nr *99, bez budynku)

parcele budowlane powierzchnia 282,85 m²

1867 – nr domu **23**, właściciel – brak danych

Na p.b. nr *99 powstały zabudowania składające się z dwóch obiektów.

* * *

Pierwotnie dom o tym numerze stał na zapleczu zachodniej pierzei rynku, powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **19**, właściciel **Wenig Szmurl** (w fasji zapisano Samuel Lange, zaś w uwagach Langeszmerl Venik)

ogród powierzchnia 215,80 m²

1848 – nr domu **19**, właściciel **Lunge Samuel vel Szmul**

Przed 1850 r. Wenigowie wykupili sąsiadującą parcelę w zachodniej pierzei i zbudowali tam mury dom i duży drewniany budynek gospodarczy.

1850 – nr domu **19**, właściciel **Wenig Mordko s. Szmurla**

1852 – nr domu **19**, właściciel **Wenig Mordko** (p.b. nr *100 i *101)

parcela budowlana powierzchnia 721,56 m²

ogród powierzchnia 520,83 m²

pastwisko powierzchnia 158,44 m²

łącznie **1400,83 m²**

1855 – nr domu **19**, właścicielka **Wenig Chane**

1867 – nr domu **19**, właścicielka **Wenig Chane**

1867 – nr domu **19**, właściciel **Wenig Mordko**

1873 – Spadkobiercy Weniga Mojżesza Chana i Josel Wenigowie sprzedali posesję nr domu 19 Mojzeshowi i Sune Röslerom²⁶.

---

²⁶ Grundbuch, s. 68.

Dwie posesje w zachodniej pierzei Rynku przy drodze głównej. W tym wypadku mamy do czynienia z najbardziej skomplikowanym przypadkiem, jeżeli chodzi o sytuację własnościową. Prawo do posiadania obu posesji miało kilkanaście osób. Budynki te były też wynajmowane innym osobom i instytucjom. Poniżej podane są informacje, co do których istnieje pewność, że są wiarygodne.

Budynek istniał przed 1805 r.

1820 – nr domu **22**, właściciel **Kohut Danko**
ogród powierzchnia 311,72 m²

Budynek istniał przed 1805 r.

1820 – nr domu **21**, właściciel **Singer Sender**²⁷

Tenże w 1820 r. posiadał również sąsiedni pusty plac po rozebranym domu.

Na obu posesjach zbudowano duży budynek w którym mieścił się dom wjezdny.

1845 – Wincenty Laskowski właściciel dominium Ustrzyki D. sprzedał prawo propinacji w realności **nr 21–22** Aronowi i Chaji Rosie Singerom, zaś ci odprzedali je z kolei Hirschowi Beerowi Fellerowi, kontrakt jednak został anulowany.

1848 – nr domu **21**, właściciel **Sauer Isac**

Przed 1850 rokiem posesję wykupił Aron Singer

1850 – zajazd w omawianym obiekcie prowadzili Antoni i Petronella Winniccy

1852 – nr domu **21 i 22**, właściciel **Singer Aron** (p.b. nr *102, karczma)

parcela budowlana powierzchnia 987,25 m²

ogród powierzchnia 975,05 m²

łącznie **1962,30 m²**

1867 – nr domu **21**, właściciel **Singer Aron**

1860 – Zajazd w omawianym obiekcie prowadzili Stefan i Maria Mozołowscy

1876 – na mocy kontraktu z 1873 r. prawo własności posesji nr 21 i 22 Herscha Ber Fellerera przeszło na Rosę Singer.

1877 –właścicielka **Singer Rosa**, zawarła trzyletni kontrakt (1875–80) na wynajem pomieszczeń na pocztę i telegraf²⁸ (odgórnym zarządzeniem umowa została anulowana).

Do posesji tej należał duży ogród oddalony 130 m w kierunku zachodnim (p.g. nr 142), przed 1875 r. powstał na nie duży budynek nr p.b. *205, na południowym skraju tego ogrodu powstał jeszcze jeden obiekt któremu nadano nr p.b. *204.

* * *

Dom przy drodze głównej za zapleczu zachodniej pierzei, istniał przed 1805 r.

1820 – nr domu **20**, właściciel **Roth Josel Szmurl** (w fasji zapisano Issac Roth)

ogród powierzchnia 405,23 m²

1848 – nr domu **20**, właściciel **Roth Jossel**

1850 – nr domu **20**, właściciel **Roth Jossel i Schyja synowie Icyka**

1852 – nr domu **20**, właściciel **Roth Josel & Dawid** (p.b. nr *103 i *104)

parcela budowlana powierzchnia 499,82 m²

ogród powierzchnia 676,85 m²

pastwisko powierzchnia 1677,86 m²

łącznie **2354,72 m²**

1855 – nr domu **20**, właściciel **Roth Jossel**

1867 – nr domu **20**, właściciel – **Tratter Jankel**

9.04.1872 r. zmarł w tym budynku w wieku 62 l. Benedykt Kałużniacki proboszcz r.g. z Stefkowej.

Parcela budowlana nr *103 i przyległe grunty rolne uległy podziałowi, powstało na nich pięć budynków *103/1, *103/2, *103/3. *202 i *203.

²⁷ W fasji dopisano „fl i po Icyk Sanem”.

²⁸ Grundbuch, s. 95, 112.

Dom na zachód od Rynku po południowej stronie drogi głównej, powstał ok. 1825 r.

1848 – nr domu **114**, właściciel **Haber David Smul**

1852 – nr domu **114**, właściciel **Reichman Leib** (p.b. nr *105)

parcela budowlana powierzchnia 165,17 m²

pastwisko   powierzchnia 267,42 m²

razem   **432,52 m²**

1855 – nr domu **114**, właściciel **Reichmann Leib**

W latach 1864–1881 . r. w budynku tym mieszkał i prowadził warsztat rzemieślniczy Karol Mazurkiewicz stelmach

1867 – nr domu **114**, właściciel – brak danych

* * *

Dom przy drodze głównej na zachód od Rynku, powstał ok. 1835 r.

1834 – nr domu **153**, właściciel **Singer Wolf** (wpis do księgi gruntowej 2.07.1834 r.)

1852 – nr domu **153**, właściciel **Singer Wolf** (p.b. nr *106)

parcela budowlana powierzchnia 229,83 m²

ogród   powierzchnia 234,96 m²

łącznie   **464,79 m²**

1867 – nr domu **153**, właściciel – brak danych

* * *

Dom przy drodze głównej, powstał ok. 1834 r.

1834 – nr domu **83** miejski, właściciel **Spindler Gerschon**. (posesja została wpisana do ksiąg gruntowych 2 lipca 1834 r.)

1851 – nr domu miejski **83**, właściciel **Spindler Gerschon**

1852 – nr domu **128**, właściciel **Spindler Gerschon** (p.b. nr *107)

parcela budowlana powierzchnia 145,69 m²

ogród   powierzchnia 261,10 m²

łącznie   **407,78 m²**

1855 – Nr d. **128**, właściciele **Gerschon i Gittela Spindler** sprzedali posesję **Sewerynie Kurzweil** z domu **Riedl**.

1867 – nr domu **128**, właściciel – brak danych

* * *

Dom przy drodze głównej, powstał ok. 1830 r.

1848 – nr domu miejski **87**, właściciel **Bydak Abraham**

1852 – nr domu **129**, właściciel **Bidnik Abraham** (p.b. nr *108)

parcela budowlana powierzchnia 185,73 m²

ogród   powierzchnia 140,42 m²

razem   **326,35 m²**

1855 – nr domu miejski **87**, właściciel **Bidmik Abram**

1867 – nr domu **129**, właściciel **Hier Mendel**

1880 – budynek nr 129 został rozebrany, pusta parcela budowlana nr 108 własność Hersza Kormana wystawiona została na licytację dla zaspokojenia roszczeń Mendla Reischera²⁹.

---

²⁹ Gazeta Lwowska nr 194, Lwów 24.08.1880, s. 6.

Dom na zachód od Rynku po południowej stronie drogi cesarskiej.

1838 – nr domu **122**, właściciel **Kucharz Piotr** (*akt zakupu posesji pisany do księgi gruntowej 19.05.1838 r.*)

1848 – nr domu **122**, właściciel **Kucharz Piotr**

1852 – nr domu **122**, właściciel **Glück Zellman** (p.b. nr *109)

parcela budowlana powierzchnia 184,20 m²

ogród powierzchnia 108,15 m²

łącznie **292,36 m²**

1855 – nr domu **122**, właściciel **Glück Salomon**

1867 – nr domu **122**, właściciel **Scheinbach Joine**

Ok. 1870 r. na miejscu wcześniejszego zbudowano nowy budynek powiększony w kierunku południowym.

* * *

Bardzo duży drewniany budynek przy drodze głównej (ul. 1 Maja), powstał przed 1844 r.

1844 – nr domu **152**, właściciel **Glück Hersch** (*zakup parceli wpisany do ksiąg gruntowych 28.09.1844 r.*)

1852 – nr domu **152**, właściciel **Glück Hersch** (p.b. nr *110)

parcela budowlana powierzchnia 615,68 m²

1862 – nr domu **152**, właściciel **Glück Hersch**

1867 – nr domu **152**, właściciel **Korman Leib Hersch**³⁰

1877 – nr domu **152**, właściciel **Korman Hersch**

1880 – budynek nr 152 został rozebrany, pusta parcela budowlana nr 110 własność Hersza Kormana wystawiona została na licytację dla zaspokojenia roszczeń Mendla Reischera³¹.

W pracy J. Kołaczковского podana została informacja, że Ustrzykach znajdowała się garbarnia Kornmanna³².

* * *

Dom przy drodze głównej (ul. 1 Maja), powstał ok. 1825 r.

1848 – nr domu **108**, właściciel **Haber Abraham**

1852 – nr domu **108**, właściciel **Koza Dawid** (p.b. nr *111)

parcela budowlana powierzchnia 187,80 m²

ogród powierzchnia 166,18 m²

łącznie **252,63 m²**

1855 – nr domu **108**, właściciel **Koser David**

1867 – nr domu **108**, właściciel – brak danych

W ogrodzie przynależnym do tej posesji powstał nowy budynek, starszemu nadano nr pb. *111/1, zaś nowszemu *111/2.

* * *

Dom przy drodze głównej (ul. 1 Maja), powstał po 1805 r.

1820 – **Tobiasz Szabla** (dopisano Abram Huber (dom odnotowany wyłącznie w fasji, brak o nim informacji w Metryce Franciszkańskiej, co wskazuje, że sprawy własnościowe tej posesji nie były jeszcze uregulowane.)

1848 – nr domu **95**, właściciel **Huber Abraham**

1852 – nr domu **95**, właściciel **Haber Tobias** (p.b. nr *112)

parcela budowlana powierzchnia 268,87 m²

ogród powierzchnia 147,66 m²

droga powierzchnia 92,15 m²

łącznie **508,69 m²**

1855 – nr domu **95**, właściciel **Huber Tobias**

1867 – nr domu **95**, właściciel **Schor Gedeile**

³⁰ W spisie wyborców z 1867 Korman Leib Hersch jako jedyny w Ustrzykach ma wpisany status – przedsiębiorca. Potwierdza to przypuszczenie, że można go łączyć z właścicielem garbarni.

³¹ Gazeta Lwowska nr 194, Lwów 24.08.1880, s. 6.

³² J. Kołaczkowski, Wiadomości dotyczące się przemysłu i sztuki w dawnej Polsce, Kraków 1888. s. 172

Pierwszy dom od strony zachodniej dom po południowej stronie drogi cesarskiej (ul. 1 Maja), powstał ok. 1835 r.

1852 – nr domu **126**, właściciel *Alter Hersch* (p.b. nr *113)

parcela budowlana powierzchnia 235,87 m²

ogród powierzchnia 102,41 m²

pastwisko powierzchnia 252,34 m²

łącznie **590,83 m²**

1867 – nr domu **126**, właściciel – brak danych

* * *

Przysiółek za Strwiążem położony na zachód od kirkutu

Budynek położony na zachodnim skraju przysiółku.

Z numeracji wynika, że dom nr **96** powstał po 1805 r. Jednak na mapie Miega z 1782 r. odnajdujemy w tym miejscu budynek.

1820 nr domu **96**, właściciel *Hopta Iwan* (w fasji dopisano komornik)

1852 – nr domu **96**, właściciel *Machniewicz Ilko* (p.b. nr *114)

parcela budowlana powierzchnia 212,14 m²

1867 – nr domu **96**, brak danych..

W 1872 r. dom zlikwidowano z powodu budowy kolei.

* * *

Budynek ten powstał ok. 1825 r.

1837 – nr domu **116**, właściciele *Seredniccy Józef i Marcella*. Wpisani jako właściciele do księgi gruntowej 4.08.1837 r.

1848 – nr domu **116**, właściciele *Seredniccy Józef i Marcella*

1852 – nr domu **116**, właściciel *Tarczanin Stefan* (p.b. nr *115)

parcela budowlana powierzchnia 107,68 m²

ogród powierzchnia 75,59 m²

łącznie **183,26 m²**

1855 – *Winnicki Jan* krawiec

1867 – nr domu **116**, właściciel – brak danych.

W budynku wzmiankowana jest rodzina Stefana Tarczanina szewca.

22.03.1872 r. zmarł Stefan Tarczanin, wkrótce po jego śmierci dom zlikwidowano z powodu budowy linii kolejowej.

* * *

Budynek położony na zachód od kirkutu.

Na skraju gruntów gospodarstwa nr 76 dom o nr **51** zbudował strażnik drogowy Błażej Nycz.

1852 – nr domu **51**, właściciel *Nycz Błażej* (p.b. nr *116)

parcela budowlana powierzchnia 180,01 m²

1867 – domu nr **51**, brak danych

Przed 1872 r. budynek został zlikwidowany z związku z budową linii kolejowej.

* * *

Budynek ten powstał ok. 1830 r.

1852 – nr domu **125**, właściciel *Sztyń Dańko s. Iwana* (p.b. nr *118)

parcela budowlana powierzchnia 90,24 m²

1867 – domu nr **51**, brak danych

Zlikwidowany został przed 1872 r. w związku z budową kolei.

Obiekt przy drodze do Jasienia w sąsiedztwie współczesnego młyna-muzeum. Dworski budynek na tej parceli powstał po 1805 r.

1820 – **Fedak Stefan** (mieszkał w budynku dworskim nie wykazany w Metryce Franciszkańskiej)
Dzierżawił 2 5234,11 m² gruntu dworskiego.

1848 – nr domu **98**, właściciel **Fedak Stefan**

1850 – nr domu **98**, właściciel **Fedak Andrzej syn Stefana**

1852 – nr posesji **98**, właściciele spadkobiercy **Fedaka Andrzeja** (p.b. nr **119*, bez budynku)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	264,95	0,94
ogrody	0,00	0,00
role	24631,10	86,99
pastwiska	3419,31	12,08
razem	2 8315,36	

1867 – nr domu **98** (bez budynku), właściciel – brak danych

Przed 1875 r. pusta parcela budowlana została skasowana.

* * *

Obiekt w sąsiedztwie współczesnego młyna-muzeum. Dworski budynek na tej parceli powstał przed 1805 r.

1820 – nr domu **50**, dzierżawczyni wdowa **Machniewicz Tacia** (dom na gruncie dworskim)
Dzierżawiła (5128,83 m² gruntu dworskiego)

1848 – nr domu **50**, właściciel **Machniewicz Michał**

1850 – nr domu **50**, właściciel **Machniewicz Michał**

1852 – nr domu **50**, właściciel **Machniewicz Michał** (p.b. nr **120*)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	345,82	1,51
ogrody	72,80	0,32
sady	287,50	1,25
role	14776,27	64,31
łąki	2064,66	8,99
Pastwiska	5429,65	23,63
razem	22976,70	

1867 – nr domu **50**, właściciel – brak danych

1880 – w księgach metrykalnych wykazany tym domostwie był Bazyli Machniewicz syn Michała.

Budynek przy drodze głównej, po jej południowej stronie nad rzeką Jasieńką, przypuszczalnie istniał od początków miasta.

1758 – Lesko Kuchta Tkacz (komornik)

1772 – Stefan Tkacz

1789 – Nr domu stary **57**, *Machnow Stefan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2086,06	7,03
role	27607,90	92,97
razem	2 9693,96	

1820 – nr domu **49**, właściciel *Machniewicz Waśko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2086,06	7,03
role	27607,90	92,97
razem	29693,96	

1848 – nr domu **49**, właściciel *Machniewicz Waśko*

1850 – nr domu **49**, właściciel *Machniewicz Waśko*

1852 – nr domu **49**, właściciel *Machniewicz Waśko* (p.b. nr *122)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	345,16	0,57
ogrody	403,70	0,67
role	37805,37	62,53
łąki	6967,61	11,52
pastwiska	5510,32	9,11
pastwiska zakrzaczone	8012,52	13,25
drogi	1414,94	2,34
razem	6 0459,62	

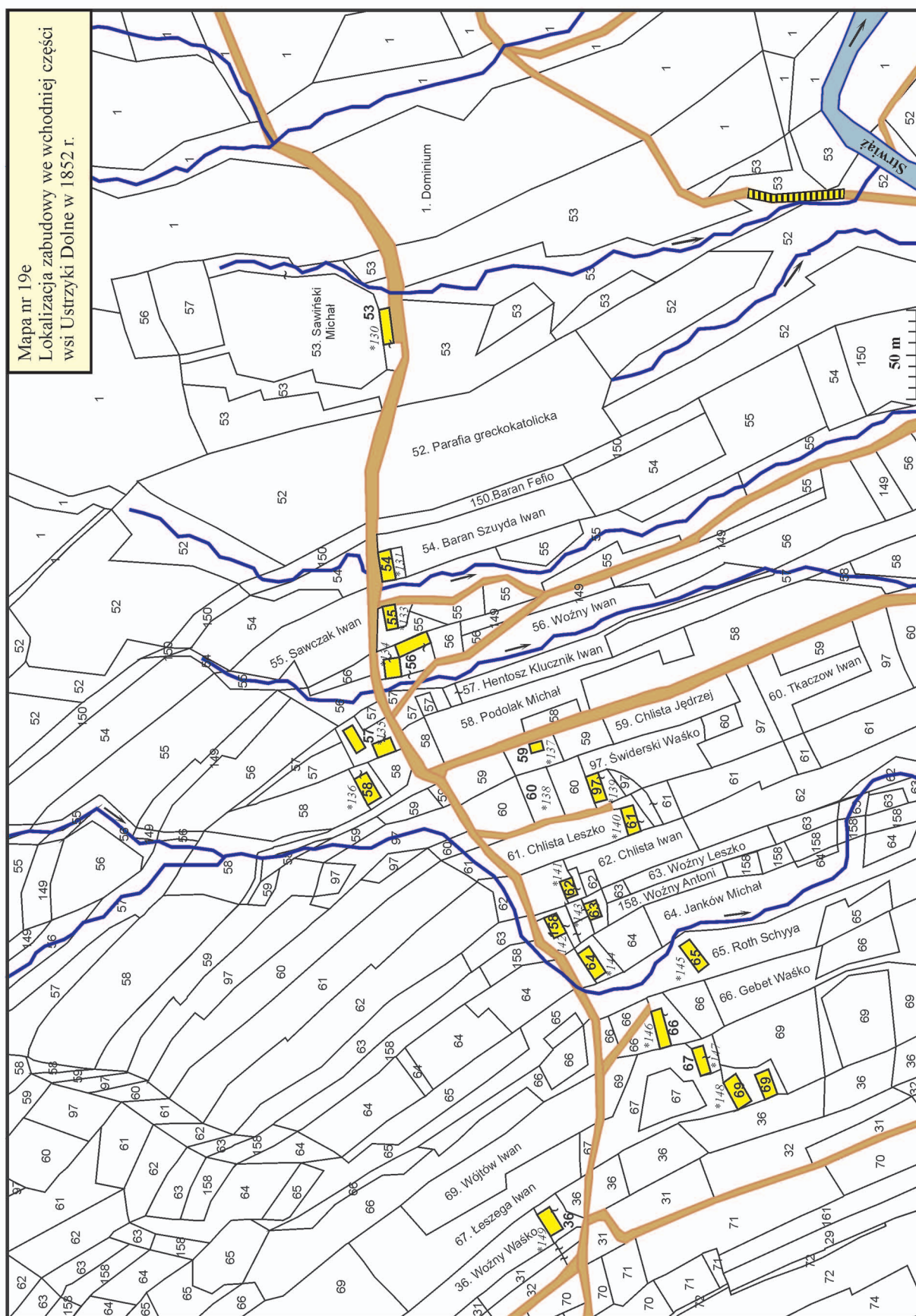
1867 – nr domu **49**, właściciel *Machniewicz Michał*

Przed rokiem 1875 budynki na p.b. nr *122 zostały rozebrane, zaś parcela skasowana. Nowe zabudowania powstały 50 m na zachód, otrzymały nr p.b. *211.

Po północnej stronie drogi z gruntów omawianego gospodarstwa wydzielono p.b nr *212, na której powstał drugi budynek.

1881 – nr domu **49**, właściciel *Tkacz Waśko* zwany *Machniewicz*

Obiekt w wschodniej części miasta w rejonie współczesnego przedszkola nr 1. Był to młyn zlokalizowany w tej części Ustrzyk przypuszczalnie od XVI w.

1756 – Senko Mielnik (do wdowy przystały)

1758 – Senko Mielnik (komornik)

1772 – Senko Mielnik, posiadał młyn i trzy pręty gruntu

1789 – nr domu stary **56**, właściciel **Sztyń Leszko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	16553,59	18,48
role	73008,40	81,52
razem	8 9561,99	

Przed rokiem 1820 z gospodarstwa przejęto 6560,29 m² na drogę cesarską.

1820 – nr domu **48**, właściciel **Sztyń Andrzy** (gospodarstwo i młyn wodny)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	16553,59	19,94
role	66448,11	80,06
razem	8 3001,7	

1845 – w księgach metrykalnych wykazany został Waśko Kohut mielnik

1850 – nr domu **48**, właściciel **Sztyń Michał syn Andrzeja**

1852 – nr domu **48**, właściciel **Sztyń Michał** (p.b. nr *123 i *124 młyn wodny)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	606,37	0,54
role	77316,66	68,59
łąki	10432,02	9,26
łąki zakrzaczone	2110,56	1,87
pastwiska	21888,03	19,42
drogi	361,73	0,32
razem	11 2715,37	

1855 – Michał Sztyń syn Iwana sprzedał realność nr 48 młyn o grunty rolne Janowi Cybulskiemu młynarzowi z Ustjanowej.

W 1856 r. sprawa własności młyna trafiła do sądu, pozew wnieśli Jan Cybulski oraz Wincenty Laskowski, w ogłoszeniu dotyczącym tejże sprawy podane jest, że miejsce pobytu M. Sztynia jest nieznane, co oznacza, że unikał on przyjęcia pozwu³³.

1867 – nr domu **48**, właściciel **Cybulski Jan**

Ze źródeł metrykalnych wiadomo, że w 1879 r. tutejszym młynarzem był Kacper Dziedzicki³⁴. Przed 1875 niewielki budynek nr p.b. 123 położony na prawym brzegu młynówki został rozebrany.

1879 – prawo własności realności nr 48 po zmarłym w 5.05.1877 Janie Cybulskim uzyskała córka Rozalia Gliniecka żona Ferdynanda.

³³ Skorowidz miejscowości Galicji wg. powiatów. 31 Skorowidz miejscowości powiatu Lisko, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, фонд 144, VI Teki Antoniego Schneidra, cz. II, k. 322.

³⁴ Księga metrykalna parafii Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 390, sygn. 19.

Obiekt przy drodze głównej zlokalizowany w rejonie, gdzie dochodzi do niej szosa do Lutowisk, powstał w drugiej połowie lat trzydziestych XIX w. Do 1951 r. funkcjonował pod nazwą „Na Szlabanie”.

1838 – nr domu miejski **121**, właściciel **Schwarzthal Hersch** (*transakcję zakupu posesji wpisano do ksiąg gruntowych 22.10.1838 r.*)

1852 – nr domu **151**, właściciel **Schwarzthal Hersch** (p.b. nr *126).

parcela budowlana powierzchnia 107,81 m²

1867 – nr domu **151**, właściciel – brak danych

Przed 1875 r. budynek rozebrano, na bp. nr *126 powstał następnie nowy obiekt prawie dwukrotnie większy.

* * *

Zabudowania tego gospodarstwa położone były przy drodze wiejskiej (współczesnej ul. Nadgórnej), 330 m na zachód od dworu. Powstały na działce wydzielonej z gruntów dworskich przed 1772 r.

1773 – **Kucharz Sobestian**

1789 – nr domu stary **54**, **Siwiński Jakob**

ogród o pow. 4452,65 m²

1820 – nr domu **53**, właściciel **Sawiński Kazio**

K. Sawiński posiadał wyłącznie dom i ogród o pow. 4452,65 m² prócz tego dzierżawił od dworu 2 6435,39 m² użytków rolnych.

W gospodarstwie nr 53 mieszkały dwie rodziny Sawińscy i Kijowscy. Byli oni przyrodnim rodzeństwem. W 1823 roku Pazia Łeszega wdowa po Kazimierzu Sawińskim, wyszła powtórnie za mąż za Pawła Kijowskiego.

1848 – nr domu **53**, właściciel **Kijowski Paul**

1850 – nr domu **53**, właściciel **Sawiński Michał syn Kazimierza**

1852 – nr domu **53**, właściciel **Sawiński Michał** (p.b. nr *130)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	117,74	0,44
ogrody	128,06	0,48
role	15446,57	57,58
łąki	2301,47	8,58
łąka + sad	3106,69	11,58
pastwiska	4811,56	17,94
nieużytki	913,64	3,41
razem	26825,73	

1857 – zmarła Pelagia (Pazia) wdowa po Pawle Kijowskim i Kazimierzu Sawińskim w wieku 67 lat. Gospodarstwo przeszło na dzieci z obu małżeństw

1867 – nr domu **53**, właściciel **Sawiński Michał**

Przed 1875 r. budynek nr p.b. 130 uległ likwidacji, na jego miejscu powstał nowy o nr *130/1, w ogrodzie od strony zachodniej powstał drugi obiekt o nr *130/2.

Zabudowania gospodarstwa położone były przy drodze wiejskiej 470 m na zachód od dworu. Budynki istniały tu od początków Ustrzyk.

1789 – nr domu stary **53**, właściciel **Wojtów Miśko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5137,21	4,86
role	79908,62	75,67
łąki	4280,01	4,05
pastwiska	11017,77	10,43
pastwiska zakrzaczone	366,86	0,35
krzaki	4891,45	4,63
	10 5601,92	

Przed 1820 r. 453,18 m² roli zajęto na drogę cesarską.

1820 – nr domu **54**, właściciel **Baran Michał** „z wsi”³⁵

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5137,21	4,89
role	79455,44	75,56
łąki	4280,01	4,07
pastwiska	11017,77	10,48
pastwiska zakrzaczone	366,86	0,35
krzaki	4891,45	4,65
razem	10 5148,74	

1848 – nr domu **54**, właściciel **Baran Iwan**

1850 – nr domu **54**, właściciel **Baran Iwan syn Michała**

1852 – nr d. **54**, właściciel **Baran Szuyda Iwan**
(p.b. nr *131)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	227,20	0,30
ogrody	0,00	0,00
role	47470,98	62,59
łąka	4375,46	5,77
pastwiska	23771,19	31,34
razem	7 5844,83	

1867 – nr d. **54a**, właściciel **Baran Szuyda Jan**

W księgach metrykalnych wykazywany jest w 1872 r. Antoni Ziemiański oraz od 1869 r. – Iwan Krekota. Obaj zięciowie Iwana Barana Szujdy

1881 – nr d. **54**, właściciel **Baran Iwan**

1852 – nr d. **150**³⁶, wł. **Baran Fedio** zwany Szujda (p.b. nr *132)

Powierzchnia w m ²	%
371,42	1,38
0,00	0,00
16498,88	61,33
1502,31	5,58
8529,28	31,71
2 6901,89	

1867 – nr d. **54b**, wł. **Baran Fedio**

Przed rokiem 1875 do budynku nr p.b. 132 dobudowano od wschodu nowy, któremu nadano nr p.b. 193 nr d. **226**, mieszkał w nim Petro Podolak s. Iwana.

³⁵ W 1820 r. w Ustrzykach mieszkało dwóch Michałów Baranów jeden w Rynku, drugi w części wiejskiej, stąd dopisek „z wsi” przy nazwisku gospodarza.

³⁶ Dom nr 150 zbudowany ok. 1845 r. zlokalizowany był nad Strwiążem 70 m na wschód od cerkwi.

Zabudowania omówione poniżej położone były przy drodze wiejskiej 500 m na zachód od dworu. Gospodarstwo i zagroda powstały w wyniku podziału gruntu Waśka Woźnego ok. 1780 r. Pierwszy właściciel Jędrzej Sawczak zwany Prystasz ożenił się Anną córką W. Woźnego. Sawczakowie z tego numeru nosili przydomki Wójtów i Andrunyk.

1789 – nr domu stary **52**, właściciel **Sawczak vel Prystasz Jędrzej**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	7383,67	6,55
role	68660,76	60,94
łąki	1581,34	1,40
pastwiska	28373,38	25,18
krzaki	6665,78	5,92
razem	11 2664,9	

Z gruntów gospodarstwa wydzielono 1359,53 m² na drogę cesarską.

Po roku 1805 r. nastąpił podział gospodarstwa, obok starszego domostwa nr 55 powstało nowe nr 94.

1820 – nr domu 55 , wł. Sawczak Iwan		
Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5644,69	45,62
role	4582,13	37,04
łąki	1312,78	10,61
pastwiska	832,63	6,73
krzaki	0,00	0,00
razem	1 2372,23	

nr d. 55 i 94	
Powierzchnia w m ²	%
0,00.	0,00.
61228,29	64,12
268,56	0,28
27321,35	28,61
6665,78	6,98
9 5483,98	

nr 94 Sawczak Fedio	
Powierzchnia w m ²	%
1738,98	50,42
1490,81	43,22
0,00.	0,00.
219,4	6,36
0,00.	0,00.
3449,19	

1848 – nr domu **55**, właściciel **Sawczak Iwan**

nr domu **94**, właściciel **Sawczak Michał**

Przed rokiem 1850 likwidacji dom nr 94 uległ likwidacji, jego właściciele zbudowali nową siedzibę na wschód od cerkwi nr domu 149.

1850 – nr domu **55**, właściciel **Sawczak Michał syn Iwana..**

1852 – nr domu **55**, właściciel **Sawczak Iwan** (p.b. nr *133)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	171,11	0,18
ogrody	433,87	0,45
role	64678,49	67,26
łąki	4540,63	4,72
pastwiska	26338,29	27,39
razem	96162,39	

1867 – nr domu **55**, właściciel **Sawczak Waśko**

Z gruntów tego gospodarstwa na północnym brzegu Strwiąża wydzielona został p.b. nr *192, na której powstały dwa budynki.

1881– nr domu **55**, właściciel **Sawczak Michał zwany Wojtów vel Andrunyk**

Zabudowania gospodarstwa położone były przy drodze wiejskiej 520 m na zachód od dworu. Budynki istniały tu od początków Ustrzyk.

1772 – Waśko Woźny

Rodzina Woźnych z tego numeru nosiła przydomek Hajduk

1789 – nr domu stary **51**, właściciel *Woźny Stefan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	9691,18	9,28
role	6 8521,91	65,64
łąki	116,89	0,11
pastwiska	19752,2	18,92
krzaki	6308,52	6,04
razem	10 4390,70	

Z gruntów gospodarstwa wydzielono 453,18 m² na drogę cesarską.

1820 – nr domu **56**, właściciel *Woźny Michał*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	9691,18	9,32
role	6 8067,83	65,49
łąki	116,89	0,11
pastwiska	19752,2	19,00
krzaki	6308,52	6,07
razem	10 3936,62	

1848 – nr domu **56**, właściciel *Woźny Iwan*

1850 – nr domu **56**, właściciel *Woźny Iwan syn Michała*

1852 – nr domu **56**, właściciel *Woźny Iwan* (p.b. nr *134)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	567,49	0,68
ogrody	0,00	0,00
sad	296,59	0,36
role	54638,42	65,45
łąki	3039,16	3,64
pastwiska	24935,97	29,87
razem	8 3477,63	

1867 – nr domu **56**, właściciel *Woźny Jan*

Na gruntach omawianego gospodarstwa przed 1875 r. wydzielona została parcela budowlana nr *213, na której powstał nowy budynek (położony na płu. od drogi).

1881 – nr domu **56**, właściciel *Haiduk Iwan* zwany *Woźny*

Zabudowania opisane poniżej położone były przy drodze wiejskiej 570 m na zachód od dworu. Gospodarstwo powstało w wyniku podziału gruntu Lesia Podolaka ok. 1780 r. Rodzina Hentoszów z tego gospodarstwa nosiła przydomek Klucznik.

1789 – Nr domu stary **68**, właściciel **Leszko Hętosz**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	4435,28	8,68
role	35277,72	69,00
łąki	0,00	0,00
pastwiska	11411,60	22,32
razem	5 1124,60	

Z gruntów gospodarstwa wydzielono 215,80 m² na drogę cesarską.

1820 – nr domu **57**, właściciel **Hentosz Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	4435,28	8,71
role	35061,92	68,87
łąki	0,00	0,00
pastwiska	11411,6	22,42
razem	5 0908,80	

Prócz tego dzierżawił od dworu 9772,10 m².

1848 – nr domu **57**, właściciel **Hentosz Iwan**

1850 – nr domu **57**, właściciel **Hentosz Iwan**

1852 – nr domu **57**, właściciel **Hentosz Klucznik Iwan** (p.b. nr *135)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	614,51	0,85
ogrody	175,91	0,24
sad	149,42	0,21
role	50288,58	69,88
łąki	1723,83	2,40
pastwiska	19008,47	26,42
razem	7 1960,72	

1867 – nr domu **57**, właściciel **Hentosz Michał**

Po roku 1852 zabudowania na parceli bud. *135 zostały rozebrane, zaś parcela skasowana. Kilka lat później wydzielona została nowa p.b. nr *214, na której powstał nowy duży budynek.

1881 – nr domu **57**, właściciel **Klucznik Iwan** zwany **Hentosz**

Zabudowania gospodarstwa położone były położony w sąsiedztwie miejsca, gdzie współcześnie łączą się ul. Nadgórna i Sikorskiego.

1772 – właściciel **Podolak Lesio** 3 pręty pola

1789 – nr domu stary **50**, właściciel **Podolak Leszko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	4210,49	4,67
role	64826,63	71,95
łąki	0,00	0,00
pastwiska	21064,98	23,38
razem	9 0102,1	

1820 – nr domu **58**, właściciel **Podolak Iwan syn Leszka**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	4210,49	4,67
role	64826,63	71,95
łąki	0,00	0,00
pastwiska	21064,98	23,38
razem	9 0102,1	

1848 – nr domu **58**, właściciel **Podolak Michał**

1850 – nr domu **58**, właściciel **Podolak Michał syn Iwana**

1852 – nr domu **58**, właściciel **Podolak Michał** (p.b. nr *136)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	304,98	0,30
ogrody	343,70	0,34
role	68860,29	67,20
łąki	3406,43	3,32
pastwiska	27357,21	26,70
pastwiska zakrzaczone	1584,84	1,55
drogi	606,73	0,59
razem	10 2464,18	

1867 – nr domu **58**, właściciel **Podolak Iwan i Fedio**

Przed 1875 r. na gruntach tego gospodarstwa na południe od drogi powstał nowy budynek na p.b. nr *215.

1881 – nr domu **58**, właściciel **Podolak Michał**

Zabudowania tego gospodarstwa znajdowały się przy drodze prowadzącej do miasta (współczesna ul. Sikorskiego), 65 m na południe od skrzyżowania z ul. Nadgórną. Gospodarstwo zostało wydzielone z gruntu Jurka Swiderskiego ok. 1780 r.

1789 – nr domu **65**, właściciel **Zaluba Michał**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3657,8	7,68
role	34737,05	72,98
łąki	0,00	0,00
pastwiska	9204,45	19,34
razem	4 7599,30	

1820 – nr domu **59**, właściciel **Żołobecki Michał**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3657,8	7,68
role	34737,05	72,98
łąki	0,00	0,00
pastwiska	9204,45	19,34
razem	4 7599,30	

1848 – nr domu **59**, właściciel **Chlista Andry**

1852 – nr domu **59**, właściciel **Chlista Andrzej**

1852 – nr domu **59**, właściciel **Chlista Jędrzej** (p.b. nr 137)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	450,22	0,79
ogrody	456,44	0,80
role	35140,08	61,38
łąki	1098,68	1,92
łąka + sad	463,84	0,81
pastwiska	19642,79	34,31
razem	5 7252,05	

1867 – nr domu **59**, właściciel **Chlista Michał**

Ok. 1870 budynek na p.b. nr *137 rozebrano, następnie zbudowano nowy znacznie większy. Na gruntach gospodarstwa powstał drugi budynek, któremu nadano nr p.b. *216.

Z gruntów tegoż gospodarstwa na północny wschód od rynku przy drodze z Rynku do wsi wydzielone zostały p.b. nr *187 i *188, na które ok. 1870 r. powstały nowe budynki.

1881 – nr domu **59**, właściciel **Chłysta Andriy**

Zabudowania opisanych poniżej gospodarstw znakowały się 90 m na południe od skrzyżowania ul. Nadgórnej i Sikorskiego

1772 – właściciel **Szwiderski Jurko** dziesiętnik, 1½ pręta gruntu

1772 – właściciel **Szwiderski Iwan** bezdzietny, 1½ pręta gruntu

1789 – nr domu stary **49**, właściciel **Swiderski Dmitro** (scalał gospodarstwa odnotowane w 1772 r.)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	8578,02	16,78
role	7 6302,95	149,25
łąki	0,00	0,00
pastwiska	8434,72	16,50
razem	9 3315,69	

Po roku 1805 r. nastąpił podział ponowny gospodarstwa, obok starszego domostwa nr 60 powstał nowe nr 97.

1820 – nr domu 60 , wł. Tkaczow Iwan		
Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2699,29	7,79
role	2 3668,95	68,28
łąki	0,00	0,00
pastwiska	8296,25	23,93
razem	3 4664,49	

1848 – nr domu **60**, wł. **Tkaczow Iwan**

1850 – nr domu **60**, wł. **Tkaczow Iwan**

nr d. 60 i 97	
Powierzchnia w m ²	%
0,00	0,00
2 7572,53	100,00
0,00	0,00
0,00	0,00
2 7572,53	

1848 – nr d. **97**, wł. **Łeszega Hryć**

1852 – nr d. **97**, wł. **Świderski Fedio**

nr d. 97 Swiderski D.	
Powierzchnia w m ²	%
5878,73	15,73
2 5061,47	67,08
0,00	0,00
138,47	0,37
3 7363,20	

1852 – nr domu 60 , właściciel Tkaczow Iwan (p.b. nr *138, bez zabudowań)		
Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	490,99	1,03
ogrody	0,00	0,00
role	4 0265,18	84,66
łąka	1377,89	2,90
pastwiska	5427,43	11,41
pastwiska zakrz.	0,00	0,00
razem	4 7561,49	

1852 – nr d. 97 , wł. Świderski Waśko (p.b. nr *139)	
Powierzchnia w m ²	%
285,28	0,58
115,87	0,24
4 1529,12	84,26
1570,04	3,19
5523,86	11,21
259,78	0,53
4 9283,95	

W roku 1852 gospodarstwo nie miało budynków, brak ogrodu wskazuje że stan taki trwał już dłużej czas.

1867 – nr domu **60**, właściciel – brak danych
Przed rokiem 1875 b.p. nr 138 została skasowana i adaptowana na użytek rolny. Na północ od niej przy drodze głównej zbudowano nowy duży dom na p.b. nr *217.

1881 – nr domu **60**, właściciel **Swiderski Iwan**

1867 – nr d. **97**, wł. **Świderski Waśko**
Budynek na p.b. nr *139 ok. 1870 r. uległ likwidacji, zaś plac przyłączono do sąsiedniej łąki. W sąsiedztwie powstał nowy budynek, któremu nadano nr p.b. *139. Właściciel gospodarstwa trudnił się również kowalstwem.

1881 – nr d. **60**, wł. **Swiderski Danko**

Zabudowa poniższych gospodarstw położona była 110 m na północny wschód od skrzyżowania ul. Nadgórnej i Sikorskiego.

1772 – Chłista Michayło

1789 – nr d. stary 48, wł. *Chłysta Michał*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2449,32	5,03
role	36566,62	75,15
łąki	352,47	0,72
pastwiska	9288,99	19,09
krzaki	0,00	0,00
razem	4 8657,4	

nr d. 48 i 64

Powierzchnia w m ²	%
0,00	0,00
36607,9	95,64
0,00	0,00
1668,84	4,36
0,00	0,00
3 8276,74	

Tkacz z miasta trzyma

nr d. 64 *Chłysta Paweł*

Powierzchnia w m ²	%
3238,17	8,36
25910,22	66,86
962,1	2,48
6497,36	16,77
2147,2	5,54
3 8755,05	

1820 – nr d. 61, wł. *Chłista Andrzej i Wasko*³⁷

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2449,32	5,03
role	36566,62	75,15
łąki	352,47	0,72
pastwiska	9288,99	19,09
krzaki	0,00	0,00
razem	4 8657,4	

nr d. 61 i 62

Powierzchnia w m ²	%
0,00	0,00
36607,9	95,64
0,00	0,00
1668,84	4,36
0,00	0,00
3 8276,74	

nr d. 62 *Chłista Iwan*

Powierzchnia w m ²	%
3238,17	8,36
25910,22	66,86
962,1	2,48
6497,36	16,77
2147,2	5,54
3 8755,05	

1850 – nr d. 61, wł. *Chłista Leszko syn Waska*

1852 – nr domu 61, właściciel *Chłista Leszko*
(p.b. nr *140)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	260,06	0,39
ogrody	150,16	0,23
role	52646,69	79,71
łąka	2136,33	3,23
pastwiska	10308,67	15,61
pastwiska zakrz.	320,14	0,48
drogi	228,68	0,35
razem	6 6050,73	

1850 – nr d. 62, wł. *Chłista Iwan syn Iwana*

1852 – nr domu 62, wł. *Chłista Iwan* (p.b.
nr *141)

Powierzchnia w m ²	%
162,69	0,21
106,86	0,13
54716,01	68,96
1342,67	1,69
22714,94	28,63
303,29	0,38
0,00	0,00
7 9346,46	

1867 – nr domu 61, właściciel *Chłista Waśko*

Budynek na p.b. *140 ok. 1870 R. uległ likwidacji, zaś plac zamieniono na użytek rolny. na północ od starego powstał nowy obiekt na p.b. nr *218.

1881 – nr domu 61, właściciel *Chłysta Lesio*

1867 – nr domu 62, wł. *Chłista Jan*

Budynek na p.b. *141 ok. 1870 r. uległ likwidacji, na przyległej od północy działce zbudowano nowy dom o tym samym nr p.b. Z kolei na działce sąsiadującej od wschodu powstał drugi nowy dom p.b. nr *219.

Z gruntów tegoż gospodarstwa na póln.-wsch. od Rynku wydzielona została p.b. nr *186, na której ok. 1870 r. powstał nowy budynek.

1881 – nr d. 62, wł. *Chłysta Iwan*

³⁷ W Metryce Franciszkańskiej ogród i dom przypisany został Andrzejowi Chłiscie natomiast rolę Waśkowi Chłiscie.

Zabudowania poniżej opisane położone były przy drodze wiejskiej 110 m na zachód od skrzyżowania ul. Nadgórnej i Sikorskiego

1772 – **Chomiakow Michał** leśny, miał 1½ pręta gruntu wolnego od świadczeń.

Potomkowie Michała Chomy po mieczu i kądzieli z domów nr 63 i 158 nosili przydomek Pizyk.

1789 – nr domu stary **47**, właściciel **Homiak Michał**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3395,84	8,76
role	44986,89	116,08
łąki	3790,26	9,78
pastwiska	9972,32	25,73
razem	62145,31	

1820 – nr domu **63**, właściciel **Woźny Andrzy**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3395,84	8,76
role	44986,89	116,08
łąki	3790,26	9,78
pastwiska	9972,32	25,73
razem	6 2145,31	

1848 – nr domu **63**, właściciel **Woźny Leszko i Antoszeko**

1850 – nr domu **63**, właściciel **Woźny Andrzej**

1852 – nr domu **63**, właściciel **Woźny Leszko**
(p.b. nr *143)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	228,86	0,65
ogrody	223,61	0,63
role	29060,29	82,18
łąka	1811,87	5,12
pastwiska	3890,38	11,00
pastwiska zakrz.	148,27	0,42
razem	3 5363,28	

1867 – nr domu **63a**, właściciel **Woźny Jan**

1852 – nr domu **158**, wł. **Woźny Anton**
(p.b. nr *142)

Powierzchnia w m ²	%
256,93	0,55
280,94	0,60
36241,37	77,09
2033,07	4,32
8064,14	17,15
136,38	0,29
4 7012,83	

1867 – nr d. **63b**, wł. **Woźny Antoni**

W budynku tym w księgach metrykalnych wykazywany jest Iwan Wiznyj zwany Pizyk syn Leona.

W metrykach pojawia się również nr domu 63/186 w którym mieszkał Teodor Wiznyj zwany Pizyk syn Leona

1881 – nr domu **63**, właściciel **Pizyk Anton** zwany **Choma**

Zabudowania położone przy drodze wiejskiej 150 m na wschód od skrzyżowania ul. Nadgórnej i Pionierskiej

1772 – Michayło Żołobecki posiadał 1½ pręta gruntu

1789 – Nr domu stary **46**, właściciel **Zalobak Jędrzey**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2237,12	6,23
role	24390,09	67,89
łąki	3168,65	8,82
pastwiska	6132,29	17,07
razem	3 5928,15	

1815 – Fedio Janków zawarł związek małżeński z Nastunią Żołobecką i z czasem przejął gospodarstwo jej ojca Jędrzeja.

1820 – nr domu **64**, właściciel **Janków Fedio**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2237,12	6,23
role	24390,09	67,89
łąki	3168,65	8,82
pastwiska	6132,29	17,07
razem	3 5928,15	

1848 – nr domu **64**, właściciel **Janków Michał**

1850 – nr domu **64**, właściciel **Janków Michał** syn Fedia

1852 – nr domu **64**, właściciel **Janków Michał** (p.b. nr *144)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	355,89	0,55
ogrody	0,00	0,00
sady	740,28	1,14
role	49356,03	75,78
łąki	5548,18	8,52
pastwiska	8841,61	13,58
pastwiska zakrzaczone	285,10	0,44
razem	6 5127,09	

1867 – nr domu **64**, właściciel **Janków Michał**

W metrykach pod tym numerem wykazywani są:

Michał Jankow zwany Cyhan s. Teodora, Bazyli Jankiw s. Teodora, Teodor Janków s. Teodora oraz Teodor Swiderski s. Teodora i jego żona Katarzyna Jankow.

Gospodarstwo ok. 1870 r. uległo podziałowi, na północ od drogi wiejskiej powstał nowy budynek nr p.b. *220.

Z roli na prawym brzegu Strwiąża należącej do tego gospodarstwa wydzielona została p.b. nr *200 na której powstał nowy dom.

1881 – nr domu **64**, właściciel **Cygan Michał** zwany **Janków**

Zabudowania opisanego poniżej gospodarstwa położone były 150 m na południowy wschód od skrzyżowania ul Nadgórnej i Pionierskiej

1772 – zapis w lustracji „Szewcy z Miasta Arędują i Placą” wskazuje, że grunt był w dzierżawie rodziny Grodeckich – szewców.

1789 – nr domu stary **45**, właściciel *Gebet Michal*³⁸

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3165,05	3,37
role	64254,18	68,45
łąki	1405,11	1,50
pastwiska	2 5047,08	26,68
razem	9 3871,42	

1820 – nr domu **65**, właściciel *Hopta Michal* (p.b. nr *145)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3165,05	3,37
role	64254,18	68,45
łąki	1405,11	1,50
pastwiska	25047,08	26,68
razem	9 3871,42	

1849 – nr domu **65**, właściciel *Roth Schija*³⁹

1850 – nr domu **65**, właściciel *Paszkiewicz Onufer*

1852 – nr domu **65**, właściciel *Roth Schyja* (p.b. nr *145)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	118,22	0,19
ogrody	0,00	0,00
role	43891,40	70,57
łąki	6533,93	10,50
pastwiska	11185,07	17,98
pastwiska zakrzaczone	471,05	0,76
razem	6 2199,67	

1867 – nr domu **65**, właściciel *Wojtów Mikołaj*

Ok. 1875 r. r. budynek na p.b. *145 rozebrano, zaś parcelę budowlaną skasowano.

1881 – nr domu **65**, właściciel *Paszkiewicz Onufer* (diak cerkiewny)

³⁸ Numer domu 45 w fasji użyto dwukrotnie, co prawdopodobnie oznacza, że Gebet Wasko i Gebet Michal prowadzili odrębne gospodarstwa, ale mieszkali w jednej zagrodzie.

³⁹ Sytuacja gospodarstwa nr 65 była w drugiej połowie XIX wieku zagmatwana. Grunt przejął kupiec Roth Schyja, ale wykazywani są też inni właściciele. Przypuszczalnie prawo własności uległo rozdrobnieniu na kilku udziałowców.

Zabudowania opisanego poniżej gospodarstwa położone były 120 m na południowy wschód od skrzyżowania ul Nadgórnej i Pionierskiej

1772 – Gebet Waśko

1789 – nr domu stary **45**, właściciel *Gebet Wasko*⁴⁰

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3457,78	6,80
role	4 2625,09	83,87
łąki	1551,35	3,05
pastwiska	3186,64	6,27
razem	5 0820,86	

1820 – nr domu **66**, właściciel *Gebet Stefan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3457,78	6,80
role	42625,09	83,87
łąki	1551,35	3,05
pastwiska	3186,64	6,27
razem	5 0820,86	

1848 – nr domu **66**, właściciel *Gebet Waśko*

1850 – nr domu **66**, właściciel *Gebet Waśko syn Stefana*

1852 – nr domu **66**, właściciel *Gebet Waśko* (p.b. nr *146)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	490,36	0,65
ogrody	165,91	0,22
sady	855,73	1,14
role	5 9213,81	78,62
łąki	4278,37	5,68
pastwiska	9529,22	12,65
pastwiska zakrzaczone	613,40	0,81
drogi	165,79	0,22
razem	7 5312,59	

1867 – nr domu **66**, właściciel *Gebet Waśko*

1881 – nr domu **66**, właściciel *Gebet Waśko*

⁴⁰ Numer domu stary 45 użyto dwukrotnie, co oznacza, że Gebet Wasko i Gebet Michał prowadzili odrębne gospodarstwa, ale mieszkali w jednej zagrodzie.

Zabudowania opisanego poniżej gospodarstwa położone były 115 m na południowy wschód od skrzyżowania ul. Nadgórnej i Pionierskiej
1772 – właściciel **Wasko Dmitro**

1789 – nr domu stary **43**, właściciel **Wasko Dmitro**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3258,57	5,87
role	4 2967,43	77,37
łąki	1945,79	3,50
pastwiska	7364,15	13,26
razem	5 5535,94	

W wszystkich zachowanych spisach brak informacji o numerze domu **68**. Jedynie w zapisach metrykalnych podano, że w 1816 r. Iwan Łeszega z tegoż domu zawarł związek małżeński z Katarzyną Gebetówną, w następnych latach gospodarz ten przeniósł się do domostwa nr 67, zaś wspomniane zabudowania, zlikwidowano przed 1820 r.

Rodzina Łeszegów z tego budynków nosiła przydomek Mardiak vel Mardiaków

1820 – nr domu **67**, właściciel **Łeszega Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3258,57	5,87
role	42967,43	77,37
łąki	1945,79	3,50
pastwiska	7364,15	13,26
razem	5 5535,94	

1848 – nr domu **67**, właściciel **Łeszega Iwan**

1852 – nr domu **67**, właściciel **Łeszega Iwan** (p.b. nr *147)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	256,44	0,39
ogrody	0,00	0,00
role	5 7067,04	86,70
łąki	2479,38	3,77
pastwiska	5161,12	7,84
pastwiska zakrzaczone	430,27	0,65
nieużytki	427,97	0,65
razem	6 5822,22	

1867 – nr domu **67**, właściciel **Łeszega Jan**

Przed 1875 r. budynek na p.b. *147 rozebrano, zaś parcelę budowlaną skasowano. Powstał natomiast na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek nr p.b. *221 (na północ od drogi wiejskiej).

W księgach metrykalnych w budynku nr 67 wykazywani są
Iwan Łeszega s. Iwana s i Anastazji córki Hrehora Mardziaka zwanego Swiderski
Michał Łeszega zwany Mardiaków s. Iwana

1881 – nr domu **67**, właściciel **Łeszega Iwan**

Zabudowania opisanego poniżej gospodarstwa położone były 125 m na południowy wschód od skrzyżowania ul Nadgórnej i Pionierskiej.

1772 – właściciel *Wojtow Andrzej*

1789 – nr domu stary **44**, właściciel *Wojtow Jędrzy*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3380,25	5,84
role	43583,63	75,28
łąki	2334,23	4,03
pastwiska	8596,01	14,85
razem	57894,12	

Rodzina Wojtów z tego gospodarstwa nosiła przydomek Szostaczek oraz Andrunyk.

1820 – nr domu **69**, właściciel *Wójtów Stefan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3380,25	5,84
role	43583,63	75,28
łąki	2334,23	4,03
pastwiska	8596,01	14,85
razem	57894,12	

1848 – nr domu **69**, właściciel *Woytów Iwan Szostaczek*

1850 – nr domu **69**, właściciel *Woytów Iwan syn Stefana*

1852 – nr domu **69**, właściciel *Wójtów Iwan* (p.b. nr *148)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	609,95	0,78
ogrody	0,00	0,00
sady	2131,05	2,72
role	6 4110,81	81,73
łąki	2730,78	3,48
pastwiska	8425,51	10,74
pastwiska zakrzaczone	433,15	0,55
razem	7 8441,25	

1867 – nr domu **69**, właściciel *Wojtów Jan*

W księgach metrykalnych w budynku tym wykazani są
Andrej Wijtiw zwany Andrunyk vel Szestaczok s. Mikołaja oraz
Teodor Wojtów zwany Andrunyk s. Mikołaja

1881 – nr domu **69**, właściciel *Andrunyk Iwan* zwany *Wojtów*

Posesja w środkowej części północnej „starej” pierzei rynku. Budynek mieszkalny powstał na niej przypuszczalnie na początku lat osiemdziesiątych XVIII w.⁴¹

1789 – Nr domu stary **26**, *Iwan Daszkiewicz*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	891,97	1,77
role	36847,69	73,14
łąki	4361,56	8,66
pastwiska	8280,1	16,43
razem	5 0381,32	

1844 – Waśko syn Michała Woźnego zawarł związek małżeński z Kasią córka Andrzeja Daszkiewicza, potomkowie z tego związku z czasem przejęli gospodarstwo.

1820 – nr domu **36**, właściciel *Daszkiewicz Stefan*

Gospodarstwo składało się z placu i ogrodu w północnej części rynku oraz gruntu w środkowej części wsi (nie dociążonego pańszczyzną).

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	891,97	1,77
role	36847,69	73,14
łąki	4361,56	8,66
pastwiska	8280,1	16,43
razem	5 0381,32	

1848 – nr domu **36**, właściciel *Daszkiewicz Stefan*

Przed 1850 r. sprzedana została parcela budowlana i ogród w północnej pierzei rynku⁴². Nowy dom o tym numerze powstał w części wiejskiej w rejonie, gdzie do ul. Nadgórnej dochodzi ul. Pionierska.

1850 – nr d. **36**, właściciel *Woźny Wasko wnuk Daszkiewicza Stefana*

1852 – nr domu **36**, właściciel *Woźny Wasko* (p.b. nr *149)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	354,08	0,76
ogrody	236,28	0,51
role	38348,21	82,46
łąki	2767,72	5,95
pastwiska	4456,55	9,58
pastwiska zakrzaczone	342,44	0,74
razem	4 6505,28	

1867 – nr domu **36**, właściciel *Woźny Michał*

1881 – nr domu **36**, właściciel *Haiduk Waśko* zwany *Woźny*

⁴¹ Wszystko wskazuje na to, że początkowo Iwan Daszkiewicz mieszkał w domu położonym przy drodze wiodącej z Rynku do części wiejskiej Ustrzyk (nr domu stary 26). Ok. 1790 r. przeniósł się do nowego domu w środkowej części północnej pierzei nr domu stary 20.

⁴² Ogród i plac w północnej części rynku kupił Szyja Roth z nr domu 106.

Budynki obu gospodarstw opisanych poniżej zlokalizowane były 115 m na zachód od skrzyżowania współczesnych ulic Nadgórnej i Pionierskiej.

1772 – właściciel **Kogut Michayło**

1789 – nr domu stary **42**, właściciel **Kogut Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5311,07	8,95
role	4 7004,63	79,23
łąki	401,64	0,68
pastwiska	6610,79	11,14
razem	59328,13	

Przed 1805 r. gospodarstwo uległo podziałowi, ale część gruntów użytkowano wspólnie.

1820 – nr d. **70**, właściciel **Bury Petro**

nr d. **70 i 71**

nr d. **71 Kogut Antoni**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%	Powierzchnia w m ²	%	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	1327,78	54,76	0,00	0,00	3983,29	45,15
role	1096,98	45,24	41471,18	86,25	4436,47	50,29
łąki	0,00	0,00	0,00	0,00	401,64	4,55
pastwiska	0,00	0,00	6610,79	13,75	0,00	0,00
razem	2424,76		48081,97		8821,4	

Dzierżawił od dworu 1 3714,03 m².

1848 – nr d. **70**, wł. **Bury Iwan**

1848– nr d. **71**, wł. **Kogut Andrzy**

1850 – nr d. **70**, wł. **Bury Iwan syn Petra**

1850– nr d. **71**, wł. **Kogut Andrzej syn Antoniego**

1852 – nr domu 70 , właściciel Bury Kogut Iwan (p.b. nr *150)		
Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	275,66	0,65
ogrody	0,00	0,00
sady	647,90	1,52
role	33629,87	78,99
łąka	662,28	1,56
pastwiska	6880,50	16,16
pastwiska zakrz.	480,05	1,13
razem	4 2576,25	

1852 – nr domu 71 , wł. Kogut Andrzej (p.b. nr *151)	
Powierzchnia w m ²	%
506,86	1,14
0,00	0,00
424,73	0,96
32963,47	74,24
2255,24	5,08
8253,42	18,59
0,00	0,00
4 4403,72	

1867 – nr domu **70**, właściciel **Bury Kogut Fedio**
W księgach metrykalnych w budynku tym wykazany jest Teodor Buryk zwany Kohut s. Petra

1867 – nr domu **71**, wł. **Kochut Andryi**
W księgach metrykalnych w budynku tym wykazany są
Andrij Kogut s. Iwana:
Iwan Kogut s. Andrija
1881 – nr domu **71**, wł. **Kogut Andryi**

1881 – nr domu **70**, właściciel **Buryk Iwan**

Zabudowania gospodarstwa rodziny Fedyków znajdowały się przy współczesnej ul. Nadgórnej 60 m na wschód od skrzyżowania z ul. Gombrowicza.

1772 – właściciel **Fedyk Iwan**

1789 – nr domu stary **40**, właściciel **Fedio Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	1489,01	1489,01
role	27987,97	27987,97
łąki	978,29	978,29
pastwiska	3688,98	3688,98
razem	34144,25	

Mieszkańcy tegoż gospodarstwa nosili przydomek Szczur.

1820 – nr domu **72**, właściciel **Fedyk Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	1489,01	1489,01
role	27987,97	27987,97
łąki	978,29	978,29
pastwiska	3688,98	3688,98
razem	34144,25	34144,25

Na gruntach tegoż gospodarstwa jeszcze w XVIII w. istniał dom komornika(nr d. stary **41**). W 1820 r. własność Petra Burego (nr d. nowy **73**), w fasji podano że mieszkał tam Antoni Stelmach⁴³. Budynek ten został zlikwidowany przed 1850 r.

1848 – nr domu **72**, właściciel **Fedyk Waśko**

1850 – nr domu **72**, właściciel **Fedyk Waśko syn Iwana**

1852 – nr domu **72**, właściciel **Fedyk Waśko** (p.b. nr ***152**)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	388,67	0,68
ogrody	0,00	0,00
role	49163,83	86,03
łąki	2246,11	3,93
pastwiska	4999,22	8,75
pastwiska zakrzaczone	347,80	0,61
razem	5 7145,63	

1867 – nr domu **72**, właściciel **Fedyk Waśko**

Przed 1875 r. budynek na p.b. ***152** rozebrano, zaś parcelę budowlaną skasowano. Powstał natomiast na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek nr p.b. ***222**.

Z gruntów tego gospodarstwa ok. 1870 wydzielona została p.b. nr ***183** położona na płn. zach. od rynku, na której powstał nowy duży budynek.

1881 – nr domu **72**, właściciel **Fedak Waśko**

⁴³ Zapisany jako komornik, (na arkuszu danin jako właścicielka wykazana jest Stelmachowa).

Zabudowania gospodarstwa rodziny Fedyków znajdowały się przy współczesnej ul. Gombrowicza, 125 m powyżej skrzyżowania z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel **Fedyk Iwan**

1789 – nr domu stary **40**, właściciel **Fedio Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2142,99	3,07
role	4 8658,74	69,60
łąki	2327,03	3,33
pastwiska	16786,12	24,01
razem	6 9914,88	

Prawdopodobnie w posiadaniu Iwana Fedyka znakowało się dwa grunty późniejsze gospodarstwa numerach 72 i 74

1820 – nr domu **74**, właściciel **Podolak Wasko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2142,99	3,07
role	48658,74	69,60
łąki	2327,03	3,33
pastwiska	16786,12	24,01
razem	6 9914,88	

1848 – nr domu **74**, właściciel **Hentosz Fedio**

1850 – nr domu **74**, właściciel **Hentosz Fedio wnuk Podolaka Waska**

Rodzina Hentoszów z tego gospodarstwa nosiła przydomek Kahaniszyn

1852 – nr domu **74**, właściciel **Hentosz Fedio** (p.b. nr *153)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	722,25	1,25
ogrody	278,35	0,48
sady	392,32	0,68
role	45726,82	78,83
łąki	8370,11	14,43
pastwiska	2289,87	3,95
pastwiska zakrzaczone	228,59	0,39
razem	5 8008,31	

1867 – nr domu **74**, właściciel **Hentosz Fedio**

Po 1852 r. p.b. nr *153 uległa powiększeniu, zaś w jej północnej części powstał nowy budynek.

Z gruntów tego gospodarstwa ok. 1870 wydzielona została p.b. nr *182 położona na płn. zach. od rynku, na której powstał nowy budynek.

1881 – nr domu **74**, właściciel **Kahaniszyn Fedio** zwany **Hentosz**

Gospodarstwo opisane poniżej znajdowało się przy współczesnej ul. Gombrowicza, 120 m powyżej skrzyżowania z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel *Peruniow Iwan* (bezdietny)

1789 – nr domu stary **39**, właściciel *Hentosz Iwan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2931,88	6,23
role	3 5371,29	75,13
łąki	258,96	0,55
pastwiska	8520,09	18,10
razem	4 7082,22	

1820 – nr domu **75**, właściciel *Chlista Mikołaj*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2931,88	6,23
role	3 5371,29	75,13
łąki	258,96	0,55
pastwiska	8520,09	18,10
razem	4 7082,22	

1848 – nr d. **75**, właściciel *Chlista Iwan*

1850 – nr d. **75**, właściciel *Chlista Iwan syn Mikołaja*

1852 – nr domu **75**, właściciel *Chlista Iwan* (p.b. nr *154)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	709,81	1,19
ogrody	0,00	0,00
sady	647,27	1,09
role	49561,11	83,26
łąki	3398,35	5,71
pastwiska	2373,81	3,99
pastwiska zakrzaczone	380,92	0,64
drogi	2451,35	4,12
razem	5 9522,62	

1867 – nr domu **75**, właściciel *Chlista Jan*

Ok. 1872 r. z gruntów rolnych tego gospodarstwa położonych przy drodze głównej na zach. od współczesnego kościoła p.w. św. Józefa wydzielona została p.b. nr *198 na której powstał duży budynek.

1881 – nr domu **75**, właściciel *Chlista Iwan*

Zabudowania gospodarstwa znajdowały się przy współczesnej ul. Gombrowicza 70 m powyżej skrzyżowania z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel **Woźnego Michayło** (Miśko Mielnikow żonaty przy nim)

1789 – nr domu stary **37**, właściciel **Styn Misko** (zięć Michayła Woźnego)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2931,88	6,23
role	35371,29	75,13
łąki	258,96	0,55
pastwiska	8520,09	18,10
razem	51299,90	

Rodziny mieszkające w tym domu nosiły przydomek Słyzyk

1820 – nr domu **76**, właściciel **Sztyń Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3066,76	5,98
role	40438,58	78,83
łąki	2722,67	5,31
pastwiska	5071,89	9,89
razem	51299,90	

1848 – nr domu **76**, właściciel **Fedasz Fedio**

1850 – nr domu **76**, właściciel **Sztyń Iwan**

1852 – nr domu **76**, właściciel **Sztyń Iwan** (p.b. nr **155*)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	627,16	1,15
ogrody	0,00	0,00
sady	674,66	1,23
role	45973,96	84,06
łąki	4944,45	9,04
pastwiska	2118,89	3,87
pastwiska zakrzaczone	351,29	0,64
razem	5 4690,41	

1859 nr domu **76**, właściciel **Sztyn Wasko vel Słyzyk**

1867 – nr domu **76**, właściciel **Fedasz Fedio**

W księgach metrykalnych w budynku tym wykazany jest Michał Sztyń zwany Słyzyk s. Wasyla

Przed 1875 r. budynek na p.b. **155* rozebrano, zaś parcelę budowlaną skasowano. Powstał natomiast na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek nr p.b. **223*.

1881 – nr domu **76**, właściciel **Fedasz Fedio** zwany **Słyzyk**

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się 125 m na północny zachód od skrzyżowania ul. Gombrowicza z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel *Woźnego Michayło*

1789 – nr domu stary **38**, właściciel *Woźny Michal*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3566,08	6,57
role	48335,99	89,02
łąki	345,28	0,64
pastwiska	2050,08	3,78
razem	5 4297,43	

1804 – Waśko Futryk zawarł związek małżeński Marią z Woźnych

1820 – nr domu **77**, właściciel *Futryk Wasko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3566,08	6,57
role	48335,99	89,02
łąki	345,28	0,64
pastwiska	2050,08	3,78
razem	5 4297,43	

1848 – nr domu **77**, właściciel *Hentosz Andrzy*

1850 – nr domu **77**, właściciel *Hentosz Andrzej wnuk Futryka Waska*

1852 – nr domu **77**, właściciel *Hentosz Andrzej* (p.b. nr **156*)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	605,26	1,00
ogrody	0,00	0,00
sady	515,13	0,85
role	48656,22	80,08
łąki	4798,83	7,90
pastwiska	3506,03	5,77
pastwiska zakrzaczone	492,74	0,81
drogi	2183,99	3,59
razem	6 0758,20	

1867 – nr domu **77**, właściciel *Hentosz Andreas*

W księgach metrykalnych wykazywany jest w tym budynku Teodor Hentosz zwany Durkało s. Andrija.

Przed 1875 r. budynek na p.b. **156* obok starszego zbudowano drugi nowy budynek.

1881 – nr domu **77**, właściciel *Durkala Andriy* zwany *Hentosz*

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się 105 m na północny zachód od skrzyżowania ul. Gombrowicza z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel *Woźnego Michayło* (Iwan brat niedawno żonaty przy nim)

1789 – nr domu **35**, właściciel *Wasko Iwan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3566,08	6,83
role	45790,13	87,66
łąki	823,02	1,58
pastwiska	2059,07	3,94
razem	52238,30	

1820 – nr domu **78**, właściciel *Hopta Waśko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3566,08	6,83
role	45790,13	87,66
łąki	823,02	1,58
pastwiska	2059,07	3,94
razem	52238,30	

1848 – nr domu **78**, właściciel *Hopta Michał*

1850 – nr domu **78**, właściciel *Hopta Michał syn Waśka*

Rodzina Hopta z tego gospodarstwa nosiła przydomek Misztak.

1852 – nr domu **78**, właściciel *Hopta Waśko* (p.b. nr 157)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	347,40	0,69
ogrody	181,36	0,36
role	42769,80	84,61
łąki	3419,92	6,77
pastwiska	3397,18	6,72
pastwiska zakrzaczone	436,38	0,86
razem	5 0552,04	

1867 – nr domu **78**, właściciel *Hopta Waśko*

1881 – nr domu **78**, właściciel *Misztak Michał* zwany *Chopta*

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się 95 m na zachód od skrzyżowania ul. Gombrowicza z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel *Hrynkow Macko*

1789 – nr domu starty **63**, właściciel *Humelicz Iwan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2731,09	5,72
role	42601,51	89,20
łąki	118,69	0,25
pastwiska	2307,87	4,83
razem	4 7759,16	

1820 – nr domu **79**, właściciel *Humelicz Andrzy*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2731,09	5,72
role	42601,51	89,20
łąki	118,69	0,25
pastwiska	2307,87	4,83
razem	4 7759,16	

1848 – nr domu **79**, właściciel *Chłysta Michał*

1850 – nr domu **79**, właściciel *Chłysta Michał*

Rodzina Chłystów z tego numeru nosiła przydomek Zaprohinny

1852 – nr domu **79**, właściciel *Chłysta Michał* (p.b. nr *158)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	284,66	0,56
ogrody	0,00	0,00
role	43749,42	85,67
łąki	2234,53	4,38
pastwiska	4047,94	7,93
pastwiska zakrzaczone	318,38	0,62
drogi	431,50	0,84
razem	5 1066,43	

1867 – nr domu **79**, właściciel *Chłysta Michał*

W księgach metrykalnych wykazywani są w tym gospodarstwie

Michał Chłysta zwany. Zaprohinny s. Michała

Iwan Hentosz Kahanyshyn s. Andrija

Przed 1875 r. budynek na p.b. *158 rozebrano, zaś parcelę budowlaną skasowano. Powstał natomiast na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek nr p.b. *224.

1881 – nr domu **79**, właściciel *Zaprohinny Michał* zwany *Chłysta*

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy współczesnej ul. W. Pola, 100 m na północny zachód od skrzyżowania z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel *Hrynkow Michał*

1789 – nr domu starty **36**, właściciel *Zubel Michał*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3124,3	7,02
role	36910,59	82,97
łąki	1361,95	3,06
pastwiska	3124,3	7,02
razem	44484,58	

1820 – nr domu **80**, właściciel *Machniewicz Ilko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3124,3	7,02
role	3 6910,59	82,97
łąki	1361,95	3,06
pastwiska	3124,3	7,02
razem	4 4484,58	

1848 – nr domu **80**, właściciel *Machniewicz Ilko*

1850 – nr domu **80**, właściciel *Machniewicz Ilko*

1852 – nr domu **80**, właściciel *Zakałata Andrzej* (p.b. nr *159)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	118,95	0,33
ogrody	0,00	0,00
role	3 0138,87	84,28
łąki	2954,24	8,26
pastwiska	2269,43	6,35
pastwiska zakrzaczone	278,34	0,78
razem	3 5759,83	

1867 – nr domu **80**, właściciel *Zakałata Andreas*

1871 – 2/3 gruntów gospodarstwa sprzedane zostało Żydowi.

W księgach metrykalnych wykazywany jest w tym gospodarstwie Wasyl Zakałata syn Andrija.

1881 – nr domu **80**, właściciele *Machniewicz Ilko* i *Zakałata Andriy*

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy współczesnej ul. W. Pola 70 m na północny zachód od skrzyżowania z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel **Prokopiszyn Ilko**

1789 – nr domu stary **35**, właściciel **Prokopy Ilko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3900,57	7,57
role	4 3148,12	83,77
łąki	881,19	1,71
pastwiska	3579,86	6,95
razem	5 1509,74	

1820 – nr domu **81**, właściciel **Fedak Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3900,57	7,57
role	4 3148,12	83,77
łąki	881,19	1,71
pastwiska	3579,86	6,95
razem	5 1509,74	

1841 – nr domu **81**, właściciel **Alter Simon** (transakcja wpisana do ksiąg gruntowych 12.08.1841 r.)

1850 – nr domu **81**, właściciel **Alter Simon**

1852 – nr domu **81**, właściciel **Alter Simon** (p.b. nr 160, bez budynku)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	375,17	0,67
ogrody	0,00	0,00
role	46089,86	82,68
łąki	7241,47	12,99
pastwiska	1686,94	3,03
pastwiska zakrzaczone	354,11	0,64
razem	5 5747,55	

(gospodarstwo bez budynków)

1873 – nr domu **81**, właściciel **Alter Simon**

1877 – nr domu **81**, właściciel **Alter Simon**

Pusta parcela budowlana nr *160 została skasowana i adaptowana na pole orne.

1881 – nr domu **81**, właściciel (3/8 gospodarstwa) **Król Michał** zwany **Fedak**

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się 50 m na północny zachód od skrzyżowania współczesnej ul. W. Pola z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel *Humelicz Tymko*

1789 – nr domu stary **34**, właściciel *Humelicz Tymko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2107,64	4,63
role	36038,08	79,24
łąki	1596,3	3,51
pastwiska	5309,84	11,68
krzaki	425,59	0,94
razem	4 5477,45	

Rodzina Humeliczów z tego numeru nosiła przydomek Tymkiw.

1820 – nr domu **82**, właściciel *Humelicz Iwan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2107,64	4,63
role	36038,08	79,24
łąki	1596,3	3,51
pastwiska	5309,84	11,68
krzaki	425,59	0,94
razem	4 5477,45	

1848 – nr domu **82**, właściciel *Humelicz Anna*

1850 – nr domu **82**, właściciel *Humelicz Stefan syn Iwana*

1852 – nr domu **82**, właściciel *Humelicz Mikołaj* (p.b. nr **161*)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	73,90	0,14
ogrody	0,00	0,00
role	4 4207,84	84,08
łąki	6772,30	12,88
pastwiska	1252,25	2,38
pastwiska zakrzaczone	275,07	0,52
razem	5 2581,36	

1867 – nr domu **82**, właściciel *Humelicz Mikołaj*

W księgach metrykalnych wykazywany jest w tym gospodarstwie Mykoła Humelycz zwany Tymkiw s. Stefana.

Przed 1875 r. budynek na p.b. **161* rozebrano, zaś parcelę budowlaną skasowano. Powstał natomiast na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek nr p.b. **225*.

1881 – nr domu **82**, właściciel *Humylycz Michał*

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się 85 m na północny zachód od skrzyżowania współczesnej ul. W. Pola z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel **Baron Michayło** (Iwan brat niedawno żonaty przy nim)

1789 – nr domu stary **62**, właściciel **Baran Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3136,28	7,00
role	3 5278,98	78,74
łąki	0,00	0,00
pastwiska	6390,07	14,26
razem	4 4805,33	

1820 – nr domu **83**, właściciel **Kohut Mikołaj**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3136,28	7,00
role	3 5278,98	78,74
łąki	0,00	0,00
pastwiska	6390,07	14,26
razem	4 4805,33	

1848 – nr domu **83**, właściciel spadkobiercy **Barana Iwana**

1850 – nr domu **83**, właściciel **Baran Iwan**

1852 – nr domu **83**, właściciele spadkobiercy **Barana Iwana** (p.b. nr *162, bez budynków)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	284,16	0,59
ogrody	205,50	0,42
role	4 0980,43	84,42
łąki	5464,79	11,26
pastwiska	1266,00	2,61
pastwiska zakrzaczone	341,79	0,70
razem	4 8542,67	

1867 – nr domu **83**, właściciel **Baran Michał**

Po roku 1852 na pustej parceli budowlanej nr *162 powstał dom, prócz tego zbudowano w sąsiedztwie drugi budynek nr p.b. *226.

1881 – nr domu **83**, właściciel **Baran Michał s. Iwana**

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się 90 m na północny zachód od skrzyżowania współczesnej ul. W. Pola z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel **Baron Michayło**

1789 – nr domu stary **33**, właściciel **Baran Michayło**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2963,03	6,80
role	3 5078,82	80,55
łąki	0,00	0,00
pastwiska	5505,3	12,64
razem	4 3547,15	

Rodzina Baranów z nr domu 84 miała przydomek Marcyszyn

1820 – nr domu **84**, właściciel **Baran Iwan i Chlista Iwan**⁴⁴

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2963,03	6,80
role	3 5078,82	80,55
łąki	0,00	0,00
pastwiska	5505,3	12,64
razem	4 3547,15	

1848 – nr domu **84**, właściciel **Baran Iwan**

1850 – nr domu **84**, właściciel **Baran Iwan**

1852 – nr domu **84**, właściciel **Baran Marcyszyn Iwan** (p.b. nr *163)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	314,67	0,57
ogrody	0,00	0,00
role	42388,72	77,04
łąki	6540,98	11,89
pastwiska	5505,78	10,01
pastwiska zakrzaczone	268,34	0,49
razem	5 5018,49	

1867 – nr domu **84**, właściciel **Marciszyn Waśko**

W księgach metrykalnych wykazywany jest w tym gospodarstwie Michał Baran zwany Marcyszyn s. Wasyla.

1881 – nr domu **84**, właściciel **Marcyszyn Iwan** zwany **Baran**

⁴⁴ Ogród tego gospodarstwa przypisany został Iwanowi Chliście, zaś pozostałe grunty Iwanowi Baranowi.

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstw znajdowały się 125 m na północ od skrzyżowania współczesnej ul. Rzeczej z ul. Nadgórną.

1772 – właściciel *Humelicz Iwan* bezdzietny, *Zakałata Wasko* bezdzietny, *Iwan brat Waska*

1789 – nr domu **32**, właściciel *Zakałata Iwan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	9891,41	10,34
role	7 8428,58	81,95
łąki	1780,34	1,86
pastwiska	5606,61	5,86
razem	9 5706,94	

Gospodarstwo uległo podziałowi po 1805 r.

1820 – nr d. **85**, wł. *Korzeniowski Iwan*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	4012,68	42,82
role	5359,01	57,18
łąki	0,00	0,00
pastwiska	0,00	0,00
razem	9371,69	

nr d. **85 i 102**

Powierzchnia w m ²	%
0,00	0,00
65031,05	89,97
1780,34	2,46
5468,14	7,57
7 2279,53	

nr d. **102** *Zakałata I.*

Powierzchnia w m ²	%
5878,73	41,82
8038,52	57,19
0,00	0,00
138,47	0,99
1 4055,72	

1848 – nr d. **85**, wł. *Korzeniowski Iwan*

1848 – nr d. **102**, wł. *Zakałata Iwan*

1850 – nr d. **85**, wł. *Korzeniowski Michał s. Iwana*

1852 – nr d. **102**, wł. *Zakałata Iwan*

1852 – nr d. 85 , wł. <i>Korzeniowski Michał</i> (p.b. nr *164)		
Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	579,59	0,89
ogrody	222,48	0,34
role	4 9185,57	75,93
łąka	5809,62	8,97
pastwiska	8177,87	12,62
pastwiska zakrz.	802,26	1,24
razem	6 4777,39	

1852 – nr d. 102 , wł. <i>Zakałata Iwan</i> 1853 (p.b. nr *165)	
Powierzchnia w m ²	%
107,42	0,37
293,83	1,02
2 2377,79	77,88
1955,45	6,81
3627,63	12,62
371,76	1,29
2 8733,88	

1867 – nr domu **85**, wł. *Korzeniowski Michał*

1867 – nr d. **102**, wł. *Zakałata Iwan*

Przed rokiem 1875 budynek na p.b. nr *164 został rozebrany, za parcelę włączoną do gruntów rolnych. Nowy dom nr p.b. *241 powstał tu dopiero ok. 1880 r.

W księgach metrykalnych wykazywany jest w tym gospodarstwie Michał Zakałata zwany Zapotocznyj s. Iwana.

1881 – nr d. **85**, wł. *Zakałata Iwan* zwany *Korzeniowski*

1881 – nr d. **102**, wł. *Zapotoczny Iwan* zwany *Zakałata*

Zabudowania opisywanych poniżej gospodarstw znajdowały się 120 m na północny zachód od skrzyżowania współczesnej ul. Rzecznej z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel **Jurków Iwan**

1789 – nr domu **31**, właściciel **Jurko Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5676,57	8,00
role	60624,06	85,47
łąki	0,00	0,00
pastwiska	4632,23	6,53
razem	7 0932,86	

1820 – nr d. **86**, wł. **Jurków Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	0,00	0,00
role	0,00	0,00
łąki	0,00	0,00
pastwiska	0,00	0,00
razem	0,00	

nr d. **86 i 87**

Powierzchnia w m ²	%
0,00	0,00
60624,06	92,90
0,00	0,00
4632,23	7,10
6 5256,29	

nr d. **87 Jurków Waśko.**

Powierzchnia w m ²	%
5576,57	100,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
5576,57	

Przed rokiem 1848 gospodarstwo nr 86 uległo likwidacji

1848 – nr domu **86, 87**, właściciel **Jurków Iwan syn Waśka**

1852 – nr domu **87**, właściciel **Jurków Iwan** (p.b. nr 166)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	631,79	0,83
ogrody	142,87	0,19
sady	353,85	0,46
role	5 5644,69	72,69
łąka	7724,89	10,09
pastwiska	5923,63	7,74
pastwiska zakrz.	575,82	0,75
moczary	3219,14	4,21
dogi.	2331,25	3,05
razem	7 6547,93	

1867 – nr domu **87**, właściciel – **Jurków Iwan syn Iwana**

Ok. 1870 r. powstał na gruntach tego gospodarstwa drugi budynek nr p.b. *227 położony na południe od drogi wiejskiej.

1881 – nr domu **86 i 87**, właściciel – **Jurków Iwan**

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy drodze polnej (współczesna ulica Wąska).

1772 – właściciel *Hentysz Iwan*

1789 – nr domu **30**, właściciel *Hętosz Leszko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5348,23	7,96
role	5 5047,98	81,94
łąki	2100,45	3,13
pastwiska	4684,03	6,97
razem	6 7180,69	

1820 – nr domu **88**, właściciel *Hentosz Iwan Lesiow*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5348,23	7,96
role	5 5047,98	81,94
łąki	2100,45	3,13
pastwiska	4684,03	6,97
razem	6 7180,69	

1848 – nr domu **88**, właściciel *Hentosz Iwan*

1850 – nr domu **88**, właściciel *Hentosz Iwan*

1852 – nr domu **88**, właściciel *Hentosz Iwan* (p.b. nr */67)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	736,53	0,96
ogrody	138,12	0,18
sady	3698,813	4,80
role	6 2722,83	81,42
łąki	3988,35	5,18
pastwiska	3676,29	4,77
pastwiska zakrzaczone	444,49	0,58
drogi	1629,97	2,12
razem	7 7035,39	

1867 – nr domu **88**, właściciel *Hentosz Jan*

W księgach metrykalnych w gospodarstwie tym są wykazywani

Michael Hentisz s. Wasyla

Michał Jurkiw s. Iwana

Andrij Szuta s. Matyja rodem z Łodyny.

Ok. 1870 r. powstał na gruntach tego gospodarstwa drugi budynek nr p.b. *228 położony na południe od drogi wiejskiej.

1881 – nr domu **88**, właściciel *Hentosz Iwan*

Zabudowania poniżej gospodarstwa opisywanego znajdowały się przy drodze polnej (współczesna ulica Wąska).

1772 – właściciel **Lenio Łuniów** (Iwan Szwagier niedawno żonaty przy nim)
Przed 1805 r. z gospodarstwa rodziny Łuniów wydzielony został grunt Iwana Hentosza.

1789 – nr domu **29**, właściciel **Hentosz Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5106,63	7,15
role	6 2649,46	87,67
łąki	1359,53	1,90
pastwiska	2343,22	3,28
razem	7 1458,84	

Rodzina Hentosz z tego domu nosiła przydomek Janyszyn.

1820 – nr domu **89**, właściciel **Hentosz Iwan**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5106,63	7,15
role	6 2649,46	87,67
łąki	1359,53	1,90
pastwiska	2343,22	3,28
razem	7 1458,84	

1848 – nr domu **89**, właściciel **Hentosz Iwan**

1850 – nr domu **89**, właściciel **Hentosz Iwan**

1852 – nr domu **89**, właściciel **Hentosz Janiszyn Iwan** (p.b. nr *168)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	432,36	0,57
ogrody	226,08	0,30
sady	639,78	0,84
role	6 4250,28	84,05
łąki	7322,65	9,58
pastwiska	3330,22	4,36
pastwiska zakrzaczone	240,13	0,31
razem	7 6441,50	

1867 – nr domu **89**, właściciel **Hentosz Janiszyn Jan**

W księgach metrykalnych w gospodarstwie tym są wykazywani

Iwan Hentosz – Janyszyn s. Iwana

Wasył Hentosz – Janyszyn s. Iwana

Teodor Hentosz – Janyszyn s. Iwana kolejarz

1881 – nr domu **89**, właściciel **Hentosz Iwan** zwany **Janiszyn**

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy drodze do Strwiążka, (współczesna ulicy PCK), 220 m od skrzyżowania z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel **Lenio Łuniów** dziesiętnik

1789 – nr domu **66**, właściciel **Łunio Leszko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5361,42	10,59
role	4 1336,17	81,63
łąki	1836,1	3,63
pastwiska	2104,04	4,16
razem	5 0637,73	

1820 – nr domu **91**, właściciel **Baran Lesko**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5361,42	10,59
role	41336,17	81,63
łąki	1836,1	3,63
pastwiska	2104,04	4,16
razem	5 0637,73	

1848 – nr domu **91**, właściciel **Hentosz Iwan**

1850 – nr domu **91**, właściciel **Hentosz Iwan Kahaniszyn** (zakupił gospodarstwo przed 1850 r.)

1852 – nr domu **91**, właściciele spadkobiercy **Hentosz Kochaniszyn Iwan** (p.b. nr *169)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	773,44	1,39
ogrody	148,39	0,27
sady	1066,46	1,92
role	4 6594,32	85,71
łąki	3078,66	5,53
pastwiska	3833,06	6,89
pastwiska zakrzaczone	165,11	0,30
razem	5 5659,44	

1867 – nr domu **91**, właściciel **Hentosz Kochaniszyn Jan**

Przed 1875 r. budynek na p.b. nr *169 został zlikwidowany, zaś plac włączono do gruntów rolnych, nowy dom zbudowano 80 m na południowy wschód na p.b. *229.

1881 – nr domu **91**, właściciel **Hentosz Iwan** zwany **Kahaniszyn** żonaty z Teodorą c. Anny Kahanychy.

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy współczesnej ulicy PCK, 210 m od skrzyżowania z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel ***Łunik Iwan***

1789 – nr domu stary **28**, właściciel ***Łunio Iwan***

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2455,32	5,10
role	4 0948,56	85,03
łąki	2326,42	4,83
pastwiska	2427,74	5,04
razem	4 8158,04	

1820 r. – nr domu **90**, właściciel ***Łunio Waśko***

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2455,32	5,10
role	4 0948,56	85,03
łąki	2326,42	4,83
pastwiska	2427,74	5,04
razem	4 8158,04	

1849 r. – nr domu **90**, właściciel spadkobiercy ***Łunio Waśka***

1850 r. – nr domu **90**, właściciel ***Hentosz Michał***

1852 – nr domu **90**, właściciele spadkobiercy ***Łunina Waśka*** (p.b. nr *170)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	503,27	0,96
ogrody	624,48	1,19
sady	903,14	1,73
role	44774,59	85,52
łąki	2376,18	4,54
pastwiska	3173,19	6,06
razem	5 2354,86	

1867 – nr domu **90**, właściciel ***Hentosz Michał***

W księgach metrykalnych w gospodarstwie tym są wykazywani

Michał Hentosz zwany Szczerbak s. Leona, żona Maria wdowa po Iwanie Łunio

Iwan Hentosz zwany Szczerbak s. Michała

Po 1852 r. budynek na p.b. nr *170 uległ zmniejszeniu od strony południowej.

1881 – nr domu **90**, właściciel ***Łunio Michał***

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy współczesnej ulicy PCK, 270 m na północny wschód od skrzyżowania z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel **Packo Iwan** wójt

1789 – nr domu **2** (w następnych latach **26**), właściciel Paczko Iwan⁴⁵

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2856,35	5,99
role	2 8375,95	59,52
łąki	11454,76	24,03
pastwiska	4988,52	10,475
razem	4 7675,58	

Adnotacja w Metryce Fr. 791,26 m² pastwiska odpadło, na skutek zniszczenia przez powódź.

1820 – nr domu **93**, właściciel **Gebet Pawło**

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	2856,35	6,09
role	28375,95	60,52
łąki	11454,76	24,43
pastwiska	4197,26	8,95
razem	4 6884,32	

1848 – nr domu **93**, właściciel **Gebet Hryć**

1850 – nr domu **93**, właściciel **Gebet Hryć syn Pawła**

1852 – nr domu **93**, właściciele spadkobiercy **Gebeta Hrycia** (p.b. nr ***171**)

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	421,76	0,81
sady	474,45	0,91
ogrody	284,43	0,54
role	39105,05	74,82
łąki	3938,05	7,53
pastwiska	8042,38	15,39
razem	5 2266,12	

1867 – nr domu **93**, właściciel **Gebet Michał s. Hrycia**

Przed 1875 r. powstał na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek na p.b. ***231** położony 130 m na zachód od zagrody macierzystej.

1881 – nr domu **93**, właściciel **Gebet Hryć**

⁴⁵ Packo Iwan zmarł w domu nr 26 w 1902 r. w wieku 94 lat. Brak informacji o powiązaniach rodzinnych z rodziną Gebetów, która przejęła gospodarstwo.

Zabudowania opisywanego poniżej gospodarstwa znajdowały się przy współczesnej ulicy PCK, 250 m od skrzyżowania z ul. Nadgórna.

1772 – właściciel *Humelicz Jacko*

1789 – nr domu **27**, właściciel *Humen Senko*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3805,86	6,71
role	3 5821,47	63,12
łąki	7174,71	12,64
pastwiska	9951,38	17,53
razem	5 6753,42	

1790 – Andrzej Protyniak z Hoszowa zawarł związek małżeński z Marią córką Senka Humelicza. Mieszkańcy tego domu nosili przydomek Seńkiw vel Senczyszyn po wspólny przodka Senku Humenie vel Humeliczu.

1820 – nr domu **92**, właściciel *Sztyn Mikołaj*⁴⁶

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	3805,86	6,87
role	3 4442,15	62,20
łąki	7174,71	12,96
pastwiska	9951,38	17,97
razem	5 5374,10	

1848 – nr domu **92**, spadkobiercy *Sztynia Mikołaja*

1850 – nr domu **92**, gospodarstwo odziedziczył *Sztyń Iwan* s. Mikołaja i przekazał na rzecz *Lenio Waska*

1852 – nr domu **92**, właściciel *Protiniak Iwan* (p.b. nr *172)

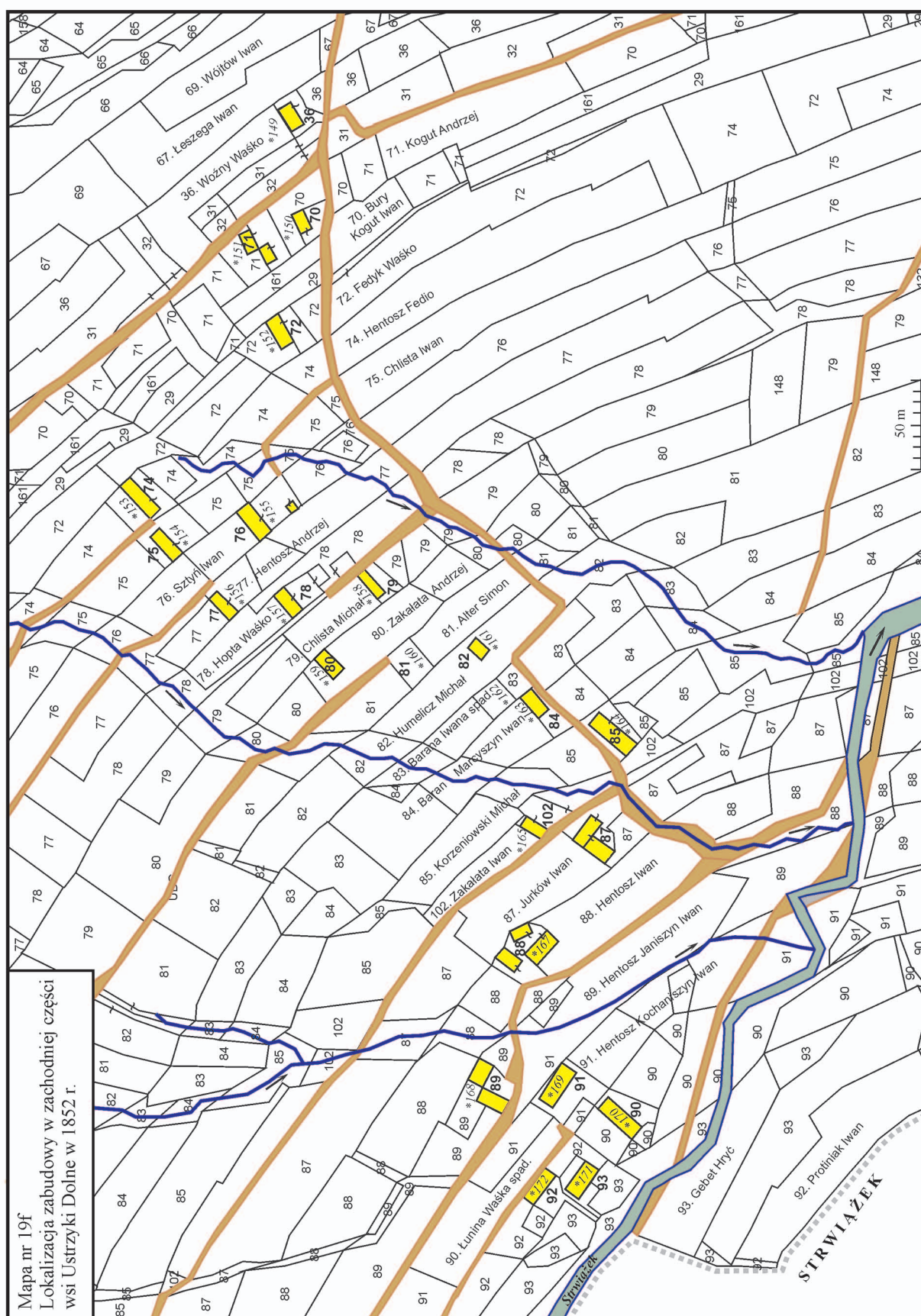
Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	420,40	0,66
ogrody	509,58	0,80
role	3 0221,78	47,36
łąki	17423,26	27,31
pastwiska	1 5231,38	23,87
razem	6 3806,40	

1867 – nr domu **92**, właściciel *Protiniak Iwan*

Przed 1875 r. powstał na gruntach tego gospodarstwa nowy budynek na p.b. *230 położony 90 m na zachód od zagrody macierzystej.

1881 – nr domu **90**, właścicielka *Protyniaczka Anna* zwana *Łuniowa*

⁴⁶ Michał Sztyń był drugim mężem Marii Protyniakowej z domu Humelicz, związek małżeński zawarli w 1807 r.

Budynki powstałe w latach 1852–1881, których lokalizacji nie udało się ustalić z braku zachowanej dokumentacji katastralnej i ksiąg wieczystych.

Nr domu 163

1867 – właściciel *Katz Mendel*

1865 – odnotowany w tym budynku został Iwan Baran zwany Marcyszyn s. Iwana

1877 – budynek Mendla Katza dla zaspokojenia wierzytelności Mendla Walzmana wystawiony został na licytację⁴⁷.

Nr domu 166

1875 – właściciel *Rand Ides* wydzierżawił budynek dla żandarmerii na 10 lat.

Nr domu 168

1860 – wykazany Bazyli Swiderski syn Teodora kowal

Nr domu 169

1846 – nr domu miejski **109**, właściciel *Margel Herszko* (parcela wpisana do ksiąg gruntowych 21.07.1846 r.)

1855 nr domu miejski **109**, właściciel *Hanan Jankiel*

1867 nr domu miejski **169**, właściciel *Hamel Jankiel*

Nr domu 170

1867 – właściciel *Scheiner Chaim*

Nr domu 171

1867 – właściciel *Bryk Teodor*

1872 – wykazany Aleksy Bryk s. Teodora kowal

1879 – wykazany Eustachy vel Stanisław Bryk s. Teodora kowal

Nr domu 179

1867 – właściciel *Felder Gerschon*

1878 – właściciel *Felder Gerschon*. Posesję wystawiono na licytację dla zaspokojenia roszczeń Mendla Walzmana⁴⁸.

Nr domu 182

1867 – właściciel *Schächter Leib Boruch*

1880 – w budynku wykazany Chochołek Franciszek s. Tomasza

Nr domu 186

1871–1874 – Teodor Wiznyj zwany Pizyk

Nr domu 188

Wykazani mieszkańcy domu:

1867–1873 – Andrij Podolak s. Jana

1868 – Michał Niemrec s. Michała

1872 – Petro Podolak s. Iwana

Nr domu 194

1880 – Samuel Rosenberg, nr d. 194, uzyskał koncesję na wyszynk wina⁴⁹.

Nr domu 197

1875–1879 – Alexius (Lesio) Podolak s. Alexi

Nr domu 198

1879 – wykazany Iwan Chłysta s. Andrija

---

⁴⁷ Gazeta Lwowska, nr 87, Lwów 5.09.1877, s. 7.

⁴⁸ Gazeta Lwowska, nr 23, Lwów 23.01.1878, s. 8.

⁴⁹ Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 216, sygn. 1.

Nr domu 200

1873–1881 – wykazany Iwan Baran s. Iwana

Nr domu 201

1873–1880 – wykazany Iwan Baran s. Iwana szewc

Nr domu 202

1879 – wykazany Hrehory Seńczyszyn s. Iwana i Anny z domu Chopta

Nr domu 203

1880 – Wykazany Iwan Woznyj s. Antoniego szewc

Nr domu 205

1872 – wykazany Iwan Jurkiw s. Iwana

Nr domu 206

1869–1881 – wykazany Teodor Jankow s. Teodora

Nr domu 222

1879–1881 wykazany Wasyl Protyniak s. Stefana

Nr domu 226, parcela budowlana nr */83

1881 – wykazany Petro Podolak s. Iwana

Nr domu 229

1879–1881 – wykazany Michał Woźnyj vel Hajduk s. Iwana

* * *

Gmina Ustrzyki Dolne

1789 – jako własność komunalna wykazane pastwisko gminne nad Strwiążem zwane Ryń o pow. 9 morgów i 1200 sążni kw. (5 6107,76 m²)

1834 – nr domu **105**, właściciel *Haber David*

1848 – nr domu **105**, właściciel *Haber David*

1852 – dom nr **105**, (p.b. nr 67) własność **Gminy Ustrzyki Dolne**, położony na wschód od cerkwi, zapis w kronice szkolne wskazuje, że w połowie XIX w. prowadzono w nim nauczanie.

grunty gminne w 1852 :

budynki	powierzchnia 47,09 m ²
cmentarze	powierzchnia 3000,34 m ²
drogi	powierzchnia 4 5093,72 m ²
nieużytki	powierzchnia 531,46 m ²
pastwisko	powierzchnia 8 8940,33 m ²
łącznie	13 4659,69 m²

Ok. 1872 r. na gruncie dawnym gminnym na prawym brzegu potoku Równia (w pobliżu ujścia do Strwiąża) powstał budynek nr p.b. 206.

* * *

Gmina Izraelicka Ustrzyki Dolne Synagoga

Pierwsza synagoga powstała w połowie XVIII w. Wzmiankowana w 1773

1852 – nr domu **0**, właściciel **Gmina Izraelicka Ustrzyki Dolne**

p.b. nr *88 – synagoga, pow. 449,85 m²

Drewniana synagoga położona na parceli b. nr *88 spłonęła, spłonęła 15 lutego 1864 roku⁵⁰. Na jej miejscu, zbudowano nową prawie dwukrotnie większą. Jej mury zachowane są do dnia dzisiejszego.

Cheder

1789 – Nr domu stary 7, – Właściciel **Wolf Jozef**

Ogród pow. 217,60 m²

1820 – nr domu 18, właściciel **Durst Elia** (w fasji zapisano Moyses Schole)

W dokumencie odnotowano jeszcze drogę o pow. 217,60 m² prowadzącą do łaźni i szkoły powstałą na wcześniej istniejącym ogrodzie

1848 – nr domu 18, właściciel **Scholl Moses**

1852 – p.b. nr 96 – nr domu 18, cheder (szkoła wyznaniowa)

Parcela budowlana pow. 265,04 m²

1867 – nr domu 18, właściciel **Gmina Izraelicka Ustrzyki Dolne** (cheder)

Szkoła wyznaniowa (cheder) stojąca na p.b. nr 96 ok. 1860 r. została przebudowana. W ogrodzie na jej zapleczu powstał ok. 1870 r. nowy budynek nr p.b. 201.

Mykwa

1820 – wzmianka o istnieniu takiego budynku

1852 – p.b. nr 97 – mykwa (łaźnia rytualna)

Parcela budowlana pow. 231,20 m²

Łaźnia rytualna (mykwa) stojąca na p.b. 96 została przebudowana, nadano jej nr 97/1/, do łaźni przybudowano nowy budynek o nr p.b. 97/2.

Kirkut

Powstał przypuszczalnie w połowie XVIII wieku., Powiększano go etapami.

1786 – Okopisko Żydowskie (później zwane „stare”)

1820 – Okopisko Żydowskie nowe⁵¹ adaptowane na cmentarz ok. 1810 r. z pola ornego, pow. 1666,44 m².

1852 – cmentarz powierzchnia 4739,82 m²

p.b. nr *117 – budynek na cmentarzu (nie miał charakteru kultowego)

Parcela budowlana pow. 49,28 m²

Około 1870 r. cmentarz ponownie został powiększony o parcelę gruntową nr 302 sąsiadującą z kirkutem od południa o pow. 1251,34 m².

* * *

C.k. Fundusz Drogowy (Strassenbaufond k.k.)

W związku z budową traktu karpackiego przed 1820 r. przeprowadzono na terenie Ustrzyk wywłaszczenie gruntów.

W roku 1852 powierzchnia dróg państwowych wynosiła 3 0104,58 m²

* * *

Pierwsza Węgiersko-Galicyjska Kolej Żelazna Uprzywilejowana

W 1872 powstały na terenie Ustrzyk budynki o nr p.b.

*207 – nastawnia

*208 – budynek stacji w sąsiedztwie którego znajdowała się waga kolejowa

*209 – magazyn

*210 – budynek gospodarczy (warsztat)

Ogółem grunty kolejowe na terenie Ustrzyk w 1872 r. obejmowały 11 4096,08 m².

Od 1.10.1877 r. poczta i telegraf zostały zlokalizowane na stacji kolejowej⁵².

⁵⁰ Gazeta Lwowska nr 56, Lwów 9.04.1864, s. 6.

⁵¹ Zapis w Metryce franciszkańskiej, Z pola niegdyś ornego za Okopisko Żydowskie obrócone wynosi 463^{2/6} sążni kwadr.

Budynki Dworskie

Karczma dworska w sąsiedztwie Rynku

1773 – Budynek dominium (karczma), dzierżawca **Moszek Herszkowicz**

Obiekt ten o nieznanym lokalizacji został zlikwidowany prawdopodobnie pod koniec lat siedemdziesiątych XVIII w.

Karczma dworska we wschodniej pierzei rynku (Austerya)

Powstała przed rokiem 1805. Współcześnie w tym miejscu znajduje się pomnik ofiar II wojny światowej.

1820 – nr domu **1**, właściciel Dominium, zapis w uwagach „Dworska Austerya Na ogrodzie N° 21 postawiona”, przypuszczalnie dzierżawił ją **Dawid Laup**.

1852 – nr domu **47** (karczma w Rynku)

parcela budowlana nr 51 pow. 1090,86 m²

Budynek przetrwał do I wojny światowej.

Budynek dworski w sąsiedztwie mostu na Strwiążu

Zlokalizowany przy drodze głównej, na wschód od mostu. Powstał w latach trzydziestych XIX w. Na dużej parceli budowlanej znajdował się duży dom mieszkalny i budynek gospodarczy.

1852 – nr domu **130**, właściciel **Laskowski Wincenty** (parc. bud. nr *73) pow. 835,36 m²

Około 1870 r. obiekty te rozebrano, zaś na ich miejscu powstały nowe, parcela bud. nr *73 uległa podziałowi. Nowe p.b. miały numery *73/1 i *73/2.

Z wpisów metrykalnych wynika, że dom ten wynajmowany był urzędnikom podatkowym, przykładowo w 1859 r. wykazany, jako mieszkaniec Maurycy Chmielowski c.k. kontroler.

Budynek dworski na rogu drogi głównej i prowadzącej do Jasienia

Powstał w latach czterdziestych XIX w. Przypisany był do nr domu **1**.

1852 – Parc. bud. nr *121. pow. 96,76 m²

Ok. 1865 r. budynek nr p.b. *121 został rozebrany, następnie zbudowano w tym rejonie dwa dość duże obiekty przypuszczalnie mieszkalny i gospodarczy.

Karczma dworska przy drodze cesarskiej

Powstała w latach czterdziestych XIX, zlokalizowana była 50 m na zachód miejsca, gdzie do drogi głównej współcześnie dochodzi ul. Fabryczna.

1852 – Nr domu **154**, parc. bud nr *126 pow. 1094,24 m²

Dwór

Siedziba ustrzyckich kniaziów, posesorów a następnie właścicieli zlokalizowana była na północ od współczesnego hotelu „Laworta”. Opisy obiektów omówione zostały w wcześniejszych rozdziałach.

1852 – właściciel **Wincenty Laskowski**

Parc bud. nr *127 nr domu **1** (dwór i budynek gospodarczy) pow., 1555,89 m²

Parc bud. nr *128 (do nr domu **1**, budynek gospodarczy) pow. 451,88 m²

Parc bud. nr *129 (do nr domu **1**, budynek gospodarczy) pow. 284,68 m²

Przed rokiem 1875 na p.b. nr 127 rozebrano drewniany budynek gospodarczy, położony na wschód od dworu. Powstał natomiast nowy obiekt na północ od dworu. Zbudowano dwa duże budynki gospodarcze na płn. zach. od dworu, zlikwidowany został staw.

Budynki gospodarcze *128 i *129 zostały rozebrane, p.b. *129 została skasowana. Zbudowano natomiast nowy obiekt w sąsiedztwie, któremu nadano nr *128.

---

⁵² Grundbuch, s. 112.

Dominium Ustrzyki Dolne podstawowe dane o gruntach

1789– nr d. **55**, właściciel *Maxymilian hr. Ossoliński*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	5 8553,49	2,37
role	141 4793,25	57,37
łąka	14 8401,44	6,02
pastwiska	22 6448,78	9,18
las.	61 7983,87	25,06
razem	246 6180,83	

Przed 1820 r. z gruntów dworskich odjęto 1 0534, 59 m² na drogę cesarską.

1820 – nr d. **47**, właściciel *Piasecki Tomasz*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
ogrody	6 0720,47	2,42
role	1189428,3	47,44
łąka	14 0021,2	5,58
pastwiska	405824,3	16,19
pastwiska zakrz.	3 3698,84	1,34
krzaki.	5 9582,13	2,38
las mieszany wysokop.	61 7983,87	24,65
razem	250 7259,17	

1852 – nr d. **1**, właściciel *Wincenty Laskowski*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	5410,67	0,26
ogrody	1963,29	0,1
role	922471,19	43,34
łąka	65603,16	3,09
łąka zakrzacz.	27455,68	1,3
pastwiska	308504,45	14,49
pastwiska zakrz.	110988,39	5,22
las liściasty wysokop.	536134,3	25,19
las mieszany wysokop.	45526,74	2,15
mokradła	5403,93	0,26
wody	79008,05	3,72
nieużytki	18481,7	0,88
drogi	3205,06	0,26
razem	213 0156,61	

Część majątku Ustrzyki Dolne Gotfrieda Straetza (tartak parowy)

Wydzielona została formalnie 25 VI 1873 r. , kiedy to Leon Laskowski na mocy pełnomocni twa Katarzyny Laskowskiej sprzedał na rzecz Gotfrieda Straetza 12 morgów 280 sążni kwadratowych z majątku Ustrzyki Dolne. Były to części parcel gruntowych 538, 539, 544, 546 i cała parcela 535.⁵³

Do roku 1875 na terenie tartaku powstały budynki na p.b. *195, *196, *197.

W roku 1883 z wymienionych parcel utworzono odrębnego ciała tabularne.

Należały do niego parcele budowlane nr *196, *197, *247, *248, *249, * 250, *294, *296, *297, *298⁵⁴

Skutkiem powyższych przekształceń własnościowych na obszarze Ustrzyk istniały dwa majątki ziemskie (ciała tabularne) dla których podstawowe dane prezentowane są poniżej⁵⁵.

1890 nr d. 1, właścicielka *Nanowska Marya*

Kategoria	Powierzchnia w m ²	%
zabudowa	5945,27	0,32
ogrody	11509,29	0,62
role	775725,81	41,61
łąki	65833,11	3,53
pastwiska	413920,65	22,20
lasy	591566,46	31,73
razem	186 4500,58	

właściciel *Strätz Gottfried*

Powierzchnia w m ²	%
34527,86	46,15
0,00	0,00
40282,50	53,85
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
7 4810,35	

⁵³ ASR Sanok, lwh 148, 150.

⁵⁴ ASR Sanok, lwh 150.

⁵⁵ Skorowidz dóbr tabularnych w Galicyi z Wielkiem Ks. Krakowskiem, Lwów 1890, s. 220, 221.

ROZDZIAŁ VIII

USTRZYCKIE NAZWY WŁASNE

W pracach nad odtworzeniem procesu dziejowego każdej miejscowości ważnym elementem jest rekonstrukcja dawnego nazewnictwa. Dla współczesnych dziedziną ta jest elementem folkloru, tworzącym lokalny koloryt. Dla dawnych mieszkańców miała ona jednak dużo ważniejsze znaczenie, albowiem umożliwiała orientację w terenie i była substytutem dzisiejszej geodezji.

W minionych stuleciach toponimy były precyzyjnym narzędziem, określającym położenie, ukształtowanie terenu, a czasami nawet jakoś użytków rolnych. Ponieważ dokładne mapy w skali 1:2880 dla omawianego obszaru pochodzą dopiero z 1852 r., wszystkie wcześniejsze wiadomości o obiektach na obszarze Ustrzyk są zapisami bez lokalizacji i jedynie znajomość nazewnictwa pozwala mniej lub bardziej dokładnie przypisać je do konkretnych miejsc.

Doświadczenia autora wskazują, że dokładne opracowanie tego zagadnienia w zasadzie nie zależy od nakładu pracy, lecz od czynnika irracjonalnego, czyli szczęścia. Wszystko bowiem jest uwarunkowane tym, jak wiele lokalnych nazw twórcy dokumentów źródłowych wprowadzili do ich treści. W przypadku Ustrzyk materiał źródłowy jest stosunkowo ubogi i uwaga ta dotyczy materiałów ze wszystkich przedziałów czasowych. Niestety, również wywiady z dawnymi mieszkańcami przyniosły stosunkowo skromną ilość danych, co wynika z faktu, że już w okresie międzywojennym znajomość dawnego nazewnictwa zaczęła zanikać, gdyż zastępowane było ono np. wprowadzanymi od 1931 r. urzędowymi nazwami ulic.

Najstarsza warstwa nazewnictwa, zapisana w przywilejach lokacyjnych, zawiera nazwy otaczających dolinę grzbietów górskich: Wielki Król, Mały Król, Gromadzin i Jałowy. Trzy pierwsze oddają jakiś pierwotny podział użytków rolnych lub – co bardziej prawdopodobne – prawa wypasu, w którym dwie pierwsze góry podległe były monarsze (czyli w praktyce starostwu), natomiast trzecia przypisana była lokalnej wspólnotie (czyli gromadzie). Nazwa czwartego grzbietu Jałowy (dziś Orlik) informuje o pierwotnym drzewostanie, porastającym stoki i pochodzi od ruskiego joła (pol. jodła). Domyślać się można, że gatunek drzew wyróżniał ten grzbiet spośród innych, porośniętych w znacznym stopniu lasami dębowymi, których pozostałości zachowały się w rejonie dworu.

Interesujący jest fakt, że część najstarszych nazw ma polski charakter, zaś dwie z nich – Gromadzin i Lachowa Polana, świadczą, że przed lokacją gospodarowali tu mieszkańcy o polskim rodowodzie, co zaburza nieco dotychczasowy stan wiedzy o jednorodnym rusko-wołoskim elemencie etnicznym zamieszkującym tę część Karpat w początkowej fazie osadnictwa.

Z wieku XVII najbardziej wartościowym zachowanym materiałem jest spis ról z 1667 r. z odnotowanymi nazwami, które bez wątplenia mają znacznie starszy rodowód. Niestety, brak jest uzupełniających źródeł, które pozwoliłyby na dokładną lokalizację nazwanych nimi obszarów i miejsc.

Dla XVIII stulecia zachowało się sporo źródeł, niestety, dość ubogich w toponimy. Dla tego okresu istnieje źródło kartograficzne, jakim jest mapa Galicji zwana mapą Fryderyka von Miega, jednak znalazły się na niej tylko trzy nazwy grzbietów górskich: Sucha Hora (dziś Orlik), Kiczarka, zapisana jako Kitscherka (Gromadzin), oraz Dial (Laworta).

Z XIX w. materiałów źródłowych, w tym kartograficznych, jest znacznie więcej, lecz także jeśli chodzi o nazewnictwo, bardzo ubogich. Np. mapa katastralna Ustrzyk zawiera zaledwie cztery hydronimy i – niestety – wypełnienie tej luki się nie powiodło.

Tak więc materiał, jaki udało się zebrać, jest niekompletny i wydaje się, że jest bardzo mała szansa, iż w przeszłości uda się go uzupełnić.

Odrębnym problemem są pewne toponimy, których brak w starszych źródłach, pojawiły się natomiast po wojnie w przewodnikach i na mapach turystycznych. Przykładem mogą być oronimy Kiń i Orlik, przypisywane grzbielowi Jałowemu. Spośród dawnych mieszkańców jedynie Antoni Futryk podał nazwę Orłyk. Podobna sytuacja dotyczy szczytu 768,3 m n.p.m. na grzbiecie Wielkiego Króla, dziś znanego jako Kamienna Laworta. Nazwa Laworta w starszych źródłach na obszarze Ustrzyk nie została odnotowana, spotykamy ją natomiast na obszarze Łodyny (również w wersji Lewurta). W 1852 r. wprowadzono ją na mapy katastralne Strwiążka, Łodyny i Ustrzyk, na części z nich zresztą w wersji Kamienna Ławorka. Na kolejnym etapie przekopiowano ją na mapy wojskowe i administracyjne. Wskutek tego dla części grzbietu położonej w rejonie Ustrzyk termin Laworta stopniowo wyparł pierwotną nazwę Wielki Król.

Pewnej ewolucji uległa nazwa grzbietu Gromadzin (Hromadzin), przez dawnych mieszkańców zawsze podawana z końcówką „-in”. Po 1951 r. przyjęła się wersja Gromadzyń, która używana jest przez współczesnych mieszkańców. Podobnej ewolucji uległa nazwa rzeczki Jasieńka, przekręcanej jeszcze przed wojną powszechnie na Jasiołkę, co – na szczęście – nie utrwaliło się w oficjalnej nazwie tego ciek.

Odrębny problem w przypadku Ustrzyk stanowią przydomki rodzin, bardzo skomplikowane, bo niekiedy nawet czteroczłonowe. To zagadnienie udało się dość dobrze opracować, co jest w dużej mierze zasługą długoletniego proboszcza parafii greckokatolickiej ks. Juliana Alexiewicza, który solidnie to zjawisko dokumentował. Inni duchowni kontynuowali jego starania, lecz z mniejszą konsekwencją.

Przydomki ustrzyckich rodzin są bardzo różnorodne. Część z nich upamiętnia przodków rodzin jak Andrunyk, Andruszko, Choma, Iwankiw, Janyszyn, Jackow czy Lesiow i wywodzi się od ich imion. Co ciekawe, część takich antroponimów, jak Baścżyn czy Kahaniszyn pochodzi z kolei od antenatów po kądzieli. Pewna grupa z kolei jak Chłysta, Cyhan czy Dub opisuje nam wygląd przodków rodzin. Inne jak Hajduk czy Klucznik wskazują nam, jakie funkcje wykonywali dawni mieszkańcy z tych rodów w tutejszym dworze. Grupa antroponimów takich jak Kowaliw, Kucharz, Maziarz, Stelmach, Szewcow wywodzi się od zawodów. Istniały też przydomki, które zaliczyć można do humorystycznych a nawet złośliwych jak np. Szerbak, Szostaczek, Szczur czy Pizyk. Co ciekawe były one bardzo „trwałe” i są udokumentowane nawet przez dwa stulecia dla niektórych rodzin.

Niestety, z powodu zniszczenia izraelskich ksiąg metrykalnych nie udało się takich ustaleń poczynić dla ludności żydowskiej.

Dla dokładnego zobrazowania tematu do rozdziału dołączony został słownik z zapisami poszczególnych wersji toponimów i hydronimów. Sporządzona została również mapa z lokalizacją nazw i przydomków rodzin i gospodarstw, która ze względu na wielkość zamieszczona została na płycie CD dołączonej do opracowania.

Kształtowanie się nazwy miejscowości

- 1502 – villa Berehy alias Brzegi (MK 23, k. 681, 682)
- 1509 – villam novam Brzegi nuncupandam in rivulis et planicie Jasień et Rowień dictis ad concurrentiam rivulorum Strwiąż et Hoszowka, vulgariter na Ustszek (A. hr. Stadnicki, s. 6)
- 1532 – Strwiążek alias Ustrzyki (A. hr. Stadnicki, s. 65)
- 1540 – Strwyanzik alias Ustrek, de Ustrik (MK 63, k. 333, 347)
- 1553 – de villa Ustrzyki, Strwiążek alias Ustrzyki (A. hr. Stadnicki, s. 67, 69)
- 1558 – Ustrek (MK 84, k. 740)
- 1559 – Ustrik (MK 93, k. 550)
- 1561 – in Ustrzyki (A. hr. Stadnicki, s. 69)
- 1565 – Ustrzyki wieś (Lustracja 1565, s. 54, 55)
- 1568 – advocatie Ustrzyk ae Jasieńska wieś (A. hr. Stadnicki, s. 70)
- 1569 – Strwiążik, Strwiążik seu Ustrik (MK 101, k. 710)
- 1561 – in villa Ustryk, Strwiążyk alias Ustrik (MK 115, k. 218)
- 1579 – in willa Ustrzyki Regalia (Summariusz)
- 1642 – villa Ustryki (MK 187, k. 362)
- 1655 – Jasień alias Ustrzyki (Summariusz)

1664 – Jasień i Brzegi Wyżne (Summariusz Metryki Koronnej, k. 189, nr 165)

1666 – villa Jasien alias Dolne Ustrzyki (MK 206, k. 623)

1678 – Ustrzyki dolne alias Jasień (Summariusz)

1783 – Ustrýk (F. von Mieg, section 137)

Nazwy miejsc

Austeria

1820 – w Austeryi mieszka (Fasja 1820)

1820 – Dworska Austerya (MF Ustrzyki Dolne)

1993 – Triaktiernia (Maria Dziurzyńska)

Karczma dworska we wschodniej pierzei rynku. W jej miejscu obecnie stoi pomnik Ofiar II Wojny Światowej.

Browarek Dworski

1666 – Browar (Inwentarz 1666)

1758 – w Browarku siedzi (Inwentarz 1758)

1772 – Browarek Dworski (Inwentarz 1772, s. 18)

Browar i gorzelnia na terenie folwarku dworskiego, usytuowane na północny zachód od współczesnego hotelu „Laworta”.

Babcząt

1666 – Babcząt Rola cała (Inwentarz 1666)

Dwa gospodarstwa w środkowej części Ustrzyk.

Bukowe (Bucowe)

1820 – Bukowe (MF Ustrzyki Dolne)

1852 – Bucowe (OP Ustrzyki Dolne)

Grunty rolne nad potokiem Strwiążek przy granicy ze wsią Strwiążek.

Cegielnia

1872 – Cegielnia (A. Alth, s. 6.)

Obiekt gospodarczy i teren w jego pobliżu, położone w sąsiedztwie linii kolejowej w rejonie współczesnego wiaduktu nad ul. Kolejową.

Cybulski

1983 – Cybulski, Cybulanka (Franciszek Zygmunt)

1888 – Cybulski, Cybulanka (Leszek Magrysiewicz)

1995 – Cybulski (Antoni Futryk)

2004 – Na Cybulistówce (Rozalia Wojtasik)

1999 – Na Cybuliskówce, Cybulskówka (Janina Zbiegęń)

Nieistniejący budynek i teren wokół niego na granicy Ustrzyk D. i Jasienia. Obecnie na tym miejscu stoi blok mieszkalny przy ul. Fabrycznej. Nazwa od nazwiska Karola Cybulskiego, który zbudował ten dom.

Dawidcząt

1666 – Rola cała Dawidcząt osiadła (Inwentarz 1666).

Dwa gospodarstwa, położone w zachodniej części Ustrzyk przy granicy ze Strwiążkiem.

Dęby

1993 – Dęby (M. Dziurzyńska)

Otoczenie dworu na stokach Laworty.

Demieńczak (lub Demieńczat)

1666 – Demieńczak cała rola (Inwentarz 1666).

Trzy gospodarstwa w zachodniej części Ustrzyk – jedno osiadłe, dwa puste.

Droga Cesarska, Gościniec

1820 – Droga Cesarska (MF Ustrzyki Dolne)

1828 – II Hautp Comertial Post Karpathen Strassen (Grudriss)

1993 – Gościniec, przy Gościńcu (Eugeniusz Waniek)

Droga główna. Oficjalna nazwa „II Hautp Comertial Post Karpathen Strassen”

Dwór (Pokoje)

- 1666 – Dwór na Woytostwie (Inwentarz 1666)
- 1772 – Dwór, Pokoje (Inwentarz 1772)
- 1820 – Dwór (Fasja 1820)
- 1993 – Dwór (M. Dziurzyńska)
Siedziba właścicieli Ustrzyk, zlokalizowana w miejscu, gdzie współcześnie znajduje się parking hotelu „Laworta”.

Folwark, Izba Folwarczna

- 1772 – Folwark, Izba Folwarczna (Inwentarz 1772, s. 18)
Drewniany budynek mieszkalny na północny zachód od dworu, przeznaczony dla podstarościego.

Gać

- 1994 – Gać (M. Dziurzyńska)
Tama na Strwiążu na wysokości hotelu „Laworta”. Spiętrzenie umożliwiała przepływ wody w młynówce.

Garbate

- 1888 – trzy zagony tak zwane „garbate” (D. R. Szczepańskich)
Grunt Teodora i Marii Dobrowolskich, później rodziny Szczepańskich, położony za torami przy współczesnej ul. Kolejowej.

Gielibcząt

- 1666 – Rola Gielibcząt (Inwentarz 1666).
Duże gospodarstwo w środkowej części Ustrzyk.

Gory

- 1820 – Gory (MF Ustrzyki Dolne)
Środkowa część użytków rolnych na stokach Laworty.

Górka Kozara

- 1993 – Górka Kozara (M. Dziurzyńska)
Teren położony 100 m na północny zachód od cerkwi. Nazwa od nazwiska Konstantego Kozara, który miał tam dom.

Gromadzin, Hromadzin, Gromadzyń

- 1502 – cum superficie Hromadzin dicto (MK 23, k. 681–682)
- 1509 – per montem Gromadzin (A. hr. Stadnicki, s. 64)
- 1532 – Gromadzin (A. hr. Stadnicki, s. 65)
- 1540 – Gromadzin (MK 63, k. 346)
- 1773 – Hromadzyń (Fasja 1773)
- 1783 – Kitscherka (F. von Mieg, section 137)
- 1786 – Gromadzin (MJ Ustrzyki Dolne)
- 1820 – Gromadzyń (MF Ustrzyki D.)
- 1852 – Gromadzin (MK Ustrzyki Dolne)
- 1852 – Gromadzin, Hromaszyn, Hromaszyn, Gromadin (OP Jasień)
- 1873 – Gromadzin (ASR Sanok lwh 148)
- 1989 – Gromadzin (F. Zygmunt)
- 1990 – Gromadzyń (W. Mołodyński)
- 1995 – Hromadzyn (A. Futryk)
- 1997 – Równiańska Góra (J. Krupniak)
Grzbiet górski graniczny z Równią oraz użytki rolne położone na jego stoku.

Gumna

- 1772 – Gumna (Inwentarz 1772, s. 18)
Zabudowania gospodarcze przy drodze do dworu od strony wsi. Był to duży kompleks budynków, na który składały się: spichlerz, stodoły, sąsienki i boiska. Gumna zostały całkowicie spalone w czasie walk konfederatów z Rosjanami w 1771 r. Odbudowano je w 1772 r.

Hałowiat

1666 – Hałowiat cała Rola (Inwentarz 1666)

Trzy gospodarstwa w środkowej części Ustrzyk, dwa osiadłe, jedno puste.

Homelowska

1666 – Rola Homelowska (Inwentarz 1666)

Duże gospodarstwo w środkowej części Ustrzyk.

Horb

1820 – Horb (MF Ustrzyki D.)

Z kolejności, jaką zapisano te użytki w Metryce Franciszkańskiej, wynika, że tak nazywano pola na stokach Gromadzina przy granicy z Ustjanową.

Horby

1820 – Horby (MF Ustrzyki D.)

1852 – Horby (MK Ustrzyki Dolne)

W Metryce Franciszkańskiej tak nazwano tereny rolne pomiędzy miastem a wsią Ustrzyki. W dokumentacji katastralnej Horbami nazwano niwę, obejmującą wszystkie grunty rolne na północ od drogi cesarskiej.

Iwankowiąt

1666 – Iwankowiąt Rola cała (Inwentarz 1666).

Dwa gospodarstwa w środkowej części Ustrzyk, jedno osiadłe, drugie puste.

Jałowy (Orlik, Orłyk, Kiń)

1509 – montis Jałowy (A. hr. Stadnicki, s. 64)

1532 – Jałowy, na Dele Jałowym (A. hr. Stadnicki, s. 65)

1540 – Jałowy (MK 63, k. 348)

1577 – Jałowa, Jałowi (A. hr. Stadnicki, s. 75)

1578 – Jałowa, góry jałowej (MK 117, s. 264)

1783 – Sucha hora (F. von Mieg, Section 137)

1786 – Jałowe (MJ Ustrzyki Dolne)

1820 – Jałowa, Góra Jałowe (MF Ustrzyki D.)

1852 – Dział (MK Jasień)

1990 – Orlik (W. Mołodyński)

1995 – Orłyk (A. Futryk)

Grzbiet górski we wschodniej części miejscowości, w 1820 r. również nazwa niwy. Nazwy Orlik, Tiń, Kiń pojawiają się w materiałach powojennych bez podania źródła, skąd je zaczerpnięto.

Kapliczka

1772 – Kapliczka (Inwentarz 1772, s. 18)

Kaplica dworska, która znajdowała się na piętrze dworu.

Kapuścianki

1888 – dwa zagony kapuścianki (D. R. Szczepańskich)

Grunt Teodora i Marii Dobrowolskich, później rodziny Szczepańskich, położony za torami obok budynków mleczarni.

Karczma

1993 – Karczma (M. Dziurzyńska)

Budynek dworski zlokalizowany 50 m na zachód od miejsca, gdzie do drogi głównej dochodzi ul. Fabryczna. Istniał już w 1852 r., zlikwidowany w okresie międzywojennym.

Katnewiat

1666 – Katnewiat Rola cała (Inwentarz 1666).

Duże gospodarstwo, położone we wschodniej części wsi Ustrzyki.

Korolik

1565 – Korolik (A. hr. Stadnicki, s. 70)

Król Zygmunt August potwierdził Janowi, Pawłowi, Mikicie (Mikołajowi) Demianowiczom dożywotnie posiadanie kniaźstw we wsiach Ustrzyki, Jasień, Rowień, Korolik, Strwiążek

i Smorszna. Wymieniony jako osobna wieś Korolik wskazuje, że podjęto próbę założenia na peryferiach Ustrzyk przy granicy ze Strwiążkiem odrębnej wsi. Z analizy materiałów katastralnych wynika, że zabudowania tej osady znajdowały się w rejonie, gdzie dziś łączą się ul. Nadgórna i ul. Rzeczna. Rodzinie Ustrzyckich nie udało się utrzymać odrębności Korolika, a jego grunty i zabudowa włączone zostały do Ustrzyk.

Kiczórka

1852 – Kiczórka, Kiczarka (MK i OP Ustrzyki Dolne)
Stok Laworty przy granicy z Berehami.

Kyczowywcząt

1666 – Kyczowywcząt Rola cała (Inwentarz 1666)
Duże gospodarstwo w środkowej części Ustrzyk.

Lamus

1772 – Lamus (Inwentarz 1772)
Murowany budynek zlokalizowany na północny zachód od dworu.

Łazy

1786 – Łazy, Łazy na Gorach (MJ Ustrzyki Dolne)
1852 – Łazy (MK Ustrzyki Dolne)
W Metryce Józefińskiej nazwa ta obejmowała cały stok Laworty użytkowany rolniczo.
W XIX w. przypisywano ją stokowi Laworty przy granicy z Łodyną i Berehami.

Maćkowiąt

1666 – Rola Maćkowiąt (Inwentarz 1666)
Dwa gospodarstwa w środkowej części Ustrzyk, jedno osiadłe, jedno puste.

Mały Król, Korolik

1509 – per montem minore Krolow (A. hr. Stadnicki, s. 64)
1532 – Mały Krolik (A. hr. Stadnicki, s. 65)
1540 – Mały Krolik (MK 63, k. 349)
1783 – Karoly Berg (F. von Mieg, opis arkusza 137)
1820 – po pod górę Krolik mały, Korolik mały (MF Ustrzyki D.)
1852 – Król Mali (MK Strwiążyk)
1880 – Korolik (KGMI z. VIII, col. XXVIII)
1943 – Королик (ГШКА М – 34 – 94 – В)
1995 – Королик (A. Futryk)
Grzbiet górski na zachód od Ustrzyk.

Makarowska

1666 – Makarowska cała Rola (Inwentarz 1666).
Dwa gospodarstwa w zachodniej części Ustrzyk, jedno osiadłe, drugie puste.

Melenyczówka

1995 – Melenyczówka (A. Futryk)
Nazwa podana bez lokalizacji.

Miarki

1820 – Miarki (MF Ustrzyki D.)
Stok Gromadzina na wysokości rynku.

Miarki na Zagrodach

1820 – Miarki na Zagrodach (MF Ustrzyki D.)
Część stoku góry Mały Król, należąca do Ustrzyk.

Miasteczko

1772 – od Miasteczka (Inwentarz 1772, s. 18)
1786 – Miasteczka y Wsi Ustrzyk (MJ Ustrzyki Dolne)
1820 – Miasteczko (MF Ustrzyki D.)
Część Ustrzyk zamieszкана przez mieszczan (okolice rynku).

Młyn

1855 – Młyn (Grundbuch Ustrzyki Dolne)

Obiekty gospodarczy i mieszkalny położone w sąsiedztwie współczesnego bloku przy ul. 29 Listopada.

Nad Cegielnią

1820 – Nad Cegielnią (MF Ustrzyki D.)

Dzierżawione przez mieszczan dworskie użytki rolne w rejonie współczesnej mleczarni. Nazwa wskazuje na istnienie w tym rejonie w przeszłości cegielni, nie odnotowanej w źródłach.

Na Horbach

1773 – na Horbach (Fasja 1773)

Grunty dworskie bez podanej lokalizacji.

Nanowskich Góra

1897 – na t.zw. Górze Nanowskiego (K. Blaim)

1990 – Góra Nanowskich (W. Mołodyński)

1995 – Nanowskich Góra (A. Futryk)

Grunty dworskie w sąsiedztwie dworu. Od nazwiska właścicieli majątku Ustrzyki w XIX i XX w.

Na Płonie

1852 – Na Płonie (FS Ustrzyki Dolne)

Grunty rolne na grzbiecie Gromadzina przy granicy z Jasieniem i Równią.

Na Szlabancie

1990 – Na Szlabancie, do Ślabantu (W. Mołodyński)

1992 – Na Szlabancie (M. Dziurzyńska)

Miejsce, gdzie obecnie do drogi głównej dochodzi ul. Fabryczna. W XIX w. znajdował się tam punkt poboru opłat drogowych (ze szlabanem).

Obora

1772 – Obora (Inwentarz 1772, s. 18)

Kompleks stajni i obór na północny zachód od dworu.

Obszar

1531 – areo dicto obszar (MK 93, k. 551)

Część gruntów popostwa bez dokładnej lokalizacji.

Obszary

1540 – Obschary (MK 63, k. 349)

1589 – Obschary (A. hr. Stadnicki, s. 73)

1758 – Obszary Dworskie (Inwentarz 1758)

1773 – Obszary (Fasja 1773)

Peryferyjne grunty dworskie bez podanej lokalizacji.

Ogrody

1820 – Place Mieyscowe i Ogrody (MF Ustrzyki Dolne)

1852 – Ogrody (OP Ustrzyki Dolne)

Zabudowana część miasta i wsi Ustrzyki Dolne.

Okopisko

1820 – Okopisko Żydowskie stare, Okopisko Żydowskie nowe (MF Ustrzyki Dolne)

1993 – Okopisko (M. Dziurzyńska)

Cmentarz izraelicki (kirkut). Wyróżniano w nim część starą, istniejącą przed 1786 r., oraz nową, powstałą po powiększeniu cmentarza ok. 1810 r.

Pański Łan

1820 – Dwór Pole Łan (MF Ustrzyki D.)

1852 – Pański Łan (FS Ustrzyki Dolne)

Stok Laworty na wschód od dworu.

Pasternik

1820 – Pasternik (MF Ustrzyki D.)

Stok Gromadzina przy granicy z Jasieniem.

Pilak

1992 – Pilak (F. Zygmunt)

1998 – Pilak (R. Wojtasik)

Zachodnia część rafinerii przy ul. Kolejowej. Po zamknięciu zakładu przetwórstwa ropy część budynku adaptowano na zakład przetwórstwa drzewnego firmy „Pilak”. W latach 80. XX w. znajdowała się tam baza transportowa OTL.

Piechowiąt

1666 – Piechowiąt Rola cała (Inwentarz 1666)

Duże gospodarstwo w środkowej części Ustrzyk.

Platyniowska

1666 – Rola Platyniowska (Inwentarz 1666).

Duże gospodarstwo w środkowej części Ustrzyk, w 1666 r. opuszczone.

Pod Dębami

1990 – Pod Dębami (W. Mołodyński)

1993 – Pod Dębami (M. Dziurzyńska)

Łąka nad Strwiążem, gdzie współcześnie znajduje się park o tej nazwie.

Pod Dworem

1820 – Łąka pod Dworem (MF Ustrzyki D.)

Łąka dworska na południe od dworu.

Pod Horochowcem

1820 – Pod Horochowcem (MF Ustrzyki D.)

Grunt dworski przekazany na początku XIX w. w użytkowanie diakowi, leżący w zachodniej części współczesnego osiedla „Pod Dębami”.

Pod Jałowym

1773 – Pod Jałowym (Fasja 1773)

1852 – Pod Jałowe (OP Ustrzyki Dolne)

Grunty dworskie na stokach grzbietu Jałowego (Orlika) przy granicy z Berehami i Jasieniem.

Pod Lasem

1820 – Pod Lasem (MF Ustrzyki D.)

1852 – Pod Lasem (MK Ustrzyki Dolne)

Użytki rolne siedmiu gospodarzy, którzy otrzymali je na stoku Laworty, jako rekompensatę za utracone grunty na Małym Królu.

Pod Łanem

1820 – Dwór Łąka pod Łanem (MF Ustrzyki D.)

Łąka dworska na stokach Laworty powyżej zabudowań folwarcznych.

Pohary

1820 – W Lesie pole Pohary (MF Ustrzyki D.)

Grunt popostwa na stokach Laworty na dawnej granicy rolno-leśnej.

Polana

1820 – Pole Polana (MF Ustrzyki D.)

Najwyżej położony grunt popostwa na stokach Laworty na dawnej granicy rolno-leśnej.

Polana Lachowa

1540 – do Polyana Lachowa (MK 63, k. 358)

Polana na grzbiecie Wielkiego Króla (Laworty). Z zapisu wynika, że znajdowała się w sąsiedztwie szczytu 768,3 m n.p.m. Nazwa wskazuje, że przed lokacją Ustrzyk w dolinie Strwiąża zamieszkiwała rodzina o polskim rodowodzie.

Pomiarki

1852 – Pomiarki (MK Ustrzyki Dolne)

Tereny rolne na zachodnich stokach Gromadzina.

Popostwo

1593 – Popostwo (A. hr. Stadnicki, s. 76)

1666 – super Poponatium in villa Ustrzyki Dolne (Inwentarz 1666)

Zabudowania i użytki rolne miejscowego duchownego obrządku wschodniego. W XIX w. plebania zlokalizowana była na północ od głównego budynku obecnej Szkoły Podstawowej nr 1.

Po Płonie

- 1852 – Po Płonie (FS Ustrzyki Dolne)
Teren pod grzbietem Gromadzina przy granicy z Równią.

Procewiat

- 1666 – Procewiat Rola cała (Inwentarz 1666).
Duże gospodarstwo w zachodniej części Ustrzyk.

Powyżej Dęba

- 1888 – dwa stajania powyżej dęba (D. R. Szczepańskich)
Grunt rodziny Dobrowolskich, później Szczepańskich, położony za torami obok obiektów współczesnej mleczarni.

Prykryć

- 1852 – Prykryć (MK Ustrzyki Dolne)
Las na stoku Laworty przy granicy z Łodyną.

Rafineria

- 1992 – Rafineria (F. Zygmunt)
1998 – Rafineria (R. Wojtasik)
Kompleks budynków przemysłowych i przyległy teren na zachód od współczesnej ul. Fabrycznej.

Ryń

- 1994 – Ryń (M. Dziurzyńska)
1995 – Ryń (A. Futryk)
1997 – na Ryń (Janina z Chabałowskich Wolska)
Lewy brzeg Strwiąża w rejonie rynku.

Sadzawka

- 1772 – po pod Sadzawką, Sadzawka piękna (Inwentarz 1772, s. 18, 19)
Staw dworski na zachód od współczesnego hotelu „Laworta”.

Serednia Kiczórka

- 1852 – Serednia Kiczórka (MK Ustrzyki Dolne)
Stok Laworty przy granicy z Berehami.

Sernik

- 1772 – Sernik (Inwentarz 1772)
Obiekt gospodarczy na zachód od dworu.

Sztreka

- 1992 – Sztreka, za Sztreką (F. Zygmunt)
2004 – Sztreka (R. Wojtasik)
Torowisko, teren należący do kolei.

Szujdiw Horbok

- 1994 – Szujdiw Horbok (A. Futryk)
Teren, gdzie współcześnie znajduje się najstarsza część cmentarza komunalnego z kaplicą rodziny ks. Michała Żarskiego. Nazwa od przydomku pierwotnych właścicieli gruntu. Pośród dawnych mieszkańców funkcjonowało powiedzenie „piszoł na Szujdiw Horbok”, oznaczające, że ktoś zmarł.

Targowica

- 1989 – Targowica (L. Magrysiewicz)
1993 – Targowica, na Targowicy (M. Dziurzyńska)
Teren nad Strwiążem, gdzie odbywały się w środę targi. Handlowano tu głównie zwierzętami hodowlanymi. W tym miejscu współcześnie znajduje się parking, sąsiadujący z budynkiem Nadleśnictwa.

Tędziowka

- 1820 – Tędziowka (MF Ustrzyki D.)
Dworskie pole i pastwisko przy granicy z Ustianową, na lewym brzegu rzeczki Równia.

Trzydniówka

1855 – grunt zwany Trzydniówka (Grundbuch Ustrzyki Dolne)

Grunty rolne rodziny Sztyniów – młynarzy ustrzyckich (nr domu 48). Położone były nad dolnym biegiem Jasieńki. Nazwa od tygodniowego wymiaru pańszczyzny, jakim pierwotnie gospodarstwo to było obciążone.

Tymczowiąt

1666 – Tymczowiąt Rola cała (Inwentarz 1666).

Dwa gospodarstwa we wschodniej części Ustrzyk, w 1666 r. jedno osiadłe, drugie opuszczone.

Tartak

1883 – Ustrzyki dolne część Gottfrieda Stretza (ASR Sanok lwh 150)

1885 – Tartak (KM r.l. Jasień)

1993 – Tartak (M. Dziurzyńska)

Z gruntów wykupionych przez Gottfrieda Straetza z majątku Ustrzyki D. z niwy Gromadzin utworzono osobne ciało tabularne z urzędową nazwą „Ustrzyki dolne część Gottfrieda Stretza”. Obejmowało ono teren między torowiskiem a drogą główną, na wschód od ul. Dworcowej. Mieszkańcy dla tej części Ustrzyk używali nazwy „Tartak”.

U Benia

1895 – szynk „u Benia” („Kurjer Lwowski”, Lwów 2.11.1895, nr 305, s. 2)

Duży obiekt gastronomiczny w rynku, wzmiankowany w prasie z powodu przeprowadzonego w tym lokalu spotkania przedwyborczego. Najprawdopodobniej nazwę tę przypisywano szynkowi w domu nr 100 w południowej pierzei rynku.

Wasiostwo, Waśniewstwo

1773 – Wasiostwo (Fasja 1773 r.)

1820 – Około Waśniewstwa od Xsieży Łąki (MF Ustrzyki D.)

Grunt przekazany przez dominium rodzinie Sawińskich, położony pomiędzy Popostwem a użytkami dworskimi.

Wbrod

1540 – Wbrod (MK 63, k. 348)

Miejsce na granicy Ustrzyk i Ustjanowej, bród na rzece Równia.

Wielki Król, Laworta, Kamienna Ławorta

1509 – montis majoris Królów (A. hr. Stadnicki, s. 64)

1532 – montis dicti Welyki Król, Wielki Król (A. hr. Stadnicki, s. 65)

1540 – montis Wielki Krol (MK 63, k. 348)

1577 – Wielki Króliów, Wielkim Kroliowim (A. hr. Stadnicki, s. 75)

1578 – Wielki Krolow (MK 117, s. 264)

1783 – Diał (F. von Mieg, section 137)

1852 – Kamienna Ławorka (MK Ustrzyki Dolne)

1852 – Ławwurta (MK Łodyna)

1852 – Kamienna Laworta (MK Łodyna)

1852 – Kamienna Laworka (MK Strwiążyk)

1852 – Król Wielki (MK Strwiążyk)

1880 – Kamena Ławorka (KGMI z. VIII, col. XXVIII)

1943 – Камена Лаворля (ГШКА М-34-94-В)

1993 – Laworta (M. Dziurzyńska)

1995 – Kamienna Ławorta (A. Futryk)

Grzbiet górski na północ od Ustrzyk.

Wieś

1772 – Osiadłość wsi Ustrzyk (Inwentarz 1772)

1773 – Wieś Ustrzyki (Fasja 1773)

1786 – Miasteczka y Wsi Ustrzyk (MJ Ustrzyki Dolne)

1820 – Wieś, Ustrzyki Wieś (MF Ustrzyki D.)

Część Ustrzyk zamieszkała przez rolników, współczesna ul. Nadgórna.

Wojtostwo

1666 – Dwor na Wojtostwie (Inwentarz 1666).

Grunty i zabudowania w bezpośrednim zarządzie dworu, folwark wójtowski. Pojęcie to oznaczało również dworskie budynki mieszkalne i gospodarcze.

Wozownia

1772 – Wozownia (Inwentarz 1772, s. 18)

Budynek gospodarczy usytuowany przy wjeździe do dworu.

Zagrody

1820 – Zagrody (MF Ustrzyki Dolne)

Część użytków rolnych na stokach Laworty, bez dokładniejszej lokalizacji w źródle. Przypuszczalnie chodzi tu o pola i zabudowania położone na granicy ze Strwiążkiem

Za Horba

1995 – Za Horba (A. Futryk)

Nazwa bez podanej lokalizacji.

Za Dworem

1820 – Dwór Pole za Dworem (MF Ustrzyki D.)

Role dworskie na wschód od dworu.

Żydowiąt

1666 – Żydowiąt cała Rola (Inwentarz 1666).

Duże gospodarstwo w środkowej części Ustrzyk.

Nazwy cieków

Graniczny (pierwotnie Zwor)

1540 – Zwor (MK 63, 358)

1851 – Graniczny (OP Ustrzyki Dolne)

1852 – Graniczny (MK Ustrzyki Dolne)

1852 – Graniczny (MK Strwiążyk)

Lewy dopływ Strwiążka, potok graniczny pomiędzy Ustrzykami Dolnymi a wsią Strwiążek.

Hluboki Potok

1568 – Chluboki Potok (Stadnicki, s. 71)

Lewy dopływ Strwiążka, ujście w rejonie miejsca, gdzie współcześnie do ul. Rzecznej dochodzi ul. Nadgórna. Przed 1568 r. książę Demian Stebnicki osadził tam zagrodników, co należy wiązać z próbą założenia odrębnej osady o nazwie Korolik.

Jasieńka

1509 – Hoszówka (A. hr. Stadnicki, s. 63)

1532 – Hoszówka, Jassówka (A. hr. Stadnicki, s. 65)

1540 – Hoszówka (MK 63, k. 348)

1851 – Jasinka (OP Ustrzyki Dolne)

1852 – Jasinka (OP Ustrzyki Dolne)

1852 – Jasienka, Jasinka (MK Ustrzyki Dolne)

1852 – Jasieńka (MK Jasień)

1854 – Jasionka (ASR Sanok, lwh 148)

1872 – Potok Jasionka (A. Alth, s. 6.)

1880 – Jasieńka (KGMI z. VIII, col. XXVIII)

1905 – Jasionkabachbruecke bei Ustrzyki (AGAD, z. 311, sygn. 467)

1937 – Jasieńka (WIG P51 S35)

1943 – Глухы (ГШКА М-34-94-В)

1990 – Jesionka, do rzeki Jesionki (W. Mołodyński)

2004 – Jasiołka (R. Wojtasik)

Prawy dopływ Strwiąża. Dawna mieszkanka Jasienia Rozalia Wojtasik wyraźnie podkreśliła, że za jej pamięci od ok. 1930 r. używano nazwy Jasiołka.

Młynówka

1852 – Mühlbach (OP Ustrzyki Dolne)

1854 – Młynówka (ASR Sanok, lwh 148)

Sztuczny kanał doprowadzający wodę ze zbiornika retencyjnego na Strwiążu do młyna wodnego. Woda z młynówki uchodziła do Jasieńki.

Strwiąż

1502 – super fluvio Striwiaz (MRPS IV, Supl. nr 1255)

1509 – Strwiąż (Stadnicki, s. 64)

1532 – Strwiąż (Stadnicki, s. 65)

1540 – Strywyaż (MK 63, k. 331)

1565 – nad rzeką Strwiążem, Strwyąza, Sthrwyażu (Żereła II, s. 131–136)

1577 – Strwiąż (Stadnicki, s. 75)

1578 – przez rzekę Strwiąż (MK 117, s. 264)

1854 – Strwiąż (ASR Sanok, lwh 148)

1880 – Strwiąż (KGMI z. VIII, col. XXVIII)

1890 – Strwiąż, Strywihor (SG XI s. 425)

1937 – Strwiąż (WIG P51 S35)

2004 – Strwazyk (Rozalia Wojtasik)

Wg Słownika Geograficznego Strwiąż (rus. Strywihor) – dopływ Dniestru, powstaje z połączenia dwóch potoków Strwiążyka i Równi. Również dawni mieszkańcy uznawali za początek Strwiąża miejsce połączenia się potoków Równia i Strwiążyk. W okolicach Ustrzyk ludność nie używała nazwy Strywihor.

Strwiążyk

1532 – Strwiążyk (A. hr. Stadnicki, s. 65)

1890 – Strwiążyk (SG XI s. 425)

1540 – Fluvio Strwiazik (MK 63, k. 348)

1852 – Strwiąż Bach (MK Strwiążek)

1991 – Strwiążyk (F. Zygmunt, L. Magrysiesiewicz)

Górny bieg Strwiąża powyżej ujścia rzeczki Równia. Wg informacji dawnych mieszkańców ludność miejscowa uznawała Strwiążyk za odrębną rzeczkę.

Równia (Olchy)

1540 – Strwianzik (MK 63, k. 346)

1852 – Strwiąż (MK Ustrzyki Dolne)

1852 – Równia (MK Ustianowa)

1854 – Równia (ASR Sanok, lhw 34)

1888 – Równia (SG IX, s. 822)

Potok płynący przez Równię i zachodni kraniec Ustjanowej, łączy się z Strwiążykiem, tworząc rzekę Strwiąż. Na powojennych mapach turystycznych dla tej rzeczki pojawia się nazwa Olchy.

Przydomki mieszkańców Ustrzyk Dolnych

Andrunyk

1772 – Miško Andruszkow

1796 – Kaśka córka Andrzeja Andrunyka

1853 – Anna uxor Joannis Andrunyk v. Szistaczok recte Wijtiw

1854 – Nikolaus Wijtiw vulgo Andrunyk (nr d. 69)

1857 – Joannes Andrunyk vel Szostaczok recte Wijtiw

1859 – Joannis Wójtów vel Andrunyk, Bazilii Wójtów v. Andrunyk, Joanis Andrunyk recte Wijtiw

1869 – Michael Sawczak v. Andrunyk recte Wijtiw (nr d. 55)

1879 – Joannis Andrunyk – Wojtow

1881 – Stefanus Wojtow vulgo Andrunyk (nr d. 69)

Przydomek rodzin Wójtów z domu nr 69 i Sawczaków z domu nr 55, odziedziczony po przodkach o tym nazwisku wzmiankowanych w XVIII w.

Andruszko Iwankiw

- 1848 – Aleksander Daszkiewicz vulgo Andruszko Iwankiw
Przydomek indywidualny przedstawiciela mieszczańskiego rodu Daszkiewiczów z domu nr 36.

Baran

- 1833 – Wasko Łunio recte Baran
1846 – Andrzej Prystaszow recte Baran (nr d. 91)
Indywidualny przydomek przedstawicieli różnych rodzin.

Baszczyn vel Baścżyn

- 1849 – Michael Packań vulgo Baszczyn (nr d. 39),
1855 – Joannes Grodecki vulgo Baszczyn (nr d. 39)
1859 – Katarzyna córka Jana Grodeckiego vulgo Baścżyn
Przydomek spokrewnionych ze sobą rodzin Grodeckich i Packaniów, zamieszkujących dom nr 39. Przypuszczalnie odziedziczony po żonie Wojciecha Grodeckiego Barbarze odnotowanej w metrykach w 1839 r.

Borkowski

- 1834 – Jan Grodecki recte Borkowski syn Antoniego (nr d. 30)
Przypuszczalnie przydomek gałęzi rodziny Grodeckich z domu nr 30.

Brełyk

- 1858 – Leon Podolak recte Brełyk
Indywidualny przydomek gospodarza rodem z Brelikowa. W Ustrzykach i Jasieniu mieszkali inni Podolakowie, nie noszący takiego przydomka.

Chłysta

- 1848 – Michał Hentosz vel Chłysta (nr domu 91).
Przydomek indywidualny, utworzony zapewne od nazwiska panińskiego matki. Hentoszowie z tego domu nazywani byli Kahanyzyn.

Cyhan

- 1849 – Michael Janko vulgo Cyhan
Przydomek rodziny Janków z domu nr 64. Brak jednoznacznych wskazówek co do jego pochodzenia.

Choma

- 1854 – Leon Choma vel Pizyk recte Wiznyj (nr d. 63)
1854 – Joannes Wiznyj vulgo Choma (nr d. 63)
1855 – Antonius Wizny vulgo Pizyk vel Choma (nr domu 63).
Przydomek rodziny z domu nr 63 w środkowej części wsi, po leśnym Michale Chomie (Chomiaku), właścicielu domostwa na przełomie XVIII i XIX w.

Dankowy

- 1796 – Bazyli syn Hrycia Dankowego (nr d. stary 29)
1802 – Maria ex Dankow
Indywidualny przydomek gospodarza z dolnego końca wsi.

Dub

- 1849 – Teodor Dub vulgo Janków
Indywidualny przydomek przedstawiciela rodziny Janków.

Durkało, Durkalik, Durkaliw

- 1785 – Catharina Durkałowna (nr domu stary 38)
1787 – Gregorius Michaelis Durkała
1789 – Jan Durkało (nr domu stary 47)
1791 – Michał Durkało (nr domu stary 38)
1799 – Wasko Durkalik
1848 – Andrea Hentosz vulgo Durkało
1860 – Thedorus Hentisz vulgo Durkalin s. Andrea (nr domu 77)
1867 – Teodorus Hentisz vulgo Durkaliw
Przydomek mieszkańców domu nr 77.

Fedak

- 1881 – Michał Król recte Fedak
Przydomek rodziny Królów z gospodarstwa nr 81. Utworzony od nazwiska pierwotnych posiadaczy zagrody.

Futryk, Futrykiw

- 1870 – Joannes Hentisz vulgo Futrykiw (nr d. 34)
1876 – Joannes Hentosz vel Futryk
Przydomek rodziny Hentoszów z domu nr 34 w północnej pierzei rynku. Pochodzi od nazwiska panieńskiego matki Pelagii Futryk.

Garncarz

- 1758 – Stefan Grzybowski Garncarz (Inwentarz 1758)
Przydomek mieszczanina ze starej północnej pierzei rynku.

Hajduk

- 1791 – Stefan Haydukow
1795 – Maria Waśka Hayduka (nr d. stary 51)
1803 – Anna Hayduczka
1848 – Mikołaj z Haydukow recte Wozny, Iwan Woźny Hajdukow, Nastunia Hajdukowa
1849 – Joannes Woźny vulgo Hayduk, Teodorus Woźny vulgo Hajduk (nr domu 56)
1855 – Teodorus Wiznyj vulgo Hajduk (nr domu 149).
Przydomek rodziny Woźnych z domu nr 56, później również z domu nr 149. Zapewne przodek tej gałęzi rodu pełnił funkcję hajduka w dworze.

Hul vel de Hul

- 1850 – Antoni de Hul Winnicki
Przydomek rodowy rodziny Winnickich, która osiedliła się Ustrzykach w latach 40. XIX w. i zamieszkuje tu do dziś.

Iwankiw

- 1867 – Basilus Wiznyj vulgo Iwankiw vel Hajduk
Indywidualny przydomek jednego z przedstawicieli rodu Woźnych – Hajduków.

Iwanów

- 1758 – Stefan Iwanów z Michałem bratem Baranem
Indywidualny przydomek przedstawiciela rodziny Baranów

Jackow

- 1793 – Joannes Jackow, Anastasia Jana Jackowego (nr d. stary 63)
Przydomek ten pojawia się wyłącznie w najstarszych zapisach metrykalnych, później zanikł.

Janyszyn, Janczyszyn

- 1852 – Joannes Hentosz syn Jana vulgo Janyszyn (nr domu 89)
1859 – Michael Hentisz vulgo Janczyszyn
1879 – Joannes Hentosz – Janyszyn filius Joannis (nr d. 89)
1881 – Theodorus Hentosz Janyszyn (nr d. 89)
Przydomek Hentoszów z domu nr 89. Pochodzi od imienia Jan, jakie nosił antenat tej rodziny.

Kahaniszyn

- 1801 – Fedio Hintosz żona Anna z Kahanow
1842 – Maria Hintoszowa Kahaniczka
1845 – Fedio syn Waska Hintosza Kahani
1846 – Waśko Hintosz Kahaniszyn (nr d. 74)
1848 – Basilius Hentosz vulgo Kahanyha
1852 – Iwan Hentosz Kochaniszyn (nr d. 91)
1850 – Joannes Hentosz volgo Kahanyszyn (nr d. 91)
1854 – Teodorus Hintisz vulgo Kahaniszyn filis Basili (nr d. 63)
1998 – Hentosz Kochanyszyn (nazwisko panieńskie matki Rozalii Wojtasik)
Przydomek Hentoszów z domu nr 91, w następnej generacji również z gospodarstw o nr 74 i 63. Od nazwiska panieńskiego Anny Hentosz z domu Kahan, rodem z Ustjanowej. Dodać trzeba, że nazwisko Kahan odnotowane było w Ustrzykach w XVI i XVII w.

Karyczowa

- 1846 – Kaśka Baranowa recte Karyczowa (nr domu 84)
Indywidualny przydomek gospodyni z domu nr 84.

Klucznik

- 1797 – Tatyana Klucznikow
1811 – Iwan Hintosz Klucznik
1846 – Joannis Hentisz vulgo Klucznik
1849 – Joannes Hentosz vulgo Klucznik (nr domu 57)
1851 – Joannes Hentosz vulgo Klucznik vel Suszczak (nr domu 57)
1881 – Michael Hentosz Klucznyk (nr d. 57)
Przydomek gałęzi Hentoszów z domu nr 57.

Kohut

- 1857 – Joannes Bury vulgo Kohut
1858 – Maria filia Petri Kohut recte Buryk
1864 – Teodor Buryk Kohutiw (nr d. 70)
Przydomek rodziny Burych z domu nr 70. Ujtworzony od nazwiska panińskiego matki. Antenat rodu Petro Bury wżenił się w rodzinę Kohutów.

Kowaliw

- 1824 – Anna Kowalka recte Stelmachowa (nr d. 32)
1874 – Michael Hentosz Kowaliw faber ferrari
Przydomek rodziny Hentoszów z domu nr 32 w północnej starej pierzei rynku. Andrzej Hentosz ożenił się z wnuczką Michała Kowala Marianną Stelmach, przejmując z czasem posesję i warsztat kowalski. Przydomek po pierwotnych właścicielach domu, gruntu i kuźni.

Kucharz

- 1773 – Sobest. Kucharz
Potomkowie jego figurują w aktach jako Sawińscy (nr domu 53). Przydomek pochodzi od funkcji, jaką spełniał w ustrzyckim dworze.

Leńczyszyn

- 1859 – Protyniak Joannes vulgo Leńczyszyn s. Stefana
Indywidualny przydomek mieszkańca domu nr 92.

Lesiow

- 1788 – Lesio Hintosz
1789 – Leszko Hętosz
1820 – Hentosz Iwan Lesiow
Przydomek Hentoszów z domu nr 88. Zaniął w XIX w.

Łeszeganycz

- 1864 – Michael Bał vulgo Łeszeganycz (nr domu 115)
Indywidualny przydomek gospodarza rodem z Chrewtu. Utworzony od występującego w tamtej wsi nazwiska, będącego z kolei przydomkiem rodziny Łozińskich.

Łuniowa

- 1881 – Anna Protyniaczka vulgo Łuniowa
Indywidualny przydomek właścicielki gospodarstwa nr 92.

Marcyszyn

- 1811 – Iwan Baran Marcisin
1833 – Iwan Baran żona Marcisza z domu Charymowicz
1834 – Marcilea Baranowa
1846 – Iwan Baran Marcina, Marcisyn
1848 – Joannes Baran vulgo Marcyszyn
1852 – Baran Iwan Marcyszyn
1860 – Basilius Baran vulgo Marcyszyn
Przydomek gałęzi rodziny Baranów z domu nr 84, zapewne od imienia żony Iwana Barana Marcisza (Marcella).

Mardiak vel Mardiakiw

- 1797 – Hryć Myrdiak
- 1849 – Joannes Łeszega s. Joannis et Anastasia filia Gregorio Mardiak recte Swiderski
- 1857 – Anastasia Mardiak recte Swiderska
- 1867 – Michael Łeszega vulgo Mardiakiw (nr d. 67)
- 1872 – Michael Łeszega vulgo Mardiak (nr d. 67)
Przydomek rodziny Łeszegów z domu nr 67, „odziedziczony” po żonie Jana – córce Grzegorza Świderskiego zwanego Mardiakiem.

Maziarz

- 1852 – Gregorius Hentosz Maziarz
Indywidualny przydomek Grzegorza Hentosza, zapewne od zajęcia, jakim się parał, tj. wytwarzania mazi (smaru) lub handlu tym produktem.

Mielnik

- 1756 – Senko Mielnik do Wdowy przystały
- 1790 – Jan Sztyń Mielnik
- 1793 – Lesio Sztyń Mielnik
Przydomek od zawodu ustrzyckich młynarzy z rodu Sztyniów (nr domu 48).

Misztak vel Misztakiw

- 1854 – Basili Chopta vulgo Misztak (nr d. 78)
- 1864 – Basilius Chopta Misztakiw
Przydomek rodziny Choptów z domu nr 78.

Niemiec vel Niemrec

- 1814 – Sawa Niemrec (nr d. 42)
- 1833 – Michał syn Sawy Niemreca (nr d. 42)
- 1852 – Michał Niemiec
Nazwisko Niemrec było przekręcane na Niemiec i ostatecznie stało się oficjalną wersją przypisaną tej rodzinie, w takiej wersji wpisano je m.in. do ksiąg wieczystych.

Pachołkowa

- 1868 – Catherina filia Basili Koreniowski et Tatiana Koreniowska Pachołkowa
Indywidualny przydomek przedstawicielki rodziny Korzeniowskich.

Pauluszok

- 1855 – Basilis Chłysta vulgo Pauluszok (nr d. 112)
Przydomek indywidualny.

Pizyk

- 1849 – Antoni Choma vulgo Pizyk
- 1849, 1850 – Antoni Woźny vulgo Pizyk (nr d. 63)
- 1850 – Joannes Wizny vulgo Pizyk (nr d. 63)
- 1851 – Antonius Choma vulgo Pizyc recte Wiznyj (nr d. 63)
Jeden z przydomków rodziny z domu nr 63.

Prystasz

- 1784 – Andrzej Prystasz (nr d. stary 52)
- 1791 – Jędrzej Prystasz (nr d. stary 52)
- 1846 – Andrzej Prystaszow recte Baran
Przydomek Przysasz vel Prystasz oznaczał zięcia, który wzenił się w rodzinę kmieć. W 1784 r. Andrzej Prystasz ożenił się z Anną. Prawdopodobnie jest on tożsamy z Jędrzejem Sawczakiem, który w 1789 r. był właścicielem gospodarstwa nr domu stary 52.

Sawczak

- 1850 – Michael Wijtiw vel Sawczak
Przydomek rodziny Wijtiw vel Wojtów z domu nr 55.

Seńczyszyn

- 1859 – Michael Podolak vulgo Seńczyszyn s. Iwana i Anastasia nata Fedykowa v. Szczurowa
Przydomek rodziny Podolaków z domu nr 58.

Seńkiw

- 1772 – Iwan Humelicz Sieńko
- 1789 – Senko Humen vel Humelicz
- 1790 – Andrzej Protyniak z Hoszowa żona Maria córka Senka Humelicza
- 1858 – Stefan Protyniak vulgo Senkiw (nr d. 92)
Przydomek rodziny Protyniaków, wywodzącej się z Hoszowa. Antenat wszedł w posiadanie gospodarstwa poprzez małżeństwo z córką Senka Humelicza Marią.

Słyzyk

- 1797 – Jan Słyzyk Petruniow
- 1797 – Andreas Jana Słyzyka (nr d. stary 28)
- 1849 – Anastasia filia Basilli Sztyń vulgo Słyzyk (nr d. 76)
- 1876 – Michaelius Sztyń vulgo Słyzyk
- 1881 – Fedio Fedasz vulgo Słyzyk
Przydomek rodziny Sztyniów i Fedaszów z domu nr 76.

Stelmach

- 1772 – Michał Korzeniowski Stelmach
Przydomek rodziny Korzeniowskich z domu nr 29, utworzony od zawodu, jakim przez pokolenia się trudnili jej przedstawiciele.

Suszczak

- 1851 – Joannes Hentosz vulgo Klucznik vel Suszczak (nr d. 57)
Indywidualny przydomek przedstawiciela rodziny Hentoszów – Kluczników.

Stefanyszyn

- 1871 – Joannes Karbal recte Stefanyszyn (nr d. 134)
Przydomek indywidualny Jana Karbala.

Swiderski

- 1856 – Adrea Machniewicz vulgo Swiderski
Indywidualny przydomek przedstawiciela rodziny Machniewiczów.

Suhar (Suchar)

- 1772 – Fedio Suhar Stelmach (Lustracja 1772, k. 28)
- 1773 – Theodor Suhar
Pierwotne nazwisko rodzin zamieszkujących domostwa nr 31 i 32. W XIX w. potomkowie Fedia Suhara występują wyłącznie pod nazwiskiem Stelmach.

Szczerbak

- 1852 – Michael Szczerbak recte Hentosz (nr d. 90)
- 1860 – Michael Hentisz vulgo Szczerbakiw (nr d. 90)
- 1881 – Theodorus Hentosz vulgo Szczerbak, Teodorus Hentosz Stary, Pelagia uxor Joannis Hentosz Szczerbak
Drugi człon nazwiska gałęzi Hentoszów z domu nr 90.

Szestaczek, Szostaczek, Szistaczok

- 1802 – Stefan Szostaczek
- 1813 – Maria Szostackowa Andrunyczka (nr d. 69)
- 1828 – Iwan syn Stefana Szostaczka (nd d. 69)
- 1815 – Nastunia córka Stefana Szestaczka
- 1828 – Iwan syn Stefana Szostaczka (nr d. 69)
- 1848 – Joannes Wijtiw vulgo Szistaczok, Joannes Wójtów vulgo Szostaczek.
Nazwisko, które z czasem stało się przydomkiem rodziny z domu nr 69.

Szczur

- 1798 – Jan Serkis alias Szczur (nr d. stary 39)
- 1800 – Anna Szczurycha (nr d. stary 40)
- 1850 – Basilius Fedak vulgo Szczur (nr d. 72)
- 1857 – Basilius Fedak vulgo Szczur (nr d. 72)
Przydomek rodzin z sąsiednich gospodarstw.

Szewc vel Szewcow

- 1772 – Wawrzyniec Szewc, Bartłomiej Szewc Burmistrz, Kazmierz Szewc
  - 1784 – Konstancja Szewcowa
  - 1805 – Maria Szewcowna
  - 1821 – Iwan Szewcow, Maria z Szewcow, Maria Grodecka
  - 1835 – Anna z Szewcow
  - 1839 – Iwan Szewcow
- Przydomek rodziny Grodeckich, pochodzący od rzemiosła, jakim się trudnili.

Szuyda, Szuida

- 1792 – Maria Mikołaja Szuydy (nr d. stary 53)
  - 1848 – Teodorus Baran vulgo Szuida filis Michaelis et Maria nata Szuida (nr d. 54)
  - 1854 – Teodorus Baran vulgo Szuida filis Michaelis et Maria nata Szuida (nr d. 150)
- Przydomek gałęzi rodu Baranów z domu nr 54, w późniejszym czasie również z gospodarstwa nr 150.

Tkacz

- 1789 – Stefan Tkacz recte Machniewicz
  - 1881 – Waśko Tkacz recte Machniewicz
- Przydomek rodziny Machniewiczów z domu nr 49, pochodzący od zawodu protoplasty tej gałęzi rodu

Tkacz

- 1772 – Michał Tkacz
  - 1773 – Michał Futryk
- Przydomek Michała Futryka z domu nr 34, pochodzący od zawodu protoplasty tej gałęzi rodu.

Tymkiw vel Tymczak

- 1794 – Nastunia córka Fedia Tymczaka
  - 1878 – Nicolas Humelycz Tymkiw filius Stephanum
- Przydomek rodziny Humelyczów z domu nr 82.

Winiarz

- 1784 – Wawrzyniec Winiarz, Bazyli Winiarz (nr d. stary 41)
  - 1788 – Hryć Winiarz (nr d. stary 41)
- Dom o numerze starym 41 nie został wykazany w materiałach podatkowych, najprawdopodobniej włączono go do gospodarstwa rodziny Kohutów. Rodzina Winiarzy nie występuje w późniejszych źródłach.

Zakałata

- 1845 – Maria córka Iwana Zakałaty recte Korzeniowski
  - 1848 – Joannis Korzeniowski vulgo Zakałata (nr d. 85)
- W 1818 r. Iwan Korzeniowski zawarł związek małżeński z Nastunią Zakałatówną, w wyniku czego ich potomkowie weszli w posiadanie gospodarstwa nr 85. Przydomek, utworzony od nazwiska panińskiego matki, odnosił się wyłącznie do Korzeniowskich z domu nr 85.

Zapoticzny

- 1846 – Joannes Zakałata vulgo Zapotoczny (nr d. 102)
  - 1848 – Joannes Zakałata vel Zapoticzny
  - 1852 – Joannes Zakałata vulgo Zapoticzny (nr d. 102)
  - 1884 – Michael Zakałata vel Zapoticznyj (nr d. 102)
- Przydomek rodziny Zakałatów z domu nr 102. Przydomek ów wywodzi się od położenia zabudowań.

Załuba

- 1785 – Michał Żołobecki
  - 1789 – Michał Załuba
  - 1852 – Michał Żołobecki
- Przekręcone nazwisko Żołobeckich z domu nr 59.

Zaprohinny

- 1851 – Michael Chłysta vulgo Zaprohinny (nr d. 79)
- 1858 – Michael Zaprohinny recte Chłysta nr (d. 79)
- 1878 – Michael Chłysta v. Zaprohinny s. Michaelis
Przydomek rodziny Chłystów z domu nr 79. Przydomek pochodzi od położenia zagrody „za prohonem”, czyli za drogą polną.

Zmirecki

- 1881 – Nikolaus Chłysta v. Zmirecki (nr d. 59)
- 1882 – Joannes Chłysta vulgo Zmirecki (nr d. 198)
Przydomek części rodu Chłystów.

Żałobak

- 1789 – Jędrzej Żałobak
- 1789 – Andrzej Żołobecki
- 1804 – Waśko Żołobecki
Przekręcone nazwisko Żołobeckich z domu nr 64.

Z wsi

- 1820 – Baran Michał z wsi
W 1820 r. w Ustrzykach mieszkało dwóch Michałów Baranów. Do nazwiska gospodarza z domu nr 54 dodawano przydomek „z wsi” dla odróżnienia go od imiennika z miasteczka.

Przydomki żydowskie

Bydak

- 1848 – Bydak Abraham
- 1852 – Bidnik Abrakam (nr d. 129)
Przydomek rodziny Bidników z domu nr 129.

Lange Szmerl

- 1820 – Wenig Szmurl (w fasji zapisano Samuel Lange, zaś w uwagach Langeszmerl Venik)
- 1848 – Lunge Samuel vel Szmul (nr d. 19)
- 1850 – Wenig Mortko s. Szmurla (nr d. 19)
Indywidualny przydomek przedstawiciela rodziny Wenigów z domu nr 19.

Kebet

- 1820 – właściciel posesji Haber Abraham (w fasji zapisany jako Abraham Kebet)
Przydomek właściciela domu nr 100 w południowej pierzei rynku.

Kuśnierz

- 1772 – Marko Kuśnierz
- 1789 – Marko Dobromiler
Przydomek od zawodu rodziny Dobromilerów z domu nr stary 12 w południowej pierzei rynku.

Koza

- 1838 – Kozar Dawid
- 1852 – Koza Dawid (nr domu 108)
- 1855 – Koser Dawid (nr domu 108)
Przydomek rodziny Kozarów z domu nr 108.

Rzeźnik

- 1848 – Schulim Rzeźnik (nr d. miejski 82)
Jako nazwisko przydomek ten pojawia się tylko w jednym dokumencie. Nie udało się ustalić, do kogo przydomek ów był przypisany.

Staar vel Sztas

- 1820 – w MF zapisano właściciela budynku jako *Sztas vel Staar Herszko* (w fasji odnotowano Hersz Stefkawer, w uwagach Aron Star)
Rodzina z budynku nr 101, która w późniejszym czasie używała oficjalnego nazwiska Stefkower.

Skróty nazw materiałów źródłowych i opracowań zastosowane w rozdziale

A. Alth – A. Alth, *Pomiary wysokości dokonane przy budowie kolej Galicyjskich i ich znaczenie dla fizyografii kraju. Osobne odbicie z Komisji fizyogr. za rok 1872*, Kraków 1873.

A. Fastnach, Słownik – Fastnacht A., *Słownik historyczno-geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu*, Kraków 2002, cz. 3.

A. hr. Stadnicki – A. hr. Stadnicki, *O wsiach tzw. wołoskich na północnym stoku Karpat*, Lwów 1848.

ГШКА М-34-94-В – Генеральный Штаб Красной Армии, 1942, М-34-94-В .

Fasja 1773 – *Fasja podatkowa z 1773 r.*, С. К. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 16, спр. 1394.

Fasja 1820 – *Fasja podatkowa z 1820 r.*, С. К. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 18, спр. 3126, 3127.

Grundriss – *Grundriss-Skitze sämtlicher Staats-Strassen in Galizien und der Bukowina*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 5, оп. I, о.з. 4602/II.

D. R. Szczepańskich – *Dokumenty rodziny Szczepańskich*.

Inwentarz 1666 – Колекція документів про шляхетські маєтки на території Руського, Волинського, Подільського та інших воєводств, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 134, оп. 2, спр. 838 k. 45–46.

Inwentarz 1758 – *Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonej*, Archiwum Państwowe w Przemyśle, zespół 158 Archiwum Zamku Leskiego, sygn. 12, k. 4–10

Inwentarz 1772 – *Inwentarze wsiów Bóbrki y Zabrodzia, tudzież Ustrzyk y Jasienia, przez Wgo Klickego Skarbnika Trockiego na Gronie in Anno 1772 do. Wyprowadone*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, sygn. 2797/II.

Lustracja 1565 – K. Chłapowski K., H. Żytkowicz, *Lustracje województw ruskiego, podolskiego i bełskiego. 1564–1565*, Warszawa 2001, cz. II, s. 54, 55.

K. Blaim – Karol Blaim (zm. w 1897 r.), emerytowany radca dyrekcji policji, wykonał kilka fotografii Ustrzyk D. z opisami na odwrocie.

MK – *Metryka Koronna*, Archiwum Główne Akt Dawnych.

MK Berehy Dolne – *Mapa katastralna gminy Berehy Dolne*, Archiwum Państwowe w Przemyśle, zespół 126, sygn. 22.

MK Jasień – *Mapa katastralna gminy Jasień*, Archiwum Państwowe w Przemyśle, zespół 126, sygn. 632.

MK Strwiążek – *Mapa katastralna gminy Strwiążek*, Archiwum Państwowe w Przemyśle, zespół 126, sygn. 1617M.

MK Ustrzyki Dolne – *Mapa katastralna gminy Ustrzyki Dolne*, Archiwum Państwowe w Przemyśle, zespół 126, sygn. 1724 M.

Sumariusz Metryki Koronnej – *Sumariusz Metryki Koronnej Księga MK 189 z Archiwum Głównego Akt Dawnych*, oprac. Janusz S. Dąbrowski.

Summariusz – Колекція документів про шляхетські маєтки на території Руського, Волинського, Подільського та інших воєводств, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 134, оп. 2, спр. 838.

Wywiady:

Maria Dziurzyńska, Antoni Futryk, Jarosław Krupniak, Leszek Magrysiewicz, Witold Mołodyński, Rozalia Wojtasik, Janina z Chabałowskich Wolska, Janina Zbiegień, Franciszek Zygmunt.

ROZDZIAŁ IX

RZEMIOSŁO I HANDEL W USTRZYKACH DOLNYCH

Jedną z podstawowych funkcji, która wyróżnia osady o charakterze miejskim, jest wykonywanie przez mieszkańców zajęć niezwiązanych bezpośrednio z produkcją żywności. Praktycznie do końca XIX w. były to rzemiosło, handel i stosunkowo wąski zakres usług.

Wioski w całych Karpatach były niemal samowystarczalne. Ich mieszkańcy sami wytwarzali zdedykowaną większość przedmiotów użytku codziennego, a obrót nimi nie miał charakteru komercyjnego¹. Zatem zapotrzebowanie na wyroby pochodzenia zewnętrznego było minimalne. Tak więc nisza ekonomiczna dla funkcjonowania miasta czy nawet małego miasteczka była tutaj stosunkowo niewielka i stąd niski stopień urbanizacji regionu aż do początków XVIII w.

W Ustrzykach Dolnych podstawowym czynnikiem, jaki zapoczątkował proces urbanizacji doliny, był spory wzrost ruchu na szlaku karpackim, związany zżywieniem gospodarczym po zakończeniu wojny północnej. Wzrost przewozów musiał być na tyle duży, że postanowiono stworzyć obsługę tego ruchu w sposób zaplanowany i stąd decyzja właściciela Ustrzyk Jana Ustrzyckiego o lokacji miasta.

Z zachowanych źródeł wiadomo, że z czasem powstało tu kilkanaście domów zajezdnych, oferujących możliwość noclegów, wyżywienia, schronienie dla zwierząt pociągowych, zapewne też wyszynk trunków i inne usługi. Przy dość dużej liczbie podróżnych niezbędne było także zaplecze związane z przetwórstwem żywności, tj. rzeźnie, browary, piekarnie itp. Kolejna dziedzina powiązana z obsługą ówczesnego transportu to zakłady naprawcze, co w ówczesnych warunkach oznaczało warsztaty, w których pracowali kowale i stelmachowie.

Stopniowo pojawiały się też inne specjalności ukierunkowane na obsługę mieszkańców miasta, podróżnych oraz ludności wiejskiej z okolicy. Podstawową grupę w przypadku Ustrzyk stanowili szewcy, którzy w pierwszej fazie istnienia miasteczka pochodzili z licznej rodziny Grodeckich. Prawdopodobnie dzięki jakości oferowanych wyrobów i usług udało im się wypracować silną pozycję na rynku lokalnym. Z czasem odpust w Jasieniu stał się zwyczajowym terminem zaopatrywania się w obuwie na zimę przez okolicznych włościan². Do tych rzemieślników, którzy wytwarzali przedmioty codziennego użytku, zaliczyć można również krawców, kuśnierzy, tkaczy, garncarzy i bednarzy.

W mieście i okolicy musiała też być jakaś grupa odbiorców towarów, które w ówczesnych uwarunkowaniach uznać można za luksusowe. Na jej rzecz pracowali złotnik, szmuklerz, zapewne też cyrulik. Istniały także sklepy prowadzone przez korzenników.

Należy również zauważyć, że powstanie ośrodka miejskiego w Ustrzykach spowodowało pojawienie się pewnej liczby rzemieślników w okolicznych wsiach. Przykładem jest Ustjanowa, na której gruntach przy samej granicy z Ustrzykami powstał młyn, nieco dalej drugi podobny zakład i karczma. W innych sąsiednich wsiach, jak Jasień czy Berehy, wśród mieszkańców odnajdujemy murarzy, kowali, stolarzy itp., bez wątplenia oferujących swoje usługi lub wyroby także na terenie miasta.

Cały ten, opisany w zarysie, układ gospodarczy funkcjonował stabilnie, a nawet się rozwijał w okresie koniunktury. Pierwsza taka pomyślna faza trwała od lokacji miasta do śmierci żony Jana Ustrzyckiego Barbary w 1739 r. Potem nastąpił dość długi regres, związany z niejasnym stanem własności klucza ustrzyckiego. Okres ten zakończył się po nabyciu dóbr przez Józefa hr. Ossolińskiego w 1756 r. Za jego

¹ A. Tomera w opisie Bandrowa przytoczył charakterystyczne powiedzenie mieszkańców wsi: *My umiemy zrobić wszystko, ale nie umiemy tego robić za pieniądze*. – A. Tomera, *Bandrów Narodowy*, „Bieszczad” nr 7, Ustrzyki Dolne 2000, s. 132–142.

² Odpust w Jasieniu na św. Michała był w przeszłości dla mieszkańców okolicznych wsi okazją do zaopatrzenia się w obuwie zimowe. – Wywiad z Rozalią Wojtasik, pochodzącą z Jasienia, przeprowadzony w 1992 r.

rządów nastąpiła pewna stabilizacja, nie można jednak mówić o jakimś przyspieszeniu rozwoju, lecz raczej o stagnacji. Trudny okres dla całego regionu stanowiły czasy walk konfederatów barskich z Rosjanami, a następnie pierwsza faza rządów austriackich. W tym przypadku doszło do załamania się systemu gospodarczego i regresji praktycznie we wszystkich dziedzinach życia.

Poprawa koniunktury zauważalna jest dopiero ok. 1820 r., co wiązało się z budową traktu karpackiego. Od tego momentu zaczął się powolny cykl rozwojowy, który uległ przyspieszeniu w latach 70. XIX w. w związku z budową linii kolejowej.

Na zmiany koniunktury ludność miasteczka reagowała dwojako. Mieszkańcy części żydowskiej byli bardzo mobilni. W okresach rozwojowych liczba ich domów szybko wzrastała, natomiast w fazie regresu część Izraelitów porzucała swe siedziby i żydowska część miasteczka pustoszała. Inaczej było z mieszkańcami części chrześcijańskiej. Ich sposobem na trudne czasy było przejmowanie gruntów rolnych, co pozwalało na utrzymanie rodzin, kiedy nie było zbytu na ich wyroby i usługi. Ułatwiały to dwa czynniki: liczne związki rodzinne z mieszkańcami wsi i duża ilość pustek. Mieszczanie użytkowali te grunty, płacąc za to czynsz, a z czasem przejmowali je w posiadanie dziedziczne. Ilustracją wdrożenia takich strategii przetrwania są m.in. rodziny Korzeniowskich i Daszkiewiczów. Stelmach Jan Korzeniowski poprzez małżeństwo wszedł w posiadanie gruntu kmiecego. Swoją nową siedzibę ulokował na gruntach teściów w północno-zachodnim rogu rynku. Dzięki temu dysponował zarówno dogodnie położonym warsztatem rzemieślniczym, jak i sporym areałem użytków rolnych o powierzchni 6 ha, co dało rodzinie mocną pozycję materialną przez kilka generacji. Z kolei mieszczanin Iwan Daszkiewicz na początku XVIII w. przejął grunt kmiecy w środkowej części wsi. Jego potomkowie sprzedali domostwo i ogród w północnej pierzei rynku i przenieśli się do części wiejskiej.

Pozostali przedstawiciele rodzin rzemieślniczych starali się utrzymać warsztaty po przodkach, jednocześnie jednak dążyli różnymi sposobami do objęcia w posiadanie mniejszych lub większych gospodarstw rolnych. W efekcie tego spora grupa najstarszych rodzin rzemieślniczych w miasteczku stała się dwuzawodowa. Nie była to sytuacja wyjątkowa, gdyż proces taki zaszedł wówczas w większości miast i miasteczek galicyjskich.

Dopiero w latach 20. XIX w. zaczęli się w Ustrzykach osiedlać nowi rzemieślnicy, którzy utrzymywali się wyłącznie z wykonywanych przez siebie wyrobów i usług.

Karczmy, domy zajezdne i jadłodajnie

W pierwszej fazie istnienia, kiedy Ustrzyki funkcjonowały jako wieś na prawie wołoskim, działała tu karczma, wymieniona we wtórnym przywileju lokacyjnym z 1532 r.³ i wzmiankowana w kolejnych rejestrach poborowych⁴.

Z dokumentów sądowych z 1607 r. wiadomo, że zajazd w Ustrzykach prowadził Andrzej Kuczera z żoną⁵. Z kolei w lustracji z 1665 r. jednoznacznie zapisano, że karczma należała do uposażenia wójtowności⁶. Położenie miejscowości na szlaku handlowym powodowało, że służyła ona nie tylko miejscowej ludności, ale obsługiwano w niej również podróżnych. Lokalizacja ta miała też i ujemne strony, co przejawiało się w okresie niepokojów i wojen. W 1711 r. karczmy w Ustrzykach nie wykazano, co ma bez wątpienia związek z przemarszami wojsk w czasie wojny północnej⁷. Kiedy nastąpiła stabilizacja, zajazd odbudowano. Można się domyślać, że przynosił on duże dochody. Przypuszczalnie właśnie to było jednym z powodów podjęcia przez Jana Ustrzyckiego decyzji o lokacji miasta.

Brak dokumentacji gospodarczej z początków istnienia miasta powoduje, że dalsze wnioski o powstałej infrastrukturze wyciągać trzeba na podstawie materiałów późniejszych, z czasów kiedy Ustrzyki znajdowały się w fazie regresu. Wynika z nich, że w pierwszej połowie XVIII stulecia w ustrzyckim rynku było minimum 12 domów wjezdnych. Do tego dodać jeszcze trzeba co najmniej jedną karczmę dworską, będącą wtenczas w arendzie.

³ A. hr. Stadnicki, *O wsiach...*, s. 64–66.

⁴ *Ż.D.* XVIII, s. 2.

⁵ O. Balcer, *Regestr złoczyńców grodu sanockiego, 1554–1638*, Lwów 1891, s. 116.

⁶ K. Arłamowski, W. Kaput, *Lustracja Województwa Ruskiego 1661–1665*, Wrocław 1970, cz. I, s. 136.

⁷ B. O. Пірко, *Галицьке село...*, s. 148.

Precyzyjne dane z tej dziedziny zawarte są w inwentarzu z 1758 r., w którym wyliczono następujące obiekty: *Dom Wiedzny Leyby Sierakowskiego, zreparowany in parte przez Josyka Dawidowicza, Dom Wiedzny Dodia Stebnickiego, Dom Wiedzny Chayma Jasińskiego, Dom Wiedzny na Rogu Mędla Woytkowskiego, Dom Wiedzny Josia Judkowicza, Dom Herszka Januszowicza, Dom Wiedzny Abrama Herszkowicza, Dom Wiedzny Leybusia Berkowicza, Dom Wiedzny Chayma Szandrowicza i Dom Wiedzny Moszka Jakubowicza Korzennika*. Tak więc w ówczesnych Ustrzykach było 10 czynnych zajazdów. W dokumencie wymienione są jeszcze dwa, które już nie spełniały swej funkcji: *Dom Wiedzny Herszka Jarzmanowskiego Funditus Zruynowany, gdzie cyrulik mieszka i Dom Maiera Szkapy Znacznie był Zruynowany, iuż do Reparacyi niezgodny*⁸. Do tego wyliczenia dodać trzeba karczmę dworską, którą w dokumencie całkowicie pominięto.

Kolejny inwentarz z 1772 r. przynosi obraz znacznie skromniejszy, wykazano w nim bowiem zaledwie dwa obiekty o omawianym charakterze: *dom wjezdny Majera syna Stebnickiego arendarza i dom wjezdny Josia Dawidowicza*⁹. Ten wykaz można uzupełnić informacją z fasji z 1773 r., gdzie podano, że karczmę dworską podówczas dzierżawił Moszko Herszkowicz¹⁰. Regres, jaki nastąpił w życiu gospodarczym miasteczka w ciągu zaledwie kilkunastu lat, był więc bardzo głęboki.

Opisywanie sytuacji w tej dziedzinie w latach następnych jest znacznie trudniejsze, w austriackich dokumentach podatkowych nie uwzględniano bowiem sposobu użytkowania budynków, lecz odnotowywano tylko nazwisko właściciela i powierzchnię przynależnych do budynku gruntów.

Z fasji i Metryki Franciszkańskiej z 1820 r. wiadomo o istnieniu austerii dworskiej, dzierżawionej przez Dawida Laupa¹¹. Znajdowała się ona we wschodniej pierzei rynku (nr d. 1). Wszystko wskazuje na to, że w tym samym czasie istniała także karczma przy drodze wylotowej z rynku w kierunku zachodnim (późniejszy budynek nr 147). W kontrakcie zakupu tej posesji z 1849 r. odnotowano, że stojący na niej budynek należał do dworu, został jednak pominięty we wcześniejszych spisach i w systemie numeracji budynków¹².

W zapisach metrykalnych z lat 20. XIX w. pojawia się Jakub Karpiński, określany jako *austernik* lub *tryaktier*. Był on posiadaczem posesji o numerze 106 w północnej „nowej” pierzei rynku. Prowadził tam jadłodajnię do 1834 r., kiedy sprzedał dom Gerschonowi Spindlerowi. Brak informacji, czy kolejny właściciel kontynuował tę działalność.

W tych samych źródłach odnajdujemy rodzinę Zacharego i Józefy Buniowskich, określanych jako *austernicy*, *triaktierzy*, ale i *posesorzy*. Przypuszczalnie dzierżawili oni dużą karczmę dworską we wschodniej pierzei rynku. Kolejną rodziną związaną z omawianą dziedziną byli Antoni i Petronella Winniccy, którzy w latach 40. prowadzili zajazd w rynku (nr domu 21 i 22). W 1849 r. plac i dom zajezdny nr 147 od dominium nabyli Izrael Lois i Majer Haber (przypuszczalnie wcześniejsi dzierżawcy). Sprzedali ten majątek w 1851 r. aptekarzowi Józefowi Kriegseisenowi.

W miarę pełny obraz sytuacji z 1852 r. oddaje mapa katastralna, gdyż karczmy zostały na niej oznaczone chorągiewkami. Trzy takie obiekty znajdowały się przy drodze cesarskiej na odcinku od rynku do granicy z Ustjanową. Ich właścicielami byli: Erlich Mendel i Eisenhandler Jacob (nr d. 139), Fischer Dawid (nr d. 120), Alter Simon (nr d. 159). W pierzei zachodniej rynku znajdowała się duża karczma Singera Arona, zbudowana na dwóch sąsiadujących posesjach nr 21 i 22. Podobnej wielkości obiekt znajdował się we wschodniej pierzei rynku i należał do dominium (nr d. 47). Dwór posiadał jeszcze jedną karczmę w części wschodniej miasta przy drodze wylotowej do Berehów (nr d. 154).

Z późniejszego okresu informacje mają charakter wyrzykowy. Wiadomo, że dworską karczmę w rynku prowadził w latach 50. XIX w. Mikołaj Kowalski. Z kolei karczmę w zachodniej pierzei rynku (nr d. 21 i 22) dzierżawili w latach 60. tego stulecia Stefan i Maria Mozołowsy.

W kolejnych dziesięcioleciach wprowadzono system koncesji. Z ewidencji pozwoleń na omawianą działalność wynika, że w 1872 r. Samuel Hönig uzyskał koncesję na prowadzenie gospody w domu nr 138, zaś w 1880 r. zezwolenie na analogiczną działalność w domu nr 194 otrzymał Samuel Rosenberg¹³.

⁸ Inwentarz 1758 r.

⁹ Lustracja 1772 r.

¹⁰ Fasja 1773 r.

¹¹ Fasja 1820 r.

¹² Grundbuch Ustrzyki Dolne, s. 41.

¹³ *Rejestr przedsiębiorstw przemysłowo-szynkaraskich z okresu 1860–1925*, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 216, sygn. 38.

Nie ma wątpliwości, że przedstawiony powyżej spis jest niepełny, albowiem nie zachowały się księgi metrykalne wyznania mojżeszowego, które stanowią podstawowe źródło dla dziejów tej społeczności.

Na marginesie trzeba zauważyć, że każda karczma była miejscem pracy kilku, a niekiedy nawet kilkunastu osób. Pracowała w nich zazwyczaj cała rodzina właściciela, a w większych zatrudniano na stałe kucharzy, stajennych, służbę, dorywczo zaś rzemieślników czy muzyków.

Browary i gorzelnie

Zakłady tego typu bez wątpienia stanowiły najbardziej dochodową gałąź przetwórstwa produktów rolnych. Właśnie z tego powodu trudno odnaleźć o nich wiadomości, ich właściciele i dzierżawcy starali się bowiem „nie zaistnieć” w dokumentacji podatkowej, co im się zresztą często udawało. Z tej przyczyny informacja o nich zwykle bywa przypadkowa. Do końca XVIII w. praktycznie każda wiadomość o karczmie oznacza również istnienie przy niej małego browaru, jednak potwierdzenie takiego faktu odnaleźć można tylko w bardzo szczegółowych inwentarzach.

W czerwcu 1622 r. dotarł do Ustrzyk zagon tatarski. Mieszkańcy Ustrzyk 5 sierpnia pod przysięgą stwierdzili, że w roku obecnym spalono m.in. browar oraz 6 kotłów gorzałczanych¹⁴.

W czerwcu 1624 r. wieś ponownie została spustoszona przez ordę budziacką. W wykazach zniszczeń na obszarze wsi wymienione są karczma i gorzelnik, zaś na terenie wójtostwa (czyli folwarku) piwowar i gorzelnik¹⁵. Dowodzi to, że infrastruktura w tej branży na początku XVII w. była rozbudowana.

Podobne skutki miał najazd tatarsko-kozacki, który dotarł w dolinę Strwiąża w początkach października 1648 r.¹⁶ Z tą klęską zapewne wiąże się adnotacja w rejestrze poborowym z 1651 r. o zniszczeniu karczmy¹⁷. Jak widać dochodowe obiekty były jednak dość szybko odbudowywane, mimo zagrożenia, jakie nieustannie wisiało nad lokalną społecznością.

Nie ma wątpliwości, że w fazie lokacji i rozwoju miasteczka po roku 1727 nastąpił szybki rozwój tej dziedziny produkcji. Duży browar znajdował się na folwarku niedaleko dworu, zaś w miasteczku było ich kilka. Jednak potwierdzenie ich funkcjonowania jest znacznie późniejsze.

W inwentarzu z 1758 r. zapisano, że mieszczanin Kował Danko w *Browarku Siedzi*, co rozumieć trzeba, że arendował jakiś zakład produkujący piwo¹⁸. Z kolei w lustracji z 1772 r. wymieniono browar Josia Manusiewicza. W tym samym dokumencie znajduje się dokładny opis browaru dworskiego, który był nawet wyposażony w wodociąg¹⁹.

Niestety, materiały podatkowe z XIX w. nie pozwalają na dokładne odtworzenie omawianej dziedziny wytwórczości. Sytuację w tej branży wyjaśnia nieco bardzo zagmatwana adnotacja w fasji z 1820 r. Znajduje się tam następujący wpis: *Czynsz z Browarow lilato Kotłowe bywał wprawdzie do zapłacenia posiadającym browarki proponowanym – y Dworowi z mocy Komplementacy z Żydami, prawnie należący; – też ten dla Ubustwa posiadaczow y uciskających tychże podatkowo celem Zapomogi onych właściciel Ustrzyk niepobierał, y tę sobie należność Żydom darował, zostawiając sobie iednak prawo pobierania od kotła ZR: 10 Każdego Roku, Kiedy się podobać będzie uczynionego Żydom Beneficium odwołanie uczynić*²⁰.

Zdaniem autora wątpliwe jest, aby ówczesny właściciel Ustrzyk zrezygnował z dochodów z browarów. Przypuszczalnie wspomniana opłata, zwana kotłowym, była mu płacona, lecz poza oficjalną ewidencją dochodów. Nie pozwala to ustalić ani ilości, ani lokalizacji browarów.

Warto jednak zwrócić uwagę na urzędowo przypisane nazwiska czterech ówczesnych właścicieli domów, pochodzące od słów „piwo” (niem. gwarowe Beer) i „słód” (niem. Malz). Byli to: Josel Malz (nr d. 26), Beer Josel (nr d. 13), Beer Eisyk (nr d. 8) i Beer Juda (nr d. 4). Można się domyślać, że rodziny te były powiązane z miejscowym browarnictwem.

¹⁴ M. Horn, *Skutki ekonomiczne najazdów tatarskich z lat 1605–1633 na Ruś Czerwoną*, Wrocław 1964, s. 36.

¹⁵ A. Gliwa, *Kraina...*, s. 137, 302, 721.

¹⁶ A. Gliwa, *Kraina...*, s. 155, 430.

¹⁷ Z. Budzyński, K. Przyboś, *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1651 r.*, Rzeszów 1997, t. I, cz. 2, s. 123.

¹⁸ Inwentarz 1758 r.

¹⁹ Lustracja 1772 r.

²⁰ Fasja 1820 r.

Wytwarzanie żywności

Społeczność wiejska w Karpatach była praktycznie samowystarczalna, jeśli chodzi o przetwórstwo żywności. Jedynie mąka i kasza pochodziły z przemiału w młynach, które były w każdej wsi. Wraz z powstaniem miasta, pojawili się rzemieślnicy specjalizujący w wytwarzaniu żywności dla klientów zajazdów, jak też rodzin mieszczańskich.

Młynarstwo

Bez wątplenia najważniejszym zakładem z tej branży był młyn wodny, który funkcjonował od początków istnienia Ustrzyk. W pierwszej fazie istnienia wsi prowadzony był razem z foluszem. Prawdopodobnie przez kilka stuleci znajdował się w tym samym punkcie wsi, tj. w pobliżu miejsca, gdzie łączą się Strwiąż i Jasienka. Nie ma też wątpliwości, że po powstaniu miasta rentowność młyna wzrosła, co wykorzystali tutejsi młynarze, wykupując od dworu dość duży areal gruntów z folwarku dworskiego.

Zauważyć trzeba, że dawni młynarze byli wysokiej klasy specjalistami i to w kilku dziedzinach rzemiosła. Młyn wodny był urządzeniem technicznie skomplikowanym, a jego utrzymanie w ruchu wymagało nieustannych napraw i konserwacji. Młynarz musiał być dobrym cieślą i stolarzem, oprócz tego znał się na kamieniarstwie, ślusarstwie, obróbce skór na pasy transmisyjne itp. Kolejna specjalność to budownictwo urządzeń wodnych, czyli różnego rodzaju tam i jazów, zwanych tu hat' lub gać. Dodatkowo ludność wiejska zarówno samemu młynowi, jak i jego gospodarzowi przypisywała zdolności z pogranicza magii i wiedzy tajemnej. Stąd też czasami zwracano się do młynarzy o usługi z dziedziny lecznictwa, przepowiadania pogody, a nawet wróżenia czy rzucania klątw i uroków lub ich odczyniania²¹.

Przez długie lata młyn (nr d. 48) prowadziła rodzina Sztyniów, która zamiennie używała przydomku Mielnik. Jak wynika z dokumentów, działalnością tego zakładu zawiadywali m.in.:

1756–1793 – Senko Mielnik *do Wdowy przystały*,

1789–1795 – Leszko Szytyń,

1790 – Jan Szytyń,

1820 – Andrzej Szytyń,

1850–1855 – Michał Szytyń s. Iwana.

Później młyn od Sztyniów kupił ustjanowski młynarz Jan Cybulski, który prowadził go do 1877 r. Po nim młyn odziedziczyła córka Rozalia z Cybulskich Gliniecka. Prowadzeniem zakładu zajmował się jej mąż Ferdynand Korab Gliniecki.

Olejarnia

J. Motylewicz podaje, że w Ustrzykach Dolnych w pierwszej fazie istnienia miasta prowadził swój zakład olejarz²².

Na podstawie dostępnych dokumentów nie udało się ustalić ani lokalizacji tego zakładu, ani nazwiska owego rzemieślnika.

Piekarnia

Nie ma wątpliwości, że przez cały okres istnienia miasta funkcjonowała przynajmniej jedna piekarnia.

Niestety, na podstawie dostępnych materiałów archiwalnych udało się udokumentować tylko jeden przypadek:

1820 – Szmul Feller (nr d. 2).

Masarnie

Funkcjonowanie ortodoksyjnej społeczności żydowskiej wymagało istnienia w mieście zakładu masarskiego prowadzonego przez rzeźnika dokonującego uboju rytualnego. Z kolei praktycznie każdy rzeźak miał (zazwyczaj nieoficjalnego) chrześcijańskiego współnika, który przetwarzał i sprzedawał mięso uznawane przez mozaistów za trefne²³.

²¹ Szczegółowo dzieje młyna w Ustrzykach D. opisane są w roczniku „Bieszczad” nr 23.

²² J. Motylewicz, *Miasta...*, tabela nr 28.

²³ Informacja M. Dziurzyńskiej i L. Magrysiewicza, którzy pochodzili z rodzin trudniących się masarstwem.

Tak więc przez cały okres istnienia miasta musiały działać co najmniej dwa zakłady rzemieślnicze o tej specjalności. Niestety, także i w tym przypadku ustalenia są bardzo skromne:

1758 – Szulim Jakubowicz,

1848 – Schulim Rzeźnik (nr d. miejski 82),

1852–1867 – Mechel Reischer (nr d. 7)²⁴.

Ze znacznie późniejszych spisów, jak i informacji dawnych mieszkańców Ustrzyk Dolnych wiadomo, że masarstwem zajmowała się rodzina Plasnerów. Pierwszym przedstawicielem tego rodu był Schmul Plasner, który przeniósł się do Ustrzyk z Leska i miał dom nr 162 w północnej pierzei rynku.

Obróbka metali

Każda społeczność wiejska miała przynajmniej jeden zakład kowalski. Najstarsze przywileje lokacyjne wspominają o prawie kniaziów do osadzenia na swoich gruntach rzemieślników i nie ma wątpliwości, że najczęściej byli to kowale i stelmachowie.

Wraz z powstaniem osady o charakterze miejskim rzemieślnicy tych specjalności stali się niezbędnymi w obsłudze zarówno podróżnych, jak i mieszkańców miasteczka oraz okolicznych wsi.

Kowale

Początkowo kuźnię w miasteczku prowadził rzemieślnik Danko Kowal, a potem jego synowie. W następnej generacji poprzez małżeństwo ich warsztat przejął Andrzej Hentosz. Jego potomkowie Hentoszowie z przydomkiem Kowaliw kontynuowali tę działalność aż do okresu międzywojennego.

Ze wzrostem liczby mieszkańców powstawały nowe zakłady kowalskie, prowadzone przez rodziny Bryków, Niemreców i Kucharskich. Pojawił się też osobny warsztat w części wiejskiej, będący własnością rodziny Świderskich²⁵.

W trakcie kwerendy udało się ustalić następujących mieszkańców Ustrzyk, trudniących się kowalstwem:

1565 – Chwedko Kowałowicz (nazwisko jednoznacznie wskazuje, że był synem kowala),

1758–1772 – Danko Kowal,

1789 – Michał Kowal s. Danki (nr d. 32),

1820–1849 – Andrzej Hentosz (nr d. 32),

1850–1881 – Antoni Hentosz (nr d. 32),

1870–1879 – Michał Hentosz Kowaliw s. Antona (nr d. 32),

1881 – Jan Hentosz s. Michała (nr d. 32),

1842 – Antoni Stelmachow,

1838–1856 – Piotr Kucharski (nr d. 119),

1848–1850 – Jan Hryniewiecki (d. 124),

1839–1854 – Teodor Bryk (nr d. 131),

1871 – 1879 – Eustachy vel Stanisław Bryk s. Teodora (nr d. 161, później 171),

1872 – Aleksy Bryk s. Teodora (nr d. 171),

1850–81 – Michał Niemrec, w 1850 r. wzmiankowany też jako murarz (nr d. 42, następnie 34 i 188),

1855–1875 – Bazyli Świdorski s. Teodora (nr d. 97, później 168),

1867 – Teodor Świdorski (nr d. 168),

1867–1869 – Michał Niemrec s. Michała (nr d. 46, następnie 188),

1880 – Franciszek Chochołek s. Tomasza (nr d. 179).

Stelmachowie

Budowa i naprawa wozów wymagała biegłej znajomości obróbki zarówno żelaza, jak i drewna. Wozy i inne pojazdy wytwarzane przez miejscowych stelmachów pracowały najczęściej w ekstremalnych warunkach, to jest na bardzo złych drogach i z maksymalnym obciążeniem. Dlatego też producenci pojazdów dobrej jakości cieszyli się w lokalnej społeczności wyjątkowym poważaniem.

²⁴ „Dziennik Urzędowy” do „Gazety Lwowskiej”, 25.11.1859, nr 269, s. 2.

²⁵ Wszystkie zamieszczone poniżej dane o rzemieślnikach pochodzą z ksiąg metrykalnych parafii greckokatolickiej Ustrzyki Dolne i parafii rzymskokatolickiej Jasień.

W Ustrzykach Dolnych najdłużej profesją tą trudniła się rodzina Korzeniowskich (nr d. 29).

1758–1772 – Lesko Stelmach,

1758 – Danko Suhar Stelmach,

1772 – †1808 – Michał Korzeniowski starszy (nr d. 29),

1808 – †1846 – Michał Korzeniowski młodszy (nr d. 29),

1849–1860 – Jan Korzeniowski s. Michała (nr d. 29),

1864 – 1881 Karol Mazurkiewicz s. Sebastiana, pochodzący z Dobromila (nr d. 114).

Kotlarze

Była to specjalność wysoko ceniona, związana głównie z konserwacją urządzeń browarów i gorzelni, a więc branży bardzo dochodowej.

W Ustrzykach udało się ustalić tylko dwóch takich rzemieślników, lecz całkiem możliwe, że było ich więcej:

1840–1852 – Teodor Dobrowolski (nr d. 109),

1837–1844 – Jan Mazurkiewicz rodem z Dobromila (nr d. 117), wzmiankowany również jako kowal i stelmach.

Złotnicy

J. Motylewicz podaje, że w Ustrzykach w pierwszej fazie istnienia miasta prowadził swój zakład rzemieślnik o takiej specjalności²⁶.

W 1852 r. dom nr 115 był własnością Salomona Goldschmidta (niem. złotnik). Nie można wykluczyć, że był to potomek wspomnianego wytwórcy wyrobów jubilerskich.

Obróbka skóry

W omawianym okresie skóry były głównym surowcem do wyrobu obuwia, elementów ubioru, uprzęży dla zwierząt pociągowych czy też wielu narzędzi lub sprzętu gospodarstwa domowego. Obróbka surowych skór wymagała dużych umiejętności i doświadczenia. Stąd dobrzy rzemieślnicy z tej branży należeli do najbardziej zamożnych i poważanych.

Szewcy

Rzemieślnicy, zajmujący się produkcją i naprawą obuwia, stanowili w miasteczku najliczniejszą grupę zawodową. Ich liczebność wskazuje, że mieli zbyt na swoje wyroby na większym obszarze, co świadczy o dobrej ich jakości.

1746–1772 – Kaźmierz Szewc (Grodecki),

1758 – Wawrzyniec Szewc (Grodecki) s. Jacka z synem Wawrzyńcem,

1758 – Woytko Szewc (Grodecki),

1772 – Wawrzyniec Szewc (Grodecki) s. Wawrzyńca,

1772 – Bartłomiej Szewc (Grodecki) – burmistrz,

1834 – Konstantyn Polocka,

1841–1872 – Stefan Tarczanin (nr d. 116),

1848–1852 – Franciszek Głuszkiewicz (nr d. 33),

1857–1860 – Stanisław Reichert,

1865 – †1867 – Leon Winnicki s. Antoniego (nr d. 45),

1863–1871 – Paweł Bel,

1863–1872 – Andrzej Dziadosz,

1873–1880 – Iwan Baran s. Iwana (nr d. 201),

1879–1881 – Kazimierz Franciszek Twardoń (nr d. 115),

1879–1881 – Józef Magrysiewicz (nr d. 109),

1880 – Michał Baran (nr d. 201),

1880 – Iwan Woznyj s. Antona (nr d. 203),

1881 – Andrzej Kurnik (nr d. 115).

²⁶ J. Motylewicz, *Miasta...*, tabela nr 28.

Garbarze

Znaczna liczba szewców wskazuje, że wśród mieszkańców Ustrzyk byli rzemieślnicy, którzy zajmowali się garbarstwem. Przypuszczalnie była to w niektórych przypadkach część cyklu produkcyjnego obuwia, którą wykonywali szewcy. Byli jednak także rzemieślnicy, którzy specjalizowali się w wyprawianiu skór.

J. Kołaczkowski podaje lakoniczną informację, że w Ustrzykach działała garbarnia Kornmanna²⁷. Rodzina o nazwisku Kormann wykazana była w domu nr 152, położonym niedaleko mostu na Strwiążu na zachód od rynku.

1867–1877 – Leib Hersch Korman – przedsiębiorca.

Kuśnierz

1758–1772 – Marko Kuśnierz (w części żydowskiej).

Siodlarz

1853 – Grzegorz Kamiński (nr d. 147).

Obróbka drewna

W XVIII i XIX w. zabudowa Ustrzyk zarówno w części wiejskiej, jak i miejskiej była w zdecydowanej większości drewniana. Taki stan rzeczy wskazuje, że na miejscu musiała istnieć dość duża grupa ludzi zajmujących się budową domów, a także wyrobem sprzętów i mebli.

Co interesujące, źródła wykazują ich niewielu. Bez wątpienia wynika to z faktu, że ciesielstwo, stolarstwo, gonciarstwo i bednarstwo dla wielu mieszkańców stanowiło zajęcie dodatkowe, którym parali się wtedy, kiedy nie było prac polowych. Niewielu było natomiast fachowców, dla których obróbka drewna stanowiła główne źródło utrzymania.

Cieśla

1796 – Dymitr, cieśla z Liska, zmarł w wieku 75 lat (nr d. stary 18).

Stolarze

1850–1872 – Tarczanin Jan (nr domu 38),

1880–1881 – Józef Tarczanin,

1880 – Franciszek Kilarski.

Pewnym uzupełnieniem tego wykazu jest zachowany spis klientów tartaku w Berehach Dolnych z 1856 r. Oprócz okolicznych ziemian większe ilości materiałów budowlanych kupowali miejscowi kupcy żydowscy: Israel Lebenthal, Manes Gut, Sammuel Martner i Hersch Schwarzhthal. Przypuszczalnie byli to albo hurtownicy, albo przedsiębiorcy budowlani ściśle związani z lokalnym rynkiem przetwórstwa drzewnego²⁸.

Wyrób odzieży

Wyrób odzieży w lokalnej społeczności bardzo długo pozostawał ubocznym zajęciem kobiet w gospodarstwach wiejskich. Tu tkano płótno, a następnie przetwarzano je na potrzebne elementy stroju, zarówno noszonego na co dzień do pracy, jak i odświętnego. Krawcy zatrudniani bywali w bogatszych dworach.

Wraz z powstaniem miasta wśród jego mieszkańców pojawili się rzemieślnicy, trudniący się wytwarzaniem odzieży, początkowo wyłącznie Żydzi, dopiero w XIX w. również chrześcijanie.

W miasteczku odnotowano także płócienników i tkaczy. W XVIII w. musiały to być specjalności dochodowe, gdyż przedstawiciele tych zawodów jako pierwsi pozyskali grunty rolne od dworu. W XIX w. tkactwo przestało być opłacalne. Przyczyną tej zmiany była konkurencja materiałów produkowanych metodami przemysłowymi.

²⁷ J. Kołaczkowski, *Wiadomości dotyczące się przemysłu i sztuki w dawnej Polsce*, Kraków 1888, s. 172.

²⁸ *Akta dotyczące gospodarki leśnej (Dobromil, Niepołomice)*, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, ф. 144, Teki A. Schneidera, cz. VI, nr 8, s. 67–70.

Krawcy

1758 – Haskel Krawiec,
 1772 – Mordko Krawiec,
 1772 – plac po Icku Bedenie Krawcu,
 1835 – Wawrzyniec Drozdowski,
 1837–1848 – Józef Serednicki (nr d. 45),
 1843–1849 – Antoni Weselski,
 1851–1852 – Jan Henning (nr d. 34),
 1879 – Franciszek Kilarski,
 1860–1881 – Jan Winnicki (nr d. 119, następnie 73).

Płóciennik

J. Motylewicz podaje, że w Ustrzykach Dolnych w pierwszej fazie istnienia miasta prowadził swój zakład rzemieślnik o takiej specjalności²⁹.

Tkacze

1758 – Iwan Bury Tkacz,
 1758 – Lesko Kuchta Tkacz,
 1789 – w wieku 80 l. zmarł Stefan Tkacz zwany Machniewiczem,
 1772 – Michał Tkacz,
 1843 – Stefan Niemrec,
 przed 1849 r. Wojciech Przeworski.

Szmuklerz (rzemieślnik wykonujący wyroby, które dziś określamy pasmanteryjnymi)

W 1758 r. odnotowano plac Chayma Szmuklerza z Dobromiła, który mieszkał w Ustrzykach w początkach istnienia miasta.

Ochrona zdrowia

Potrzeba ochrony zdrowia i leczenia jest tak stara jak zorganizowane formy życia społecznego. W każdej, nawet najmniejszej grupie ludzkiej były osoby mające takie umiejętności i wspomagające w trudnych sytuacjach rodzinę i sąsiadów. Ludzie, mający taki dar, cieszyli się poważaniem i szacunkiem. Dodać należy, że zwyczajowo opieka medyczna nad całą społecznością należała do kobiet z dworu. Obowiązek ten żony i dorosłe córki właścicieli dóbr czy zarządców traktowały bardzo poważnie i wiele z nich miało zdobytą w drodze przekazów i doświadczeń wiedzę medyczną. Niestety, działalność na tej niwie jest praktycznie nieudokumentowana³⁰.

Za pierwszą informację o zorganizowanych formach opieki medycznej uznać należy akt erekcyjny parafii rzymskokatolickiej w Jasieniu, w którym fundator Maciej Stanisław Ustrzycki przewidział stworzenie szpitala w sąsiedztwie plebanii. Dokonał też na ten cel pewnych zapisów finansowych. Pamiętać jednak należy, że w tamtej epoce terminem szpital określano schronienie dla osób niemogących z racji stanu zdrowia lub wieku samodzielnie się utrzymać. Był to więc swego rodzaju dom opieki, a nie miejsce leczenia chorób.

Pierwszy prowizoryczny szpital w Ustrzykach powstał w czasie budowy kolei w 1872 r., kiedy epidemia chorób zakaźnych stała się zagrożeniem zarówno dla budowniczych, jak i mieszkańców miasta i okolicy.

Medycy, zwani w przeszłości cyrulikami, pojawili się wraz z powstaniem miasteczka. Natomiast dyplomowanych przedstawicieli zawodów medycznych odnajdujemy w źródłach w połowie XIX w.

Osobne zagadnienie, jakie trzeba tutaj uwzględnić, stanowi działalność położnych. W każdym wsi czy miasteczku mieszkało kilka kobiet wspomagających krewnie czy sąsiadki przy porodach. Bardzo często były to proste, niepiśmienne chłopki, ale mające doświadczenie, a czasami wyjątkowe predyspozycje do tego typu pomocy.

²⁹ J. Motylewicz, *Miasta...*, tabela nr 28.

³⁰ Wywiady z przedstawicielami rodzin ziemiańskich z regionu państwem Ramułtami, Dwernickimi i Hołyńskimi.

W austriackim systemie metrykalnym był obowiązek wpisywania nazwiska położnej w akcie urodzenia dziecka. Dzięki temu mamy przynajmniej częściowo udokumentowaną działalność w tej dziedzinie. W XIX w. porody najczęściej odbierały Anna Łeszega i Anastazja Cyhan vel Jankow, co świadczy, że cieszyły się one w okolicy największym zaufaniem kobiet. W spisie brak położnych z części żydowskiej Ustrzyk, ponieważ nie zachowały się księgi metrykalne tego wyznania.

Cyrulicy, chirurdzy i lekarze

1758 – cyrulik odnotowany bez podania nazwiska w domu Herszka Jerzmanowskiego,
1772 – Jakob Cyrulik,
1859–1864 – chirurg Michał Brzeziński³¹,
1869–1870 – chirurg Dionizy Czop³²,
1869–1871 – chirurg i akuszer Maurycy Freund³³,
1873 – chirurg Kubel Zacharyasz³⁴,
1877 – chirurg Salomon Atlas,
1880 – chirurg Mikołaj Schubert³⁵,
1880–1881 – lekarz Feliks Najedło³⁶.

Aptekarze

1851–1871 – Józef Kriegseisen, aptekarz, właściciel domu nr 147,
1853–1854 – Józef Maczejka, wykazany w materiałach reklamowych jako sprzedawca preparatów medycznych³⁷, co ciekawe, był on kierownikiem urzędu podatkowego w Ustrzykach³⁸, a później w Dobromilu,
1873–1881 – właściciel apteki Juliusz Riedl³⁹.

Akuszerki uprawnione

1843–1844 – Karolina Jabłońska,
1878–1881 – Marcella Lalicka.

Położne

Katarzyna Baran,
Maria Baran,
Anastazja Cyhan Jankow,
Anna Hentosz Janyszyn,
Maria Hentosz,
Fedunia Janyszyn,
Anastazja Jurków,
Maria Kohutowa,
Anna Korzeniowska,
Anna Łeszega
Józefa Lewicka,
Franciszka Prędkiewicz,
Regina Rogozińska,
Anna Świerzkowa.

---

³¹ Szem. c.k. 1859, s. 257; Szem. c.k. 1863, s. 342.

³² Szem. c.k. 1869, s. 475; Szem. c.k. 1870, s. 399.

³³ Maurycy Freud – lekarz kolejowy, studia medyczne ukończył w 1869, potem zamieszkał w Ustrzykach. Zmarł 6.06.1871 r., zaraziwszy się w szpitalu kolejowym. – „Przegląd Lekarski”, Kraków 1871, R. X, s. 56.

³⁴ Szem. c.k. 1872, s. 435.

³⁵ Szem. c.k. 1880, s. 456.

³⁶ Szem. c.k. 1880, s. 452; Szem. c.k. 1881, s. 461.

³⁷ „Czas”, Kraków 9.07.1853, nr 153, s. 4.

³⁸ Szem. c.k. 1854, s. 191.

³⁹ Szem. c.k. 1873, s. 469; Szem. c.k. 1881, s. 482.

Inne specjalności

Drukarz

W Ustrzykach działała drukarnia, ale jej istnienie udokumentowane zostało dopiero pod koniec XIX w. Najprawdopodobniej wymieniona poniżej rodzina Drückerów (nazwisko pochodzące od wykonywanego zawodu) z południowej pierzei rynku już wcześniej trudniła się drukarstwem.

- 1820 – Majer Drücker (nr d. 6),
- 1848 – Moses Drücker Moses (nr d. 6),
- 1852–1855 – Mortko Drucker (nr d. 6).

Garncarz

1758 – Stefan Grzybowski osiadł w mieście (w dokumencie zapisano, że wcześniej pracował *na usłudze dworskiej*),

- 1820 – Hanczarowa (nr d. nr 44)⁴⁰.

Malarz

1869–1881 – Antoni Namieśniowski⁴¹ (prawdopodobnie mieszkał w domu nr 131, który należał do jego teścia Teodora Bryka).

Maziarz

Rzemieślnicy tej specjalności wytwarzali maź, czyli odpowiednik dzisiejszych smarów, przeznaczoną w tym okresie głównie do smarowania osi wozów. W Karpatach maź pozyskiwano z ropy pochodzącej z naturalnych wycieków.

- 1852 – Grzegorz Hentosz.

Murarze

W XVIII w. w Ustrzykach istniała cegielnia, musieli więc też być mieszkańcy, którzy zajmowali się murarstwem. W źródłach pojawiają się jednak dopiero w połowie XIX w.

- 1853–1860 – Iwan Buryk,
- 1842–1862 – Antoni Stelmach z Jasienia,
- 1872 – Jan Łabucki rodem z Głogowa (nr d. 144).

Pisarze

W społeczności, w której większość populacji stanowili analfabeci, ważną rolę odgrywali pisarze. Sporządzali oni głównie dla ludności wiejskiej pisma o charakterze urzędowym, czasami też korespondencję prywatną. Prowadzili też akta poszczególnych gmin wiejskich

- 1860–1862 – Aleksander Krasnosielski⁴² (nr d. 33),
- 1867–1879 – Henryk Hanslinger (nr d. 33),
- 1870–1881 – Jan Winnicki (nr d. 73).

Handel

Próba opracowania zagadnienia, jakim w niewielkim karpackim miasteczku w XVIII i XIX w. był handel, okazała zadaniem wyjątkowo trudnym. Przyczyna tego jest bardzo prozaiczna. Wymiana handlowa stanowi zjawisko „ulotne”, dlatego trudno ją opodatkować i – co za tym idzie – również udokumentować.

Ważnymi źródłami do opracowania tego zagadnienia są informatory gospodarcze, jak księgi adresowe, skorowidze handlowe itp., pojawiają się one jednak dopiero pod koniec XIX w. Pamiętać trzeba, że handlarze w małych miasteczkach i wsiach funkcjonowali w środowisku, gdzie nikt nie był ani-

⁴⁰ Przypuszczalnie wdowa po garncarzu (nazwisko od ukr. honczar – garncarz), wymieniona w fasji z 1820 r.

⁴¹ Antoni Namieśniowski był urzędnikiem sądowym, jednak w metrykach wykazany został również jako malarz.

⁴² Aleksander Krasnosielski był leśniczym dworskim, następnie osiedlił się w mieście i utrzymywał się jako pisarz.

mowy. W najbliższej okolicy praktycznie wszyscy zainteresowani wiedzieli, gdzie i u kogo można zaopatrzyć się w poszukiwany towar. W takiej sytuacji jakakolwiek reklama czy nawet oznaczenie sklepu szyldem nie miało uzasadnienia ekonomicznego, ewentualnie tylko prestiżowe.

Jeżeli więc dla konkretniej miejscowości brak jest podstawowych materiałów źródłowych, np. spisów mieszkańców, ksiąg metrykalnych czy np. relacji pamiętnikarskich, rekonstrukcja powiązań handlowych w lokalnej społeczności jest w zasadzie niemożliwa. Niestety, z tej przyczyny dalsza część tekstu będzie miała raczej charakter mniej lub bardziej teoretycznych rozważań niż podawania udokumentowanych faktów.

Na początek zastanowić się trzeba, jak ukształtowała się nisza ekonomiczna, w której tutejsi handlowcy mogli funkcjonować. Jak już sygnalizowano we wcześniejszych rozdziałach, podstawową funkcją miasteczka w pierwszej fazie istnienia była obsługa ruchu tranzytowego. Oznaczało to w głównej mierze świadczenie usług takich jak: oferowanie noclegów, wyżywienie, opieka nad zwierzętami pociągowymi, ewentualnie naprawa środków transportu.

Wydaje się, że klientami tutejszych mieszczan byli w zdecydowanej większości kupcy i ich pracownicy z innych miast i miasteczek, przemieszczający się traktem karpackim w poszukiwaniu zbytu na własne towary. Na miejscu mogli kupować żywność i paszę, uzupełniać jakieś drobne braki w odzieży czy osprzęcie wozów. Możliwości zbytu jakiejś większej ilości towarów dla tej grupy były więc ograniczone. Nie można wykluczyć, że sami handlowcy z Ustrzyk mogli być pośrednikami w wymianie pomiędzy regionami. Jednym z podstawowych artykułów wywożonych z tego terenu była sól, pozyskiwana na niedalekiej Samborszczyźnie. Do najstarszych ustrzyckich rodów mieszczańskich należeli Żupnikowie, których nazwisko jednoznacznie wskazuje na powiązania z branżą solną. Jest to jednak zbyt nikły ślad, aby można było wyciągnąć głębsze wnioski.

Dość realny ślad pozostawili kupcy nazywani w XVIII stuleciu korzennikami. W inwentarzu z 1758 r. wymieniono ich dwóch. Byli to Moszko Korzennik, pochodzący z Dobromiła, oraz Moszko Jakubowicz Korzennik, który miał też dom wjezdny⁴³. Pojęcie handlu czy sklepu korzennego jest dość „pakowne” i mieści się pomiędzy apteką, drogerią i sklepem z przyprawami. Tego typu przedsięwzięcia nastawione były raczej na zamożniejszą klientelę, nie tylko mającą pieniądze, ale też i nawyki żywieniowe związane z używaniem dość drogich przypraw. Jest to o tyle ciekawe, że w XVIII w. warstwa takich konsumentów w okolicy była nieliczna. W wyniku kumulacji dóbr przez rodziny magnackie (w omawianym regionie spokrewnione rody Ossolińskich i Mniszchów) skurczyła się bardzo warstwa średniozamożnej szlachty. Nawet wójtostwa w królewskich rezydencjach przechwycone zostały przez magnatów. W rozległych latyfundiach rezydowali posesorzy i zarządcy najczęściej z warstwy szlacheckiej. Starali się oni na zewnątrz pozować na posesjonatów, przypisując sobie np. urzędy ziemskie, jednak opisy budynków, w jakich rezydowali, świadczą jednoznacznie, że starali się konsumpcję ograniczyć do minimum. Dążeniem większości posesorów było zgromadzenie z dzierżaw jak największych funduszy, zaś celem ostatecznym nabycie jakichś dóbr na własność. Nierzadko im się to udawało, lecz był to efekt wieloletnich starań i wyrzeczeń. Do warstw społecznych nieco lepiej sytuowanych zaliczyć można jeszcze drobną szlachtę i duchownych, ale i ich zasoby finansowe były raczej skromne.

Zdecydowaną większość lokalnej populacji stanowili chłopi, którzy jednak zarówno ze względu na ubóstwo, jak i specyficzną mentalność w wymianie handlowej uczestniczyli w stopniu bardzo ograniczonym. Karpacka wieś była niemal samowystarczalna, lokalna społeczność produkowała prawie wszystko samodzielnie – żywność, odzież, narzędzia, a dodatkowo czyniła to „bezgotówkowo”, czyli gospodarze specjalizujący się w jakimś rzemiośle wykonywali swoje wyroby nie tylko dla siebie i najbliższych, ale i dla dalszej rodziny czy sąsiadów, nie pobierali jednak za to opłaty, lecz otrzymywali równowartość w robociźnie albo narzędziach, żywności, czasem alkoholu. System świadczenia i rozliczeń takich usług był skomplikowany, a przyjmowanie pieniędzy od sąsiada było uznawane za „niehonorowe”⁴⁴. Tak więc nisza dla handlowców w tym środowisku była dość mała. Chłopi kupowali np. narzędzia

⁴³ *Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonech*, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Zamku Leskiego, zespół 158, sygn. 12, k. 4–10.

⁴⁴ Powyższe spostrzeżenia oparte są nie tylko na analizie literatury etnograficznej, ale i osobistych doświadczeniach autora. Kiedy pracowałem w kopalni ropy naftowej w Ropience, koledzy, którzy byli wysokiej klasy fachowcami, wykonywali mi różnorodne przedmioty i naprawy. Nigdy nie pobierali za to żadnej opłaty. Formą rewanżu była jakaś usługa z mojej strony lub poczęstunek z alkoholem. Nikt jednak tego nie wymuszał.

dzia, wymagające zaawansowanej obróbki, jak kosy, piły, wiertła czy igły, a także metalowe naczynia, niektóre elementy stroju, tanią biżuterię, dewocjonalia i sól.

W takiej sytuacji tylko niektórzy handlarze mogli się specjalizować w pewnych branżach, np. w wyrobach żelaznych (w Ustrzykach jedna z bogatszych rodzin nosiła nazwisko Eisenhandler). Zdecydowana większość handlowała wszystkimi wyrobami, jakie wieś mogła wchłonąć, co widoczne jest w stosunkowo nielicznych zapisach, gdzie przy nazwiskach występuje wyłącznie określenie handlarz czy kupiec bez sprecyzowania rodzaju oferowanych towarów.

Drugim polem działania kupców w środowisku wiejskim był skup nadwyżek produktów rolnych i leśnych. Tutaj nie ma raczej wątpliwości, że podstawowym towarem, jaki pochodził z tutejszych wsi, było bydło. Wspecjalizowani handlarze skupywali je w dużych ilościach i przepędzali do większych ośrodków miejskich, m.in. na Śląsk. W tej dziedzinie panowała ostra konkurencja i stosowano różne sposoby dla wyprzedzania innych kupców (często sąsiadów). Maria Dziurzyńska, córka jedyne-go chrześcijańskiego handlarza byłem w dawnych Ustrzykach, wspominała, że „tajną bronią” jej ojca było szybkie zdobywanie informacji towarzyskich, np. która panna w okolicy jest w ciąży. Oznaczało to bowiem, że rodzice będą wyprawiać wesele, szykować wiano, zaś dla zrealizowania tych celów muszą sprzedać jednego lub parę wołów. Wiedząc o tym, jej ojciec pojawiał się w takim domu z ofertą kupna jako pierwszy⁴⁵.

Oczywiście w obrocie handlowym były także inne zwierzęta hodowlane, jednak poza ptactwem chłopi sprzedawali je okazynie. Drób, a szczególnie gęsi znajdował wielu nabywców przede wszystkim wśród ludności żydowskiej.

Okazuje się jednak, że okoliczna ludność miała produkt najwyższej jakości, długo zresztą niedoceniany. W Galicji starano się podnieść poziom kultury rolnej i w tym celu sprowadzono egzemplarze cenionych ras zwierząt hodowlanych z Niemiec, Szwajcarii, Anglii, a nawet z Chin. Dotyczyło to m.in. drobiu. Okazało się jednak, że miejscowa rasa kur, zwanych zielononózkami, ma walory podobne do tych najwyżej cenionych i – co ciekawe – hodowana jest od bardzo dawna w regionach uznawanych za najbardziej zapóźnione. W 1899 r. Komitet Krakowskiego Towarzystwa Rolniczego założył w celu popularyzacji tej rasy dwa specjalne kurniki. Koguty, kury i jaja dla zapoczątkowania nowoczesnej hodowli zielononózek kupowano u chłopów w okolicach Ustrzyk Dolnych⁴⁶.

Najtrudniejszym zadaniem okazało się ustalenie personaliów osób parających się handlem. Z braku zachowanej dokumentacji dla samych Ustrzyk zaszła konieczność posiłkowania się źródłami „pośrednimi”, tj. prasą i dokumentami z innych miejscowości.

W ówczesnej prasie odnaleźć można niektórych przedstawicieli ustrzyckiego handlu:

1863 – Aron i Rosa Singer, handel mieszany,

1863 – Schaje Kallech⁴⁷ (prawdopodobnie żona nauczyciela religii mojżeszowej),

1865 – Malke Strauch, wyroby skórzan⁴⁸.

Z kolei w mocno zdekompletowanych izraelickich księgach metrykalnych Leska znajdują się następujące zapisy związane z ustrzyckimi kupcami:

1877–1881 – Fischel Roth, handel mieszany,

1879 – Isak Gerschon, kramarz Ustrzyki,

1879–1880 – Jonas Fleischer, handlarz,

1880 – Gerschon Felder, handlarz,

1881 – Mendel Mittman, handlarz⁴⁹,

1881 – Nussen i Feige Gurfein, handlarze solą,

1881 – Lipa i Hene Kessler, handlarze bydłem,

1881 – Moses Fischel i Dobre Roth, handlarze⁵⁰.

Przedstawiony powyżej skromny zestaw nazwisk jest przypadkowy. Cenną wskazówką w kwestii

⁴⁵ Wywiad z Marią Dziurzyńską, przeprowadzony w 1993 r.

⁴⁶ W. Pruski, *Hodowla zwierząt gospodarskich w Galicji w latach 1772–1918*, Wrocław 1975, t. II, s. 452.

⁴⁷ „Gerichtshalle“, Wien, 04.06.1863, nr 14, s. 1198.

⁴⁸ „Wiener Zeitung“, 2.03.1865, nr 50, s. 25.

⁴⁹ Urząd Metrykalny Izraelicki w Lesku, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 448, sygn. 2.

⁵⁰ Urząd Metrykalny Izraelicki w Lesku, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 448, sygn. 3.

potencjału finansowego może być natomiast spis posiadaczy gruntów w Ustrzykach. Najbogatsi żydowscy kupcy lokowali bowiem kapitał w ziemi, którą najczęściej przejmowali od dominium lub chłopów za długi.

Stan tych nabytków na rok 1852 przedstawiał się następująco:

Hersch Schwarzhthal – 10,56 ha,

Schyja Roth – 10,35 ha,

Simon Alter – 5,98 ha,

Wolf Kesselman – 1,92 ha,

Mendel Erlich i Jakob Eisenhandler – 1,08 ha.

W następnych latach zyski z handlu i operacji kredytowych pozwoliły grupie najzamożniejszych żydowskich finansistów na przejmowanie upadających gospodarstw dworskich. Już w 1865 r. spadkobiercy Teofila Świerczyńskiego sprzedali dobra Krywka i folwark Chodak w Skorodnem Herschowi Beerowi Fellerowi⁵¹.

Z kolei w 1878 r. majątek Strwiążek znalazł się w ręku Kalmana Rosslera i Kiwy Haspela⁵². W następnych latach proces przechodzenia dóbr ziemskich w ręce żydowskich kupców się nasilił. Na początku lat 80. XIX w. w rękach żydowskich kupców znajdowały się majątki:

Dźwiniacz Dolny – Aron Leib Bachman,

Romanowa Wola – Aba Beis,

część Teleśnicy Oszwarowej – Mendel Lockspeiser,

folwark średni w Teleśnicy Oszwarowej – Aba i Ryfka Scheiner⁵³.

Należy dodać, że przez cały omawiany okres handel w Ustrzykach był całkowicie zdominowany przez Izraelitów. Długoletnia kwerenda nie wykazała ani jednego kupca chrześcijanina poza maziarem Grzegorzem Hentoszem, wzmiankowanym w 1852 r.⁵⁴ Nie oznacza to jednak, że chrześcijańscy mieszkańcy miasteczka handlem się nie zajmowali. Okazjonalnie parali się tym procederem mieszczanie, a czasami i chłopci, nie była to jednak ani dla jednych, ani drugich podstawa utrzymania. Dopiero ok. 1880 r. pojawia się pośród miejscowych kupców Wanda Rutkowska⁵⁵, która w miejscu, gdzie dziś znajduje się budynek szkolny, prowadziła sklep kolonialny, a z czasem otworzyła restaurację i hotel.

Mimo kiepskiej podstawy źródłowej, można stwierdzić, że w XIX w. handel był jednym z podstawowych czynników stymulujących rozwój Ustrzyk. Najlepszym dowodem na to są dane demograficzne, dotyczące Żydów, z których zdecydowana większość utrzymywała się z pośrednictwa handlowego. W 1790 r. w mieście zamieszkiwało 128 Izraelitów⁵⁶, natomiast w 1880 r. spis powszechny wykazał 1146 mieszkańców wyznania mojżeszowego⁵⁷. Tak więc – jak widać – w ciągu 90 lat ich liczba zwiększyła się prawie dziesięciokrotnie. Można to uznać za dowód wyraźnego wzrostu w tym przedziale czasowym zapotrzebowania na usługi handlowe.

Pozostaje mieć nadzieję, że z czasem pojawią się niedostępne dziś źródła, które pozwolą uzupełnić potężne luki w omówionym powyżej w zarysie zagadnieniu.

⁵¹ ASR Sanok, lwh 347.

⁵² ASR Sanok, lwh 6.

⁵³ „Gazeta Lwowska”, Lwów 7.06.1882, nr 152, s. 9.

⁵⁴ KM r.g. Ustrzyki Dolne.

⁵⁵ „Dziennik Polski”, Lwów 23.04.1882, nr 93, s. 8.

⁵⁶ Cyrkuł Sanok spisy.

⁵⁷ *Special-Orts-Repertorien der im Oesterreichischen Reichsrathe, Galizien*, Wien 1886, t. XII, s. 245, 246.

Fot. nr 6. Część miejska Ustrzyk Dolnych na fotografii wykonanej przez Karola Blaima w 1897 r.
Zdecydowana większość zabudowy ukazanej na zdjęciu pochodzi z okresu wcześniejszego, oddaje więc charakter rynku z przyległościami z połowy XIX w.

ZAKOŃCZENIE TOMU PIERWSZEGO

Zamknięcie każdego etapu prac o charakterze badawczym wiąże się z próbą oceny, w jakim zakresie udało się zrealizować zakładane cele. Przedstawiony powyżej efekt wieloletnich kwerend i analiz, przeprowadzonych przez autora, trudno – niestety – uznać za w pełni zadowalający.

Możliwości dokładnego opisu ustrzyckiego procesu dziejowego drastycznie ogranicza bardzo skąpy materiał źródłowy dla wielu przedziałów czasowych. W szczególności dotyczy to XVIII w., kiedy powstawał załazek miasta. Okres ten jest praktycznie w zachowanych źródłach nieudokumentowany.

Druga taka faza bez solidnej bazy źródłowej to czas po 1852 r. Jest to okres, kiedy rozbudowana galicyjska biurokracja wytwarzała bardzo bogatą dokumentację, jak księgi wieczyste, materiały geodezyjne, szczegółowe wykazy podatkowe itp., wydawać by się zatem mogło, że z dokumentacją źródłową nie powinno być żadnych kłopotów, lecz skutek dwudziestowiecznych zniszczeń praktycznie nic nie ocalało.

Z tych przyczyn zrekonstruowane dzieje wsi a potem miasta Ustrzyki Dolne są przedstawione bardzo „nierównomiernie”: pewne, czasami mniej ważne elementy życia dawnych mieszkańców udało się dość dokładnie odtworzyć, natomiast inne zostały jedynie zasygnalizowane. Zaznaczyć trzeba, że celowo pominięto w tym opracowaniu tematy związane z kulturą dawnych mieszkańców. Tutaj materiał źródłowy okazał się tak skąpy, że przedstawienie tego składnika dziejów lokalnej społeczności byłoby bardzo skromne. Tę dziedzinę pozostawiamy więc otwartą dla dalszych badań.

Nie ma w zasadzie wątpliwości, że w archiwach wiedeńskich, a szczególnie we lwowskich znajdują się jeszcze materiały pozwalające opisać luki wypełnić. Dotarcie do nich wymagałoby jednak dalszych wielomiesięcznych kwerend, których efekt – niestety – byłby bardzo niepewny. Z tej przyczyny podjęta została decyzja o zamknięciu prac związanych ze zbieraniem materiałów, co nie oznacza wykluczenia możliwości powrotu do takich działań w przyszłości.

W opracowaniu, mimo wspomnianych niedociągnięć, ukazana została wielokulturowa społeczność, żyjąca w dolinie Strwiąża przez sześć stuleci, składająca się z elementu ruskiego, wołoskiego, polskiego, żydowskiego i niemieckiego. W miarę dobrze przedstawione zostały uwarunkowania gospodarcze, jakie istniały tu na przestrzeni wieków, w których wyniku Ustrzyki Dolne zamieszkiwane początkowo przez rolników i pasterzy stały się w XVIII w. osadą handlową i ośrodkiem produkcji rzemieślniczej.

Ukazany został również negatywny wpływ wojen i konfliktów wewnętrznych, których oddziaływanie ze względu na położenie na ważnym szlaku handlowym było dla miasta wyjątkowo dotkliwe. Wyraźnie także widać, że rozwój Ustrzyk Dolnych następował w okresach stabilizacji politycznej. Miał on być może charakter powolny, ale trwały i był przede wszystkim wynikiem wysiłku mieszkańców, rzadziej natomiast stymulowały go czynniki zewnętrzne.

Reasumując, można stwierdzić, iż niniejsze opracowanie stanowi w miarę udaną próbą opisu dziejów Ustrzyk Dolnych, którego to zadania nikt wcześniej się nie podjął.

Chapter I

Outline of the history of Ustrzyki Dolne until 1720.

In the first Chapter of the study „Ustrzyki Dolne. Social and Economic History” describes the oldest history of the town, from 1502 to 1720. The text presents the mechanism of settling this village under the Wallachian law and the problems of the descendants of the dukes, settlers from the Ustrzycki family of „Przestrzał” coat of arms.

In the further part of the publication, the problem of the destructive influence of national and social conflicts and Tatar invasions on the development of the town is presented. The case of the Ustrzycki family acquiring hereditary rights to the royal demesne as well as the functioning of the serfdom system in the town were also discussed.

The basic text is supplemented by the content of documents relevant to the history of Ustrzyki Dolne in the discussed period:

Renewal of the privilege concerning the village of Berehy, or Brzegi, from 1502 by King Sigismund in 1509.

Renewal of the privilege granted by King Sigismund I for the voytship in the village of Brzegi (later Ustrzyki D.) in 1509 by King Sigismund Augustus

Inspection of Ustrzyki village by royal commissioners in 1565.

Inventory of Ustrzyki Dolne and Jasień villages from 1666.

Chapter II

Ustrzyki Dolne in the years 1721–1772

In the second Chapter, the history of the founding of the town of Ustrzyki Dolne was reconstructed on the basis of very scarce source material. The text presents the original urban layout and the role of Jan Ustrzycki, who initiated the process of establishing the town as a transit traffic service center on the Carpathian route. Then the complicated fate of the newly established town after the death of Jan Ustrzycki and under the rule of count Józef Ossoliński is presented. The period of the Bar Confederation, which was difficult for the inhabitants, was also recreated.

It discusses the process of the emergence of a multicultural community consisting of Ruthenians, Jews and Poles living here in relative harmony for several centuries.

The following source material is attached to the text of Chapter Two:

Regestr Zboża na Zakłady alias Zasiewy Wiośniane a 1756 Gromadzie Miasteczka Ustrzyk Cum Altinentus do W.Ich.Mc. PP: Dzieduszyckich należący rozdane; Spisany 14 Apr. A 1756 w Ustrzykach.

Zboża które W. Imc Pan Zalewski Stolnik Owrucki admentem Inwentarza nie oddał na Zasiew: Które z Folwarkow Dobr Pogorskich Liskich wydane są miarą dworską

Inventory of the town and village of Ustrzyki from 1758.

Inventory of the manor, town and village of Ustrzyki in 1772.

Chapter III

The history of Ustrzyki in the light of the materials contained in the Józefińska Metrics, inspections and tax statements from the end of the 18th century

The third part of the study describes the situation of the inhabitants of Ustrzyki Dolne during the first phase of Austrian rule in Galicia. Those were very difficult years, when part of the town was depopulated and a large group of people abandoned their crafts and moved to agriculture.

The Chapter presents the role of subsequent owners of Ustrzyki Dolne in the history of the town: Count Maxymilian Ossoliński, Countess Katarzyna Jabłonowska, née Ossolińska. The internal structure of land ownership and available statistical and tax materials are also discussed.

The following documents are attached to the Chapter:

Lustracja dóbr w dzierzawach będących czyli addytament do inwentarzów W^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych

Tax statements of the town and village of Ustrzyki Dolne from 1773.

Collective data on land use in Ustrzyki Dolne in 1786.

Tax statements of the town and village of Ustrzyki Dolne from 1789.

Chapter IV

History of Ustrzyki in the light of the materials contained in the Franciscan Metrics and tax statements from the beginning of the 19th century.

The fourth Chapter describes the history of the town in the second phase of Austrian rule in Galicia. The town was then owned by Tomasz Piasecki, and then it became the property of Wincenty Laskowski. At that time, the first developmental impulse occurred, which resulted from the completion of the Carpathian Trail and restoring Ustrzyki's basic economic function as a transit traffic service center. A side effect of this revival was a change in the town's spatial layout: a new route of the main road was marked out, and a new frontage was created in the Market Square. The social and economic effects of the abolition of serfdom in Galicia in 1846 are also highlighted. On the basis of the tax records known as the Franciscan Metrics it was possible to reconstruct the spatial arrangement of land ownership, which was presented in cartographic and statistical material.

The following documents are attached to the Chapter:

Tax statements of the town and village of Ustrzyki Dolne from 1820.

Franciscan Metrics of 1820 for the town and village of Ustrzyki Dolne

Chapter V

The history of Ustrzyki in the years 1820–1852 in the light of the materials connected with the foundation of the land cadastre.

In the middle of the 19th century, a major geodetic operation was carried out throughout Galicia to establish a land cadastre. Specialized teams of geometers then carried out precise measurements of the land, determining boundaries, categories of use and ownership status. This work resulted in very accurate documentation for tax and geodetic purposes. In time, land registers for every farm in Galicia were created on this basis. In the case of Ustrzyki Dolne, measurements were carried out in 1852. Some of the documents drawn up at that time have survived. Based on this documentation, a complete geodetic reconstruction of the town from 1852 was made. The cartographic materials were entered into the GIS system, in which each plot was assigned basic ownership data, acreage and a manner of land use.

The following documents are attached to the Chapter on the CD:

List of building parcels in Ustrzyki Dolne in 1852.

List of land parcels in Ustrzyki Dolne in 1852.

List of owners of building and land parcels in Ustrzyki Dolne in 1852.

Large format maps.

Chapter VI

History of Ustrzyki Dolne in the years 1852–1881

The sixth Chapter of the study covers another part of the history of Ustrzyki Dolne. Initially, it was a period of slow development of the village, but after 1872 it accelerated rapidly. At that time the railroad line Przemyśl – Medzilaborce was established. It enabled local goods to be exported to external markets, which resulted in the establishment of many plants related to the wood and oil industry in Ustrzyki itself and in the nearby area.

The geodetic materials for the period in question which have survived, allow for a complete reconstruction of the landscape transformation process in the town. This was documented on large format maps and shapefiles on the CD.

The Chapter also addresses the town's administration, the history of education, and the problem of natural disasters.

Chapter VII

The structure of land use in farms in Ustrzyki Dolne in the 18th and 19th century and basic data on building owners.

The purpose of this part of the work was to reconstruct the history of each entity i.e. household or farm, within the town from the time of its establishment until 1881. To achieve this goal, it was necessary to recreate the building numbering system in various historical periods and to collect tax data for each economic entity.

Such data have been collected for most of the households, which allows for the reconstruction of the history of Ustrzyki Dolne in a microscale. This applies not only to properties or homesteads, but also to elements of the natural environment such as forests, rivers or individual sectors of agricultural land. For example, changes in the Strwiąż riverbed from 1852 to the present day were reconstructed.

Chapter VIII

Ustrzykian proper names

An important element in the research on the history of each town is to recreate the old names. For modern people this field is an element of folklore, but for the old inhabitants it was much more important, because it gave the sense of direction and was a substitute for today's geodesy.

In past centuries, toponyms were a precise tool for determining location, topography, and sometimes even the quality of agricultural land. Since the exact maps in the scale 1:2880 for the area in question date only from 1852, all previous information about objects in the Ustrzyki area are records without locations and only the knowledge of the nomenclature allows them to be more or less accurately assigned to specific places.

For a complete study of the issue, a dictionary of toponyms and hydronyms and a naming map with their locations were prepared.

Personal names of local residents were a separate issue to be developed. The specificity of old Ustrzyki was the common repetition of surnames, which resulted in the existence of a complicated system of nicknames referring to homesteads, families, but also to individuals. This issue was developed in the form of a dictionary of personal names.

Chapter IX

Crafts and Trade in Ustrzyki Dolne

The primary function that distinguishes urban settlements is that residents perform activities not directly related to food production. Practically until the end of the 19th century, these were crafts, trade and a relatively narrow range of services.

In Ustrzyki Dolne, the primary factor that initiated the process of urbanization of the valley was a significant increase in traffic on the Carpathian Trail associated with the economic revival following the end of the Northern War. The increase in transport must have been so great that it was decided to create a planned traffic service and hence the decision of the owner of Ustrzyki Jan Ustrzycki on the incorporation of the town.

In the first place, a dozen or so inns were built here, offering accommodation and meals for both travelers and draught animals. In the vicinity of the inns, craftsmen's workshops were established, offering the possibility of repairing the means of transport or shoeing horses. Carpenters and blacksmiths worked in them. The second specialty of the craftsmen from Ustrzyki Dolne was making shoes. Shoemakers, of whom there were a dozen or so, supplied the entire micro-region with shoes.

The Chapter is accompanied by the list of names of traders and craftsmen of all specialties that have been identified.

Kapitola I

Náčrt dejín Ustrzyk Dolnych do roku 1720

V prvej kapitole publikácie „Ustrzyki Dolne. Sociálno-hospodárske dejiny” sa hovorí o najstarších dejinách obce, roky 1502–1720. V texte je predstavený mechanizmus osídľovania obce podľa valašského práva a problémy potomkov kniežat, osadníkov z rodu Ustrzyckich erbu „Przestrzał”.

Ďalšia časť publikácie poukazuje na problém ničivého vplyvu národných a sociálnych konfliktov, a tatárskych vpádov na rozvoj tejto obce. Je tu spomenutá aj otázka nadobudnutia dedičných práv na kráľovský majetok Ustrzyk rodinou Ustrzyckich, ako aj fungovania systému poddaných v tejto obci.

K základnému textu je pripojený aj obsah dokumentov dôležitých z pohľadu histórie Ustrzyk Dolnych v spomínanom období:

Obnovenie privilégia týkajúceho sa šoltýstva v obci Berehy, inak Brzegi, z roku 1502 kráľom Zygmuntom v roku 1509.

Obnovenie privilégia kráľa Zygmunta I. na usadlosť v obci Brzegi (neskoršie Ustrzyki D.) z roku 1509 kráľom Zygmuntom Augustom.

Lustrácia Ustrzyk kráľovskými komisármi v roku 1565.

Súpis obce Ustrzyki Dolne a Jasień z roku 1666.

Kapitola II

Ustrzyki Dolne v rokoch 1721–1772

V druhej kapitole publikácie bola zrekonštruovaná história vzniku mesta Ustrzyki Dolne na základe veľmi skromného východiskového materiálu. Text predstavuje pôvodné urbanistické usporiadanie a úlohu Jana Ustrzyckiego, ktorý inicioval proces vytvárania mestského centra ako centra služieb tranzitnej dopravy na karpatskom chodníku. Potom je ukázaný komplikovaný osud novovytvoreného mesta po smrti Jana Ustrzyckiego a za vlády grófa Józefa Ossolińskiego. Spomína sa tu aj o ťažkých časoch pre obyvateľov, konkrétne o období Bárskej konfederácie.

Hovorí sa o procese vytvárania multikultúrnej komunity zloženej z Rusínov, Židov a Poliakov, ktorí tu žili niekoľko storočí v mieri.

K obsahu druhej kapitoly je pripojený tento zdrojový materiál:

Register obilnín podľa závodov alias Jarný výsev a 1756 Bohatvstvo mestečka Ustrzyk Cum Altinentus do W.Ich.Mc. PP: Dzieduszyckich patriaci rozdaného; Spísaný 14. apríla A 1756 v Ustrzykach.

Obilniny, ktoré W. Imc Pan Zalewski Stolnik Owrucki admentem inventarizácie neodovzdal na výsev: Ktoré z Folwarkow Dobr Pogorskich Liskich sú vydané dvornou mierkou.

Súpis mesta a dediny Ustrzyki z roku 1758.

Súpis kaštieľa, mesta a dediny Ustrzyki v roku 1772.

Kapitola III

Dejiny Ustrzyk vo svetle materiálov obsiahnutých v Jozefínskom katastri, lustráciách a daňových súpisoch z konca 18. storočia.

Tretia časť publikácie popisuje situáciu obyvateľov Ustrzyk Dolnych v prvej fáze rakúskej nadvlády v Haliči. Boli to veľmi ťažké roky, keď sa časť mesta vyľudňovala a na druhej strane veľká skupina obyvateľstva musela zanechať svoje remeslá a prejsť na poľnohospodárske práce.

Kapitola ukazuje úlohu následných zemepánov v dejinách Ustrzyk: grófa Maxymilia Ossolińskiego, grófky Katarzyny Jabłonowskiej, rodenej Ossolińskiej. Spomína sa aj o vnútornej štruktúre pozemkového vlastníctva, ako aj o dostupných štatistických a daňových materiáloch.

K tejto kapitole sú pripojené tieto dokumenty:

Lustrácia prenajatého majetku, teda prírastky do zásob Wo Klickiego i a[nn]o 1772 spísané

Súpis mestečka a dediny Ustrzyki Dolne z roku 1773.

Súhrnné údaje o využívaní pôdy v Ustrzykach Dolnych v roku 1786.
Súpis mestečka a dediny Ustrzyki Dolne z roku 1789.

Kapitola IV

Dejiny Ustrzyk vo svetle materiálov obsiahnutých v tereziánskom katastri a daňových súpisoch zo začiatku 19. storočia.

Štvrtá kapitola publikácie popisuje históriu mesta v druhej fáze rakúskej nadvlády v Haliči. Mesto vtedy vlastnil Tomasz Piasecki a neskôr sa stalo majetkom Wincentego Laskowskiego. V tom čase sa vytvoril prvý rozvojový impulz, ktorý bol výsledkom dokončenia výstavby karpatského traktu a obnovenia základnej hospodárskej funkcie Ustrzyk ako strediska služieb tranzitnej dopravy. Vedľajším efektom tohto oživenia bola zmena priestorového usporiadania mesta: bola vytýčená nová trasa hlavnej cesty, na námestí bolo vytvorené nové priečelie. Spomínajú sa aj spoločenské a hospodárske účinky zrušenia poddanstva v Haliči v roku 1846. Na základe daňovej dokumentácie známej ako Tereziánsky kataster bolo možné zrekonštruovať priestorové usporiadanie pozemkového vlastníctva, ktoré bolo prezentované v kartografických a štatistických materiáloch.

K tejto kapitole sú pripojené tieto dokumenty:

Súpis mesta a dediny Ustrzyki Dolne z roku 1820.

Tereziánsky kataster z roku 1820 pre mesto a obec Ustrzyki Dolne.

Kapitola V

Dejiny Ustrzyk v rokoch 1820–1852 vo svetle materiálov súvisiacich so založením pozemkového katastra.

V polovici 19. storočia sa v celej Haliči uskutočnila veľká geodetická operácia súvisiaca so založením pozemkového katastra. Špecializované tímy zememeračov vtedy vykonali presné merania pôdy a určili ich hranice, kategórie použitia a stav vlastníctva. Výsledkom týchto prác bolo vytvorenie veľmi podrobnej dokumentácie určenej pre daňové a geodetické účely. Postupom času sa na tomto základe vytvorili pozemkové knihy pre každé hospodárstvo v Haliči. V prípade Ustrzyk Dolnych boli merania vykonané v roku 1852. Niektoré z týchto dokumentov sa zachovali dodnes. Na základe tejto dokumentácie bola vykonaná úplná geodetická rekonštrukcia mesta v roku 1852. Kartografické materiály boli vložené do systému GIS, v ktorom boli každému pozemku pridelené základné údaje o vlastníctve, výmere a využití pôdy.

Nasledujúce dokumenty vo forme CD predstavujú prílohu k tejto kapitole:

Zoznam stavebných pozemkov v Ustrzykach Dolnych v roku 1852

Zoznam pozemkov v Ustrzykach Dolnych v roku 1852

Zoznam vlastníkov stavebných a pozemkových parciel v Ustrzykach Dolnych v roku 1852

Veľkoformátové mapy

Kapitola VI

Dejiny Ustrzyk Dolnych v rokoch 1852–1881

V šiestej časti publikácie sa spomína o ďalšej časti histórie Ustrzyk Dolnych. Spočiatku to bolo pomalé obdobie rozvoja mesta, ktoré sa však po roku 1872 dynamicky zrýchlilo. V tom čase bola postavená železničná trať Przemyśl – Medzilaborce. Umožnila vývoz regionálneho tovaru na vonkajšie trhy, čo viedlo k vytvoreniu mnohých závodov súvisiacich s drevárskym a ropným priemyslom v samotných Ustrzykach, ako aj v blízkom okolí.

Zo spomínaného obdobia sa zachovali zememeračské materiály, ktoré umožňujú úplnú rekonštrukciu procesu transformácie krajinnej scenérie v meste. Bola zdokumentovaná na veľkoformátových mapách a súboroch shapefile na CD.

Kapitola sa venuje aj otázkam súvisiacim so správou mesta, históriou školstva a problémom živelných pohrôm.

Kapitola VII

Štruktúra využívania pôdy na hospodárstvach v Ustrzykach Dolnych v 18. a 19. storočí a základné údaje o vlastníkoch budov

Cieľom tejto časti práce bolo zrekonštruovať históriu každého subjektu, t. j. domácnosti alebo roľníckeho hospodárstva v meste od jeho založenia do roku 1881. Na dosiahnutie tohto cieľa bolo nevyhnutné znovu vytvoriť systém číslovania budov v rôznych historických obdobiach a zhromažďovať daňové údaje pre každý ekonomický subjekt.

Takéto údaje boli zhromaždené za väčšinu domácností, čo nám umožňuje zrekonštruovať históriu Ustrzyk Dolnych v mikroskopickej mierke. To platí nielen pre nehnuteľnosti alebo záhrady, ale aj pre prvky prírodného prostredia, ako sú lesy, rieky alebo jednotlivé sektory poľnohospodárskej pôdy. Napríklad bolo upravené koryto rieky Strwiąż od roku 1852 do súčasnosti.

Kapitola VIII

Ustrzyckie vlastné mená

Dôležitým prvkom vo výskume histórie každého mesta je obnovenie vtedajšieho názvoslovía. Pre súčasníkov je táto oblasť prvkom folklóru, ale pre vtedajších obyvateľov však boli oveľa dôležitejšie, pretože umožňovali orientáciu v teréne a boli náhradou dnešnej geodézie.

V minulých storočiach boli toponymá presným nástrojom na určovanie polohy, topografie a niekedy dokonca aj kvality poľnohospodárskej pôdy. Keďže presné mapy v mierke 1:2880 pre dané územie pochádzajú až z roku 1852, všetky predchádzajúce informácie o objektoch v oblasti Ustrzyk sú záznamy bez lokalizácie a iba znalosť názvoslovía umožňuje ich viac-menej presné priradenie ku konkrétnym miestam.

Pre úplné spracovanie tejto témy bol vyhotovený slovník toponým a hydroným, ako aj mapa názvoslovía s ich lokalizáciou.

Samostatným problémom na vyriešenie boli osobné názvy miestnych obyvateľov. Špecifikom dávnych Ustrzyk bolo spoločné opakovanie priezvisk, čo vyústilo do existencie komplikovaného systému prezývok týkajúcich sa fariem, rodín, ale aj jednotlivcov. Táto problematika bola spracovaná vo forme slovníka osobných názvov.

Kapitola IX

Remeslo a obchod v Ustrzykach Dolnych

Hlavnou funkciou, ktorá odlišuje osady s charakterom mestského sídla, je to, že obyvatelia vykonávajú činnosti, ktoré priamo nesúvisia s výrobou potravín. Prakticky do konca 19. storočia to boli remeslá, obchod a pomerne úzky rozsah služieb.

V Ustrzykach Dolnych bol hlavným faktorom, ktorý inicioval proces urbanizácie doliny, výrazný nárast dopravy na karpatskej trase v súvislosti s hospodárskym rozmachom po skončení severnej vojny. Nárast dopravy musel byť taký veľký, že sa rozhodlo o plánovanej prevádzke týchto prepráv, na základe čoho zemepán Ustrzyk Jan Ustrzycki prijal rozhodnutie lokalizovať mesto.

Na začiatku tu bolo postavených asi tucet hostincov, ktoré ponúkali ubytovanie a stravu pre cestujúcich aj pre ťažné zvieratá. V blízkosti hostincov boli založené remeselnícke dielne, ktoré ponúkali možnosť opravy vtedajších dopravných prostriedkov alebo podkúvanie koní. Pracovali v nich kolári a kováči. Druhou špecializáciou ustrzyckich remeselníkov bola výroba obuvi. Asi tucet obuvníkov zásoboval topánkami celý mikroregión.

Kapitola je doplnená zoznamami mien obchodníkov a remeselníkov všetkých špecialít, ktoré sa podarilo identifikovať.

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Literatura

Affek A., *Dynamika krajobrazu. Uwarunkowania i prawidłowości na przykładzie dorzecza Wiaru w Karpatach (XVIII i XXI wiek)*, Warszawa 2016.

Alth A., *Pomiary wysokości dokonane przy budowie kolei galicyjskich i ich znaczenie dla fizyografii kraju. Osobne odbicie z Komisji fizyogr. za rok 1872*, Kraków 1873.

Augustyn M., *Materiały do analizy antropogenicznych i ekonomicznych przemian we wsi Cisowiec w latach 1786–1900*, Ustrzyki Dolne 2015.

Augustyn M., *Materiały do analizy antropogenicznych i ekonomicznych przemian we wsi Kielczawa w latach 1772–1900*, Ustrzyki Dolne 2017.

Augustyn M., *Materiały do analizy antropogenicznych i ekonomicznych przemian we wsi Końskie w latach 1746–1900*, Ustrzyki Dolne 2016.

Augustyn M., *Materiały do analizy antropogenicznych i ekonomicznych przemian we wsi Rakowa w latach 1773–1900*, Ustrzyki Dolne 2019.

Augustyn M., *Materiały do analizy antropogenicznych i ekonomicznych przemian we wsi Ustrzyki Górne w latach 1772–1900*, Ustrzyki Dolne 2010.

Augustyn M., *Materiały do analizy antropogenicznych i ekonomicznych przemian we wsi Wołosate w latach 1788–1880*, Ustrzyki Dolne 2009.

Augustyn M., *Możliwości wykorzystania Metryki Józefińskiej dla rekonstrukcji układu przestrzennego i stosunków społecznych w Galicji na przykładzie miasteczka Jaćmierz (powiat Sanok)*, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, Sanok 2013, r. 38, s. 23–47.

Augustyn M., *Pierwotny zasięg rynku w Ustrzykach Dolnych*, „Bieszczad”, Ustrzyki Dolne 2018, nr 23, s. 217–236.

Augustyn M., *Skomplikowane dzieje ustrzyckiego młyna wodnego*, „Bieszczad”, Ustrzyki Dolne 2019–2020, nr 24, s. 29–53.

Balcer O., *Regestr złoczyńców grodu sanockiego, 1554–1638*, Lwów 1891

Барвінський Б., Конашевичі в Перемиській землі в XV і XVI ст., „Записки Наукового товариства імені Шевченка”, Львів 1930, т. 50, ч. II.

Borzęcki A., *Stanisław Piłat (1802–1866) – człowiek pióra, wychowawca młodzieży*, „Nestor”, Krasnystaw 2016, nr 37.

Budzyński Z., *Ludność pogranicza polsko-ruskiego w drugiej połowie XVIII wieku*, Przemyśl – Rzeszów 1993, t. II.

Bukowski W., Dybaś B., Noga Z., *Galicja na józefińskiej mapie topograficznej 1779–1783*, Kraków 2014, t. 5.

Czajkowski J., *Dzieje osadnictwa historycznego na Podkarpaciu i jego odzwierciedlenie w grupach etnicznych*, [w:] „Łemkowie w historii i kulturze Karpat”, Rzeszów 1992, cz. 1.

Dąbrowski J. S., *Sumariusz Metryki Koronnej Księga MK 189 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, Warszawa 2018.

A. Falniowska-Grabowska, F. Leśniak, *Struktura własności ziemskiej i użytkowania gruntów w cyrkulach rzeszowskim, sanockim, tarnowskim w świetle katastru józefińskiego (1785–1787)*, Toruń 2009.

Fastnacht A., *Słownik historyczno-geograficzny ziemi sanockiej w średniowieczu*, Kraków 2002, cz. III.

- Felczak W., *Historia Węgier*, Wrocław 1983.
- Górak A., Latawiec K., *Kancelaria organów władzy w Galicji*, Lublin 2012.
- Gliwa A., *Kraina upartych niepogód*, Przemyśl 2013.
- Hołowkiewicz E., *Flora i przemysł drzewny w Galicji*, Lwów 1877.
- Hołyński T., *Intercyzy i zapisy dożywocia źródłem do genealogii szlachty sanockiej w drugiej połowie XVIII wieku*, „Bieszczad”, Ustrzyki Dolne, nr 19, s. 180–221.
- Hołyński T., *Właściciele i dzierżawcy dóbr ziemskich w cyrkule sanockim w 1804 r. Wyjątek z topograficzno-statystycznych materiałów Antona Baldacciego w Wiedniu*, „Res Historica”, Lublin 2014, nr 37, s. 179–198.
- Horn M., *Skutki ekonomiczne najazdów tatarskich z lat 1605–1633 na Ruś Czerwoną*, Wrocław 1964.
- Horn M., *Walka chłopów czerwonoruskich z wyzyskiem feudalnym w latach 1600–1648. Chłopi dóbr koronnych w walce przeciw zwiększaniu robocizn i danin (supliki i zaburzenia wiejskie)*, „Zeszyty Naukowe WSP w Opolu”, Opole 1976.
- Jawor G., *Osadnictwo historyczne (od XIV do początków XVII w.)*, [w:] *Bojkowszczyzna Zachodnia – wczoraj, dziś i jutro*, Warszawa 2016, t. 1, s. 375–408.
- Kaczkowski Z., *Edmund Chojnacki*, [w:] *Dzieła wszystkie Zygmunta Kaczkowskiego*, Warszawa 1874, t. 3.
- Kolberg O., *Dzieła wszystkie*, Wrocław 1972, cz. II, t. 50 (*Sanockie-Krośnieńskie*).
- Kończakowski J., *Wiadomości dotyczące się przemysłu i sztuki w dawnej Polsce*, Kraków 1888.
- Kovács I., *Honwedzi, emisariusze, legioniści. Słownik biograficzny polskich uczestników Wiosny Ludów na Węgrzech 1848–1849*, Kraków 2016.
- Łaszczyńska O., *Ród Herburtów w wiekach średnich*, Poznań 1948.
- Lewicki K., *O 5-tym pułku ułanów imienia Zamoyskich w powstaniu listopadowym*, Warszawa 1937.
- Motylewicz J., *Miasta ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII w.*, Przemyśl – Rzeszów 1983.
- Nabielak L., *Jan Klemens Branicki: ustęp z dziejów Polski XVIII wieku*, Lwów 1866.
- Parczewski M., Pelisiak A., Szczepanek K., *Bieszczady Zachodnie w pradziejach i średniowieczu w świetle danych archeologicznych oraz palinologicznych*, [w:] *Bojkowszczyzna Zachodnia – wczoraj, dziś i jutro*, Warszawa 2016, t. 1, s. 329–374.
- Pruski W., *Hodowla zwierząt gospodarskich w Galicji w latach 1772–1918*, Wrocław 1975, t. II.
- Петров А., *Война Россіи съ Турціей и польскими конфеджратами съ 1769–1774 годъ*, Санктпетербургъ 1874.
- Пірко В. О., *Галицьке село наприкінці XVI-в першій половині XVIII ст. (історико-економічний нарис за матеріалами Перемишльської землі)*, Донецьк 2006.
- Pol W., *Poezyje Wincentego Pola*, Wiedeń 1857, t. I.
- Półciwarteck J., *Materiały źródłowe do dziejów Rzeszowskiego w archiwach i bibliotekach Lwowa od XIV do połowy XIX wieku*, „Prace Humanistyczne”, Rzeszów 1975, r. VII, seria I, nr 7.
- Prochaska A., *Samorząd województwa ruskiego w walce z opryszkami*, Kraków 1907.
- Przyboś K., *Urzędnicy województwa ruskiego*, Wrocław 1987.
- Sarna W., *Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym*, Przemyśl 1898.
- Шуст Р., *Львів нумізматичний: історичні нариси [продовження]*, „Львівські нумізматичні

записки”, Львів 2005, № 2., с. 30–39.

Sefer yizkor; mukdash le-yehudei ha-ayarat she-nispu ba-shoa be-shanim 1939–44, Linsk, Istrik, Beligrod, Litovisk voha-sevivah, Tel Aviv 1965.

Schmedes von C., *Geographisch-statistische uebersicht Galiziens und der Bukowina*, Lemberg 1869.

Szymborski G., *Wykorzystanie i kontrola wojska jako przedmiot gry politycznej i obrad sejmu konwojacyjnego w dobie bezkrólewia 1764 roku*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica”, Łódź 2017, nr 98, s. 55–69.

Tobiasz M., *Jak budowano trakt podkarpacki w 1818–1823 r.*, „Wierchy” 1961, r. 30.

Tomera A., *Bandrów Narodowy*, „Bieszczad”, Ustrzyki Dolne 2000, nr 7, s. 132–142.

Trzyna E., *Ziemia Sanocka i struktura jej własności feudalnej od połowy XVI do drugiej połowy XVII w.*, „Rocznik Województwa Rzeszowskiego”, Rzeszów 1978, t. IX, s. 146–184.

Wierzbicki L., *Rozwój sieci kolei żelaznych w Galicyi od roku 1847 włącznie do roku 1890*, „Czasopismo Techniczne”, Lwów 25.11.1907, r. XXV, nr 22.

Wodzicki hr. S., *Wspomnienia z przeszłości: od roku 1768 do roku 1840*, Kraków 1873.

J. Wolski, *Przekształcenia krajobrazu wiejskiego Bieszczadów Wysokich w ciągu ostatnich 150 lat*, „Prace Geograficzne”, Warszawa 2007, nr 214.

Wolski K., *Kasztelan Antoni Mokroski (1716–1776)*, „Rzeszowska Teka Konserwatorska”, Rzeszów 2000, t. II.

Źródła wydane drukiem lub opublikowane w internecie

Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacyi śp. Alexandra hr. Stadnickiego, Lwów 1868, t. I i następne.

Andrzej Tarło określa powinności mieszczan względem dziedziców, i dziedziców obowiązki względem mieszczan, „Dodatek Tygodniowy” do „Gazety Lwowskiej”, Lwów 1858, s. 166, 170, 174, 178.

Arłamowski K., W. Kaput, *Lustracja Województwa Ruskiego 1661–1665*, Wrocław 1970, cz. I.

Balcer O., *Regestr złoczyńców grodu sanockiego 1554–1638*, Lwów 1891

A. Boniecki, *Herbarz polski*, Warszawa 1902, cz. I, t. V.

Budzyński Z., Przyboś K., *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1651 r.*, Rzeszów 1997, t. I, cz. 2.

Budzyński Z., Przyboś K., *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1658 r.*, Rzeszów 2000, t. I, cz. 3.

Budzyński Z., Przyboś K., *Polska Południowo-Wschodnia w epoce nowożytnej. Rejestr pogłównego ziemi przemyskiej z 1674 r.*, Rzeszów 2000, t. I, cz. 4.

Chłapowski K., Żytkowicz H., *Lustracje województw ruskiego, podolskiego i bełskiego. 1564–1565*, Warszawa 2001, cz. II.

Drohojowski hr. J., *Kronika Drohojowskich*, Kraków 1904.

Грушевський М., *Описи королівщин в руських землях*, [w:] *Жерела до історії України-Руси*, У Львові 1897, t. II.

Грушевський М., *Описи Перемишльського староства 1494–7 р.*, „Записки Наукового Товариства імені Шевченка”, У Львові 1897, t. XIX.

Jabłonowski A., *Źródła dziejowe*, Warszawa 1902, t. XVIII, cz. I,

Kolberg O., *Dzieła wszystkie*, Wrocław 1973, t. 51.

Kronika szkolna z lat 1905–1929, [w:] *Księga pamiątkowa Liceum Ogólnokształcącego w Ustrzykach Dolnych. 2001–2011*, Ustrzyki Dolne 2011.

Matricularum Regni Poloniae Summaria, Varsowiae MCMXV, pars. IV, vol. III.

Niesiecki K., *Herbarz polski*, Lipsk 1842, t. IX.

Orts-repertorium des Königreiches Galizien und Lodomerien mit dem Grassherzogthume Krakau. Auf Grundlage der Volkszählung vom Jahre 1869 bearbeitet von der k. k. statistischen Central-Commission, Wien 1874.

Poczet szlachty galicyjskiej i bukowńskiej, Lwów 1857.

Polski Słownik Biograficzny, Wrocław 1979, t. 24.

Schematismus der Königreiche Galizien und Lodomerien Für das Jahr 1831, Lemberg 1831 i następne.

Schematismus Universi Venerabilis Dioecesis Graeco Catholicae Premisliensis pro anno domini MDCCCXLVI, Premisliae 1846 i następne.

Schematismus Universi Venerabilis Cleri saecularis et regularis Dioecesis rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1839, Premisliae 1839 i następne.

Semkowicz W., *Wywody szlacheństwa w Polsce XVI–XVII w.*, „Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie”, Lwów 1913, t. II.

Skorowidz dóbr tabularnych w Galicyi z Wielkiem Ks. Krakowskiem, Lwów 1890.

Skorowidz wszystkich miejscowości położonych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi, Lwów 1855.

Skorowidz wszystkich miejscowości położonych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, Lwów 1868.

Special-Orts-Repertorien der im Oesterreichischen Reichsrathe, Galizien, Wien 1886, t. XII.

Special-Orts-Repertorium von Galizien, Wien 1893.

Stadnicki hr. A., *O wsiach tzw. wołoskich na północnym stoku Karpat*, Lwów 1848.

Szematyzm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na rok 1873, Lwów 1873 i następne.

Шематисмъ всеро клира грецко-католического епархій соединенныхъ Перемыскоу, Самборскоу и Сяноцкоу на рокъ вотъ рожд. Хр. 1905, Въ Перемишли 1905.

Zbiór Dokumentów Małopolskich, wyd. Stanisław Kuraś, Wrocław 1969, cz. IV.

Prasa

Alegata XII. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wniosku posła Skrzyńskiego o utworzenie biura górniczego przy Wydziale krajowym, s. XIV.

„Centralblatt für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt der Oesterreichisch-Ungarischen Monarchie“, Wien 10.09.1870, nr 72.

„Centralblatt für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt in Oesterreich“, Wien 9.04.1873, nr 60.

„Czas“, Kraków 7 VI 1852, nr 128.

„Czas“, Kraków 9.07.1853, nr 154.

„Der Practische Landwirth“, Wien 21.11.1872, nr 15.

- „Dodatek Tygodniowy” do „Gazety Lwowskiej”, 14.03.1868, nr 11.
„Dziennik Urzędowy do Gazety Lwowskiej”, Lwów 25.11.1859, nr 269.
„Dziennik Urzędowy do Gazety Lwowskiej”, Lwów 4.06.1862, nr 128.
„Dziennik Polski”, Lwów 23.04.1882, nr 93.
„Gazeta Lwowska”, 7.07.1830, nr 77.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 10.11.1851, nr 259.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 12.10.1861, nr 238.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 9.04.1864, nr 56.
„Gazeta Lwowska”, 28.10.1868, nr 248.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 20.12.1880, nr 292.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 21.04.1882, nr 91.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 14.06.1882, nr 134.
„Gazeta Lwowska”, Lwów 7.06.1882, nr 152.
„Gazeta Narodowa” (wydanie wieczorne), Lwów 14.11.1870, nr 289.
„Gazeta Narodowa”, Lwów 12.09.1872, nr 250.
„Gazeta Narodowa”, Lwów 21.05.1874, nr 115.
„Gazeta Narodowa”, Lwów 19.07.1874, nr 163.
„Gazeta Sanocka”, Sanok 20.12.1896, nr 90.
„Gerichtshalle“, Wien 4.06.1863.
„Kurjer Lwowski”, Lwów 30.09.1887, nr 6.
„Przegląd Lekarski”, Kraków 1871, r. X.
„Wiener Zeitung“, Wien 2.03.1865, nr 50.
„Wiener Zeitung“, Wien 11.09.1872, nr 208.

Źródła niedrukowane

Archiwum Ossolińskich 1755–1758. XVIII w., Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, фонд 5, Rękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, o. z. 3982/III.

Archiwum Ossolińskich. 1767–1771. XVIII w., Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, фонд 5, Rękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, o. z. 3985.

Archiwum Ossolińskich 1772–1774. XVIII w., Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, фонд 5, Rękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, o. z. 3986/III.

Archiwum Ossolińskich. Papiery różne. XVIII w., Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, Відділ рукописів, фонд 5, Rękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, o. z. 3989/III.

Archiwum rodzin klucza czudeckiego, Archiwum Państwowe w Rzeszowie, zespół 721, sygn. 1.

Akta dotyczące gospodarki leśnej (Dobromil, Niepołomice), Львівська національна наукова бібліотека

України імені В. Стефаника НАН України, фонд 144, Teki Antoniego Schneidra, cz. VI, nr 8, s. 67–70.

Brandys J., *Notatki z lat ubiegłych*, maszynopis przechowywany w zbiorach rodzinnych Izabeli Morbitzer i Barbary M. Jędrzejczyk.

C. K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 146, оп. 88, спр. 30, о.з. 518.

Fasja z 1773 r., C. K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 146, оп. 16, спр. 1394

Fasja z 1789 r., C. K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 146, оп. 18, спр. 3441.

Fasja podatkowa z 1820 r., C. K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 146, оп. 18, спр. 3126, 3127.

C. K. Starostwo Leskie, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 390, sygn. 19.

Dokumenty rodziny Szczepańskich, zbiory rodzinne Wacława Szczepańskiego

Grundriss-Skitze sämtlicher Staats-Strassen in Galizien und der Bukowina, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, фонд 5, оп. I, о.з. 4602/II

Inwentarze dóbr liskich w dzierżawy puszczonech, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 158 Archiwum Zamku Leskiego, sygn. 12, k. 4–10.

Inwentarze wsiow Bobrki y Zabrodzia, tudzież Ustrzyk y Jasienia przez w. Klickiego, skarbnika trockiego na groncie in anno 1772 wyprowadzone, rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 2797/II.

Inwentarz parafii greckokatolickiej w Ustrzykach D., Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 146, Namiestnictwo galicyjskie, оп. 20, связка 144, ед. хр 1801.

Книга запису майнових документів жителів м. Устриків Долішніх, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 166, Tabula Krajowa, оп. I, спр. 2236.

Колекція документів про шляхетські маєтки на території Руського, Волинського, Подільського та інших воєводств, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 134, оп. 2, спр. 836, 838.

Kolekcja fotografii K. Blaima¹.

Kopie ksiąg metrykalnych parafii Ustrzyki Dolne z filiami Jasień, Strwiążyk, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 142, sygn. 7930.

Krajowy Komitet we Lwowie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 165, оп. 3, спр. 3316.

Księgi wieczyste majątków tabularnych, Archiwum Sądu Rejonowego w Sanoku, lwh 6, 128, 148, 150, 347.

Lustracja dóbr w dzierżawach będących czyli addytament do inwentarzow W^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych, rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. 12724/III.

Lustracja ziemi lwowskiej 1570 r., Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, фонд 5 (rękopisy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich), sygn. 2409.

Łuszczynski B. H., *Silva Heraldica, rodowody i inny materiał do rodopistwa z akt grodzkich i ziemskich*

¹ Karol Blaim – emerytowany radca dyrekcji policji (zm. w 1897 r.), wykonał kilka fotografii Ustrzyk Dolnych z opisami na odwrocie. Obecnie zbiór uległ rozproszeniu i pojedyncze zdjęcia oferowane są na portalach internetowych.

b. województwa krakowskiego i innych archiwów akt dawnej Rzeczypospolitej Polskiej, Biblioteka Narodowa, rkps IV 6583 [lit. P].

Mapy i opisy dróg w Galicji. 1807–1827, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, фонд 144, Teki A. Schneidera, cz. VI – *Materiały do statystyki Galicji*, o.з. 18.

Materiały dot. budowy kolei galicyjskich: linii Lwów–Brody 1864–1865; Kolei Galicyjsko-Węgierskiej Przemyśl–Łupków 1868–1883, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, фонд 59, оп. 478, т. XI.

Materiały dotyczące realizacji uwłaszczenia oraz zniesienia pańszczyzny, Центральний державний історичний архів України у Львові, фонд 168, Komisja Ministerialna dla Spraw Indemnizacyjnych we Lwowie, оп. I, од. зб. nr 3786, свз. nr 49.

Materiały dotyczące zabytków archeologicznych w Galicji. Lit. D-G, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, фонд 144, Teki A. Schneidera, cz. V, sygn. 6.

Metryka Franciszkańska, Центральний державний історичний архів України у Львові, фонд 20, оп. XV, од. зб. nr 67.

Metryka Józefińska, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 19, оп. XV, од. зб. nr 96.

Metryka Koronna, Archiwum Głównie Akt Dawnych, ks. 23 i następne.

MK Sigiliata, Archiwum Głównie Akt Dawnych, sygn. 20

Papiery rodzinno-majątkowe Jana Laskowskiego. 1751–1845, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, фонд 141, Zbiór Aleksandra Czołowskiego, оп. II, o. з. 373.

Protokół parcelowy gminy Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 147 Urząd Katastralny w Ustrzykach Dolnych, sygn. 47

Rejestr przedsiębiorstw przemysłowo-szynkarskich z okresu 1860–1925, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 216, sygn. 38.

Sanok cyrkuł. Wykazy ludności i bydła z lat 1777–1824 oraz liwerunku z 1809, Archiwum Państwowe w Krakowie, zespół Teki A. Schneidera, sygn. 1839.

Sąd Grodzki Przemyśl, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, фонд 13, оп. I, спр. 874.

Urząd Metrykalny Izraelicki w Lesku, Archiwum Państwowe w Sanoku, zespół 448, sygn. 2 i 3

Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Krakowie, zespół Teki A. Schneidera, sygn. 1663.

Wizytacje dekanatu starosolskiego 1744, 1761, zespół Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu, sygn. 53.

Wypisy z ksiąg Tabuli Krajowej we Lwowie dotyczące różnych majątków ziemskich. Lit. U, W. 1780–1880, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, фонд 141, Zbiór Aleksandra Czołowskiego, оп. III, o. з. 608.

Zbiór materiałów dotyczących heraldyki i sfragistyki miast galicyjskich. Lit. T-U, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника НАН України, фонд 144, оп. VI, o.з. 18.

Mapy

II Wojskowe Zdjęcie Galicji, Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchivs, Kartensammlung, Die Franziszeische Landesaufnahme, Galizien, BIXa387.

Administrativ Karte von den Königreichen Galizien und Lodomerien mit dem Grosseherzogthume Krakau und den Herzogthümern Auschwitz, Zator und Bukowina, Carl Kummerer Ritter von Kummersberg, Viena 1880.

Генеральный Штаб Красной Армии, 1942, М-34-93-Б

Koenigreich Galizien und Lodomerien herausgegeben im Jahre 1790 von Liesganig. Nach den vorzüglichsten neuer hülfsquellen vermehrt und verbessert von dem K. K. Oest. Generalquartiermeisterstabe im Jahre 1824.

Mapa katastralna gminy Berehy Dolne, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 126, sygn. 22.

Mapa katastralna gminy Jasień, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 126, sygn. 632

Mapa katastralna gminy Strwiążek, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 126, sygn. 1617M.

Mapa katastralna gminy Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Przemyślu, zespół 126, sygn. 1724M.

Mapa katastralna gminy Ustrzyki Dolne, Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zespół 126 Archiwum Geodezyjne, sygn. 1724M.

Originalaufnahmskarte von Galizien und Lodomerien 1779–1783, Maßstab 1:28800, Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchivs, Kartensammlung, Sygn. BIXa 390, Sektion 137.

Portale internetowe

Family Search – http://www.familysearch.org/Eng/Search/frameset_search.asp, mikrf. AFN: B26V-1T

Geoportal – <http://maps.geoportal.gov.pl/webclient>. warstwy ISOK cień i ortofotomapa.

Google Maps – <https://maps.google.com/maps?ie=UTF-8&hl=en>

Historical Maps of the Habsburg Empire – <http://mapire.eu/en/map/collection/secondsurvey/>

Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – <http://www.slownik.ihpan.edu.pl/browse.php?d=8>

Wywiady

Zbigniew Alexiewicz, Maria Dziurzyńska, Włodzimierz Dwernicki, Antoni Futryk, Tomasz Hołyński, Jarosław Krupniak, Leszek Magrysiewicz, Witold Mołodyński, Jan Samuel Baldwin Ramułt, Rozalia Wojtasik, Janina z Chabałowskich Wolska, Janina Zbiegien, Franciszek Zygmunt.

Konsultacje

Łukasz Bajda, Romuald Biskupski, Jarosław Bodzek, Konrad Kokoszkiewicz, Damian Nowak, Elżbieta Pohorska-Kleja.

Wykaz tabel

Tabela nr 1.	Obciążenia gospodarstwa kmiecego o powierzchni 3/4 łanu w Ustrzykach w 1565 r.	s. 13
Tabela nr 2.	Zniszczenia na obszarze Ustrzyk Dolnych i Jasienia w 1624 r	s. 17
Tabela nr 3.	Stan gospodarstw kmiecych w Ustrzykach Dolnych i Jasieniu w 1666 r.	s. 24
Tabela nr 4	Osiadłość gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1711 r.	s. 26
Tabela nr 5	Summaryczne dane dochodów z klucza ustrzyckiego z uwzględnieniem arend browarnych w 1743 r.	s. 39
Tabela nr 6	Struktura procentowa wysiewów na folwarku dworskim w części Dzieduszyckich w Ustrzykach Dolnych w 1756 r.	s. 41
Tabela nr 7	Struktura procentowa wysiewów na folwarku dworskim w Ustrzykach Dolnych w 1758 r	s. 43
Tabela nr 8	Szacunkowa liczba mieszkańców Ustrzyk Dolnych w 1758 r.	s. 43
Tabela nr 9	Wysokość podatku czopowego w zlp. w miastach południowo-zachodniej części Ziemi Przemyskiej w latach 1746–1772	s. 44
Tabela nr 10	Szacunkowa liczba mieszkańców Ustrzyk Dolnych w 1772 r.	s. 49
Tabela nr 11	Powinności kmieci w Ustrzykach Dolnych w 1773 r.	s. 79
Tabela nr 12	Struktura użytkowania gruntów opodatkowanych w Ustrzykach Dolnych w 1786 r.	s. 85
Tabela nr 13	Struktura procentowa zbiorów zbóż w latach 1784 – 1786 r.	s. 86
Tabela nr 14a	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r. (część miejska)	s. 88
Tabela nr 14b	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r. (część wiejska)	s. 89
Tabela nr 15	Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1790 r.	s. 102
Tabela nr 16	Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1799 r.	s. 103
Tabela nr 17	Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1800 r	s. 103
Tabela nr 18	Podstawowe dane demograficzne dla Ustrzyk Dolnych z lat 1807 – 1820	s. 104
Tabela nr 19	Hodowla w Ustrzykach Dolnych w latach 1807 - 1820	s. 105
Tabela nr 20	Obciążenia gospodarstw rolnych w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.	s. 106
Tabela nr 21	Struktura użytkowania gruntów opodatkowanych w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.	s. 111
Tabela nr 22a	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1820 r. (część miejska)	s. 112
Tabela nr 22b	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1820 r. (część wiejska)	s. 113
Tabela nr 23	Podstawowe dane demograficzne o mieszkańcach Ustrzyk Dolnych z 1824 r.	s. 163
Tabela nr 24	Hodowla w Ustrzykach Dolnych w 1824 r.	s. 163
Tabela nr 25a	Sytuacja demograficzna ludności katolickiej w Ustrzykach Dolnych w latach 1839–1857	s. 171
Tabela nr 25b	Liczba Żydów na terenie parafii łacińskiej Jasień	s. 171
Tabela nr 26	Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.	s. 173
Tabela nr 27a	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r. (podmioty posiadające własność w obu częściach miejscowości).	s. 174
Tabela nr 27b	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r. Część miejska	s. 175
Tabela nr 27c	Struktura własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r. Część wiejska	s. 178
Tabela nr 28a	Stosunki wyznaniowe w Ustrzykach Dolnych z 1864 r.	s. 185
Tabela nr 28 b.	Struktura zawodowa ludności w Ustrzykach Dolnych w 1864 r.	s. 186
Tabela nr 29	Podstawowe dane demograficzne dla Ustrzyk Dolnych z 1869 r.	s. 186
Tabela nr 30	Podstawowe dane demograficzne dla Ustrzyk Dolnych z 1880 r.	s. 193
Tabela nr 31	Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1880 r	s. 194
Tabela nr 32	System numeracji domów i gospodarstw w Ustrzykach Dolnych w XVIII i XIX w.	s. 203

Spis map

Mapa nr 1	Próba rekonstrukcji systemu obronnego dworu w Ustrzykach Dolnych w XVII w.	s. 20
Mapa nr 2	Próba rekonstrukcji pierwotnego układu zabudowy w Rynku w Ustrzykach Dolnych ok. 1740 r.	s. 37
Mapa nr 3	Próba lokalizacji obiektów na obszarze folwarku dworskiego w Ustrzykach Dolnych w latach 1769–1771	s. 54
Mapa nr 4	Ustrzyki Dolne na mapie Galicji z 1783 r.	s. 84
Mapa nr 5	Struktura przestrzenna własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r.	płyta CD
Mapa nr 6	Schematyczne przedstawienie odcinka traktu karpackiego w rejonie Ustrzyk Dolnych w 1828 r.	s. 109
Mapa nr 7	Układ przestrzenny własności gruntów rolnych w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.	płyta CD
Mapa nr 8	Układ przestrzenny własności gruntów w rejonie Rynku w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.	płyta CD
Mapa nr 9	Rynek w Ustrzykach Dolnych w 1840 r.	s. 166
Mapa nr 10	Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.	płyta CD
Mapa nr 11	Układ przestrzenny własności gruntów rolnych w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.	płyta CD
Mapa nr 12	Układ przestrzenny własności budynków i gruntów w części miejskiej Ustrzyk Dolnych w 1852 r.	płyta CD
Mapa nr 13	Zmiany zabudowy w latach 1852–1880 na obszarze folwarku dworskiego w Ustrzykach Dolnych	s. 183
Mapa nr 14	Zmiany zabudowy na południe od Rynku w Ustrzykach D. w latach 1852 - 1880	s. 184
Mapa nr 15.	Tartak parowy i budynki kolejowe w Ustrzykach Dolnych w 1875 r.	s. 191
Mapa nr 16	Naturalne i antropogeniczne zmiany sieci wodnej na obszarze Ustrzyk Dolnych w XVIII i XIX w.	płyta CD
Mapa nr 17	Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1880 r.	płyta CD
Mapa nr 18	Układ zabudowy w części miejskiej Ustrzyk Dolnych w 1880 r.	płyta CD
Mapa nr 19a	Lokalizacja zabudowy w zachodniej części Ustrzyk Dolnych w 1852 r.	s. 210
Mapa nr 19b	Lokalizacja zabudowy w sąsiedztwie rynku w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.	s. 214
Mapa nr 19c	Lokalizacja zabudowy w środkowej części Ustrzyk Dolnych w 1852 r.	s. 232
Mapa nr 19d	Lokalizacja zabudowy we wschodniej części Ustrzyk Dolnych w 1852 r.	s. 249
Mapa nr 19e	Lokalizacja zabudowy we wschodniej części wsi Ustrzyki Dolne w 1852 r.	s. 250
Mapa nr 19f	Lokalizacja zabudowy w zachodniej części wsi Ustrzyki Dolne w 1852 r.	s. 289
Mapa nr 20	Nazewnictwo Ustrzyk Dolnych	płyta CD

Spis rycin i fotografii

Ryciny i ich źródła

Ryc. nr 1	„Narodny Dom” we Lwowie – instytucja, do której przekazano monety z Ustrzyk Dolnych	s. 7
Ryc. nr 2	Piotr Kmita https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/17185/ (dostęp: 23.04.2021)	s. 14
Ryc. nr 3 i 4	Rekonstrukcja odmiany herbu rodziny Ustrzyckich z XVII w. na podstawie dekoracji dzwonu „Św. Mikołaj” z 1618 roku w Jasieniu: z lewej – wizerunek herbu na dzwonie, z prawej – odtworzona tarcza herbowa z elementami herbów Rawa, Jelita, Poraj i Przestrzał. <i>Rys. Mieczysław Darocha</i>	s. 16
Ryc. nr 5	Król August II Wettin, <i>Mal. Louis de Silvestre</i> https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Louis_de_Silvestre-August_II.jpg (dostęp: 23.04.2021)	s. 34
Ryc. nr 6	Józef i Teresa Ossolińscy https://myvimu.com/exhibit/54730782-ossolinski-jozef-z-zona-teresa (dostęp: 23.04.2021)	s. 40
Ryc. nr 7	Fotokopia przywileju króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na jarmarki i targi tygodniowe dla miasta Ustrzyki Dolne z 1766 r. C.K. Namiestnictwo Galicyjskie, Центральний Державний Історичний Архів України у Львові, ф. 146, оп. 88, справа 30, о.з. 518.	s. 46
Ryc. nr 8	Portret Stanisława hrabiego Wodzickiego – właściciela Ustrzyk Dolnych w latach 1804–1808. <i>Mal. Jan Wojnarowski</i> https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82aw_Wodzicki (dostęp: 23.04.2021)	s. 104
Ryc. nr 9	Cerkiew pw. św. Michała Archaniola z 1847 r. – próba rekonstrukcji pierwotnego wyglądu. <i>Rys. Mieczysław Darocha</i>	s. 169
Ryc. nr 10	Genealogia właścicieli dóbr Ustrzyki Dolne w XIX i XX w. <i>Rys. Maciej Augustyn</i>	s. 182
Ryc. nr 11 i 12	Informacja w prasie o otwarciu połączenia kolejowego na trasie Krościenko–Ustrzyki w języku polskim i węgierskim „Gazeta Narodowa”, Lwów 12.09.1872, nr 250, Vasuti és Közlekedési Közlöny, 3. évf. (1872)1872-09-12 / 37. szám, s. 317	s. 188
Ryc. nr 13	Plan budynku sądu w Ustrzykach Dolnych z 1877 r. Книга запису майнових документів жителів м. Устриків Долишніх, Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 166, Tabula Krajowa, оп. I, спр. 2236	s. 199

Fotografie i ich źródła

Fot. nr 1	Pozostałości wału ziemnego na północ od hotelu „Laworta”. <i>Fot. Andrzej Szczerbicki</i>	s. 18
Fot. nr 2	Miejsce bitwy konfederatów z Rosjanami na współczesnej fotografii. <i>Fot. Andrzej Szczerbicki</i>	s. 47
Fot. nr 3	Parowóz typu 1Bn2 produkcji Lokomotivfabrik der Staatseisenbahn-Gesellschaft (StEG) w Wiedniu z 1874 r., wyprodukowany dla Pierwszej Kolei Węgiersko-Galicyjskiej https://www.wikiwand.com/de/M%C3%81V_II , (dostęp: 23.04.2021)	s. 187
Fot. nr 4	Karol Perutz – przemysłowiec naftowy. <i>Fot. C. Petzner</i> https://polona.pl/search/?query=perutz&filters=public:1 , (dostęp: 23.04.2021)	s. 192
Fot. nr 5	Budynek, w którym mieścił się c.k. sąd powiatowy w Ustrzykach Dolnych <i>Fot. Andrzej Szczerbicki</i>	s. 227
Fot. nr 6	Część miejska Ustrzyk Dolnych na fotografii wykonanej przez Karola Blaima w 1897 r. Zdecydowana większość zabudowy ukazanej na zdjęciu pochodzi z okresu wcześniejszego, oddaje więc charakter rynku z przyległościami z połowy XIX w. <i>Fot. Karol Blaim, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej</i>	s. 330

Materiały na płycie CD

Folder – Kataster gruntowy gminy Ustrzyki Dolne z 1852 r.

Wykaz parcel budowlanych w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.

Wykaz parcel gruntowych w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.

Spis właścicieli parcel budowlanych i gruntowych w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.

Folder – Mapy wielkoformatowe Ustrzyk Dolnych

Mapa nr 5	Struktura przestrzenna własności gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r.
Mapa nr 7	Układ przestrzenny własności gruntów rolnych w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.
Mapa nr 8	Układ przestrzenny własności gruntów w rejonie Rynku w Ustrzykach Dolnych w 1820 r.
Mapa nr 10	Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.
Mapa nr 11	Układ przestrzenny własności gruntów rolnych w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.
Mapa nr 12	Układ przestrzenny własności budynków i gruntów w części miejskiej Ustrzyk Dolnych w 1852 r.
Mapa nr 16	Naturalne i antropogeniczne zmiany sieci wodnej na obszarze Ustrzyk Dolnych w XVIII i XIX w.
Mapa nr 17	Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1880 r.
Mapa nr 18	Układ zabudowy w części miejskiej Ustrzyk Dolnych w 1880 r.
Mapa nr 20	Nazewnictwo Ustrzyk Dolnych

Folder – Shapefile

Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1852 r.

Struktura użytkowania gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1875 r.

Uwagi w kwestii map zamieszczonych na płycie CD

Podstawowym problem technicznym związanym z graficznym przedstawieniem zagadnień omówionych w pracy, jest format map. Prezentacja ich w wersji tradycyjnej wymagałaby dołączenia do książki kilkunastu arkuszy z odwzorowaniem kartograficznym w formacie A1 lub A2, co podniosłoby koszty druku, a dodatkowo sprawiłoby wiele problemów z samym przeglądaniem materiału.

Z tej przyczyny mapy wielkoformatowe zamieszczone zostały na płycie CD, jako pliki w formacie *pdf, umożliwiającym stosunkowo łatwe ich przeglądanie. Mapy zostały umieszczone na płycie w folderze „Mapy wielkoformatowe wsi Końskie”,

Dodatkowo dla użytkowników programów GIS zamieszczone zostały pliki w formacie *shp zawierające dane dotyczące własności, sposobu użytkowania gruntów oraz numeracji domów.

Warstwy te mogą być w odpowiednim oprogramowaniu nałożone na ortofotomapy, mapy lidarowe czy też geodezyjne. Dzięki temu możliwa jest lokalizacja w terenie każdej parceli.

Pliki te umieszczone zostały na płycie w folderze „Shapefile”.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
Rozdział I. Zarys dziejów Ustrzyk Dolnych do 1720 roku	7
Załącznik nr 1. Odnowienie przywileju w sprawie sołectwa we wsi Berehy, inaczej Brzegi z 1502 r. przez króla Zygmunta w 1509 r.	28
Załącznik nr 2. Odnowienie przywileju króla Zygmunta I na wójtostwo we wsi Brzegi (późniejsze Ustrzyki D.) z 1509 r. przez króla Zygmunta Augusta	30
Załącznik nr 3. Lustracja wsi Ustrzyki przez komisarzy królewskich w 1565 r.	32
Załącznik nr 4. Inwentarz wsi Ustrzyki Dolne i Jasień z 1666 r.	33
Rozdział II. Ustrzyki Dolne w latach 1721–1772	34
Załącznik nr 5a. Registr Zboża na Zakłady alias Zasiewy Wiośniane a 1756 Gromadzie Miasteczka Ustrzyk Cum Altinentus do W.Ich.Mc. PP: Dzieduszyckich należący rozdany; Spisany 14 Apr. A 1756 w Ustrzykach	55
Załącznik nr 5b. Zboża które W. Imc Pan Zalewski Stolnik Owrucki admentem Inwentarza nie oddał na Zasiew: Które z Folwarkow Dobr Pogorskich Liskich wydane są miarą dworską	55
Załącznik nr 6. Inwentarz miasta i wsi Ustrzyki z 1758 r.	56
Załącznik nr 7. Inwentarz dworu, miasta i wsi Ustrzyki w 1772 r.	65
Rozdział III. Dzieje Ustrzyk w świetle Metryki Józefińskiej, lustracji i fasji podatkowych z końca XVIII w.	78
Załącznik nr 8. Lustracja dóbr w dzierżawach będących czyli addytament do inwentarzów W ^o Klickiego i a[nn]o 1772 spisanych	90
Załącznik nr 9. Fasja miasteczka i wsi Ustrzyki Dolne z 1773 r.	92
Załącznik nr 10. Dane zbiorcze o użytkowaniu gruntów w Ustrzykach Dolnych w 1786 r.	95
Załącznik nr 11. Fasja miasteczka i wsi Ustrzyki Dolne z 1789 r.	96
Rozdział IV. Dzieje Ustrzyk w świetle Metryki Franciszkańskiej i fasji podatkowych z początku XIX w.	100
Załącznik nr 12. Fasja miasta i wsi Ustrzyki Dolne z 1789 r.	115
Załącznik nr 13. Metryka Franciszkańska z 1820 r. dla miasta i wsi Ustrzyki Dolne	121
Rozdział V. Dzieje Ustrzyk w latach 1820–1852 w świetle materiałów związanych założeniem katastru gruntowego	163
Rozdział VI Dzieje Ustrzyk Dolnych w latach 1852–1881	180

Rozdział VII. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach w Ustrzykach Dolnych w XVIII i XIX w. oraz podstawowe dane o właścicielach budynków.	200
Rozdział VIII. Nazewnictwo Ustrzyk Dolnych	296
Rozdział IX Rzemiosło i handel w Ustrzykach Dolnych	316
Zakończenie	331
Streszczenie w języku angielskim	332
Streszczenie w języku słowackim	336
Źródła i literatura	340
Wykaz tabel	348
Spis map	349
Spis rycin i fotografii	350
Materiały na płycie CD. Uwagi w kwestii korzystania z map zamieszczonych na płycie CD	351

